

Jag är imponerad av hur skarpsinnigt du som vit utomstående har kunnat se och skildra förtrycket under den så kallade ”postrasistiska” eran på 1970-talet, då alla vita kände att de svarta hade uppnått sin rättmätiga plats i samhället.
Jag själv skulle inte ha lärt mig att objektivt se vita som människor om jag inte hade levt så många år bland en helt annan sorts vita i Frankrike.
Det är en av de bästa tolkningarna av den svart-vita psykologin – särskilt hos människorna i Södern – som jag någonsin har upplevt.”
JAMES BALDWIN

”Amerikanska bilder kan jämföras med H.C. Andersens sagor. I den meningen att när berättelsen är stor, så når den över tid och rum. Dina bilder är ju en tolkning av verkligheten. Så såg även Andersen på sina sagor. Du har tagit bilder av en verklig verklighet, men vinklingen och berättelsen om ödesgångarna har gjort Amerikanske Billeder till en klassiker.”
Kathrine Lilleør, församlingspräst, PhD

”Det viktigaste med Jacob Holdts bilder är deras orubblighet. Människor darrar när de möter Amerikanske Billeder. Jag såg Jacob Holdts bildspel på ett universitet i Washington DC på 1980-talet, och det gjorde ett outplånligt intryck på mig.
När jag pratade om att göra en utställning med Louisiana tog de med sig hans bok Amerikanske Billeder till min ateljé i Los Angeles och frågade om jag kanske kände till den. Och jag började bara skratta, för jag har flera exemplar av den – jag köper några varje gång jag ser den, för att ha presenter till vänner och bekanta. Det som slog mig mest när jag såg boken för första gången var att jag aldrig tidigare hade sett bilder som jag tyckte var så träffande i sin skildring av de sydstater jag kommer ifrån. *Amerikanska bilder* bryter den förtrollning som människor lever under.”
ARTHUR JAFA

”Inte sedan utgivningen av Jacob Riis samhällskritiska bok, How the Other Half Lives, har det kommit en så kraftfull skildring av livet i Amerika som i filmen Amerikanska bilder. Den väckte sensation när den presenterades på filmfestivalen i Cannes.”
San Francisco Film Festival

Forslag til tekst på omslaget

Jacob Holdt växte upp bara 24 kilometer från Ribe, födelseorten för den legendariske socialreformatorn Jacob Riis. Precis som Riis – vars ankomst till Amerika skedde nästan exakt ett sekel före Holdts – tillbringade Holdt sina första sex år i USA som vagabond, där han liftade genom landet och bodde bland samhällets fattigaste.
Likheterna mellan de två sträcker sig dock längre än deras livsresor. Precis som Riis använde Holdt fotografiet och ett direkt, osofistikerat språk för att konfrontera de välbärgade med livet för ”den andra hälften”. Båda insisterar på att de fattigas lidanden inte är en avlägsen tragedi, utan ett gemensamt ansvar.

Men *Ghettoen i vore hjerter* går längre än så. Boken är inte bara en skildring av Amerikas ghetton – den är också en självrannsakan. Allteftersom Holdt förlorar sin roll som outsider och blir en del av det amerikanska samhället, börjar han också inse den rasism som kan växa fram inom honom själv. Redan som fattig vagabond förstod han att hans vita privilegium inte innebar oskuld, utan ansvar.
För Holdt är därför fotografierna i denna bok inte bara bilder av en svart underklass som krossats av historien. De är symptom på något djupare: en social sjukdom, så oroande att de flesta hellre ser på lidandet än på dess orsaker. I sin råa och ovanliga avslöjande av denna sjukdom bär *Ghettoen i våra hjärtan* ett brådskande budskap – inte bara om Amerika, utan om den rasism som också lever i våra egna hjärtan.”

Jacob Holdt

GHETTON I VÅRA HJÄRTAN

Amerikanske Billeder
på nytt

En 50-årig personlig resa
genom de svartas och
de vitas historia

Ghettot i våra hjärtan

Mitt val av foton och layout bygger delvis på den ursprungliga designen av Per Kofod och Kitte Fennestad till min reseskildring Amerikanske Billeder från 1977.

I denna nya, uppdaterade utformning har jag velat förena den pedagogiska och politiska aktivistboken med den mer omfattande konstfotoboken, där det ges mer utrymme åt de fotografier som sedan dess har ställts ut på många museer.

Designen har valts ut och utformats av Carl-H. K. Zakrisson, Polytype, med typsnitten Kaius Pro och Acumin Variable Concept.

Den nya danska texten redigerades först av förläggaren Søren Møller Christensen med hjälp av Lone Fatum, men har sedan kortats ned av mig själv för att passa bokens layout.

För närvarande är det oklart vem som kommer att bli bokens slutgiltiga förläggare. Jag vill dock rikta ett särskilt och innerligt tack till min vän Søren Møller Christensen, som stödde projektet från början, vid en tidpunkt då inga andra förläggare ännu trodde på det.

Tills vidare © American Pictures Foundation och Jacob Holdt
ISBN 87-??????????
Alla rättigheter förbehållna.

Utrymme för förlagets text här

Tack

En bok är sällan en enskild persons verk, och en foto- och resebok är i särskilt hög grad ett gemensamt arbete. I denna bok har jag valt att inte nämna – eller har ändrat – de flesta riktiga namnen, med undantag för några få. Det gör mig vemodig, för nästan alla bilder – med undantag för enstaka utforskande gatufoton – är resultatet av människors gästfrihet, samarbete, förtroende och ofta deras senare godkännande.

Bland de många människor som har hjälpt mig längs vägen vill jag särskilt tacka dem som under mina första pengalösa vagabondår gav mig uppmuntran och ekonomiskt stöd:
Alice Turak (10 dollar), Jack Ray (20 dollar), Susan Kennedy (30 dollar), Cary Ridders (50 dollar) och Allan Tunick (15 filmrullar).
Ett särskilt tack till Eveleen Henry och Marly Sockol för att de förvarade mina diabilder, och till Tommy Howard för att han lånade ut sin gamla Buick – med flera tankar bensin – så att jag kunde ta mig fram på de små vägarna i North Carolina, där jag inte kunde lifta.

Tack också till Dick Boggle för att han donerade sin bil, vilket gjorde det möjligt för mig att ta med mig diabildsprogrammet tillbaka till många av de människor som medverkar i boken, när jag för första gången återvände till USA.

För många års kritik, dialog och feedback – genom vilka många av bokens tankar tog form – är jag särskilt tacksam mot Tony Harris. I 30 år var han min partner i workshops om rasism på hundratals amerikanska och europeiska skolor.

Och slutligen ett djupt tack till de tusentals studenter i mina workshops som öppnade sina hjärtan och lärde mig långt mer om rasismens djup och smärtan bakom den än jag som ung och naiv vagabond ursprungligen kunde se och fotografera.
Samt till de svarta studenterna, som – även om mitt bildspel ofta var för smärtsamt för dem att se i sina övervägande vita universitetsmiljöer – ändå insisterade på att de vita måste ”se och förstå vår smärta”, och därför gång på gång bjöd in mig igen.

Mer följer.

Med vänliga hälsningar
Jacob Holdt
Gernersgade 63
1319 Köpenhamn, Danmark
jacob@holdt.us
+45–20324412
www.american-pictures.com

EN LÄRDOM OM FÖRTRYCK

50 år av svartvit förtryck i Amerika, upplevt och fotograferat av en resenär i hopp om att ge lite insikt och inspiration till frihetssökande människor över hela världen

FÖRSTA DELEN – SIDA 20:

”Förtryckets rötter” – De grundläggande och historiska mönstren bakom förtrycket

MELLANDEL – SIDA 222:

”Att förstå rötterna till det vita hatet” – En undersökning av det förtryckta barnet bakom människor i hatgrup per och seriemördare av svarta

ANDRA DELEN – SIDA 264:

”Ghettot i våra sinnen” – Insikt i hur vi vill göra det goda..... och ändå slutar med att förtrycka svarta i Amerika och minoriteter i andra länder

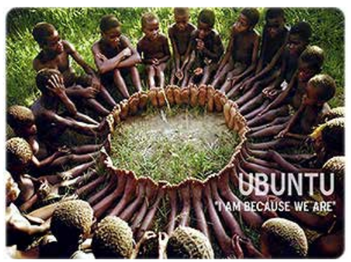
EFTERORD – SIDA 498:

Mina tankar om läkning

EN MULTIMEDIEBOK:

Många sidor innehåller QR-länkar till videor med de transkriberade sångerna och intervjuerna från multimedieshowen American Pictures, som boken bygger på. Det finns också uppdaterade berättelser om de personer som omnämns i boken. Se en översikt här samt onlineuppdateringar om vänner som inte finns med i den tryckta boken.

Utgångspunkt

Innan vi påbörjar vår resa i försöket att förstå och agera mot de mörka krafter som splittrar oss, får vi inte glömma de upplysande mänskliga övertygelserna som förenar oss.

Rebellen: Det finns ingen plats i världen där ett stackars väsen, som har blivit lynchat eller torterat, i vilket jag inte har blivit mördad och förnedrad ...
...Aimé Césaire: "Les Armes Miraculeuses"

Vi uppmanas att älska eller hata det och det landet och det och det och det folket. Men vissa av oss känner vår gemensamma mänsklighet alltför starkt för att kunna göra ett sådant val.
...Albert Camus

Bortom frågorna om rätt och fel finns en äng. Där vill jag möta dig.
....Rumi

Vi måste lära oss att leva tillsammans som bröder, annars går vi under tillsammans som dårar. .....Förlåtelse är inte en tillfällig handling, det är en ständig inställning.
....Martin Luther King,

Hata synden, älska syndaren.
... Mahatma Gandhi

I Afrika finns ett begrepp som kallas "ubuntu" – den djupa känslan av att vi bara är människor genom andras mänsklighet; att om vi ska uppnå något i denna värld, så beror det i lika hög grad på andras arbete och prestationer.
.....Nelson Mandela

Ansvarsfriskrivning

VIKTIGT! Bilderna i denna bok skildrar varken svarta och svart kultur eller vita och vit kultur, eftersom en oproportionerligt stor andel av dem härrör från den svarta underklassen och den vita överklassen. De är allegoriska visuella uttryck som används i en parabel om förtryck. Och det här är inte en bok om den historiska förtryckningen av svarta, utan "historien sedd ur nutidens perspektiv", så som jag upplevde rasismens visuella uttryck genom 50 år av Amerikas historia. De mönster jag observerade var i grunden parallella med dem jag såg i mitt antirasistiska arbete med ursprungsbefolkningar i Latinamerika, palestinier i Storisrael, batwa-pygméer och andra marginaliserade grupper i Afrika och Asien, daliter i Nepal, muslimer/ahmadiyya/kurder/romer i Turkiet, Irak, Kosovo och Danmark.
All förtryck har offer, men som regel har människor levt under dessa förhållanden så länge att de individuellt sett tenderar att inte se sig själva som offer, utan som starka och motståndskraftiga människor – även om all statistik visar att de som grupp är offer och hålls tillbaka av osynliga (ofotograferbara) krafter.
I dessa "woke"-tider kommer vissa att reagera mot att en vit utlänning försöker beskriva svarta amerikaners problem, men som mina svarta allierade alltid påpekade är det just vårt ansvar som vita att sätta press på vita för den rasism som de flesta av oss inte själva ser och kanske först förstår när vi får dess visuella, mänskliga förstörelse slängd i ansiktet i pedagogisk form.
Av samma anledning såg de svarta mig i åratal som sitt användbara verktyg på universiteten, eftersom "de vita studenterna lyssnar på dig – och inte på våra egna talespersoner – trots att vi säger samma sak."

Tiderna har förändrats under det halva århundrade som jag har skildrat rasismen, främst genom att först leva i åratal med dess yttersta förlorare – med risken att där, i samhällets botten, få min syn så förvrängd att jag (precis som rasisterna) inte såg alla dem som var i stånd att klara sig trots förtrycket. Och sedan genom att under många år undervisa så många av de svarta "mjölkblomsbarnen" på universiteten – det vill säga nu med den omvända risken att inte längre kunna se rasismens djupare kostnader för gruppen som helhet. Fram till idag, då jag på grund av klimatet har slutat flyga och därför har förlorat kontakten med båda dessa motsatta poler i det svarta samhället härifrån Danmark. Här förvrängs min syn återigen av att jag på CNN och i medierna uteslutande möter oerhört duktiga svarta TV-programledare och politiker – utan att denna glansbild motsägs – på det sätt som amerikanerna själva gör genom lokala nyhetssändningars oändliga skräckinjagande skildringar av svarta i handbojor. Denna brist på balans i mitt eget huvud upprätthåller jag dock idag genom att se och arbeta med exakt samma mönster som gäller för Europas utsatta minoriteter till följd av den exploderande rasismen som vi här utsätter dem för.

Därför hoppas jag att min bok både här och där – precis som den gamla "Amerikanske Billeder" – ska kunna användas i undervisningen och därigenom återigen visa att den inte handlar om svarta och svart kultur, utan om människor som känner sig förtryckta, utstötta och oälskade av andra – av oss alla som bär "gettot i våra hjärtan". För aldrig tidigare under min livstid har jag upplevt att människor är så uppdelade i getton, ekokammare eller filterbubblor, som utan den nödvändiga mänskliga kontakten (särskilt på sociala medier) kväver vår medfödda empati och förmåga att tala med varandra – till och med inom många familjer – och därmed hotar att förstöra själva demokratin. Vissa menar att detta en dag kan leda till ett inbördeskrig riktat mot några inbillade "andra" – precis som för hundra år sedan i Tulsamassakern och just nu i England – sjukdomstillstånd utlösta av "gettot i våra hjärtan".

"Ghettot i våra hjärtan" handlar därför om allt annat än svarta, vilket min gamle kamrat James Baldwin gång på gång genomskådade och påpekade, varför jag använder fler underbyggande citat av honom än av någon nutida författare.
Låt oss avslutningsvis i boken tillsammans diskutera lösningar på problemet med att nå varandra i våra getton och bubblor. Jag gör själv ett försök här hemma i dialogcentret Ubuntuhuset, därifrån jag en gång startade Amerikanske Billeder.

Varma hälsningar
Jacob Holdt, Ubuntuhuset, Köpenhamn, Danmark

UBUNTU
"En person är en person i kraft av andra människor" – bekräftelsen av ens mänsklighet genom erkännandet av en "annan" i hans eller hennes unika annorlundahet. Kan vi integrera denna gamla "afrikanska dröm" – "vi är, för att du är, och eftersom du är, är jag definitivt också" – med idén om "den amerikanska drömmen"?

Länk till Ubuntuhuset i Köpenhamn

Förord av Arthur Jafa

Jag såg Jacob Holdts bildspel på ett universitet i Washington DC på 1980-talet, och det gjorde ett outplånligt intryck på mig. Jag har flera exemplar av hans bok Amerikanska bilder – jag köper extra exemplar till vänner varje gång jag ser den i en bokhandel. Det som slog mig mest när jag såg boken för första gången var att jag aldrig tidigare hade sett bilder som jag upplevde som så exakta i sin återgivning av de sydstater jag kommer ifrån. Jag växte upp i Clarksdale, Mississippi, mitt i deltat, som efter Appalacherna är den fattigaste regionen i Amerika. Men jag hade helt enkelt aldrig sett bilder av södra staterna innan jag såg Jacob Holdts fotografier, om man bortser från min familjs fotoalbum – det skulle vara det enda som kunde jämföras med det. Jag tänker här på Jacob Holdts oförskönade skildring av svarta människors liv, av hur svarta människor levde, deras smärta och ilska. Och så finns det bilder av svart kärlek och intimitet bland samma bilder. Det finns en berömd bild som Jacob Holdt tog av en svart man högst upp på en trappa tillsammans med en svart kvinna, och de är nakna. Ingen har nog någonsin tagit en bild av svart kärlek på det sättet tidigare.
I en slags ursprungsmyt om hur ”Amerikanske Billeder” kom till läste jag att Jacob Holdt skrev brev hem om det Amerika han såg, och danskarna kunde inte tro vad de hörde, eftersom de hade vissa föreställningar om hur Amerika skulle vara – och först då skickade hans föräldrar honom en kamera, och han började ta bilder. Jacob Holdt tog inte bilder för att han försökte vara konstnär, inte för att han försökte göra en undersökning åt någon NGO eller hade någon annan agenda. Han försökte bara fotografera det som fanns framför honom. Det är i grunden en ren impuls.
Och inte nog med att han bara fotograferade det som fanns framför honom, han vände sig inte heller bort från något han såg. Han sa inte: Här kan jag ta med min kamera, men där borta kan jag inte. Det första jag ville fråga honom när jag träffade honom personligen var: hur får du tag på de här bilderna? Inte varför de har blivit så bra, eller hur du mår, utan varför folk lät dig ta med kameror in i sina sovrum och badrum eller till sina Ku Klux Klan-möten? Och han svarade bara att han hade en enda filosofi: ”Jag har aldrig sagt nej.” Och det var allt. Personligen tror jag inte att jag har vad som krävs, eftersom det innebär att man utsätter sig själv för så stor fara. Men det är det enda sättet att få fram en viss typ av bilder.

Amerikanska bilder gör något som är mycket, mycket kraftfullt och på ett sätt unikt. Det är nästan som om bildernas blotta existens får en att ifrågasätta allt man har sett. Som om de tydliggör att det finns vissa outtalade regler och bestämmelser. Jag är fascinerad av hur de verkar utanför dessa snäva gränser för vad konst ska vara, vad en bok ska vara. Det är en bok. Det är konst. Det är ett bildspel. Man kommer helt enkelt i kontakt med olika repetitioner av en sak. Alla dessa saker är sanna, precis som en vit mans syn på svarta människor. Och de är alla en del av helheten. Men jag tycker inte att de behöver någon rättfärdigande eller verifiering eller något i den stilen.
Det finns ett verkligt samband mellan Jacob Holdts och Nan Goldins verk. De flesta skulle säga att Nan Goldins mästerverk är *The Ballad of Sexual Dependencies*, som också var ett bildspel. I den senaste dokumentärfilmen om Nan Goldin berättar hon hur bildserien förändrades varje gång hon presenterade den, eftersom den bestod av en oändlig uppsättning diabilder som hon alltid upprepade, men alltid i olika ordning. Det var ett flytande konstverk. Så hon har en karriär som fotograf, men hennes pågående projekt är större än att bara vara fotograf. Det är som stillbilder, men bilder som i grunden måste förstås i relation till varandra.
Även om det för mig inte finns något som liknar Amerikanska bilder, skulle en av de närmaste analogierna till Jacob Holdt vara Robert Frank, eftersom hans främsta bilder togs på vägen. Och Diane Arbus med sin förmåga att se de dementa, de förtryckta och den uppenbara skräcken i det amerikanska samhället, och hur vi i det amerikanska samhället alla är missfoster och en produkt av detta Amerika. Jag tänker alltid på hennes verk nu i relation till Roger Ballen och hans bilder av främst vita sydafrikaner, där man kan se att det förekommer en hel del inavel och sådant. William Eggleston är den självklara motpolen, eftersom det på sätt och vis är samma område, men med en helt annorlunda infallsvinkel. Jag älskar William Egglestons verk väldigt mycket, och det är uppenbarligen ett mycket stort verk sett som politisk fotografi.
Men jag har alltid känt att det finns en estetisk mur mellan det han fotograferar och själva verket – det är ingen kritik, det är bara en del av hans arbete.
För mig är Amerikanska bilder som en jazzuppsättning. Det är överallt. Det är som att vara på en Miles Davis-konsert, när Miles nådde sin mest genuina version av vad han var. När man gick på en konsert var det inte så att nu spelar vi ”Green Dolphin Street” och så vidare. När de presenterade låtarna övergick den ena låten i den nästa. Gränserna mellan låtarna suddades ut, som om det vore en ständig permutation. Det är vad Amerikanske Billeder är. Bilderna vägrar att isolera de specifika sakerna. Det är det som är så otroligt med dem. Det är det som är estetiskt utmanande med dem.

När jag var ung och gick på universitetet kom en afrikansk filmskapare och visade en film. Efteråt hade vi en diskussion med honom, och han sa: ”Vet du vad en ’griot’ är i Afrika?” Jag sa att jag visste vad en ’griot’ var, en berättare. Då berättade han historien om hur grioterna uppstod: Två bröder var ute på en lång episk resa, precis som i Iliaden eller Odysséen. De gav sig iväg från sin by och upplevde alla dessa äventyr, och sedan återvände de hem efter att ha varit på väg i åratal. Och när de kom närmare och närmare sin by var de utmattade. En av bröderna sa till sin bror: ”Hör här, jag är trött nu, jag ska ta en tupplur vid vägkanten, men du ska bara fortsätta gå, och när jag vaknar hinner jag ikapp dig.” Då sa hans bror: ”Okej, toppen, jag fortsätter att gå, och så hinner du ikapp mig om en stund.” Brodern lade sig vid vägkanten och förberedde sig på att dö. Han visste att han inte hade tillräckligt med energi, och han ville inte hålla tillbaka sin bror. Han förberedde sig på att dö genom att blunda. Vid ett tillfälle tänkte hans bror: ”Han har inte hunnit ikapp mig, så jag borde nog gå tillbaka och se till honom.” Han såg sin bror ligga vid vägkanten med slutna ögon. Han förstod o t vad som hade hänt, tog sin kniv, rullade upp byxorna och skar av sin egen vadmuskel. Han gjorde upp en eld och kokade sin egen vadmuskel, väckte sin bror och sa: Se, jag har hittat lite mat så att du kan få tillbaka krafterna och så att vi kan ta oss hem. Hans bror åt maten, återfick sina krafter och de fortsatte sin vandring. När de kom hem tillsammans jublade folket, men jublet förvandlades nästan omedelbart till skrik, för de tittade ner på bröderns ben och såg att det blödde. Den bror som hade ätit sin brors kött förstod genast vad som hade hänt: Han hade ätit sin brors kött.
Han vände sig mot sin bror och sa: Från och med nu ska jag sjunga lovsånger om dina söner och dina döttrar, och mina söner och döttrar ska sjunga lovsånger om dina söner och döttrar.
Filmskaparen som berättade den här historien för mig förklarade att där han kom ifrån är grioterna mycket mäktiga, eftersom de bevarar den kulturella kunskapen, och när de dör begraver man dem inte tillsammans med alla andra, utan man lägger grioternas lik i ihåliga träd och låter madmaskarna äta upp dem. Det beror på att även om grioterna är mäktiga, så lever de av folkets kött. Han sa: Om det är ditt kall att dokumentera dessa saker, att skapa bilder, återgivningar av dessa saker – människors kärlek, människors hjärtesorg – om du är här för att dokumentera människors kamp, känslomässig, psykologisk, politisk, fysisk, andlig, då måste du förstå att du är en vampyr. Och det måste man acceptera. Du tar bilder av deras liv. Du lever av deras kött. Så det är allt jag vill säga till Jacob: han är en otrolig vampyr. Jag känner att jag har lärt mig av *Amerikanska bilder* att man inte ska ifrågasätta sin inre griot, sin vampyr, sin zombieimpuls. Man ska utforska den och förstå den i all dess komplexitet, men man ska inte nödvändigtvis känna att det i grunden är problematiskt att vara griot.
Det viktigaste med Jacob Holdts bilder är hur oförglömliga de är. Jag tror aldrig att

Arthur Jafa kontaktade mig en gång med sin dröm om en bild där han höll hand med de två fotograferna som hade inspirerat honom mest som konstnär, William Eggleston och Jacob Holdt.

Alex Haley hävdade att hans bästsäljare Roots var baserad på historien om en afrikansk griot. Här ses han vid en privat visning av *Amerikanska bilder* i min teater i Köpenhamn 1977

jag har sett foton som är mer oförfalskade än hans. Det är inte bilder där man bara springer in i ett brinnande hus och tar bilder och säger: ”Hej, det finns aldrig någon här, för jag är ju i det brinnande huset.” Trots bildernas oförglömliga och överraskande karaktär är de ganska nyanserade. Och jag tror att något som ofta förbises är just denna sällsynta kombination av att något är oförglömligt och nyanserat. Men det är just den oräddheten jag gillar bäst med dem, deras förmåga att gå rakt in i mörkrets hjärta. Jag tror aldrig att de tränger in i mörkrets hjärta utan att på ett vackert sätt återge det sammanhang som det befinner sig i.

Jag tror att det gäller konst i allmänhet. Det kan finnas saker i fotografier som man inte kan vända ryggen åt, och som man samtidigt upplever som förtryckande, problematiska och destabiliserande. Men man kan ändå inte vända sig bort. För mig är det inget man kan fly ifrån. För mig är det själva mitt personliga budskap om vad ”Amerikanska bilder” är – jag tycker att de är fantastiska.

”Amerikanska bilder” chockade folk när de såg dem, långt innan de blev en konstbok. Saken är den att Amerika aldrig kommer att nå något som ens påminner om seriens potential. Inte ens dess jämvikt. Glöm potentialen. Det kommer aldrig att bli ett samhälle i jämvikt förrän det finns en grundläggande sanning och försoning. Vi har aldrig haft en sanning i försoning i Amerika. Vi har flytt från den. Det är en grundläggande aspekt av det amerikanska samhället att fly från dessa grundläggande sanningar. Så Jacobs bilder förvirrar människor, de bryter den förtrollning som människor känner sig trygga med, eftersom den är välbekant. Hans bok är en bok som i grunden förtrollar och väcker dig. Han arbetar med hypnos och konfronterar läsaren med detta som i grunden kommer att rycka dig ur det på ett ögonblick och väcka dig.

En av de viktiga saker som *Amerikanska bilder* gör på en grundläggande nivå är att den gör det omöjligt att upprätthålla vanföreställningarna, vanföreställningsstrukturerna. Människor darrar i ljuset av * * *Amerikanska bilder*. Människor är uppfostrade att säga: ”Varför skulle det ha något med mig att göra? Det är något som hände för tvåhundra år sedan. Jag var inte där. Jag gjorde det inte personligen.” Men i stort sett har amerikaner – och när jag säger amerikaner menar jag vita amerikaner – nu verkligen svårt att förstå den typen av historisk börda, precis som de har svårt att acceptera alla sina privilegier, allt de har uppnått, alla de saker de tar för givet, bygger på att de har begått folkmord på de infödda amerikanerna och i mer än hundra år fullständigt utnyttjat afroamerikanerna. Men de förstår inte hur grundläggande deras fördelar i samhället är, baserade på dessa två fundamentala sfärer. Och ja, det är lite olyckligt att en person föds in i rollen som den onde, som Darth Vader eller något i den stilen. Även när de inte är dåliga människor på det individuella planet. Det är strukturellt. De skakar inför ”Amerikanska bilder”.

Även om dessa vanföreställningar, som vi har som amerikanska medborgare, är mycket svårare att upprätthålla inför *Amerikanska bilder*, har jag aldrig sett det som ett politiskt verk. Jag har böcker som jag skulle kalla politiska. Det är böcker där en person har haft en mycket specifik politisk agenda. Jag tycker inte att *Amerikanska bilder* är snävt ideologiska. De är inget marxistiskt manifest. De rör sig utanför snäva idéer om ideologi. Det vore en sak om det i boken bara var Jacob Holdt som rörde sig bland svarta människor på ett visst sätt, men när han rör sig bland klanmedlemmar, bland homosexuella, alla möjliga grupper, så inser man att den är fri från varje form av snäv ideologi. Den är på något sätt ren. Samtidigt älskar jag det som Cornel West sa: Det finns saker som man inte kan undgå att veta som svart person i Amerika. Men jag menar också att det finns vissa saker som man absolut inte får veta som vit person i Amerika, för om man vet dessa saker kan man inte njuta av sitt privilegium. Man kan inte utnyttja sina privilegier och sin tillgång utan att påverkas. Amerikanska bilder pekar direkt på båda dessa saker: både det som svarta amerikaner inte kan ignorera, eftersom det är deras verklighet, och det som vita amerikaner måste ignorera för att bevara status quo.

Jag diskuterar här inte om ”Amerikanska bilder” är de bästa i sitt slag, eftersom det inte finns något annat som ens liknar dem. Det är otroligt att Jacob Holdt kunde åstadkomma detta på den tiden, då det fanns väldigt få saker som bilderna överhuvudtaget kunde jämföras med. Men här är vi 50 år senare, och det är fortfarande så att man nästan inte kan jämföra dem med någonting. Det innebär att de i grunden utmanar vissa mycket komplexa och fastlåsta strukturer kring vad som är tillåtet och vad som inte är det. Även om du inte är särskilt intresserad av detta ämne kan du ändå finna det intressant att det inte finns något annat som liknar dem. Det ger verken en mycket, mycket unik ställning.

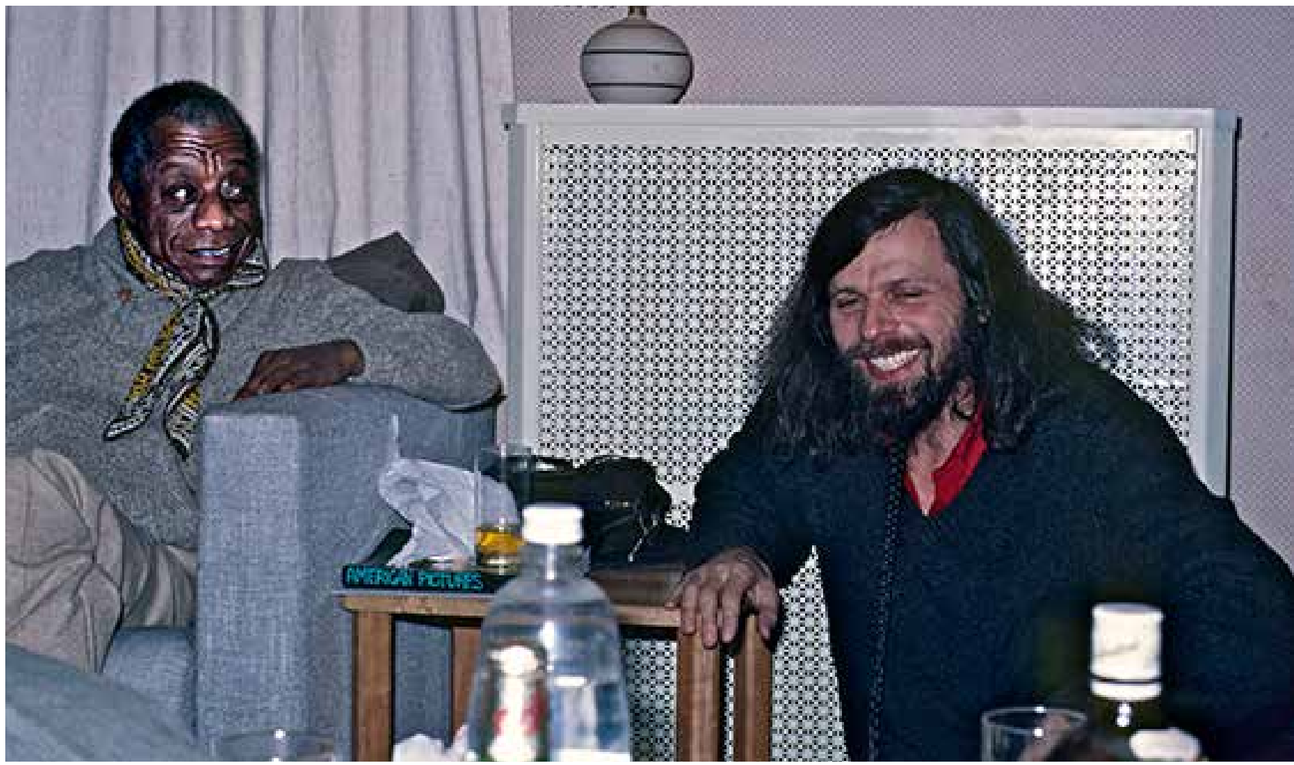
Arthur Jafa, 2023

Viktigaste stöd: James Baldwin

“The horror is that America changes all the time without ever changing at all.”- James Baldwin

”Jag är imponerad av hur skarpsinnigt du som vit outsider har kunnat se och skildra förtrycket under den så kallade ›postrasistiska‹ eran på 1970-talet, då alla vita kände att svarta hade intagit sin rättmätiga plats i samhället. Jag skulle själv inte ha lärt mig att se vita objektivt som människor om jag inte hade bott så många år bland en helt annan typ av vita i Frankrike. Det är en av de bästa tolkningarna av svart-vit psykologi – särskilt hos människor från södern – som jag någonsin har sett.”

– James Baldwin i ett samtal med mig och Michael Thelwell, hans medaktivist i medborgarrättsrörelsen i södern och ordförande för afroamerikanska studier vid University of Massachusetts Amherst, där de båda undervisade. Thelwell hade länge försökt föra oss samman både där och under mina föreläsningar i Frankrike.

1987 – Pratade med James Baldwin hela natten efter att han sett min femtimmarsföreställning

Förord till min ”lektion i förtryck”

– ett experiment i omvänt förtryck …. av läsaren

“The beauty of anti-racism is that you don’t have to pretend to be free of racism to be an anti-racist. Anti-racism is the commitment to fight racism wherever you find it, including in yourself. And it’s the only way forward.” I jeoma Oluo in So You Want to Talk About Race

”Det var den bästa av tider, det var den värsta av tider, det var visdomens tidsålder, det var dårskapens tidsålder, det var troens epok, det var misstroens epok, det var ljusets årstid, det var mörkrets årstid, det var hoppets vår, det var förtvivlans vinter.”
Charles Dickens: A Tale of Two Cities

Dessa berömda ord beskriver väl mina känslor när jag 1971 försökte bygga en bro mellan två samhällen – mitt danska och mitt nya amerikanska – samt min oönskade nya identitet som ”vit” med en separat parallell i det ”svarta” samhället.
Hopp och ljus tycktes omge alla bara några år efter medborgarrättsrörelsens triumf, som lovade en bättre och rasmässigt integrerad framtid. Samtidigt låg mörker och förtvivlan över dem som försökte stoppa mordet på miljoner vietnameser. Omfattningen av detta blodbad gjorde mig – och miljoner ungdomar världen över – djupt antiamerikansk, och jag hade inget intresse av att stanna i USA när jag liftade från Kanada mot Latinamerika.
Redan en av de första dagarna blev jag överfallen med pistol av arga svarta. Samtidigt blev jag inbjuden att bo som den ende vite i Angela Davis’ Che Lumumba Club och infördes i grupper som Black Panther Party och vita antikrigsgrupper. I detta bländande skymningsmörker tappade jag snart orienteringen medan jag reste genom ett Nordamerika som kämpade för att hitta sin identitet.
Jag blev fullständigt förälskad i de unga och deras sökande efter sanning – och därmed i Amerika. Jag anade inte då att denna kärlek skulle vara resten av mitt liv. Jag skrev oändliga dagböcker och brev hem, och mina föräldrar skickade mig en billig halvformatskamera: ”så att du kan skicka hem bilder på dina upplevelser.” Jag hade aldrig fotograferat förut, men upptäckte att bilder fastnade i minnet snabbare än ord. Efter nästan sex år återvände jag hem med 15 000 foton.

Kameran blev min fotografiska dagbok. När jag övervann min rädsla för gettot – där jag blev överfallen om och om igen – kändes det som om jag drogs in i en värld som jag inte visste fanns. Under min skoltid i Danmark hade vi hört talas om Martin Luther Kings rörelse, men det hade inte förändrat vår bild av USA som i grunden ett vitt land. Tydligen föredrog de flesta amerikaner också att se landet på det sättet. Eftersom nästan alla bilister som plockade upp mig var vita blev jag snabbt en budbärare mellan två helt skilda och ojämlika världar.
I min naivitet såg jag inte detta som rasism. Jag kunde helt enkelt inte förstå hur vita kunde acceptera att svarta levde under så fruktansvärda förhållanden – ofta alldeles intill dem själva. Ännu värre: de ”såg” det inte. Eller rättfärdigade det, eftersom de inte såg svarta som medmänniskor.

Samma vita människor skulle göra vad som helst för mig som utlänning. Eftersom jag upplevde dem som anständiga, kärleksfulla människor betraktade jag dem inte som riktiga rasister. Jag använde sällan ordet rasism, som jag främst förknippade med Ku Klux Klan och kampen för medborgerliga rättigheter. Jag talade istället om ”det amerikanska kastväsendet” och jämförde det med Indiens kaster. Jag trodde att de bara var okunniga och lätt kunde förändras om de såg verkligheten. Så jag tog ofta med dem ”across the tracks” till mina svarta vänner.
Så började mitt lilla upplysningsprojekt. Jag samlade mina foton i små böcker med citat ur Bibeln och Shakespeare och visade dem för mina chaufförer och värdar. Också av egoistiska skäl: när de blev rörda gav de mig ett par dollar eller en matlåda. Ju mer jag rörde dem, desto mindre behövde jag lifta till storstäderna två gånger i veckan och ligga fyra timmar på blodbanker för att sälja mitt plasma för 5 eller 6 dollar – nog för två filmrullar. Detta var min enda inkomst sedan jag anlände till Amerika med endast 40 dollar. De räckte i sex år tack vare amerikanernas otroliga gästfrihet. Över 400 hem gav mig husrum och mat medan jag liftade 178 000 km genom 48 delstater.

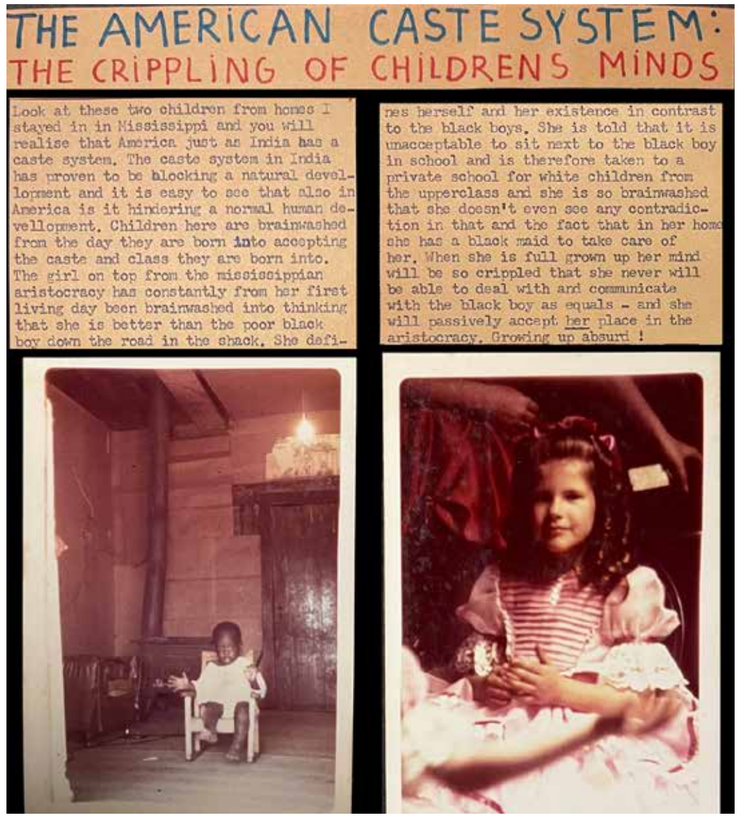
Efter tre år kände jag att jag hade påbörjat ett projekt för att ”utbilda” vita amerikaner – en i taget. Vändpunkten kom den 8 mars 1974, när jag såg ett bildspel om kolgruvarbetare på Santa Fe College i Florida. Det bestod av bilder, berättelse och musik – en primitiv multimedieshow, men oerhört kraftfull. Två skärmar, snabba bildbyten, nästan filmiskt. Jag insåg genast att det var så jag kunde förmedla min egen chock över klyftan mellan det svarta och det vita Amerika.

Ofta tog lärare kontakt med mig och bjöd in mig att tala inför sina elever. Hur effektivt skulle inte mitt budskap bli om jag kunde omvandla mina små bilderböcker till bildspel som visades för hela klasser åt gången? Jag måste erkänna att jag inte i min vildaste fantasi hade föreställt mig att jag bara några år senare skulle hamna i en situation där jag presenterade mitt bildspel på amerikanska universitet för upp till 2 000 studenter åt gången. Så från och med den dagen arbetade jag medvetet mot målet att skapa ett bildspel.
Det dröjde bara ett år innan jag var tvungen att fly från Amerika – ett år då jag satt fast i ett äktenskap i San Francisco. Jag använde tiden till att söka pengar till bättre utrustning – ”om jag bara kunde få en riktig Nikon” – men förgäves, även när det fanns svarta personer i stiftelserna.
Ett problem under dessa år – då alla ansåg att ”rasproblemet var löst” och framsteg var oundvikligt – var att många framgångsrika svarta kände obehag inför mina bilder. De skämdes över att deras egna fortfarande levde på det sättet och fruktade att bilderna skulle förstärka negativa stereotyper i det vita medvetandet. Jag ansåg tvärtom att stereotyperna redan var djupt rotade. Det vita behövde inte skydd mot dessa bilder, utan information om sitt eget ansvar för att i oproportionerlig utsträckning tvinga svarta in i fattigdom och kriminalitet.

Även om jag inte använde ordet rasism, utan föredrog ”vårt dagliga förtryckande tänkande” (mitt tidiga uttryck för det som nu kallas systemisk rasism, eftersom det gjorde oss ansvariga, inte ett abstrakt ”system”), kände jag att mina fotografier tydligt visade den mänskliga förstörelse som detta tänkesätt hade skapat omkring oss. De många moraliska frågorna om vad som händer med ens eget vita medvetande efter att ha tillbringat år nästan uteslutande bland den svarta underklassens förödelse – utan mycket kontakt med bättre ställda svarta – kommer också att behandlas i denna bok
För att bättre förstå detta kände jag mot slutet att jag i projektet också måste se Hai-

1973 – Denmark, SC

1972 – Typisk sida om kastväsendet i mina bildböcker

ti, Jamaica, Kuba och Brasilien med deras annorlunda former av slaveri – för att objektivt kunna skilja mellan ”svarthet” och ”resultatet av förtryck”.
I den meningen är vi alla i ett kastssamhälle fångar i Platons grotta.
Men det skulle ha blivit ett oändligt akademiskt projekt – långt utanför räckhåll för en skoltrött vagabond som jag.

Så jag påstår inte att jag är något annat än en ”gatuvis grottman” som försöker ge en röst åt de lika gatuvisa människorna i gettot, som alltid sa: ”Hördu, det här är inget annat än slaveri.”
Ur ett grundläggande perspektiv ställer jag frågan i boken: Kan sådana uttalanden innehålla någon sanning i ett så kallat fritt samhälle?

Till slut var jag tvungen att återvända till Danmark – men först efter att jag nästan hade blivit mördad och levde i rädsla för att FBI skulle beslagta mina foton.

Jag var djupt desillusionerad när jag flyttade hem till prästgården i min barndomsby. Min far, som var präst, lånade mig pengar till tre diabildprojektorer, och på mindre än två månader satte jag ihop ett diabildsshow som jag kunde visa i hans lokala kyrka. På landsbygden hade jag varken bibliotek eller möjligheter att göra efterforskningar, och Google hade ännu inte uppfunnits.
Det var som om fem års uppdämd social ilska vällde ut ur mig. Jag tänkte att jag alltid kunde göra efterforskningar senare, när jag återvände till Amerika med ”showen” – ett diabildspel med inspelad musik.
Men ryktet spred sig så snabbt att det snart visades över hela Europa av svarta amerikanska frivilliga, ofta med tusentals människor i kö. Jag hann aldrig faktagranska allt, men kände att de svarta godkände det.
På mindre än ett år blev även boken en bästsäljare, och vi inrättade en stiftelse som skänkte överskottet till kampen mot apartheid i Sydafrika. Men redan en månad efter utgivningen upptäckte jag att Sovjetunionen ville använda boken i sin propaganda mot president Carters människorättspolitik. De ansåg – felaktigt – att bilderna visade att mänskliga rättigheter var lika dåliga i USA som i Sovjetunionen.
Eftersom jag var en stor beundrare av Carter – den första amerikanska presidenten som inte störtade demokratiskt valda regeringar i tredje världen – beslutade jag att genom rättsliga åtgärder stoppa försäljningen av boken i resten av världen. Därefter flyttade jag tillbaka med bildspelet till Amerika, där jag kände att det hörde hemma.

Även där blev showen en omedelbar succé, och de följande 30 åren stod jag på scenen på ett nytt college nästan varje kväll inför fullsatta salar. Här upplevde jag återigen mörker och ljus på samma gång. Jag var inlåst i mörka auditorier fem timmar varje kväll och bytte diabakkar var femte minut. Efter 7 000 föreställningar hade jag tillbringat 35 000 timmar av mitt liv i mörker.

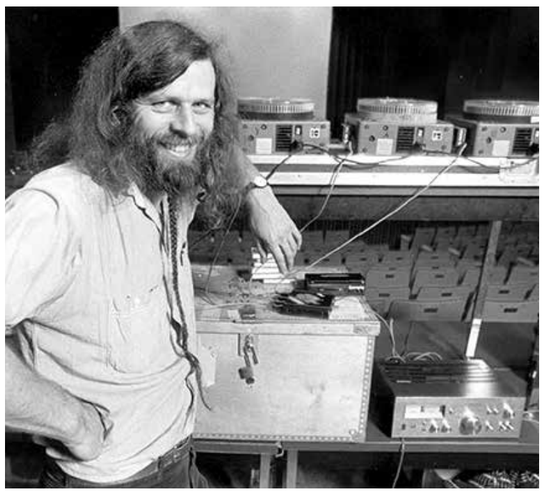
Se hela bildspelet – nu online – befriat från de nio tunga lådorna med AV-utrustning som jag släpade runt med på flyg och i bil i 40 år

1973 – Washington, DC

1975 - San Quintin, CA

1987 – Före föreställningen på Boston College

Studenterna behövde bara sådana annonser när jag återvände

1991 – Till och med vid min tionde föreställning här på Stanford var den största salen fullsatt

1975 – Raleigh, North Carolina – Återigen grälar jag med Angela Davis om idéerna i föreställningen

1991 NYC – Mellan mina föreläsningar tillbringade jag ofta nätterna med de hemlösa

Vilket slöseri med livet – om det inte hade varit för ljuset dagen efter. För i rasism-workshopparna skedde upplysningen.

Här insåg de svarta hur internaliserad rasism hade klippt vingarna på dem, och ”chockade” vita studenter bestämde sig för att bearbeta sin egen rasism. Här lärde jag mig mer om rasismens kostnader för vita än jag någonsin gjorde under mina fem år av vandring genom dess förödande inverkan på de svarta.
Ändå talade Tony Harris, min svarta assistent, och jag nästan aldrig direkt om rasism – trots hans psykologiska insikter och hans egna erfarenheter från ghettot.
För det tog timmar, ja ofta hela dagar, att hjälpa studenterna att bli medvetna om och läka de sår de bar med sig från sin uppväxt – även de mest framgångsrika och till synes ”privilegierade” Ivy League-studenterna.
Det var ofta tårar i rummet när de gradvis upptäckte att deras smärta var gemensam och att de befann sig i samma båt – svarta och vita tillsammans.
Därefter startade de de veckovisa dialog-grupperna ”American Pictures – Unlearning Racism” på campus. Inom ett år bjöd de ofta in oss igen för att ”dra in” fler studenter i samma process. Vi fick många brev om hur det hade ”rensat deras sinnen” och ”höjt deras intelligens”. De blev mer närvarande och fick bättre betyg i skolan. Ett levande vittnesbörd om hur rasism och liknande former av förtryck skadar vårt tänkande, vår intelligens och vårt välbefinnande.

Att bekämpa rasism, insisterade vi på, låg i vårt eget intresse. Ändå var vi inte så naiva att vi trodde att vi kunde avskaffa den. Vi försökte helt enkelt göra dem till engagerade antirasistiska rasister, antisexistiska sexister osv. – medvetna om att de alltid skulle präglas av samhällets systemiska rasism, men hängivna att arbeta med dess inverkan på dem själva i solidaritet med dem som drabbades hårdast av rasismen.
Särskilt när de senare fick maktpositioner där de faktiskt kunde förändra systemet.
Jag blev ofta inbjuden tillbaka 15–20 år senare, när de träffades igen för att utvärdera hur programmet hade påverkat deras liv, nu när de var verksamma inom politik och näringsliv. Mycket av det de lärde mig försöker jag förmedla i denna svåra bok.
Ja, ”svår” för de flesta. För alla som känner till campuslivet i USA vet hur kort studenternas uppmärksamhetsspann är. När föreläsare kommer börjar många gå efter en halvtimme, om de inte kan använda föreläsningen för att få bättre betyg. Hade de vetat hur långa mina föreläsningar var hade de aldrig dykt upp. Och absolut inte om de hade vetat att de handlade om rasism.
Så vi var nästan tvungna att lura in dem.
Och när de väl satt där, berättade de senare, kämpade de med dåligt samvete över uppgifter som de borde ha skrivit samma kväll. Ändå stannade de som regel kvar i alla fem timmarna – och skolkade nästa morgon för att istället komma till våra rasismworkshops.
Hur kunde jag få fullsatta salar – till och med på Harvard, där man berättade för mig att tre världsberömda statsmän samma vecka bara hade lockat 20 studenter?
Harvard Black Law Students (som både Barack och Michelle Obama tillhörde) bjöd in mig 18 gånger – alltid till fullsatta salar.
Samma sak hände på de övriga Ivy League-universiteten.
Som jag förstod det efter att ha läst deras många artiklar och brev berodde det på att jag – oavsiktligt – hade förtryckt dem. De genomgick en form av systematisk, ”omvänd förtryck”.
Nästan överallt såg jag dem som de såg sig själva: som goda, välmenande och omtänksamma människor som uppriktigt ville göra något gott för svarta och fattiga. De betraktade sig inte som rasister och bortförklarade det lätt: ”Jag är en god kristen, så jag kan inte vara rasist.”
De kände att de gjorde det rätta. Men under programmets timmar bröt jag gradvis ner deras försvar och visade dem steg för steg hur deras handlingar – ofta omedvetet – bidrog till att upprätthålla förtrycket av de svarta.
Under de första två timmarna höll deras försvar stånd. I sina hjärtan skyllde de på andra – Södern, sina föräldrar, samhället.
Under pausen angrep några få mig, budbäraren.
Men efter fem timmar var alla deras flyktvägar blockerade, alla deras försvarsmekanismer nedbrutna, och jag såg dem natt efter natt gå ut gråtande, med böjda huvuden av skuldkänslor.

När lärarna bad de vita eleverna sätta ord på sina känslor slogs jag av att de nästan använde samma ord som de svarta när dessa beskriver den dagliga bördan av vår rasism: känslan av att alltid göra något fel, att alltid få skulden för sin egen olycka, så att de inte har någon utväg, inte ser något ljus i slutet av tunneln. När man själv känner att man gör det rätta, men från barndomen bombarderas med budskap om att man är fel, utvecklar man inte särskilt konstruktiva känslor. Det är vad effektiv förtryck handlar om.
Och när de vita studenterna plötsligt fick uppleva det på egen kropp blev chocken så stark att de nästa dag skolkade från lektionerna för att bearbeta sin rasism. En förändring som jag inte tror skulle ha kunnat åstadkommas med en vanlig två timmars akademisk föreläsning – inte ens av de bästa av mina föreläsarkonkurrenter som Angela Davis eller Coretta och Yolanda King.

Av denna anledning tvingade flera universitet – till och med det konservativa Dartmouth – alla förstaårsstudenter att genomgå mitt program om ”omvänd förtryck” innan de började sina studier.
Jag bör nämna att jag hade en långvarig konflikt med Angela Davis efter en intervju med henne om svart självhat i min första föreställning. Även efter en privat visning i hennes eget hem var hon oense med mig och vägrade att rekommendera föreställningen när hennes studenter vid UCSC bjöd in mig igen.
Lyckligtvis hade jag stöd från de flesta andra ledande svarta röster – inte minst James Baldwin. Människor i Frankrike och Amherst försökte i åratal att föra oss samman. Till slut körde han i två timmar genom en våldsam snöstorm för att se föreställningen, och efteråt pratade vi hela

Tony Harris i vår workshop (till vänster) och i en intervju från 1991 om vårt samarbete

Utdrag ur mina gräl med Angela Davis – innan vi gjorde en privat bildspelvisning i hennes hem i Oakland sju år senare

1985 – I vit skjorta framför jag min föreställning utomhus för att stödja Columbia Universitys bojkott av Sydafrika

natten. Han sa att mina tolkningar var det närmaste han någonsin hade sett hans egen syn på vit rasism. Men han var redan sjuk och dog bara några månader senare av magcancer.
Under många år var Martin Luther Kings dotter, Yolanda King, min främsta konkurrent som föreläsare under Black History Month. Senare slog vi oss samman och satte upp en föreställning för president Clinton på Kennedy Performing Arts Center som en hyllning till Martin Luther King. Jag framförde också föreställningen vid Kings grav i familjens Center for Nonviolent Social Change i Atlanta. Familjen ville efteråt visa den permanent där:
”För den visar bättre än något annat vad Martin kämpade mot – något som dagens unga svarta nästan inte känner till.”

Så fortsatte jag i 30 år, tills vi valde den första svarta presidenten. Då drog jag mig gradvis tillbaka i tron att utvecklingen gick åt rätt håll.

Och där var jag kanske återigen lite naiv … Rasism, kastindelning och främlingsfientlighet exploderade under tiden i Europa – även i mitt eget Danmark – där jag återigen kände det som min plikt att vara budbärare i ett splittrat samhälle.
Jag såg hur Trump lät sig inspireras av europeiska politiker som vann val med splittrande och hatisk retorik. Efter många år med politiskt korrekt språk och ”kodad” rasism kom hatet nu fram i det öppna i USA. Ku Klux Klan-grupper, som jag tidigare hade arbetat med i det dolda, trädde plötsligt fram i ljuset. Och polisens rasism blev så uppenbar att mord på svarta rättfärdigades offentligt.
Jag kunde inte längre sitta som en passiv åskådare.

Black Lives Matter-rörelsen, som växte fram eftersom mord på svarta nu filmades med mobiltelefoner och delades på sociala medier, överraskade mig genom att bli den största antirasistiska rörelsen jag hade upplevt i USA.

Men jag saknade – särskilt bland många vita deltagare – en djupare förståelse för den systemiska rasismen bakom den svarta ilskan. Därför fick jag idén att skapa en lärobok som – precis som mitt gamla bildspel – bombarderar läsaren med bilder som visar rötterna till det förtryck som jag själv har bevittnat.

Ofta berättade amerikaner för mig att när de gav min gamla bok till sina annars öppna och liberala föräldrar, stängde de den genast igen av obehag. Därför vet jag att den här boken kommer att väcka samma försvarsmekanismer i sitt försök att ”undertrycka” – i positiv bemärkelse, som en kortvarig omvänd förtryck – läsarens självförståelse.
Eller snarare: vår självbild. För enligt min erfarenhet går ingen fri från systemisk förtryck.

Den här boken är alltså en bildlig lektion om förtryck och den skada det åsamkar oss. Den mest grundläggande formen är det förtryck som barn utsätts för av vuxna. Överallt i världen skadas barn tidigt av vuxnas oresonlighet och irrationella beteende. Det skapar djupa lidandemönster som leder till skadligt beteende. Senare i livet tar vi ut dessa mönster på våra egna barn och på varandra i form av sexistisk, rasistisk, nationalistisk, totalitär, antisemitisk, antimuslimsk, homofobisk, ålders-, funktionshinder-, kast- eller klassförtryck.
För de flesta av oss blir mönstren så kroniska att vi blir defensiva när vi utmanas och slutar med att lägga skulden på offren. Vi vågar inte se i ögonen att vi i sådana system både är offer och förtryckare. På få ställen är förtryckets mekanismer så tydliga som i kastförhållandet mellan svarta och vita i USA. Av deras tragedi kan vi därför lära oss något om oss själva och om den skada som vi både utsätts för och tillfogar andra i andra former av identitetsdiskriminering.
Oavsett om vi är svarta eller vita, invandrare eller infödda, föds vi öppna, nyfikna och utan fördomar. Men sedan går något fel. Vi hör: ”Nigger/perker/judesmörgåsar/daliter osv. är kriminella, farliga, smutsiga, orena, underlägsna. De hör inte hemma bland oss.”

För det kärleksfulla barnet är detta irrationellt, förvirrande och sårande. Medan vi utsätts för kränkningar är vårt sinne oförmöget att tänka rationellt, och ett fastlåst mönster bildas i vårt sätt att tänka. Efter år av sådana kränkande budskap slutar vi med att acceptera och internalisera dessa trånga bilder av både andra, oss själva och samhället.

Sett genom en utlännings ”neutrala” ögon hoppas jag att det blir lättare att se hur sådana rasbaserade attityder förvrider vår karaktär – oavsett vilka vi är. Även om det finns massor av rasism i Europa hade jag turen att växa upp i Danmark under en tid då jag inte präglades hårt av social otrygghet och rasistisk indoktrinering. Jag hade också turen att de första människorna jag bodde hos i USA inte var vita. De flesta europeiska besökare bor först hos vita amerikaner, som varnar dem: ”Gå inte tre kvarter åt det här hållet eller två åt det andra”, och därmed skrämmer in dem i vit rädsla och rigid segregation. Min upplevelse var den motsatta. Det första amerikanska hemmet som tog emot mig var en svart familj på Chicagos södra sida. Tack vare deras värme och öppenhet kände jag mig genast hemma och såg de flesta vita som kalla, avlägsna ansikten på tv eller i fientliga förorter. När jag senare begav mig in i den vita världen var jag därför mindre sårbar för dess mönster av rädsla och skuld.
Att resa i ett så djupt splittrat samhälle var oundvikligen våldsamt: fyra gånger blev jag överfallen av pistolbeväpnade rånare, två gånger undgick jag knivhugg, två gånger riktade skrämda poliser sina vapen mot mig, en gång blev jag nästan dödad av 10–15 svarta i en mörk gränd, en gång hamnade jag i ett bakhåll av Ku Klux Klan, flera gånger flög kulor omkring mig i skottväxlingar, två gånger blev jag arresterad av FBI och fyra gånger av Secret Service. Jag levde tillsammans med tre mördare och otaliga brottslingar … men jag har aldrig träffat en ond amerikan.

Man måste lita på det bästa i människan och misstro det värsta. Annars kommer det värsta att ta överhanden. – José Martí

1978 – Tillsammans med min mångårige medarbetare Tony Harris i Oslo Konserthus

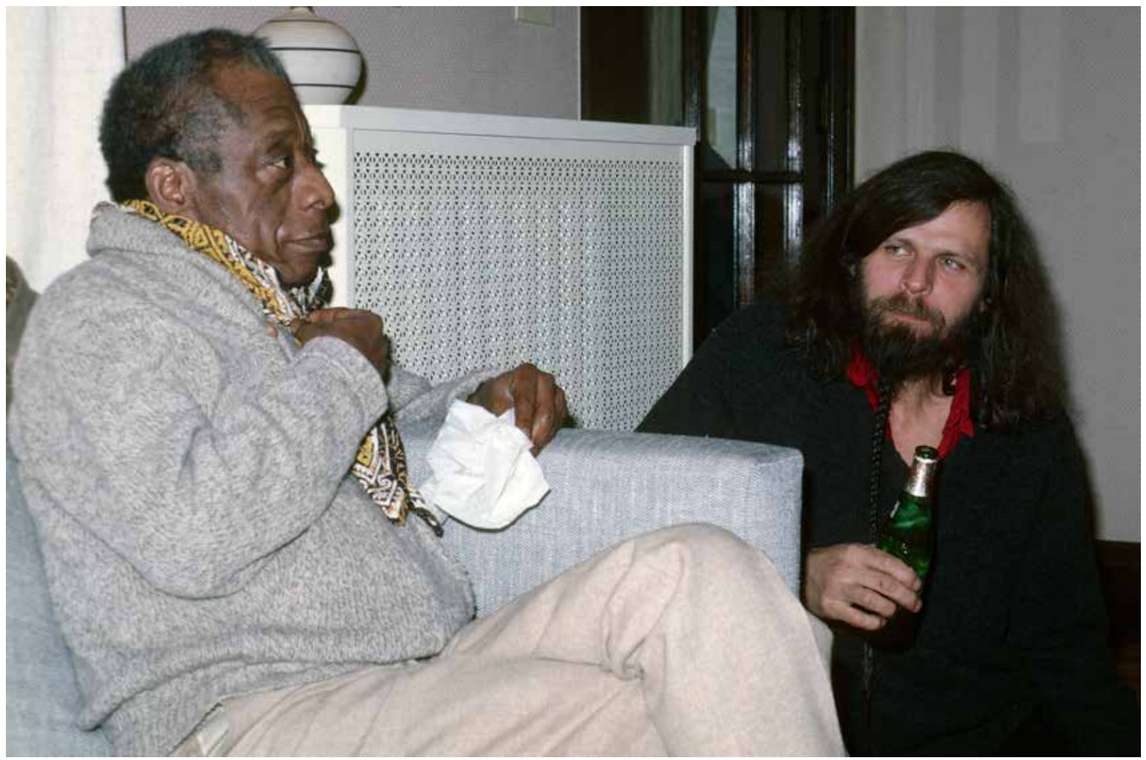
Inledningen till bildspelet ”Amerikanska Bilder”

Första delen:

Förtryckets rötter

"The legacy of slavery and segregation isn't just a thing of the past. It's woven into the fabric of American society, and it continues to shape our lives in profound ways." - Jesmyn Ward

"The past is all that makes the present coherent, and further, the past will remain horrible for exactly as long as we refuse to assess it honestly." - James Baldwin, The Fire Next Time

1987 – Jag gladde mig åt Baldwins entusiasm för *American Images*, för jag måste erkänna att jag aldrig hann läsa hans böcker under de år då jag hade fullt upp med att "läsa av människorna omkring mig". Först när jag senare läste hans böcker förstod jag bättre de människor jag hade fotograferat

1973 – Jag kom till USA sex år efter att medborgarrättslagarna antagits, men kunde även nio år senare fortfarande se de fysiska spåren efter Jim Crow-lagarna, som här i St. Francisville, Louisiana. Men när upphör de mentala spåren? Det var en fråga som jag och min livslånga vän Morgan Pate ständigt ställde oss här.

Att lära sig den hårda vägen att överleva genom ”förebyggande förlåtelse”

“Healing begins where the wound was made.” — Alice Walker, The Way Forward Is with a Broken Heart

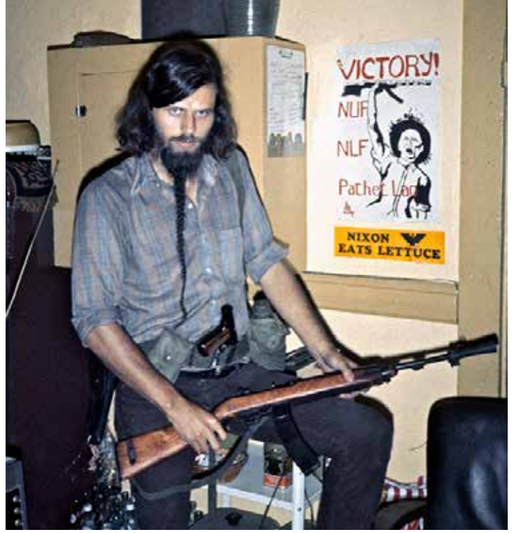
“If we’re gonna heal, we gotta feel. And we can’t heal if we’re afraid.” - Beyoncé

Hundra år före mig använde min danske föregångare, fotografen Jacob A. Riis, ”chock och vördnad”-tekniken för att presentera sina illustrerade ”lysbildsföreställningar” för samhällets mer välbärgade: ”Låt mig ta dig i handen och leda dig ner i avgrunden för att möta den andra hälften.” Här är min berättelse om hur jag själv till slut skapade det som New York Post kallade ”Jacob Holdts vykort från helvetet”.

Under min ungdom i Danmark radikaliserades jag av USA:s ändlösa krig i Vietnam och mot demokratin i andra fattiga länder, där amerikanerna störtade folkvalda regeringar och stödde blodiga diktaturer. Efter att ha vandaliserat amerikansk militärutrustning under en Nato-övning tvingades jag fly till en gård i Kanada. I min ensamhet där läste jag många böcker om denna ”imperialism” och blev ännu mer radikal. Jag började blint söka efter mer rättvisa, ja, nästan utopiska, system.
Efter ett år bestämde jag mig för att lifta till Guatemala för att bli gerillasoldat. Lite naivt: två år tidigare hade jag blivit utslängd ur Livgardet för att jag vägrade skjuta på mål i människogestalt, och jag talade inte spanska. På vägen var jag tvungen att korsa USA och hamnade i San Francisco den första dagen.
För att hitta någonstans att sova frågade jag folk på gatan. Den första var en svart kille som erbjöd mig sin säng, eftersom han själv skulle sitta och räkna matematik hela natten. Jag sa att jag skulle komma tillbaka senare och gick ut för att uppleva den här vackra staden innan jag fortsatte söderut. Men det var mitt i Haight-Ashbury under hippietiden, och plötsligt fick jag överallt erbjudanden från unga kvinnor i indiska hippiekjolar – något jag aldrig hade upplevt i Kanada. I detta överflödsland tvingades jag att välja och vraka, vilket snabbt gav mig en sorts demokratisk skuldkänsla. För hur lätt är det inte , som ung, att välja de unga, som vit att välja de vita, som heterosexuell att välja de heterosexuella – och därmed omedvetet diskriminera de andra? Den sistnämnda gruppen hade jag dock inte tänkt på, eftersom jag (kanske av samma anledning) aldrig hade känt någon homosexuell i mitt lantliga Danmark.
Så innan dagen var slut bestämde jag mig för att det enda sättet att få en representativ bild av ett samhälle utan att utesluta någon var att låta andra välja åt mig: att säga ja till den första som bjöd in. Så föddes min ”ja-filosofi” under min första dag i USA.
Sent på kvällen gick jag därför tillbaka till den svarta killen – även om han var den jag minst ville bo hos.
Och ja, jag fick hans säng medan han gjorde matematik. Men plötsligt vaknade jag av att något hårt trycktes in i mig medan jag sov på magen och han höll om mina armar. Det var en mycket smärtsam våldtäkt, som jag inte vill gå in på i detalj. Jag skämdes för att berätta om det för någon i 40 år.
Nästa morgon såg han ångerfull ut och frågade om vi fortfarande var vänner.
”Ja, självklart. Tack för att du gav mig tak över huvudet”, svarade jag. Då verkade han oerhört lättad och tog med mig till gudstjänsten i sin kyrka, en dag jag aldrig kommer att glömma.
I Glide Memorial Church lyssnade jag på den karismatiske svarta prästen Cecil Williams. Han – och min nye vän – ledde mig som frälsande änglar in i ett helt nytt sätt att hänge sig åt mänskligheten, vilket gradvis ledde till min avradikalisering.
Inte genom att dyrka högre ideologiska system, utan genom att överlämna sig åt människan här på jorden, i all hennes smärta och vrede.
Redan på den femte dagen förde min ja-filosofi mig vidare: jag blev överfallen och rånad av ett beväpnat svart gäng. Det öppnade upp en hittills okänd undervärld, skapad av vårt eget våld. Ja, vårt – för jag lärde mig snabbt att min egen ordlösa, dömande tanke: ”du är farlig, jag måste frukta dig” fungerade som en självuppfyllande profetia. Smärtans barn attackerade mig om och om igen.
När jag istället började tänka med tillit: ”Jag vet att du är god – vad har väl hänt i ditt liv?”, märkte de genast skillnaden. Inte fördömande, utan empati. Då sänkte de sina pistoler, och försoningen började.

När jag lärde mig att förlåta dem i förväg upphörde överfallen helt – trots att brottsligheten omkring mig tiodubblades under de följande åren. Så det var av egoistiska skäl, för att överleva, som jag lärde mig det jag kallar förebyggande förlåtelse: den snabbaste vägen till integration.

Det blev början på en livslång resa som ledde till Amerikanske Billeder.
Och exakt 11 år senare, vid invigningen av vår första teater i San Francisco, kom en nervös man fram till mig och frågade om jag mindes honom. Det gjorde jag inte. ”Nå, men du bodde hos mig 1971”, sa han. Mitt minne var fortfarande ett svart hål. Men så började han viskande beskriva den ödesdigra natten, och det gick upp för mig att det var han som hade våldtagit mig den första natten i Amerika.
Jag blev så överväldigad att jag spontant gav honom en stor kram: ”Tack för Amerikanske Billeder. Utan dig och din befriande gåva skulle Amerikanske Billeder aldrig ha blivit till. Nu har jag återvänt med det som en gåva till det land som du öppnade upp för mig.”
Vid det laget hade jag för länge sedan insett att hans och de tre rånarnas våldsamma rop på hjälp hade räddat mig från min ungdomliga fanatism – tron på att människor endast kan frälsas genom att dö för en idé om hur de borde vara.

1972 – med kort hårperuk i Guatemala

1972 – i underjordiska rörelsen runt St. Louis, MO

Genom att ge mig en ömsesidigt befriande tro på människans godhet mitt i all dess smärta och vrede hade han varit min beskyddande reskamrat under min mångåriga äventyrliga resa genom ”förtryckets rötter”, precis som den döde mannen var det för den fattige Johannes i H.C. Andersens saga Reskamraten.

Men som jag senare lärde mig som föreläsare, när jag såg mina studenters modiga självkampar, kan det ta lång tid att bryta sig ur våra fastlåsta förståelseramar – och länge gjorde jag själv motstånd.
Även om jag det första året blev djupt berörd av smärtan i de nordliga gettona och ville förstå dess rötter, kände jag mig alltför överväldigad av irrationell rädsla för att åka till södern. Skräckfilmer som Easy Rider (där långhåriga sköts ner) och nordens fördomar mot södern satt för djupt i mig. Samtidigt kände jag att jag hade svikit min solidaritet med de förtryckta i Guatemala. Ironiskt nog bestämde jag mig därför först för att lifta genom hela Guatemala för att träna mig själv i att övervinna min rädsla – iklädd en kortklippt peruk, eftersom långhåriga förknippades med gerillan och sköts av militären.
Lyckligtvis stötte jag aldrig på gerillan. Men ute i djungeln hittade jag ett nummer av tidningen Time som berättade om stora demonstrationer i Miami mot Richard Nixons republikanska partikonvent – mannen bakom det blodiga förtrycket i Guatemala. Eftersom jag inte kunde få tag på en bananbåt till Miami tvingades jag – rasande på Nixon – att lifta de 6 000 kilometerna dit, upp genom Mexiko och rakt genom hjärtat av Sydstaterna.
Trots att jag just hade befunnit mig mitt i ett blodigt gerillakrig minns jag fortfarande hur rädd jag var för att återvända till USA. Men efter sex dagars liftande hamnade jag ironiskt nog mitt i ”odjurets mage”: Nixons högkvarter på Fontainebleau i Miami Beach.
Med min korta peruk lyckades jag dela rum med en republikansk delegat. Jag greps flera gånger av Secret Service när de såg mig byta till långt hår för att ansluta mig till Vietnam-demonstranterna utanför. Till slut blev jag dock vän med en Secret Service-man: ”Min egen son har långt hår och känner precis som du”, sa han.
Senare greps jag igen och var nära att bli utvisad. Men med det passerkort han hade gett mig lyckades jag ta mig in i kongresscentret och tillsammans med en australisk journalist veckla ut en stor banderoll mitt under presidentens tal: ”Nixon Kills Babies.”
Orden kom ur min vrede över de barn jag just hade sett dö i Guatemala till följd av det regim som Nixon hade satt in.
Efter denna långa omväg hade jag – utan att veta om det – klarat mitt eget syretest. Jag hade övervunnit min rädsla för Södern genom att stå mitt i den. Än en gång lärde jag mig hur befriande det är att konfrontera sina fördomar.
Från och med då gjorde jag mitt bästa för att förstå de djupare historiska rötterna till det förtryck av svarta människor som jag redan hade sett i norr.
Därför är denna första del av boken min berättelse om ”förtryckets rötter” – och om hur jag kom att älska södern, vars människor på så många sätt påminde mig om det lantliga Västjylland som hade format mig som barn.

1974 – Bartow, Florida. Charles Smiths händer

Röster över havet: Ett eko av stulna liv

"The sea carries the weight of our ancestors. It remembers the horror, but also the resilience."
- Octavia Butler

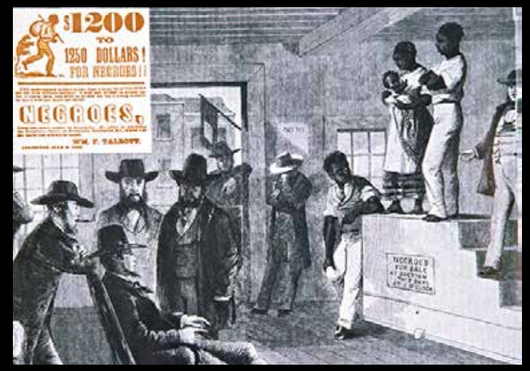
Viktigt! Låten "Ship Ahoy" av The O'Jays illustrerad

Eko av fångenskap:
En resa genom tid och arv

As far as your eye can see,
men, women, and baby slaves
coming to the land of Liberty,
where life's design is already made.
So young and so strong
they're just waiting to be saved....
Lord, I'm so tired
and I know you're tired too,
look over the horizon,
see the sun
shining down on you...

Ship Ahoy! Ship Ahoy! Ship Ahoy!
Can't you feel the motion of the ocean,
can't you feel the cold wind blowing by?
There's so many fish in the sea,
we're just, we're just, we're just
riding on the waves...
the waves... the waves...

Att lifta genom historien – ända tillbaka till slaveriets tid

"I was born in slavery time - when was it? I don't know. I can't tell you nothing about it. All I know is, I wukked in de fields and I wukked hard." - Harriet Smith, Hempstead, Texas

Jag hade trott att slaveriet låg långt tillbaka i historien, men i Florida träffade jag Charles Smith, som hävdade att han var 134 år gammal och tydligt kunde minnas när han gjordes till slav i Afrika.

– Jag kom till USA när jag bara var 12 år gammal.

– Blev du såld som slav till USA?

– Ja, vänta. Låt mig berätta hur det gick till. När jag kom till USA såldes människor. Det var under slaveriets tid. De förde mig över från Afrika ... Jag hade aldrig sett en vit person i Afrika förut. Jag frågade min mamma om jag fick gå ner och titta på de vitas båt. Hon sa ja, och jag har inte sett mamma sedan dess. De vuxna bar barnen ombord för att vi skulle få se "sockerrörsträd" nere i lastrummet. Plötsligt kände vi att båten rörde sig, men trodde att det berodde på vinden. Kaptenen förde oss aldrig tillbaka. De färgade försökte kasta mig överbord. Jag minns det som om det var igår. Legree, den vite kaptenen, hindrade det. Vi såg aldrig sockerträden, inte ens när vi kom till New Orleans. Vi kastades upp på auktionsblocket och såldes till högstbjudande.

En svart socialarbetare, som hade tagit hand om mig och sett mina bilder medan jag vandrade omkring i Florida, berättade om Charles Smith och förde mig till hans lilla hus. Både han och andra svarta i trakten berättade för mig att Charles Smith skilde sig från andra svarta och faktiskt såg ner på dem. Charles Smith hade varit för ung för att förstå varför de äldre afrikanerna ville kasta honom överbord, men enligt historiker var det vanligt för att rädda barnen från slaveri. När han köptes av en bonde i Texas 1854 var han redan för gammal för att uppfostras som slav med de inre ärr som människor i slaveri får när de tvingas utveckla underdåniga karaktärsdrag för att undvika grym bestraffning eller döden vid minsta tecken på motstånd.

Även om Charles Smith säkert har blandat ihop sin egen och sin fars detaljrika historia, är den gripande eftersom den beskriver ödet för miljontals andra tillfångatagna afrikaner.

Jag upptäckte att denna typ av (underkastat) överlevnadsbeteende fortfarande präglade svarta amerikaner, och det slog mig att om slaveriet hade lämnat så djupa psykiska ärr, så hade verklig frihet ännu inte uppnåtts. Jag hade lärt mig att USA på 1960-talet äntligen blev en demokrati när alla medborgare fick rösträtt, och är därför förvånad över att även i dag – 60 år senare – är en fjärdedel av befolkningen i sydstaterna fortfarande analfabeter. Är det inte en demokratis plikt att utbilda sina medborgare?

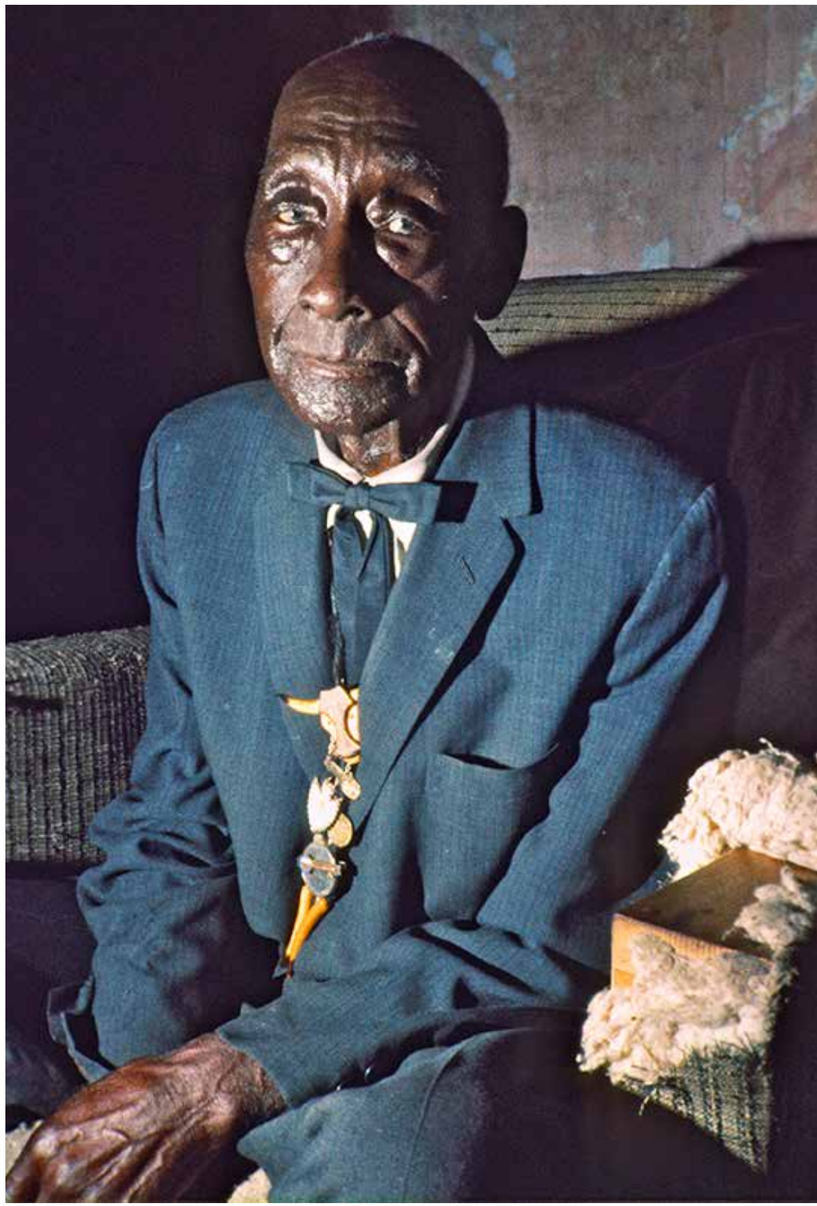

1974 – Bartow, Florida. Charles Smith – året etter at BBC hadde laget en film om hans lange liv, og jeg så avisutklipp på veggen hans om at han var utnevnt til æresborger i Los Angeles. I mitt lange, innspilte intervju med ham imponerte han med å fortelle nøyaktig om presidentene i hans liv og hvor gammel han var da de første bilene kom. Men etter 2008 er det sådd tvil om han husket alderen sin helt riktig.

1974 - Bartow, FL. Charles Smith

Min intervju ovan med Charles Smith

En kort tillbakablick på medborgarrättsrörelsen

– och mitt senare arbete med familjen King

"Dr. King's noble dream has degenerated into a cliche, a catchphrase, like "diversity," a way out of - as opposed to a way into - a complex and textured conversations about race. At best, what the civil rights movement appears to have produced is a generation that is keen to look beyond race, but finds on the other side not freedom but a riddle. The riddle of race, something you see but must always pretend not to see."
- Emily Bernard, Black Is the Body: Stories from My Grandmother's Time

Martin Luther King och medborgarrättsrörelsen hade redan innan jag kom hit lyckats förändra de mest uppenbara och primitiva formerna av diskriminering. Bortsett från den viktigaste delen av hans dröm: *"Jag har en dröm om att sönerna till tidigare slavar och sönerna till tidigare slavägare en dag ska sitta tillsammans vid broderskapets bord på de röda kullarna i Georgia. Jag har en dröm om att mina fyra små barn en dag ska få leva i en nation där de inte döms efter sin hudfärg, utan efter sitt karaktärsdrag. Jag har en dröm om att varje dal ska jämnas ut och varje berg ska planas ut en dag."*

Martin Luther Kings vackra drömmar delas av mig och de flesta andra vita. Under min resa lärde jag mig dock snabbt att det enda som kanske har gått i uppfyllelse är att afroamerikaner inte längre bedöms efter sin hudfärg, utan efter sin karaktär. Det sorgliga är att de karaktärsdrag man har efter århundraden av förtryck nu inte ens lever upp till de normer som gäller för vita, vars karaktärsdrag och ojämlika ekonomi har formats av att vara förtryckare. Att se hur mycket afroamerikanska karaktärsdrag skiljer sig från både de vitas och de svarta invandrarnas hjälpte mig att förstå den enorma underkuvningen av sinnet som slaveriet och vår fortsatta utestängning av afroamerikanerna orsakar. Att få människor att känna sig utstötta och oälskade är att utöva våld mot deras mänsklighet. Att vårt våldsamma språk idag inte bara förstås, utan också talas av dem som har tvingats lyssna på det i århundraden, är därför inte förvånande.

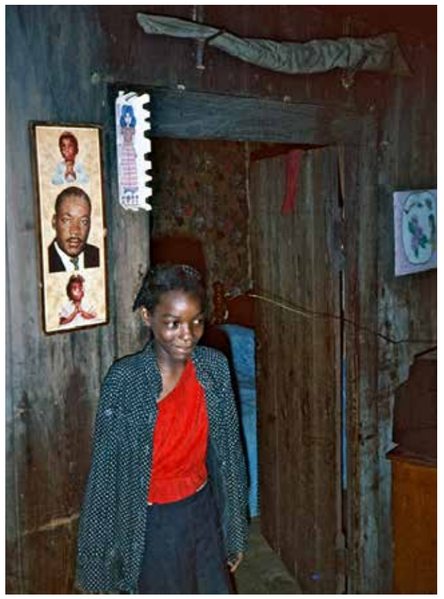
"Jag vill gärna berömma Jacob Holdt ... för att han har gjort denna betydelsefulla händelse möjlig. Det är alltid uppfriskande att veta att min fars födelsedag uppmärksammas och firas över hela världen. Som afroamerikan är jag smickrad över unga danskars intresse för vår kultur. Afroamerikaner har mycket att vara stolta över, och vi uppskattar er erkännande av våra bedrifter. Dock har vissa afroamerikaner anammat ett beteende som vi skäms över. Den mest utbredda av dessa egenskaper är våld mot varandra."

– Yolanda King i sitt tal vid ett evenemang som vi anordnade för att "stoppa våldet", efter att jag först hade visat min föreställning vid Kings grav och vi sedan tillsammans visade mina bilder för president Clinton i Kennedy Performing Art Center.

"The dream is still deferred. But as long as the dream lives, we have hope." - Assata Shakur

1975 - Texas

2005 – New Jersey

2015 - King Memorial, Washington DC.

Tv. 1975 – Martin Luther King Sr., Coretta King och Bernice King

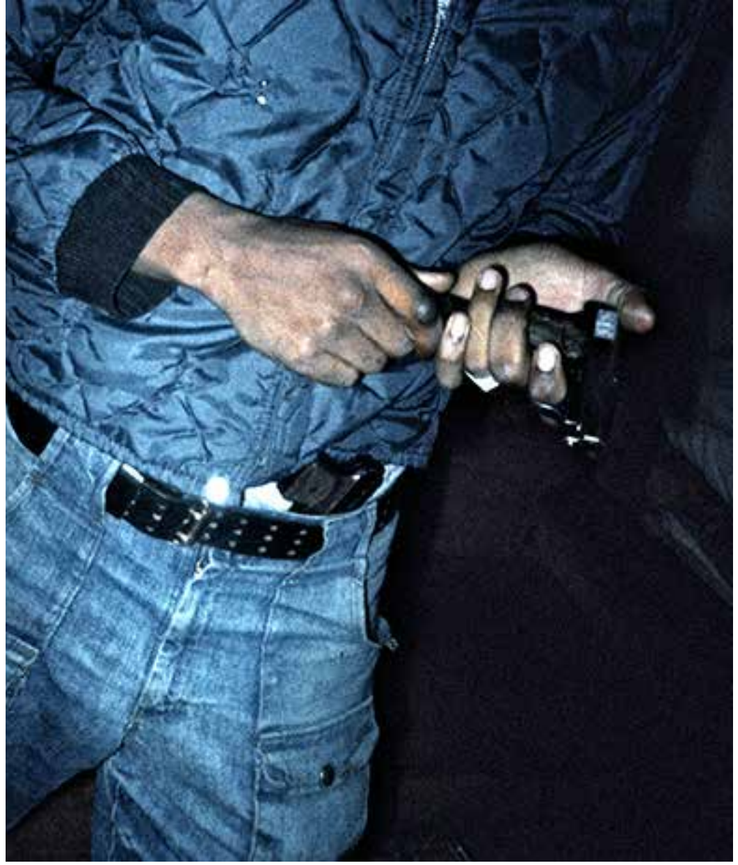
Herunder 1975 – Tuskegee, ALoch 1975 – Beaumont, TX

"I have a dream" illustrerad med flera av mina foton

1995 – Queens, NY, Simons begravning, den femte personen jag kände i Lelas familj som mördades - Th: 1972 - New York, 1973 - Norfolk, VA, och 1987 - Harlem

Varifrån kom all denna ilska kom ifrån?

...so what's in store?
i'm talking about race war!
"Get yourself together"
"Open your eyes, get wise"
Race war....people getting killed in the streets
blood on your feet
the ends don't meet,
and who're they going to blame it on, me?

Var gick VI fel?

Try the media, try the PD, try your TV,
anybody but yourself.
But once the bullets starts flying
people starts dying
its all because of lying
history books they teach hate
I did have no escape from the racist faith
it's like South Africa, we'll start killing
race war, race war, race war, race war, race war...

Ekon av våld: Det intergenerationella priset för förtrycket

"The trauma of that history lives in our bodies, in our minds, in the way we interact with the world." - Nikole Hannah-Jones

När man, som jag, kom från Europa och till exempel aldrig någonsin hade sett en pistol förut, får man ändå en chock som man aldrig kommer att glömma när man för första gången hör tonfallet i detta språk. Efter bara ett par dagar i det nya landet blev jag stoppad av pistolbeväpnade människor av ett slag som jag aldrig tidigare hade träffat.

Den ångest jag kände var en ångest jag aldrig tidigare hade upplevt: rädslan för en annan människa.

Min resa blev sedan i hög grad en resa in i denna människa. Och ju mer jag kom att förstå och tycka om denna människa, desto mer började jag inse hur jag själv kunde ha orsakat denna vrede i ett förtryckande system, som från första dagen hade tvingat mig och andra invandrare att ställa sig på förtryckarens sida – oavsett om jag som dansk turist hade velat det eller inte. Kunde jag genom mitt beteende själv vara orsaken till denna ilska? Skulle jag någonsin själv kunna hysa en såd isk ilska?

Från den dag då jag upplevde den våldsamma amerikanska verkligheten började jag förstå i vilken utsträckning rädsla och vrede präglar förhållandet mellan förtryckaren och den förtryckte.

Utdrag ur låten "Race War" av Ice-T

Jakobsbrevet 5:1–6 (Ve de rika)

Att lifta på den underjordiska järnvägen med en Rolls Royce

"The Underground Railroad is bigger than its operators and passengers. It's this great American spirit of resistance, this idea that we can be better than we are, that we can fight against the systems designed to oppress us." – Colson Whitehead, author of "The Underground Railroad,"

I New Orleans bodde jag hos en svart mördare som hette Nell. Precis som de andra mördare jag har känt var han en helt vanlig, genomsnittlig människa som bara av en slump hade blivit mördare – eller snarare på grund av sin sociala bakgrund. Det tog naturligtvis en stund innan han berättade om sitt förflutna för mig, eftersom han hade rymt från ett fängelse i Nevada och var efterlyst, men precis som andra brottslingar kände han ett behov av att dela det som tyngde honom med en annan människa som han kunde lita på. Ingen kan leva ensam med ett så tungt öde. Vi bodde tillsammans med några andra människor ute i den östra delen av New Orleans, och Nell försökte ihärdigt, så gott omständigheterna nu tillät det, att leva ett normalt medelklassliv. Eftersom han visste att han skulle skickas tillbaka till livstidsfängelse om han blev inblandad i något, försökte han så långt det var möjligt hålla sig borta från brottslighet och försörjde sig huvudsakligen genom att vara blodgivare. Jag trodde inte att hans chanser att förbli på fri fot resten av livet var särskilt stora; men jag försökte, så gott jag kunde, att göra denna andhämtningspaus så glädjande och uppmuntrande för honom som möjligt. Jag kände att han redan hade straffats tillräckligt, redan innan han begick sitt brott, genom den fattigdom och förnedring som samhället hade utsatt honom för under barndomen.

När jag under ett av våra nattliga samtal hade gett uttryck för denna uppfattning, var det då han anförtrodde mig sitt brott, och sedan dess knöts vi ännu starkare till varandra genom denna hemliga förtrolighet. Vi följde ofta varandra runt på gatorna eller på blodbanken. För det mesta kunde vi försörja oss enbart genom att sälja blodplasma två gånger i veckan, eftersom blodbankerna i New Orleans vid den tiden var de som betalade bäst i USA med 6 dollar och 10 cent per gång. Endast i sällsynta fall var jag tvungen att stjäla ost och liknande småsaker i stormarknaderna för att bli mätt. Jag ville inte att Nell skulle göra det, eftersom han ju riskerade livstids fängelse, medan jag visste att jag kunde prata mig ur den pinsamma situationen med personalen om jag skulle åka fast. Således var Nell alltid förföljd av sitt öde. Men aldrig gick detta upp för mig så tydligt som den kväll jag såg honom för sista gången. Vi hade begått dumheten att gå tillsammans längs gatan i det svarta kvarteret där vi bodde och därmed väckt polisens uppmärksamhet. Det är en dödssynd för en vit och en svart man att röra sig tillsammans i ett svart kvarter, eftersom man då omedelbart uppfattas som narkotikahandlare. Men vi var djupt försjunkna i samtal när vi svängde in i kvarteret och glömde att gå skilda vägar. Det dröjde inte länge innan en polisbil stannade bredvid oss i mörkret, på en av de svagt upplysta gatorna i östghettot. Poliserna var av den trevliga, joviala typen som egentligen bara ville skrämma oss och därför sa att vi skulle slippa undan om vi omedelbart överlämnade våra jointar till dem. Jag hade så ofta tidigare sett att polisen använde den här metoden i svarta kvarter, eftersom de då inte behövde skriva rapport om det beslagtagna "gräset", utan själva kunde röka det. Nästan alla unga amerikaner röker "gräs", även om det officiellt är olagligt. Jag hade inte själv något på mig, men visste att Nell hade en eller två jointar, precis som alla andra. Men plötsligt greps Nell av den paranoia som är en del av hans öde – den paranoia och misstro mot medmänniskor som nästan alla med hans sociala bakgrund har – och han vägrade att lämna ifrån sig sina jointar. Själv skulle jag inte ha tvekat ett ögonblick. Jag hade fullt förtroende för poliserna. Nells misstro mot polisen fick honom att helt låsa sig och agera irrationellt. Polisen är tränad att upptäcka sådana reaktioner hos brottslingar och klev genast ur bilen och kroppsvisiterade honom. De hittade bara två små jointar och hans kniv, men eftersom han inte hade något id-kort tog de med honom till stationen för att ta hans fingeravtryck. Jag insåg genast att jag aldrig skulle få se Nell igen. Han hade fallit offer för den olyckliga paranoia och skuldkänsla som alla fattiga (amerikanska) svarta har, oavsett om de har begått ett brott eller inte. Det var samma paranoia som en gång i tiden gjorde honom till mördare.

När Nell var borta från "denna värld" kändes New Orleans plötsligt som en spökstad, och jag kunde inte heller stanna kvar i huset. Jag ville bort från staden och liftade ut på motorvägen i riktning mot Baton Rouge. Det är en av de svåraste platserna att lifta på i USA, och jag försökte förgäves i lång tid att lifta på själva motorvägen med min skylt i hopp om att få en lift innan polisen kom. Plötsligt stannade den enda Rolls Royce jag någonsin åkt med mitt på motorvägen för att plocka upp mig. Det var mitt i rusningstrafiken, och vi orsakade omedelbart en

1974 - Palm Beach, FL

stor trafikstockning av tutande bilar. Så fort jag hade satt mig i bilen kom polisen sirenerna tjutande bakom oss för att ge oss böter för detta olagliga stopp. Mannen som hade plockat upp mig sa att han skulle ordna det, gick fram till poliserna och räckte dem sitt visitkort utan ett ord. När poliserna såg hans namn blev de plötsligt vänliga och leende och följde honom tillbaka till hans Rolls Royce, medan de ivrigt klappade honom på axeln och sa att det ju bara var en bagatell och att vi inte skulle tänka mer på det. Jag blev naturligtvis förvånad över vem den här killen kunde vara, som kom undan så billigt utan så mycket som en böter, och han berättade för mig att han hette Wayne A. Karmgard. Han hade plockat upp mig eftersom jag stod där med min skylt "Touring USA from Denmark". Han hade aldrig någonsin tidigare plockat upp en liftare, men tyckte plötsligt att det kunde vara roligt, eftersom han själv var av dansk härkomst. Normalt får den uppgiften mig att genast hålla tyst och så fort som möjligt kliva ur bilen. Jag har för länge sedan förlorat all lust att umgås med dansk-amerikaner, som nästan varje gång bara ger mig en enda känsla: skam över att vara dansk. Till danskar som besöker USA vill jag ge ett råd: Om ni vill få ett gott intryck av USA, håll er borta från denna befolkningsgrupp, som representerar en av de mest rasistiska och reaktionära vita grupperna. 80 % av dem röstar på republikanerna. Allt de kan prata om är hur skönt det är att slippa de höga skatterna hemma i Danmark. De flyr från allt medmänskligt ansvar för att få sina skatter sänkta. Jag har träffat dansk-amerikaner som var "glödande" socialdemokrater hemma i Danmark, men som på bara fem år hade förvandlats till den mörkaste sortens reaktionärer. Dansk-amerikanerna står i skarp kontrast till judarna, som är den enda vita grupp jag känner mig i harmoni med. Denna grupp har en mycket djup förståelse för de svartas situation och för de sociala mekanismer som på samma sätt gjorde dem själva till Europas "negrer" under så många århundraden.

Nåväl, men en dansk-amerikan i en Rolls Royce kunde jag ändå inte säga nej till, och genast började jag underhålla honom med reseskildringar, för att han skulle bjuda hem mig. Jag betonade särskilt mina upplevelser med Rockefeller, Kennedy och så vidare, eftersom alla småmiljonärer snobbar de stora miljonärerna, och jag därför visste att han skulle bjuda hem mig med en känsla av att på så sätt ha kommit lite närmare Rockefeller. Det gick ju inte snett, och jag hamnade till slut i New Orleans. Han ägde stadens dyraste och finaste hotell mitt i det franska kvarteret. Alla i staden kände honom och berättade senare för mig att han ägde en stor del av det franska kvarteret och var fastighetsspekulant. Jag fick bo i en lyxig svit på hans hotell Maison de Ville och fick veta att jag bara behövde ringa på klockan närhelst jag önskade något. Svarta betjänter i nypressade uniformer serverade allt åt mig på silverbrickor med otrolig underdånighet. Jag satt ute i hotellets trädgård och lät en svart betjänt hämta det ena efter det andra i ett försök att få honom att öppna sig, men det var omöjligt. Han kände säkert hela sin existens hotad när jag tilltalade honom som en vanlig människa. Jag satt och funderade över det märkliga i att Nell nu måste låta sig "betjänas" av vita fångvaktare i helvetet, medan jag själv blev betjänad av svarta tjänare i himmelriket. Det var som om allt tidigare i våra liv på ett naturligt sätt hade fört oss till varsin plats, medan vår korta vänskap bara hade varit en utopi. Men det slog mig att Nell, som svart, egentligen hade kommit längre, för var han inte friare än denna krossade tjänare, som bara kunde hålla sig uppe därför att han hade lärt sig att njuta av sin egen förtryckning här i denna rike danskens sadomasochistiska universum? Var inte Karmgard också en mördare och människoslaktare, samtidigt som han till synes var en mild, stillsam och olycklig människa, som hade lärt sig att utnyttja de mekanismer som i detta samhälle stod till hans förfogande till det yttersta? Dessutom var han, enligt vad folk sa, stadens rikaste homosexuelle, vilket ju gjorde honom själv till en del av en förtryckt minoritetsgrupp. Var det inte samma osäkerhet – som utsatt minoritet – som hade drivit honom upp i denna olyckliga position, som genom tiderna hade drivit många judar i Europa upp till motsvarande ekonomisk trygghet?

1973 - New Orleans

1973 – Natchez, MS – Min ”hembiträde” och senare livslånga väninna Earline Gaynes

Tryggheten i dessa omgivningar var kväljande. Jag kände mig rastlös och ensam. Det var ett hotell för de rikaste och finaste filmstjärnorna i USA, men det fanns ingen mänsklig kontakt. Skulle jag gå ut på gatan och träffa en fattig person och dela mitt lyxiga hotellrum och en flaska vin med denne? Nej, man ska inte köpa sig vänskap med hjälp av rikedom, tänkte jag. Inte heller lånad rikedom. Jag bodde där bara en natt, en fruktansvärt ensam natt.

I åratal hade jag delat säng och bostad med andra människor, och det var en skakande känsla att plötsligt ligga ensam. Efter min frukost på silverbrickan nästa dag kastade jag mig huvudstupa ut i friheten igen, fast besluten att hitta några människor att bo hos. På Bourbon Street kom två unga flickor springande fram till mig för att be om min autograf. De var, som turister brukar, av nyfikenhet gått in för att se detta berömda hotell och hade sett mig sitta där och äta frukost under palmerna och antog därför att jag var en berömd filmstjärna. Ett ögonblick kände jag mig frestad att spela ”filmstjärna” för att kanske få bo hos dem, men valde sedan att berätta sanningen. Då tappade de intresset för mig, och jag fick inse att jag nu var tillbaka på jorden igen. På grund av de många turisterna är det i New Orleans omöjligt att hitta någonstans att bo som vagabond. Mot kvällen var jag väldigt hungrig och kom att tänka på Bonnies Grill på Decatur Street, som Nell en gång hade visat mig. Bonnie var en enormt tjock, stor vit tjej som drev ett litet smutsigt kafé där. Bonnie var av den typen som bara kan prata med människor i grova, elaka meningar genom att skälla ut dem, men ju värre hon pratade med folk, desto mer älskade hon dem. Hon kunde lätt ha tjänat en bra dagslön på det här kaféet, men ändå var hon fattig som en kyrkråtta. Stället besöktes nämligen av det fattigaste gatuproletariatet, och Bonnie delade ut gratis måltider hela dagen till folk som inte hade pengar. Bonnie mindes mig väl och visste att jag inte hade några pengar, så hon sköt genast fram en stor skål majsgröt till mig och senare hamburgare och annat gott. Hon stod där i hela sin väldiga gestalt med händerna i sidorna och betraktade mig utan ett ord, men jag visste att hon tyckte om mig eftersom jag hade känt Nell.
Utan att nämna Nell sa hon efter en lång tystnad: ”Du kan flytta in hos mig nu.” Jag flyttade alltså in i Bonnies anspråkslösa och röriga lägenhet. Det fanns löss och loppor och flera centimeter damm överallt. Det som hände de följande dagarna var märkligt, för även

1973 - Natchez, MS

1973 - New Orleans, LA

om vi knappt kunde kommunicera och inte hade något sexuellt förhållande, kom vi snabbt varandra närmare än jag någonsin har kommit någon annan människa under resan. När vi insåg att vi tydligen var de enda som Nell hade anförtrott sitt förflutna åt, blev vi omedelbart oupplösligt bundna till varandra. Att bo hos Bonnie var som att bo på en vulkan av mänsklig värme. Hon är den enda jag känner som fortfarande bedriver ”the underground railroad”. Att bo hos henne innebar att nästan varje natt bli väckt av någon svart man på flykt undan lagen. Alla fann de en fristad här. Bonnie älskade svarta män och särskilt dem som på ett eller annat sätt hade gjort uppror mot herre-slav-förhållandet. Sådan hade hon alltid varit. Tidigare hade hon bott i Jacksonville, Florida, men hade drivits bort från staden av de vita, som hade misshandlat henne. Hon hade flyttat till New Orleans, som anses vara en något friare stad i Sydstaterna.
Hennes två barn var egentligen försummade och saknade både kläder, hälsosam mat och vitaminer, men å andra sidan hade de genom sin mors handlingar fostrats till att inte hata och var därmed på sitt sätt långt friskare än de flesta vita barn. Under hela sin barndom hade de sett mördare och tjuvar, våldtäktsmän, narkomaner och andra våldsamma män ta sin fars plats i moderns säng, men de hade upplevt dem alla som människor, eftersom de såg dem genom moderns ögon, som vägrade att tro att det var deras sanna identitet att vara brottslingar, och som därmed genom denna tro på människan i själva verket skapade människan. För dessa barn hade begrepp som ”mördare” och ”nigger” ingen betydelse. I Bonnies hus uppförde de sig nämligen alla som deras ”pappa”, och så såg barnen dem.
Det var alltid glädje när en ”pappa” hade kommit ut ur fängelset. Bonnie suckade lite över att de aldrig skulle få se Nell igen, men var redan redo att ta emot en ny Nell. Bonnie och jag utvecklade en tyst förståelse och tillgivenhet för varandra, som med tiden växte till en så stark kärleksrelation att jag gång på gång återvänder till New Orleans för att bo hos henne. Bonnie vet inte om hon är judinna eller danska eller irländska eller polska. Hon är bara amerikan, säger hon.

Sammanfattning av brev
P.S. Jag har här låtit mina stereotypa, tidstypiska generaliseringar om vissa minoriteter stå kvar just som en motvikt till Bonnies uramerikanska inställning, som var en direkt föregångare till valet av Obama.

Min tidsresa tillbaka till 200 års vit bomullstyranni

"Cotton and blood were mingled on many a field where the dead and dying lay close beside the hoed rows and the falling bolls." - Frederick Douglass, My Bondage and My Freedom

"The cotton field was our world, and the rows stretched endlessly north and south, like the seams of our history." - Ralph Ellison, "Invisible Man"

På väg mot Florida under vintern upptäckte jag varifrån den vrede och fientlighet som låg bakom de våldsamma överfallen på mig på gatorna i nordstaterna hade sina rötter.
I dag plockar nästan inga svarta längre bomull, men mötet med de människor som ännu på 1970-talet levde instängda bakom bomullstäcket mitt i ett överflödssamhälle kändes så surrealistiskt att jag omedelbart kände mig kastad tillbaka i historien – inlindad i bomullen, vars vita tyranni en gång omslöt nästan allt svart liv i Södern.

1973 - Allendale County, SC alle fotos

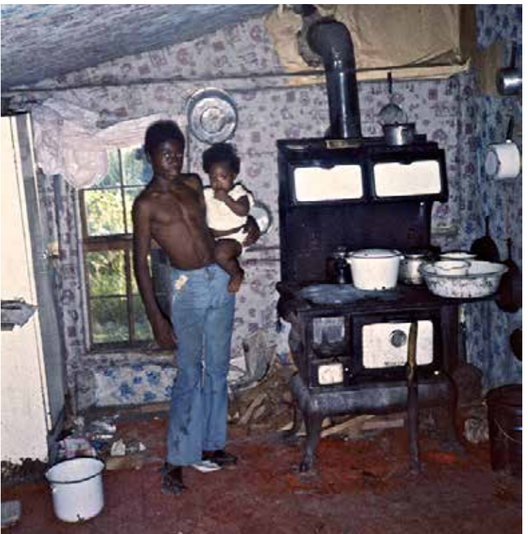

1995 - Bullock County, AL

1975 - Edgecombe County, NC

1975 - Macon County AL

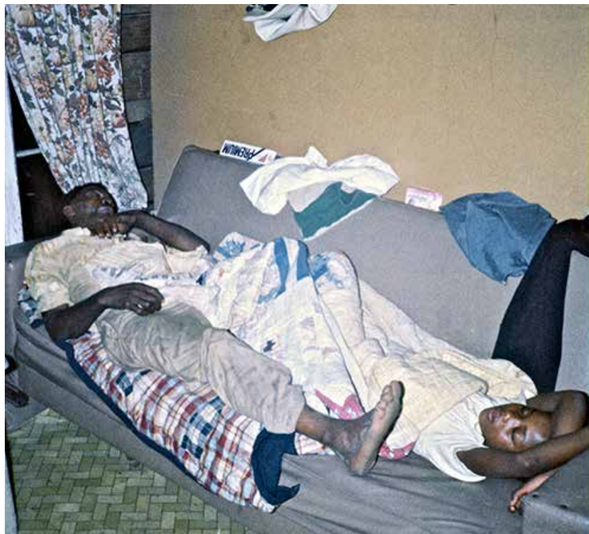
1975 - Edgecombe County, NC

1974 - Washington, NC

1974 - Apopka, FL

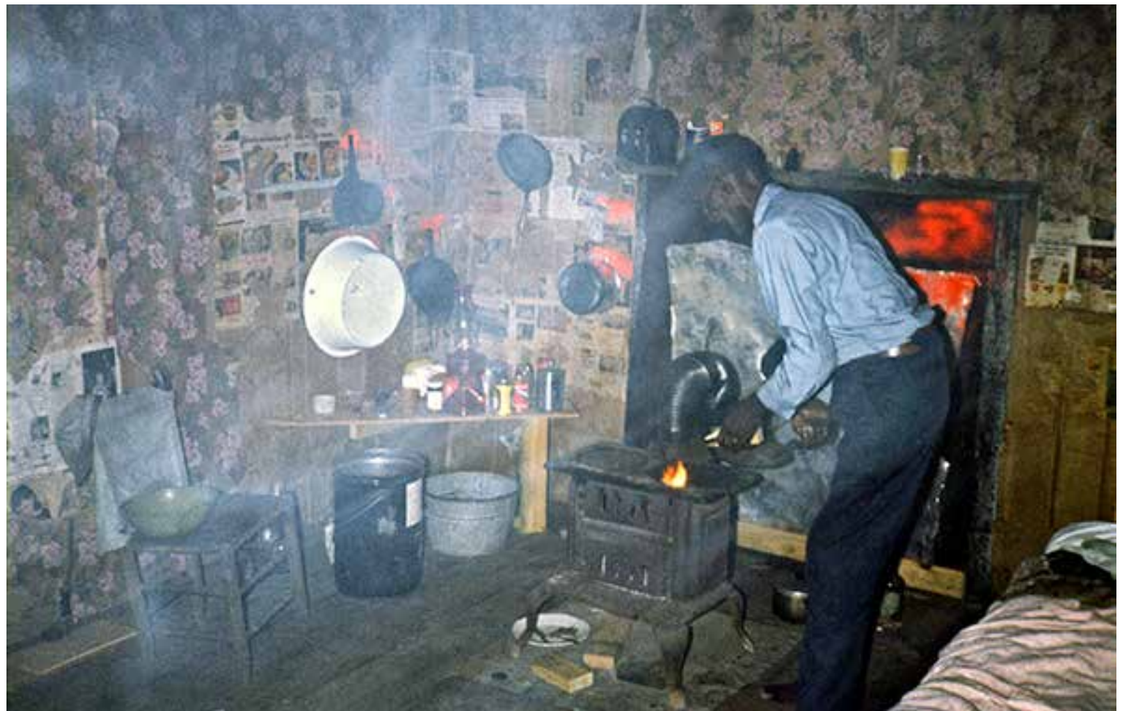

1978 - Bullock County, AL

1973 - Allendale County, SC

1975 - Waynesboro GA

"Cotton is king, and we are the slaves. We pick the cotton, but we never see the money. We live in the shacks, but we never own the land. We work in the sun, but we never feel the warmth." - Richard Wright, Black Boy

När jag själv arbetade på fälten upptäckte jag att verkligheten var helt annorlunda än de historiska fotona och karikatyrerna jag mindes, med leende, nästan barnsligt glada plockare. De leenden, man ser på den här bilden, var faktiskt de enda jag såg på bomullsplantagerna – framkallade av att en plockare inte kunde lista ut hur min kamera fungerade.

Det tog mig lång tid att övervinna deras fientlighet och rädsla för mig som vit, men till slut fick jag bo hos Martha och Joe mot att ge dem all den bomull jag plockade.

Även om jag slet från morgon till kväll och hade ont i alla lemmar lyckades jag inte plocka för mer än 24 kr. om dagen. De andra var vana vid arbetet och tjänade drygt 30 kr. om dagen.

Det motsvarar ungefär situationen idag, där jag ser Martha och många av de andra arbeta för lågpriskedjan Walmart utan att ändå kunna ta sig ur fattigdomen. De mekaniska skördemaskinerna drev bort dem från åkrarna, och värre än så: många oberoende svarta jordbrukare förlorade senare sin mark, eftersom de varken hade råd med eller kunde låna till de dyra maskinerna, som de stora vita industriella jordbruksföretagen fick statligt stöd till. Stöden uppgår nu i genomsnitt till 2,1 miljarder dollar per år – ungefär hälften av skördens värde.

Officiellt för att undvika billig handplockad bomull från Indien och Afrika, men återigen en form av rasism som skadar och utestänger de fattiga.

Ett ögonblick skämdes jag över mina privilegier och kände samtidigt stolthet över att få en glimt av den smärta som generationers utnyttjande hade åsamkat miljoner svarta människor. Vi arbetade på ackord och fick 4 cent per pund, medan plantageägaren sålde bomullen för 72. Jag började förstå hur han hade råd med sitt stora vita plantagehus, medan hans svarta arbetare bodde i hyddor.

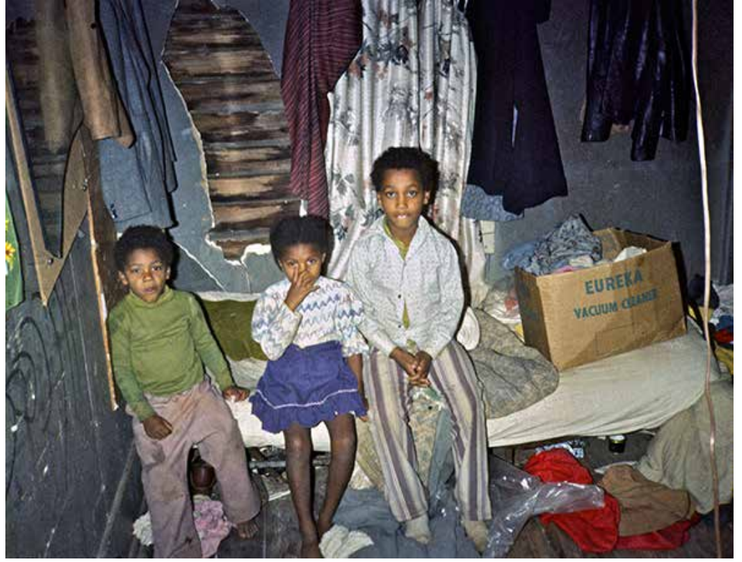

2004 - Arkansas

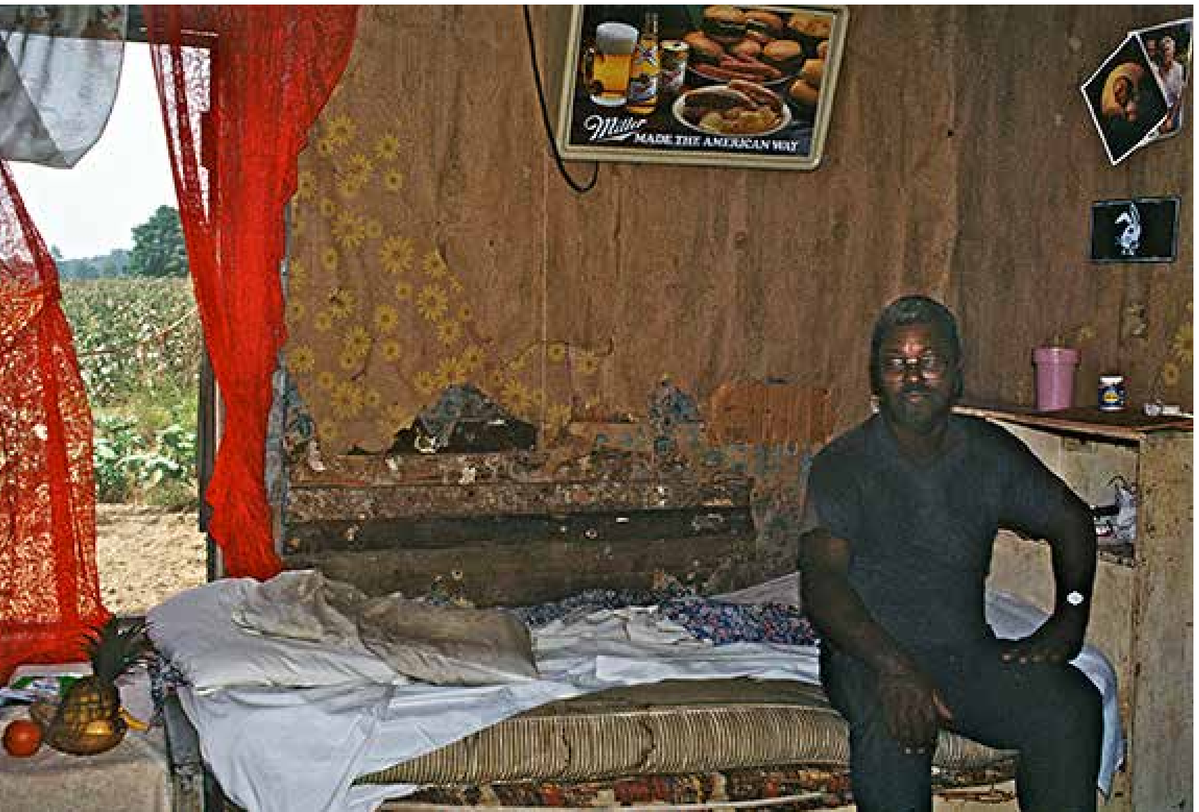
1996 - Selma, AL

Mot kvällen kom hans son för att väga bomullen och betala oss. Vi var utmattade. Det fanns ingen glädje i lönen, som knappt räckte till att köpa petroleum till lampan i stugan, som knappast var bättre än slavarnas gamla bostäder.
Hur kunde dessa människor kallas fria, när allt omkring dem fortfarande påminde om det gamla förhållandet mellan herre och slav?

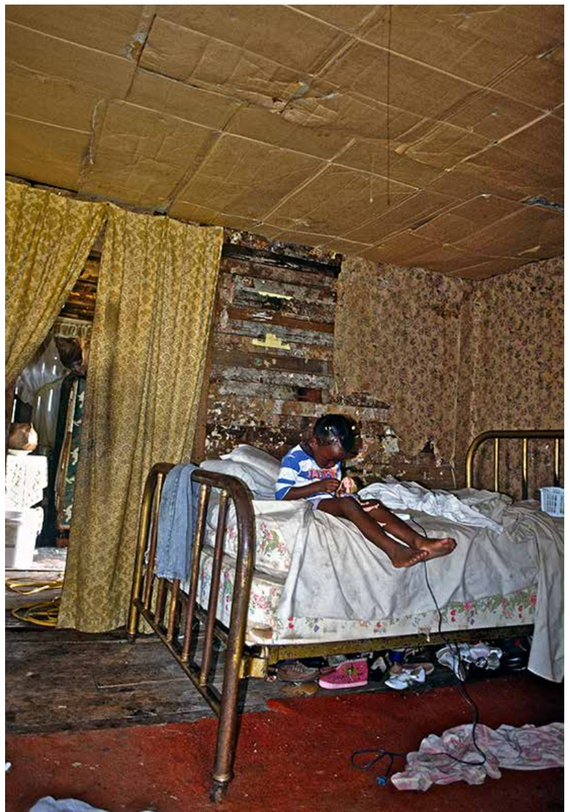

1973 - Zebulon, NC

1996 – Selma, AL – bomullsplockare i en barack mitt i bomullsfältet

1996 - Selma, AL

1974 - Elizabethtown NC

1974 - Washington, NC

1974 - Alachua, FL

1973 - Allendale County, SC

2004 - Arkanas

1973 - Allendale County, SC

1975 - Meridian, MS

Själens bojor: Bomullens bestående grepp

Slave driver
The tables are turned now
catch a fire
you're going to get burned now.
Every time I hear the crack of the whip
my blood run cold
I do remember on a slave ship
how they brutalized my very soul.
Today they say
that we are free
only to be chained in this poverty!
Good God
I think it's illiteracy
it's only a machine that makes money.

"Cotton is the fabric of our lives, but also the fabric of our oppression. It connects us to the past and the present, to the rich and the poor, to the land and the water. It is a thread that binds us, but also tears us apart." - Isabel Wilkerson, The Warmth of Other Suns

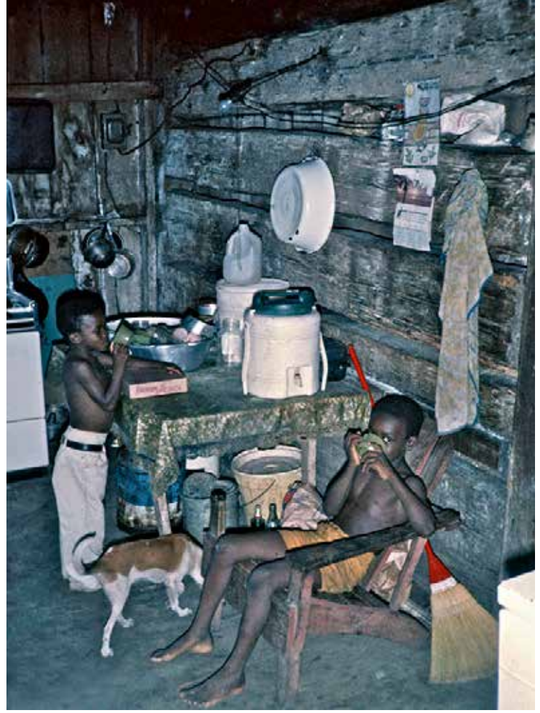
Ett århundrade tidigare ansåg vita att det var deras naturliga rätt att äga och handla med människor som privat egendom. Timme efter timme – som en symbolisk upprepning av den tron – körde välbärgade nordstatsbor i stora husbilar förbi oss i bomullsfältet på väg mot soliga Florida.

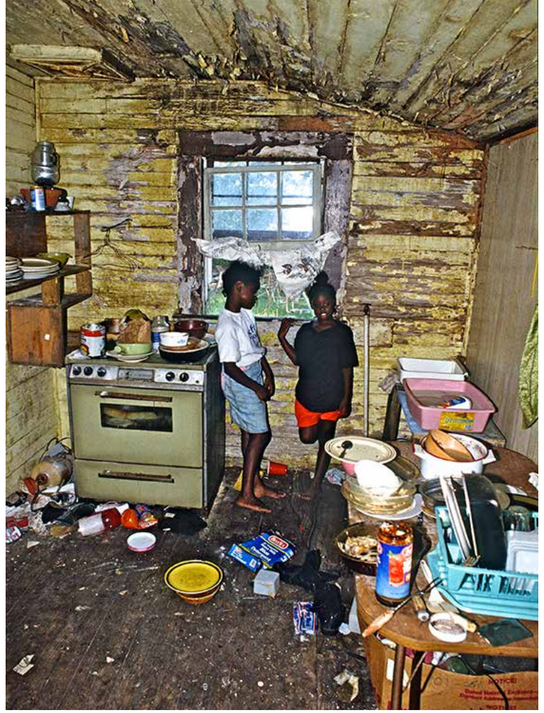
Varför skulle pappersspekulanter i New York och Massachusetts, som redan hade enorma hus, också ha dessa rullande palats, medan bomullsplockarna inte ens hade ett vattentätt skjul?

Även i dag kostar vart och ett av deras rullande hem tio gånger mer än mina tidigare bomullsplockarvänner hade för hem, och varje resa till Florida släpper ut lika mycket koldioxid – fem ton – som de fattiga producerar under ett helt år.

De rikaste 10 procenten av amerikanerna släpper ut 56,5 ton per person och dränker därmed bokstavligen bomullsplockarna i Pakistan genom att översvämma en tredjedel av deras mark och förstöra hälften av deras skörd – samma tanklösa kastväsen mot icke-vita som igår.

Låten "Slave Driver" av Taj Mahal – illustrerad

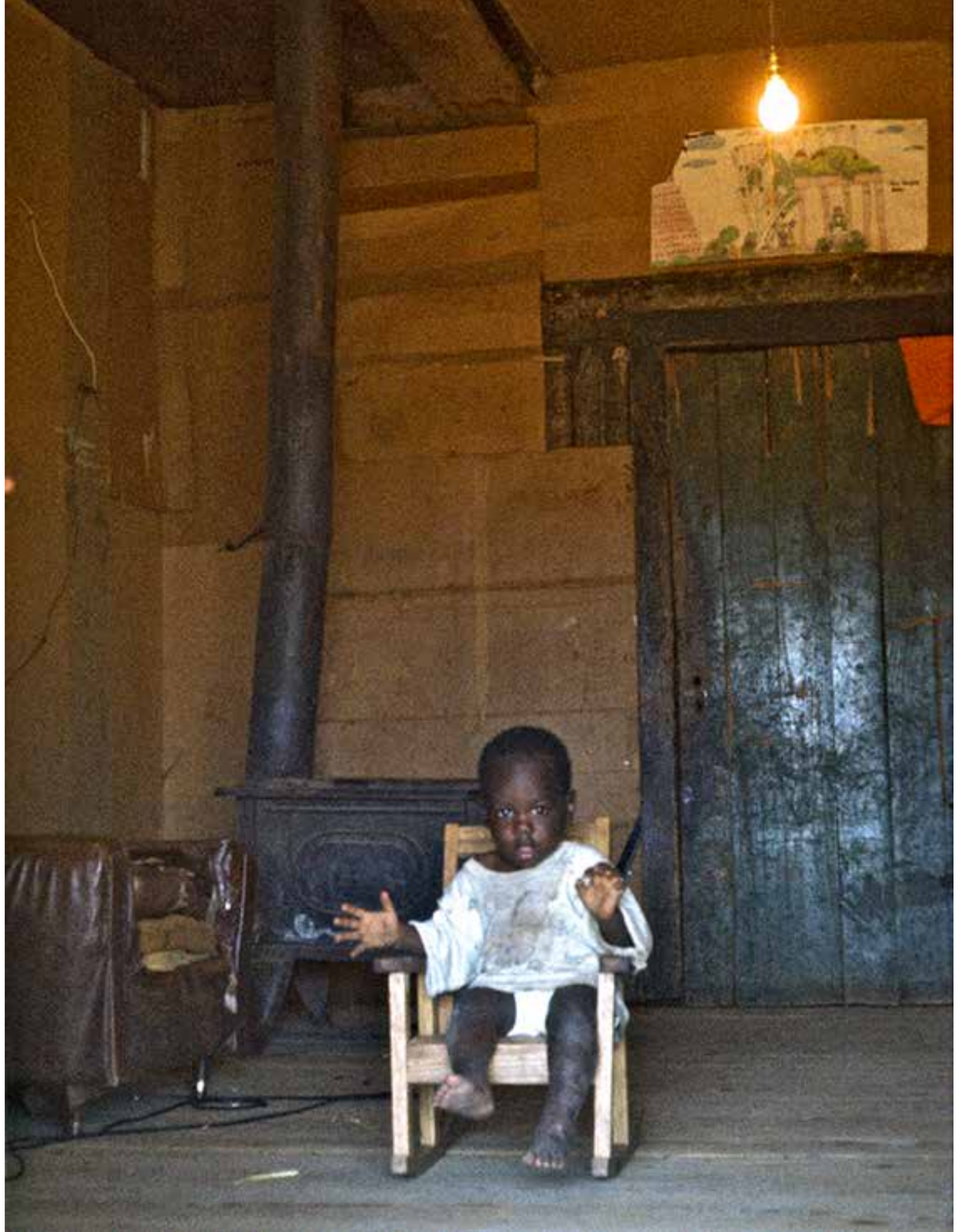

1995 - Notasulga, AL - 1990 - Burke County, GA

1975 - Macon County AL - höger 1973 - Tunica, LA

Om att lifta ”tillbaka” till 350 års svart tobaksslaveri

“I grew up in the shadow of the tobacco fields, where my ancestors were enslaved and tortured. I saw the pain and the suffering in their eyes, and I heard their stories in their songs. I vowed to never let their voices be silenced, to never let their struggle be forgotten.” - Nina Simone

1974 – Bethel, NC

På tobaksfälten såg jag också att de vita ägde och styrde allt, medan de svarta följde efter dem – både på våren, när tobaken planterades, och i augusti, när den skördades. ”Det är riktigt niggerarbete”, hörde jag vita säga. ”De är redan svarta, så tjäran fastnar inte så mycket på dem.”
Enligt lagen garanterades arbetarna en minimilön på bara en tredjedel av den jag själv hade tjänat som outbildad arbetare i Danmark. Ännu värre: eftersom arbetet var säsongsbetonat och det nästan inte fanns något att göra resten av året blev årsinkomsten mager. Dessa människor, som kunde ha uppnått frihet och värdighet för bara några cent per cigarettpaket, arbetade med ansiktsuttryck som bara en slav kunde visa.

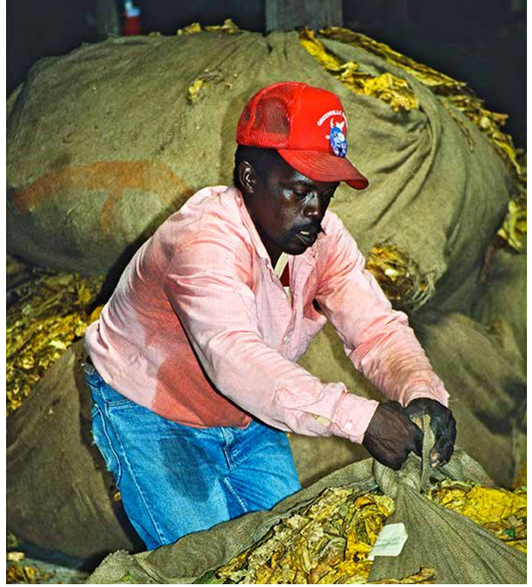
1988 – Bethel, NC – 12 år senare

1986 - Wendell, NC

1986 - Wendell, NC och längst ner 1974 - Bethel, NC

1974 – Raleigh, NC – Jag intervjuar Ben Chavis
– Lyssna på honom i min intervju nedan

Miljørasisme og svart motstand i USAs tobakksindustri

"The health consequences of working in tobacco fields are still felt today, with higher rates of respiratory illnesses and cancer in Black communities."
- Dr. Camara Jones, co-founder of the National Black Nurses Association

"Tobacco is a killer. It kills the land, it kills the people, it kills the spirit. It is a weapon of mass destruction, and the white man uses it to enslave us."
—Alice Walker, in The Color Purple

Senare på sommaren torkades tobaken och såldes på auktion. På få ställen var förhållandet mellan herre och slav så tydligt inpräntat i de svartas medvetande som på tobaksauktionerna. Vita uppköpare gick i täten och gav snabba, diskreta signaler med fingrar och nickar, medan de svarta skyndade sig bakom dem och packade buntarna. De vita körde rakt in i hallen i stora, präliga bilar och åt biffar stora som tallrikar, medan de svarta satt utanför med sina bruna matpaket.

Under de följande åren såg jag överallt hur de svarta trängdes undan helt och ersattes av billigare, ofta illegala latinamerikanska migranter. Från omkring år 2000 ansågs de vara för "dyra", eftersom tobaksföretagen var tvungna att betala sjukförsäkring och samtidigt förlorade statliga subventioner på miljarder. Därför började de köpa billigare tobak från fattiga länder utan sjukförsäkring, som Zimbabwe.

Så småningom omvandlades de 22 000 tobaksodlingarna till enorma industriella svingårdar i östra North Carolina. Varför just där? För att de kvarvarande fattiga svarta hade för lite inflytande för att kunna protestera mot stanken från de tusentals urinlaguner som bredde ut sig över de tidigare tobaksfälten.

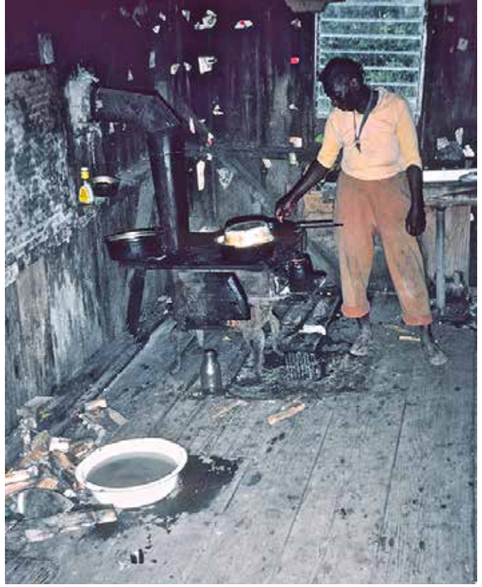
Det var medborgarrättsaktivisten pastor Ben Chavis som först slog larm om denna nya kränkning av de svarta på 1980-talet. Jag hade intervjuat honom redan 1973, efter att han dömts till 34 års fängelse på falska anklagelser efter striderna i Wilmington. "Det här är miljörasism", ropade han när fängelsedörren smällde igen.
Hans ord blev startskottet för kampen mot den fortsatta miljörasismen, där en liten handfull vita svinindustrier lät nio miljoner förorenande och koldioxidproducerande svin förstöra levnadsvillkoren för färgade lokalsamhällen.
Rasismen tar ständigt nya uttryck.

"Racial discrimination in the deliberated targeting of ethnic and minority communities for exposure to toxic and hazardous waste sites and facilities, coupled with the systematic exclusion of minorities in environmental policy making, enforcement, and remediation" - Ben Chavis

Låten "Slave Driver" av Taj Mahal – här illustrerad med mina tobaksfoton

Min chockerande intervju med Ben Chavis om hur han dömdes till 34 års fängelse

1975 - Bullock County, AL

1978 - Waynesboro, GA

"We were poor, but we had warmth. The stove in the middle of the room glowed like a small sun, and we gathered around it as though it were life itself." - Maya Angelou

"The house was cold and the wind came through the cracks. We kept close to the stove, feeding it scraps of wood, guarding the little heat like something precious."
- Richard Wright

"The fire made a soft red glow in the room and the night pressed close against the thin walls."- Zora Neale Hurston

"We lived close together because the house leaked cold, and the only warmth came from the stove and each other."- Jesmyn Ward

1973 - Tunica, LA

1973 - Zebulon, NC

1975 – Meridian, MS

Min danske föregångare, Peter Sekaer, hade fotograferat samma modell av vedspis på 1930-talet, som jag fortfarande såg på 1970-talet i södern, t.ex. till höger i Mosley Whitleys hus. Den kallades "Southern Jewel" av tillverkaren, Southern Stove Works.

"The sugar plantation is the crucible where so much of the violence and exploitation in the South was forged. It is a place where Black bodies were broken and Black communities were fractured, and its legacy continues to shape the lives of Black people in the South today." - Jesmyn Ward, "Sing, Unburied, Sing"

1975 – TN, en familj vid sitt plantagehem

1975 - Houma, LA

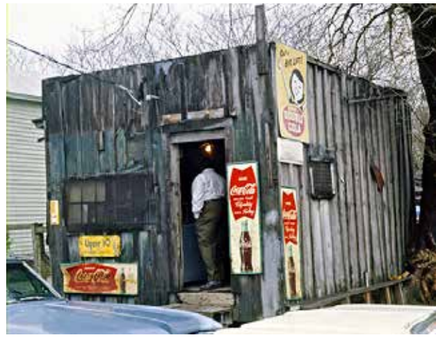
"The sugar industry owes a debt to Black communities for the immense wealth it has built on their backs. We must hold them accountable and demand restitution."
- Nikole Hannah-Jones

1975 - Houma, LA

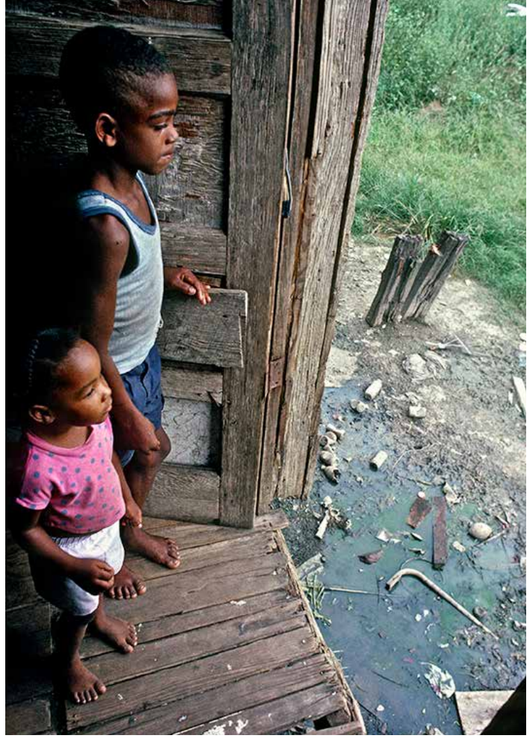
Från slaveri till livegenskap: De svarta sockerrörsarbetarnas ihållande kamp

På vintern liftade jag runt i de djupaste sydstaterna, och en jul hamnade jag på sockerplantagerna i Louisiana. Medan jag i North Carolinas tobaksfält främst hade upplevt slaveriet som ett sinnestillstånd, fann jag här chockerande feodala – nästan livegenskapsliknande – förhållanden. Den vite godsägaren ägde inte bara plantagen, utan också husen där de svarta arbetarna bodde. De låg samlade i små kluster runt hans stora plantagehus – precis som under slaveriets tid.
Han ägde också resten av byn, inklusive den enda butiken, "the company store". Här var priserna 30 procent högre än i städerna, dit sockerarbetarna varken hade råd att resa till eller ofta kunde hitta i, eftersom många var analfabeter.
Deras genomsnittliga inkomst låg under 3 000 dollar om året och skulle försörja familjer på sex till tio personer. För att överleva lånade de av godsägaren och sjönk snabbt ner i skuld till honom. De betalade sällan kontant, utan köpte på kredit och fastnade långsamt i ekonomiskt slaveri. Människor som arbetar utan egentlig lön och endast får mat och husrum kan bara kallas slavar. När de väl var fångade i denna onda cirkel tillhörde de i praktiken plantageägaren: de kunde inte lämna plantagen förrän skulden var betald – och det kunde bara ske genom ett mirakel.
Ett sådant "mirakel" bevittnade jag dock på 1990-talet, när de svarta fältarbetarna, som skördade sockerrör för hand, ersattes av dyra skördemaskiner och latinamerikanska arbetare. Många tvingades därmed bort från sina hem – deras mirakulösa väg till frihet.
På det sättet har de vita plantageägarna idag blivit så rika på detta "vita guld" att även de själva har lämnat plantagerna och slutat använda uttrycket på grund av dess negativa associationer till slaveri.

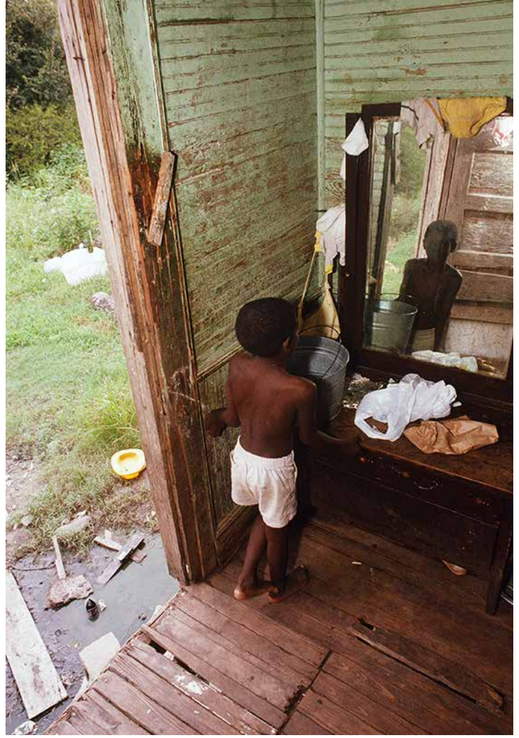

1975 - Houma, LA och 1996 - Houma, LA

1996 - Montgomery County, AL

1996 - Burke County, GA

En slav minns i generationer

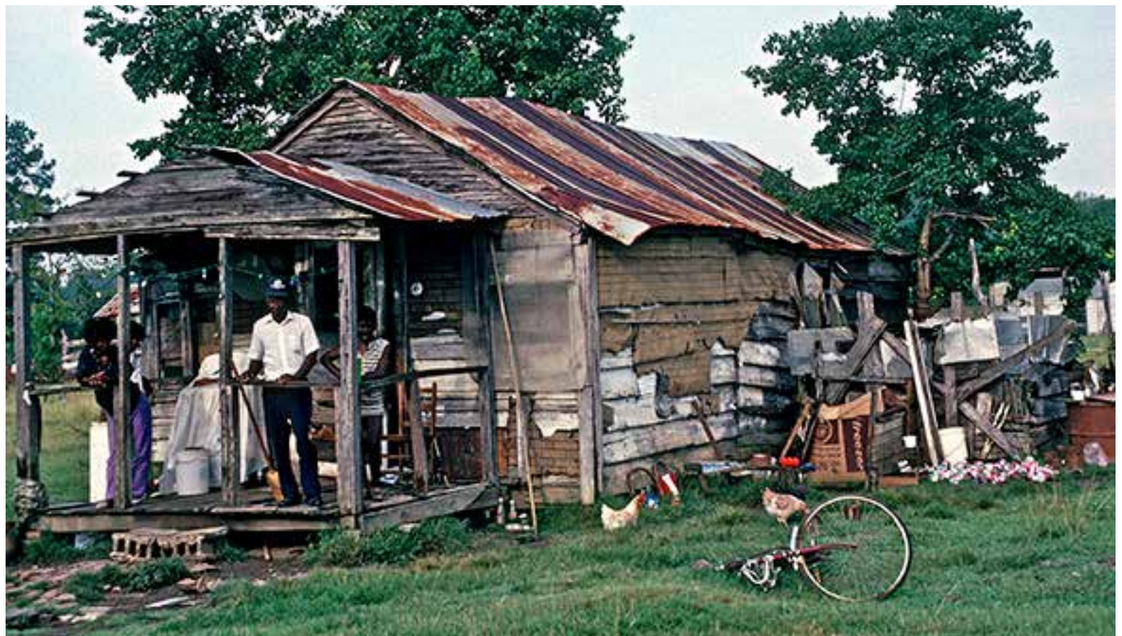
1975 - Houma, LA

När jag var i New Orleans 1973 publicerade tidningarna artiklar om denna dolda feodalism strax utanför staden: barn på sockerplantagerna som bara fick en apelsin en gång om året – till jul. En tårfylld insamling startades för att skicka julklappar till barnen, och tandläkarstudenter körde ut gratis tandläkarbussar när det visade sig att familjerna aldrig hade haft råd med tandläkare. Senare fick jag reda på att andra hade försökt göra en mer konstruktiv insats för att organisera dessa slavarbetare. En vit katolsk präst försökte samla de svarta – mötena hölls i hemlighet eftersom man ständigt sköt mot dem – men förgäves. De svarta, som mindes ett uppror på 1930-talet där många dödades, vågade inte riskera att förlora det sista de hade.
Det kanske hade glömts bort av de vita, men jag upptäckte överallt i det svarta samhället att en slav minns i generationer. Efter att min första bok kom ut gjorde CBS 60 Minutes inslaget The Cane Curtain, som bekräftade mina beskrivningar och kallade arbetarna för offer för slaveriets arv.
Nästan ingen av de svarta vågade tala öppet, men CBS lyckades samla en grupp i en kyrka 80 km bort, där de med täckta ansikten berättade om sin rädsla.
En vit plantageägare talade skamlöst om de småpengar som hans kontraktsbundna arbetare var skyldiga honom, och om hur det amerikanska jordbruksdepartementet enligt hans mening lurade honom på bidrag. Än i dag får sockerodlarna omkring en miljard dollar årligen i subventioner – vilket innebär att amerikanerna i slutändan betalar nästan dubbelt så mycket för socker som resten av världen.

"Don't lead with the fear of what might be, lead with the strength of who you are."
- Natalie Baszile and Oprah Winfrey in "Queen Sugar"

1996 - Montgomery County, AL

Änkans offergåva (Markus 12:41–44)

"The world craves connection. It craves the stories that bind us together, the stories that remind us that we are all human, all deserving of dignity and compassion." —Jesmyn Ward

På grund av rädslan för repressalier från de vita var det nästan omöjligt att bo hos sockerarbetarna. När jag äntligen lyckades hitta ett ställe och hade lagt mig, hade ryktet om mig redan spridit sig som en löpeld genom staden. Plötsligt slogs dörren upp, och en rasande granne, George Davis, riktade ett gevärspipa mot min mage och jagade ut mig i den kalla vinternatten.

Senare förbarmade sig en fattig änka, Virginia Pate, över mig och lät mig dela säng med hennes fem barn i en fallfärdig hydda ute i träskmarkerna. På morgonen blev det iskallt när kakelugnen slocknade, och eftersom barnen drog täcket åt sig frös jag den första natten. Nästa dag började Virginia laga gamla vaddtäcken så att jag inte skulle frysa igen.
Jag kommer aldrig att glömma denna änka, som jag sedan dess har besökt nästan varje år. Hon var villig att trotsa faran från de vita, även om hon själv inte vågade sova under samma tak som jag, utan sov i sin syster Eleonoras hydda.

Tillsammans med hennes äldste son Morgan gick jag på jakt i träskmarkerna efter bältdjur och annat ätbart, och vi hämtade dricksvatten från takrännan. George Davis mördades senare av Virginias brorsöner, Bertha och Bartram.
Jag hade aldrig kunnat föreställa mig att min vänskap med Virginia skulle pågå i nästan 40 år – fram till 2012, då jag tog farväl av henne strax före hennes död. Under åren tog jag med mig otaliga vänner på besök, till och med en ledare från Ku Klux Klan.

Till vänster: Virginia Pate. Överst: barnen 1973 – Tunica, LA

När danska filmteam kom för att porträttera henne visade hon dem alla de platser där jag hade bott med familjen. Genom henne blev jag en del av en stor släkt med sju systrar och fyra bröder. Precis som med många andra familjer i den här boken gjorde jag detaljerade släktträd för att hålla reda på hennes många barn, 17 barnbarn och 10 barnbarnsbarn. Hennes barn Morgan, Doretha och Oliver stod ofta på scenen tillsammans med mig för att svara på publikens frågor: "Hur var det för dem att dela säng med en vit man med ett märkligt utseende?"

Jag gav Virginia Pate min bok 1978

Virginia försöker strypa Ku Klux Klan-ledaren Jeff Berry 2005

Virginia Pate berättar för ett danskt tv-team om hur jag först hamnade hos henne

40 års vänskap leder till frihet efter 40 år

"Companies don't have souls, only people do. And it's up to us, the individuals, to make sure our souls are intact." —Anita Roddick

Virginias syster Beryl roade alltid mina vänner. Trots att hon var djupt religiös satt hon som fängelsevakt i vakttornet på det lokala Angola-fängelset tolv timmar varje natt. ”Skulle du skjuta dina två brorsöner om de flydde?”
”Självklart. Jag skjuter alla som närmar sig stängslet.”
Det var hennes syster Elnoras tvillingar, Bertha och Bertram, som dödade George Davis – mannen som den första natten nästan hade skjutit mig i sängen. Jag träffade Bertha först 1994, när hon släpptes, men med sitt straff på 75 år kommer Bertram aldrig ut från Angola.

Sista besöket hos Virginia på sjukhuset 2012

Bertha 1994 efter sin frigivning, då hon skrev till sin tvillingbror i Angola

Anita Roddick 1994 tillsammans med Virginias systerdotter, Virginia Honore, gift med en fängelsevakt

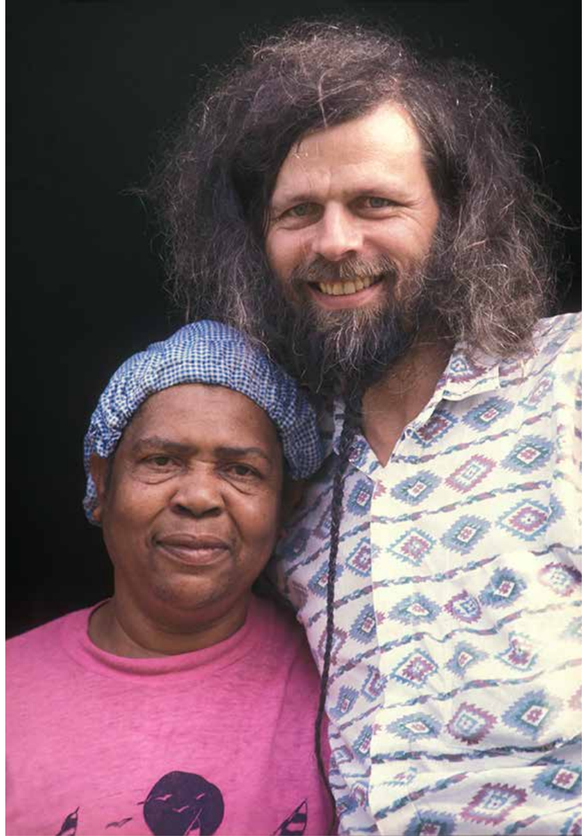
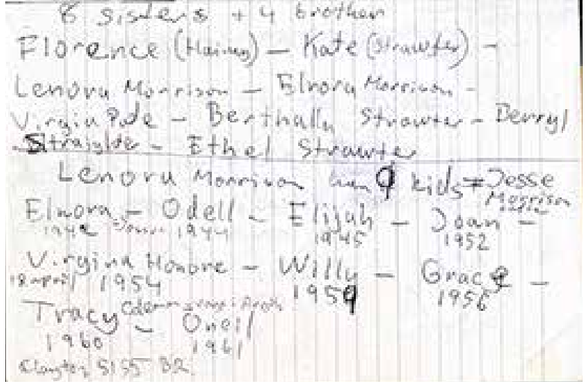

Foto av Virginia Pate och mig taget av Anita Roddick 1994

Innan släktforskningsprogrammen för datorer kom var det svårt att hålla reda på familjerna i boken

Från kampen för att befria Angola 3

Det leder mig till min poäng om hur viktigt det är att föra människor samman. Jag hade träffat dem alla 1973, när jag försökte ta mig in i fängelset, eftersom svarta i New Orleans hade berättat för mig att om man väl kom in där, kom man aldrig ut igen. Jag hade börjat fotografera för Black Panthers, och tre av deras medlemmar från New Orleans hade året innan blivit falskt anklagade för att ha knivhuggit en vit vakt. Enbart på grund av sitt engagemang för Black Panthers dömdes de till livstids isolering.
1994 tog jag med mig Anita Roddick. Hon hade blivit miljardär när hon börsnoterade sitt kosmetikföretag, The Body Shop, och ville ha min hjälp med att investera i svarta lokalsamhällen. Så när Bertha och jag berättade för henne om ”De tre från Angola” startade hon en världsomspännande kampanj för deras frigivning.
Hon fick tillträde till fängelset och träffade de tre ”politiska fångarna”. En av dem, Albert Woodfox, berättade att han hade överlevt sin isolering genom att lära sig läsa i The Black Panther om historien om förtrycket av svarta:
”När jag började förstå vem jag var betraktade jag mig själv som fri.”
Anita hade nu makten att åstadkomma förändring för de förtryckta – och utnyttjade den. De tre frigavs efter 30–42 år i isolering, den längsta perioden i amerikansk historia.
Det är bland annat det som blev resultatet av min vänskap med Virginia. Därför älskar jag bilden som Anita tog av oss tillsammans. Året därpå bjöd hon in mig till sitt slott i Skottland, alldeles intill drottning Elizabeths Balmoral. Det vita privilegiet har många ansikten.

Skamens skörd: Det vita guldet förvandlas till svart snö

"The sugar plantations are the most horrible places in the world. They are worse than hell. They are the places where human beings are treated worse than animals." — Harry Belafonte

Under mina år som vagabond, 1970–76, anklagade Floridas justitieminister ägarna till sockerplantagerna för slaveri. Några få fängslades för att de faktiskt hade kedjat fast arbetarna, men under president Reagan upphörde man med att åtala sådana slavägare. Efter dagens utmattande arbete kördes de svarta som boskap hem till ett slavläger omgivet av taggtråd och "Tillträde förbjudet"-skyltar. Inne i lägren, där jag såg dem bo upp till 100 personer i varje rum, vågade bara en prata med mig, gömd på en toalett, eftersom de omedelbart blev avskedade för att ha pratat med vita.

Slavlägren ägs av Domino Sugar, men den verkliga slavägaren är regeringen, som betalar hälften av driftskostnaderna i form av bidrag. Efter en rad rättsprocesser de senaste åren mot Domino Sugar för modernt slaveri antog Florida "Right to Farm Act" för att stoppa sådana störningar (och inkräktare på deras privata egendom som jag) samt rättsprocesserna om föroreningar från bränningen av sockerrörsfälten – den "svarta snön" som idag förmörkar himlen över de vrede arbetslösa svarta som jag såg under min senaste resa till Belle Glades, efter att den moderna mekaniseringen delvis har befriat dem från detta slaveri.

1996 - Belle Glade, FL

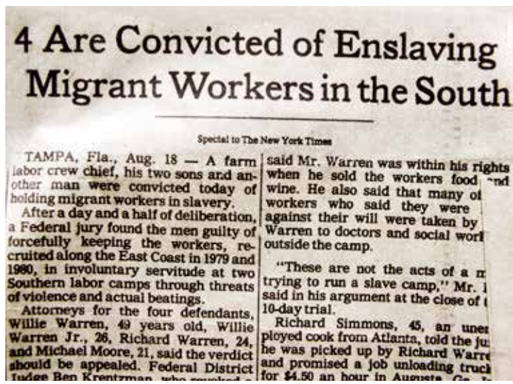
1996 - Benson, NC

1974 - Palm Beach County, FL

1974 - Immokalee, FL

4 Are Convicted of Enslaving Migrant Workers in the South

Special to The New York Times

TAMPA, Fla., Aug. 18 — A farm labor crew chief, his two sons and another man were convicted today of holding migrant workers in slavery.

After a day and a half of deliberation, a Federal jury found the men guilty of forcefully keeping the workers, recruited along the East Coast in 1979 and 1980, in involuntary servitude at two Southern labor camps through threats of violence and actual beatings.

Attorneys for the four defendants, Willie Warren, 49 years old, Willie Warren Jr., 26, Richard Warren, 24, and Michael Moore, 21, said the verdict should be appealed. Federal District

said Mr. Warren was within his rights when he sold the workers food and wine. He also said that many of workers who said they were against their will were taken by Warren to doctors and social work outside the camp.

"These are not the acts of a m trying to run a slave camp," Mr. said in his argument at the close of 10-day trial.

Richard Simmons, 45, an unem ployed cook from Atlanta, told the ju he was picked up by Richard Warre and promised a job unloading truck for $4.50 an hour in Augusta, Ga.

1983 - New York Times

1974 - Belle Glade, FL

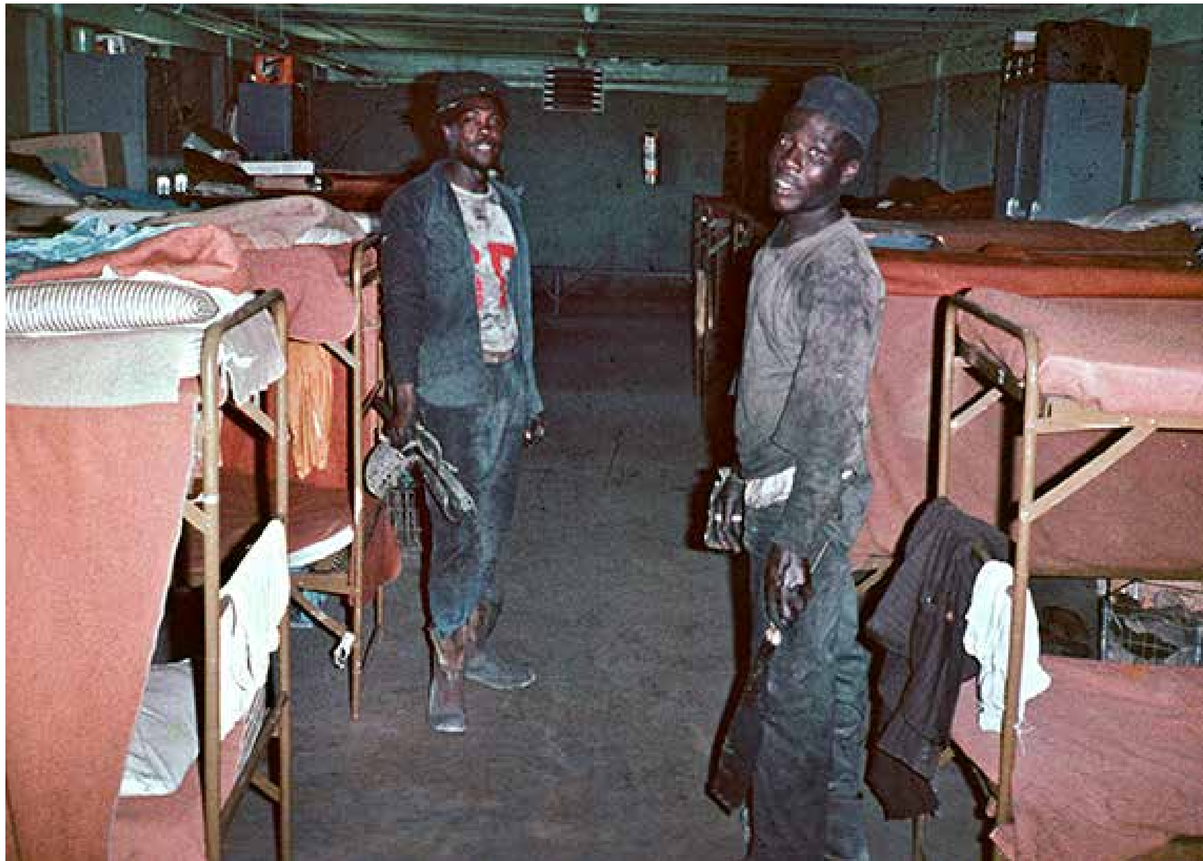

1974 - Belle Glade, FL

1974 - Belle Glade, FL

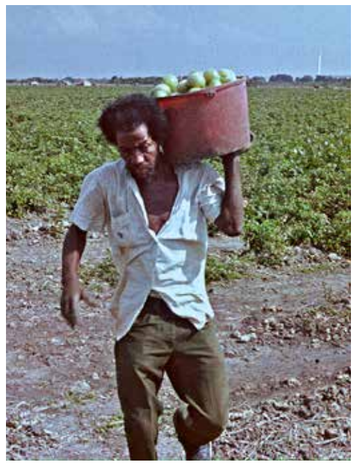
”Den underjordiska järnvägen”: Flykten från det moderna slaveriet i Sydstaterna

”Stolen bodies working stolen land. It was an engine that did not stop, its hungry boiler fed with blood.” - Colson Whitehead in ”The Underground Railroad”

Idag hittar jag fler och fler av dessa slavläger och skakar ofta om mina universitetsstudenter när jag tar med dem på besök där. I North Carolina har jag hittat barer där ”slavfångare” kidnappar berusade män för att föra dem till sina läger. Dessa läger splittrar och förstör de svarta familjerna, precis som slaveriet alltid har gjort. Hustrur och barn får inte komma in i lägren. Flera av de män jag talade med hade inte sett sina familjer på upp till åtta månader.
När de blir sjuka svälter de och kastas ut, precis som Sonny, till höger, 2009 i Belle Glade. Den billiga frukten vi njuter av gör oss skyldiga till de facto-slaveri.

.

Begge fra 1974 - Hwy 29, FL

1996 - Immokalee, FL

En blodfläckad, svart liftare som jag plockade upp efter en föreläsning en sen natt hade blivit så misshandlad av vakterna under sitt flyktförsök att jag var tvungen att behandla hans sår. Han berättade om en annan man vars ben krossades av vakterna efter ett flyktförsök och som nu var tvungen att gå på kryckor. ”Välkommen tillbaka till den fria världen”, sa jag. Men han skakade på huvudet, eftersom han nu var på väg upp till lägren i North Carolina. Att rösta med fötterna var inget verkligt val för honom – instängd av likgiltiga amerikanska väljare.

Florida migrant workers fight ‘slave labor’ in court

By Deborah Sharp
USA TODAY

1992

IMMOKALEE, Fla. — When Benjamin Torres saw the job offer in a Houston newspaper, it proved too tempting to resist.

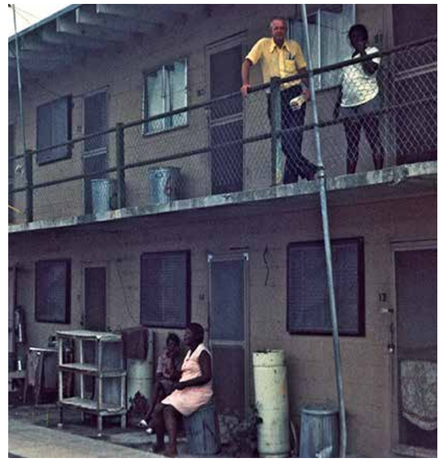
A company called La Pisca promised a job picking grapefruit in Florida with pay of up to $300 a week.

All Torres had to do was sign a contract promising to repay the company for transportation costs ranging from $125 to $150. It was also agreed he would pay for room and board.

So Torres signed. But the 45-year-old father of eight didn't get what he bargained for.

A Justice Department investigation and separate civil lawsuit suggest that Houston-based La Pisca forced Torres and many other mi-

1992 - USA Today

1974 – Belle Glade, Florida, med en vit hyresvärd

2009 – Belle Glade, FL – Sonny och familjen blev vräkta av hyresvärden när han blev för sjuk för att arbeta

Vredens druvor: Barnarbetet blomstrar återigen i Trumps Amerika

"Poverty whispers in the ears of mothers and children that they are somehow less than others..." - Marian Wright Edelman, Children Left Behind

"The fields were a cruel teacher, and the children learned their lessons early: the sting of sun, the ache of muscles, the emptiness of hunger." - Maya Angelou

På andra ställen såg jag migrantläger där hela familjer bodde tillsammans, men var så beroende av varandras inkomster att barnen inte kunde lämna arbetet för att gå i skolan. Men det jag såg då är långt värre idag, då en växande andel av USA:s skördar plockas av barn mellan 12 och 16 år. När överträdelserna av barnarbetslagstiftningen ökade under 80-talet började Reagan att lätta på lagarna, och Tea Party-republikanerna fortsatte på samma väg omkring år 2000. I Trumps Amerika avskaffar nu delstat efter delstat barnskyddslagstiftningen helt.

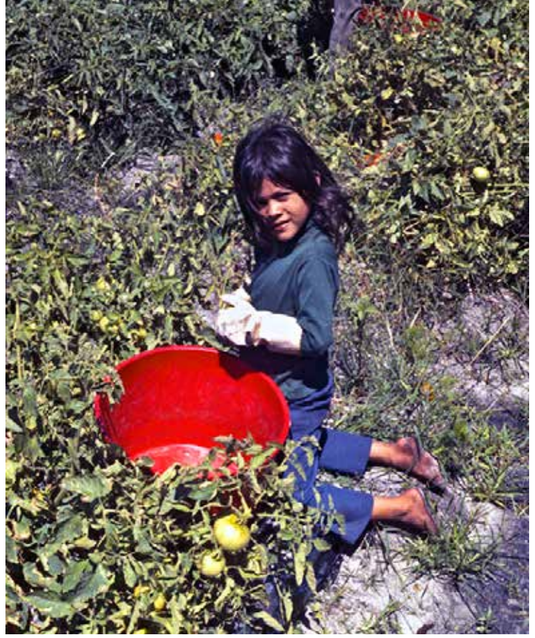
När amerikanerna översvämmas av billig frukt bör de komma ihåg att priset inte bara beror på löner som är hälften så höga som i Skandinavien. Det är också "vreda druvor" från arbetare som väljarna inte vill ge något socialt skyddsnät. Ingen arbetslöshetsersättning, ingen sjukvård, ingen utbildning, inget bostadsbidrag, inget barnbidrag eller barnomsorg. Medan européer lägger 14 000 dollar om året på barnomsorg jämfört med 500 i USA, avvisades Bidens försök att höja stödet av republikanerna. Nästan tre fjärdedelar av de barn som Human Rights Watch har intervjuat upplevde allvarliga symtom – illamående, kräkningar, huvudvärk, yrsel, hudutslag och andningssvårigheter – efter att ha arbetat på tobaksfält och i dammiga lador. Symtomen liknar akut nikotinförgiftning.

1974 - Bethel, NC

1974 - Greenville, NC

1974 - Hwy 29, FL

1974 - Allendale County, SC - 1974 - Greenville, NC

Coca-Colas slavläger:

Från utnyttjande till motstånd

""The South is not a monolithic entity. There are black people who stand up for their rights, and there are white people who stand up for their rights. Our struggle is not against white people, but against oppression." - Alice Walker

En dag såg jag namnet Coca-Cola på de bilar som transporterar apelsinjuice från lägren till nordstaterna, och fick då reda på att det är Coca-Cola som under namnet Minute Maid äger en stor del av dessa slavläger.

1974 - Apopka, FL

"We cannot expect the oppressor to give us freedom. We must take it." - Cesar Chavez

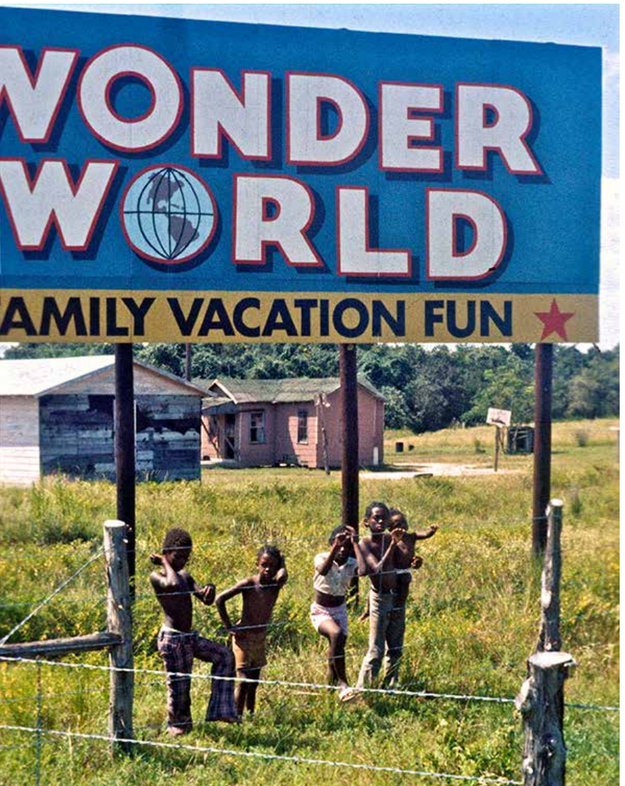
Coca-Colas slavläger var väl inte de värsta – även om barnen led av blodbrist, vilket gjorde dem trötta och utmärglade. I ett brev till mig medgav Coca-Cola hur fruktansvärda förhållandena hade varit, men att de hade påbörjat reformer och erbjöd sig att flyga mig dit så att jag kunde bevittna att de hade förbättrat förhållandena. Om något hade förändrats när jag kom tillbaka berodde det på Cesar Chavez och United Farmworkers avtal med Coca-Cola – något som hade drivits igenom tack vare hans outtröttliga marscher, som även jag ibland deltog i.

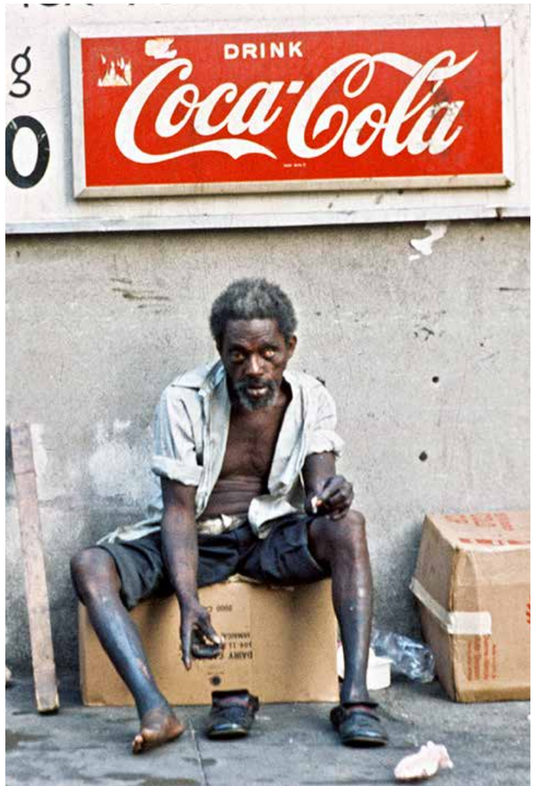
César Chávez och UFW 1975 – Modesto, CA

César Chávez 1975 – Modesto, CA

1974 - Texas

1975 - NYC

1974 – Hwy 29, FL – Dagslön efter arbetsdagens slut – Längst ner: godsägaren

1974 – Immokalee, FL – kvinnan i intervjun

1994 - Bullock County, AL

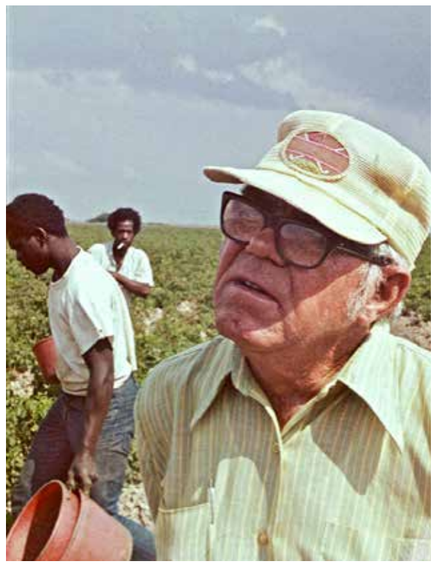
Bedrägeriets fält – De vita lögnernas tyngd

"I can't trust a man who can't see my tears."
- Solange Knowles in "Where Do We Go"

I södra Florida hamnade jag hos en vit tomatodlare som berättade för mig att han tjänade nästan en miljon dollar om året på dessa migrantarbetare. Senare blev jag utkastad när han upptäckte mina fotografier av vad han kallade "niggers":

– Vad är ditt syfte med att komma hit och fotografera? Jag vet mycket väl vad du är. Du är en av de där medborgarrättsaktivisterna uppe från norr.
– Nej, jag studerar bara jordbruksförhållandena till en bok ... Jag litar på människor ...
– Jag ska säga dig en sak. Om du umgås med dessa "slumfolk" kommer du inte att få ut något annat än en slumbok av det.
Det beror ju på vilken sorts människor man pratar med. Pratar du med både vita och färgade?
– Jag litar på alla.
– Glöm inte att vi behandlar de färgade bättre här än på andra håll i landet. De är lyckliga.

Jag hade alltid stor respekt för dessa sydstatsrasisters ärlighet, så när min bandspelare senare avslöjade att jag hade berättat en nödlögn för honom kände jag mig lite nedslagen. Jag hade vid den tidpunkten ingen aning om att mina foton en dag skulle hamna i en bok.

Lyssna på intervjun med godsägaren

Min intervju med den fattiga vita kvinnan

"We are living in a dying land." - Jesmyn Ward in Sing, Unburied, Sing

Senare kom jag att bo hos några av hans lantarbetare, svarta och mexikanska flyktingar. Deras situation är, milt sagt, förtvivlande. Många är för nedbrutna för att kunna uttala sig om sin situation, men den här kvinnan, som var en av de få fattiga vita på fälten, berättade för mig i sitt lilla hyrda skjul om förhållandena:
– Har du någonsin fått socialbidrag eller matkuponger?
– Nej, jag kan inte få det, men jag behöver det verkligen.
– Hur mycket tjänar din man per vecka?
– Inte särskilt mycket, kanske 35 dollar i veckan, det räcker knappt till hyra och mat.
– Och ni arbetar sju dagar i veckan?
– Sju dagar i veckan för bara 35 dollar, ja!
– Har det funnits perioder då ni inte haft mat?
– Det har funnits tider då vi inte hade någonting, ingenting. Inte ens en cigarett. Jag har varit så nere att jag bara hade socker, vatten och bröd i tre veckor. Det är de fattiga som får lida.
– Men vem anser du bär skulden för allt detta?
– Regeringen. Den försöker svälta ut oss.
– Du skyller väl inte på befolkningen här i trakten?
– Nej, jag klandrar inte folket. Det är regeringen.
– Jag är glad att du inte skyller på de svarta och mexikanerna. Det gör många vita, vet du.
– Nej, det är uteslutande regeringens fel. Det är därför det är upplopp och mord hela tiden. Mitt hus har bränts ner tre gånger, jag har förlorat kläder och allt ...

En viskning om det osynliga och glömda: Immokalees ekon av slaveri

1974 - Immokalee, FL

"We are never free from the feeling that something will come and take everything away." - Jesmyn Ward

Det var en glädjande överraskning att här stöta på en fattig vit person som inte mellan raderna skyllde sin egen olycka på de svarta, då det annars är vanligt bland fattiga vita att göra dem till syndabockar. I hennes stad, Immokalee, har flera av de vita ägarna till slavlägren sedan dess fängslats av Floridas justitieminister. Men förhållandena har blivit betydligt värre sedan mina första besök 1974, då de beväpnade vakterna sköt mot alla som försökte ta sig in.

När NBC anlände besköts journalisterna, och de lyckades inte filma någonting. Till och med vita "rednecks" av den hårdföra sorten varnade mig för att åka till Immokalee och vågade inte ens köra mig dit på dagtid. Första gången bodde jag bara en vecka hos fattiga lantarbetare, men är än i dag förvånad över att jag kom därifrån med livet i behåll. Jag lyckades bli vän med en av de svarta, beväpnade vakterna, som gav mig lite mat och följde mig på avstånd på gatorna för att "skydda" mig. Både han och polischefen berättade för mig att man under det senaste halvåret hade hittat 25 lik på gatorna i denna stad med endast 3 000 invånare. Varje natt kunde jag höra skottlossning.

1974 - Hwy 29, FL

1974 - Immokalee, FL

1974 - Immokalee, FL

1974 - Immokalee, FL

"The body has memory. The physical carriage hauls more than its weight." - Claudia Rankine

Jag såg mer blod där än någon annanstans i Amerika, men jag vågade bara fotografera lite. Den här mexikanen blev knivhuggen medan jag satt bredvid honom.
Varje morgon stod en rad utmärglade människor där, som hade blivit misshandlade och rånade på allt natten innan, och som nu försökte lifta ut ur staden. Men många kom aldrig ut ur detta slavläger.

Det som berörde mig mest var inte de döda, utan de levande liken – människor där allt var släckt. Dessa utmattade människor hade överlevt genom att arbeta sju dagar i veckan, men hade långsamt brutit samman och låg nu bara där och väntade på att dö. På natten sov de på gatan. En satt inklämd mellan Pepsi- och Coca-Cola-automaten. Tjugofem år senare var bilden nästan densamma.
År 2008 vann Coalition of Immokalee Workers' Anti-Slavery Campaign sin rättsprocess mot det som USA:s justitieminister kallade "rent slaveri", och flera vita ägare av slavläger fängslades. Kampanjen befriade 1 200 arbetare som hållits fångna av beväpnade vakter.

När jag 1996 liftade hem till Immokalee skrev min norska medresenär Eli Sæter: "Utanför huset fann liftaren två mördade människor. Den ene hade huvudet bortskjutet. Den andre var knivhuggen. Jag är rädd. Jag vågar inte sova. Jacob är utmattad ... han sover som en sten."
Ja – med åren vände jag mig vid våldet.

1974 - Immokalee, FL

Flykt till fristad och självstyre

"In the 17th century our ancestors fought against slavery and escaped into the northern bushlands of Spanish Florida. There we joined with our Indian brothers and sisters who had also escaped from the oppression of the European slavers. Together, for many years, we resisted their attempts to recapture us." - Black Seminoles – Proven Sustainable

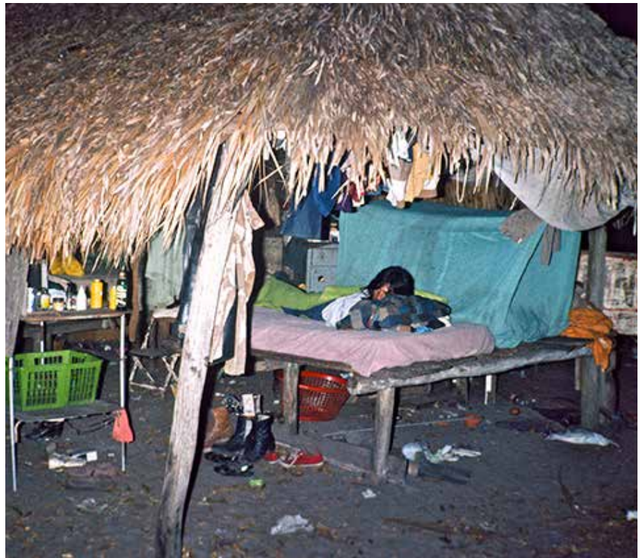
Under mitt första besök fick jag snabbt så många dödshot på grund av mitt fotograferande att jag – precis som tidigare förrymda slavar – sökte skydd hos indianerna utanför staden. Här kom jag att bo hos en kvinna från Seminole-stammen. Det kändes romantiskt att bo i hyddor av palmblad, men romantiken försvann snabbt. Efter några dagar visste man i staden var jag befann mig, och en natt väcktes vi av rop om att jag skulle komma ut ur hyddan. Jag kände att min sista stund var kommen när jag klev ut i strålkastarljuset från en pickup, där beväpnade män ropade med mexikansk brytning: "Du ska vara ute före soluppgången. Annars kommer du aldrig att få se en soluppgång igen."
Då insåg jag att det var dödligt allvar, och kvinnan vågade inte längre ge mig husrum, så jag försvann ur staden som en skugga.

Först sex år senare förstod jag riktigt att jag hade levt utanför lag och ordning. När jag återvände hade seminolerna öppnat USA:s första indiankasino och skapat en miljardindustri som ersättning för deras tidigare hasardspel. Enarmade banditer tar nu från de vita och ger varje stammedlem omkring 130 000 dollar om året – tre gånger USA:s genomsnittliga inkomst och åtta gånger mer än vad svarta och latinamerikanska tomatplockare tjänade runt sina palats.
När seminolebarn fyller 18 år är många redan miljonärer – den enda statligt sanktionerade formen av "ersättning" (de svartas krav på ersättning för slaveriet) som jag har sett i USA.

1974 - Immokalee Reservation, FL

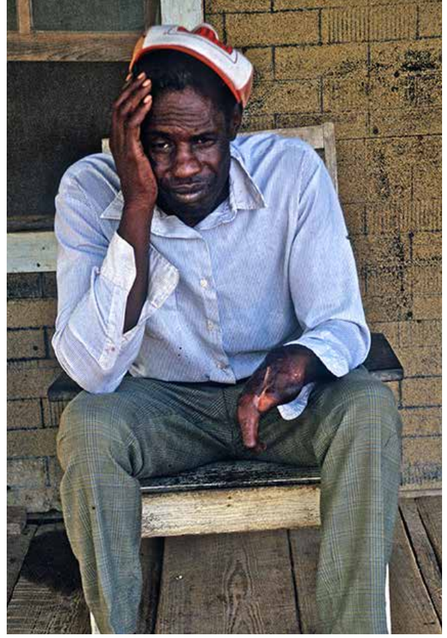

Från bojor till tidur: Ekon av piskan

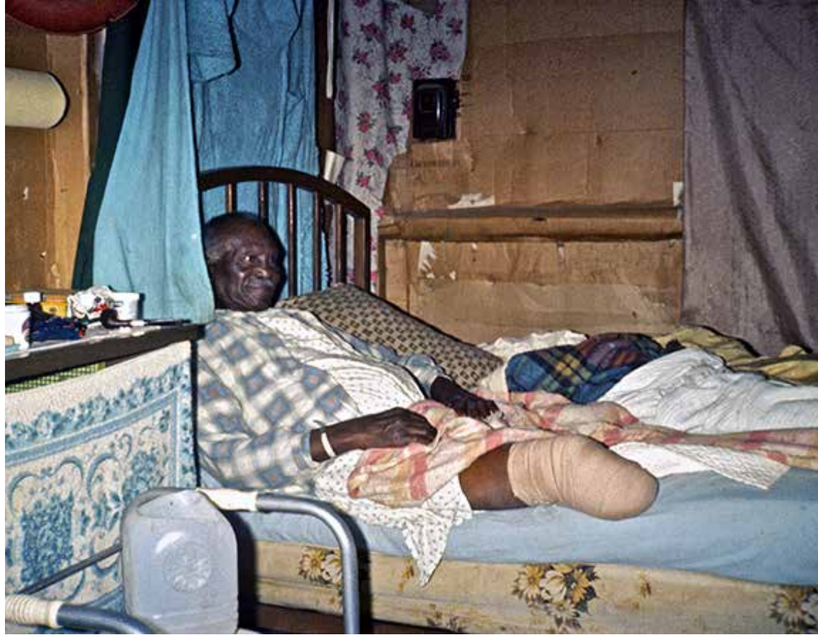
"Shall the labor unions use their influence to deprive the black man of his opportunity to labor [or] unite with those who want to give every man, regardless of color, race or creed, what Colonel Roosevelt calls the 'square deal' in the matters of labor?"
- Booker T. Washington

Under min resa sökte jag svar på varför vi så lätt skapar fiendebilder av varandra och därmed rättfärdigar våld. Jag förundrade mig särskilt över de arbetsförhållanden som fortfarande förhärdar både kropp och sinne. Det hårdaste arbetet utförs fortfarande av svarta, medan vita dirigerar.

Många dödades i dessa sågverk och ännu fler förlorade fötter och fingrar – precis som arbetarna här.
I Mellanamerika såg jag hur USA stödde blodigt förtryck av fackföreningar, men blev nästan ännu mer chockad över hur få fackföreningar det fanns i Sydstaterna för att skydda arbetarna. När sågen högg av ett finger fick de ingen ersättning och tvingades återvända två dagar senare. Som en av dem fick höra: "Det står massor av hungriga niggere där ute och väntar på ditt jobb."
Södra staterna har fortfarande så kallade "right to work"-lagar, som befriar arbetare från att betala medlemsavgift till fackföreningar. Ursprungligen infördes de av vita rasister för att krossa facklig organisering genom att skrämma vita med att de annars skulle "tvingas samarbeta med svarta afrikanska 'apor', som de skulle tvingas kalla 'bror', eller förlora sina jobb".
Martin Luther King Jr. varnade för dessa lagar, som "berövar oss våra medborgerliga och arbetsrättsliga rättigheter samt friheten att förhandla kollektivt för bättre löner och arbetsvillkor".
Även i dag tjänar **Jeff Bezos** sina miljarder genom att regelbundet avskeda fackföreningsmedlemmar hos Amazon när arbetarna i södern har uppnått minimalt stöd.

1996 - Bullock County, AL

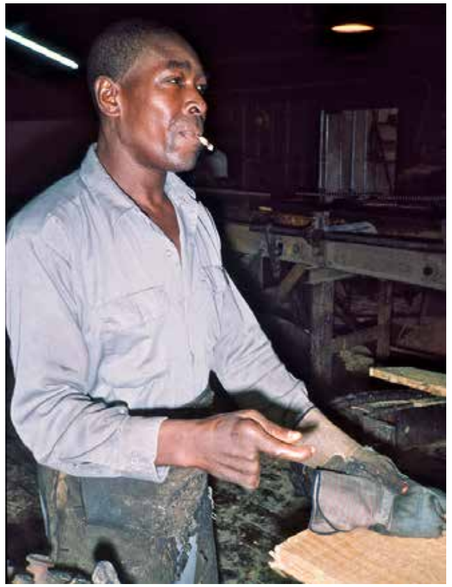

1973 - Tunica, LA

1975 - Washington, GA

1975 - Washington, GA

Det förflutna är aldrig förbi

"The past is never dead. It's not even past."
by William Faulkner paraphrased by Barack Obama in "A More Perfect Union"

I ett samhälle som gör så våldsamma ingrepp i människan, och där europeiskt medarbetarinflytande är ljusår bort, upplevs tidsregistreringen lätt som slavägarens nya piska – en symbol för det fortsatta förtrycket.

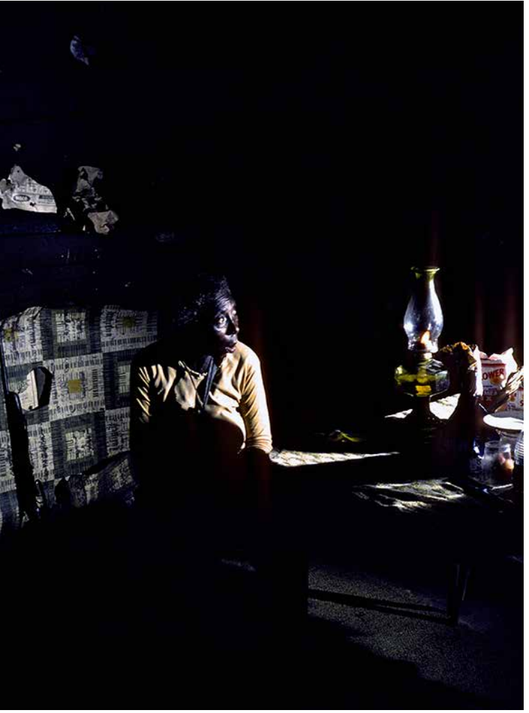
När jag fem år senare återvände för att ge migrantarbetaren Sam Kator (sidan 65) min bok hade han blivit ihjälslagen av polisen i en cell.

Att resa i de svarta amerikanernas värld blir därför alltid en resa in i historien och själen hos varje enskild människa man möter. Man börjar förstå de drag och tendenser som vi har inpräntat i de svartas kollektiva medvetande genom slaveriet – och hur vi sedan dess inte bara har fört vidare bå , deras och våra egna lidandemönster, utan också förstärkt dem.

1996 - Immokalee, FL

Ljud och fler foton av arbetare vid tiduret

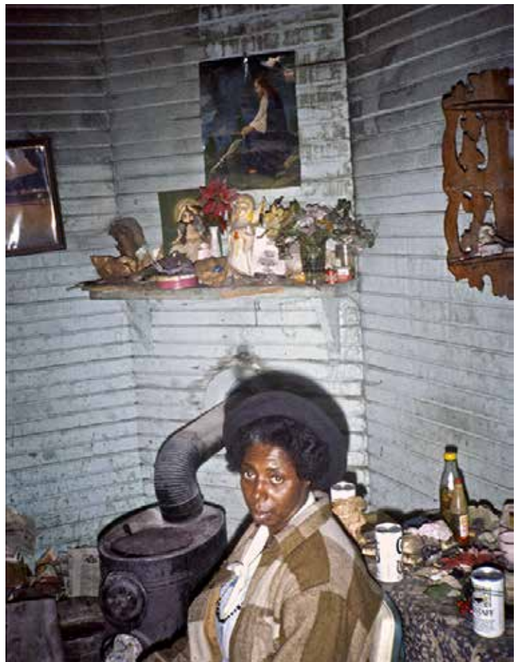
"I am not a slave. I am a man. I have a history, a culture, a mind, a soul. I am not a thing to be used, discarded and forgotten."
Octavia Butler, Kindred

"The past is all that makes the present coherent, and further, the past will remain horrible for exactly as long as we refuse to assess it honestly."
- James Baldwin

Stackars slav

Poor slave,
take the shackles off your body,
poor slave,
put the shackles on your mind.
Please listen to me carefully
and if I'm wrong then correct me.
But if I'm right my song do praise,
now let's see if we agree:
The definition of a slave
means one not free entirely
so a slave is still a slave
if he can't think independently.

Top 1994 - Bullock County, AL - Bund 1974 - Washington, NC - 1994 - Bullock County, AL - Höger 1996 - Bullock County, AL

1974 - Immokalee, FL

1996 - Bullock County, AL

A tree is still a tree
though it sheds its leaves
when winter comes.
But it blooms again in spring
for it did not lose its roots at all.
But a slave remains a slave
without the knowledge of his roots
until he's taught the past
not just some, but all the truth.

Poor slave, take the shackles off your body,
poor slave, put the shackles on your mind.

A people without the knowledge of their past history is like a tree without roots."
- Marcus Garvey, leader of the Pan-Africanist movement

"The more you know of your history, the more liberated you are."
- Maya Angelou, I Know Why the Caged Bird Sings

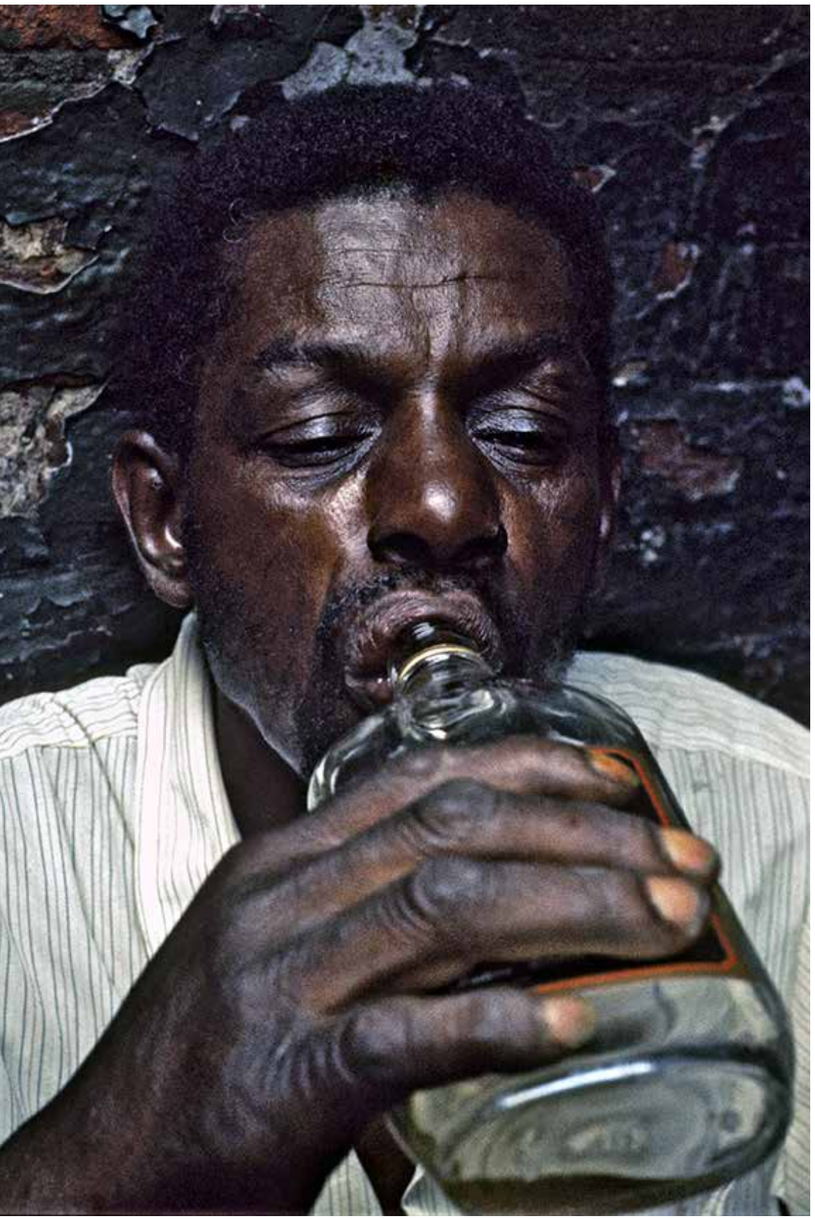
1975 - Dallas, TX

1974 - Alachua, FL

1974 - Greenville, NC

1973 - Baltimore

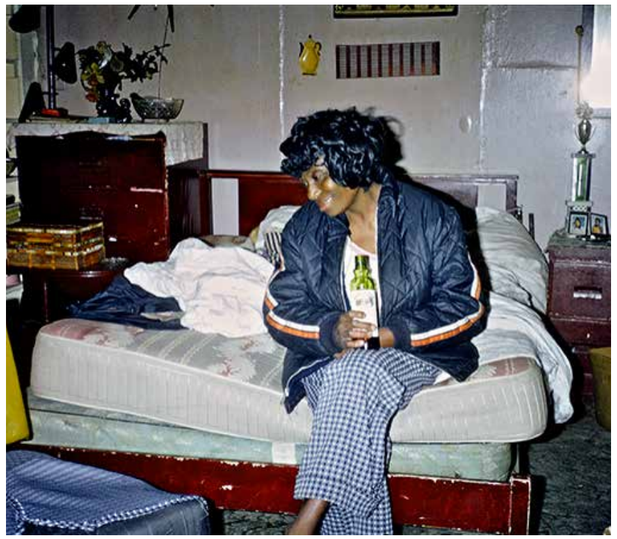

1996 - Belle Glade, FL

"I am not ashamed of my grandparents for having been slaves. I am only ashamed of myself for having at one time being ashamed."
— Ralph Ellison, author of Invisible Man

There was a brother the other day
telling me he's feeling high
but I just sadly had to sigh
for drugs and booze ain'tglory,
and if I had the chance to get high
I would tell the truth and not a lie,
for the highest high a man can get
is from wisdom, knowledge and
understanding.
Poor slave,
ease the pressure off your body,
poor slave,
put it on your mind...

Jimmy Cliffs gripande sång "Poor Slave" illustrerad

1974 - Washington, NC

1994 - Bullock County, AL

1978 - Zebulon, NC

2008 - Bullock County, AL

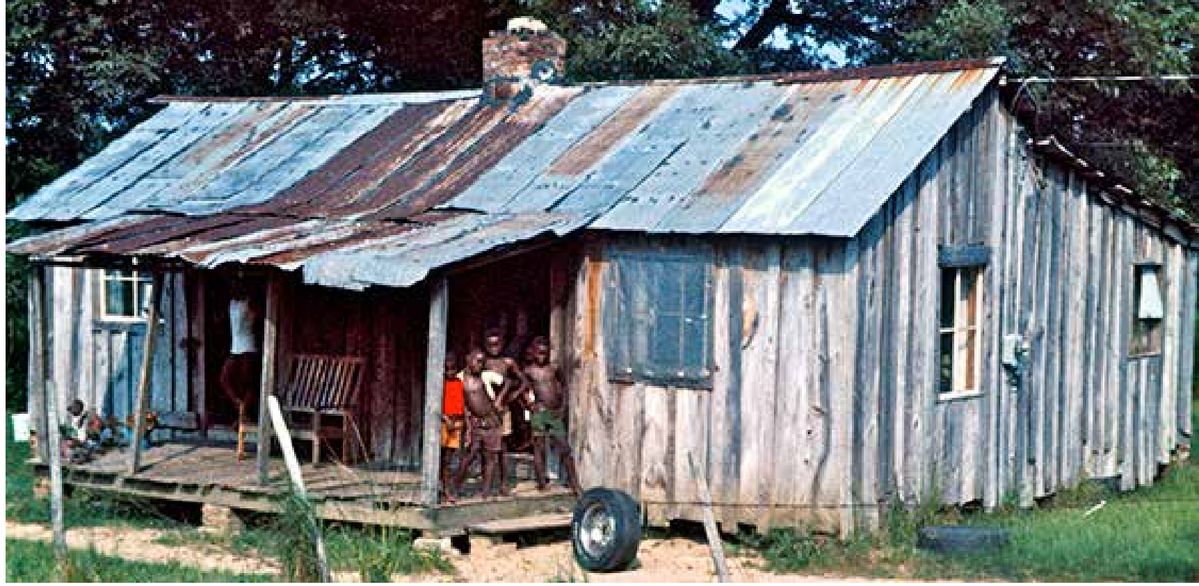
Hur våra kastprivilegier gör oss blinda för lidandet omkring oss

"I am invisible, understand, simply because people refuse to see me."
—Ralph Ellison, Invisible Man

När jag bodde bland underklassen förstod jag hur fysiska bojor förvandlades till mentala. De hyddor som vi sedan slaveriets tid har hänvisat de utstötta till var djupt omänskliga och gav inget utrymme för intellektuell eller kreativ utveckling. För 100 år sedan bodde vita tätt intill sina svarta grannar.
Att se människor hänvisade till så underlägsna bostadsförhållanden är obegripligt och sårande – inte bara för de förtryckta, utan också för det oskyldiga vita barnet.

Under uppväxten manipuleras barnet långsamt till att skapa fiendebilder, så att den naturliga glädjen över att umgås med svarta i USA eller invandrare i Europa undertrycks.
När denna onda cirkel fullbordas blir det lätt för vita att rationalisera att de utstötta bor alldeles intill deras lyxhem i eländiga hyddor, ofta mindre än denna gamla slavstuga. Som studenter i södern ofta sa efter mina föreläsningar:
"Innan jag såg din föreställning föll det mig aldrig in att det bodde riktiga människor i de där hyddorna."

Ändå är den mörka avgrunden i våra sinnen, som dessa slumförhållanden speglar, långt värre än vad som framgår av mina fotografier. Bilderna visar inte hur vinden viner genom sprickorna och gör det omöjligt att hålla värmen på vintern, eller de ruttna golven med sprickor så stora att ormar och skadedjur kryper rakt in i vardagsrummet. Den maktlöshet jag känner när jag försöker fotografera dessa kvävande känslor speglade den maktlöshet som de instängda tvingades utstå. Även om jag hade haft råd med ett vidvinkelobjektiv för att fånga trångboddheten, kunde bilderna inte visa att det saknades rinnande vatten, toaletter, dusch eller elektricitet. Jag såg tusentals amerikaner växa upp i skenet från en fotogenlampa.

1975 - Bullock County, AL

Bund 1973 - MS - højre 1974 - Savannah SC

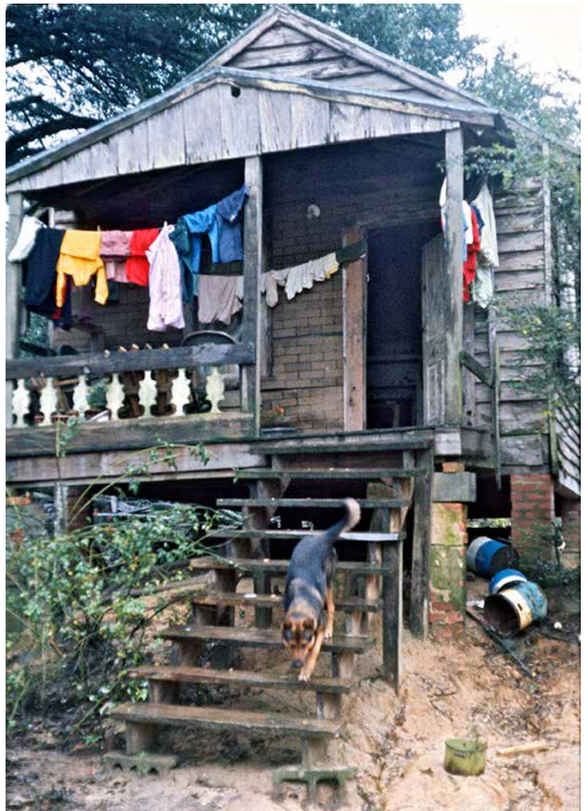
1974 – ursprunglig slavstuga på plantagen, SC

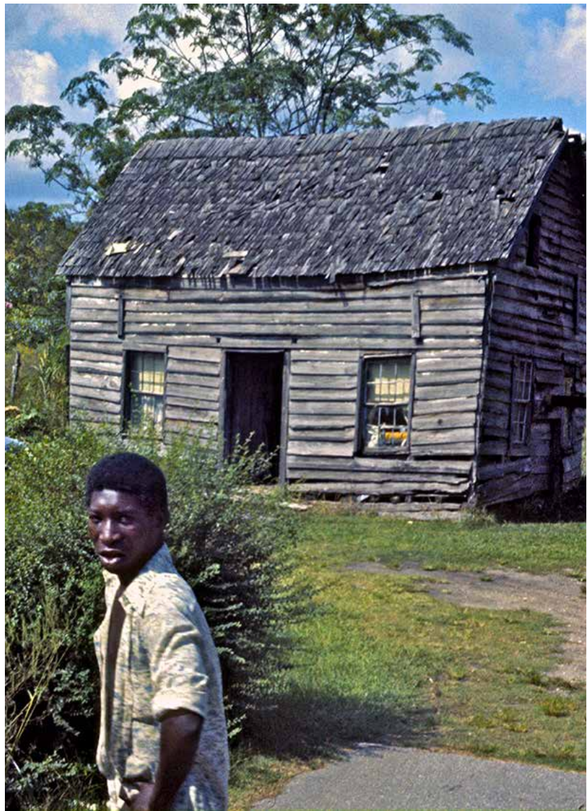

1973 - Bamberg, SC - 1978 Bullock County, AL

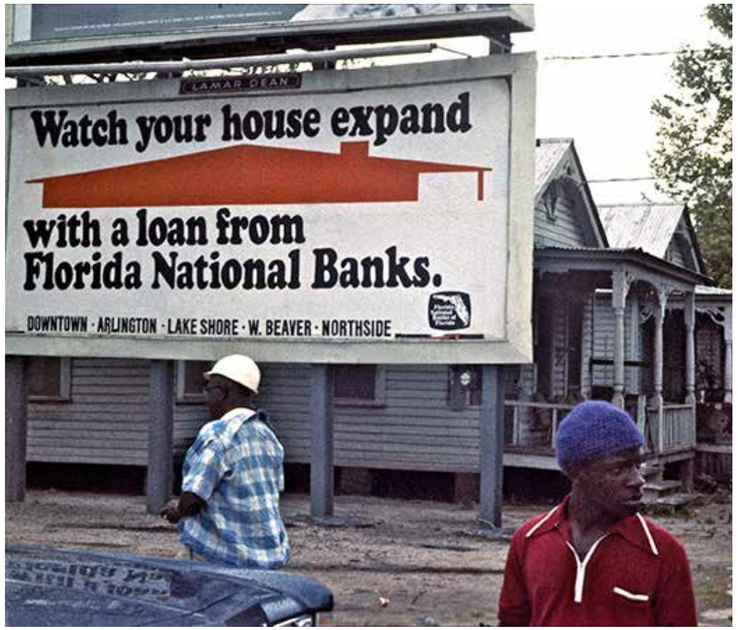

Billboarddrömmar i slummen

"But there were dreams beneath those corrugated roofs, hopes woven into the cracks of those weathered boards. We knew this even in our youngest moments." —Jacqueline Woodson, Brown Girl Dreaming

Jag kunde inte heller beskriva den märkliga psykiska känslan av att plötsligt föras in i ett tillstånd som vi i Danmark inte hade upplevt på hundra år – även om det, efter det kvävande bullret i amerikanska hem, var befriande att uppleva tystnaden utan radio och tv.
Välbärgade liberala vita, som aldrig fruktar att strömmen ska stängas av, hävdar ofta under mina föreläsningar att de svarta borde vara lyckliga av samma skäl. Med sådana romantiska föreställningar avslöjar vi bara en okänslig brist på förståelse för den ofrivilliga fattigdomens psykologi.
För även om man slapp reklamens invasion inne i sin hydda, krossades ens framtidsutsikter och drömmar ändå av de allestädes närvarande, aggressiva reklamskyltarna precis utanför.

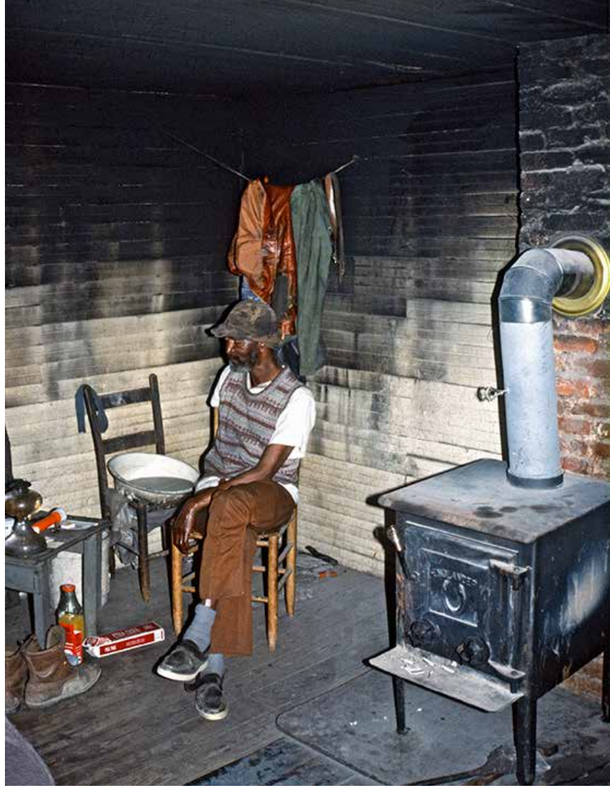
1974 - Jacksonville, FL

1975 - Philadelphia, MS

1974 - La Crosse, FL

1996 - Capron, VA

Bund 1975 - Burke County, GA

1990 - Burke County, GA

Vår tids baracker

"There are years that ask questions and years that answer." - Zora Neale Hurston, "Their Eyes Were Watching God"

På 70-talet tog jag tusentals bilder av shacks i syfte att skänka dem till Schomburg-museet i Harlem, i tron att de snart skulle vara historia. Men vad fel jag hade. Jag ser fortfarande förfallna shacks överallt. Här är några från min resa 2012.

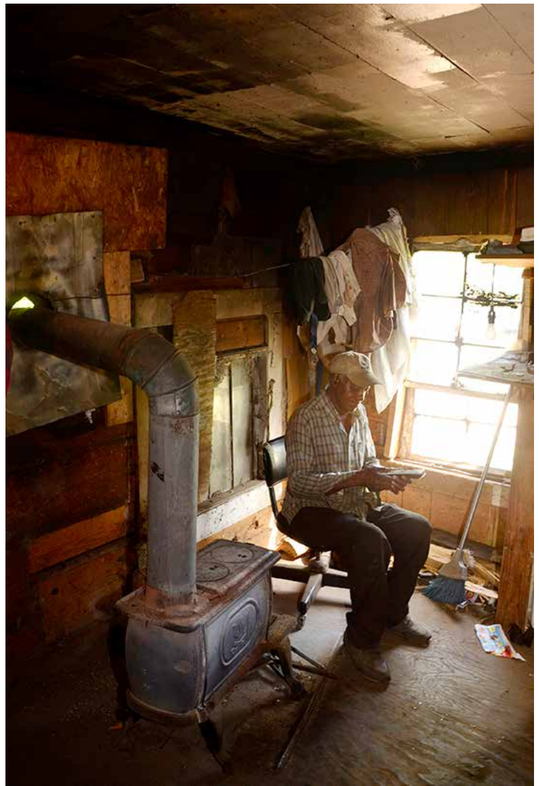

2003 - Union Parish, LA

2012 – Präst på väg hem från kyrkan, Perry County, AL

2012 – äldre man med mobiltelefon i sin hydda i Perry County, AL

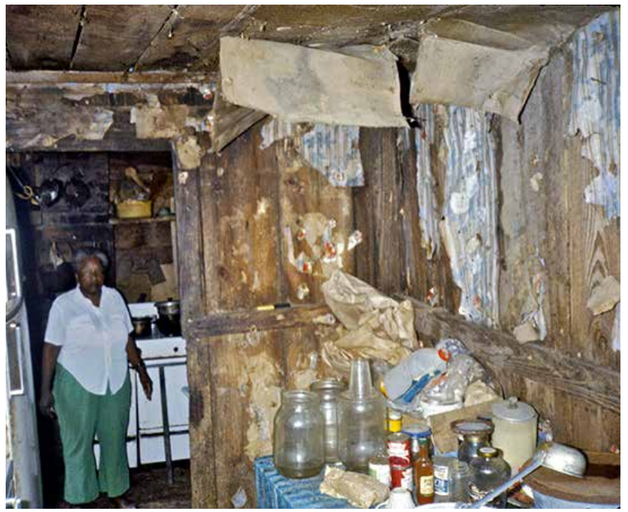
2009 – St. Francisville, LA – 98-årig blind kvinna

2012 – Predikant kopplar av i sin stuga efter gudstjänsten, Perry County, AL

Tv 1975 - Tuskegee, AL - Nederst og øverst tv 1975 - Bullock County, AL

1973 - Orangeburg County, SC

Psykiska språng som från jorden till månen

"Poverty is a cage. It's a cage that's hard to escape. And it's a cage that's made of more than just economic hardship. It's made of shame, and fear, and isolation." - Jesmyn Ward, "Sing, Unburied, Sing"

"I grew up in a one-room shack, but I always had books to read. I knew there was a world beyond the one I lived in." - Oprah Winfrey

På samma sätt tyckte jag att det var svårt att fotografera USA:s överklass. Till skillnad från dagens påliga, förgyllda rikedom à la Trumps miljardärskabinett utstrålade de rika på 1970-talet ofta en sorts skuldkänsla. Klyftan mellan rika och fattiga har vuxit dramatiskt sedan den tiden, då USA faktiskt hade uppnått sin största jämlikhet någonsin. Överklassen tillät sig endast relativt "blygsamma" herrgårdar och rancher runt om i landet. Jag kunde bara fotografera ett rum i taget, vilket på inget sätt avslöjade de sanna dimensionerna av deras herrgårdar. Även om det fotografiska avståndet mellan rika och fattiga verkade litet, upplevdes de psykiska sprången jag tog från hydda till plantagehem – eller från storstadsgetto till miljonärsvilla – alltid som en resa från jorden till månen.
Därför bar jag med mig Søren Kierkegaard som min fickfilosof:
"Vår tids filosofi är som den rike mannen som en mörk men stjärnklar natt ger sig ut i sin bekväma vagn med sitt strålande huvud – lyser och bär sitt eget ljus och mörker med sig. Han njuter av sin trygghet och det ljus som kastas över den närmaste omgivningen, men han förstår inte att detta starka bländande sken bländar honom och hindrar honom från att se de stjärnor som den fattige bonden till fots eller i sin lampfria vagn kan betrakta till fulländning i himlens oändlighet."

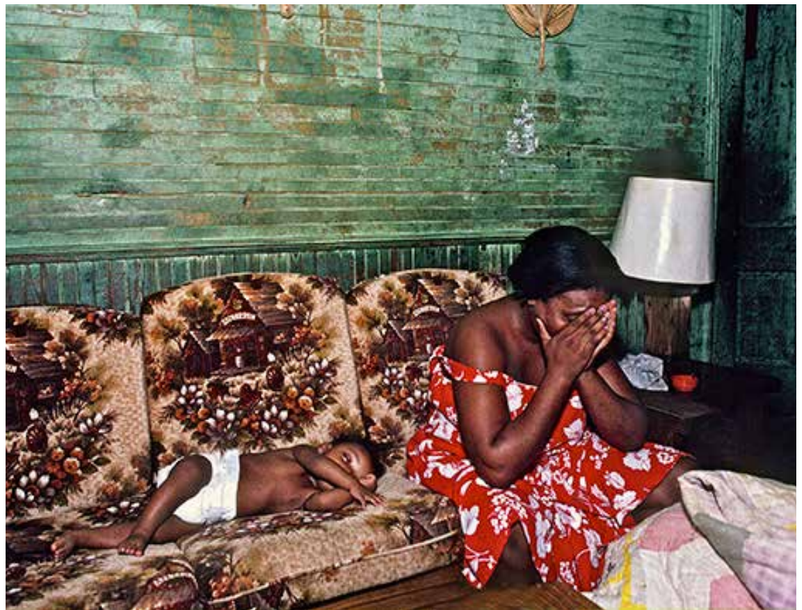

1973 - Natchez, MS

1974 - Palm Beach, FL

1995 - Montgomery County, AL - Höger 1974 - Alachua County, FL

1971 – Newton, MA – Se uppdatering med Marly Sockol nedan

1974 - Daytona Beach, FL

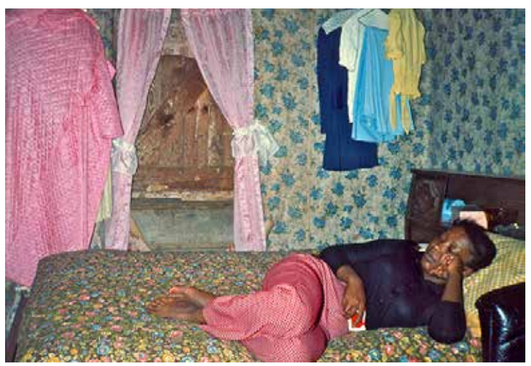
1974 - Cambridge, MA

1975 - Oglethorpe County, GA

1974 - Greenville, NC

1975 - Burke County, GA

Ur en film med Marly Sockol om hur min depression – efter att hon gjorde slut med mig 1971 – fick mig att fly in i gettona

Om att lifta och psykiska språng

"Sexism has never rendered women powerless. It has either suppressed their power or exploited it." — bell hooks, Ain't I a Woman: Black Women and Feminism

Att lifta i Amerika är ett ständigt pågående försök att övervinna människors rädsla och göra det till en positiv upplevelse för dem att plocka upp någon. När man ser de berusande röda bromsljusen och i nattmörkret rusar fram och sliter upp bildörren bara för att se in i pipan på en skrämd förares pistol, vet man att det är till ömsesidig fördel och trygghet att visa sitt pass eller innehållet i sina fickor. Förtroendet främjas av en snygg, utförlig skylt. Jag experimenterar med alla möjliga slogans som "Saving fuel for you" och " " "Bibel belt – and no Good Samaritan?" (under oljekrisen 1973), men, hur sorgligt det än må låta, är det enda som verkligen ger folk förtroende att visa att man inte är amerikan. Förtroendet är oumbärligt när man liftar.

Att få lift av kvinnor räknas bland liftare som en särskild psykisk stimulans och trygghet, särskilt mot bakgrund av aggressionerna från fattiga vita och "perversa". Men kvinnor är också ett problem. Eftersom amerikanska kvinnor är mycket öppna och, till skillnad från kvinnliga bilister i Europa, ofta bjuder in en hem, gör de sig sårbara. Å ena sidan är det viktigt att alltid låta kvinnan sätta gränserna för den vänskap som uppstått, om man ska kunna hoppas på att undvika den sexism som man oundvikligen har påtvingats av samhället. Redan från vår tidigaste barndom fick vi aldrig välja om vi ville vara sexister och rasister eller inte, utan bara försöka motverka de mest negativa följderna som vårt tillstånd kan orsaka. Om man inte är medveten om sitt tillstånd kommer man oundvikligen att skada den förtryckta med sina "herre-vibrationer". Å andra sidan kan man inte, precis som med manliga chaufförer, bara säga ja och låta sig dras med till den punkt där sårade känslor kan uppstå. Även den skickligaste vagabonden begår misstag här. Inte minst för att man själv är så sårbar, och de våldsamma strapatserna på landsvägen ofta får en att förälska sig i typer som man annars aldrig skulle öppna sig för. Ett grovt exempel på sådana olyckliga signaler från min sida upstod när en bilist erbjöd mig den så kallade "kärleksdrogen" MDMA, som gör en otroligt förälskad i alla människor. Nästa lift jag fick var med en stel 80-årig dam, som på grund av min otyglade förälskelse inte kunde undgå att påverkas, och under de närmaste timmarna började hon bete sig som en nyförälskad tonåring. Så det var en lite besviken känsla vi båda satt kvar med när ruset försvann.

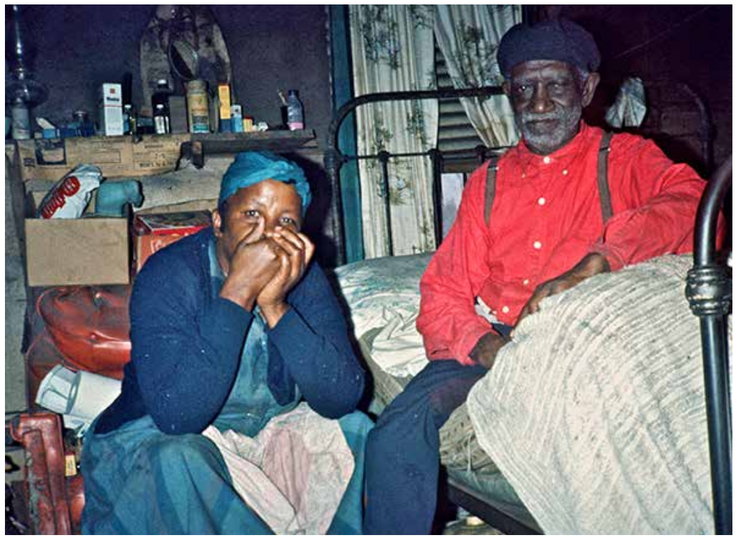
Något av det vackraste man upplever som vagabond är dock relationer till äldre människor, som man lätt undviker när man är ung. För liftaren är de den mest harmoniska gruppen, eftersom de – till skillnad från folk med jobb – precis som vagabonden har mer tid och dessutom kan ge ens resa den viktiga fjärde dimensionen: historiens perspektiv. När man hör uttalanden från dem som: "What this country needs is another great depression to bring us all together again", upplever man den enorma alienationen som gör umgänget med vagabonden så viktigt för dem. Men de hyperaktiva bör man akta sig för! I Florida plockade en 72-årig rik man upp mig, den berömde "Wild Bill" Gandall, och när han hörde att jag fotograferade gjorde han mig till sin privatfotograf. Han ville att jag skulle avslöja de "svinsrika" på Palm Beach och tog med mig till de mest exklusiva sällskapen, där vi badade i champagne, kvinnor och multimiljonärer, för att strax därefter ta med både mig och lyxiga gåvor till de svarta slumkvarteren i West Palm Beach eller slavlägren utanför staden, och i nästa ögonblick åka runt igen och anmäla dessa skrämmande förhållanden till polisen, domstolarna och kommunfullmäktige. Från klockan sex på morgonen till två på natten skällde han indignerat ut över orättvisorna. Om vi inte kunde hitta vägen stannade han på första bästa ställe. En kväll var det utanför en fullsatt förortskyrka. Han sprang in, avbröt gudstjänsten och presenterade mig som prästson från Danmark, höll därefter ett dundrande tal till församlingen och började sedan dirigera kören. Efter en halvtimme, då församlingen till slut skrattade högljutt, kom han ihåg sitt egentliga uppdrag och skickade ut kyrkobesökarna till sina bilar för att hämta kartor, varefter en större grupp låg utspridd på kyrkgolvet för att hitta Indian Road. Varje dag var han igång med nya projekt. En dag hörde han från några ungdomar om ekologiskt jordbruk och blev så inspirerad att vi omedelbart satte igång med att skaffa fyra vagnslaster med kogödsel från södra Florida för att flyga över dem till hans gods på Bahamasöarna. Efter en vecka på det här sättet var jag helt utmattad av sömnbrist och brist på proportioner och var tvungen att säga adjö. Åh, vad jag njöt av friheten på landsvägen igen! Men nästa lift var med en 82-årig dam som också var så hyperaktiv att hon höll på att helt utmattade mig. Lyckligtvis skickade hon mig efter ett par dagar upp till Philadelphia för att hämta en av sina bilar. Om hon inte hade låtit mig använda hennes kreditkort för att bjuda in mina fattiga vänner från tobaksfälten och uppsamlade luffare och liftare på de finaste restaurangerna på vägen tillbaka till Florida och därmed låtit mig pryda mig med lånade fjädrar, ja, då kunde det lätt ha slutat i ett mentalt nederlag istället för ännu ett psykiskt språng.

Brev till Mog, en amerikansk vän.

Psykologiska språng mellan apartheidens offer

"The only way to deal with an unfree world is to become so absolutely free that your very existence is an act of rebellion. The bridge between what is and what ought to be is made by human choices." - Audre Lorde

En anledning till att jag aldrig tröttnar på att resa i Amerika är att det är det enda land jag känner till där man kan göra sådana kontrastrejser nästan dagligen. Ofta, när jag till exempel bodde hos en fattig mamma som levde på socialbidrag i ett ghetto i norra USA, åkte jag ut och liftade norr om staden, där de rika bor, för att inte belasta hennes matbudget. Det hände inte sällan att jag blev upphämtad av en förmögen affärsman, och när jag underhöll honom med mina reseskildringar blev jag som regel inbjuden på middag i hans stora, luftkonditionerade villa. Under middagen berättade jag d t och gripande om hur mamman med de tre barnen i gettot inte hade råd med ordentlig mat. Om jag var tillsammans med en konservativ familj brukade de förr eller senare säga att jag absolut var välkommen att bo hos dem, så att jag inte skulle behöva återvända till dessa förhållanden. Men liberala familjer brukade överösa mig med dyra livsmedel från frysen och köra mig ända till gettots gräns och ge mig pengar till en taxi resten av vägen. "Här kommer Robin Hood", skrattade jag stolt när jag kom hem. Att vara en bra vagabond, hade jag lärt mig, handlar om att behärska konsten att både kunna ge och ta emot. En läkare i Skokie gav mig åtta roastbeef-portioner till en ensamstående mamma i södra Chicago, och en affärsman i norra Philadelphia gav mig en påse med polletter, så att sonen i min familj i södra Philadelphia inte längre skulle behöva gå den långa vägen till universitetet.

1973 - Orangeburg County, SC

1973 - Orangeburg County, SC

1973 - Orangeburg County, SC

"Poverty is not an accident. Like slavery and apartheid, it is man-made and can be removed by the actions of human beings."
- Nelson Mandela

I södern mötte jag sällan samma överväldigande medkänsla för de fattiga, men även där kunde jag uppleva de psykiska omvälvningarna. En morgon högg jag ved åt en 104-årig kvinna i South Carolina. Hon och hennes 77-åriga dotter, Scye Franklin, var tvungna att själva hugga all sin ved. Deras hydda liknade en från slaveriets tid, även om den hade en brunn (vilket många inte hade). Scyes man, , var 97 år, och alla tre sov i samma säng för att hålla sig varma när eldstaden kallnat på morgonen. Huset ägdes av den vite hyresvärden (som bodde bakom träden), till vilken de betalade 30 dollar i månaden.

Senare, när jag visade bilderna för chaufförerna jag liftade med, sa de oftast: "De måste du ha tagit på 60-talet." Jag svarade: "Följ med och besök mina vänner i hyddan där borta på åkern." Då satt de tillsammans med Scyes familj och tittade oförstående och skamset ner på de breda sprickorna i golvet och gav henne lite pengar till mat och mig ett par dollar till film. Dessa donationer gjorde det möjligt för mig att hålla föreläsningar under de följande 40 åren, då jag ofta tog med mig välbärgade studenter och vänner – som multimiljonären Anita Roddick (ägare av kosmetikkedjan The Body Shop) – på besök hos mina vänner i barackerna, även efter år 2000. Anita skickade senare stora checkar till dem och skrev om dem i sina böcker: "Fattigdom är en skam för oss alla. Jag försökte se om The Body Shop kunde sätta igång ett ekonomiskt initiativ i mindre skala i de samhällen vi besökte."
Ja, mötet mellan superkapitalisten och subproletariatet är alltid ömsesidigt berikande.

1994 - Anita Roddick i Bullock County, AL

Här är en länk till Anita Roddicks artikel i The Body Shop om våra resor tillsammans. Hon tog med mig för att försöka investera i det fattiga svarta samhället, men hon förlorade hoppet när hon upplevde hopplösheten i sydstaternas "Black Belt".

"White America has built its house on the negation of Black America. […] And when Black people challenge the structure of that house, the very act of challenge is met with accusations of hatred." —Ta-Nehisi Coates

"Privilege is invisible to those who have it." - Roxane Gay

"The walls around us are invisible, but they are there just the same, dividing one from another, rich from poor, white from black. We must break down these walls." - Rosa Parks

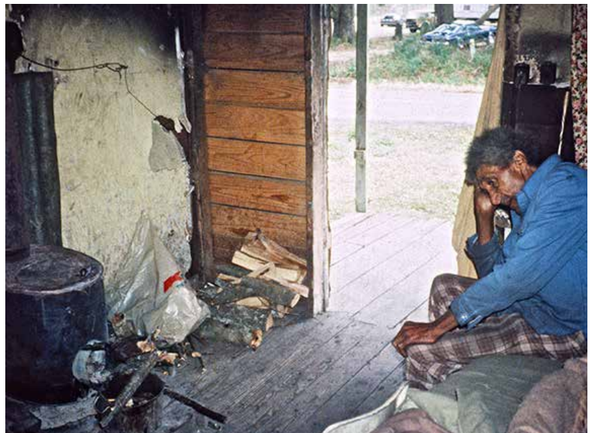
Alla bilder från 1974 – Washington, NC – Här är Cay Peterson

Privilegierat vittne: Att konfrontera min vithet i ljuset av svartas smärta

Att byta miljö så snabbt kunde vara chockerande, när det fysiska avståndet bara var några kilometer. Men när man reser under många år är en sådan psykisk vandring nödvändig för att överleva. Präglad av en dansk medelklassmiljö var det under en längre tid överväldigande att bo i ghettobostädernas trångboddhet, buller och psykiska förtryck. Efter en tid var jag tvungen att söka mig till mer välbärgade hem, där jag kunde tillbringa några dagar i mitt eget rum och finna ro i själen. Men snart blev jag uttråkad och sökte mig tillbaka till ghettohusen. I Washington, North Carolina, bodde jag i fyra svarta hem, varav tre saknade elektricitet och rinnande vatten. Hos denna kvinna, Cay Peterson, som syns i skenet från petroleumslampan, var jag tvungen att sitta och sova i en fåtölj på natten, eftersom hon sov på soffan tillsammans med ett barn. Mer plats fanns det inte. Nästa natt hade jag det ännu sämre i en "shotgun shack" (en långsträckt stuga där man kan skjuta rakt igenom alla rum). Mamman skrek hela natten med en gäll sopranröst efter sin son, James Paige, eftersom han hade tagit med sig en vit kille hem för att dela säng med honom. Jag gömde hans pistol i en klädhög av rädsla för att de skulle använda den mot varandra. I en tredje stuga blev jag utkastad av en arg granne som hatade vita. Jag hade svårt att förstå detta ständiga avvisande från majoriteten av de svarta, som vägrade släppa in en vit. Jag insåg inte då att det var en naturlig reaktion, eftersom vi vita just under dessa år aktivt pressade in miljoner svarta i getton. "Man får inte umgås med förtryckaren", sa våra utstötta – något liknande ser man idag bland Europas marginaliserade muslimer.

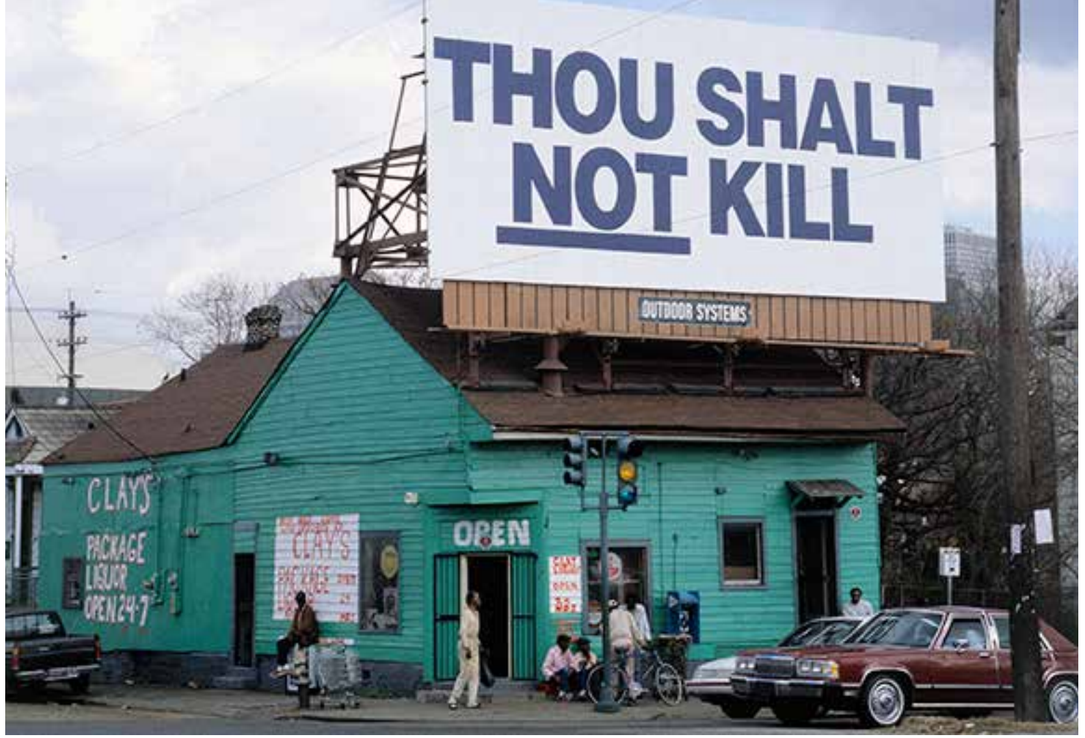
Förhållandena i dessa hem var så eländiga att jag till slut gick omkring med ständig huvudvärk av hunger och sömnbrist. En kväll var jag så sjuk och överväldigad av trötthet att jag befann mig på väg mot stadens fängelse i hopp om att få lov att övernatta där – en utväg jag aldrig tidigare hade använt. Men som alltid när jag utsatte mig för smärta och lidande öppnade sig himmelrikets portar. Utan denna nästan religiösa tro kan vagabonden inte överleva. Strax före fängelset plockade en ung kvinna upp mig och tog med mig hem till det mest överdådiga hus jag på länge hade bott i. Där fanns privata tennis- och golfbanor lika stora som halva ghettot i staden, inomhuspool, flygplan och segelbåtar. I ghettobostäderna hade jag kunnat höra varje ljud, både ute och inne, genom papperstunna väggar.
Här hade vi en intercom för att kommunicera mellan husets olika flygelbyggnader. Det fanns till och med en inomhusfiskdamm istället för de sjöar som regnet bildade på golvet i de otäta barackerna.
Varifrån kom all denna rikedom? Svaret är inte alltid så enkelt, men folk berättade att flickans pappa var advokat och ägde en stor del av gettots baracker i den här staden, där 60 procent levde under fattigdomsgränsen. Jag hade svårt att förstå varför jag just hade hamnat här i hans hem, när den nöd som han hade varit med om att skapa nästan hade drivit mig i fängelse. Återigen kände jag de svartas anklagelser mot mitt vita privilegium, och hur allt i samhället omedelbart tvingar oss invandrare över till den vita sidan av förtrycksmönstret i USA.

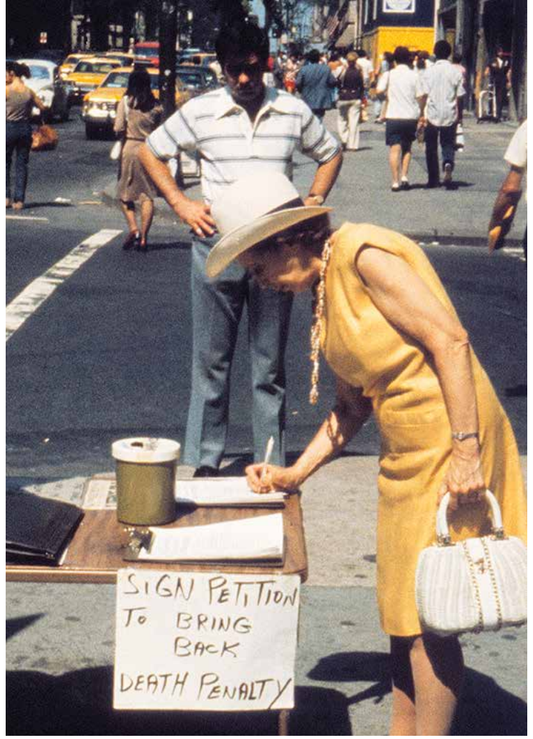

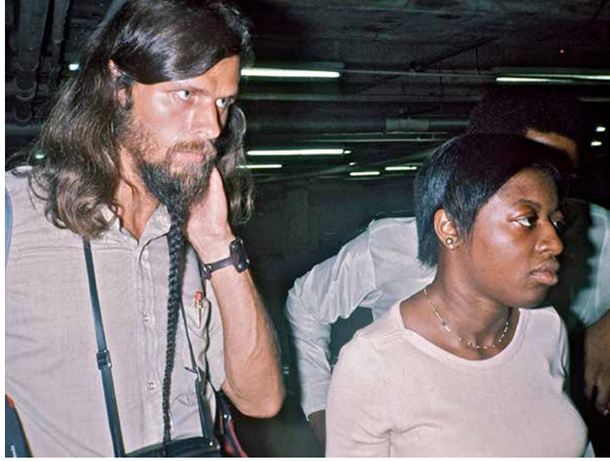
1992 - New Orleans

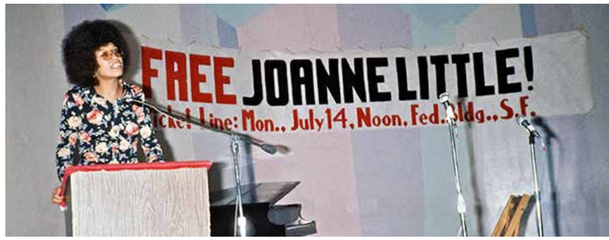
1975 - San Francisco

1974 - New York, NY

1975 - med Joan Little i Raleigh, NC

1975 - Angela Davis i Oakland, CA

En brutaliserad oskuld: Amerikanskt våld börjar med budskapet till barnen

"Capital punishment is the ultimate denial of human rights. It reaffirms the idea that the taking of human life is permissible, but I don't believe that taking a life, no matter how heinous the crime, can ever be right."
- Maya Angelou

Andra hade inte samma tur. Just då satt en svart kvinna, vars familj jag kände, i stadens fängelse. Hon våldtogs av en vit fängelsevakt och blev kort därefter världsberömd eftersom hon, Joan Little, , dödade honom. Att vita våldtar svarta är inte ovanligt i södern, men det väckte uppmärksamhet att hon dödade sin angripare. Utan en stor kampanj för mänskliga rättigheter skulle hon ha dömts till döden i denna delstat, där dödsstraff tillämpas till och med för inbrott.

Överallt i världen föds barn med öppna och kärleksfulla sinnen och en livslust. Men i Amerika brutaliseras denna oskuld tidigt av statens budskap: att det är tillåtet att ta en annan människas liv. Denna brutaliserande påverkan tar de ut senare i livet, vilket leder till att våldet ökar ytterligare. I Danmark minskade det när vi avskaffade dödsstraffet.
Mina mentala resor i Joan Littles hemstad gav mig en inblick i de ekonomiska förutsättningarna för den vita överhögheten. Sådana kontrastrejser är nödvändiga för att se samhället klart. Om jag bor tillräckligt länge i vita hem kan jag känna att jag själv börjar se med deras ögon på "negrerna" som underlägsna. Förtryckare utvecklar överallt i världen samma förstörande syn på dem de har skadat.

Jag försöker alltid vara öppen för denna hjärntvätt, för om man inte sätter sig in i förtryckarens tankvärld har man ingen möjlighet att tycka om dem och förstå den skada vi åsamkades när vi som öppna och kärleksfulla barn tvingades lära oss att avhumanisera människor som är våra närmaste grannar. Utan att förstå våra djupare motiv skulle jag inte kunna förstå varför rasismen fortsätter generation efter generation trots våra höga ideal om nästa kärlek. Som vagabond kunde jag alltid bryta mig ur denna hjärntvätt och återvända till den svarta kulturens annorlunda synsätt.

Credo

"All art is a kind of confession, more or less oblique. All artists, if they are to survive, are forced, at last, to tell the whole story." — James Baldwin

"Sometimes being a friend means mastering the art of timing... it is a matter of recognizing when it is time to walk away." — Octavia Butler

Kära Edwina
Äntligen har jag kommit till ett hem med en skrivmaskin, vilket ger mig anledning att berätta lite för dig om vad som har hänt sedan vi sågs senast. Jag bor nu hos två vita tjejer här i Greensboro. De behandlar mig som om jag hade kommit till himlen, vilket känns överväldigande efter de senaste veckornas kaotiska tillvaro. En av dem, Diane, är fotomodell och kriminolog av den vänsterorienterade sorten och gillar mina bilder så mycket att hon är beredd att göra vad som helst för att skaffa pengar till mina filmer. Det kommer nog att dröja ett halvår, men tills dess har hon lovat att samla in pengar genom att berätta för folk att de ska gå till ett hem för funktionshindrade barn eller något liknande. Jag tycker att det låter lite osmakligt, men hon säger att det kanske kommer att lära dem att det är statens uppgift att sörja för den typen av mänskliga rättigheter och inte privat välgörenhet. Jag tvivlar dock på att hon kommer att samla in något åt mig. Varje gång jag har haft den typen av små förhoppningar har jag blivit besviken.
Jag får nog fortfarande nöja mig med att sälja blodplasma och med de små pengagåvor jag får längs vägarna genom att underhålla folk med mina bilder och reseupplevelser. Förra veckan hade jag en inkomst på 9 dollar, vilket är det bästa någonsin: 5 dollar från en intresserad försäljningsagent, 2 dollar från en svart tjej på Tonys grill och 2 dollar från en kille i West Virginia, som tyckte att min bild av narkomanerna med kongressen i bakgrunden var intressant och köpte den. I köpet ingick hans lunchpåse med tre kycklinglår.

Nu, efter att jag har fått mina fotoböcker färdiga, blir jag så glad varje gång jag upplever den här typen av positiva reaktioner. Men det gör mig också lite rädd. En gång började en flicka gråta när hon såg mina bilder, och jag visste inte vad jag skulle ta mig till. Det är märkligt med dessa människor. De har levt mitt i lidandet hela sitt liv utan att tänka på det, och så plötsligt, när de ser det på ett fotografi, börjar de gråta.
Vissa anklagar mig för att försköna de svarta, medan de flesta här i södern nästan beundrar mina bilder just av den anledningen. Jag förstår det inte, för jag fotograferar dem precis som jag ser dem, och ett fotografi ljuger väl inte.

Ju mer jag funderar, desto mer inser jag att denna parallellförskjutning i vårt sätt att se på de svarta måste bero på att de har levt i detta herre-slav-förhållande så länge att de inte är i stånd att se de svarta som människor, utan endast de sidor som bekräftar deras "slavnatur".
När de vita i Södern ändå reagerar positivt på mina bilder tror jag att det beror på att de i själva verket är olyckliga över att se med dessa "herreögon". De längtar efter att bli mänskliga, och i det ögonblick jag kan "bevisa" för dem att de svarta är människor och inte slavar, barn eller undermänniskor, gör det dem själva mer mänskliga.
Om jag inte tolkar det så, hur skulle jag då kunna förklara att till och med de värsta rasisterna ibland ger mig pengar – visserligen medan de mumlar att de tycker "det är roligt att jag springer runt och fotograferar niggere".

Jag måste erkänna att det ofta känns svårt, när jag försöker skildra herre-slav-förhållandet som institution, att inte råka framställa det som om människan i detta system verkligen har den "natur".
Ofta känner jag att min syn påverkas av det smygande giftet i Södern, eftersom jag lägger så stor vikt vid att respektera människors värdighet, särskilt de äldres. De har levt i denna herre-slav-tradition hela sitt liv, och både för de svarta och de vita känns det som att göra dem orätt att försöka rycka loss dem från den (även om det är nödvändigt för kommande generationer). Jag försöker därför aldrig påtvinga dem mina åsikter, utan istället att förstå deras och att lära av dem.
Just därför att jag från början respekterar deras värdighet bygger jag ofta upp så starka vänskapsband att de genom vänskapen respekterar och lär sig av mina åsikter.

1973 - Natchez, MS

1975 – östra Meridian, MS – idag ett köpcentrum

Som vagabond i södern är det livsviktigt att kunna kommunicera genom vänskap och inte uppmuntra till fiendskap och konfrontation.
Men om du klarar av att göra det – och till och med får ta emot ständig kärlek och beundran, som jag har turen att få, eller nästan dagligen hör: "Jag avundas dig" eller "Vet du att du är en mycket lycklig person?" – då rör du dig på en tunn linje där du lätt sjunker ner i din egen internaliseringssump.
Denna klyfta mellan min utopiska verklighet (kärleken till människor genom att föreställa mig dem som människor i ett fritt samhälle) och min faktiska verklighet (kärleken till människor som de är i sitt nuvarande ofria tillstånd) är lika svår att övervinna som en flod som hela tiden blir bredare, så att man tappar den andra utopiska stranden ur sikte och långsamt drunknar i leran på sin egen strand. Faran är att om man tolkar "leran" (den faktiska verkligheten) på denna sida av floden korrekt (dvs. om man gräver ner till människors djupaste längtan, även om de fortfarande inte ser sammanhanget mellan allt), så ger de dig det material som gör det möjligt för dig att bygga ett elfenbenstorn så högt och vackert att man där uppifrån kan berätta för dem hur vacker den andra stranden ser ut.
Men eftersom man inte själv har någon personlig kontakt med den andra stranden, som skulle ha kunnat förändra ens egen karaktär och hela själen – är man oförmögen att förmedla sin vision vidare till människor, eftersom de inte ser något bevis på att man faktiskt själv har blivit "berörd" eller förändrad.
För visionära idéer gör inte nödvändigtvis en själv mer kärleksfull och medkännande än dem som kämpar för att hålla huvudet ovanför leran (utmaningen för de flesta amerikaner idag). De glömmer därför snabbt budskapet i historien, men tycker att den är så intressant att de tillåter en att bygga elfenbenstornet högre och förstärka det och försköna det.
I frustration och depression över att inte kunna förmedla sitt budskap vidare blir man mer och mer osäker och får ett större behov av erkännande och beundran för det elfenbenstorn man har byggt – större än deras erkännande av varför man ursprungligen ville bygga det.

Till slut har man nått helt upp i de cyniska höjderna, där man inte längre kan se varken sin egen eller den motsatta stranden, och de därför börjar se likadana ut. Utan kontakt med ens de människor på den egna stranden beslutar man sig för att skicka ut sitt elfenbenstorn i bokform, så att folk har något att ”underhålla” sig med där nere i leran.
Medan man började med att bygga en bro över till den motsatta stranden, bygger man ett torn på sin egen strand. Istället för att hjälpa människor ur leran förvärrar man i själva verket deras situation, eftersom man nu har gett dem något att antingen glädja sig åt eller gråta över.
Dessutom är ens elfenbenstorn rent moraliskt förkastligt, just därför att det är byggt på en grund av lera: ens konstverk är en direkt följd av utnyttjandet av de människor man ursprungligen hade för avsikt att hjälpa, och ju högre ens torn har blivit, desto längre har man bara distanserat sig från deras lidande.
Det är tankar som dessa som har gjort mig mer och mer deprimerad de senaste månaderna. Ständigt hör jag folk säga saker som: ”Vad jag avundas dig att du kan resa bland negrerna på det sättet”, och då inser jag att jag redan har distanserat mig en bra bit från lerpölen. Och när jag trots denna längtan ändå inser det omöjliga i att bygga en bro, kan jag bli så desperat att jag känner att geväret borde vara mitt verkliga vapen istället för kameran. Men genast dyker frågan upp i vilken riktning jag ska skjuta, eftersom jag ju känner att alla är lika leriga på denna flodstrand. Var finns regnmakaren som skapade lerpölen?
– Och därför vadar jag vidare här i lerpölen och försöker bara hålla min kamera så ren att den kan fånga offren, utan att egentligen tro att det är till någon nytta.

Nå, men jag ville egentligen berätta lite för dig om vad som har hänt sedan vi skildes åt. En av de första som tog hand om mig var en förmögen judisk affärsman (judarna tar ju hela tiden hand om mig för att tacka mig för att Danmark räddade några judar under kriget, även om jag inte ens var född då, och även om jag numera känner mig lika mycket amerikan som dansk). Han hade egentligen inte lust att ta med mig hem, eftersom han var helt utslagen – dels för att affärerna gick dåligt, dels för att hans bror låg för döden i cancer. Han var därför starkt påverkad av lugnande medel, men insåg att han behövde någon att prata med och tog därför med mig hem till sin fru. Det blev en mycket stark upplevelse för mig.
Helt upprörda väntade de varje ögonblick på ett samtal från sjukhuset om att brodern hade avlidit, och mot denna dystra bakgrund gjorde mina bilder ett oerhört starkt intryck på dem. När jag gav mig av nästa morgon tackade de mig varmt, och han försökte uttrycka upplevelsen genom att citera: ”I used to

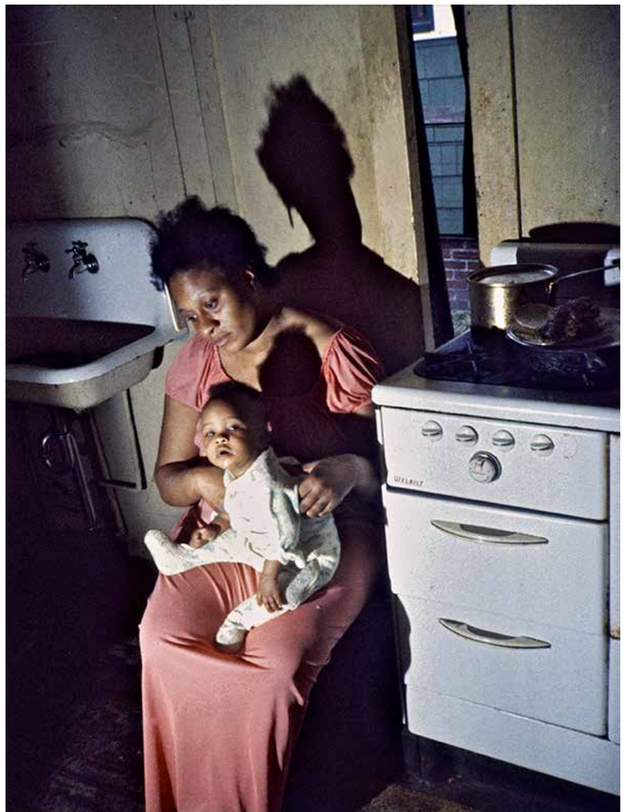
1996 - Tunica, LA

cry because I had no shoes until I saw a man that had no legs”, medan tårarna rann nerför kinderna. Innan jag gav mig av gav han mig en påse med 15 filmrullar.
Från Philadelphia åkte jag till Norfolk i Virginia för att övernatta på vägen söderut. Jag gick runt i gettot för att hitta någonstans att bo och pratade med några äldre kvinnor som gick omkring med sina handvagnar för att samla ved i gettots ruiner. En av dem berättade att hon nu bara hade råd med fyra svansar om dagen istället för fem på grund av inflationen. Det var en märklig syn mitt i världens största flottbas.
Jag hamnade hos en 32-årig ensamstående svart mamma. Hon var inte den typen som normalt skulle bjuda in mig, men hennes farbror hade tagit med mig för att visa mig ett läckande tak i hopp om att jag var journalist och kunde få kommunen att åtgärda det. När han hade gått kom jag så bra överens med henne att hon lät mig stanna. Hon hade just fått sitt första barn, och det var underbart att se henne oavbrutet ta hand om det. Jag satt i timmar och tittade på dem. Hon var djupt troende, och när barnet sov satt vi och bad tillsammans, eller så läste hon ur Bibeln medan hon höll mig i handen. Hon kunde sitta länge och stirra på en Kristusbild under det regndroppande taket med en blick så intensiv och kärleksfull att jag blev djupt rörd.
Efter ett par dagar fortsatte jag till Washington i North Carolina och anlände strax efter mörkrets inbrott. Jag gick runt hela kvällen för att hitta ett nattlogi, men alla var rädda för mig eftersom de trodde att jag var en ”bustman” (hemlig polis).
Först sa en man att jag kunde bo i hans farbrors hus på en soffa. Han tog med mig till en gammal rödmålad barack som var mycket smutsig och utan belysning. Hans farbror kom ut med en oljelampa i handen och var fruktansvärt arg och använde en käpp för att visa det, men vi lyckades ta oss in, och jag fick några gamla kyck-

2004 – Philadelphia, PA. Återförening med min sponsor Allan Tunick 30 år senare - Höger 1974 – Norfolk, Va. Kvinnan jag bodde hos

lingben på en smutsig tallrik i det hörn av skjulet som fungerade som kök, även om det inte fanns något vatten.
Men den gamle mannen var fortfarande rasande, och det blev värre och värre, och till slut slängde han ut mig med sin käpp. Han ville inte ha några vita i huset, dundrade han. Sedan tog han stora brädor och läkt och spikade fast dem framför fönster och dörrar av rädsla för att jag skulle bryta mig in, och vandrade därefter iväg i mörkret, fortfarande skrikande och ropande. Han litade inte på vita.
Längre ner på gatan ropade en kvinna från en veranda och frågade om vi ville dela på en burk öl. Senare, medan jag försökte samtala med hennes sjuka man, som satt i rullstol och inte kunde tala, såg jag henne stirra på en bild av Kristus på väggen. En stund senare vinkade hon åt mig att komma in i det otroligt röriga sovrummet längst bak i huset. Jag undrade vad hennes man skulle tycka om det, oförmögen som han var att röra sig. Där inne omfamnade hon mig först, medan hon stirrade på mig med stora, tårfyllda ögon. Sedan föll hon plötsligt ner framför mina fötter, och medan hon höll om mina vrister kysste hon mina smutsiga skor och viskade: ”Jesus, Jesus.”
Jag har, som du vet, i Sydstaterna ofta blivit ”förväxlad” med Jesus bland de svarta på grund av mitt hår (vilket är en av anledningarna till att jag behåller mitt fåniga, flätade skägg), men i de flesta fall tillåter deras humor oss att skratta tillsammans åt denna Jesus-identifikation. Du kommer förmodligen att se det som ännu ett exempel på ”slavens” identifiering med eller direkta förtappelse i ”herren”. Vad som än ligger bakom det, hjälper det mig förmodligen att bryta igenom rasbarriären. Men i en så chockerande situation som denna hade jag helt enkelt ingen aning om vad jag skulle säga, eftersom jag inte visste om det skulle vara fel att rycka henne ur hennes religiösa upplevelse. Jag letade efter ett passande bibelcitat – det meningslösa i att en samarisk kvinna dricker ur Jakobs brunn – men jag kunde inte få ett ord över mina läppar. Jag stod där i mer än en timme innan jag hade modet (eller grymheten) att bryta hennes trans. Det var en så stark upplevelse att jag inte kände att jag kunde stanna över natten.
När jag vandrade vidare genom gatorna för att hitta ett nattlogi mötte jag vid tiotiden en svart flicka som måste ha varit lite berusad, för hon frågade genast om vi inte skulle bli vänner (ovanligt för svarta flickor i södern). Hon sa att om jag kunde hitta någonstans att bo den kvällen skulle hon komma och bo hos mig. Jag tvivlade på att det skulle gå, men vi gick in på en av dessa sydstatskrogar och pratade med hennes kusin om möjliga ställen. Plötsligt började hon kyssa mig vilt överallt

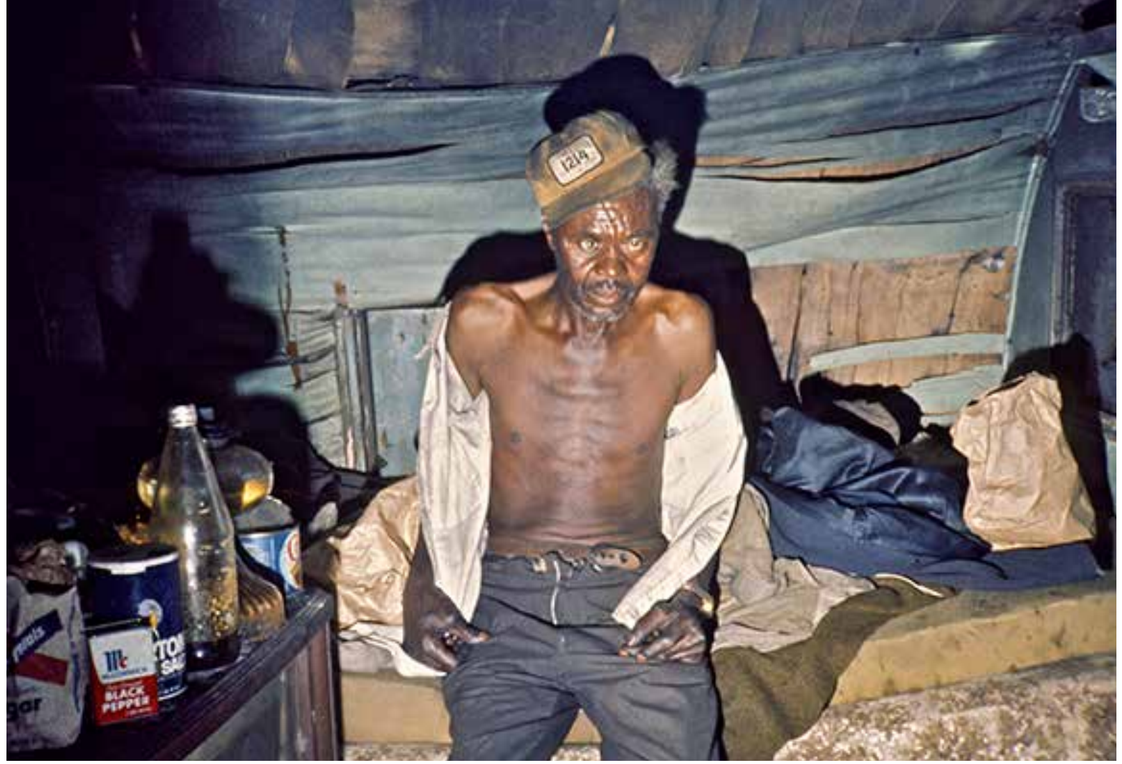

och frågade sött: ”Är du en hippie?” Jag sa nej, men det förstod hon inte. Egentligen var det inte den säkraste platsen att vistas på, den här smuggarkrogen, där vi i mörkret kunde skymta ungefär 15–20 ”superflies” (brottslingar i snygga kläder). Några av dem kom fram och varnade mig i vänlig ton om att det var en farlig plats; men jag svarade övertygande: ”I ain’t scared of nothing.”, vilket brukar imponera på dem, eftersom de själva är rädda för sin egen skugga på dessa ”joints”.
Men plötsligt bröt helvetet lös. Någon måste ha berättat för killen som flickan ”bodde ihop med” (i en barack, dvs. levde i ett inofficiellt samboende) om våra planer, för plötsligt kom han springande in med en stor kniv och gav sig först på sin flickvän. Lyckligtvis använde han inte kniven, men han slog den stackars tjejen sönder och samman, slog henne i ansiktet och gav henne en omgång stryk, värre än jag sett på flera månader. Jag måste ha varit ganska kallblodig den kvällen, när jag nu tänker efter, för jag drog genast fram min kamera och försökte sätta på blixten. I samma ögonblick kom två killar springande och grep tag i mig: ”You better get the hell out of here! När han är klar med henne kommer han att ge sig på dig”, och de bar nästan ut mig från platsen. Jag såg aldrig flickan igen. Även om jag har sett sådant så ofta var jag lite chockad, eftersom jag på ett sätt själv hade varit skyldig till det. Det är som om man inte kan uppnå djup mänsklig kontakt utan att hela tiden bli antingen offer eller bödel. För det mesta är jag förstås offer, men eftersom jag hela tiden försöker gå till ytterstа gränsen med människor händer det ibland att jag överskrider den osynliga gränsen som skiljer offret från bödeln. Det avskyr jag, eftersom jag då tvingas ta ödet i egna händer istället för att låta andra människor styra det. Så långt kom jag dock inte den kvällen, och jag börjar frukta att jag med tiden har blivit så härdad att jag har förlorat min egen viljestyrka.
Kanske var det den tanken som plågade mig och fick mig att reagera annorlunda än vanligt senare på kvällen. När jag nämligen hade vandrat omkring ytterligare några timmar lyckades jag äntligen vid fyratiden på morgonen få tak över huvudet hos två gamla luffare. De var väldigt berusade, och det var otroligt stökigt. De hade inte ens råd med fotogen, så det fanns inget ljus. Vi skulle alla tre sova tillsammans i en säng. Det låg tio centimeter skräp under den, och var 25:e minut var någon av oss tvungen att stiga upp för att lägga ved i kaminen, eftersom det var väldigt kallt. Till en början sov jag mellan dem, men sedan insåg jag att de båda var homosexuella. Så flyttade jag mig mot väggen, så att jag bara hade en att brottas med, men han visade sig vara den mest kåta. I sådana situationer brukar jag vanligtvis finna mig i det som händer, men den natten var jag inte på det humöret, kanske på

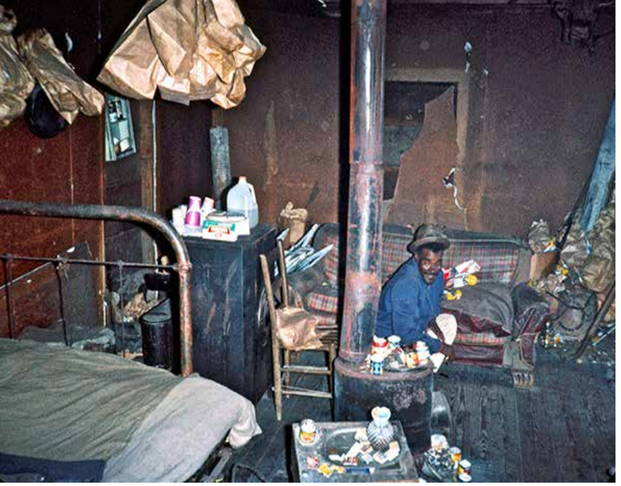
1974 – Washington, NC, tillsammans med ”Jesuskvinnan” och till höger fyra år senare, när jag gav henne boken med berättelsen här om mitt första möte med henne.

1974 – La Crosse, FL, efter en liknande upplevelse med Sam här. Men den verkliga bilden av de två i denna berättelse kan ses på sidan 380

grund av den tidigare upplevelsen i den hemliga krogen. Han var vad man nog skulle kunna kalla en ”snuskig gammal gubbe” med skäggstubb och dreglande mun, men det var inte orsaken. Jag har varit med om värre saker än så. Jag hade nog bara kommit till den punkten där jag var trött på att bli utnyttjad av homosexuella. Jag hatar att såra människor, men den natten försökte jag nog bevisa för mig själv att jag ändå hade lite viljestyrka kvar. Så jag lade mig på sidan med ansiktet mot väggen. Men han slet och ryckte så hårt i mina byxor att jag var rädd att de skulle gå sönder, och eftersom det är det enda paret jag har hade jag inte råd att offra dem. Så jag vände mig om med ansiktet mot honom, men han fortsatte och pressade nu sitt stora järn mot mina revben och började kyssa mig överallt – kyssar som stank av Boones äppelvin. Det värsta var att han hela tiden viskade saker i mitt öra som: ”Jag älskar dig. Jag älskar dig. Åh, jag älskar dig.”
Det kan hända att han faktiskt menade det just då, men jag blev bara galen av att höra det. Som du vet tycker jag att ordet ”älskar” har blivit överanvänt, särskilt bland svarta män. Jag tycker inte att det är något man kan säga den första natten man ligger med någon. Det enda som saknades var att han skulle börja säga: ”Åh, du gillar mig inte bara för att jag är svart.” Men det slapp jag lyckligtvis. Jag lät honom kyssa mig, men det tillfredsställde honom inte, eftersom han var den typen av homosexuell som styr mot akterfönstret. Han blev bara mer och mer upphetsad och blev till slut så kåt att jag kände mig riktigt skyldig. Men ändå gav jag inte efter en tum till. Han arbetade och arbetade. Till slut förstörde han det vackra läderbältet som du gav mig, då jag inte kunde hålla upp byxorna längre. Det gjorde mig så rasande att jag grep tag i hans stora kanon med båda händerna och vände den hårt åt andra hållet, mot den andra killen som snarkade som en ångbåt. ”Varför roar ni er inte med varandra och lämnar mig ifred? Jag vill sova.” Men det hjälpte inte, så kampen fortsatte hela natten med att jag var femte minut vände kanonen åt andra hållet (ungefär fyra gånger mellan varje påfyllning av bränsle).

Till slut gick killen vid åttatiden, och jag fick ett par timmars sömn. På förmiddagen träffade jag honom på det lokala kaféet. Han kom fram och frågade om jag var arg på honom. Jag sa: ”Självklart inte, vi är fortfarande goda vänner. Jag var bara så förbaskat trött i natt.” Han blev så glad att han började dansa runt till skratten från alla där inne. Han tillhörde den typ som är utstött bland både vita och svarta. Jag var väldigt ledsen, för jag kände att jag hade förstört något inom mig själv. Jag kände en djup irritation över att jag inte hade varit kapabel att ge honom kärlek. I hans ögon var jag en sorts hjälte, och det skulle ha gjort honom lycklig om jag hade gett mig själv fullt ut. Men det var bara något inuti mig som sa ”klick” den natten, så hela nästa dag kände jag en djup avsky mot mig själv. Jag hittar ständigt många brister i mina relationer till andra människor, men det värsta är när mina brister drabbar dem som redan är sårade och förstörda på alla möjliga sätt av det samhälle som omger dem.
Om jag inte ständigt kunde ge sådana förlorare lite kärlek, skulle jag helt enkelt inte ha orkat resa så länge som jag har gjort. Det enda som betyder något för mig på resan är mitt umgänge med dessa ensamma och förlorade öden. Min fotografiska hobby är ju, när allt kommer omkring, inget annat än ett utnyttjande av lidandet, som förmodligen aldrig kommer att bidra till att lindra det. Men jag kan ändå inte sluta att dokumentera det, eftersom det på ett eller annat sätt måste nå ut till omvärlden.
Den styrka jag får genom umgänget med dessa extrema förlorare, och den kärlek jag ofta får från dem, ger mig ett spinkelt hopp om att mina bilder ska kunna tala till samhällets vinnare. Att jag ändå reagerade så negativt den natten beror kanske också på en liknande upplevelse som sårade mig djupt. Det var samma dag som jag lämnade dig i Rahway.
En av de första som plockade upp mig i New Jersey var en vit kille i femtioårsåldern. Han började genast berätta hur han alltid hade varit familjens svarta får och använde till och med uttrycket ”dirty old man” om sig själv. Ett sådant självhat möter jag ofta hos äldre homosexuella.
Han bad mig följa med hem och prata med honom, och jag kunde inte låta bli, även om jag egentligen hade tänkt att hinna till North Carolina samma dag. När vi hade pratat hela dagen tog han med mig på bio på kvällen, där han var filmoperatör. Han visade en John Wayne-film av det vanliga slaget. Mitt under filmen började han ta mig på låren. Det förvånade mig egentligen inte, men jag tyckte det var groteskt att han hela tiden stod och kommenterade filmen, särskilt de mer slagkraftiga avsnitten, med kraftfulla tillrop till John Wayne: ”Ge dem en på skallen, slå ut dem”, osv. Hur kunde han i den utsträckningen identifiera sig med John Waynes skrämmande universum av manschauvinism, som ju mer än något annat hade förtryckt honom genom hela hans liv och gett honom detta våldsamma självhat.
Under pausen gick jag runt i det stora köpcentret där biografen låg. Vart jag än gick följde den försäljningsfrämjande plastmusiken mig från högtalarna, och jag fick plötsligt en fruktansvärd avsky för Amerika, som jag felaktigt likställde med min John Wayne-upplevelse. Men mitt i denna avsky kände jag att även om dessa människor i så hög grad är sina egna förtryckare, måste det vara möjligt att tränga in till dem och befria dem från detta sadomasochistiska mönster. När jag på kvällen kom hem till honom försökte jag se allt det vackra i honom. Det var inte lätt, för han var verkligen av den typ som samhället har dömt som motbjudande och skandalös, men med all den energi jag just hade fått från min vistelse hos dig hade jag ett sådant överskott den natten att jag verkligen tror att jag i glimtar älskade honom.
Men sedan hände det som bidrog till att slå mig ur balans. Mitt i nattens hetta i sängen gled min peruk av och mitt långa hår föll fram. Jag kunde tydligt se hans förvåning och obehag, men han försökte dölja det och mumlade något i stil med: ”Nå, men åtminstone är du ju ingen smutsig hippie.” Men från det ögonblicket var vårt förhållande förstört, och jag lyckades inte få honom att öppna sig igen. Helst hade han säkert velat kasta ut mig direkt, men jag fick stanna kvar eftersom det ösregnade ute i natten. Trots att han var liten och hade korta, knubbiga ben var han så tjock att jag var tvungen att sova helt ute på sängkanten och kunde bara hålla mig uppe genom att hela natten stödja mig mot golvet med ena handen. Jag kunde därför inte sova, utan låg bara och tänkte på hur märkligt det är att människor kan ha så starka fördomar att de tar med sig dem i sängen.
När det fortfarande ösregnade nästa morgon funderade jag på om jag skulle stanna ytterligare en dag för att försöka ta mig igenom isen, men det var uppenbarligen inte hans uppfattning av saken. Nästan utan att yttra ett ord körde han mig ut till huvudvägen nära Milltown, där jag stod i ösregn de följande sju timmarna, eftersom folk ju aldrig vill plocka upp en när man behöver det som mest. Man måste vara galen om man står ute i regnet, tänker de. Till slut var det så att den judiske affärsmannen plockade upp mig. Som du kan förstå var jag nästan lika nere som han, men berättade dock inte för honom om min deprimerande upplevelse.
Nåväl, jag ska berätta mer om Washington i ett senare brev och avsluta bara med att säga, , att jag nu håller på att ta mig ur den depression som du försatte mig i då, även om minnet av dig fortfarande hänger som ett tungt, mörkt moln över min resa. Det är fortfarande ett mysterium för mig hur jag kunde bli så sårad av vår relation, och varför den tog den riktningen

1973 – Zebulon, NC – Min vän Lee i en av de första etrums-barackerna jag upplevde

1990 – Bullock County, AL – 96-årig kvinna

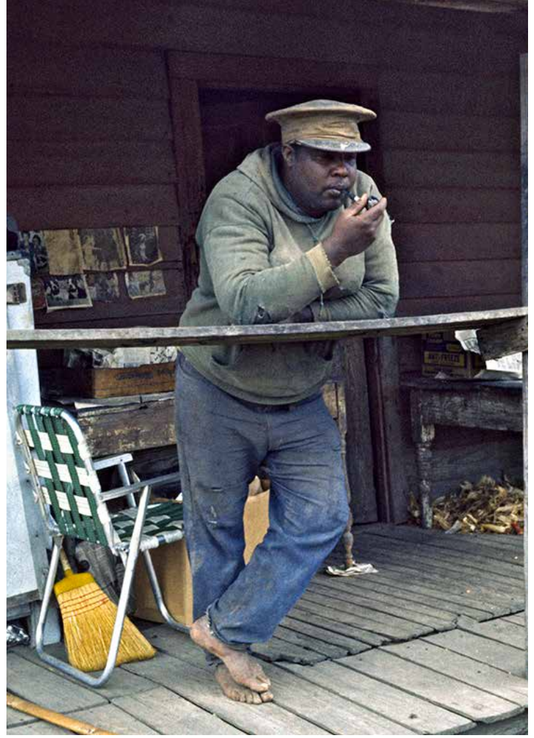
den gjorde. Även om du är yngre än jag utvecklades det ändå till något som liknade ett mor-son-förhållande, vilket jag på inget sätt kunde ha föreställt mig när jag först blev förälskad. Din styrka och visdom hindrade dig från att förföras in i ett så orealistiskt förhållande som vårt skulle ha blivit. Du tillhör den svarta bourgeoisin, och även om jag älskade att slänga mig i dina lyxiga, stoppade möbler, borde jag ändå genast ha insett att det inte var min värld. Du var fascinerad av mitt vagabondliv och stöder mig i mitt projekt utifrån en känsla av svart stolthet; men din stolthet hotades ändå av den värld jag representerade. Ända sedan dina förfäder, som fick sin utbildning av slavägaren, har din släkt hållit denna klasskillnad vid liv. Jag kan inte undgå att känna att den milsvida, psykologiska klyftan som du har fostrats att känna mellan dig och det ghetto jag vanligtvis rör mig i, i själva verket var det som förstörde vår relation. Men oavsett hur jag analyserar och försöker förstå det har jag svårt att acceptera att det skulle bli så mellan oss. Det lidande jag gick igenom i ditt hus vill jag aldrig uppleva igen. Ändå har jag blivit lika fatalistisk som jag är vagabond, så jag tror att lidandet har tjänat ett syfte och att det kommer att göra det lättare för mig att identifiera mig med andra människors lidande, även om det lidande jag vanligtvis ser omkring mig i samhället naturligtvis är av betydligt våldsammare styrka. Men med denna nyansering vill jag ändå använda ordet ”lidande” för att beskriva den process jag gick igenom hos dig. Utan detta lidande hade du inte kunnat rubba min balans så mycket. Redan från det ögonblick då det, antingen intuitivt eller genom ditt förnuft, gick upp för dig att vi inte passade ihop, och din förälskelse svalnade till en viss distansering, upplevde jag en växande desperation inom mig. Jag är av naturen väldigt lite aggressiv, som du vet, och dessutom icke-defensiv, men när jag konfronterades med ditt begynnande avvisande upplevde jag en växande aggression som blev mer och mer outhärdlig. Med all din psykologiska insikt har du säkert kunnat ana min aggression, men under alla omständigheter bröt den ut i full glöd den natten då jag kröp ner i din säng utan att ha blivit inbjuden och därmed bröt mot min fasta princip under resan: att aldrig kränka människors gästfrihet.

Men om jag verkligen skulle illustrera den psykologiska desperation jag kände gentemot dig i min förälskelse – en desperation starkare än någon jag tidigare känt gentemot en annan kvinna – kan jag inte göra det bättre än genom att låta W.E.B. DuBois välkända citat från självbiografin *Dusk of Dawn* beskriva min sinnesstämning: ”Det är svårt att för andra illustrera den fulla psykologiska betydelsen av kaståtskillnaden. Det är som att från en mörk grotta i en brant bergssluttning se på människor som passerar förbi och tala till dem; man talar vänligt och insisterande och berättar för dem hur dessa begravda själar hindras från att röra sig fritt, att uttrycka sig och utvecklas fritt; och hur deras befrielse från fängelset inte bara är en fråga om välvilja, medkänsla eller hjälp till dem, utan att det skulle vara till hjälp för hela världen. Man fortsätter att tala, lugnt och förnuftigt, men man ser att de förbipasserande inte ens vänder på huvudet, och om de gör det kastar de bara en nyfiken blick på en och går vidare. Så småningom går det upp för fångarna att människorna som går förbi inte hör dem; att det finns en slags tjock, osynlig men i högsta grad påtaglig glasbarriär mellan dem och omvärlden. De blir upprörda, de talar högre, de gestikulerar. Några av de förbipasserande stannar nyfiket till; detta gestikulerande verkar så meningslöst; de skrattar och går vidare. Antingen hör de fortfarande ingenting, eller så hör de bara svagt, och om de hör något, så förstår de det inte. Människorna som är instängda blir hysteriska. De skriker och kastar sig mot glasväggen, och i sin förtvivlan inser de knappt att deras skrik drunknar i ett tomrum, och att deras gester kanske bara verkar komiska för dem som betraktar dem utifrån. – Kanske finns det här och där någon som bryter sig igenom, blödande och vanställd, och upptäcker att de står ansikte mot ansikte med en skräckslagen, oåtkomlig människomassa som fruktar för sin egen existens.”

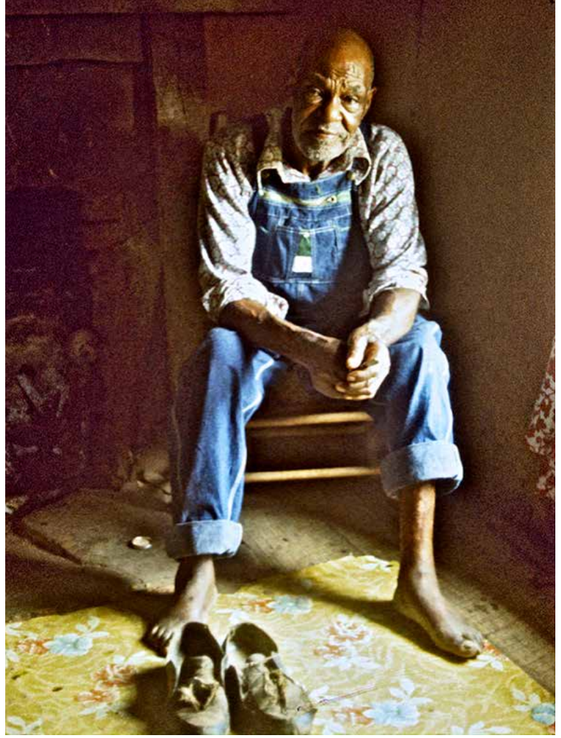
Jag tror inte att denna bild av mitt sinnestillstånd under de dagarna är särskilt överdriven, så galen var min förälskelse. Men det förvånar mig att du redan så tidigt kunde inse hur skev vår relation var. Ett äktenskap mellan oss skulle, när allt kommer omkring, ha haft denna osynliga glasvägg mellan oss, med mig inne i grottan, som jag har ägnat så mycket av mitt liv åt, och dig utanför. Med din överklassbakgrund skulle du aldrig ha kunnat leva det liv som jag lever i grottan, och som jag försöker visa omvärlden genom mina bilder. Jag vet att jag i mina tankar alltid på ett eller annat sätt kommer att befinna mig i grottan, medan du, precis som jag, vet att du alltid kommer att befinna dig utanför, trots en viss insikt i grottan. Varje gång jag grävde ner mig för djupt i grottan och kände mig vilsen kunde du genast, med din visdom och djupa mänskliga insikt, förklara det för mig och få allt på plats. Det var därför inte konstigt att du mer och mer blev en slags mor för mig, trots allt mitt motstånd. Det jag fruktar är bara att du, trots din förståelse för grottan, ändå har präglats så mycket av din klass att du, när den kritiska punkten kommer då glasväggen kommer att brytas, i slutändan kommer att befinna dig där ute bland den skräckslagna och fientliga människomassan. Ska vi undvika detta måste vi fortsätta att arbeta tillsammans. Om ett äktenskap mellan oss – som för mig i grottan oundvikligen skulle ha blivit destruktivt – var orealistiskt, så är det i alla fall inte orealistiskt med ett djupt vänskapsband mellan oss. Om du fortsätter att stödja och ge mig råd kan vi i ett sådant vänskapsförhållande så småningom bryta ner denna glasbarriär och bygga upp en relation med samma styrka och värde som den relation våra två raser kommer att ha i det postrasistiska Amerika, när vår gemensamma kamp är över. Genom vår fortsatta vänskap kan jag på så sätt bygga den där bron över floden, så att mitt verk inte bara blir en ensam vit mans elfenbenstorn. Min kärlek till dig har alltmer karaktären av förälskelse än av vänskap. Din skönhet och din mjuka, stora afro, din milda, djupa (och moderliga) röst och dina söta läppar, som brukade väcka mig med kyssar på morgonen, plågar mig fortfarande i tankarna. Men så snart jag har tagit mig ur detta tillstånd av sinnesmörker, kanske redan om ett par månader, kommer jag att vara tillbaka i Rahway, och vi kan börja bygga upp vår vänskap – en vänskap utan vilken det aldrig kommer att lyckas för oss att riva glasväggarna och bygga en bro till ett nytt och vackert Amerika. Tills dess förblir du min älskade, men avlägsna och ouppnåeliga Edwina.
Med kärlek, Jacob.

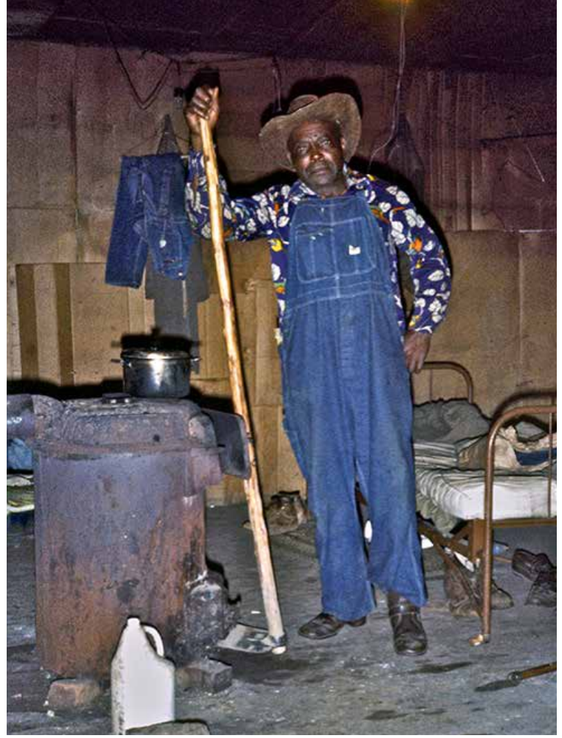
Edwina 1974 i Plainfield, NJ – Hennes familj besökte mig 2005 i Danmark

1973 - Orangeburg County, SC

1975 - Bullock County, AL

1975 - Oglethorpe County, GA

1973 - Gadsden, AL - Jack Ray

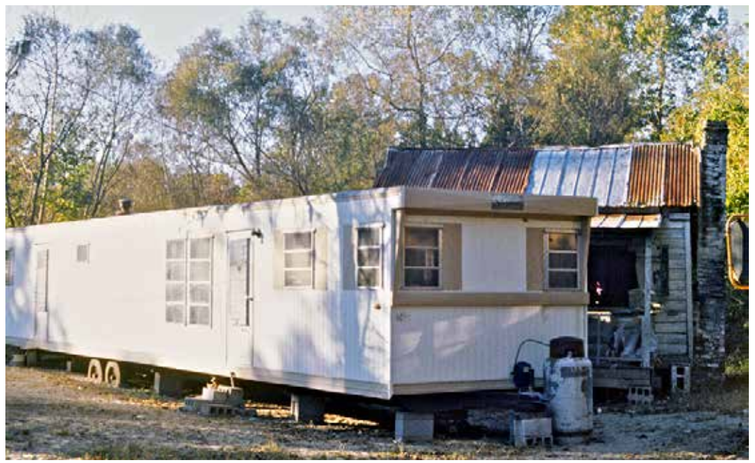
Från slav till arrendator: Den fortsatta ackumuleringen av rikedom

"The legacy of sharecropping lives on in the persistent racial wealth gap, the lack of access to healthcare in rural areas, and the disproportionate number of Black people living in poverty." - Nikole Hannah-Jones

I Alabama bodde jag hos Jack Ray, som hade grundat och ägde flera banker. Jack var en av de mer liberala i Alabama och anställde svarta i sin bank. Han var en kärleksfull, empatisk människa, så det sårade mig när han kallade dem för "niggers", som folk gjorde där. Som fattig vagabond kände jag ofta en längtan efter att skaffa mig en formell utbildning, göra karriär och klättra upp i samhället. Men varje gång jag, som här, hamnade i det så kallade goda livet på toppen, drabbades jag av en så stark illamående att jag flydde ut på landsvägen igen. För varifrån kom allt detta guld som Jack använde till sitt lyxiga hem utanför staden?
Han berättade att han hade byggt upp sin förmögenhet genom att ge lån till svarta arrendebönder, så att de kunde köpa en mulåsna eller flytta från den ruttna hyddan till en plastbarack och bli en del av det nya plastproletariatet på över 20 miljoner amerikaner. Men många arrendebönder hade inte ens råd med dessa moderna hyddor. De kämpade bara för att betala av sina mulåsnor och stod i ständig skuld både till banken och till den vite godsägaren som ägde markerna och som ofta tog större delen av skörden – precis som bönderna i Danmark under livegenskapen var tvungna att betala till kyrkan och herren.

Systemet uppstod efter inbördeskriget, då varken plantageägarna eller de frigivna slavarna hade pengar. De fattiga svarta drevs av hunger och tvingades ingå avtal med sina tidigare slavägare om att hyra mark, stuga och såsäd. I teorin skulle vinsten delas. Men skulder och oärlig bokföring försatte som regel arrendatorerna i en situation som materiellt sett var värre än under slaveriet, där slavägaren trots allt hade ett intresse av att försörja dem. ystemet fortsatte från generation till generation, och utöver skulden till godsägaren tillkom skulden till lanthandeln och senare till banken – allt detta bidrog till att skapa en vit överklass. Redan när bankmannen hämtade mig 1973 var han så rik att han kunde flyga runt med mig i sitt privata flygplan.

Jag älskade den patriarkaliske Jack och hans hemmafru Jeannie, men när jag senare återvände hade hans bankimperium vuxit sig ännu större, och han bjöd in mig på middag i en privat klubb endast för vita. Som sponsor av allt från stipendier till orkestrar blev han 1993 invald i The Chamber of Commerce, och Jack L. Ray Family Park uppkallades efter honom. Men inga svarta deltog i festligheterna. Kanske för att hans viktigaste bidrag till samhället var att bidra till att fördubbla den vita amerikanens nettoförmögenhet från sex till tolv gånger den svarta amerikanens, från det att jag först träffade honom till hans död 2006.

1973 - Gadsden, AL

1975 - Burke County, GA

Hur livegenskapen formade de svartas liv

"The sharecropper is trapped in a system that makes him a slave to the land, to the crop, to the storekeeper, and to the landlord." - Ralph Ellison, "Invisible Man"

Senare besökte jag denna arrendator, som bodde i närheten av bankmannen. Både han och hans hustru var 78 år gamla och borde ha slutat arbeta för många år sedan. Men som han sa till mig: ”Jag måste arbeta tills jag faller om på åkern. Förra året drabbades min fru av en hjärtsjukdom, så nu måste jag sköta arbetet ensam.”
Två gånger om året gick han till den lokala affären för att köpa lite mjöl och socker. Det var det enda de köpte. Jag frågade honom vad de åt till frukost. ”Ett glas te och lite rödbetsblad.” ”Och till lunch då?” ”Bara rödbetsblad.”
”Och till middag?” ”För det mesta rödbetablad.”
En annan arrendator pratade med mig medan han flådde en kanin:
– Men gick du ofta hungrig till sängs?
– Ja, herr. Men ibland gav folk oss lite bröd eller en måltid mat.
– Vita människor?
– Ibland vita, ibland färgade. Ibland fick vi ingenting och gick hungriga till sängs. Vi gick hungriga till sängs en miljon gånger. Ibland ville vi gärna jaga, men vi var för svaga för att fånga kaniner.
Under mina försök att ta reda på hur förhållandena såg ut för dessa arrendatorer stötte jag på en nästan ogenomtränglig mur av rädsla och hot. Jag hade föreställt mig att rädslan uteslutande var historiskt betingad, tills en kväll då jag, efter ett besök hos en arrendebonde, gick de 15 km längs en återvändsgränd till min egen hydda och plötsligt hamnade i ett bakhåll: en pickup blockerade vägen med strålkastarna riktade mot mig och gevär som stack ut genom fönstren. Det lyckades mig att prata mig ur situationen med dessa vita, men så småningom gick det upp för mig att denna intimidering var djupt rotad i det våldsamma skuldslavsystemet, där man traditionellt hindrade arrendebönder och daglönare från att fly från sina ”skulder” med misshandel, fängslande och mord.
Under andra världskriget – då USA hyllades som frihetens land – medgav justitiedepartementet att ”det finns fler svarta som hålls som skuldslavar idag än det faktiskt fanns slavar före inbördeskriget”.

1994 - Pahokee, FL

"If I could do it, I'd do no writing at all here. It would be photographs; the rest would be fragments of cloth, bits of cotton, lumps of earth, records of speech, pieces of wood and iron, phials of odors..." - James Agee (hvid), om fæstebønder under depressionen

Trots detta gjorde justitieministeriet ingenting för att åtala dessa slavägare, som handlade med och sålde skuldslavarna till varandra. Även om antalet fall med skuldslaver ökade under 1970-talet hamnade endast ett fåtal i domstol, och endast de mest grymma – som ett fall 1980 där en plantageägare kedjade fast sina arbetare för att förhindra flykt – nådde pressen.
På 1990-talet skrev The Atlanta Constitution om en godsägare som hade flytt till ett skatteparadis på Bahamas från sina skuldslavar, som inte hade en aning om de hade köpts eller sålts.
Ju djupare jag trängde in i denna underström av terror, desto mer kände jag att 1900-talet har haft en långt mer våldsam inverkan på den svarta psyken än själva det historiska slaveriet.

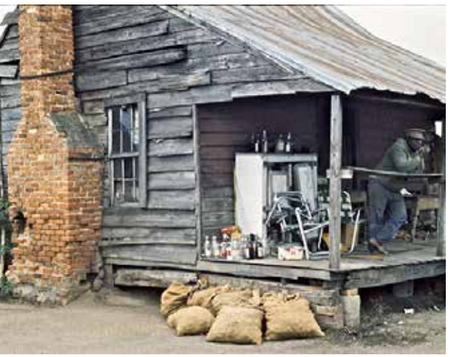

1974 - Charleston, SC

1975 - Notasulga, AL

1973 - Orangeburg County, SC

1973 - Yazoo City, MS

1974 - Elizabethtown, NC

1975 - Bullock County, AL

Intervju med ovannämnda arrendator

1978 - La Crosse, FL

1974 - Manhattan, NY

Från mulåsna till minkpäls

"You never really understand a person until you consider things from his point of view - Until you climb inside of his skin and walk around in it." – Harper Lee, To Kill a Mockingbird

"If you're not careful, the newspapers will have you hating the people who are being oppressed, and loving the people who are doing the oppressing." — Malcolm X

Min vän Jack Ray – en av de senaste som har drabbats av denna våldsamma okunnighet – bidrog omedvetet med ytterligare en pusselbit till det mönster av hunger och rädsla som jag såg hos den lantliga underklassen på 70-talet. Även i dag beviljar både banker och USA:s jordbruksdepartement betydligt färre lån till svarta jordbrukare, som därmed tvingas bort från jorden.

Rasism hemsöker alla länder, men är mer synlig i Amerika eftersom den är sammanflätad med en skoningslös klassförtryck – den största klyftan mellan rika och fattiga i den industrialiserade världen.

1994 - Pahokee, FL

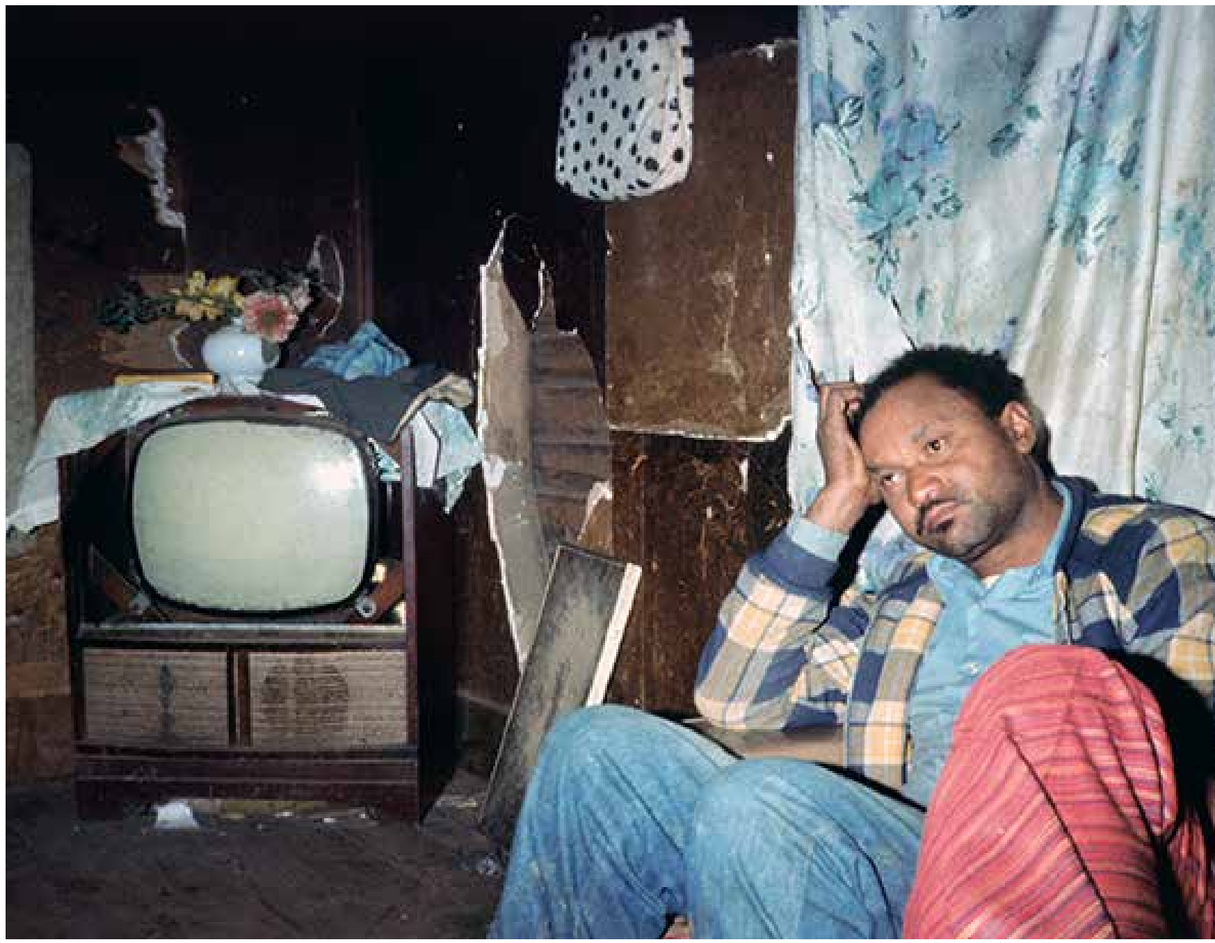

Utan en skyddande välfärdsstat som håller marknadskrafterna i schack blir många så fattiga att de förlorar både frihet och initiativförmåga. När två procent av befolkningen äger 80 procent av all förmögenhet i USA är det lättare att se var bankirens minkpäls kommer ifrån.
Det enda han inte kunde köpa var verklig lycka. Gång på gång ser jag överklassen ersätta den med stress, whisky, lugnande tabletter och kokain. Jag började känna en klyfta mellan mig och den vita okunnigheten, som aldrig helt kommer att förstå varför deras egna förfäder snabbt kunde "klara sig", medan svarta fortfarande kämpar efter mer än 100 års "frihet".

1973 - Gadsden, AL

1974 - Washington, NC

1973 – Zebulon, NC – Lefus Whitley – se berättelsen om honom på nästa sida

Mosel och barnen 1973 – 5-åriga Gwen till höger om tv:n.

Från vänster Kenny, Gwen med min bok, Rene, Betty Jean och Mosel 1978.

Gwen med boken 2003. Som IT-specialist skickar hon mig e-post om familjen.

"The trouble with judging a man by his mere appearance is that you look at him and you judge him by your standards, which have grown out of your own experience. You don't consider the fact that he has had entirely different experiences." - Maya Angelou

" It's a sad funny ending to find yourself pretending/ A rich man in a poor man's shirt"
- Bruce Springsteen

Hur viktigt det är att vandra omkring i den fjärde dimensionen – med tidsfaktorn inräknad – visar min vänskap med Lefus Whitley. För bilder ljuger ofta även för fotografen själv. Lep, en gangster i New York, bjöd in mig 1973 till sina föräldrars hem i skogarna i North Carolina. Där tog jag bilden av hans far Lefus, berusad och apatisk framför tv:n.

Sådana "ärliga" bilder gjorde det senare svårt att få in mitt bildspel på gymnasieskolor, eftersom skolorna fruktade att de skulle förstärka elevernas fördomar om svarta som "lat" och "apatiska". Jag är rädd att jag själv såg honom så, eftersom han nästan alltid låg full på golvet, förutom en gång 1991, då vi fick honom på fötter för dansk tv. Jag var alltid tvungen att be hans son om hjälp för att hitta familjen djupt inne i skogen i ständigt nya ruttna baracker, eftersom han brände ner de gamla i berusat tillstånd.

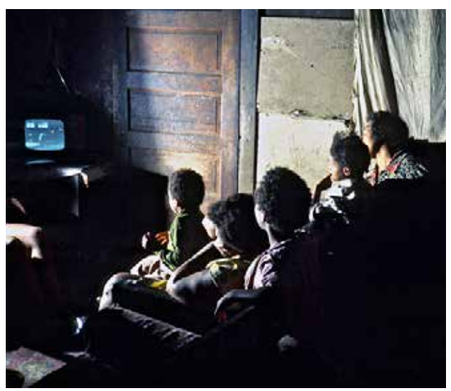
Mina fördomar varade i 30 år, tills jag 2003 reste runt och gjorde videointervjuer med mina vänner om deras egen syn på sina liv – istället för MINA tolkningar. Familj och grannar bekräftade nu att Lefus aldrig hade missat en enda arbetsdag. Som hårt arbetande arrendebonde drack han bara lite på helgerna, men det ökade när vita godsägare tvingade bort de sista svarta bönderna från jorden.

Lefus i dansk TV 1992

Lefus avled den 17 mars 2004, 77 år gammal.
Jag träffade Mosel kort före hennes död 2008.

1973 – De hade alltid TV.

När jag senast träffade Lefus 2003 hade han slutat dricka. Se honom berätta om det i videointervjun nedan.

Han blev byggnadsarbetare, och arbetslaget hämtade honom varje morgon klockan fem och körde honom till Raleigh, där han byggde de skyskrapor som man ser i delstatens huvudstad idag. Under alla dessa år drack han först efter arbetet och efter att ha gett sin fru Mosel de pengar hon behövde till familjen. Min ytlighet berodde på att jag bara besökte honom på kvällarna och aldrig bodde hos honom, eftersom jag alltid bodde hos hans son Lep. Det var jag som hade varit "lat", inte Lefus. Än en gång lärde jag mig att man inte ska döma människor innan man har levt med dem dygnet runt.

Många år senare begick Bruce Springsteen samma misstag när han stal bilden till sin bästsäljande singel "57 Channels and Nothin' On" utan att fråga eller betala varken mig eller Lefus. I motsats till vår stigmatiserande syn på människor som Lefus som en "lat parasit-nigger" fick han fram till sin död den 17 mars 2004 aldrig något stöd från staten. Så varför låter vi de bättre ställda komma undan med både markstöld och snyltande utan att känna skuld?
Bruce Springsteen må visserligen vara "Born in the USA", men som jag alltid har sagt: "Min vän Lefus BYGGDE Amerika!"

Lång intervju med Lefus Whitley om hans liv

Lefus blev världskänd 1992

1996 - Selma, AL

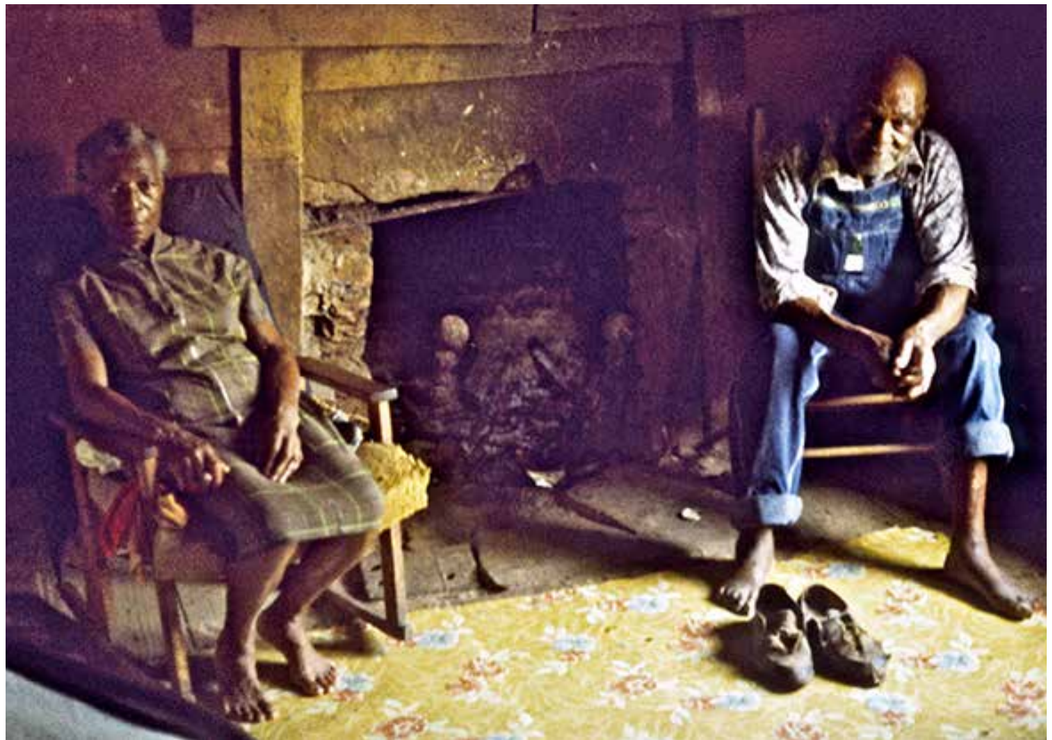

1996 - Selma, AL

1974 - Washington, NC

1975 – Bullock County, AL (Th Marys farfar, 102 år gammal, som dödade sin fru kort efter att bilden togs. Se Mary, sidan 152)

Kastojämlikhetens yttersta offer:

Hungerns inverkan på svarta barn

”Hunger stole upon me so slowly that at first I was not aware of what hunger really meant.” - Richard Wright, “Black Boy”

Hungern och dess orsaker, som jag upplevde i bankirens omgivning, var inget undantag. Enligt det liberalistiska tankesättet är det människornas eget fel att de svälter, eftersom de inte vill arbeta. Men varför såg jag då så ofta att de hungriga arbetade hårdare och längre än de som orsakade deras hunger?
Det är barnen som drabbas hårdast av samhällets cynism. Undernäring försvagar deras motståndskraft, så att svältdöd på dödsattesten ofta kallas ”lunginflammation”. Överallt i södern såg jag små barngravar gömda i åkrarna. I många distrikt var spädbarnsdödligheten bland svarta barn 8–10 gånger högre än bland vita. Som jämförelse var den under slaveriet bara dubbelt så hög – precis som den är för landet som helhet idag. Med andra ord dör över 6 000 svarta spädbarn varje år eftersom de inte har samma hälso- och näringsförhållanden som vita. Ännu fler skulle kunna räddas om de hade tillgång till samma hälso- och sjukvård, förlossningsförberedelser och veckovisa besök av hälsovårdare före och efter förlossningen, som vi tar för givet i en välfärdsstat som Danmark. I dag är den

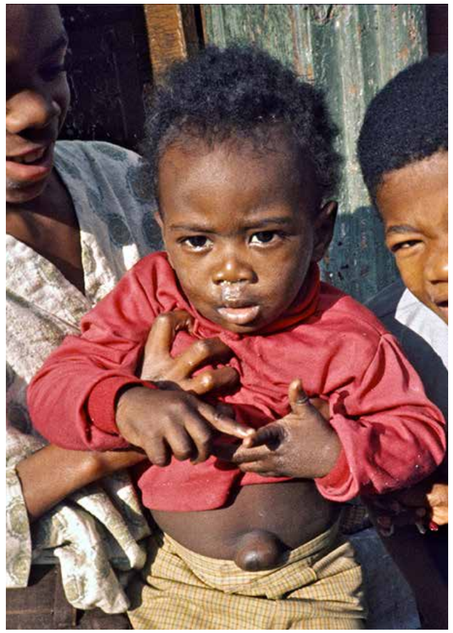

1974 - Vanceboro, NC

1974 - Greenville, NC

förväntade livslängden högre i Bangladesh än i tio countyn i Mississippi.
Jag tyckte det var svårt att fotografera svält, eftersom endast ett fåtal var synligt utmärglade. Många var tvärtom överviktiga, eftersom de var tvungna att äta stora mängder kolhydrater för att få i sig tillräckligt med protein, som Blondie Ecell här. När jag återvände för att ge henne boken skämdes hon över att jag hade beskrivit henne som överviktig. Sedan dess har fetma blivit så vanligt bland de fattiga att mycket av skammen har försvunnit. Där vi tidigare, som mer välbärgade, diskriminerade de undernärda svarta för deras slöhet, diskriminerar vi dem idag oftare för deras fetma.
Jag har ofta funderat på om jag själv gjorde det som fotograf för att bättre nå vita rasister – eller för att jag själv var präglad av deras rasistiska blick. Men det finns ingen ursäkt för svält i ett högt utvecklat samhälle. För – till skillnad från rasism – är fattigdom och undernäring ett resultat av hur vi röstar. Sedan 70-talet har amerikan-

1973 - Baltimore

erna vid varje val röstat för att öka klyftan mellan rika och fattiga. De glömmer att länder som Danmark, Sverige och Japan, som har skapat störst jämlikhet i inkomst och hälsa (och därför inte krossar initiativkraften hos fullt så många), också hade den starkaste ekonomiska tillväxten under 1900-talet.

Yes, and it's happening right here in the U.S.A. Right this minute as you read these words. Who's Caroline? One of thousands of hungry children throughout the rural South suffering from a lack of nourishment so severe it affects her present health and the development of her mind and body.

In the words of a white Southern doctor to a Senate committee . . . "*Malnutrition* is not quite what we found; the boys and girls were hungry, weak, in pain, sick . . . suffering from hunger and disease and, directly or indirectly, they are dying from them—which is exactly what *starvation* means."

A few years ago, the NAACP Emergency Relief Fund was established to do something about this critical situation. And it's working. In the last three years, alone, 112,988 of the neediest people have been assisted. What's more, by providing the money for buying Federal food stamps, the food purchasing value of this assistance has multiplied an average of nine-fold!

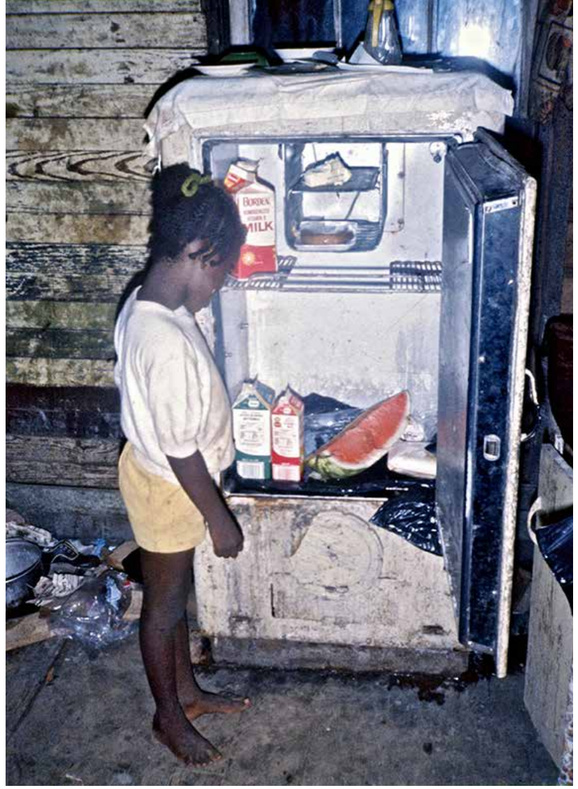
Thus your tax-deductible $10 contribution to the NAACP Emergency Relief Fund buys about $90 worth of urgently needed meat, milk and bread. Just $25 can feed a large family for a month!

Please help by sending as little or as much as you can. Today?

Thank you.

NAACP
EMERGENCY RELIEF FUND.
DEPT. 88, BOX 121,

1973 – NAACP:s hungersnödannons

1974 - Pireway, NC
1974 - Daytona, FL

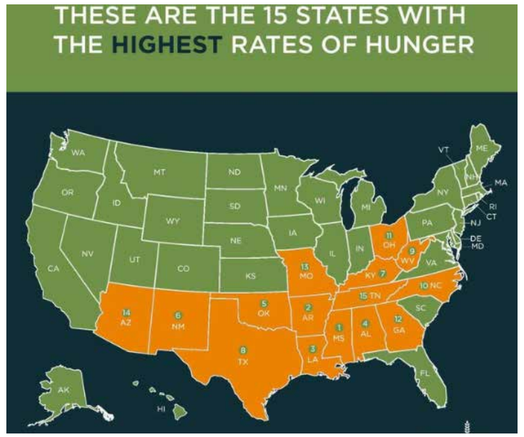

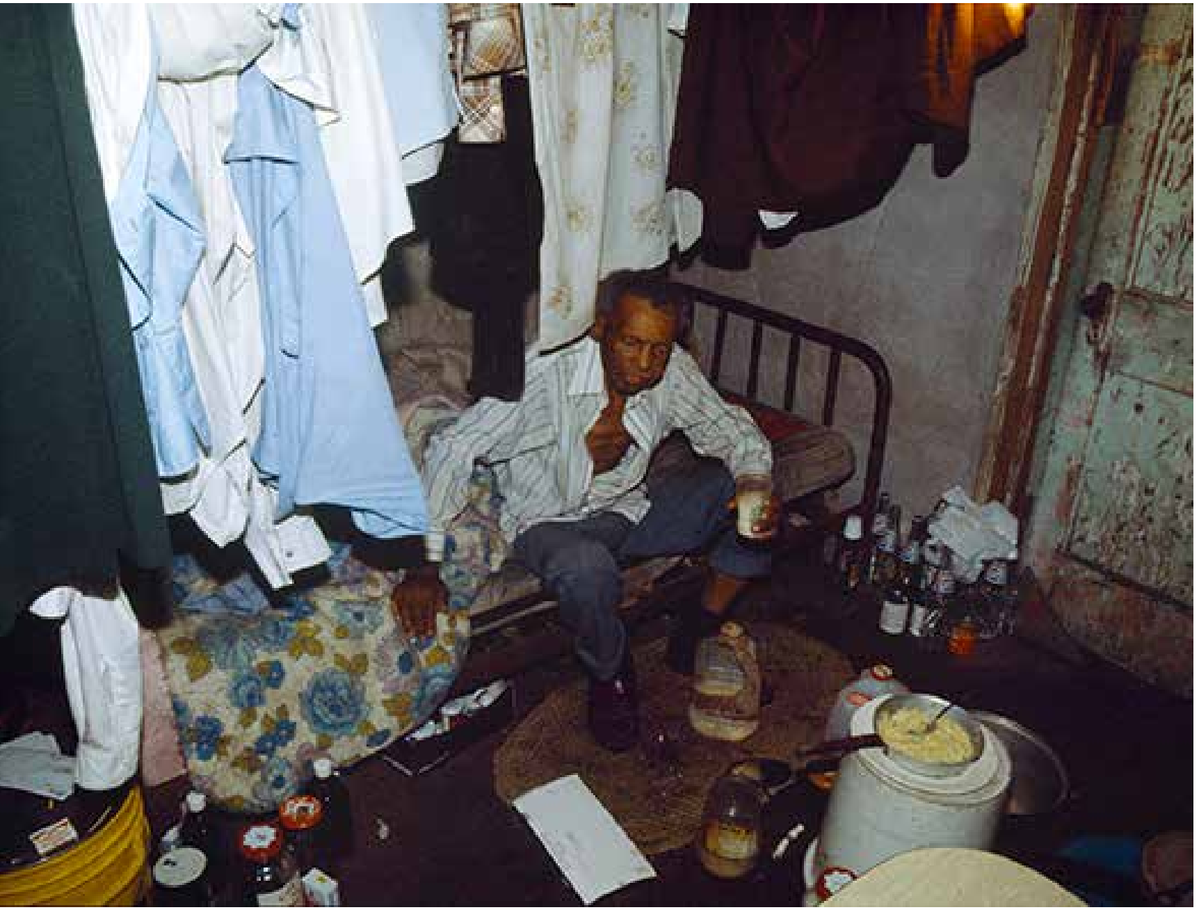

Hungerannonser från dagens Amerika.

Efter Trumps gigantiska skattereform från 2025 beräknas hungersnöden att drabba betydligt fler till förmån för miljardärerna

1990 – Pahokee, FL – En svältande man mindre än en timmes bilresa från Trumps Mar-a-Lago och miljonärerna till höger i Palm Beach

1974 – miljonärer i Palm Beach, FL

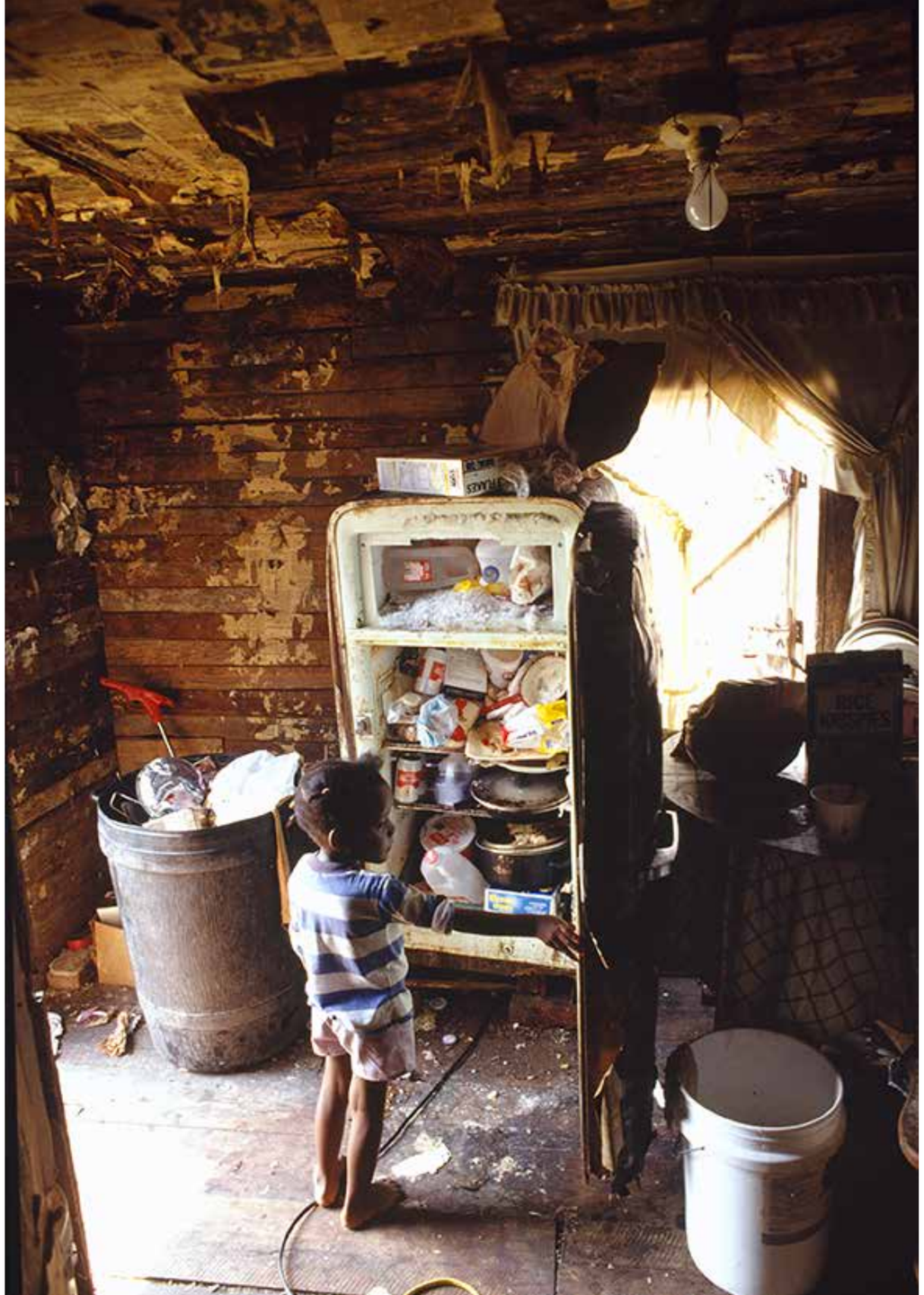

1998 - Thanksgiving i Dayton, OH

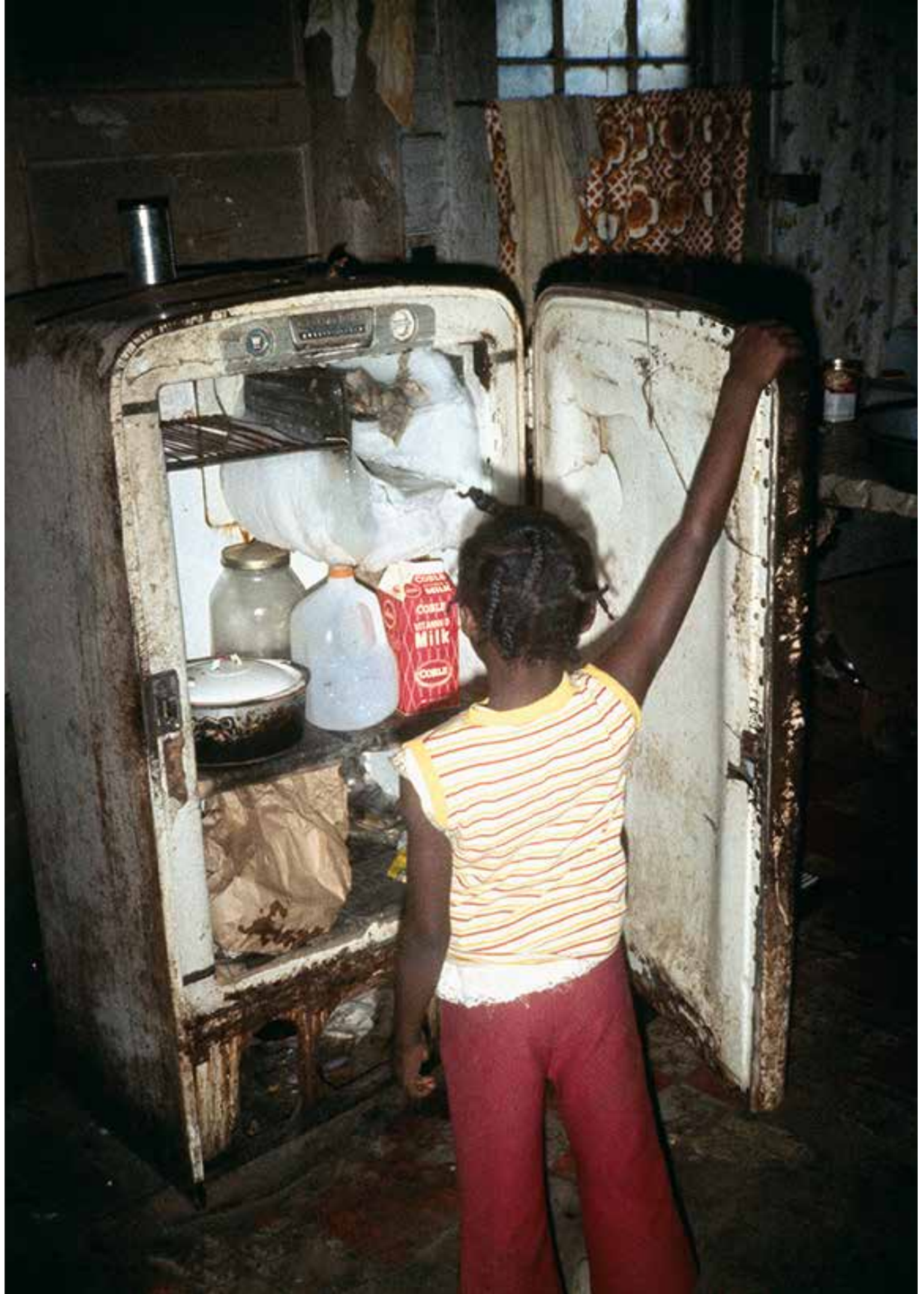
1984 – Privatfest med B.B. King som anlitats för att spela i Houston

USA
1996

1996 - Selma, AL

USA
1975

1975 - Pireway, NC

Söt jord: Smaken av hunger i det svarta Amerika

"I am the farmer, bondsman to the soil.
I am the worker sold to the machine.
I am the Negro, servant to you all.
I am the people, humble, hungry, mean—
Hungry yet today despite the dream."
Langston Hughes, from "Let America Be America Again"

Den hunger som vi indirekt utsätter våra utstötta för förstärker vår rasistiska syn på dem. Genom åren – och särskilt idag – har jag i allt högre grad upplevt att de vita lägger skulden på offren själva för deras slöa beteende, snarare än på regeringens slöhet. Döden avbildad på gravstenarna var bara toppen av isberget. Felaktig kost gör människor slöa och mottagliga för sjukdomar och bidrar till att svarta i USA lever sju år kortare än vita – en skillnad som återigen visade sig under covid–19. Historiskt sett har många svarta barn drabbats av irreparabla hjärnskador till följd av svält, vilket också skapar slöhet, apati, utanförskap och bristande arbetsförmåga.

Jag hade svårt att komma nära dessa tystlåtna, tillbakadragna barn – de var oerhört rädda för främlingar. I de slitna hyddorna åt jag om och om igen majsbröd, gröt och bakade bönor med bacon. I mer välbärgade hem fick jag mer traditionell "soul food": skinkben, svinmage, finkar, grisöron, -fötter och -svansar och liknande feta rester från de vitas bord.

Hundratusentals fick mindre än de 3,5 pund bacon och fläskkött som en fältarbetare fick per vecka under slaveriet.
Den värsta hungern fanns på öde sidovägar och bland de äldre i städerna. En hungrig hund är ofta ett tecken på hungriga människor. På vintern, när nöden var som störst, såg jag svarta gräva upp rötter på de vitas åkrar.

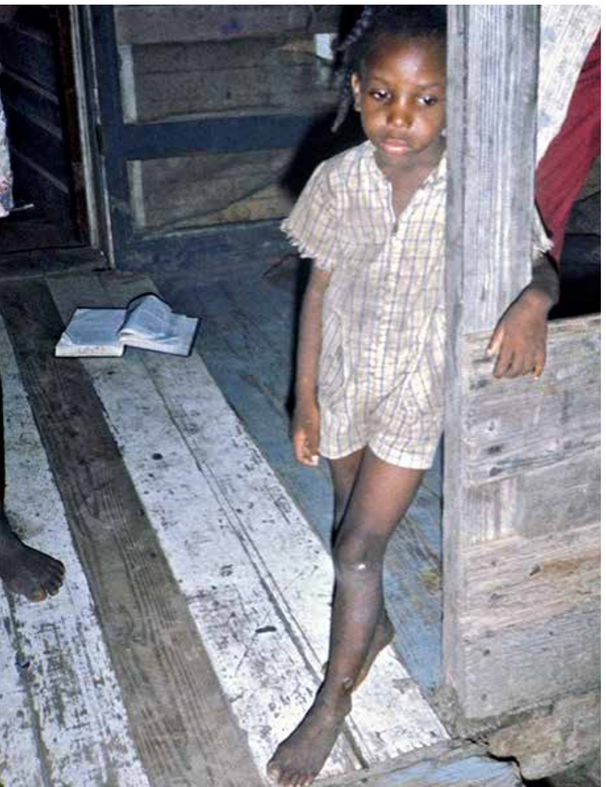
Många svarta kvinnor i sydstaterna äter jord. I Alabama, Mississippi och North Carolina gjorde nästan hälften av de svarta kvinnorna det på den tiden, och enligt New York Times fortfarande omkring år 2000. Denna flicka, slö och trött av järnbrist, förde mig till lerbranten, där hon grävde upp den "mat" som hon delade med sin son.

"There is something about poverty that smells like death. Dead dreams dropping off the heart like leaves in a dry season."
-Zora Neale Hurston, Their Eyes Were Watching God

– Äter du alltid jord? – Ibland.
– Smakar det gott?
– Utmärkt. (Förvånat) Har du aldrig ätit det?
– Jag vill gärna prova. Vad är det för slags lera? Röd lera?
– Ja, den är verkligen röd ...
– Vad kallar ni det?
– Vi kallar det söt jord ...
– Jag trodde det hette Mississippi-lera. Så kallar de det uppe i norr. (Många svarta i Norden får fortfarande det skickat till sig av släktingar i södern.)
– Äter du också tvättstärkelse?
– Ibland ...
– Vem mer äter jord här i trakten?
– Min mamma och min moster och alla andra, tror jag.

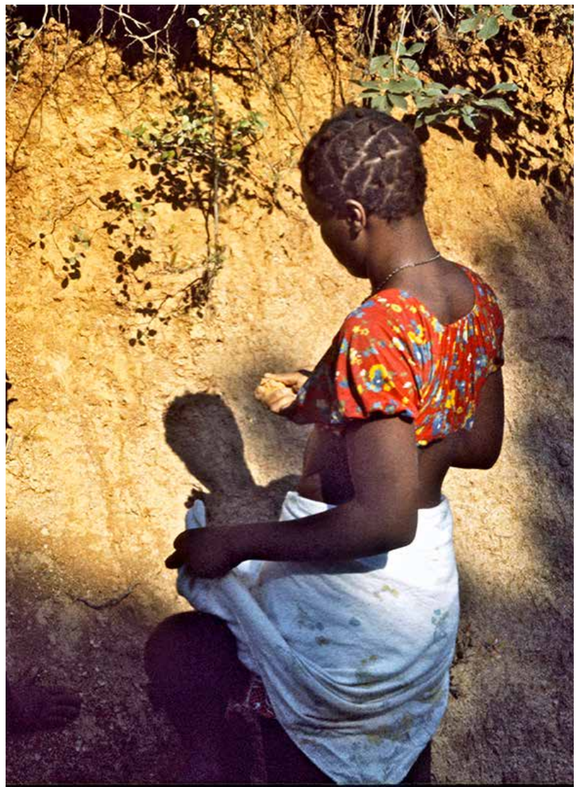
1975 – Meridian, MS – Lyssna på intervjun nedan med henne om att äta jord

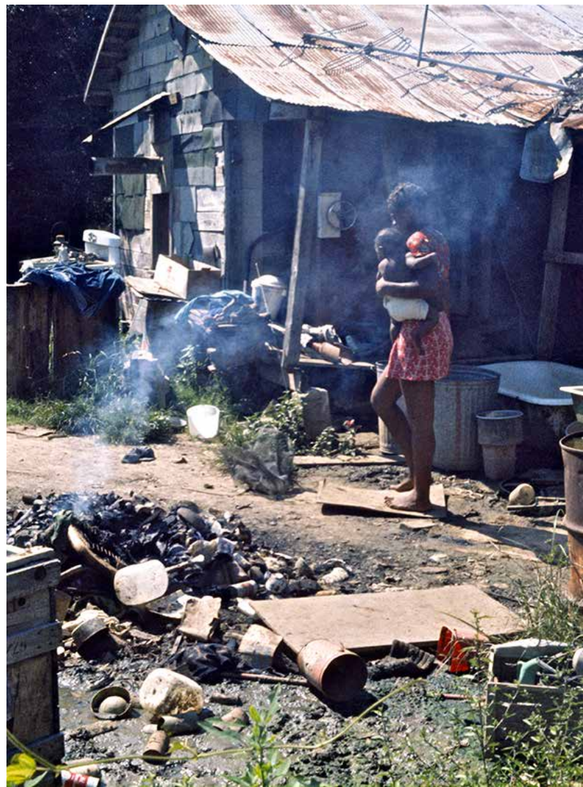

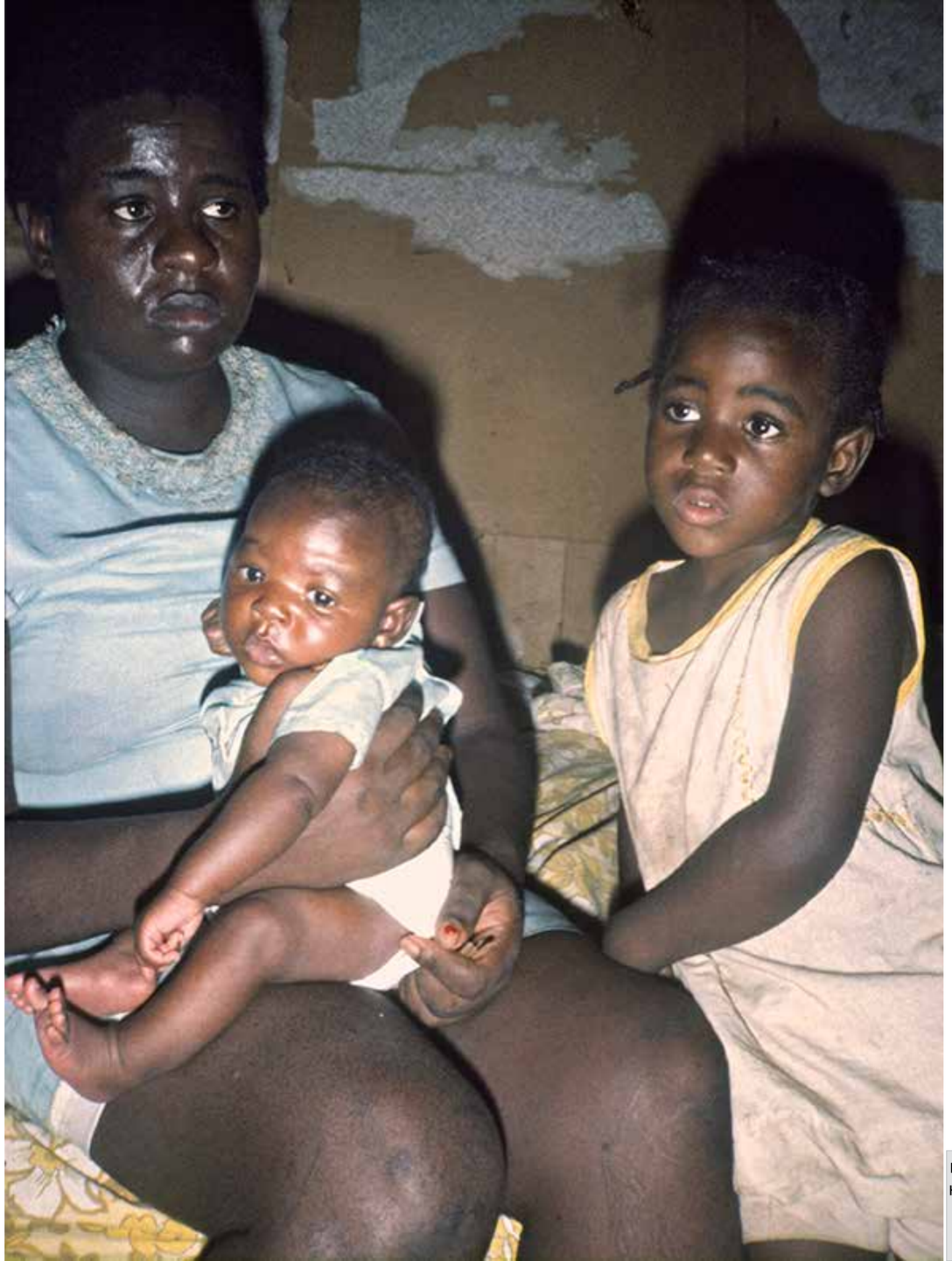

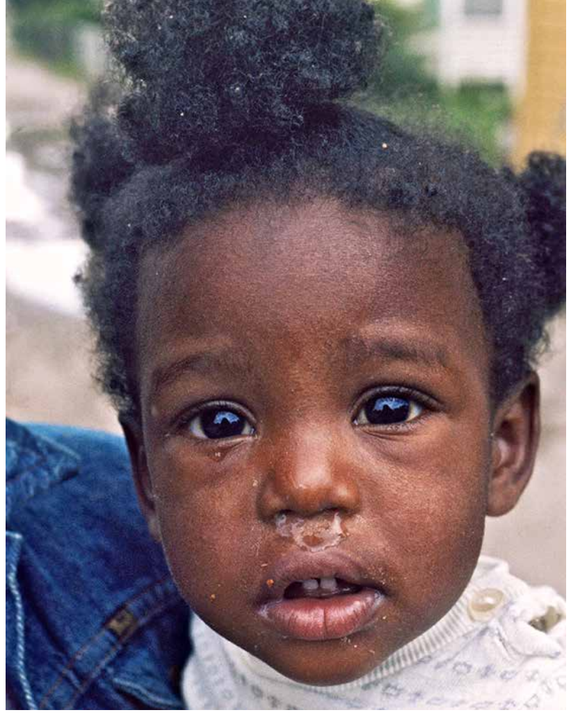
Tv. 1975 - Meridian, MS - 1974 – var som helst

Intervju med jordätaren till höger

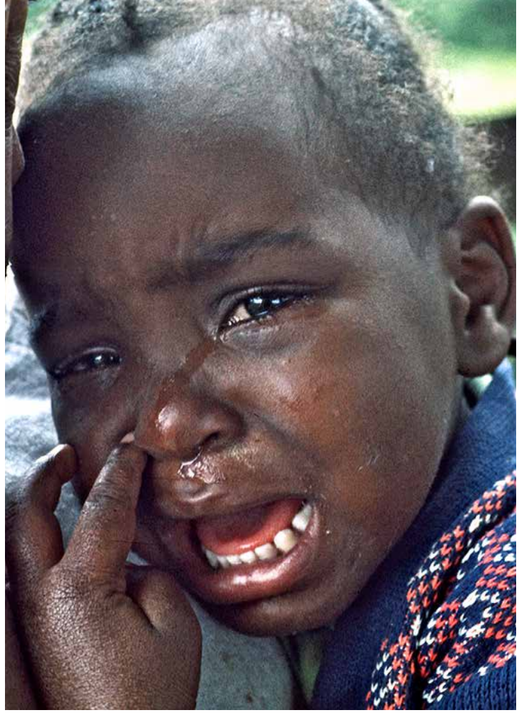

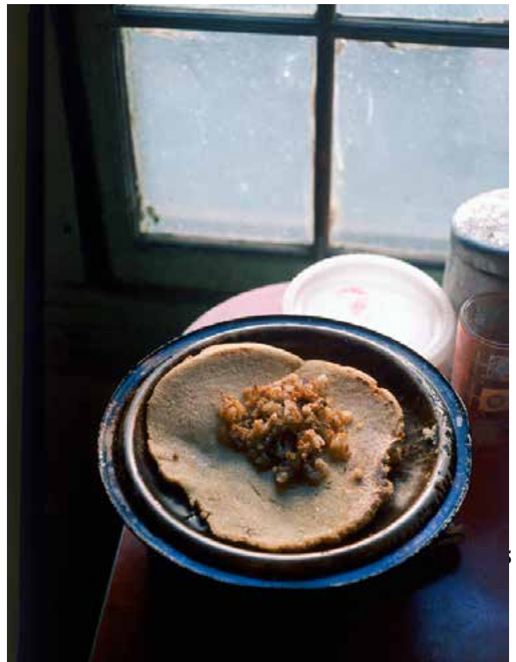
1973 - Wallace, NC – Tv. 1975 - Philadelphia, MS - Helen Wilson
1973 - Vanceboro, NC

1974 - Morehead City, NC
1974 - Greenville, NC

Intervju här senare med Helen Wilson till vänster senare

Den tysta själens hunger

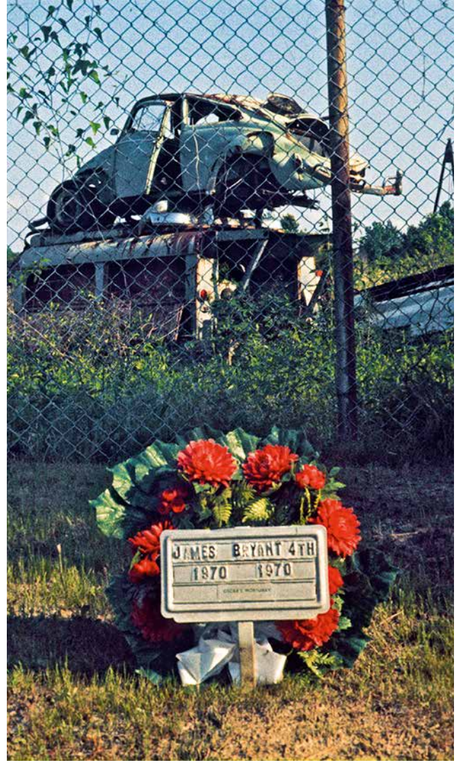
"In the South, the dead are never dead. They are part of your blood, your bone, your breath." - Alice Walker, "Meridian"

Det personliga mötet med gråten, rastlösheten och de ständigt snörvlande näsorna hos barn som gråter oavbrutet för att de går hungriga till sängs, känns nästan befriande för mig jämfört med de tomma ögonen och den dödsliknande tystnaden hos de barn som hungern har gjort så apatiska att de inte längre kan gråta. Men är vi själva kapabla till det? När jag svalkade mig i de ändlösa köpcentren med deras bedövande bakgrundsmusik, fick dessa våldsamma kontraster på en och samma dag mig nästan att gråta. Över hur lätt och bekymmerslöst vi genom en sådan verklighetsflykt lät hungern etsa sig in i sinnet hos de svarta omkring oss genom hela den amerikanska historien?

Jag föddes inte in i detta förtryck, men hur skulle det påverka mig själv genom livet att bevittna vad som händer med ett folks själ? Att se mödrar lägga sina barn i graven? Eller dö på ett brutalt sätt (i USA dör 13 600 svarta kvinnor årligen under förlossningen)? Endast 3 481 skulle dö om de hade tillgång till den vård som ges till vita – och färre än 2 000 med europeisk vård. Hur kan amerikanerna lägga miljarder på att designa nya bilmodeller varje år, samtidigt som de låter sina barn ligga på 15:-platsen när det gäller barnadödlighet (17 686 spädbarn dog i onödan 1977)?

Gör bombardemanget av reklam för bilar och materialism oss okänsliga och blinda för mänskliga värden och lidandet omkring oss? Vad avslöjar det inte, att vi stänger in bilkyrkogården i bakgrunden, men inte människokyrkogården i förgrunden? Prioriteringar som ledde till att General Motors förstörde spårvagnsnätet i de amerikanska städerna 1936 för att sälja fler bilar. Utan kollektivtrafik tillskrivs bilarnas luftföroreningar idag uppemot 100 000 dödsfall årligen i USA. Särskilt svarta barn drabbas av denna miljömässiga rasism.

"Lead poisoning is an environmental disaster that has poisoned and killed countless black children." - Alice Walker

1974 - New Bern, NC

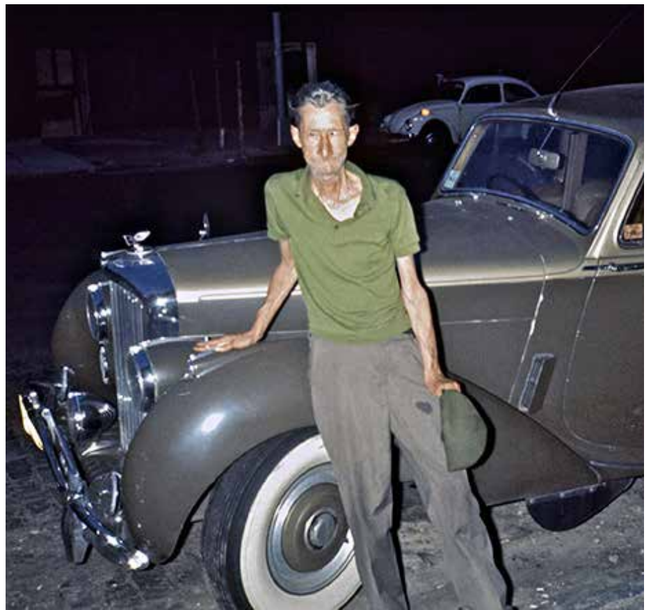

1975 - Philadelphia, MS

1974 - Eastern NC

1973 - New York

1974 - New Bern, NC

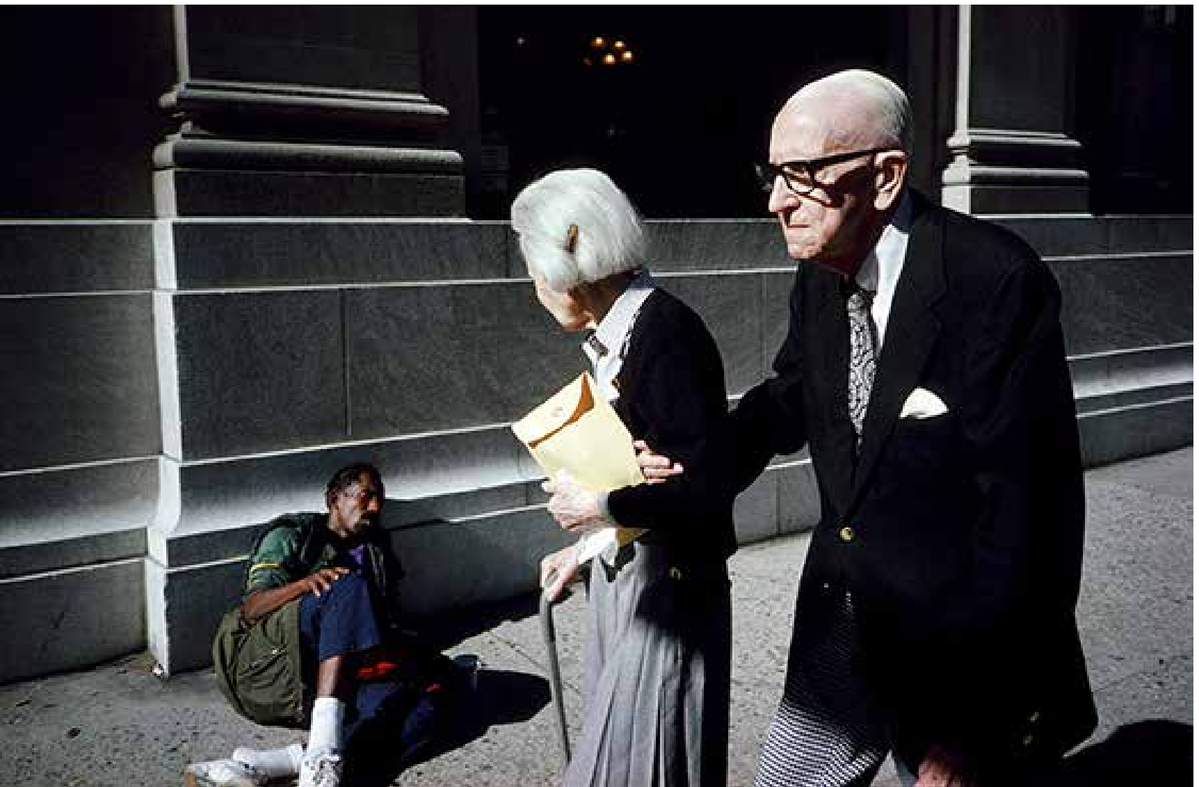
1974 - NYC - bund 1991 - NYC

Myterna om meritokrati

- bakom den systematiska exploateringen

"I learned that racism, like most systems of oppression, isn't about bad people doing terrible things to people who are different from them but instead is a way of maintaining power for certain groups at the expense of others."
- Alicia Garza, The Purpose of Power

Den ideologiska förblindelsen, som låter människor segla sin egen kurs, förverkligas genom ett ständigt bombardemang av appeller till vår självviskhet och girighet. Systemets lagar, osynliga för de flesta, manipulerar oavbrutet individen, utan att denne själv märker det. I den ständiga propagandan med berättelser om Rockefeller och A.P. Møller får vi lära oss att det är möjligt att nå framgång som ”den självgjorde mannen”.
Den enorma exploatering och det lidande som krävs för att skapa till exempel en Jeff Bezos och hans tidsstyrda slavar hålls utanför bilden. Vägen till framgång framställs som en väg full av hinder, som den målmedvetne med de nödvändiga egenskaperna kan övervinna. Belöningen väntar i fjärran. Vägen är ensam, och för att klara den måste man tillägna sig egenskaper som en varg: äta eller bli uppäten. Man kan bara klara sig genom att göra sig skyldig till andras olycka.

1991 - Astor Place, New York

1973 – NYC. Rolls-Royce med svart chaufför

1974 - 42nd St., NYC

2009 – Harlem, NY under finanskrisen

1974 - Miami Beach, FL och höger 1974 - New Orleans
Modsat sida 1971 -1971 – NY – Denna bank, E. F. Hutton & Co., fusionerade med Lehman Brothers och utlöste finanskrisen

Mitt visionära foto av en förutsagd kris

"Legalized discrimination — where blacks were prevented, often through violence, from owning property, or loans were not granted to African-American business owners, or black homeowners could not access FHA mortgages, or blacks were excluded from unions or the police force or the fire department — meant that black families could not amass any meaningful wealth to bequeath to future generations. That history helps explain the wealth and income gap between blacks and whites, and the concentrated pockets of poverty that persist in so many of today's urban and rural communities." Obama

"America's obsession with wealth is destroying the nation's soul. We are becoming increasingly divided between the rich and the poor, and this is leading to violence, inequality, and despair." – Alice Walker

Wealth Gap Grows Between Whites and Minorities

The median wealth of white households is 20 times that of black households and 18 times that of Hispanic households, according to a Pew Research Center analysis of newly available government data from 2009.

These lopsided wealth ratios are the largest since the government began publishing such data a quarter century ago and roughly twice the size of the ratios that had prevailed between these three groups for the two decades prior to the Great Recession that ended in 2009.

20-to-1

The median wealth of white households is 20 times that of black households and 18 times that of Hispanic households, according to an analysis of newly available government data from 2009.

2011 - Pew Research Center

Som pengalös vagabond var jag ständigt upprörd över USA:s stora ojämlikhet, men det var svårt att fotografera den dynamik som skapade de många offer jag såg på gatorna. Ändå var jag ibland framsynt: Den här banken, E.F. Hutton & Co., som tvättade pengar åt maffian, förlorade miljoner på "den svarta måndagen" och var nära att få den globala kapitalismen att kollapsa 1987. Senare fusionerade den med Lehman Brothers, som utlöste finanskrisen 2008 och nästan störtade den globala kapitalismen. År av reaganomisk avreglering i kombination med riskfyllda "subprime-lån", varav många gick till den svarta medelklassen, tvingade miljoner människor från sina hem. Överallt såg jag nu svarta människor stå i kö framför soppkök. Efter krisen var den genomsnittlige vite tjugo gånger så rik som den genomsnittlige svarte. När jag först anlände 1970 var skillnaden bara sex gånger.

1975 - San Francisco

1974 - hvorsomhelst

1973 - Charleston, SC

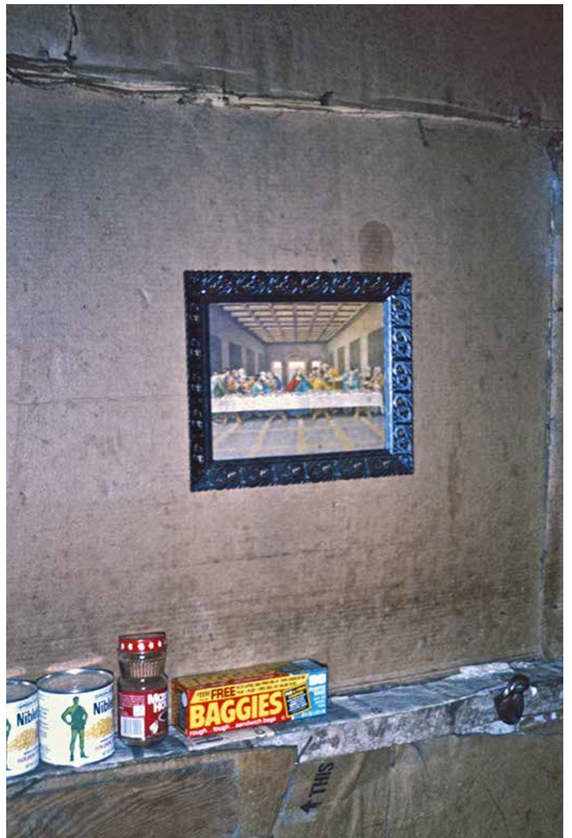

1974 – NYC – Du ber och får inte svar för att du ber på fel sätt

1975 - Bullock County, AL

1975 - Union Springs, AL

1978 - Waynesboro, GA

1974 – var som helst i USA

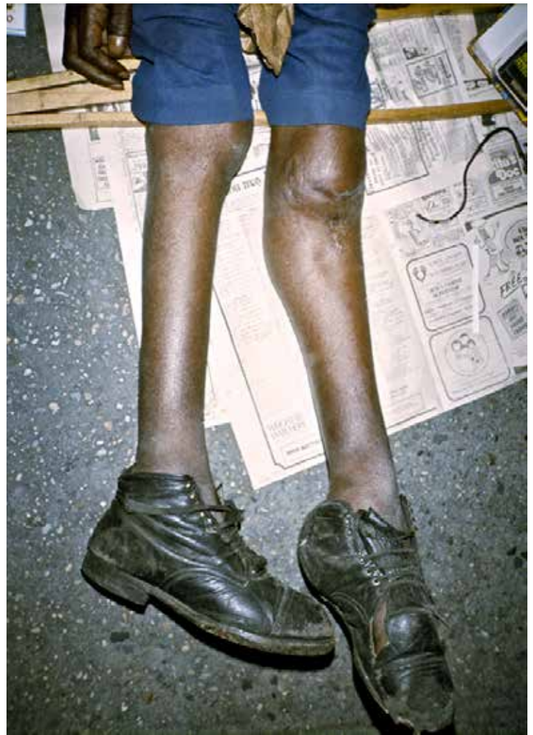
1973 - 5th Ave, NYC

1971 - New York, NY

Här nedan ses min vän Lee utanför Manufacturers Trusts lucka på 510 Fifth Avenue i New York.
Senare fick jag reda på att den numera berömda Vivian Maier också hade fotograferat honom där 20 år tidigare

Hälso- och sjukvårdens vargfilosofi

"Of all the forms of inequality, injustice in health care is the most shocking and inhumane." - Martin Luther King

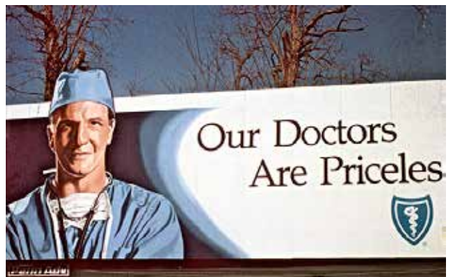
"America's healthcare system is not broken. It's working exactly the way it was designed — to enrich insurance companies and drug manufacturers, not to protect the vulnerable." – Dr. Uché Blackstock - Legacy: A Black Physician Reckons with Racism in Medicine

Det är lätt att se hur denna vargfilosofi tar sig uttryck. Gigantiska pengapalats mitt i svarta slumkvarter var bara ett av dess mest extrema drag. I dag finns pengarna enbart i vita kvarter, ofta omgivna av en armé av svarta hemlösa, vars antal jag inte såg på 70-talet. I getton som är full av råttor, smuts och våld måste de svarta antingen "gå online eller till centrum" till banker byggda som marmorslott med guldbeslagna säkerhetsluckor.

Ja, det finns gott om pengar i banker, försäkringsbolag och hos dem som äger dem. Men varför, frågar jag utifrån gatans moral – – finns det inget till min förkrympta vän Lee, som måste tigga småmynt på trottoaren? Lee hade studerat juridik i sin ungdom, men tvingades ge upp när han drabbades av polio. Han läser fortfarande, och jag stal böcker åt honom om affärsrätt, som han fortfarande trodde kunde hjälpa honom att ta sig upp ur misären.

Lee var inte bara ett offer för sin egen fickfilosofi, utan en karikatyr av den sociala sjukdom som dikterar att amerikanska läkare ska tjäna så mycket att de fattiga inte har råd med dem. Medan Kanada och andra rika länder har gratis sjukförsäkring arbetar amerikanska läkare som affärsmän, vilket leder till att de fattigas hälsa ligger på utvecklingsländernas nivå och att tusentals dör av orsaker som de inte skulle dö av i Europa. Innan Obamacare infördes hade 50 miljoner människor ingen försäkring alls. Varför ska medelklassen lägga mindre än 4 procent av sin inkomst på hälsovård, medan de fattiga måste betala över 15 procent för tredje- och fjärdeklassens vård? Resultatet är att de rikaste vita är lika friska som danskarna, medan de fattiga svarta ligger på samma nivå som många utvecklingsländer. Och det skulle se ännu värre ut om inte i stort sett alla läkare i gettona ofta kom från utvecklingsländerna, eftersom vita amerikaner inte vill behandla dem. Endast 5 procent av USA:s läkare är afroamerikaner, men hälften av dem undviker också patienter i gettona. Och ingen gör hembesök.

I gettot i Norfolk tillbringade jag en hel dag med att trösta en man som var förtvivlad av sorg över att hans fru hade dött natten innan, eftersom han inte hade kunnat få henne till läkare. Jag kände skuld över de många morgnar då jag, som "pojken som ropade varg", tillkallade läkaren på grund av "obehag", eftersom jag inte hade gjort mina läxor under skoltiden. Endast få har råd att ropa "varg" i ett vargsamhälle där hälsa för vinstens skull är en dödlig affär: 24 000 svarta dör varje år på grund av bristande vård på samma nivå som de vita; 39 500 kvinnor dör i barnsäng på grund av brist på skandinavisk sjukförsäkring, och amerikanska mäns livslängd hamnar endast på plats 35 bland FN:s länder.
När amerikanerna betalar mer än dubbelt så mycket för ett privatiserat hälso- och sjukvårdssystem som danskarna, och samtidigt måste betala mer än priset på ett hus för fyra års universitetsutbildning, förstår man varför de flesta varken har råd eller tid till våra sex veckors betalda semestrar. De inser inte att just därför att danskarna betalar dubbelt så hög skatt som de själva har vi mer pengar över när alla räkningar är betalda – så att även arbetare kan resa jorden runt. (Jag använder Danmark som exempel, eftersom Bernie Sanders gör detsamma.)

Apatin:

Fattigdomens tysta mördare

"There is no greater agony than bearing an untold story inside you." - Maya Angelou

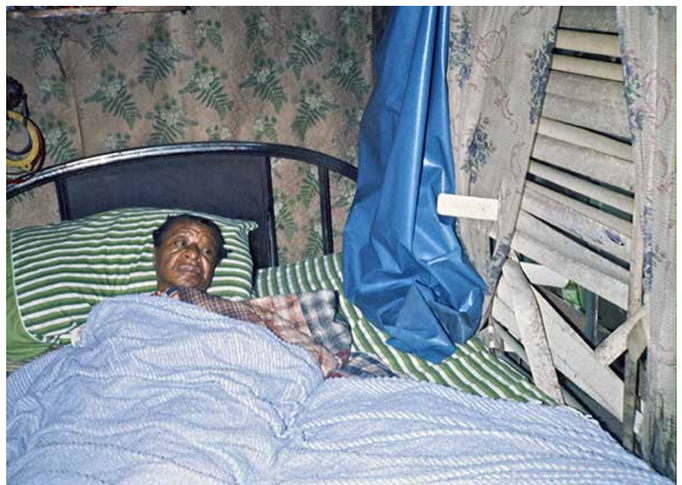
"The deadliest enemy of the human spirit is despair." - Cornel West

Dödsstatistiken visar bara ytan. Willie Williams sitter hela dagen hopkurad i en stol och stirrar tomt på de två män som en gång gav honom hopp: Martin Luther King och Robert Kennedy. Hans fru, Julia, ligger i sängen, sjuk och försvagad av hunger. De har inte råd med diabeteskost och måste klara sig på 72 dollar i månaden.
De är ensamma och övergivna, bortglömda av samhället i en värld som står stilla, endast avbruten av regnets tysta, nedslående droppande genom taket.

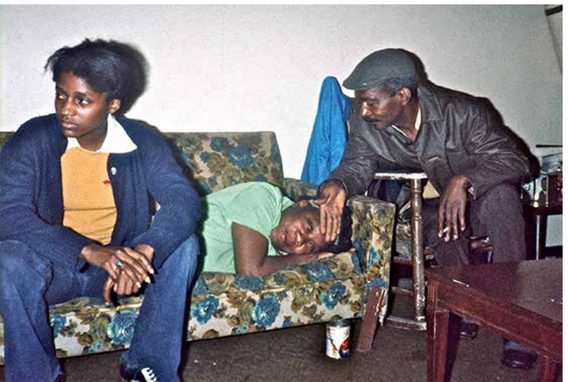
Den värsta av fattigdomens sjukdomar är utan tvekan apatin: det sinnestillstånd som miljoner försätts i när de inser att de inte klarar sig i vargfilosofins klättringsoptimism – och därför ger upp inför livet.

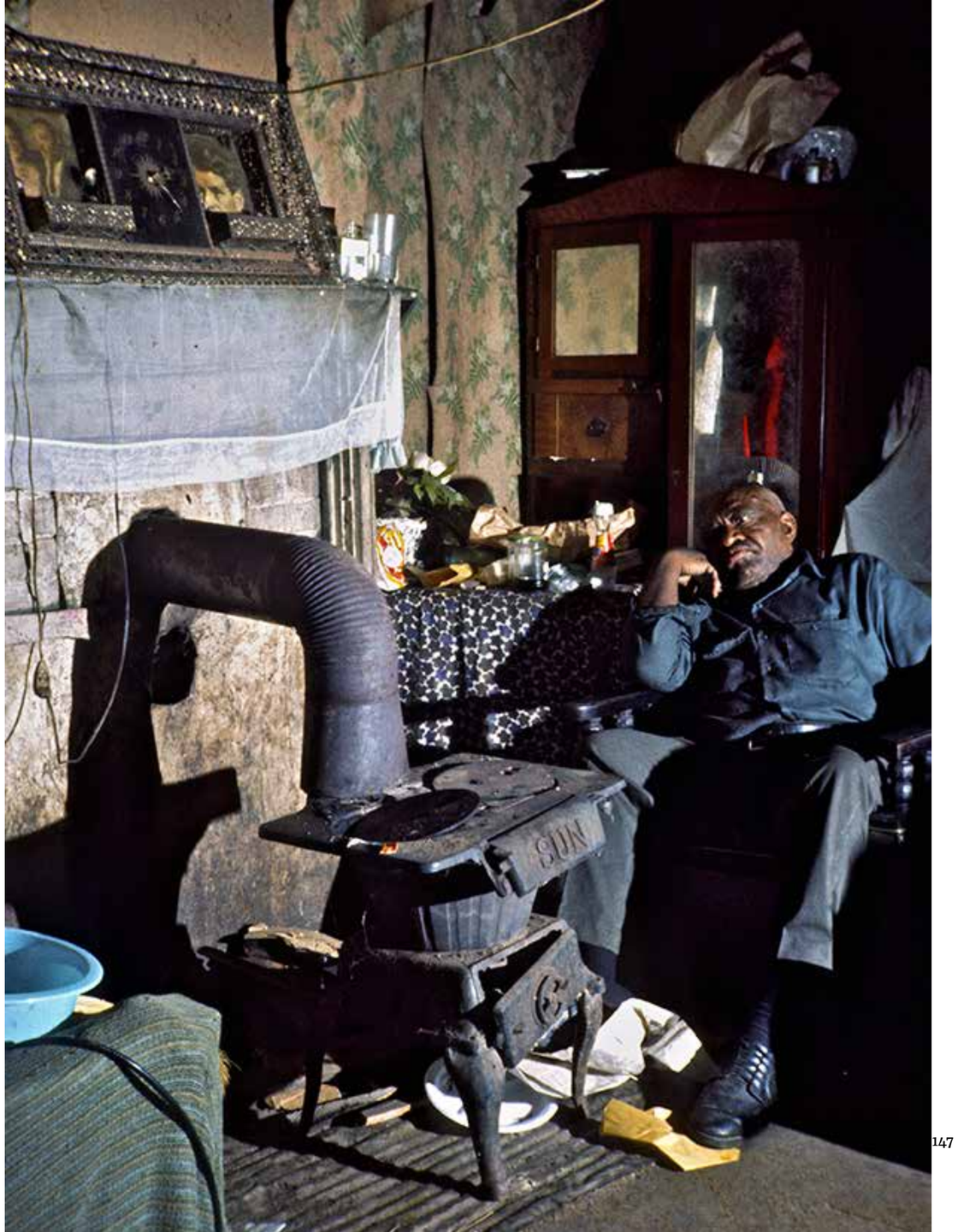
1975 - Waynesboro, GA - Julie Williams herunder - Th. Willie Williams

Intervju med
Julie Williams

1974 - Washington, NC

1998 – NYC – Ojämlikheten exploderade okontrollerat efter Reagan-åren

1991 – NYC – Hemlösa på Lower East Side

Förstörelsen av kärleken och förtroendet

"If you are silent about your pain, they'll kill you and say you enjoyed it." – Zora Neale Hurston

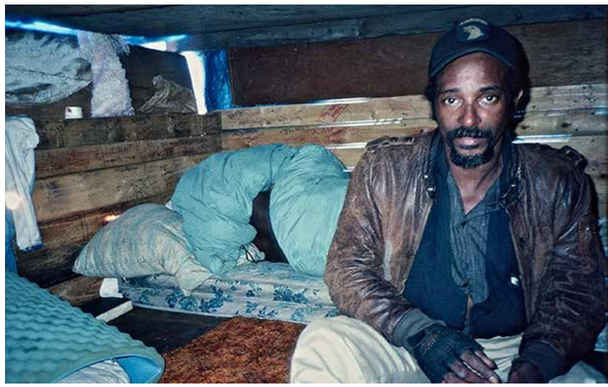
De fattiga i USA är i minoritet och upplever överflödets kontraster överallt omkring sig. Därför finns inte den solidaritet och stolthet som ofta präglar landsbygdssamhällen i fattiga länder; fattigdomen blir här grymmare och mer psykologiskt förödande än nästan någon annanstans i världen.

Man får ständigt höra att det är ens eget fel att man är fattig och utvecklar ett våldsamt självhat – ett sjukligt tillstånd som jag inte har sett maken till någon annanstans. Detta sinnestillstånd bidrar till att döda kärleken i samhället: det osynliga nätverket av ömsesidigt förtroende och sammanhållning som borde flöda mellan människor i en sund nation. Förstörelsen av kärleken skapar växande rädsla mellan människor. Även om rädslan styr alla i samhället är det framför allt de fattiga som den förlamar.

1974 - Zebulon, NC

1995 og øverst 1990 - New York, NY - Bund 1974 - Tarboro, NC

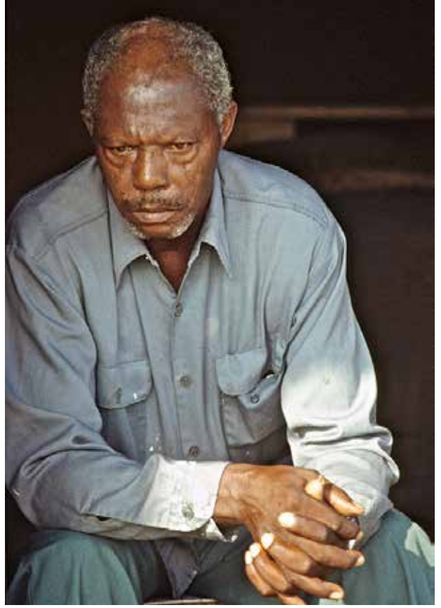
1974 - Washington, NC

1975 - Bullock County, AL

1996 - Houma, LA

"White supremacy is not just a social arrangement; it is a death-dealing machine." – Cornel West

1995 - Bullock County, AL

Vit överhöghet och institutionaliseringen av rädslan

Något av det jag har svårast att vänja mig vid i Amerika är denna allestädes närvarande rädsla – och de reaktioner den framkallar. Inte bara den primitiva rädslan för andra människor, utan ännu mer den institutionaliserade rädslan för ålderdom, sjukdom och otrygghet, som förmörkar många människors bästa år och får dem att tänka och agera på sätt som verkar helt irrationella och självförstörande när man – som jag – är präglad av tryggheten i välfärdssamhället från vaggan till graven.
Önskan att upprätthålla den vita överhögheten är ett av de lidandemönster som en sådan rädsla skapar. Det fick i sin tur många svarta, som den här kvinnan som först flydde från mig, att frukta vita.

– Är ni rädda för vita här i trakten?
– Jag ska i alla fall inte ha något med de vita att göra!

– Vad är det för fel på de vita?
– De vita förstör våra liv, de bränner ner våra hus, de tar våra män, de förstör våra män, de gör allt möjligt fel ... jag pratar om de vita här i trakten ... Vad är du?
– Jag är ingen vit från Sydstaterna ...

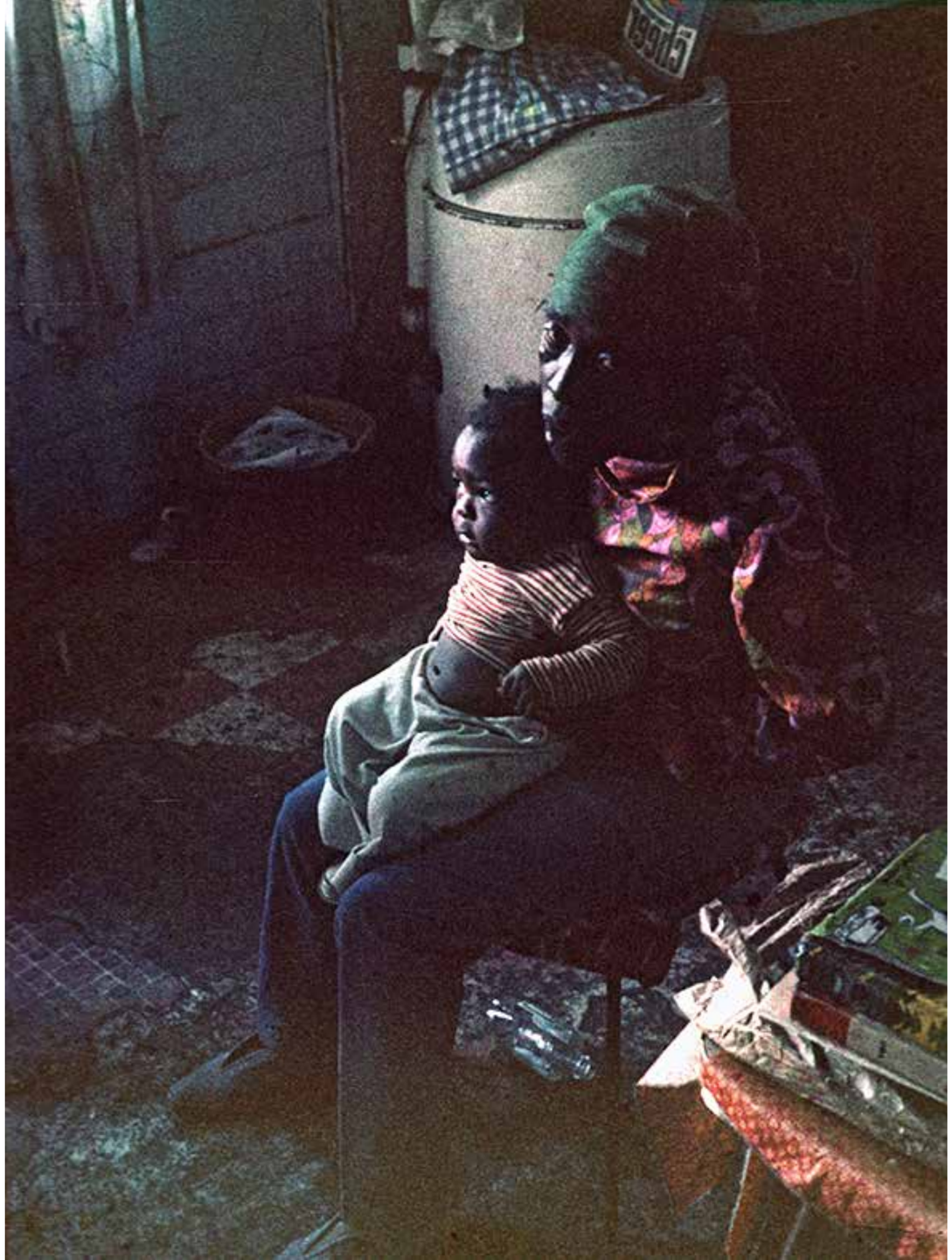
I regel kände jag att de svarta överdrev när de berättade sådant för mig. Jag har alltid haft en lite naiv tillit till det goda i människor, säkert för att jag själv inte har vuxit upp i fattigdom och otrygghet. Utan den tilliten hade jag inte kunnat resa som jag gjorde, eftersom min tro ofta bidrog till att främja de goda sidorna hos människor. Därför kom jag också bra överens med de vita i Sydstaterna, som jag – med deras värme och ärlighet – tycker bättre om än de kanske mer liberala, men mindre varma och raka vita i Nordstaterna.

Intervju med den rädda kvinnan till höger

Höger 1974 - Elizabethtown, NC

1995 - Bullock County, AL

Mary på natten i sin hydda ute i skogarna i Bullock County, 1974

1974 – Mary klädd för att gå till kyrkan

Den samaritanska kvinnans brunn: En amerikansk Romeo och Julia

"Love recognizes no barriers. It jumps hurdles, leaps fences, penetrates walls to arrive at its destination full of hope." - Maya Angelou

Men den bittra sanningen gick upp för mig när jag längs Alabamas fuktiga, kvävande landsvägar kom fram till Mary och hennes son John för att be om ett glas vatten. Utan vatten och toalett inomhus slutade det – på mer än ett sätt – med att vi delade vatten vid den samaritanska kvinnans brunn. Mary och jag romantiserade vårt förhållande i dessa karga omgivningar, men hennes förtroende för människorna omkring oss var inte detsamma som mitt, och hon hade tre pistoler och ett gevär under sängen.

Det blev några av de lyckligaste dagarna i mitt liv, och under hela livet hyste vi starka känslor för varandra. När jag kortvarigt reste iväg för att se ett Ku Klux Klan-möte i Kentucky gav Mary mig ett silverkors som skulle skydda mig. Men det visade sig att hon själv hade större behov av skydd. Utan någon annan anledning än att hon hade en vit man boende hos sig kastade tre vita män en natt in en brandbomb i hennes kök, och hela huset stod i lågor. Hon lyckades få ut sin son, men hennes bror, som sov, omkom i elden.

Tragedin kastade mig in i mitt återkommande dilemma: Kan jag som utomstående ha fullt mänskliga relationer med dem som betraktas som paria? De som vill upprätthålla ett kastväsende kommer alltid att fördöma sådana förhållanden. Förlamande tabun kan därför endast brytas ned om vi på det personliga planet försöker vara fullt mänskliga mot alla – med den risk det innebär för djupa känslor och förälskelse. Men att ignorera varandras bakgrund kan också – som i Romeo och Julia – innebära en fara för en själv och andra – en fara (eller rädsla) som aldrig får begränsa vårt mänskliga engagemang, kärleken till vår nästa som till oss själva.

Amerikanerna lägger ofta skulden för Marys tragedi på mig – av skuldkänslor över den outtalade apartheidgränsen i deras egna hjärtan och sinnen, som i själva verket orsakade vår shakespeareska tragedi. På samma sätt fördömer vi européer ofta amerikanerna för deras motvilja mot intima relationer mellan svarta och vita, men glömmer bort vårt eget primitiva motstånd mot umgänge med muslimska invandrare. Överallt i världen är både förtryckarens och den förtrycktes sinne uppätet av tvångsmässiga blockeringar mot blandäktenskap och intima relationer. Men för den som står utanför är det lätt att se att varken förtryckaren eller den förtryckte är fri.

Mitt avsked med Mary och John – Se videon här

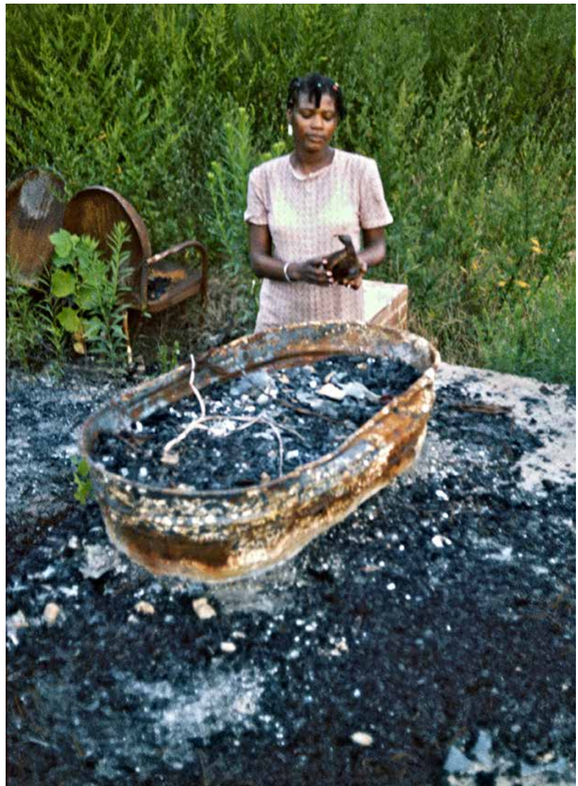

Historien, såsom den framgår av bildspelet med musik och intervjun om branden tre månader efter attacken

Mary hade inte samma förtroende för människor som jag

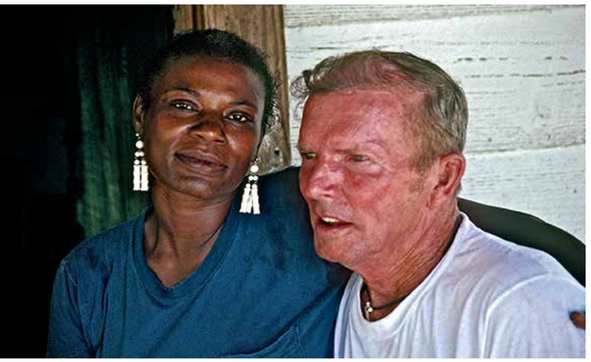

Mary vid sitt hus efter brandbombningen

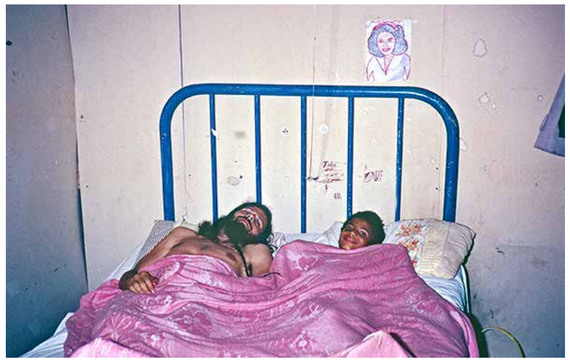

Kan det finnas ”fri kärlek” under ofria förhållanden?

Tankar om mitt livslånga förhållande med Mary

1984 – Mary och hennes nya ”pojkvän” från Florida

1975 – Den 10-årige John och jag delade alltid säng i den gamla hyddan

1978 – Mary med sin nya hydda på de fortfarande obearbetade jordlotterna - 1986 – Genomdränkt av svett plockar jag ärtor tillsammans med Mary

1984 – Mary och hennes väninna Bertha med sin pojkvän

11978 – Denna våldsamma krigsveteran hotade alltid med sina vapen

”I’m not for sale. Not to you. Not to any white man. I don’t at all care to be owned. Even by you” -– Nella Larsen i ”Quicksand” on her relationship to a white Danish man

Under åren efter Marys tragedi anklagade min publik mig nästan dagligen för att ha orsakat den: *”Du borde inte ha utsatt en fattig svart kvinna för den sortens fara genom ditt oansvariga (sexuella) utnyttjande.”*
Jag undrar varför amerikaner alltid föreställer sig sex när de ser bilder av en naken kvinna, istället för den intimitet jag försökte visa. I Marys fall var hon mindre ”naken” än en kvinna i bikini på stranden, och ändå tvingade religiösa universitet som Baylor i Texas mig att ta bort hennes bilder före mina föreläsningar. Denna fixering vid sex gör dem blinda för den långt djupare förtryck som hon levde under.
Sanningen är att även om Mary och jag hade velat ha sex, gjorde hennes livsvillkor det nästan omöjligt. Som vagabond delade jag alltid rum med hennes sjuårige son John i deras gemensamma sovrum; där stod två enkelsängar, och jag skulle vara ute ur deras hydda före klockan fem på morgonen. Därför sov jag ofta hos en granne.
Varför skulle jag gå? På grund av den gamla goda ”nattliga integrationen” mellan den vite herren och hans favoritälskarinna, som började under slaveriet. ”’Integration på natten’ och ’segregation på dagen’ gör detta till en mycket blandad plats”, skrev Rosa Parks när hon gjorde uppror mot båda delarna under sin berömda Montgomery-bussbojkott, inte långt från Marys bostad. I utbyte mot sex gav vita plantageägare ekonomiskt stöd till ensamstående svarta kvinnor, som därmed blev beroende av dem. Marys sugar daddy, Harry, dök alltid upp klockan 5 och berättade efteråt för sin ”hysteriskt svartsjuka fru”, som Mary kallade henne, att han hade varit ute och arbetat tidigt på fälten. Mary talade varmt om honom, och av moraliska skäl – och för att inte förlora den trygghet han gav henne – var ett sexuellt förhållande med mig därför otänkbart. När jag 1978 återvände med min bok om brandbombningen var hon förkrossad: Harry, som efter branden hade köpt en bit mark och en större stuga åt henne, hade just blivit dödad.
Jag skulle tillbringa de kommande 23 åren vid hennes sida i denna romantiska stuga med två rum – med mycket lite romantik mellan oss. Mary, fortfarande vacker och livskraftig, hittade snabbt en ny vit försörjare. Han var en traumatiserad, våldsam Vietnamveteran, men lät mig bo i det andra rummet. De var tacksamma för mina besök, eftersom de knappt pratade med varandra längre, och jag hjälpte till att medla mellan dem. När jag kom tillbaka 1982 hade hon flytt: han hade försökt döda henne med ett av de vapen som jag tidigare hade fotograferat honom med. Nästa var en äldre ”redneck” från Florida, lika rasistisk som de andra.
Även han lät mig stanna och fotografera all den tillgivenhet som Mary visade honom. Genom henne träffade jag ett helt nätverk av svarta kvinnor på landsbygden som praktiserade denna ”nattliga integration”. Vissa kom till och med förbi på dagen till vår stuga. Jag fotograferade Marys väninna Bertha, efter att hon blivit gravid med sin sugar daddys barn. Alla svarta i trakten kände till systemet. Det förvånade mig hur lite det tycktes uppröra någon. Lika lite förstod jag varför de – precis som Mary – fortsatte att rösta på George Wallace, den rasistiske guvernören som en gång blockerade deras tillgång till högre utbildning med sin politik om ”segregation nu, segregation i morgon och segregation för evigt”.
Denna uppenbara utnyttjande tycktes upphöra för Mary på 80-talet. Ändå kände vi oss fortfarande inte fria – även om vår ömsesidiga tillgivenhet växte med åldern. Hon hade hela sitt liv varit lantarbetare; som barn plockade hon bomull och skördade sockerrör istället för att gå i skolan, och utan en ”sugdaddys” inkomst var hon nu tvungen att arbeta ännu hårdare.
Jag gjorde mitt bästa för att hjälpa till: ena dagen stod jag på scenen framför tusen skuldtyngda elever, nästa dag plockade jag, lika skuldtyngd, tusen korgar med bönor och ärtor tillsammans med Mary. Elevernas beundran innebar alltid en risk att jag skulle börja känna att jag kunde gå på vatten. Som motvikt till denna illusion gick jag i leran tillsammans med dem vars historier jag berättade – ibland, som med Mary, genomblöt i den kvävande augustivärmen.
Det gamla förhållandet mellan herre och slav dök upp igen för mig när den vite godsägaren klockan fem på morgonen dumpade oss på en avlägsen åker, där vi arbetade i solen till klockan fyra på eftermiddagen. På kvällen odlade vi vår egen mat på de ”40 acres and a mule (minus 38)” (som de frigivna slavarna en gång skulle ha fått i ersättning) – jag var muldyret som plöjde de två acres mark som hon hade fått som en sorts ersättning från sin avlidne vita älskare.
”Du utövar dansk slaveri”, sa jag. Till skillnad från slavarna i USA fick de i de danska och brittiska Västindien odla sin egen mark efter att ha slitit för herren under dagen. Deras personliga initiativ förstördes därför inte, till skillnad från det jag fortfarande såg ett århundrade senare här i Sydens ”svarta bälte”.
När månen äntligen romantiskt steg upp över åkrarna var vi så utmattade att vi bokstavligen svimmade i sängen med både ryggar och sexlust förstörda.
På vintern var orsaken till vårt celibat en annan. Under varje föreläsningsturné tog jag mig alltid tid att besöka Mary. Hon hade in-

1988 – Mary i ett avslappnande ögonblick efter en hård arbetsdag

1990 – John med den gravida Debra året innan hon mördades

1984 – ”Two acres and a (Danish) mule”

1994 – Mary alltid redo med sina vapen för att skydda oss

gen telefon, så jag ringde till gamla Eula i närheten, som genast skickade iväg sina barnbarn för att lämna besked. Mary ägnade dagen åt att laga min favoritmat: grisstjärtar, rödbetblad, grisbackar. Efter måltiden körde vi runt i skogarna för att besöka gamla vänner, som jag tidigare hade cyklat runt och fotograferat i deras hyddor. Många av deras hyddor hade brunnit ner i vedspisbränder, och bara Mary visste vart de hade flyttat längs de ändlösa grusvägarna i skogarna.
Hon förde mig tillbaka till människor som jag hade fotograferat i min ungdom, bland andra hennes 98-årige farfar, som sköt sin hustru (sidan 99 till vänster) och dog av sorg kort därefter. Hon var mer än någon annan ansvarig för min fotografiska uppdatering av människor som är undangömda och bortglömda i avlägset belägna stugor. Med henne vid min sida fruktade folk mig inte längre som vit man – det problem som jag hade kämpat mot under alla mina vagabondår.
Nu när vi var gamla vänner förväntade de sig i gengäld att jag skulle ta med mig lådor fulla med öl. Natt efter natt drack vi tills det blev för sent att köra hem, och vi somnade där vi var. Jag älskade dessa avslappnade nätter med Mary, som med sin charm kunde öppna dörrar överallt – utom till ett egentligt sexliv mellan oss.
När vi äntligen försökte ha en romantisk kväll i hennes stuga var det så mycket spänning och våld i grannskapet – berusade människor från den närliggande klubben som körde in på vår gårdsplan för att röka eller ha sex i bilarna – att Mary satt i timmar bakom gardinen med sitt hagelgevär. Brandbombsattentatet under vår ungdom hade satt djupa spår hos oss båda.
Men den person hon fruktade mest var hennes egen son. John var ett resultat av våld – son till en vit man som hade våldtagit Mary när hon var 16 år. Hon ringde mig hela tiden för att få ut honom ur fängelset, oftast för inbrott, stöld eller innehav av vapen och crack. Hon trodde naivt att jag, som vit, hade en auktoritet som kunde göra skillnad.
Som mulatt bar John på en livslång identitetskris och en djup mindervärdeskomplex. Redan som barn älskade han mig som den far han aldrig haft, men våldet förföljde honom överallt. Han stal till och med sin mors pistoler och de dyra gåvorna hon fått av vita älskare och pantsatte dem för att köpa crack. Samtidigt lämnade han efter sig gravida kvinnor runt om i Alabama, så Mary och jag fick åka från plats till plats för att trösta dem, medan hon försökte hålla ordning på ett växande antal barnbarn.

Ur tv-filmen ”Jacob Holdt i Amerika” från 1991. Kameramännen föll igenom Marys golv

Debra, som jag fotograferade när hon var gravid i vår stuga, var en av de snällaste. Året efter frågade jag var hon var. Mary svarade kortfattat: ”Åh, Debra, hon gick in för att köpa mjölk till barnet och blev skjuten och dödad när hon lämnade affären.”
Jag tror att det var rädslan för våld som fick Mary att undvika svarta pojkvänner. Det fanns dock ett undantag, som jag först upptäckte av en slump. Efter några dagar tillsammans i februari 1996 frågade jag varför hon snyftade hela tiden. Hon sa att hon hade fått influensa ute i en iskall sumpmark. ”Vad gjorde du där?” frågade jag.
Nästan i förbigående berättade hon att någon hade försökt mörda henne på nyårsafton. Som 50-åring hade hon gett upp tanken på att hitta en ny vit pojkvän och för första gången i sitt liv provat på en svart pojkvän, som just hade släppts fri efter flera års fängelse. När hon ville göra slut med honom eftersom han var livsfarligt våldsam tvingade han in henne i sin bil med en pistol och körde ut henne i träsket. Han tryckte pistolen mot hennes tinning, men hon hade druckit en cola och använde flaskan för att krossa hans skalle. Hon flydde genom den iskalla träskmarken hela natten innan hon hittade en hydda. Nå, tänkte jag, det är väl så man får influensa i södern, men undrade varför hon inte berättade för mig om den här skrämmande händelsen innan jag ställde rätt fråga.
Jag hade för länge sedan vant mig vid våldet omkring henne, men de många europeiska resenärer som jag tog med för att träffa Mary – som de alltid avgudade – blev ofta chockade. När multimillionären Anita Roddick reste med mig 1994 knöt hon omedelbart band till Mary och ville anställa henne i ett idealistiskt affärsprojekt för fattiga svarta i ”det svarta bältet”.
Vi hade varit ute och druckit och spelat biljard, och jag sa till Anita att hon kunde få min säng i bilen medan jag sov i Marys säng. Men Anita var skrämd av det våld hon hade upplevt under den här första kvällen på vår resa. Marys berusade kusin gick till exempel runt och sköt sönder lamporna längs vägen. Anita vågade inte sova ensam i skogen och fruktade ännu en brandbomb mot stugan. Hennes företag, Body Shop Company, hade insisterat på att följa efter oss med några beväpnade livvakter, men både hon och jag hade avvisat dem, eftersom tanken var att resa på mina ”vagabondvillkor”. Plötsligt stod jag inför ett val som jag aldrig tidigare hade ställts inför: Skulle jag gå till sängs med en av världens rikaste kvinnor eller med en av de fattigaste? En multimiljonär eller en

1994 – Mary, 47 år gammal

1994 – Mary visar Anita Roddick de hattar och täcken hon tillverkar

lantarbetare? Om jag delade säng med Anita skulle jag såra Mary genom att välja en vit kvinna. Om jag sov hos Mary kunde jag förlora den livrädda Anita resten av resan.
Vi drog ut på tiden med fler öl och biljard. Runt fyra på morgonen löste jag mitt dilemma genom att berätta en vit lögn för Mary om att vi hade ett så tight schema att vi var tvungna att köra samma natt för att hinna till ett möte i Mississippi. Jag var alldeles för full för att köra bil, men på de öde sidovägarna lyckades jag köra en kilometer in i skogen, där jag delade min ”Body Shop” med Anita – så att inga känslor sårades. Senare skickade hon en stor check till Mary, men det våld och den förtvivlan som Anita mötte överallt fick henne att ge upp sitt idealistiska projekt – på samma sätt som andra investerare alltid hade ghettoiserat och krossat initiativet hos de mest maktlösa människorna i ”det svarta bältet”.
Rädslan för våld kan vara överväldigande. I augusti 1990 reste jag till New York, och som vanligt bröt sig brottslingar in i min van den första natten på Lower East Side. Nästa kväll, medan jag sopade upp glasskärvor, hördes skott. Jag tittade ut genom bilrutan och såg puertoricaner springa och falla. Av gammal vana grep jag kameran och sprang fram till dem, men just när jag skulle ta en bild insåg jag att jag stirrade rakt in i ögonen på två döende människor. Jag började skaka över hela kroppen.
I panik sprang jag upp till de lesbiska kvinnorna som jag bodde hos på Avenue D och berättade darrande för Martha vad jag hade sett. Min nästa chock var hennes skratt: ”Nå, Jacob, välkommen tillbaka till Amerika. Igår, när jag tittade ut genom köksfönstret på en svart kvinna som väntade på bussen på 8th Street, föll hon plötsligt död ner, träffad av vildfarna kulor.”
Jag tänkte på hennes skratt. Hur skulle annars dessa känsliga kvinnliga poeter, som gjorde filmer om våld mot kvinnor, kunna överleva fasorna omkring sig?
Jag hade planerat att fotografera crack- och brottsvågen i deras kvarter, men blev så skrämd att jag samma natt körde de 1 000 miles raka vägen ner till den relativa friden i Marys stuga.
När jag var tillsammans med Mary var jag aldrig rädd för våldet i den lokala smuggelkrogen, där vi i de bästa stunderna älskade att dansa de senaste Da' Train-kedjedanserna. I de värsta stunderna fotograferade jag svarta män som slog sina kvinnor (t.ex. en av Marys vänner på sidan 291?). Jag älskade den råa, funky platsen mitt i Alabamas skogar. Tyvärr brände en stamgäst ner stället senare efter ett slagsmål – tillsammans med mina American Pictures-affischer på väggarna.
Men det mest skrämmande våldet kom inte från människor. År 2011, när Mary var 65, kom jag från en föreläsning i Mississippi – ett försök att ”empowera” publiken på det historiskt svarta Tougaloo College, där nästan uteslutande kvinnor deltog.
”Var är männen?”, frågade jag.
”De sitter alla i fängelse.”
Än en gång framträdde förödelsen och hopplösheten i det svarta bältet med full kraft. Efter min heldagsworkshop om empowerment, på väg mot en mer elitistisk svart high school i Atlanta, hörde jag på radion att en förödande orkan var på väg bakom mig. Rapporterna om denna förestående ”historiska superstorm” blev allt värre, himlen allt mörkare, så jag ökade farten för att hinna fram till Marys nya bostad – några statliga fattighus av tegel i staden, där jag räknade med att vara i säkerhet.
Men knappt hade jag hunnit fram till min trygga hamn förrän Mary kom springande ut i regnet och ropade att hon hade tappat mobilkontakten med John, som var ute i skogen. Med sitt modersinstinkt visste hon att något var fel och insisterade på att vi skulle köra ut för att leta efter honom.
Orkanen var nu överallt omkring oss – den mest skrämmande upplevelsen i mitt liv. Vi kunde inte se en meter framför oss – som att köra genom vatten – medan grenar och hela träd flög förbi oss. Jag förlorade snart hoppet om att överhuvudtaget hitta honom – och absolut inte levande – men Mary kände till varenda kurva på de mörka sidovägarna och hon var fast besluten att ta sig fram till sin son. Då hände miraklet.
Vi hittade John inklämd under sin lastbil, som hade slungats upp i luften och landat på hans fot. Vi fick loss honom och tillbaka till huset. Han skrek av smärta, men han levde.
När man talar om ”livslånga partners” följer också skyldigheter gentemot deras barns liv. Vilket leder mig tillbaka till frågan: Var Mary någonsin min älskade?

2011 – John fortfarande i stor smärta några dagar efter tornadon

2005 – Mary visar klanledaren Jeff Berry sin nya trädgård i det sociala bostadsområdet

Vi var olika på nästan alla sätt, och ändå höll vårt förhållande hela livet – ett litet mirakel i sig. Med både stolthet och rädsla romantiserade vi båda det, eftersom det liknade vår egen Romeo och Julia-historia. Eftersom vi till och med var födda nästan samma dag letade jag, halvt på skämt, efter astrologiska förklaringar till mysteriet.
Hon var i alla avseenden präglad av en tuff och våldsam uppväxt. Som ung skrek och svor hon ständigt, särskilt mot de svarta omkring sig, som skrek lika högt tillbaka.
Men oavsett hur många svarta som fanns i närheten talade hon, i samma ögonblick som hon vände sig till mig, med den mjukaste, kärleksfullaste rösten – ofta med ett generat leende över all den ilska hon just hade visat. Och då brast de svarta ut i skratt, för de hade aldrig sett hur mycket ”peace and love” hon rymde, och saknade säkert möjligheten att uttrycka dessa länge undertryckta sidor av sig själva. Men var det en sund relation? Var det naturligt?
Oavsett vilken sorts kärlek det började som, utvecklades den naturligt genom åren till en allt djupare fysisk attraktion till varandra. Efter att ha värmt upp vatten på en spis (gjord av en gammal tunna) älskade vi att tvätta varandra i badkaret som stod på golvet i vardagsrummet. Vi älskade att krama och hålla om varandra hela natten. En dag påminde jag om detta när Vibeke, min danska fru, flyttade till Boston för att hjälpa till med postorderförsäljningen av min bok. Av misstag öppnade hon ett brev från Mary, som skrev hur mycket hon älskade att ligga i mina armar hela natten. ”Varför kan du göra det med Mary, men inte med mig?”, retade Vibeke.
När jag träffade Vibeke på den tiden sa jag: ”Kom ihåg att när du gifter dig med mig, gifter du dig också med alla de personer i min bok som fick oss att träffas.”
Sedan dess har hon träffat många av dem. Vissa har till och med bott hos oss i Danmark, som om vi vore en enda stor familj.
Nej, det verkliga hindret i mitt förhållande till Mary var inte av moralisk natur, även om hon var djupt religiös och gick i kyrkan hela sitt liv. Hon var väldigt trygg i sig själv och älskade att uppträda inför de kamerateam jag hade med mig. När dansk tv filmade oss under en måltid insisterade hon på att vi skulle be bordsbön tillsammans – som vi brukade göra.
Efter mycket funderande förstod jag äntligen det djupare problemet bakom vårt 40-åriga celibat: Varje gång vi närmade oss en sexuell dimension av vår kärlek kände vi omedelbart den historiska fallgropen under oss – känslan av att upprepa århundraden av vita mäns våldtäkt av den svarta kvinnan.
Vi ville båda befria oss från den ”nattliga integrationen” som Mary hade fallit offer för. Vår kärlek skulle vara fri och obefläckad.
Men det visade sig vara omöjligt.
Vi blev själva offer för samma historia, fångade i en osynlig tvångströja som hindrade oss från det mest naturliga mellan man och kvinna: fri kärlek.
Jag har ofta funderat på om ett verkligt sunt interrasiskt förhållande överhuvudtaget är möjligt i ett samhälle som ännu inte själv är fritt.
Och så gick åren, tills Mary en dag 2009 drabbades av både cancer och en hjärntumör, och plötsligt fanns det viktigare saker att tänka på. Jag var inte van vid att ge syrgasbehandling och trasslade in mig i slangarna runt henne på natten, men lyckligtvis hade jag en dansk reskamrat som kunde hjälpa till.
På ett sätt kändes det som ett äktenskap. Men mest av allt kände jag glädjen över att få ta hand om en människa som jag hade delat ett helt liv med – ända sedan vi som unga och förtjusta trodde att vi kunde förändra världen.
Det var märkligt och samtidigt vackert att skjuta runt en allvarligt sjuk gammal kvinna i rullstol till läkarbesök, betala hennes räkningar och ta hand om henne.
När vi insåg att vi aldrig skulle ses igen var jag tacksam för att Marianne, min väninna från Danmark, tog en rad bilder av oss.
Efter Marys död 2014 hade jag ett danskt filmteam med mig för att spela in filmen Jacob Holdt – en amerikansk kärlekshistoria. Jag tog med dem till den gamla stugan där Mary och jag hade tillbringat så många år, men jag kunde knappt hitta den, nu helt uppslukad av tät djungel. Det var både deprimerande och farligt att gå på det ruttna golvet, men jag blev märkligt glad över att mina affischer fortfarande hängde på väggarna. En kameraman upptäckte att en av dem hade blivit vanställd: någon hade klippt bort nakenbilden.

Dansk tv reste 26 år efter tragedin – utan mig – för att intervjua Mary om branden

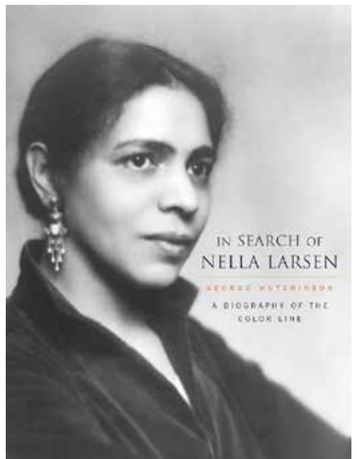
Tv. – 1989 - Mary 42 år gammal - Top – 1991 – Vi ber bordsbön före våra måltider

”De galna amerikanerna”, var vi alla överens om. ”Varför har de inte klippt bort bilderna med våld?” Teamet ville filma mig där inne medan jag berättade om mitt liv med Mary, men plötsligt började jag gråta okontrollerat. Det var som om många års undertryckta känslor plötsligt vällde ut ur mig. När min dotter såg det vid filmpremiären sa hon: ”Pappa, jag har aldrig sett dig gråta så förut.”
Under tiden hade ett annat mirakel inträffat. Tre år tidigare hade Mary tillfälligt blivit botad från sin hjärntumör, och vi fick en sista tid tillsammans innan hon dog.
Jag glömmer aldrig den sista kvällen i hennes nya hem i stan. Hon var den enda i det grå betongkomplexet som fortfarande hade en trädgård som den gamla vid baracken – full av alla de blommor hon älskade – och till och med ett bananträd, under vilket jag en gång hade fotograferat henne tillsammans med en Ku Klux Klan-ledare.
Trädgården stod i skarp kontrast till dessa tröstlösa fattighus, där andra bara hade slitet gräs runt sina hus.

Hon var fortfarande aktiv: hon sydde lapptäcken, hattar och kläder till sina sex barnbarn och fem barnbarnsbarn. Tillsammans gjorde vi släktträd med namn och födelsedatum, så att jag skulle kunna komma ihåg dem och hålla kontakten med dem efter hennes död. Jag upptäckte att många av de yngsta nu hade afrikanska namn – Neikata, Takivie. Tiderna hade förändrats sedan jag träffade Mary för 40 år sedan, då alla bar slavnamn.
Och så, under vår sista kväll tillsammans, precis när jag höll på att somna vid hennes sida, hände något. Helt oväntat sa hon: ”Varför ger du mig inte lite av dina söta grejer nu? Tycker du inte att det är dags, innan det är för sent för oss?”
Och utan att vänta på ett svar lyfte hon upp mig med ena armen på sin stora mage. Jag var förlamad av förvirring. Hon var extremt överviktig på grund av mediciner och sjukdom, och i mitt huvud hörde jag återigen rösterna från publiken som anklagade mig för att ”utnyttja en fattig svart kvinna”.
För att undvika även läsarnas anklagelser vill jag därför inte avslöja vad som hände – vi har ju alla rätt till lite privatliv? Men jag erkänner att jag tyckte att tanken på att älska med en gammel mormor var både motbjudande och samtidigt lockande – med tanken att det aldrig är för sent att ”lyckas” och bli ”Free at last. Free at last. Thank God almighty, we are free at last.”

“All hearts are black when they break”
– Nella Larsen

“The thing about being a Negro in America is that you can never escape the question of your identity. She felt a sudden desire to break away from it all, to run, to hide herself somewhere where she could be free.” — *Nella Larsen i sin självbiografiska roman Kviksand om en pojkvän i Danmark.*

Ur den danska filmen ”An American love story”, gjord 2016 efter Marys död

1985 – Vår befriade barack med mina affischer, efter att vi kastat ut hennes vita sugar daddies

Under 1909–10 hade hon tydligen min farfar som lärare på Askov Højskole – inte långt från där jag själv växte upp – och där min farmor 66 år senare såg mitt första bildspel, Amerikanske Billeder.

»Jag har hemlängtan, inte efter Amerika, utan efter negrerna«, skrev hon och reste tillbaka för att bli sjuksköterska vid det svarta Tuskegee Institute – bara några kilometer från den skog där min historia med Mary utspelade sig 57 år senare – och där jag sedan blev den första vita föreläsaren som den helt svarta publiken kunde minnas. Senare begav sig Nella Larsen norrut, anslöt sig till Harlem-renässansen och blev berömd. Hon avslöjade aldrig om hennes förhållande till den danske mannen var sexuellt. Precis som mitt med Mary.

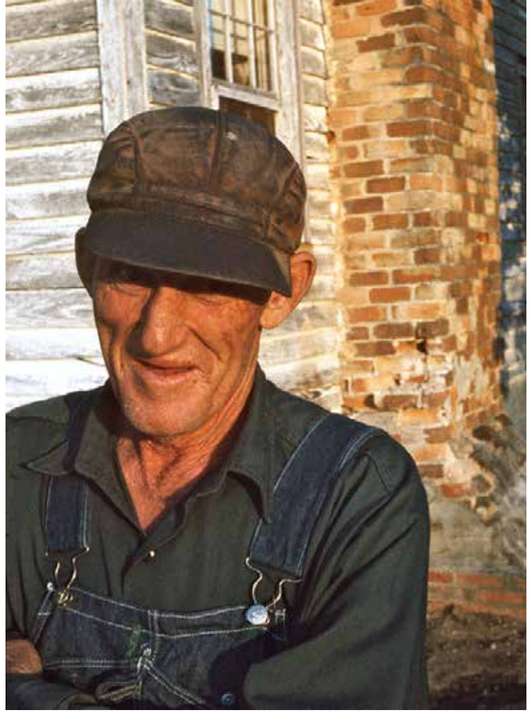
Men i våra livsval känner jag igen samma tragiska paradox: längtan efter kärlek i en värld där till och med kärleken är koloniserad av hudfärg och historia.

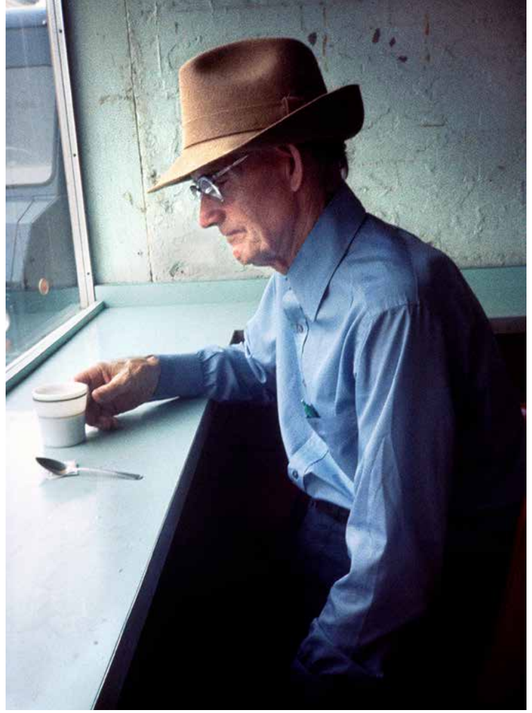
2009 – Jag hjälper Mary med hennes igensatta artärer och syrgasslangar

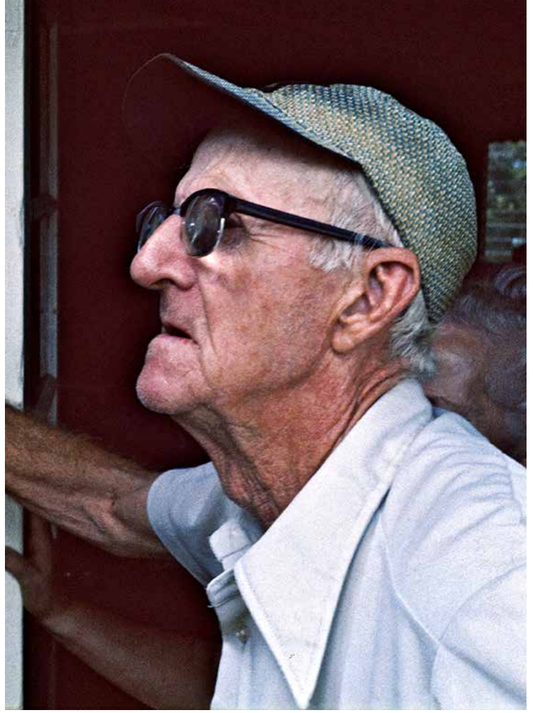
1975 – AL – Hör honom tala i intervjun nedan

1974 - NC

1973 - Baltimore

1975 - Troy, AL

Mitt blåögda brott mot de historiska apartheidoffren

"Hatred, which could destroy so much, never failed to destroy the man who hated, and this was an immutable law. Whoever debases others is debasing himself." - James Baldwin

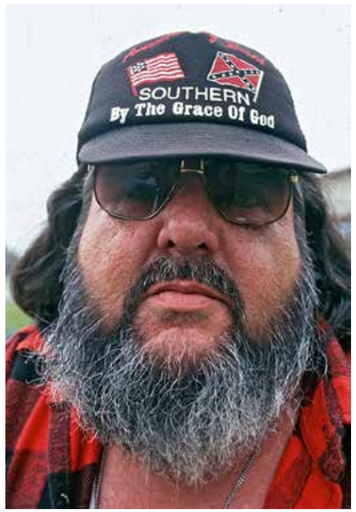
Samtal med en vit man (ovan), som plockade upp mig nära Marys bostad.

– Vad tycker du om integration?
– Det är jag inte för. Låt dem hålla sig för sig själva. Jag vill inte umgås med dem, gå i skolan eller i kyrkan med dem. Jag har inget emot niggare. De kan inte hjälpa att de är niggare, precis som jag inte kan hjälpa att jag är vit. De tillhör en annan ras och låt dem fortsätta att vara annorlunda.
– Har du alltid röstat på Wallace?
– Ja ... Men Wallace har inget emot niggare, så länge de är niggare ... Massor av niggare röstar på honom; han får massor av niggerröster.
– Vad tyckte du om Martin Luther King?
– Vem ... Martin Luther King? ... Vadå ... (spottar ut genom fönstret) Han var inget annat än en bråkmakare ... en kommunistisk agitator ...

Denna rasist från södern är ett klassiskt exempel på det förtryck man måste genomgå för att själv bli en förtryckare. Hans barndoms oskuld undertrycktes systematiskt av föräldrarnas obegripliga förmaningar: "Niggers är smutsiga. Lek inte med barnen, de kommer att knivhugga dig." Liksom barn överallt i södern fick även han sin naturliga öppenhet och livsglädje gentemot andra krossad. Medan han skadades stängde sig hans sinne in i en förtvivlad smärtsam upphopning, som med tiden förvandlades till dessa kroniska lidandemönster. Oavbrutet tvingades han nu spela upp sina obearbetade lidandeupplevelser som en grammofonskiva som fastnat i samma spår med "nigger, nigger, nigger".
Jag visste att jag hörde historiens röst och att bombningen av Marys hus var den yttersta, men logiska konsekvensen av detta förtryck. Hade han vuxit upp i nordstaterna hade han knappast hamnat i att tänka så illvilligt – och ännu mindre i mitt ungdoms Danmark, före dagens rasism.

När jag en dag visade mina bilder, bland annat den på Mary i sängen, för en sådan vit man från Sydstaterna, insåg jag omfattningen av mitt eget brott mot apartheidsystemet. Som "neutral" skandinav tyckte jag att Mary var vacker och attraktiv och blev därför chockad över den avsky och djupa förakt som han uttryckte vid tanken på att vara tillsammans med denna "smutsiga, mörka, motbjudande hud". Lite i taget förstod jag att denna negativa syn härrörde från den vita överhögheten och hade kommit att bli en innerlig, uppriktigt känd övertygelse som inte bara hade smittat de vita i hela USA, utan också de svartas egen syn på mörkhyad skönhet.

"No one is born hating another person because of the color of his skin or his background or his religion. People must learn to hate, and if they can learn to hate, they can be taught to love, for love comes more naturally to the human heart than its opposite."
-Nelson Mandela

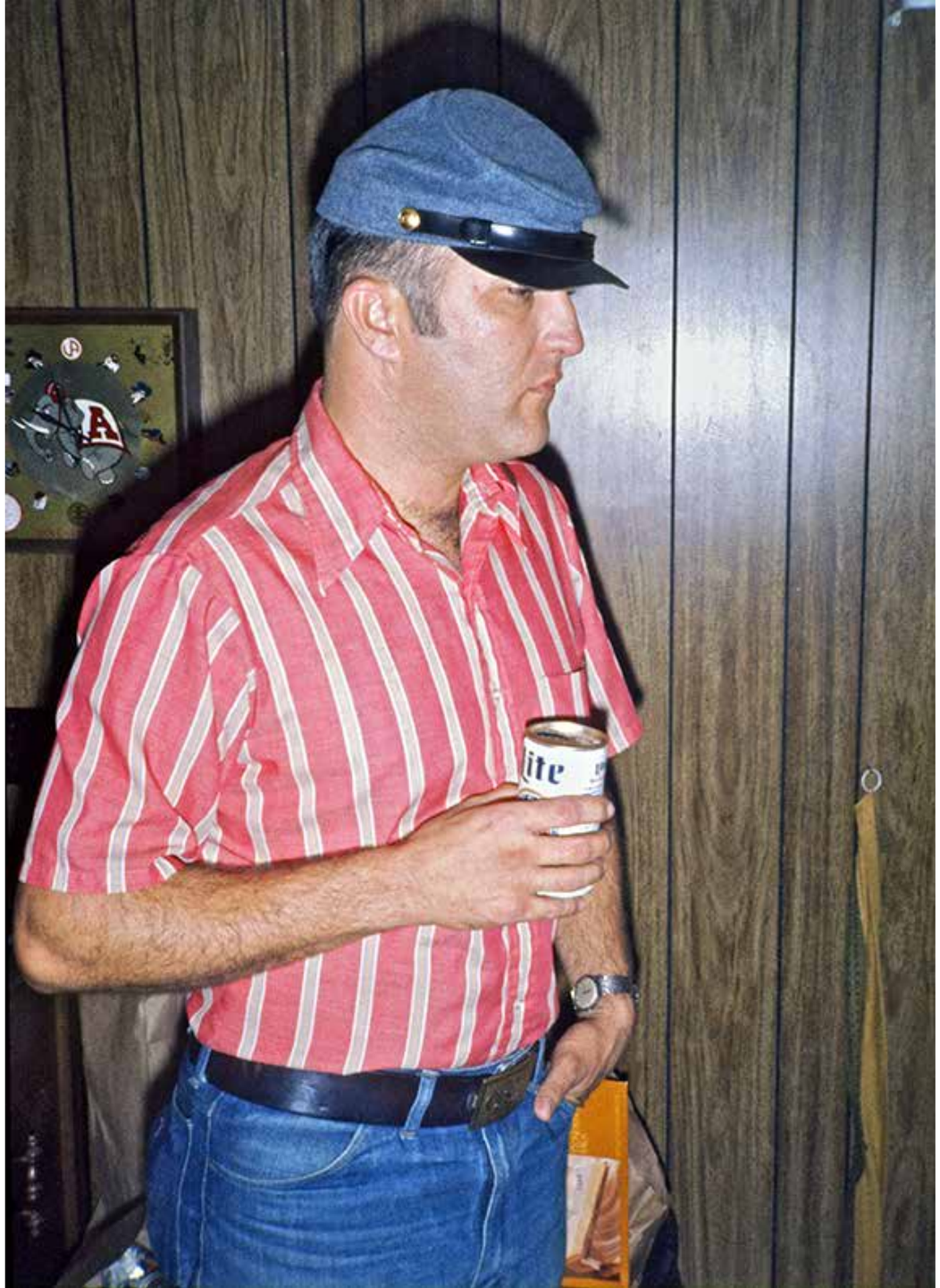

2003 - Angola, LA

1975 - Bullock County, AL

Till vänster: Intervju med lastbilschauffören ovan
Till höger: Mary Claytons sång om "Southern Man", illustrerad i bildspelet

1974 -
Jackson, MS

1974 - Troy, AL

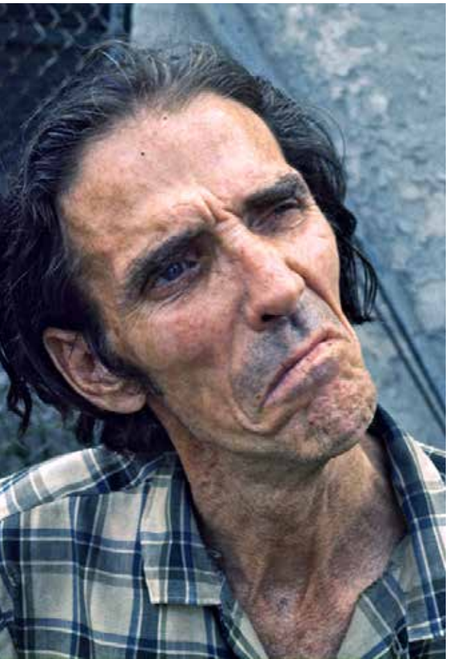

1996 - Immokalee, FL - Nedan 1973 - Baltimore

1975 - Meridian, MS - Nedan 2003 - Philadelphia, MS

De andra offren: Fattiga vita i ett splittrat Amerika

"The trigger for white rage, inevitably, is black advancement. It is not the mere presence of black people that is the problem; rather, it is blackness with ambition, with drive, with purpose, with aspirations, and with demands for full and equal citizenship."
- Carol Anderson, White Rage: The Unspoken Truth of Our Racial Divide

Luffare och svarta har ett särskilt förhållande till de fattiga vita. Det är de som har gevär hängande i sina små lastbilar som maktsymboler, som skjuter på liftare sent på fredagskvällen, kastar ölflaskor efter oss andra kvällar och försöker köra över oss dygnet runt. Medan de bättre ställda vita anger tonen, utövar de fattiga det direkta fysiska förtrycket mot svarta, som de kallar ”fattigt vitt avskum”.

Det var de som tilldelades de brutala och sadistiska rollerna som slavvakter och slavfångare. Precis som fattiga vita idag kände sig dessa övervakare föraktade av plantagesamhället och lät sin osäkerhet och ilska gå ut över de svarta i obarmhärtig grymhet. Det var också till dem som demagogiska och rasistiska politiker vände sig. Men när de svarta fick rösträtt och pendeln svängde mot mer liberala krafter förlorade de fattiga vita mycket av sin polisliknande övervakningsroll och den lilla stolthet de hade.
Precis som de svarta lider de av självhat och reagerar våldsamt mot omgivningen, till exempel genom att slänga skräp överallt. Även deras intelligens har försvagats av undernäring och vanvård, och de kan vara ännu mer rädda än de svarta.

Jag fruktade dem själv, och mitt inre svek mig, så att jag inte kunde sända de kärleksbudskap som var nödvändiga för att få dem att öppna sig. När jag närmade mig deras hyddor sprang de ofta in och låste dörrarna. När jag gick på jakt med dem och såg deras grymhet mot viltet, förstod jag att orsaken till deras hårda beteende låg i deras egen tidiga förtryck – som barn hade de piskats in i sin okänsliga och repressiva samhällsroll.
Denna cykel av misshandel speglar de svartas lidande, som dock oftare tar ut sina våldsamma upplevelser på varandra. De fattiga vita har inte bara sina egna barn, utan även de svarta som en sårbar och socialt accepterad målgrupp att ta ut sin frustration på.
Eftersom de hela livet har fått höra att vita är överlägsna känner de sig svikna när de ser svarta i bättre positioner än de själva. De säger att ”niggrerna har fått för många rättigheter” och att ”ingen nigger någonsin kan uppnå samma status som till och med den lägst stående vita”. De upplever därför att de hamnar på efterkälken när många svarta idag bor bättre och har bättre jobb än de själva.
Efter år av klasskamp under Reagan-eran blev deras hopp om att nå medelklassstatus allt mindre, samtidigt som fentanyl spred sig i deras samhällen. Men deras andel av befolkningen och deras djupare frustrationer är fortfarande desamma. Jag anar att detta också är den djupare orsaken till att många av mina gamla fattiga vita vänner röstade på Trump, som i följande berättelse.

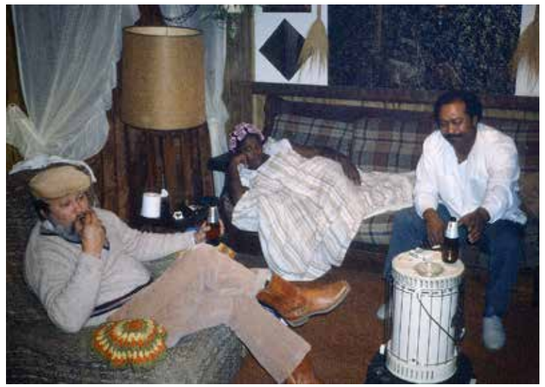

Från antirasistiska hippier till rasistiska Trump-väljare

Uppdatering om Glynn och Vicky Queen

1985 – Glynn, Vicky och deras barn 1985

1987 – Jag lyckades övertala den nu motvillige Glynn att följa med på besök hos Lep och Gertrude

Begreppet tid är också en del av min definition av ”den gode vagabonden”: att följa de människor jag mötte då genom livet för att se hur de senare utvecklades – och kanske där finna den djupare sanning som de rymde.
Mina bilder band oss samman på ett nästan symbiotiskt sätt, och bara det faktum att de förekom i mitt arbete har varit tillräcklig anledning att återvända till dem om och om igen.

En dag plockade hippieparet Glynn och Vicky Queen upp mig i sin VW-buss utanför Raleigh. Det var 1973 – på den tiden visste jag alltid att om jag såg en VW-buss vid horisonten skulle jag få lift. Det fanns inte många hippier kvar, men utvecklingen gick långsammare här i södern.
De kom från Virginia och hade, i den nya tidens anda, brutit med sina fattiga, rasistiska familjer. Nu hade de inga vita vänner alls, bara ”blacks” – som jag på den tiden fortfarande kallade ”negrer” i min danska dagbok.

De bjöd in mig till sin lilla gård, som den långhårige Glynn hyrde av en farbror och hade satt upp ett par hippieskjul på. Att träffa de svarta tobaksarbetarna här blev ett fotografiskt genombrott för mig.
Egentligen hade jag rest från nordstaterna till North Carolina för att se tobaksskörden i det fattiga östra USA, men hade fastnat i det mer välbärgade Greensboro hos Tony Harris, som introducerade mig för så många spännande, välutbildade svarta från medelklassen att jag kom flera månader för sent till skörden. Det var typiskt för min ja-filosofi att komma för sent, om jag nu hade ett mål. Jag kom dock inte att ångra det, för Tony, med sin djupa insikt i svart och vit psykologi, blev min livslånga följeslagare som föreläsare.

Men utan den vite hippien Glynn hade jag aldrig kommit så långt heller.
Varje kväll samlades hans fattiga tobaksarbetare på gården för att dricka öl, och genom dem fick jag tillgång till de avlägset belägna sidovägarna i ”det svarta bältet” – platser där det var nästan omöjligt att lifta. Genom dessa kontakter tog jag många av mina viktigaste fotografier. Det var här jag träffade Lep Whitley (syns i Glynns vardagsrum på sidan 449) och hans familj (Lefus och Mosel, sidorna 121–123).

På den tiden var Glynn och Vicky vegetarianer och starkt vänsterorienterade. Men varje gång jag återvände hade något förändrats. Redan 1978 såg jag att de hade blivit mer välbärgade på sin tomt. Glynn körde nu runt i en glassbil och sålde glass till de fattiga svarta barnen. När jag bodde hos dem igen 1985 med min fru och vår femårige son Daniel hade de fått tre barn som han kunde leka med. Men nu var Glynns långa hår borta, eftersom han hade fått ett fast jobb, och min vegetariska fru var besviken över att det nu fanns kött på bordet.

Det var fortfarande genom dem som jag de första åren fann mina svarta vänner i detta stora skogsområde, där de ständigt flyttade

1994 – Lep fortfarande pigg och frisk i sin husvagn

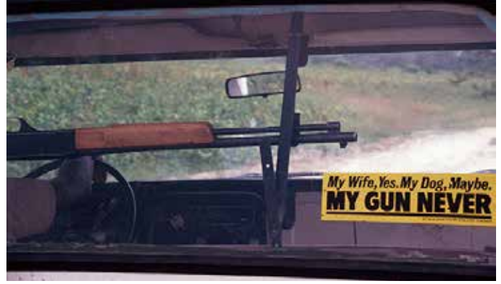
2007 – Lep utan hår och utan sin älskade Gertrude, som nu hade avlidit i cancer

från skjul till skjul – övergivna av vita som hade flyttat – när de gamla brann ner efter skorstensbränder. Därför blev jag chockad när jag upptäckte att deras svarta vänner nu aldrig längre kom till deras hus.
”De vände niggers mot oss”, svarade Glynn tveksamt, väl medveten om att jag inte gillade den sortens språk. Det började med att en av deras vänner – Hugh, som syns i sängen på sidan 348 – hade stulit allt de ägde. Hugh fick senare avtjäna 25 år i Central Prison i Raleigh, där jag aldrig fick besöka honom.
Nu hade jag själv en bil och kunde hitta mina svarta vänner utan Glynns hjälp – och har besökt dem alla ända sedan dess.

Under tiden blev Glynn och Vicky rikare och rikare och förvandlade sakta sin lilla fallfärdiga gård till något som liknade ett litet slott, medan Lefus och de andra svarta i trakten blev fattigare och fattigare.
Varför? Jo, precis som Glynn 1995, eftersom han – precis som de andra vita jordbrukarna – nu bara anställde mexikaner. De svarta på tobaksfälten hade likaså ersatts.
Och med åren, då han bara umgicks med vita och samlade på sig ett vapenarsenal, hade han blivit en spegelbild av samma fruktansvärda rasism som han som ung hippie hade gjort uppror mot.
Han hade till och med blivit lokal ledare för Det republikanska partiet och tog med mig på möten med sina republikanska vänner. Där stod han vid grillen och klagade över de höga skatterna och över all den välfärd som de svarta fick – just för att han och hans arbetsgivarkompisar inte längre ville ge dem arbete.
Ändå var det bra för mig att bo hos honom igen. För jag hade rasat så mycket mot republikanerna det senaste året på grund av deras obstruktion av Clintons politik, att de gradvis hade blivit en ansiktslös fiende.
Men eftersom jag tyckte om Glynn och hans vita vänner tvingades jag se människan bakom deras begynnande splittringspolitik. Den förändring jag bevittnade hos Glynn och Vicky – och hos så många andra i min generation – speglade den historiska utvecklingen i det vita Amerika självt, ända fram till Trumps MAGA-rörelse.

Glynn dog 2012 av hippiesjukdomen hepatit C. Efter valet 2016 berättade Vicky för mig att hon hade röstat på Trump – precis som Glynn skulle ha gjort.
På så sätt bidrog de än en gång till att vidga den ekonomiska klyftan mellan svarta och vita, som har vuxit explosionsartat sedan den relativa jämlikheten under mina vagabondår.

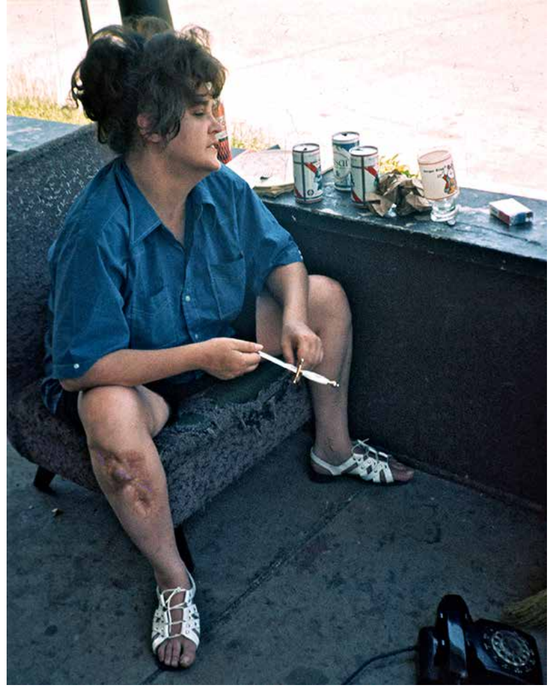
Den klyftan såg jag tydligast varje gång jag besökte Lep – Glynns gamle svarta vän – i hans fattiga barack, som inte ens visste att Glynn fortfarande bodde mindre än en kilometer bort.
I deras lilla by hade jag, utan att ha planerat det, blivit en verklig budbärare mellan det svarta och det vita Amerika – en resa som jag hade påbörjat som vagabond, men vars djupare betydelse först avslöjades med tiden.

1986 – var som helst

1974 - NYC

1972 - Jackson, MI - Nedan historiskt foto

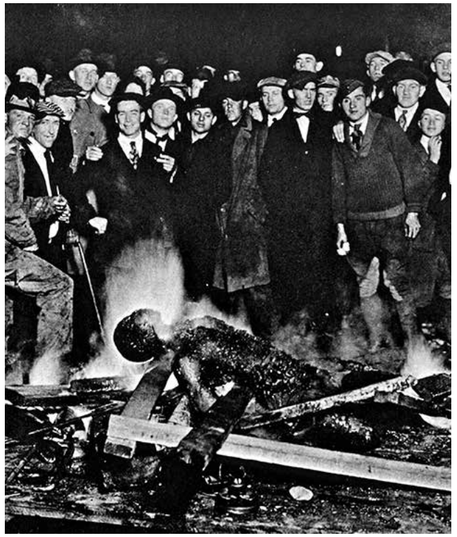

1974 - Kinston, NC

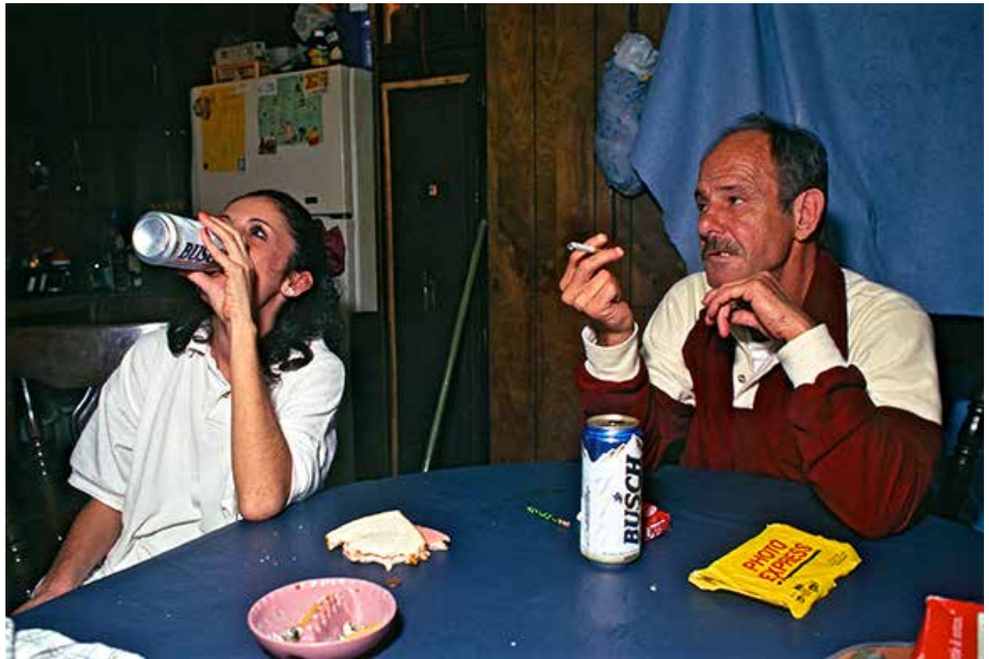
Förakt och grymhet: De fattiga vitas roll i den rasistiska förtryckningen

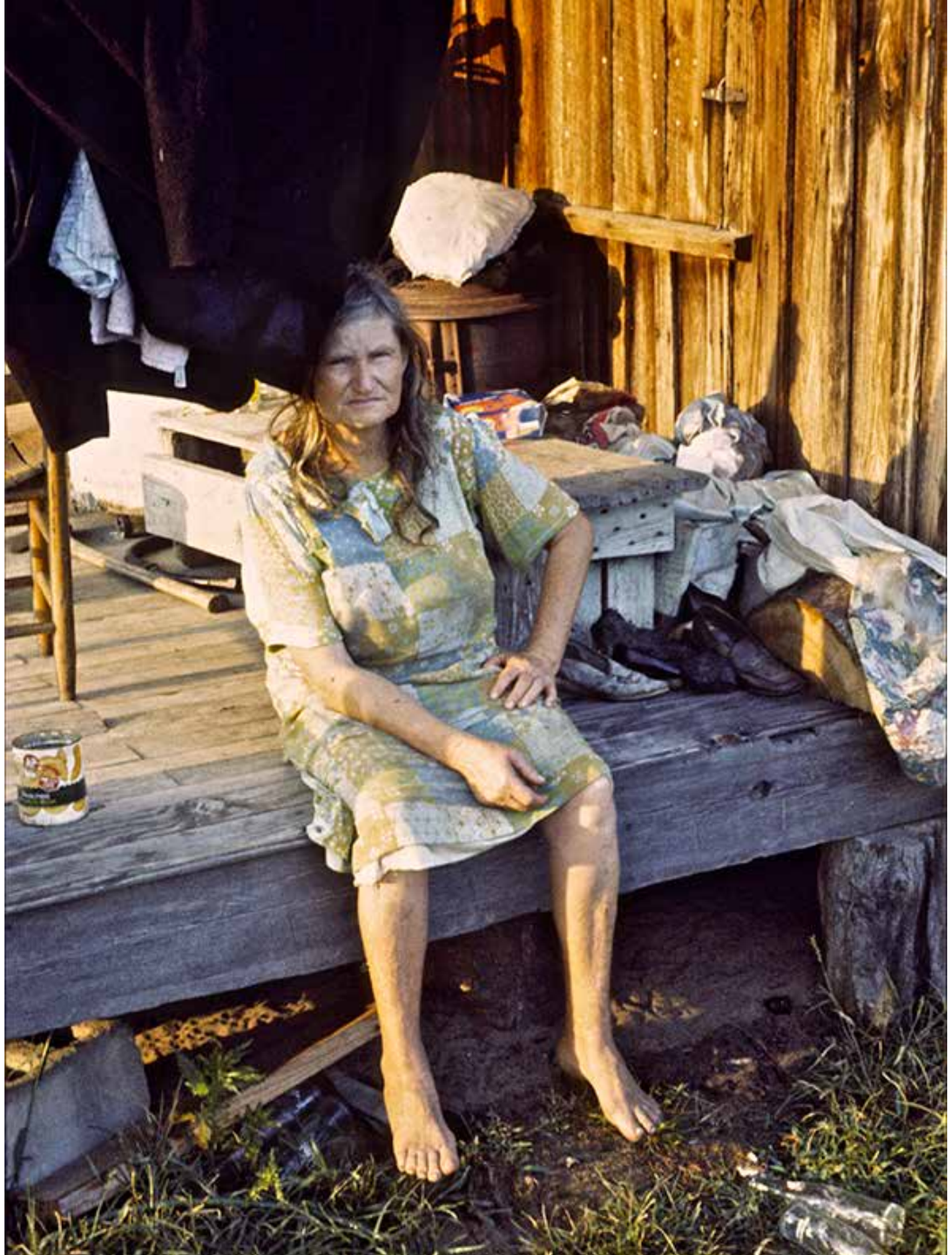
"Racism as a form of skin worship, and as a sickness and a pathological anxiety for America, is so great, until the poor whites – rather than fighting for jobs or education –fight to remain pink and fight to remain white. And therefore they cannot see an alliance with people that they feel to be inherently inferior." – Jesse Jackson

De förstår inte den inre dynamiken i systemet, som ofta gör dem arbetslösa, och skyller därför på någon som bara är lite annorlunda – precis som motsvarande grupper i Europa använder muslimska invandrare som syndabockar, irländska protestanter mot katoliker, israeler mot palestinier, japaner mot koreaner, indier och afrikaner mot lägre kaster och stammar – medan alla har hallucinationer om judarna, särskilt där inga judar bor. Inget samhälle har någonsin varit fritt från förtryck. Därför måste varje ny generation lära sig att omfamna och läka sina ilskemönster innan de hopar sig och bryter ut i våld eller folkmord. Om vi inte vågar konfrontera våra mörka sidor, slutar det lätt med att vi tar ut dem som förträngd ilska på andra. I USA, där det inte finns någon välfärd från vaggan till graven, är det framför allt de fattiga som drabbas. Deras rasism, bristfällig utbildning och vårt ihållande hån mot dem som "rednecks" och "crackers" driver dem längre åt höger än de flesta amerikaner och gör dem till motståndare till varje socialt skyddsnät som också skulle gynna de svarta. Oförmögna att ta itu med de verkliga orsakerna till sin maktlöshet riktas den vita ilskan ofta mot de svarta i form av rasistiskt våld.
Denna bitterhet fick fattiga vita att lyncha nästan 5 000 svarta.

1996 - Pinckneyville, MS

1975 - San Francisco

Tv. 1974 - Elizabethtown, NC - Nedan 1974 - Jacksonville, FL

1974 - Little Italy, NY

”Strange Fruit” i nya skepnader

”The Nazis were impressed by the American custom of lynching its subordinate caste of African-Americans. Hitler especially marveled at the American ”knack for maintaining an air of robust innocence in the wake of mass death.” - Isabel Wilkerson, Caste

Lynchningarna fortsätter – bara i andra former. Derrick Johnson var bara 15 år när han av misstag hamnade i ett fattigt vitt kvarter i New York. Vita brukar vanligtvis ingjuta rasism i sina barn på ett mer subtilt sätt, men här stod de i dörröppningarna och hetsade barnen med rop som: ”Döda niggeren” och ”Döda svinet”. Barnen attackerade Derrick med basebollträn mitt på ljusa dagen, medan ingen av de vuxna senare ville prata med polisen.

I Europa vet vi hur totalitära krafter kan manipulera sådana fattiga, förbittrade vita till explosivt hat mot minoriteter. Här ledde det till fascism. I USA tar det ofta formen av ostraffat pöbelvåld. Gemensamt är att denna ”folkliga vrede” sällan riktas mot makten, utan nedåt – mot dem som redan är utstötta.

Teenagers Kill Black, 15

Continued From Page 8

Two other residents confirmed this part of her statement.

"They were encouraging the kids to attack them," said woman. "They were shouting 'get the nigger' and 'kill the bastard.'"

Several members of the social club, which is just north of the park where Johnson was found and across the street from where Sanders was beaten have

r the others.
ng better.

denied seeing the attack or taking any part in it.

Police have canvassed buildings in the predominately Italian neighborhood searching for witnesses with no success.

A Post reporter also interviewed dozens of people in the area without finding any witnesses to the attack other than the woman mentioned. She asked to remain anonymous because she feared possible reprisals against her family. But he indicated she would talk to police.

Many members of the community said they'd heard about the incident but none admitted to actually seeing the attack or knowing anyone directly involved.

an officer close to the investigation, "because no one is talking to us. But since no white kids were hurt and around it isn't likely that we didn't find any weapons the black kids were using the attacking."

Several incidents with racial overtones have erupted in recent months between local whites and black teenagers attending nearby Chelsea JHS and Food and Maritime Trade HS. Community and religious leaders have insisted that those incidents were not racially motivated but were caused by a natural conflict of interests over the use of a local gymnasium.

Neither of the youths beat

1974 - Little Italy, NY - Derrick Johnson

1972 - Miami, FL

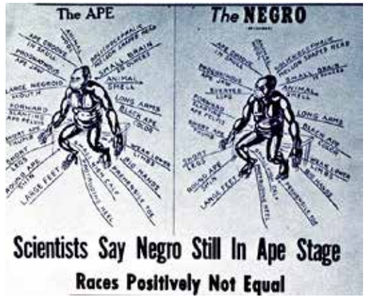
När USA inspirerade Hitler

”The Nazis were impressed by the American use of second-class citizenship and segregation as a model for what they were trying to achieve in Germany. They marveled at the American ability to subjugate its minorities without international scrutiny.”
— Isabel Wilkerson, Caste

Min nazistiske vän i Baltimore hade först varit kommunist, men när han upptäckte att de eftersträvade jämlikhet för svarta gick han över till nazisterna, som ansåg att vita var överlägsna och att ”alla niggere skulle skickas tillbaka till Afrika”.
Nazisterna i norr delade den önskan som många vita européer har idag att hålla de utstötta utom synhåll – en undvikande rasism som vägrar att integrera sig. Klanen i södern ville inte fördriva dem, utan bara hålla dem nere och på plats genom dominerande rasism, ofta understödd av hot och lagens tysta acceptans.
Jag såg hur polisen vid klanmöten avväpnade områdets svarta, medan klanen fritt bar pistoler och kulsprutor. En natt smög jag mig in i en vit kåpa till en av deras korsbränningar och spelade in detta tal:

Begge 1973 - Baltimore

Alle 1978 - Gadsden, AL

1974 - Gainesville, AL

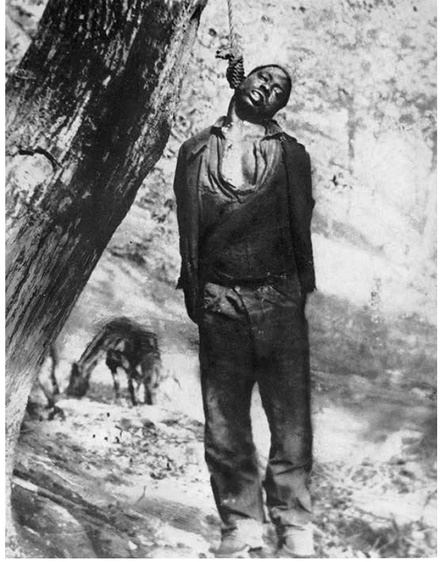

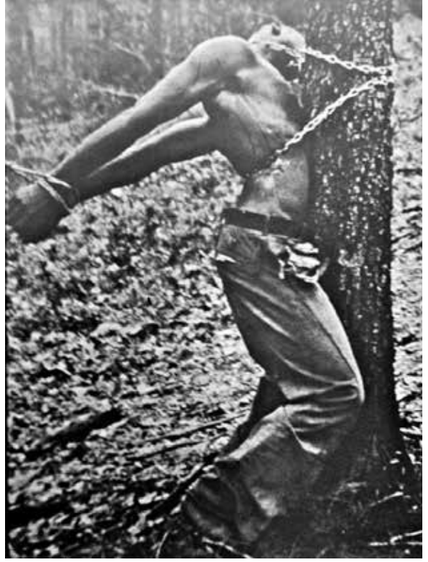
1973 - Louisiana

1975 - Tarboro,NC

"I imagine one of the reasons people cling to their hates so stubbornly is because they sense, once hate is gone, they will be forced to deal with pain."
– James Baldwin

Historiska foton av lynchningar

Om att konfrontera smärtan bakom det vita hatet

Ja, konspirationen ger oss något att fundera på, vänner. Och så går ni bara där och tänker på de här aporna med svullna läppar och svansar mellan benen. Ni blir hela tiden provocerade och upprörda av de små aporna som springer omkring och skriker: "Jag blir diskriminerad, jag vill att den där polisen ska sparkas" och sådant skitsnack. Och så vill ni göra något åt det. Nej, vänner, konspirationen går djupare än en hop vilda Ubangi-niggare från djungeln. Är ni medvetna om att det finns tre saker man inte kan ge dem? Absolut bara tre saker: Man kan inte ge en nigger en svullen läpp, ett blått öga och ett jobb! (applåder) ... En dag var jag med och fångade fyra av dem, och precis när vi var redo att ... ja, ni vet ... (gör en gest som antyder rep- -lynchning) (applåder) ... precis när vi skulle skjuta in ett par missiler i deras ullhuvuden, sa någon: "Stopp, vi tar hand om dem, och tack för hjälpen." Så tog de med dem till polisstationen. Nästa morgon sa borgmästaren till vår korrespondent: "Jag är ledsen, men jag var tvungen att släppa dem för att inte få min stad förstörd av NAACP (National Association for the Advancement of Colored People). "Ja, ni skulle ha sett de där niggerna hoppa upp och ner och skrika hysteriskt." Ha, ha, ha"... de borde ha blivit upphängda i sina egna svansar, det borde de (skratt). Vänner, för några år sedan kallades klanen till Washington för att vittna inför en kommission – tro det om ni vill – om mordet på King! De lät utredningen genomföras av två – inte svarta, jag vill kalla dem niggare – för de slösade bort fem miljoner av era hårt förtjänade skattepengar på att hitta svaret på King-mordet. Men för det första, vet ni, man kan inte mörda en nigger! (applåder) Man kan bara mörda en statsman eller en människa med gott rykte. Man kan inte mörda avskum!

"Var för sig var dessa ensamma och förtvivlade förlorare ofta lika rädda för mig som jag var för dem. Trots alla mina fördomar kunde jag inte låta bli att tycka om dem som individer. Människor som är beredda att mörda dem de kallar 'avskum' har själva indoktrinerats med den grundläggande känslan av att vara avskum. Deras osäkerhet och självförakt ger dem ett märkligt, ihållande behov av att hata andra."
Så skrev jag i min bok 1984, när jag försökte förstå Klanen, efter att jag hade plockat upp en fattig liftare på min föreläsningsturné. Under vår långa bilresa berättade han saker som fick mig att ana incest. När jag försiktigt frågade om hans barndom bekräftade han det: fadern hade våldtagit honom om och om igen. Ändå försökte han försvara sin far – så börjar offer ofta att omdirigera sin ilska och göra andra till syndabockar. Liksom så många misshandlade barn jag hade träffat hade han aldrig fått hjälp.
Vi som har det bra bryr oss sällan om de misstänksamma signaler vi får från smärtans barn och ger hellre vår kärlek till barn som kan återspegla den kärlek som själva format dem. Men få ställen erbjuder mer tid att ge människor som utsattes för övergrepp som barn känslomässig terapi än på USA:s ändlösa motorvägar. De blir nästan alltid tacksamma och är beredda att göra vad som helst för en efteråt.
Efter att ha sett min bok bad han mig att följa med till detta Klan-möte. Först det öppna rekryteringsmötet på dagen, som visas ovan, senare den hemliga korsbränningen. Jag kunde inte låta bli att känna medkänsla med de fattiga vita anhängarna. Innan den hemliga korsbränningen (endast för medlemmar) gav jag honom en måltid mat och mitt telefonkort så att han kunde ringa sin mamma. Plötsligt förvrängdes hans ansikte av ilska och smärta när hans mamma berättade att två svarta just hade dödat hans farbror. Han hade lovat att skydda mig och gömma mig under en kåpa. Men vågade jag nu följa med honom och femtio halvt galna, beväpnade klanmedlemmar in i en mörk skog, när han visste att jag var antirasist – en "niggerälskare"? Skulle han kanske förråda mig? Jag var så rädd att jag ringde hem till min familj i Danmark: "Om jag inte ringer tillbaka före midnatt, larmar ni polisen." Så naivt! Jag hade ju redan sett hur klanen samarbetade med polisen. Men han förrådde mig aldrig. Och än en gång lärde jag mig en av mina viktigaste lärdomar i livet:
ALLA människor som lider – och han led nu både av incestens ärr och mordet på sin älskade farbror – har större behov av VÅR kärlek än av att uttrycka sin smärta och ilska som hat och våld.

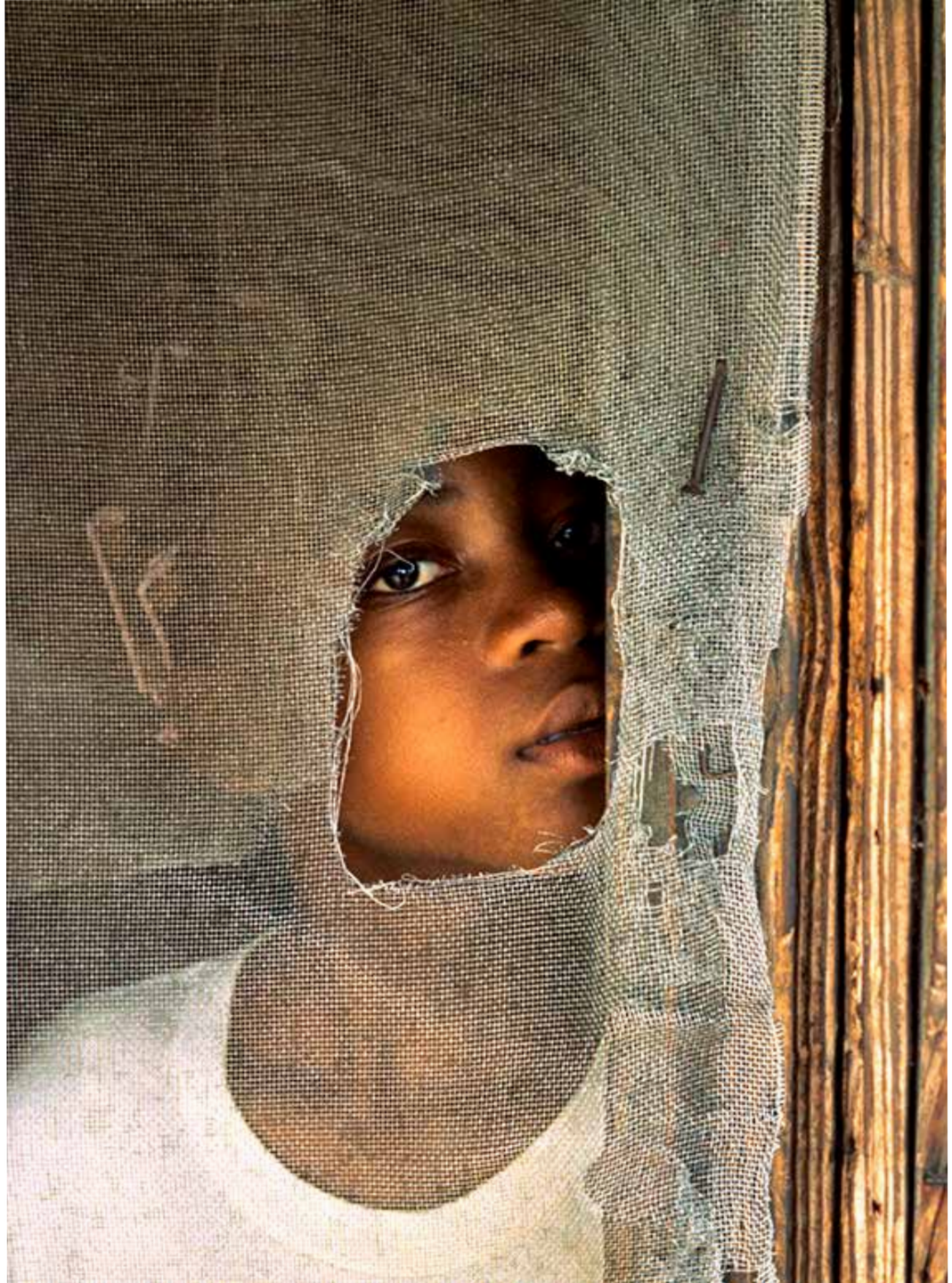
Illustrerad inspelning av talet

Lynchningen av Michael Donald 1981 i Mobile, Alabama. Ku Klux Klan-medlemmar kidnappade med hjälp av en pistol en slumpmässigt utvald 19-årig universitetsstudent på en gata i staden "för att visa Klanens styrka i Alabama". Nästa morgon hittades hans lik hängande i ett svart kvarter. En av klanmedlemmarna, James Knowles, dömdes senare till den elektriska stolen. Morris Dees från Southern Poverty Law Center berättar hur publiken grät när den erkännande lyncharen beskrev hur Michael bad för sitt liv medan klanmedlemmarna förberedde snaran runt hans hals.
Polisbild

1978 - Gadsden, AL

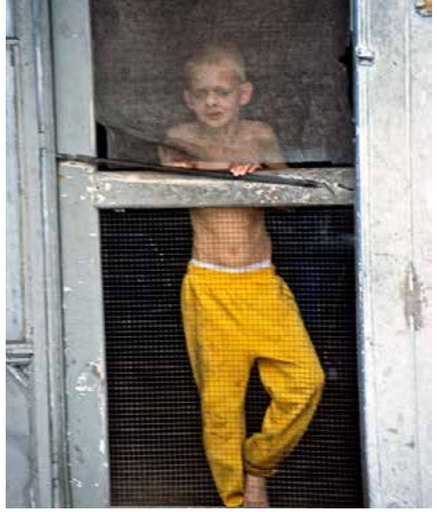
1975 -
Waynesboro,
GA

1978 -
Gadsden, AL

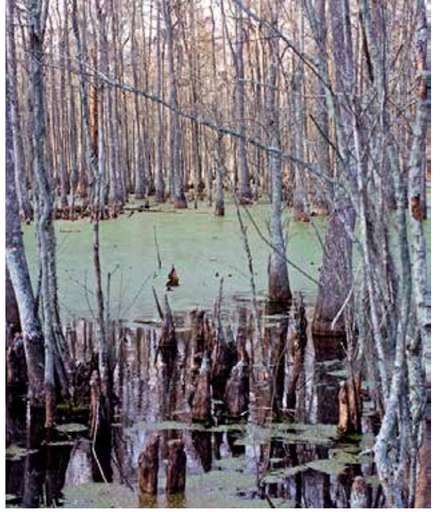
1991 – Woody den kvällen jag plockade upp honom som liftare

1996 - Immokalee, FL

1975 - Waynesboro, GA

1996 – träskmarker, LA

Att avslöja smärtan bakom våldsamt hat

"Whites need the "nigger", for it is the "nigger" within themselves they cannot accept."
- James Baldwin

Under mina vagabondår på 70-talet verkade de flesta amerikaner må bra, och jag stötte nästan inte på någon Klan-verksamhet alls. Men den ökande misshandeln av barn, som jag har sett sedan dess, verkar gå hand i hand med tillväxten av Klanen och vita hatgrupper i ett alltmer polariserat Amerika. Här är berättelsen om hur jag hamnade i en familj av senare Trump-anhängare. En kväll 1991 plockade jag upp Woody, den här fattiga liftaren i Mississippi, som berättade att han och hans två bröder personligen hade dödat så många svarta att de inte längre kunde räkna dem.

– Jag vet inte om han dödade de två första, vars blod jag fick på mig, men jag vet att han krossade huvudet helt.
– Hmm ...
– John gjorde ett jättestort hål i hans huvud – tog ut en stor bit av skallen. Det var då jag fick blod på mig. Det berodde på att jag höll fast killen. Varje gång hjärtat slog sprutade blodet ett par meter ut. Killen sprang ett par steg och föll sedan bara – med ansiktet nedåt. Jag kan ta dig till det gamla postkontoret i ikväll och visa dig var det hände. Det finns en stor skylt med "Ingen tillträde för svarta" när man kommer in från landsvägen.
– Fortfarande? Vilket år är det nu?
– Det är 91 nu, snart 92, och de har en skylt där det står "Ingen tillträde för negrer".
– När ni gav er iväg för att döda dem, hade han då pratat om det hela dagen, eller hände det bara?
– Nej, det hände bara utan vidare. Han gick längs gatan och fick lust att göra det. Och han hade sett dem, så han gjorde det. Det var precis här som killen föll omkull, efter att min bror hade knivhuggit honom ... Jag ska visa dig var han blev knivhuggen – precis på andra sidan den här telefonstolpen. Och sedan sprang han några meter och föll. Låt oss gå härifrån innan polisen kommer, för de är stränga här på kvällarna.
– Vad sa han?
– Han sa: "Jag ska döda en nigger i kväll." Han hade sagt det hela dagen, och när vi hade kommit tillbaka över järnvägen sa Sammy till honom: "Jag slår vad om att du inte kommer att döda honom där." Och det var en stor nigger. Och John sa: "Låt oss slå vad!" Och Sammy sa: "Okej!" Men sedan sa han: "Glöm vadet." Han gick fram och sa: "Hej, har du träffat din skapare?" och så knivhögg han honom. Killen vände upp ögonen, och John vände på kniven innan han drog ut den. När blodet sprutade ut träffade det både mig och Sammy.
– Hur gick det till, när ...?
– Han går ut och dödar niggare för skojs skull. Han säger att han gillar att se rädslan i deras ansikten när de dör. Det var precis som det jag berättade för dig om, då Sammy ropade på en kille att komma fram till bilen, och John hoppade fram och sköt honom. Två av dem sprang iväg och en stannade kvar, han var helt chockad. Jag tror att han var väldigt ung eller något. Sammy började slå honom i huvudet med någon flaska han hade. Och så började John sparka honom och sånt. Och när de hade fått honom att blöda ner på marken, där han inte kunde röra sig, trampade John bara på honom tills han dog. Det enda jag aldrig har sett John göra var att åka ut och köra över nigrerna, som han brukade göra. Men jag har sett blodet på bilen – jag har tagit fram t-tröjor, skjortor och sådant under bilen efter att han hade kört över dem. Jag har sett honom misshandla många, många nigrer, många gånger, och lämna dem livlösa.
– Hur många tror du?
– Hur många? Fler än jag kan räkna på mina fingrar och tår.

Som alltid när jag träffade våldsförövare och mördare frågade jag in på hans barndom. Tårarna vällde fram medan han berättade hur de tre syskonen under hela sin uppväxt hade blivit misshandlade och utsatta för övergrepp av sina djupt alkoholiserade föräldrar.
– Så långt tillbaka jag minns fick jag stryk av min mamma. Hon kom alltid hem full ... och slog mig varhelst hon kunde komma undan med det.

Det är viktigt att alltid ge sådana plågade barn all den kärlek och ömhet vi kan uppbåda. På mina resor förvånas jag gång på gång över hur lite som krävs för att dessa tyngda, inneslutna människor ska räta på ryggen och må bättre med sig själva. Människor som mår bra med sig själva är, som vi vet, inte kapabla att skada andra eller ens tänka illa om andra. Endast människor som lider vill göra andra illa. Alla de värsta rasisterna jag möter nuförtiden har utan undantag blivit misshandlade eller förnedrade som barn. Deras korsbränningar, hakkors och brandbomber är bara ett rop på vår hjälp och uppmärksamhet, och det krävs oerhört lite för att hjälpa dem ur deras mönster av förtryck.
Fem år senare lyckades jag spåra upp några av Woodys offer, som Sarahs familj, som han hade knivhuggit medan de sov. Deras förstörda liv behövde samma kärleksfulla omsorg för att inte krossas av förlamande rädsla och oförsonligt hat.
Vår kunskap om hur ett sådant hat kan fortsätta i all oändlighet fick den sydafrikanska regeringen att klokt nog benåda förövarna av rasbrott begångna under apartheid.
Min vän Woody hade börjat inse att eftersom han aldrig haft någon att bearbeta sin smärta med, hade han omedvetet riktat den mot de svarta i en så skrämmande utsträckning att han kunde beskriva hur de, efter långvarig tortyr, hade mördat var och en av dem och kastat dem i Mississippis floder och träsk.
– Kastade han vanligtvis liken i träsken?
– Åh ja, många gånger kastade han dem i träsken ...

Here is to the state of Mississippi.
for underneath her borders the devil draws no line.
If you drag her muddy rivers nameless bodies you will find.
Oh, the factories of the forests have hidden a thousand crimes.
The calendar is lying when it reads the present time.
Oh, here's to the land you have torn out the heart of:
Mississippi, find yourself another country to be part of!

Sång av min vän Phil Ochs, som jag 1971 presenterade varje kväll på scenen på The Gaslight i New York, och som introducerade mig till hatet i Sydstaterna innan jag själv vågade bege mig dit.

Min inspelning av Woodys hatiska tal följt av Phil Ochs sång

Alla från 1975 – Washington, GA – Lyssna på min intervju med mrs Barnett och Hill nedan

Det vita frälsarkomplexet: Om paternalistisk rasism

"Racism oppresses its victims, but also binds the oppressors, who sear their consciences with more and more lies until they become prisoners of those lies. They cannot face the truth of human equality because it reveals the horror of the injustices they commit." — Alvin Poussaint, Why Blacks Kill Blacks

I Georgia, där jag bodde hos familjen Barnett i ett av de gamla plantagehusen, lärde jag känna en form av rasism som inte byggde på hat, utan på en historiskt betingad paternalistisk kärlek till de svarta. Fru Barnett ägnade dagar åt att ta med mig runt till familjer som hennes släkt en gång hade ägt – i hennes föreställningsvärld tydligen bara för några år sedan (och, som jag fick reda på, även i den svarta medvetandet).

Fru Barnett: – *Det här är min farfarsfars köpbevis för negerkvinnan Lucinda samt hennes barn och avkomma i all evighet. Priset var 1 400 dollar.*

Fru Hills (hennes väninna i ett annat plantagehem): – *Men du förstår väl att när de kom hit var de vilda, och istället för att klandra Södern, som Norr gjorde, tycker jag att vi borde få beröm. De sålde dem till oss och visste att de sålde vilda djur till oss. Och de fortsatte att komma. Sen började de säga att vi misshandlade dem – men det var ju det sista man kunde säga, när vi gjorde allt för dem, gav dem mat, kläder och tak över huvudet och tog väl hand om dem. Blev de vita plötsligt onda när slavarna kom?*

Fru Barnett: – *Ja, som de så roligt säger: "De vita vill göra allt för nigrerna utom att kliva ner från sina axlar." (skratt) Men en sak är säker: Vi saknar slavarna.*

Fru Hills, sukkende: – *Ja, vi saknar dem verkligen …*

När en "husslav" kom in med eftermiddagsteet svängde samtalet – som så ofta inom sydstatsaristokratin – över till tjänstefolkets dumhet, ännu ett sätt att upprätthålla sin paternalistiska inställning till de svarta och återfå känslan av tidigare tiders sociala särställning.

Min intervju med fru Barnett och fru Hills: Fem år senare, när jag gav dem boken, skrattade de när jag berättade för dem hur européerna hade skrattat åt dem för att de saknade slavarna.

Alla från 1975 - Tupper Plantation home, Washington, GA

Omsorgens rasism: Älskar vi de slavbundna mer än de fria?

"The notion of the white savior is really a counterpart to white supremacy. If whiteness reigns supreme, if all the power rests with white people, then the power to save rests with white people." - Honorée Fanonne Jeffers

Det som fru Barnett saknar idag är inte slavarna som arbetskraft eller egendom, utan illusionen om moralisk överlägsenhet som det påtvingade beroendet gav henne.

Att man kunde förlora en slav värd över 1 400 dollar på grund av sjukdom ingjöt en förmyndaraktig omsorg och ansvarskänsla hos den vita överklassen. Hos fru Barnett tog sig denna "kärlek" uttryck i hennes arbete för svarta som dömts till livstidsstraff – med andra ord i ett behov av att hjälpa en grupp som, precis som slavarna, inte är fri.

Var det denna form av nedlåtande rasism som jag själv höll på att utveckla i detta samhälle? Hur länge kunde jag hålla fast vid den naiva föreställningen att jag, som utländsk invandrare, skulle kunna hålla mig flytande i detta hav av rasism som hade dränkt alla andra?

1973 – Natchez, MS – Till vänster: Emely Kelleys dotter, Jane

1975 – Philadelphia, MS. – Polly i sin hydda – Här nedanför syns hennes granne Carl till höger blev präst, medan hans bror avtjänade ett livstidsstraff

Hur paternalism undergräver minoritetens autonomi

"The Southern belle is a myth, a product of the romantic imagination. She is not real. She is a creation of the white South to justify its exploitation of black women." - bell hooks

I södern hade jag sett två motsatta reaktioner hos de vita gentemot de förtryckta: hat och kärlek. Ju bättre jag genomskådade dessa märkliga känslomönster som produkter av ett århundraden gammalt system, desto mer upplöstes värdeomdömen som gott och ont. Trots förstörelsen kunde jag inte längre fördöma dessa vita.
Från det ögonblick jag visade dem respekt och förståelse började dörrarna öppna sig överallt – den välkända sydstatsgästfriheten. När jag senare reste bland vita i Sydafrika mötte jag en ännu mer överväldigande gästfrihet, till synes proportionell mot den större klassskillnaden mellan svarta och vita. Till skillnad från Europa är den underordnade kasten i södern föremål för traditionell vänlighet, så länge den har underklassstatus. De får inte betalt så mycket för sitt arbete som för sin underdånighet och ödmjukhet – för att känna "sin plats" och vara beroende. Deras passiva motstånd tolkas som "oansvarighet" och "opålitlighet", vilket ytterligare bekräftar "nödvändigheten" av det paternalistiska förhållandet och höjer de vitas status. Denna artificiellt höga status skapar ett psykiskt överskott som visar sig i överflödande gästfrihet och vänlighet gentemot individen – men inte gentemot gruppen, t.ex. "negrer", "yankees" eller "kommunister".
I ett plantagehem anlände jag med min kortklippta peruk på, men värdinnan, Emely Kelley, blev mer och mer förälskad i mig, och en kväll överraskade jag middagsgästerna genom att visa upp allt mitt hår. Emely utbrast genast: "Jag vet att du är kommunist, men jag tycker om dig ändå."

Denna gästvänliga klass deltar kanske inte direkt i de vita terrorhandlingarna, men drar indirekt nytta av dem. Inget av de plantagehem jag bodde i var låst, trots att de var fyllda med guld, silver och dyra målningar – alldeles intill några av de fattigaste människorna på jorden, som jag ofta såg utöva våld mot varandra.
En anledning till att jag kunde röra mig fritt även i de mest våldsamma gettomiljöerna i Södern utan rädsla var min insikt om att 1970-talets slaveri fortfarande höll sitt skyddande paraply över mig. När man står inför ett så djupt rotat system att ens "naiva skandinaviska idealism" inte ens förstås, är det lätt att ge upp och själv bli en del av det. Jag lärde mig snart den självförnedrande och i grunden obekväma konsten att låta svarta tjänsteflickor servera mig frukost i himmelsängen – och att inte begå det "brottet" att bädda min egen säng.
I Mississippi upplevde jag att tjänstefolket ägnade dagar åt att klä de vita "belles" i stora klockformade klänningar, så att vi kunde fortsätta med konfederationens gamla baler, där de svarta endast var närvarande i form av en svartmålad vit kvinna i rollen som "mammy". Jag älskade dessa till synes oåtkomliga, men varma och charmiga "southern belles", vars okränkbara "vita kvinnlighet" användes som förevändning för att rättfärdiga att tusentals svarta män dödades i ett terrorvälde som enbart syftade till att upprätthålla den vita överhögheten.
Ändå kunde jag inte låta bli att skratta när jag för första gången återvände till Natchez 1978 och fann staden upprörd över en artikel i New York Times som beskrev plantagehusen som "dekadenta och promiskuösa" – precis så som jag själv hade upplevt dem.

1975 – Phil, MS. Rachel här blev våldtagen och mördad som 14-åring

1973 - Natchez, MS

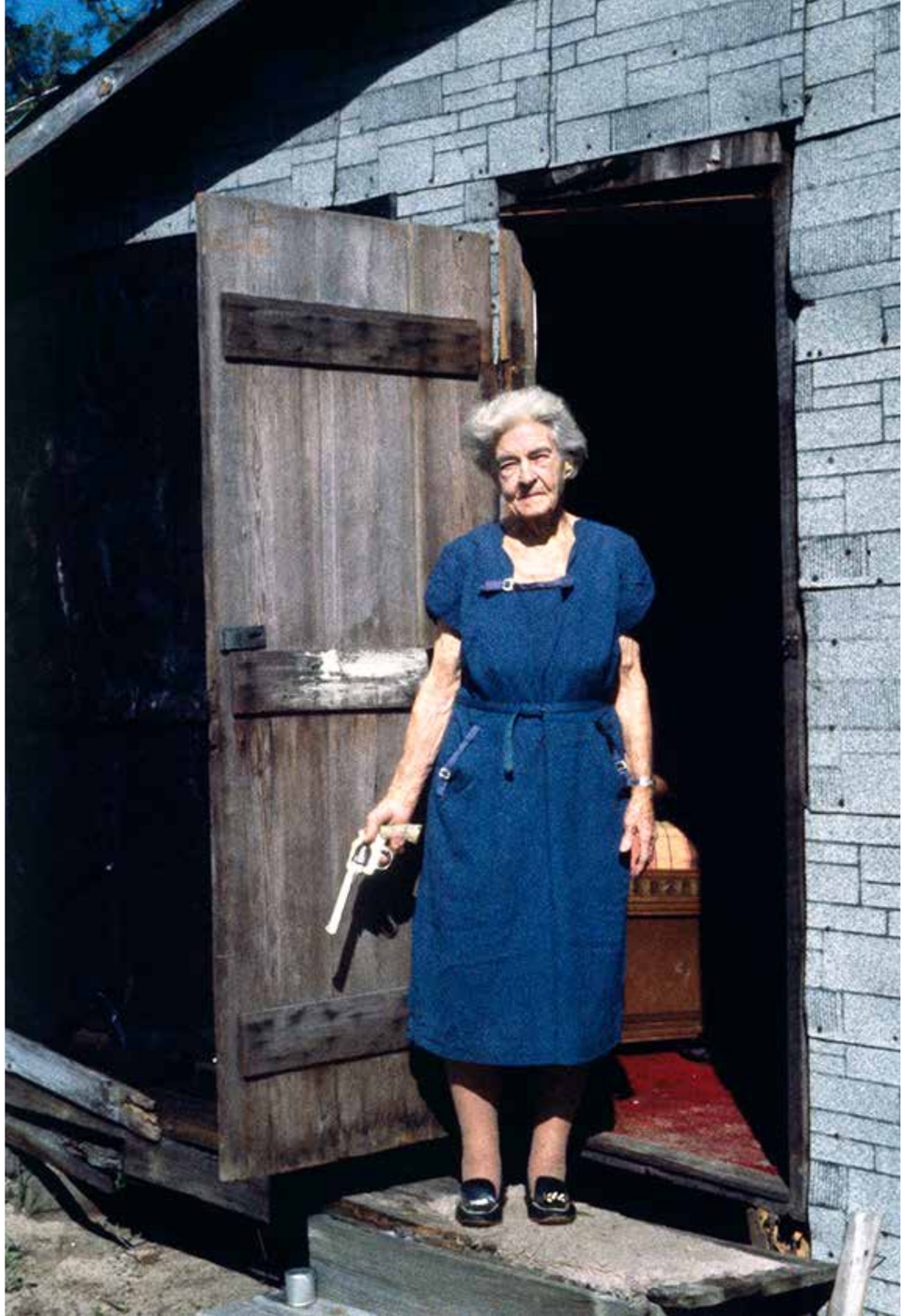

Om att säga ja

"The family is like the forest: if you are outside it is dense; if you are inside you see that each tree has its own position," Yaa Gyasi in "Homegoing"

Den största friheten jag känner till är att kunna säga ja; friheten att kasta sig i armarna på varenda människa man möter. Just som vagabond har man frihet, energi och tid att vara mänsklig gentemot varje individ.
Det mest fantastiska lotteriet jag känner till är att lifta. Man vinner varje gång. Man kan lära sig något av varje människa. Jag har aldrig sagt nej till en lift – oavsett om det låg pistoler på framsätet eller om fyra skumma män med solglasögon satt i bilen. Varje människa ger en inblick i samhället.
En man i New York bad mig köra en hyrd släpvagn till Florida. Han ville inte säga vad som fanns i den. Vi kom överens om 60 dollar, men jag fick aldrig pengarna. Senare fick jag reda på att det var maffian som föredrog att använda en oskyldig utlänning för sådana narkotikatransporter. Eller kanske var det vapen till de kubanska exilerna i Miami?
En annan gång, i Alabama, bad en 87-årig fattig kvinna mig att köra henne till Phoenix i Arizona. Hon ville dö där. Jag hjälpte henne att spika igen fönstren i hennes förfallna hydda, ut t för Notasulga, som hon visste att hon aldrig skulle få se igen – men hon ville inte att de svarta grannarna skulle flytta in.
Hela vägen satt hon med en pistol i handen. Hon var livrädd för mig på grund av mitt långa hår och skägg, men hade inget annat sätt att ta sig iväg på. Hon var så svag att jag var tvungen att bära henne in överallt längs vägen, men hon klamrade sig fortfarande fast vid pistolen. Bilen var så gammal att vi bara kunde köra 50 km i timmen, så resan tog fyra dagar.
Hon hade sparat i åratal till bensinen, men inte till mat, så jag var tvungen att flera gånger stjäla morötter och annat ätbart längs vägen. Nästan hela resan pratade hon om den rasistiske guvernören Wallace och hoppades att han skulle bli president innan hon dog. Jag lärde mig mer om Alabama på den resan än jag hade kunnat läsa mig till under en hel livstid.
I Florida plockade två tjejer upp mig och bjöd mig på en brownie. Eftersom jag var väldigt hungrig och satt i baksätet passade jag på att äta hela fyra kakor. Jag äter alltid det folk ger mig – oavsett om det är piller eller jord eller något ännu värre. Varje gång ger det mig en viss inblick i samhället. Så var det även den här dagen. Det visade sig att det var haschkakor och att jag hade ätit alldeles för många. Jag blev helt borta och kunde inte lifta mer den dagen, eftersom jag inte kunde kommunicera med chaufförerna. Jag gick in till Jacksonville och satte mig i en park för att vänta på att ruset skulle avta. Två ofarliga uteliggare kom och satte sig bredvid mig, men jag blev plötsligt oerhört rädd för dem och rusade in på busstationen. Jag vågade inte vara ute på gatan, inte ens i dagsljus. Haschen gjorde mig extremt paranoid, och när man utstrålar rädsla mot andra människor händer det lätt att man själv blir nedslagen. Den dagen insåg jag den skakande ångest som många amerikaner bär på, och hur maktlös man är inför den. Sedan dess har jag haft större förståelse för människors reaktioner i Amerika.
Det händer också att jag själv känner ångest. En natt i New York hörde jag en röst ropa från en mörk port i de då så obehagliga områdena kring 9th Avenue. Jag var övertygad om att om jag gick in där skulle jag bli överfallen. Men jag var ännu mer rädd för att om jag inte gjorde det skulle det skapa ett prejudikat, och då skulle jag bli lika handlingsförlamad som så många andra. Jag tvingade mig själv att gå in. Det visade sig förstås bara vara en sliten gatuprostituerad som tog 5 dollar. Det övertygade mig än en gång om att man aldrig tar skada av att säga ja. Som regel blir man till och med belönad för det.

I Detroit bad en femårig pojke mig länge att följa med hem och ta några bilder på hans mamma. Jag hade ont om tid, men följde ändå med honom. När vi kom fram låg mamman sjuk, och fyra av hans sju syskon hade stora råttbett på ryggen och benen.
I början uppfattade jag oförmågan att säga nej som en svaghet, eftersom jag alltid har varit väldigt medgörlig. Men nu har jag kommit fram till övertygelsen att det är en styrka, och har gjort det till en vana, vart jag än befinner mig. Det har skett på bekostnad av min förmåga att välja; det har gått så långt att jag nästan inte kan välja längre.
Nästan varje dag när jag liftar blir jag inbjuden till en restaurang av en chaufför. Jag får menyn, men det är omöjligt för mig att välja. Efter en pinsam paus föreslår chauffören som regel något, och jag säger genast ja. Det spelar mig fullständigt likgiltigt vad de serverar. Mat är bara ett medel för att komma vidare.
Jag har upptäckt att även det att inte kunna välja har sina fördelar. Efter ett besök på blodbanken i New Orleans och den vanliga kampen genom "the gay wall" ut ur staden med alla homosexuella, fick jag på väg upp för att se översvämningarna i Mississippis delta lift med en tjock antikhandlare. Han fortsatte att pressa mig att följa med in i de mörka skogarna med

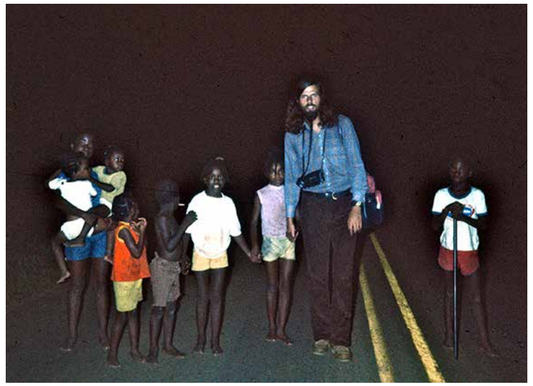
1975 – Notasulga, AL – Den omtalade kvinnan, som senare inspirerade den nederländska sångerskan Marike Jager till skivan "Celia Trigger"

1974 – Harlem, NY – ”JA, okej”, sa jag när de här barnen bad om att få ta en bild tillsammans med mig – och så sprang de plötsligt iväg med min kamera, vilket resulterade i en lång nattlig jakt genom Harlem. Men JA, till slut blev vi vänner.

1973 - Natchez, MS

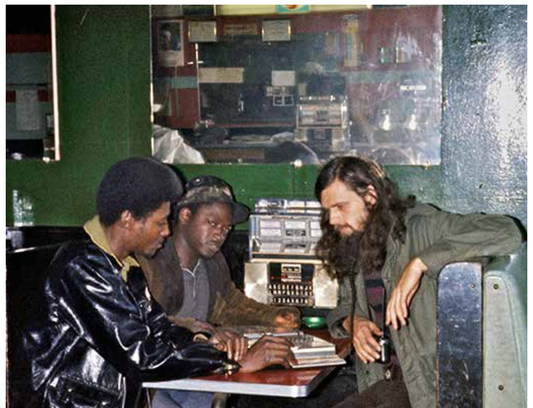

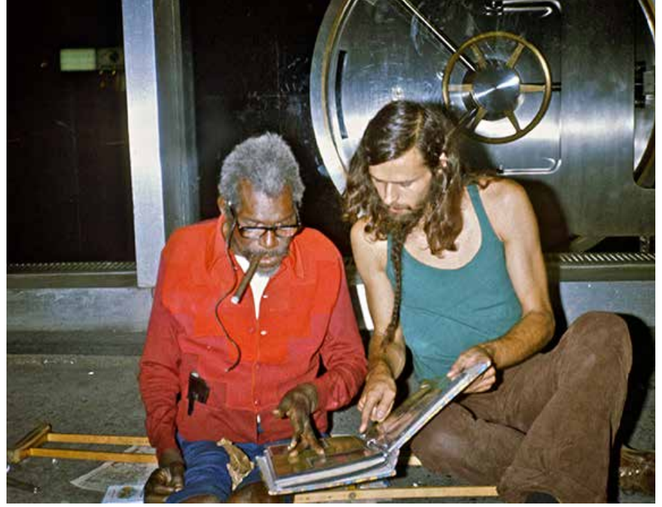
1975 - Meridian, MS

1973 - Boston, MA

1974 - Norfolk, VA

1974 – New York, NY med min vän Lee

löften som: ”Jag ska ordna boende åt dig hos en rik vit dam efteråt.” Jag hade ingen lust att slösa bort tiden på ännu en ”snuskig gammal gubbe”, men kunde inte förmå mig att säga nej rakt ut. Så det slutade med att jag lät honom göra som han ville ute i skogen, och efteråt körde han mig faktiskt till en av de stora plantagevillorna i Natchez, där hans väninna, ägarinnan, genast bjöd in mig till lika intima upplevelser. Utan att säga ja till lite smärta kommer man inte till himmelriket, det hade jag lärt mig för länge sedan. Efter veckor av hunger kändes det verkligen som att komma till himlen att ha svarta tjänare som serverade oss i himmelsängen.

Men det är viktigt att komma ner på jorden igen, så när jag efter veckors vistelse lämnade plantagevillan hamnade jag på kvällen hos en svart hallick i Greenville i det fattiga deltaområdet. Vi blev ganska goda vänner, och han sa att han på grund av vår vänskap skulle ge mig en av sina ”flickor”. Jag sa ingenting. Han tog med mig till en bar där fyra av hans flickor stod. ”Välj vilken fitta du vill. Du kan få den gratis”, sa han. Jag visste inte vad jag skulle ta mig till.

Jag har kommit att tycka om sådana svarta prostituerade med deras fantastiska blandning av våldsam brutalitet och innerlig ömhet. Man kan lära sig mer om samhället av en svart prostituerad på en natt än av tio universitetsföreläsningar. Men det var omöjligt för mig att välja.*

Så tog Ed, som han hette, med mig hem igen. Från och med då blev han mer öppen. Det visade sig att han hade satt mig på prov. Han hade aldrig träffat en vit person som han litade på och ville se om jag var som de andra i Mississippi.

Den natten blev en av mina hittills mest omvälvande upplevelser. Vi låg båda i den säng som han vanligtvis använde för sina affärer, och hela natten berättade han om sin barndom. Det kom som en uppenbarelse för mig. Det var första gången jag var i Mississippi, och det gjorde extra starkt intryck eftersom jag just hade bott i veckor i enorma plantagevillor med antebellum-klänningar, guld och glitter överallt.

Han berättade om hungern, om att plocka bomull från fem års ålder för två dollar om dagen, om att han nästan inte gick i skolan eftersom han var tvungen att plocka bomull, och om alla de ständiga förödmjukelserna från de vita. Nu ville han helt enkelt inte längre. ”Hell no”, upprepade han om och om igen. Han ville bort från bomullshälvetet. Därför hade han blivit hallick.

Både han och flickorna tyckte att det var bättre att prostituera sig på det här sättet än på bomullsfälten. Den vite mannen tog vinsten i båda fallen, men på det här sättet tjänade de betydligt mer: 15 dollar per flicka per natt.

Han hade studerat den vite mannen hela sitt liv, varje enskild gest och tanke. Han kände att han kände honom bättre än sig själv och ändå inte förstod honom. Det gjorde honom till en skicklig hallick, trots att han bara var 19 år. Han visste exakt hur han skulle koppla ihop de vita männen med sina flickor. Men det gjorde ont i honom att göra det. Det lämnade ett djupt sår. Han kände att han sålde ut sin ras och sin stolthet, men hade inget val. Han hatade den vite mannen av hela sitt hjärta; åh, vad han hatade honom. Men han vågade aldrig visa det.

Den natten gick det upp för mig att om många av Mississippis svarta kände som Ed, skulle det komma en dag då det inte såg så bra ut för de vita. Jag var så skakad att jag i flera dagar inte vågade se de vita i ögonen.

Lyckligtvis hade någon den dagen gett mig batterier till min bandspelare, så jag kunde spela in en stor del av det han sa. När jag sedan reser runt bland de vita i Mississippi och bor hos dem spelar jag ofta upp bandet för mig själv på kvällen för att inte identifiera mig för starkt med deras åsikter. Det är svårt att inte låta sig förföras av deras charmiga accent och mänskliga värme. Man måste hålla huvudet kallt i Sydens kokande häxkittel.

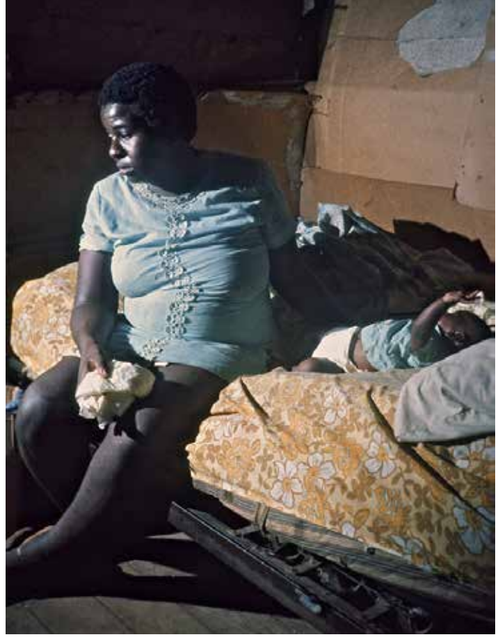
Jag uppfattade det då som en slump att han öppnade sig för mig, för jag hade ju egentligen mest lust att umgås med tjejerna. Men nu börjar jag tro att det inte var en slump. Det är som om något hela tiden leder mig in i de rätta situationerna.

Brev till en amerikansk väninna

****Jag har sedan dess insett att dessa obetänkta meningar från det ursprungliga brevet om min kärlek till prostituerade som en förtryckt grupp – ofta felaktigt i USA och Storbritannien – tolkas på ett sexuellt snarare än ett politiskt sätt. För en tydligare förståelse av mitt förhållande till prostituerade, se sidan 409.***

1973 - Natchez,
MS - Emely Kelley

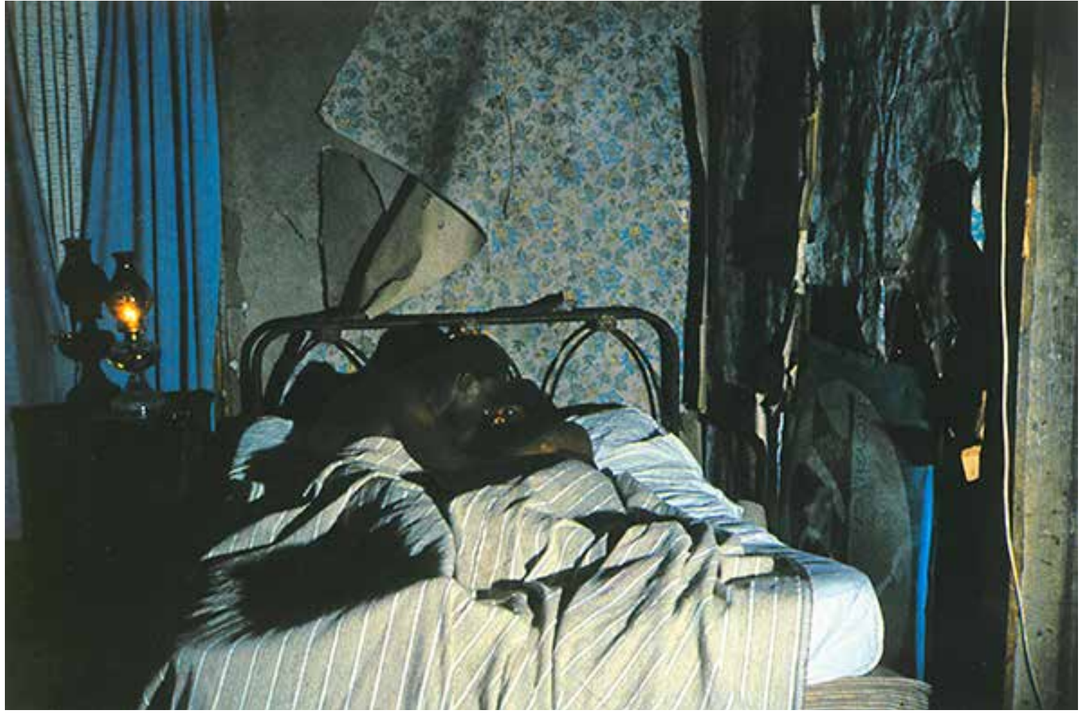
1975 - Philadelphia, MS - Helen Wilson

1996 - Bullock County, AL - Ida Ford

1975 – Philadelphia, MS – Polly Jones, som fortfarande 1996 levde utan elektricitet

1974 - Tarboro, NC

1974 - Greenville, NC

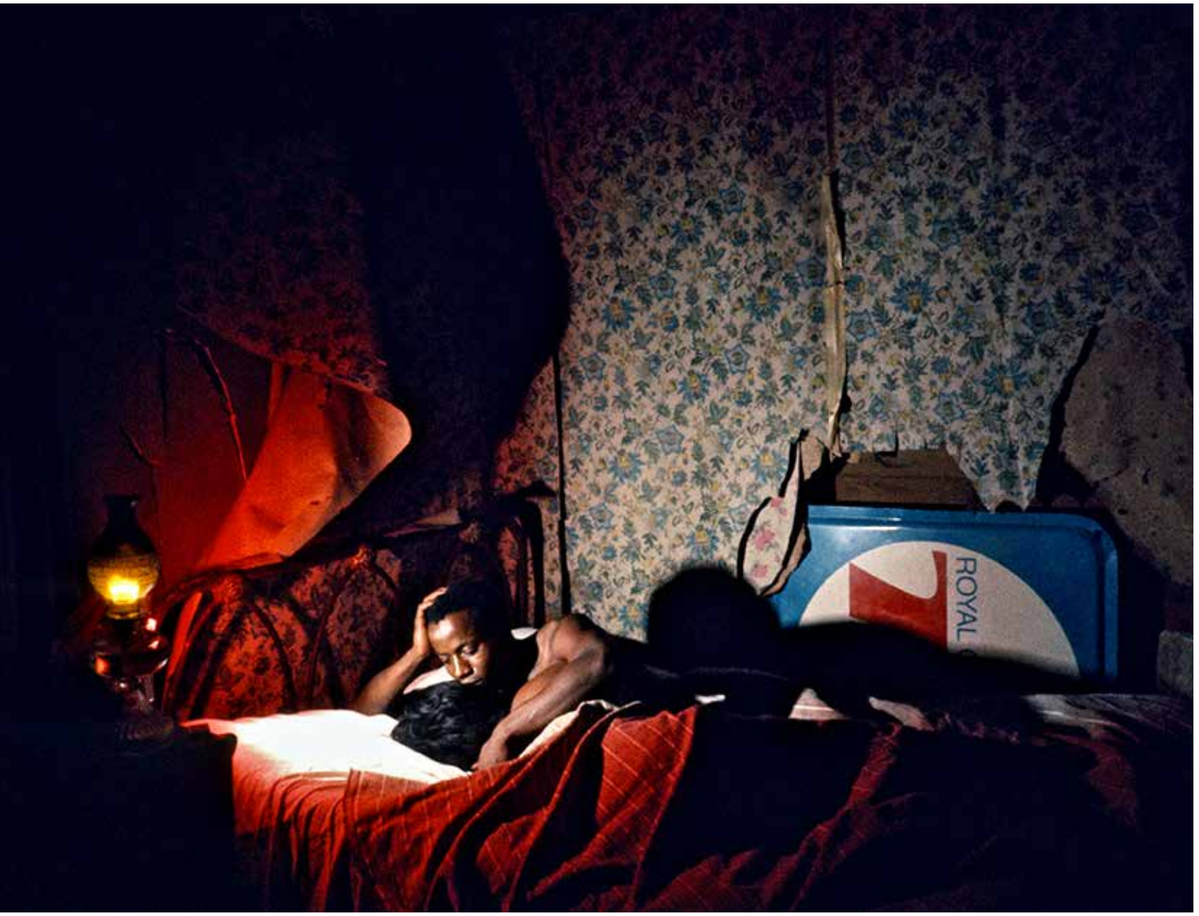
Den vita kvinnans piedestal – den svarta kvinnans kors

"The appeal to the white man's chivalry is an empty mockery, for it means only the preservation of white womanhood as the emblem of racial purity, and the justification of lynching."
- Ida B. Wells, tidlig borgerretsforkæmper

"The white man is the ruler of everything. As the white woman is protected and adored — the Negro woman is the mule of the world."
- Zora Neale Hurston

Jag tyckte att en av de märkligaste aspekterna av sydstaternas gästfrihet var önskan att omedelbart "skänka" den manlige gästen en attraktiv "flicka". Inte bara inom den gamla aristokratin, utan även bland de "uppåtsträvande" miljonärerna. Redan första dagen blev jag ofta presenterad för en "dejt" från samma samhällsklass (eller någon som strävade efter att bli medlem i den), ofta utan att överhuvudtaget ha blivit tillfrågad. När jag bodde hos den extremt reaktionäre senatorn Stennis familj i Mississippi fick jag en lista med skönheter att välja mellan, medan bankiren i Alabama absolut insisterade på att ge mig senator Allans personliga sekreterare för natten. Deras inställning till "vit kvinnlighet" verkar inte mycket bättre än deras historiska förhållande till svart kvinnlighet. Ändå används denna heliga vita kvinnlighet fortfarande som ursäkt för våldsamt förtryck av de svarta – och för att ingjuta rädsla hos de vita. I en så destruktiv och irrationell atmosfär är det kanske lika svårt för äkta kärlek att frodas under kristallkronorna som bland dem som tvingas "slå sig ihop" i oljelampans sken.

Höger 1975 - Las Vegas, NV

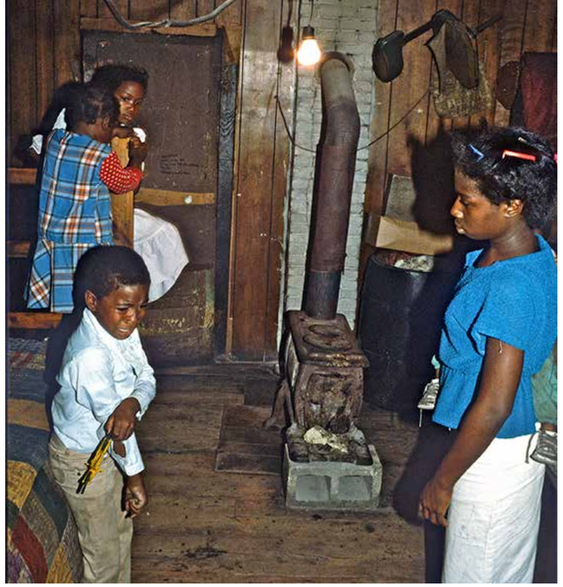

1974 - Tarboro, NC

1974 – Bortskämda studenter från norr på sin årliga ”spring break” i Fort Lauderdale, FL

1989 - Bullock County, AL

1990 - Burke County, GA - Nedan 1973 - Charleston, SC

Förtryckets förvärrade självanklagelsefälla

"The most potent weapon in the hands of the oppressor is the mind of the oppressed." - Steve Biko

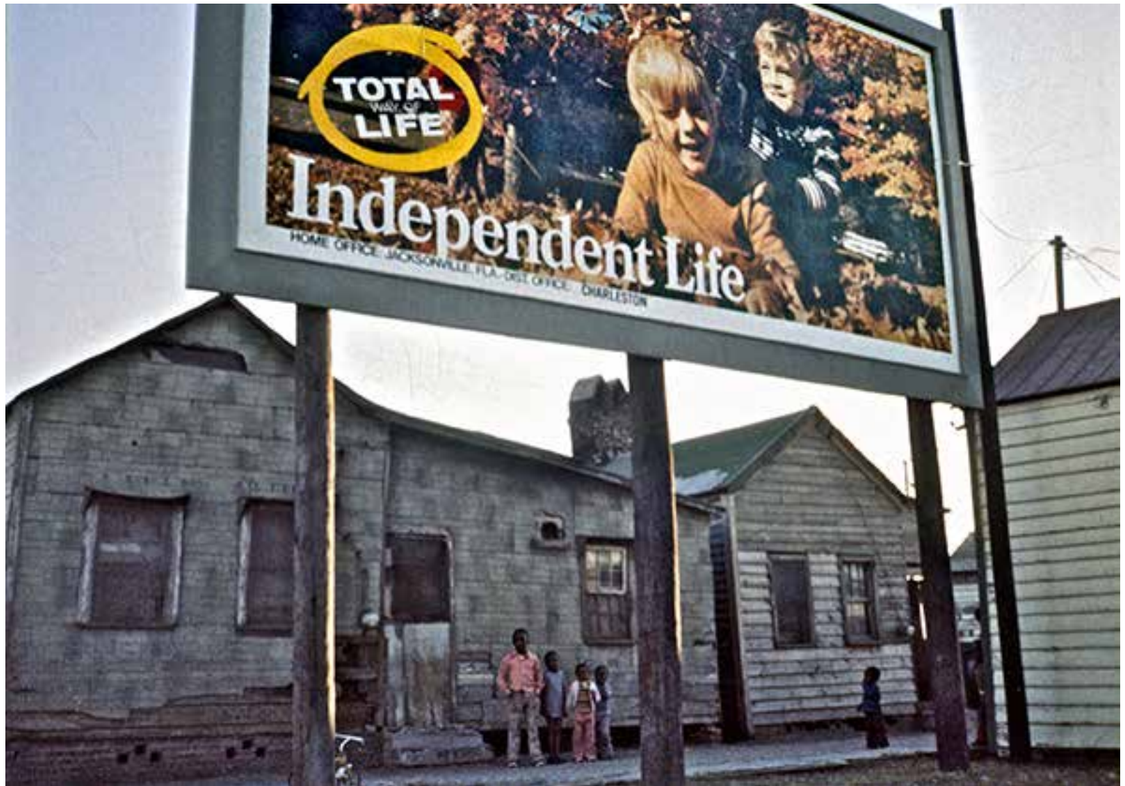
"The greatest weapon used against us is our self-doubt. It is the most insidious, most destructive weapon of all." - Nikki Giovann

Ingen vit, känner jag, kan fullt ut förstå det enorma psykiska trycket i att ständigt bombarderas med budskapet att man är mindre värd än vita.

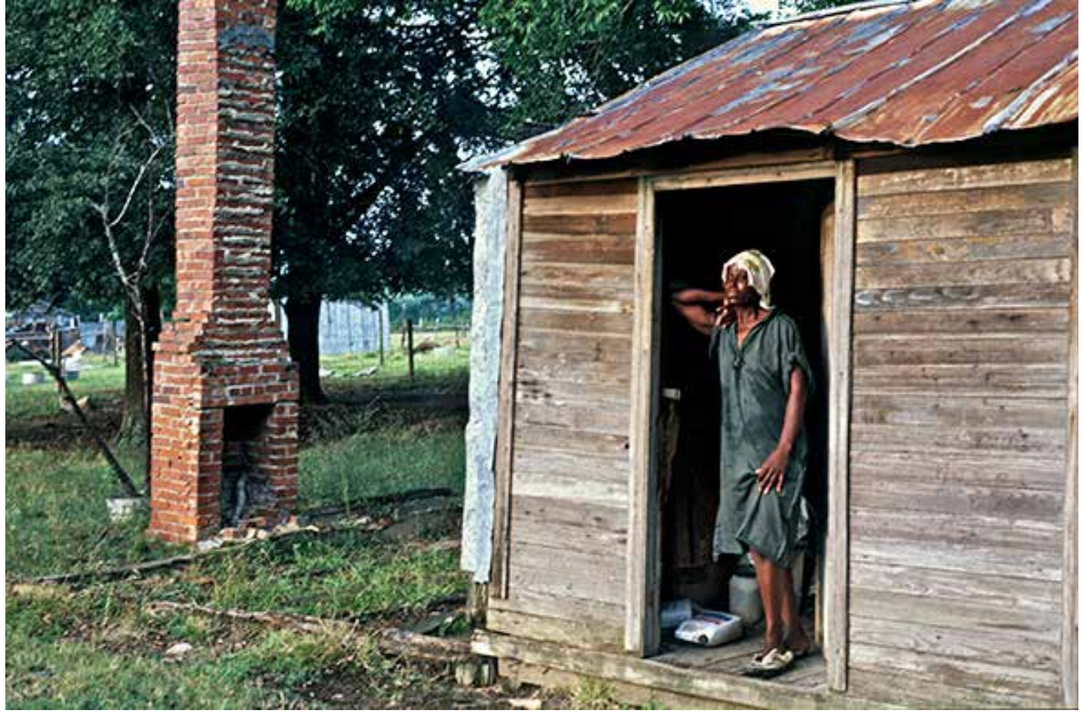
Den största skadan uppstår när offret börjar tro på och ta till sig förtryckarens fördomar. Grymma nedvärderingar som: "Du är inget annat än skit, nigger", hör jag ständigt eka mellan svarta familjemedlemmar. De ingjuter i varandra våra djupa rasistiska känslor tillsammans med den dystra utsikten att vara förvisad till ett permanent liv på det vita samhällets skuggsida.
Det hopp som jag en gång fann bland svarta på 70-talet har idag nästan överallt ersatts av en destruktiv självanklagelse.

1996 - Tunica, MS
Nedan 1990 - Burke County, GA

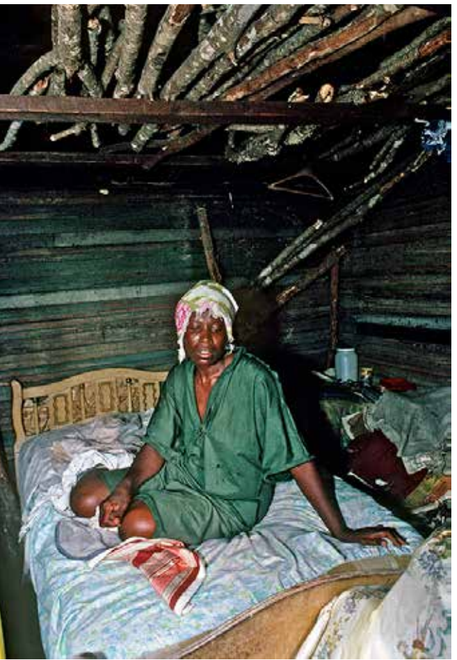

1991 – Cecil, AL

1992 – Cecil, AL – Se min liveintervju med Wilma nedan

Den förödande spegeln:

"I have learned that self-doubt is a thief of faith. It kills dreams and creates fear. It is a burden that is lifted only when we choose to believe in our abilities." - Oprah Winfrey

Mellan mina föreläsningar på universitetet på 90-talet älskade jag de nattliga diskussionerna om rasfrågor som jag hade med Wilma i hennes lilla stuga. Hon var utbildad, men uttryckte i svarta ord det som mina vita åhörare tänker men inte vågar säga:

– Mina egna håller mig nere. Jag är rädd för dem, ja, mitt liv hotas av mitt eget folk.
– Har du tappat tron på svarta människor?
– Ja, det har jag, på grund av det sätt de har behandlat mig på.
– Har vita aldrig gjort dig illa?
– Nej, aldrig. I Alabama och New York har jag aldrig haft problem med vita. Alltid mitt eget folk ...
– Klandrar du dem för det?
– Ja, det gör jag.
– Men jag har ju sagt till dig förut att du aldrig får glömma den verkliga ...
– Ja, du kallar det internaliserad förtryck, eller hur? Men jag ser det inte så. Jag tror bara att det ligger i deras natur att vara så ...
– Nej, nej, nej!
– Jag tror inte att det är en inre förtryckning.
– Men du får aldrig förlora tron på människan.
– Jag har förlorat tron på dem, ja, det har jag.

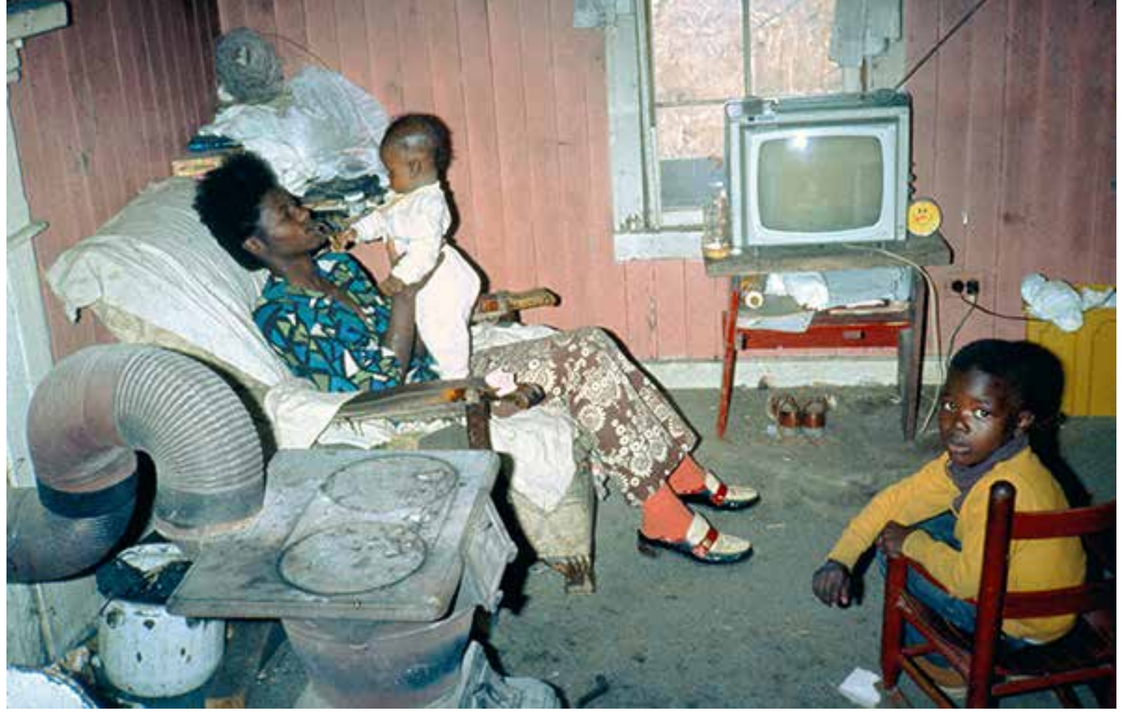
Att se sig själv genom förtryckarens blick

– Men det kommer härifrån, det kommer från rasismen. När människor är så skadade – och du vet att svarta är sårade – låter de det gå ut över varandra. När man förnedrar och kränker människor i ett land tillräckligt länge, vänder de till slut sin ilska mot varandra.
– Ja, men det du pratar om hände för 100 år sedan. Jag vet vad du pratar om och att det är sant, men vi har kommit långt sedan dess. Dörrarna har öppnats för oss. Vi borde kunna klara oss själva.
Men vi håller varandra tillbaka med hat och självviskhet. Det är inte de vita som håller oss nere nu, det är vi själva som håller varandra tillbaka.
–Wilma, nu upprepar du de vitas retorik.
– Det är vad de säger. Vem är arbetsgivarna i det här landet? Det är de vita, och vem ger de inte arbete till?
– Jag vet det, men jag kan bara tala om vad jag själv upplever, och det är mina egna som håller mig nere.
– Det är vad alla svarta känner nuförtiden, och därför lägger de skulden på sig själva och skadar varandra ännu mer. När människor hatar sig själva låter de allt det här gå ut över varandra ...
– Jag vet. Jag vill bara bort från dem.
– Vart vill du ta vägen?
– Det vet jag inte än, men jag jobbar på det ...

"The American past is not a closed chapter. It is a relentless presence in the present, still haunting the minds and bodies of our citizens, both black and white." - James Baldwin

Ovanstående livesamtal med Wilma till en dansk tv-film 1992

1973 - Wendell, NC

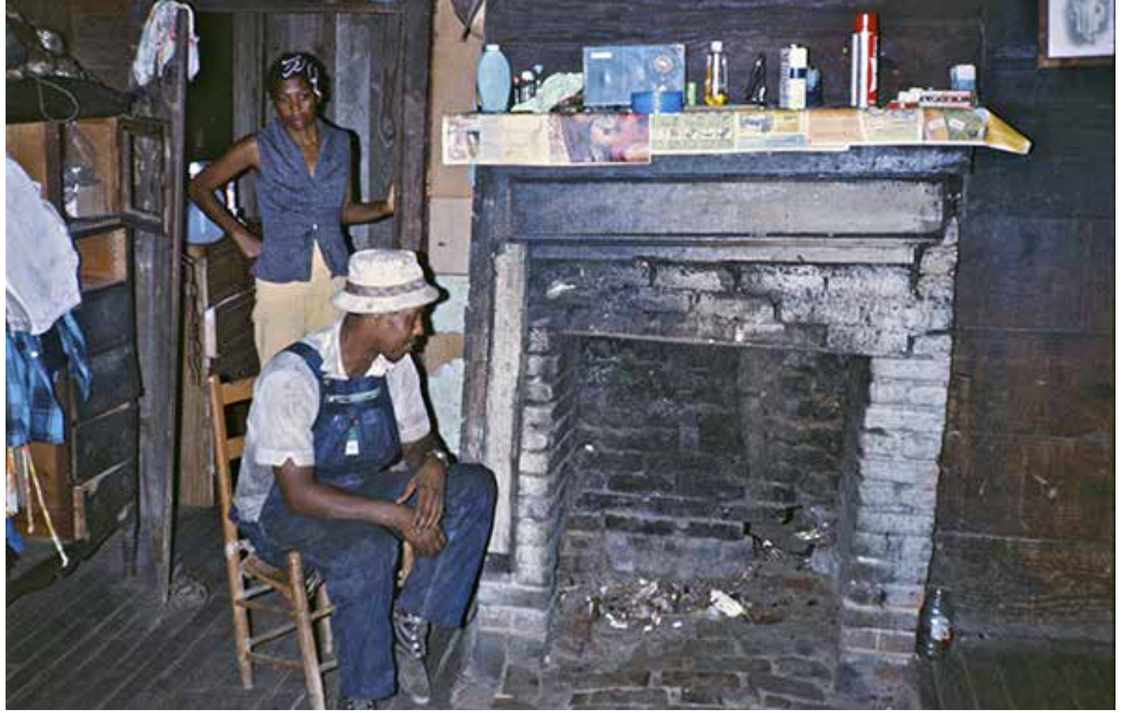
Det osynliga ärret: Rasismens trauman i kropp och själ

”Racism is a much more clandestine, much more hidden kind of phenomenon, but at the same time it’s perhaps far more terrible than it’s ever been.” — Angela Davis

Aldrig hade jag, i 70-talets hopp och optimism, trott att rasismen skulle kunna bli så extrem att jag en dag skulle sitta och försvara offren mot varandra.
Människor kan överleva förtryck om de tydligt kan identifiera förtryckaren och undvika självanklagelser och självförringande. Tidigare lät denna insikt de svarta ana ljuset i slutet av tunneln. För hundra år sedan levde vita och svarta fysiskt närmare varandra. I dag har vi blivit så isolerade från varandra att de svarta, som vi skoningslöst bombarderar med tv-fantasier om frihet, har svårt att identifiera sin förtryckare – för första gången i historien. Därför riktar de blicken mot sig själva som orsaken till sin eskalerande hopplöshet och maktlöshet, vilket ofta leder till depression.
Moderna begrepp som epigenetik tyder till och med på att sådana trauman kan överföras biologiskt över generationsgränserna. När vi väl lyckas övertyga de förtryckta om att de själva är sin värsta fiende, faller allt samman. Varken inkomst eller självkänsla är tillräckligt starka för att återuppbygga den kärnfamilj som vi ständigt framhåller som ideal, och känslan av hopplöshet och misslyckande splittrar familjen. Ingen som verkligen mår bra med sig själv skulle kunna förtrycka så förkrossande som vi gör idag. Och offret är inte bara den utstötta personens familj, utan i allt högre grad barnen.

1990 - Burke County, GA

1975 – Bullock County, AL – Se Bessie på bilden här, 30 år efter videon

Hur vi vita krossar med ett vänligt ansikte

”There are no innocent bystanders in the theatre of oppression.” - Audre Lorde

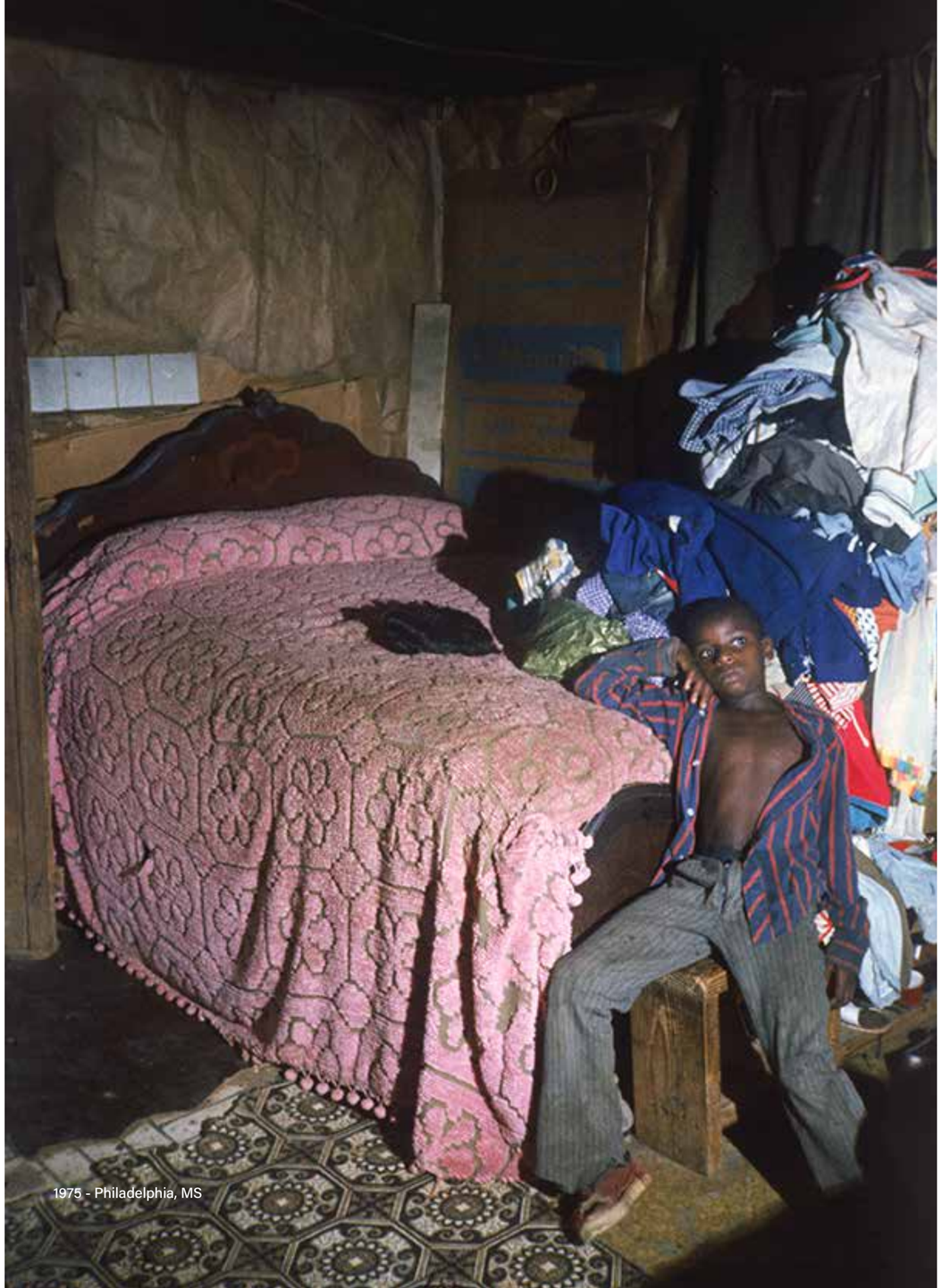
Vi vita älskar att framhålla att vi har ”en svart vän här” och ”en muslimsk vän där” – för att uppnå moralisk status och erkännande från våra offer. Vi fördömer andras, mer primitiva rasism, men glömmer bort att fanatiker som Ku Klux Klan och nazisterna själva är så traumatiserade och marginaliserade att de i praktiken saknar verklig makt att påverka levnadsvillkoren för svarta i USA eller muslimer i Europa.
Nej, våra offer vet utmärkt att det är vi – de ”goda”, laglydiga medborgarna – som i tystnad tvingar miljoner av våra utstötta in i getton, psykologisk isolering och förtvivlan.
I vår vita skuldkänsla över att inte kunna leva upp till våra höga ideal och kristna, liberala värderingar flyr vi in i eskapistiska svarta tv-program för att dölja vår egen roll i förstörelsen av de utstötta familjerna.
I dag växer över 70 procent av de svarta barnen upp utan fäder, och vart tionde barn utan vare sig mor eller far – dubbelt så många som när jag först kom till USA och tre gånger så många som under slaveriet.
Vi, de välmenande, upprätthåller systemet – eftersom vi vägrar att inse att det är just det vi gör.

”The white liberal is the worst enemy to the black man. He is worse than the Klansman because the Klansman is honest about his intentions. The white liberal is more dangerous because he is more deceptive.”
- James Baldwin

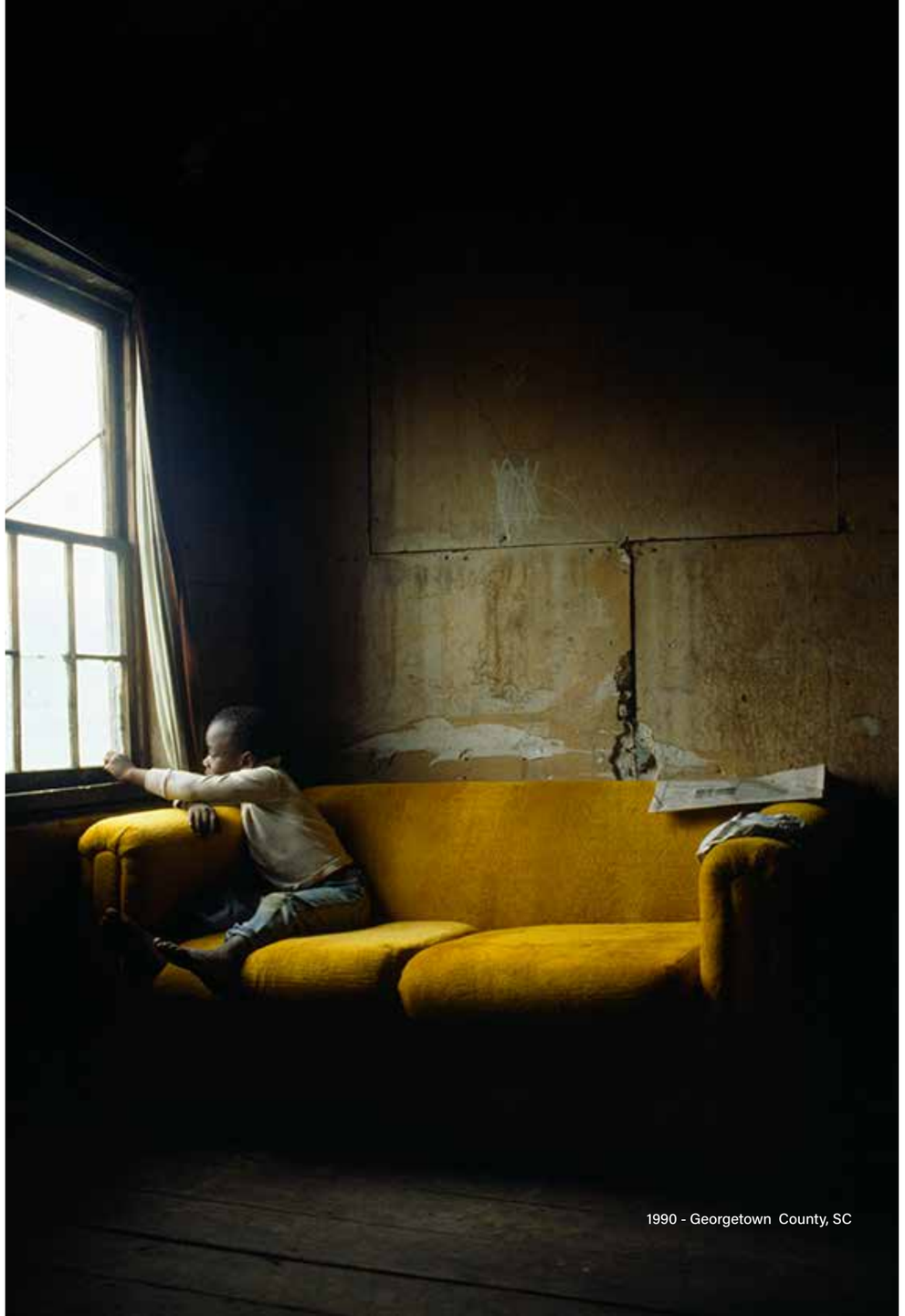
Bessie Christian, som visas ovan, talar 30 år senare om sin våldsamma man som dödade hennes far. Vår vänskap varade fram till hennes död 2024

1998 - Natchez, MS

1975 - Philadelphia, MS

1990 - Georgetown County, SC

Motståndets matriarker: Den svarta mormoderns arv

"Grandmothers are the keepers of our history and culture. They are the ones who pass down our traditions and values from generation to generation." - First Lady Michelle Obama

When I want to think about what would be the right thing to do, the fair thing to do, the wise thing to do, I can just think of my grandmother. I can always hear her say, "Now sister, you know what's right. Just do right!" - Maya Angelou

Därför måste mormodern ta hand om dem. Svarta elever, som här efter millennieskiftet har lyckats klara sig trots den svarta familjens värsta förtryck sedan slavauktionerna, berättar ofta för mig att just mormodern var deras räddande ängel.

Grandma's hands
clapped in church on Sunday morning.
Grandma's hands
played the tambourine so well.
Grandma's hands
used to issue out a warning,
she'd say, Billy don't you run so fast,
might fall on a piece of glass –
might be snakes there in that grass.
Grandma's hands
soothed the local unwed mothers...

"Grandma's Hands" av Bill Withers, framförd i min show med mormödrar

1973 - Greensboro, NC

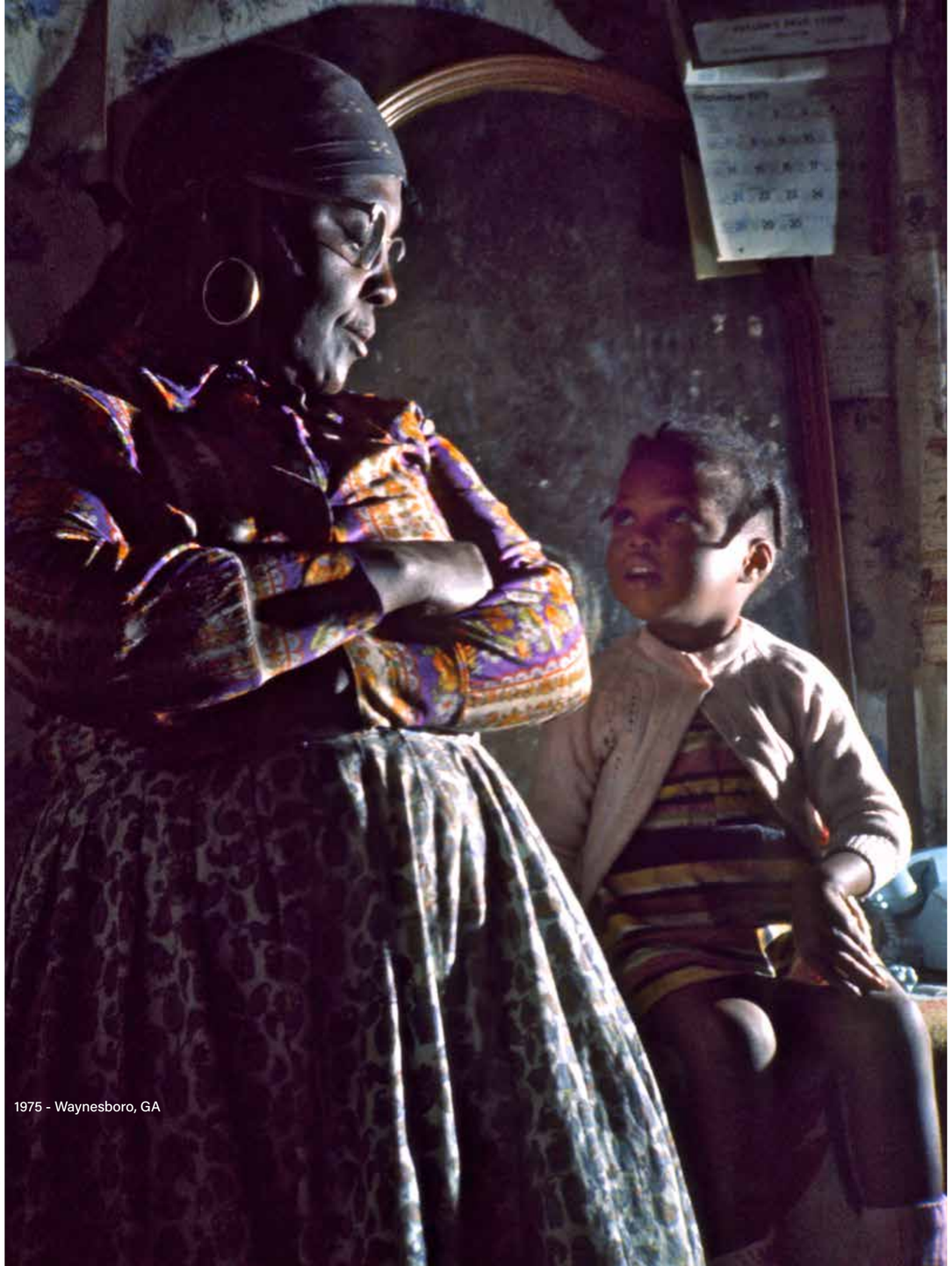
1974 - Jersey City, NJ

1973 - Wendell, NC - Tv. 1975 - Notasulga, AL- 1974 - Norfolk, VA

1975 - Waynesboro, GA

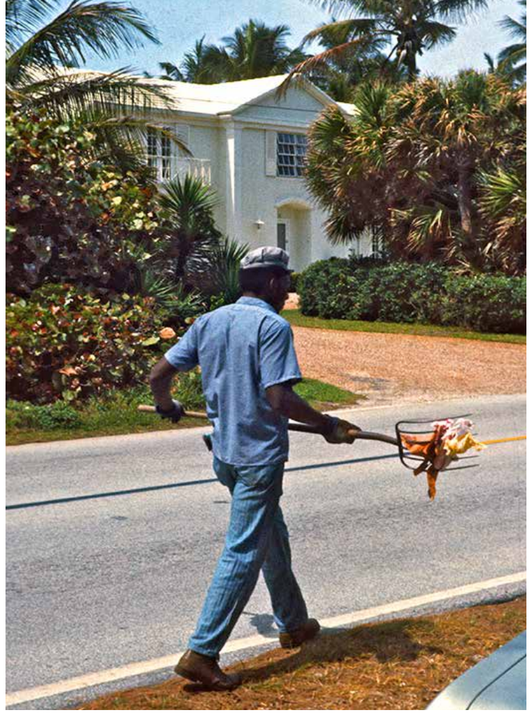

1974 - Palm Beach, FL

Fångtransport 1974 – och fortfarande idag, FL

1974 - Palm Beach, FL

1973 – Angola-fängelset i Tunica, LA

Från bojor till överlevnad: Den utvidgade familjens roll

"The black extended family is a network of support and love that has helped us survive centuries of oppression." - Dorothy Height, borgerretighedsforkæmper og president for The National Council of Negro Women i 40 år

"The black extended family is a testament to the resilience of the human spirit. It is a symbol of our ability to overcome adversity and thrive in the face of challenges." – Angela Davis

Även under den mest hopplösa förtryck har människan en obeveklig förmåga att överleva, och därför har den utvidgade familjen som överlevnadsenhet ofta blivit den svarta familjens sista desperata medel mot ett brutalt samhälle.
Men där begreppet i Afrika innebar en nära sammanbunden familj i samma by, har det i Amerika kommit att betyda avskildhet och påtvingad separation över stora avstånd.
När liberaler ursäktar förstörelsen av den svarta familjen med förstående prat om dess "arv från slaveriet" – som om familjen själv utan anledning hade fört detta arv vidare – är det för att lägga skulden på ett ont system som existerade för 100 år sedan, så att vi kan känna oss fria från ansvar idag. Det jag däremot såg om och om igen var inte de svartas arv från slaveriet, utan samhällets arv från slaveriet. När hela det system de lever i knappt skiljer sig från – och ofta upplevs som – slaveri, blir familjen också i praktiken påtvingad detta arv.
Många av de försvunna fäderna har med tiden byggt sydstaternas landsvägar som fångar i bojor. I dag bär de inte längre bojor; blodhundar och automatvapen är effektivare.
Genom att följa några av de lastbilar som de körs iväg i upptäckte jag att fångarbetarna bland annat används för att städa runt herrgårdar och privata stränder åt världens rikaste människor i Palm Beach. Dessa bilder är tagna på S. Ocean Blvd. utanför Donald Trumps Mar-a-Lago. Som president genomförde han den största skattesänkningen i USA:s historia och hjälpte miljardärer att betala mindre i skatt än många arbetare.
Att arbeta här under hotet från vita vakters gevär kan i det svarta medvetandet knappast uppfattas som något annat än en direkt fortsättning på det slavarbete som tidigare utfördes runt de stora vita plantagevillorna.
År 2022 lade lagstiftare fram förslag om att avskaffa detta "slaveri eller ofrivilligt träldom" från Floridas konstitution, men fick inte tillräckligt stöd.

1974 - Palm Beach, FL

Precis som de förslavade kände sig berättigade att stjäla för att överleva de påtvingade strapatserna, rättfärdigar många av dagens fångar brottslighet som nödvändig för att klara den fattigdom som dessa vita miljonärer har påtvingat dem.
De rikas omvända klasskamp har inneburit en regressiv omfördelning från fattiga till rika – bort från den relativa ekonomiska jämlikhet som jag upplevde på 70-talet. När svarta samtidigt får betydligt hårdare straff än vita för liknande brott blir känslan av slaveri en konkret verklighet. Många döms till livstidsstraff för anklagelser som vita skulle ha frikänts för.
De tusentals som lever under detta påtvingade arv från slaveriet kan i själva verket kallas politiska fångar.

Historiskt foto av kedjade fångar

1974 - Palm Beach, FL

1974 – Palm Beach, Florida – Tigger bland miljardärer

1974 - Miami Beach, FL

1974 - La Crosse, FL

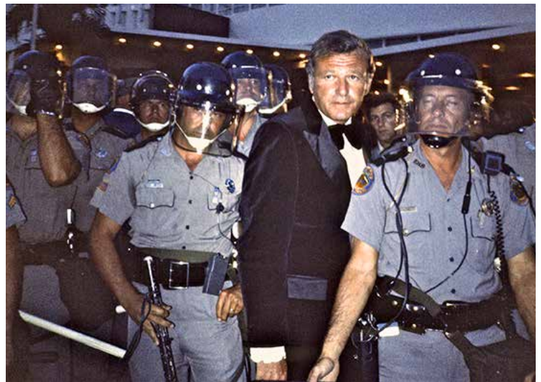
Den växande klyftan: Ojämlikhetens 50-åriga marsch

"The widening chasm between rich and poor isn't an accident; it's an outcome of deliberate policy choices." - Isabel Wilkerson

"They talk about trickle-down economics, but it never trickles down / All I see is mansions while the people stuck in the ground" - Jay-Z

Många av mina vänner som förekommer i den här boken befinner sig idag i en sämre situation än när jag träffade dem. Men här i Palm Beach och Miami Beach, bland USA:s rikaste familjer, finns människor som Reagans, Bushs och Trumps skattesänkningar gjorde ännu rikare. Det är också här som svarta – med undantag för tjänstefolk – fram till för några år sedan inte fick sätta sin fot, och där de i praktiken fortfarande stoppas eller arresteras om de kommer dit. Ibland lyckas dock en tiggare ta sig in och få en slant av multimillionärerna.
Det är här USA:s presidenter spelar golf på några av världens finaste banor – med svarta caddies, som jag såg dem betala 5–6 dollar i timmen. Och här kan dessa svarta slavarbetare betrakta vita miljonärer som sitter i sina Rolls Royce och studerar de senaste börskurserna från Wall Street.
Trots detta träffade jag här en vänsterorienterad miljonär, Bill Gandall, som bjöd mig på några festliga dagar och lät mig låna sin Mercedes, så att jag kunde följa fängelseslavarna i detta pengahelvete. För om man använder fängelsefångar för att arbeta åt sig, måste man också ha polisen vid sin sida. När man väl har dödat kärleken och förtroendet i samhället räcker inte alla världens tv-kameror och övervakningssystem till. Det vore fruktansvärt om ens barn blev kidnappade. Då låser man hellre in dem i en kall, isolerad värld, som Tania och hennes lillasyster här, och låter en kubansk barnflicka ta hand om dem. För stressade karriärföräldrar är det uppenbarligen bättre att göra barnen till skärmslavar än att låta dem se världen utanför – den värld som bara ligger några kilometer bort, där Linda och hennes familj bodde.

1972 - Miami Beach, FL

1974 – Palm Beach, FL med Bill Gandall i grön jacka

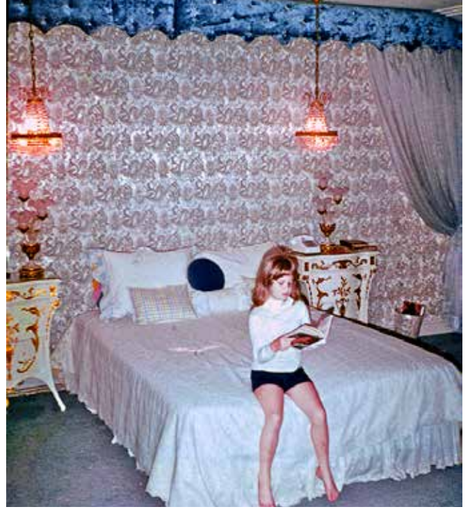

1974 - Miami Beach, FL

1974 - La Crosse, FL

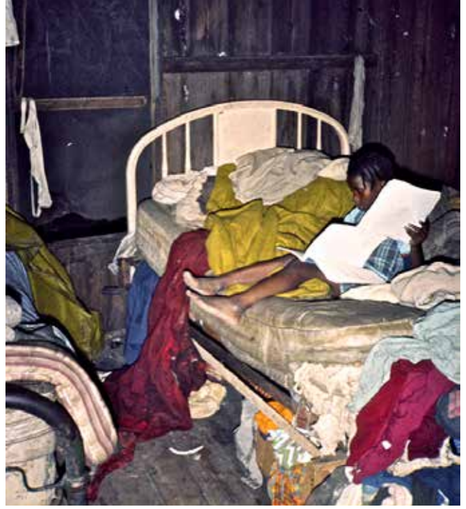

1974 - Miami Beach, FL

1974 - La Crosse, FL

Den svarta motståndsrörelsens låga:

- en berättelse om hopp i skuggan av förtryck

"Hold fast to dreams, for if dreams die, life is a broken-winged bird that cannot fly."
– Langston Hughes

Linda bodde inte så långt från Disney World, men det ska jag inte säga för högt, för hon har aldrig haft råd att åka dit. Så fattiga var de hos Linda att de inte hade något ljus innan jag flyttade in hos dem. Jag hade lite miljonärspengar med mig, så jag kunde köpa petroleum till en gammal lampa som de hade. Det blev en glädjedag för familjen. Lindas pappa arbetade från tidig morgon till sen kväll med att sköta kor åt en vit godsägare och kom först gående, ofta barfota, de fem kilometerna hem varje kväll i mörkret vid 22-tiden. Men den här kvällen ville vi glädja honom med en överraskning, och när vi såg honom komma i mörkret sprang Linda ut, hoppade upp i hans famn och ropade: ”Pappa, pappa, vi har fått en present ... titta, titta, ljus ... vi har fått ljus.” Och sedan dansade Linda och hennes bror ute i skenet från lampan. Det fanns en sådan glädje över detta ljus att det värmde mig oerhört mycket efter att just ha upplevt ett par kalla miljonärhem i närheten. Annars fanns det inte mycket att glädja sig åt i deras tysta fattigdom. Maten måste alltid tillagas utomhus över en lägereld, och Lindas mamma orkade inte göra annat än att sitta orörlig i samma stol hela dagen på grund av de starka smärtorna som hennes sjukdom medförde. Linda brukade läsa läxor före solnedgången, men ibland såg jag henne läsa i månskenet. Ofta tillbringade hon timmar med att läsa högt för mig i sängen.

"Hope is the thing that makes you keep going when everything around you is telling you to give up." — Jacqueline Woodson, "Brown Girl Dreaming"

För mig blev Linda utan tvekan min ljusaste och mest uppmuntrande upplevelse i Amerika. Jag kom till hennes familj vid en tidpunkt då jag var djupt nedslagen efter månader av resande genom den svarta förtrycket och marginaliseringen, som för mig verkade mer förödande och förnedrande än någon annan fattigdom i världen.

Jag tittade på Linda och undrade vad det var som gjorde att hon inte hade blivit kuvad i själ och kropp som så många andra barn i underklassen. Vad gjorde det möjligt för hennes familj att hålla ihop mitt i denna omänskliga tillvaro? Och varför hyste de till och med en djupare kärlek till varandra än jag hade upplevt i något annat hem i Amerika?

Att vara i Lindas hem var som att kliva in i en Hollywoodfilm som romantiserar fattigdomen.

Medan fattigdomen överallt i USA är avskyvärd och ger både omgivningen och människorna ett motbjudande ansikte, hade den här lyckats låta kärleken överleva.

Den upplevelsen – att mitt i en värld av fulhet finna kärleken – var en så obeskrivlig upplevelse för mig att jag blev fullständigt överväldigad.

1974 - Miami Beach, FL

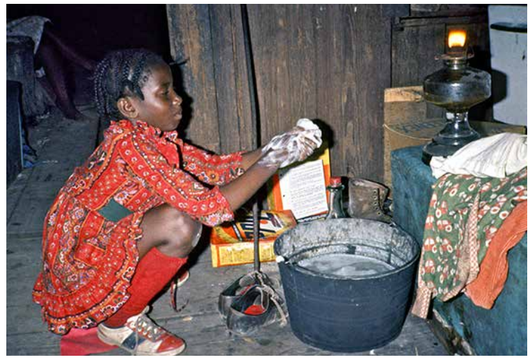

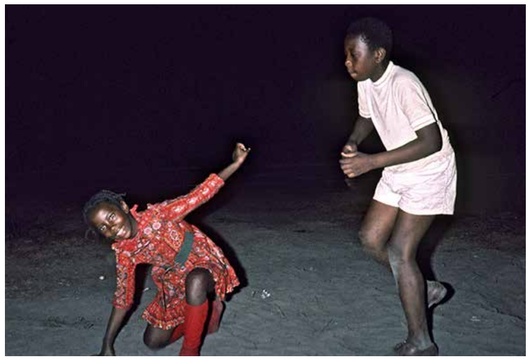

1974 - Miami Beach, FL

Now that we found love
what are we gonna do with it?
Let's give it a chance
let it control our destiny.
We owe it to ourselves
to live happy eternally.

Oh, love is what we've been hoping for,
and love is what we've been searching for.
Now that I've got it right here in my hand,
I'm gonna spread it all over the land.

Now that we found love
what are we gonna do with it?
Let's forgive and forget
let no thought be your enemy.
I never felt so good,
I'm as happy, happy, happy
as a man could be.
Love is what we've been waiting for,
love is what we've been hoping for.
Now that I got it right here in my hand
I'm gonna spread it all over the land...

Låten av The O'Jays illustrerad med flera foton av Linda

PRAY
FOR
AMERICA

”Att man, om man verkligen ska lyckas leda en människa till en viss plats, först och främst måste se till att hitta henne där hon befinner sig och börja där. Detta är hemligheten bakom all konsten att hjälpa. Den som inte kan detta lever i en illusion när han tror sig kunna hjälpa en annan. För att verkligen kunna hjälpa en annan måste jag kunna förstå mer än han – men ändå först och främst förstå det som han förstår. Om jag inte gör det, hjälper min större förståelse honom inte alls. Om jag ändå vill göra min större förståelse gällande, så är det för att jag är fåfäng eller stolt. Men all sann hjälp börjar med en ödmjukhet.”

Søren Kierkegaard i ”Om min författarverksamhet” 1859

”Jag debatterar inte. Jag engagerar mig. Jag debatterar inte hat; jag avväpnar det. Om du kommer in med skjutvapen kommer du bara att få den andra sidan att svara med skjutvapen. Men om du kommer in med ett öppet sinne och en vilja att lyssna, känner de sig bekräftade. Det handlar inte om att förändra världen. Det handlar om att förändra ett hjärta i taget.” – Daryl Davis, en svart man som blev vän med KKK och omvände dess medlemmar, ur hans bok ”Klan-destine Relationships – a Black Man’s Odyssey in the Ku Klux Klan”

Intermedium

Om att förstå ...

Rötterna till det vita hatet

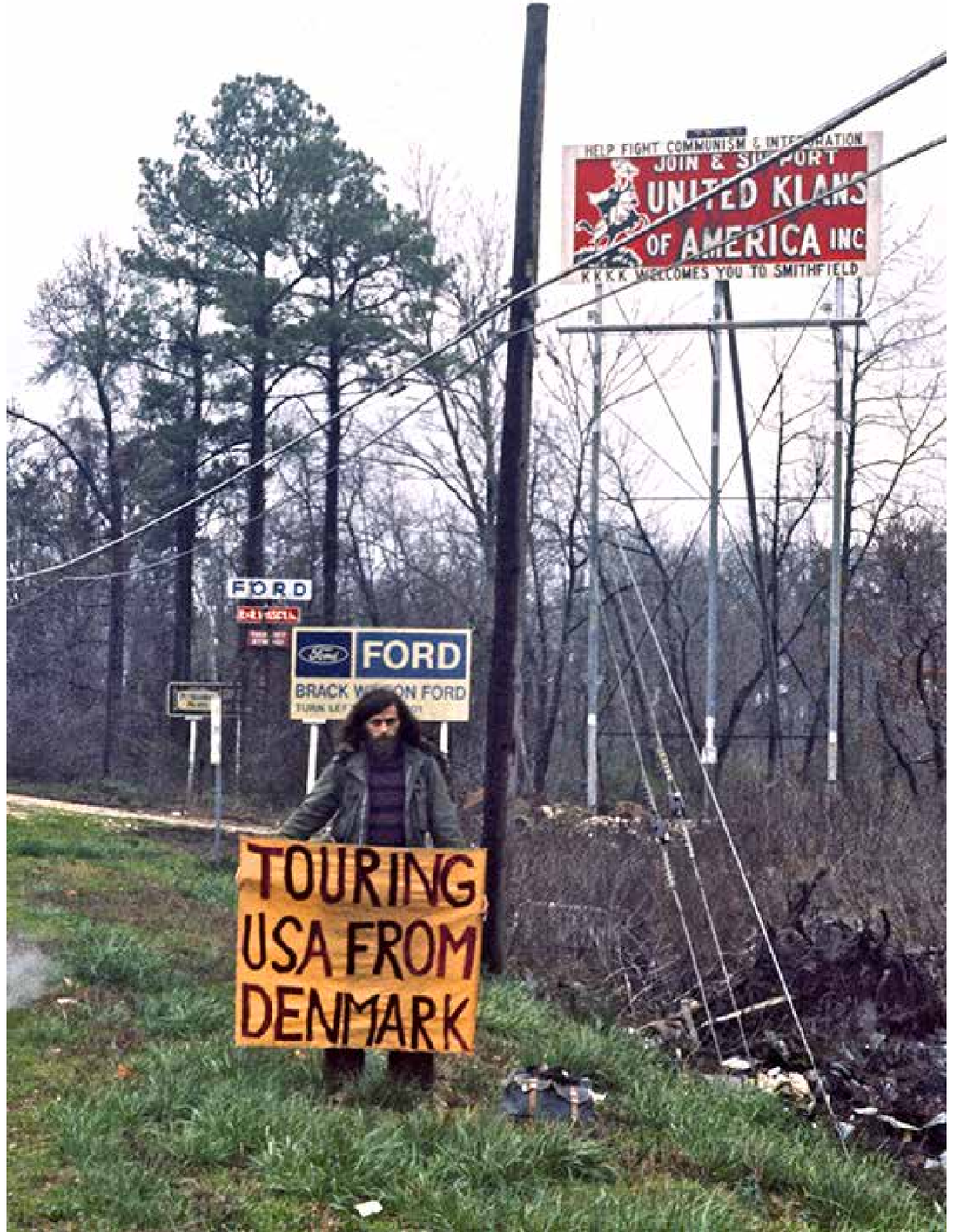
Under mina år som vagabond kunde jag inte förstå – ja, knappt ens se – det vita hatet. Men jag såg och fotograferade dess spår av förstörelse överallt. Av samma anledning hade jag en övervägande negativ uppfattning om ”hatiska vita”, som Ku Klux Klan, och just därför öppnade de sig aldrig för mig.

Det enda jag såg var deras skyltar – uppsatta högt uppe på stålstänger, eftersom svarta gång på gång försökte bränna ner dem. Men beväpnad med den kärlek jag fick från mina elever under 30 års workshops – där jag visade dem den förstörelse som deras egen ”oskyldiga” rasism kunde orsaka, och de i gengäld öppnade sina hjärtan och visade mig smärtan bakom den – började något förändras.

Efter attacken den 11 september riktades min blick plötsligt mot en grupp som tidigare hade varit osynlig för mig. Nu trädde de fram från alla hörn och tog mig i handen – inte för att visa mig sitt hat, utan sin smärta.

Här är berättelserna om några av mina nya vänner. Och de kloka orden från min gamla inspirationskälla:

”Darkness cannot drive out darkness; only light can do that. Hate cannot drive out hate; only love can do that.” - Martin Luther King

1974 - Smithfield, NC

Om att förstå rötterna till det vita hatet : Kan vi älska Ku Klux Klan?

"No one is born hating another person because of the color of his skin, or his background, or his religion. People must learn to hate, and if they can learn to hate, they can be taught to love, for love comes more naturally to the human heart than its opposite." - Nelson Mandela

"The focus on the Klan also helped to designate racism as an individual aberration rather than something systemic, institutional, and pervasive." - Carol Anderson, White Rage

Älska dem? I 25 år hade jag på amerikanska universitet talat stora ord om att omfamna Ku Klux Klan – vilket inte alltid var lätt för svarta och judiska studenter – men aldrig tänkt på att omsätta orden i handling, att "walk the talk". Som alltid behöver vi en hjälpande hand för att integrera oss med dem vi fruktar eller föraktar. För hur skulle jag kunna "omfamna" dem utan att ansluta mig till dem? Eller, som jag skämtsamt säger i mina föreläsningar: "Hur jag blev medlem i Klanen?"
Så här gick det till när det otänkbara hände – för en uttalad antirasist. DK4 ville göra en film om mitt arbete i USA och fick den galna idén att sätta mig ansikte mot ansikte med Jeff Berry, USA:s mest hatiska Klan-ledare. "Det går bra för mig, om jag inte har någon föreläsning den dagen. Jag har hanterat tillräckligt många rasistiska studenter – en Klan-ledare kan knappast vara värre", sa jag. Men den dagen vi skulle flyga till Klanens högkvarter i Indiana blev en föreläsning i Maine flyttad på grund av snöstorm. Istället satte de upp kameran i New York och sa: "Säg något till Klan-ledaren som vi kan visa honom." Vad säger man till en Klan-ledare när man är omgiven av svarta och judar i New York? Jag berättade om alla de fattiga vita "smärtans barn" som jag genom åren hade plockat upp vid vägkanten, som berättade om oändliga misshandel och sexuella övergrepp under barndomen, och hur de som vuxna hamnade i Klanen eller liknande grupper – berättelser som liknade dem jag hade hört från många svarta i underklassen. För att reta honom jämförde jag till och med arga svarta från gettot med Ku Klux Klan: "... och därför känner jag samma medkänsla för er i Ku Klux Klan som för mina svarta vänner." När han såg videon blev han så rörd att han skickade mig en öppen inbjudan. (Hans fru berättade senare att jag hade träffat de djupaste lagren av hans barndomstrauman.)
Normalt hade jag föreläsningar varje dag och ingen tid att träffa honom. Men året därpå var min föreläsningsagent Muwwakkil skyldig mig så mycket pengar att jag sparkade honom (för en tid), och han ställde in 41 föreläsningar som hämnd. Jag kände lättnad över att äntligen ha tid att träffa riktiga människor istället för att bara föreläsa om dem. Jag ringde till Muwwakkil, som är svart, och retade honom: "Okej, då går jag med i Klanen för att få dig att betala."
Under tiden hade Jeff Berry dömts (i första instansen) till 30 års fängelse, så hur kunde jag tacka ja till hans semesterinbjudan? Okej, då flyttade jag helt enkelt in hos hans fru, Pamela, som nu var tillförordnad Klanledare. Hennes säng var lika rörig som hos andra fattiga vita – medlemskort utspridda överallt. Jag hjälpte henne att städa upp och frågade på skoj: "Om jag skriver mitt namn på ett av de här korten, blir jag då medlem i Klanen?" Till min förvåning utbrast hon: "Ja, vill du inte det? Vi har aldrig haft en antirasist som medlem. Det skulle betyda så mycket för oss." Nästa dag ringde hon stolt

2002 – Min första söndagsmiddag med Grand Dragon Jean och Dennis

till sin man för att berätta att de hade rekryterat en antirasist. Återigen lärde jag mig hur lätt det är att integrera sig i vilken grupp som helst om man möter dem med empati och kärlek istället för fientlighet och hat. Men kunde jag också förändra dem nu, när jag inte längre bara var en passiv fotograf utan en engagerad antirasistisk aktivist? Det jag lärde mig genom att leva med Klanen under de följande åren hör hemma i en annan bok. Här är bara några höjdpunkter. Jag spelade in långa videointervjuer med Pamela om de sexuella övergrepp hon utsatts för under barndomen, och hon berättade hur Jeff hade fått så brutala misshandel i sin "dysfunktionella familj" att han som barn rymde hemifrån och levde på gatan som "hustler". I fängelset berättade Jeff för mig hur hans mamma – en heroinberoende sexarbetare – varken älskade honom eller brydde sig om honom. "Men idag är hon en fin dam, efter att en svart kund gifte sig med henne och räddade henne ur det. Jag älskar min styvfar för det."
Pamela insisterade på att det inte fanns något hat i Jeff: "Han har massor av svarta vänner ... Jag gillar bara inte när han talar så hatiskt om bögar på mötena. Själv känner jag mig fortfarande djupt sårad över förlusten av min bästa väninna, en svart kvinna, när jag gick med i Klanen."
Alla i Klanen älskade mig och började bjuda in Grand Dragons (den näst högsta rangen inom KKK) från andra delstater till söndagsmiddag med "vår nya antirasistiska medlem". När jag intervjuade dem fann jag samma mönster: djupa barndomstrauman överallt.
Ett år efter min middag med Grand Dragon Jean och hennes livvakt och make Dennis besökte jag dem i deras fattiga hem i Illinois. Hon sprang fram för att omfamna mig: "Jacob, vad glad jag är att se dig! Dennis har just dött av en hjärtinfarkt. Nu är jag en fri kvinna." Hon drog in mig i sovrummet och slängde av sig alla kläder. Visst hade hon året innan tagit en bild av mig när jag friade till Pamela – på knä med röda rosor och klädd i Klan-dräkt – ett trick i min filosofi om att "ligga med fienden", men ändå blev jag chockad. Lyckligtvis ville Jean bara visa att hennes bröst och könsorgan nu var täckta av tatueringar. För henne var det att vara "en fri kvinna". Varför? För att Dennis våldsamma, alkoholiserade styvfar hade varit täckt av tatueringar, och hans tatuerade slagarm hade plågat Dennis så mycket att han vägrade låta Jean själv skaffa tatueringar. "Du förstår väl, Jacob, att man inte är en riktig klankvinna om man inte stolt

2002 – Butler, IN. Jag hjälper Pamela att städa upp i det röriga sovrummet

Klanledarens barnbarn insvept i hatets symboler

bär klanens symboler på de mest intima ställena", sa Jean. Som Klanens skräddare skulle hon sy en klanrock åt mig "för bara 80 dollar på grund av vår långa vänskap". Jag kallade dem "clownkostymer", vilket alltid fick dem att skratta, eftersom de mycket väl visste att KKK idag mest handlar om att clowna för oss andra i historiska kostymer i ett desperat försök att få uppmärksamhet.

Att de klädde sig i "hatets lånade fjädrar" märkte jag också när deras två papegojor höll mig vaken genom att skrika: "White Power!" Jag uppfattade det inte som rasism, utan som två djupt förtryckta fåglar som hade suttit vid telefonsvararen hela sitt liv och internaliserat dess budskap. Snart uppfattade jag det som "poor white trash power" – ett rop på hjälp från en utstött grupp vita som aldrig har känt sig som en del av den vita maktstrukturen som andra vita drar nytta av. När jag senare såg hur mina naiva Klan-vänner lurades att tro att Donald Trump – en miljardär – skulle rädda dem, insåg jag hur missbrukade och utnyttjade de är.

Papegojor som talar hatets smutsiga språk

Jag såg många exempel på hur sårade och förvirrade de blev när vi kallade dem "hatiska". De varnade mig ständigt för att besöka Wally, en nazist som hade gift sig med Klan-ledarens dotter, Tania: "nazisterna är fulla av hat" (till skillnad från oss). Återigen såg jag vårt mänskliga behov av att hitta någon som är värre än vi själva för att känna oss moraliskt överlägsna och rättfärdiga vår egen "oskyldiga" rasism.

Men efter bara en natt med Wally upptäckte jag smärtan i hans liv. Han hade levt i ett lyckligt äktenskap i New York tills hans fru och dotter dödades av vildskott i en eldstrid mellan svarta gatugäng. Då tappade han förståndet och anslöt sig till nazisterna. Senare såg han Klanledaren och hans dotter i The Jerry Springer Show, blev förälskad och körde till Indiana för att fria. "Så fick vi in en nazistisk slusk i vår stolta Klan", sa mina vänner skamset. Jeff berättade för mig i fängelset hur rasande han var över att Wally och Tania hade tagit över Klans radiostation: "Nu tror hela Amerika att vi handlar om hat – inte rättvisa och medborgerliga rättigheter för vita."

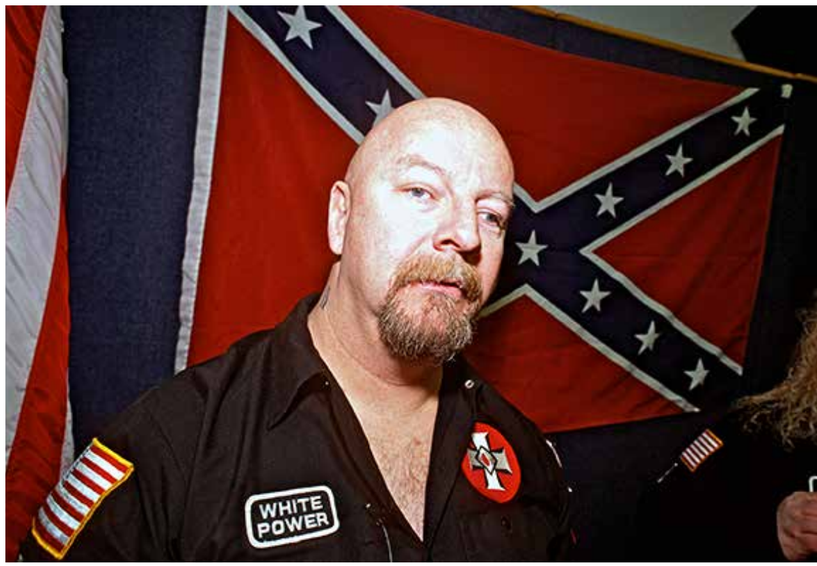
Jag tog många bilder av Wally och deras dotter Kathrin när de gjorde Hitlerhälsningen, men jag var inte rädd för att hon skulle utvecklas i fel riktning – hon var så omgiven av kärlek. Wally var så rädd för att förlora henne att han vägrade att arbeta och ägnade all sin tid åt att läsa barnböcker för henne. Genom åren såg jag henne växa upp till en öppen och sund kvinna – till skillnad från många i Klanen som hade vuxit upp misshandlade och utan kärlek.

Mitt långa vänskap med Klanen gjorde att vi kunde testa varandra. Jag frågade dem om svarta, invandrare, muslimer, homosexuella och judar. Muslimer: "Goda, gudfruktiga människor." Endast homosexuella fördömdes av vissa, som Jeff, men när jag frågade: "Tänk om ditt eget barn var homosexuellt?", svarade de ofta: "Då skulle jag älska dem precis som mina andra barn" – ett svar jag inte fick från många republikaner på den tiden. På vissa områden, som dödsstraffet, låg de längre till vänster än de flesta amerikaner. Det mest antisemitiska jag hörde kom från Jean, som frågade om jag trodde på Förintelsen. Jag förstod att hon hade läst förnekelser på nätet och gav henne en lång lektion. Hon var tydligt lättad, och sedan dess kallade de mig – en gymnasieavhoppare – för "professorn".

När jag började hålla föreläsningar i Danmark och sa att jag såg mindre hat hos Ku

2003 – Kärlek mellan en nazist och en KKK-medlem

2003 – Wally, som till Jeffs förtret hade tagit över KKK:s radio för att sprida hat

2002 – Klanledarens barnbarn får hjälp med läxorna

2003 – Svart och vit kärlek i Ku Klux Klan

Jeff är den enda KKK-ledaren som har marscherat i Manhattan, vilket syns här.

Så varför inte försöka få en så provocerande klanledare att bli fredligare?

Klux Klan än bland danskarna i deras syn på invandrare, reste sig en arg svart kvinna: ”Jacob, min mamma tog med mig till filmen Amerikanske Billeder när jag var 14, och du var min hjälte. Jag gick omkring i en t-shirt med texten 'Bomb the Klan'. Men nu är du galen.”

Till henne, Rikke Marott, nu 34 år, sa jag: ”Jag hör att du har fördomar mot Klanen. Och som du vet från mitt föredrag finns det bara en väg: bearbeta ditt hat genom att flytta in hos dem och se dem som människor. Följ med mig till Amerika och flytta in hos Klanen. Då kan du bomba dem hur mycket du vill – jag lovar att fotografera det.” Rikke sjukskrev sig från sitt modelljobb och följde med. Jag visste vad som skulle hända: de kom att älska varandra, och hon skrev senare en bok om hur hon som svart kvinna inte mötte särskilt mycket hat hos Klanen – i alla fall mindre än i Danmark. Jag älskade att filma henne när hon underhöll Klanen genom att berätta att hennes ”svarta familj hade dödat hundratals vita”. Hon syftade på sin masaistam under Mau Mau-upproret, men Klanen uppfattade det bara i en amerikansk svart-vit-logik och satt i vördnad inför den modiga krigaren som hade trätt in i deras liv.

”Jag vill träffa vår nya svarta medlem så att jag kan imponera på de 5 000 svarta som jag sitter i fängelse med”, sa Jeff. Så vi körde i 11 timmar till fängelset – bara för att få veta att Rikke inte fick komma in. Pam och Rikke omfamnade varandra i tårar. När Rikke såg kärleken mellan Pam och Jeff bestämde hon sig för att samarbeta med mig.

Här är anledningen till att det är viktigt att flytta in hos dem man har fördomar mot. Hade jag inte bott hos Pamela skulle jag aldrig ha råkat höra ett samtal med en granne, där jag plötsligt insåg att Jeff Berry var oskyldig till det brott han satt i fängelse för. Det var faktiskt hans egen våldsamma son, som alltid hamnade i slagsmål på barer, som under ett gräl med fientliga journalister hade hotat dem med ett gevär. Ingenting hade hänt om inte mina vänner på Southern Poverty Law Center hade hört talas om det. De gör ett beundransvärt arbete med att övervaka hatgrupper, ett arbete som jag länge hade stöttat. De åtalade sonen för ”försök till kidnappning”, men Jeff kunde inte stå ut med tanken på att han skulle hamna i fängelse, så han erkände. Och som Klan-ledare i USA kan man få upp till 30 år, även a utan vittnen, skador eller tidigare våldsdomar.

När Rikke och jag fick reda på att han satt i fängelse för kärlek och inte hat, kastade vi oss – tillsammans med hans svarta advokat – in i ett enormt försvarsarbete. Vi sprang runt till advokater, domare och lokala tidningar, och jag skrev försvarsinlägg på nätet, bland annat ”Romeo och Julia i klanhattar”. Jag retade Rikke: ”Jag trodde du kom för att spränga Klanen – inte för att befria dess ledare.”

Våra ansträngningar bar frukt, och Jeff släpptes fri. Djupt tacksam tog han med mig runt för att träffa alla sina fattiga vänner. Han hade förlorat sitt jobb, och när jag berättade hur jag lät svarta knarklangare i gettona sälja min bok som ett alternativ till droger, sa han: ”Jacob, kan inte jag också sälja din bok?” Så fick jag Amerikas största Klan-ledare att köra runt och sälja min antirasistiska bok. Vi skrattade båda åt ironin.

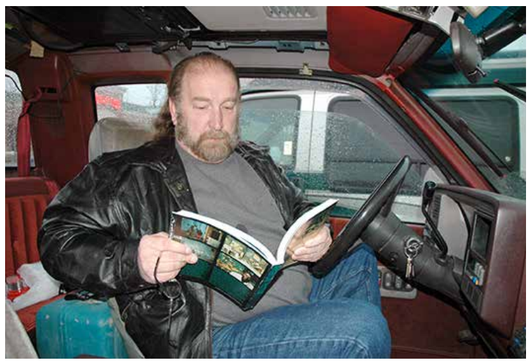
När jag såg hur försummad Klans primitiva hemsida var under Jeffs fängelsetid fick jag lov att bli officiell webbansvarig med fria händer. Till min förvåning fann jag nästan inget hat att ta bort (bara mot pedofiler). Jag förstod varför och lät det stå kvar. Vi behöver alla något att hata när vi mår dåligt. Som jag sa till mina svarta och judiska vänner: ”Nu har ni mig som garanti för att inget rasistiskt eller antisemitiskt kommer att finnas på Klanens hemsida. Den makten får man bara över Klanen genom att ge dem kärlek och omtanke. Om man angriper dem med hat, gör man dem värre – så att de kan leva upp till rollen som 'de onda', den negativa uppmärksamhet de har hungrat efter i sitt självhat.”

Det kändes som om jag inte kunde göra något fel. Klanen började anordna vilda fester när jag kom förbi på föreläsningsturnéer – ofta med välutbildade antirasistiska aktivister för att hjälpa dessa ur deras blinda förakt för KKK. Det var inte svårt när vi togs emot med: ”Åh för fan, Jacob, varför kom du så sent? Du skulle ha älskat festen i går kväll. Vi hade så många av dina svarta och mexikanska vänner på festen – till och med några lokala amishfolk kom ...”

Till slut, på grund av vårt långa vänskap, ville jag utsätta Jeff för det ultimata provet: att ta med honom runt i Amerika för att träffa mina gamla svarta vänner från den här boken. Jag bjöd in den danske tv-journalisten Mads Ellesøe som vittne och för att hjälpa danska skolbarn att ta sig ur sin eviga ”djävulsdyrkan” och ta ansvar för rasismen i sig själva. Ett problem hade jag dock inte förutsett. Privat hade jag aldrig upptäckt någon djup rasism hos Jeff Berry, men han visste – precis som alla klanmedlemmar – att om de bara var sig själva skulle ingen dyrka dem som ”de onda människorna”, den enda roll där de fick uppmärksamhet. Så varje gång kameran riktades mot honom övergick Jeff till sina löjliga klanfloskler. Det chockade mig; så talade han aldrig privat. Ännu värre var att han tvingade mig in i den motsatta rollen som den store antirasisten (för att inte förlora ansiktet inför tv-tittarna). Vi slutade båda

Ett exempel från min tid som officiell webbdesigner för Ku Klux Klan

Klanledaren på väg runt för att sälja min antirasistiska bok

Vi besöker Jeff i fängelset, där klanledaren ville imponera på sina många nya svarta vänner med ”min nya svarta medlem” – foto av Rikke.

med att hata medierna för att de sålde hat och var nära att förstöra vår vänskap. Privat älskade Jeff att träffa mina svarta vänner; Mary [sidan 152], vars hus hade blivit utsatt för en brandbombning av rasister; Virginia Pate [sidan 58], änkan som jag hade bott hos i träskmarkerna. Respekten var ömsesidig. När vi kom till Virginia Honore (sidan 53), som jag hade känt och flirtat med sedan hon var 16, och som nu var gift med Howard, fängelsevakt på Angola-fängelset, låg Jeff och sov i bilen. På verandan sa jag: ”Jag har alltid sett dig som en kärleksfull kristen som kan förlåta alla. Men tänk om jag en dag tog med mig en Ku Klux Klan-ledare?” Hon svarade: ”Du vet att jag skulle älska honom lika mycket som Guds övriga barn. Det har aldrig spelat någon roll vem du har tagit med till min stuga – mångmiljonärer som Anita Roddick eller de fattigaste vagabonderna.” Jag sa: ”Den här gången har jag faktiskt med mig Amerikas mest hatade Klan-ledare.”

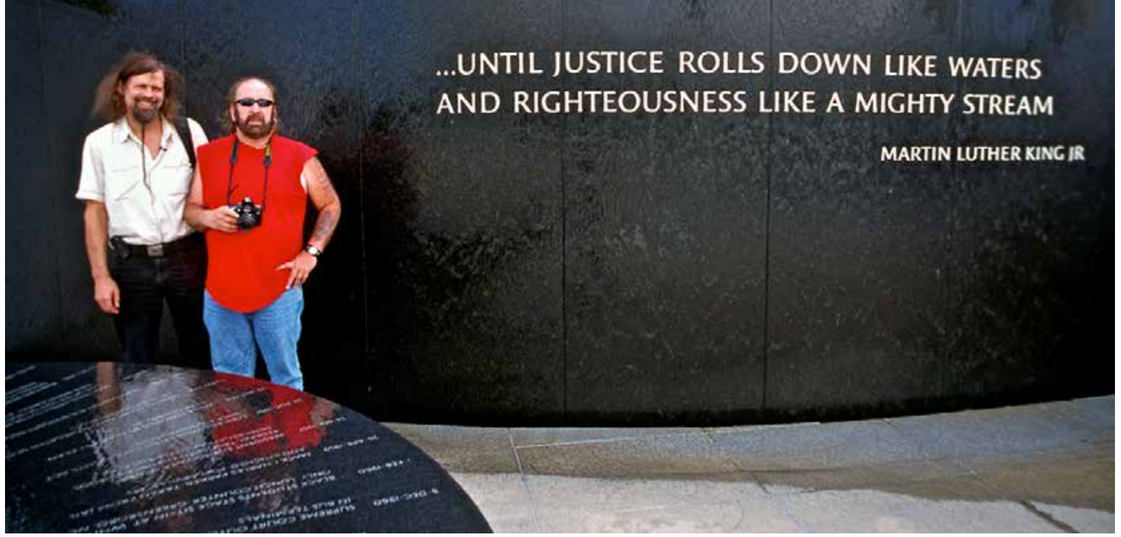
Jag väckte Jeff, och utan att blinka gick Virginia in och hämtade mat och dryck till honom. Det blev en oförglömlig kväll med skratt och långa samtal, där de var överens om nästan allt moraliskt – även sitt motstånd mot blandäktenskap. ”Jenny”, ropade Virginia, ”kom och hör från en klanmedlem själv att det är fel att dejta din vita pojkvän. Det kommer att gå ut över barnen att växa upp som mulatter.” Båda ansåg också att inget gott kunde komma ur fängelser eller dödsstraff. Virginia och Howard hade en gång adopterat en 16-årig pojke för att hålla honom borta från brottslighet, men han begick ett brutalt mord, och nu var det Howards uppgift att föra sin adoptivson till

Klanledaren tillsammans med Virginia och Howard, kända från filmen ”Dead Man Walking”

Till vänster: Jeff träffar Virginia och Howard i tv-filmen ”Jacob och Klanen”
Till höger: Se hela filmen

Jag körde i 24 timmar med klanledaren för att visa honom monumentet över kampen för medborgerliga rättigheter i Montgomery med de 41 namnen på människor som dödades av klanens våld

avrättningen (han var också stand-in i filmen Dead Man Walking).

Jeff möttes av kärlek och förlåtelse överallt hos mina svarta vänner – till och med i min före detta svärfars ”shack-kyrka” i Philadelphia, Mississippi, staden som är ökänd för Ku Klux Klans mord på tre medborgarrättsaktivister, vilket skildras i filmen Mississippi Burning. Jag har alltid trott på – och praktiserat – att föra människor samman som den bästa vägen ut ur rädsla och demonisering.

Nej, Jeff hade inga problem med mina svarta vänner, bara med Mads aggressiva frågor i jakten på bra tv. Det var nära att förstöra vår långa vänskap. Äkta samtal bör föras privat, inte framför kamerorna. Efter några dagar var stämningen så giftig att de inte kunde dela rum. Mads tyckte att Jeff var en motbjudande manipulatör; Jeff tyckte att Mads var en patetisk liberal snobb. Vi hade bara råd med ett motellrum, så när Jeff var tvungen att sova i min bil var jag ärligt talat nervös för att han skulle köra iväg med bilen och utrustningen. Jag tvingade mig själv att tänka: du måste lita på det bästa i människor, annars tar det värsta över.

En natt exploderade den rasande Klan-ledaren. Vi skrek så högt på en plats i Alabama att hela delstaten kunde höra det. När Jeff ville åka hem hindrade jag honom fysiskt. Han lyfte nävarna – men jag gick närmare och sa lugnt: ”Jeff, du är inte våldsam. Jag vet att du är god i hjärtat.” Mads tittade på mig som om jag var galen. Men jag visste det. Jag hade sett samma ilska hos många av mina svarta vänner i gettot. Bakom hatet fanns alltid ett sår, en smärta. Och om man vågar stanna kvar tillräckligt länge kan man nå fram till det. Jeff kom faktiskt tillbaka till oss. Och den kvällen hände något som jag aldrig kunde ha planerat.

När jag försökte hämta andan utanför motellet ropade en kvinna i mörkret: ”Så... du har lite problem där?” Jag svarade: ”Ja – och jag hör att du också har det!”

Hon hette Cristy Warren och var en fattig, vit, sexarbetande narkoman. Innan jag visste ordet av hamnade jag i sängen med henne och en flaska vodka efter hennes bråk med en svart kund. Hon kröp hela tiden ihop skyddande som Jodie Foster i *Nell*; (Jodie Foster såg 1981 min show på Yale, där jag signerade boken åt henne). När jag nämnde filmen *Nell*, som hade berört Cristy djupt, öppnade hon sig. Hon kom från en Klan-familj, där nästan alla män hade utnyttjat henne sexuellt sedan hon var tre år. Som fjortonåring rymde hon, blev narkoman och sexarbetare, men togs senare in av en kärleksfull svart familj och var nu den enda vita medlemmen i det våldsamma gänget Crips. Rörd lyssnade jag hela natten medan hon pratade, grät och skrattade och gestikulerade som Nell. När solen gick upp tänkte jag: den här kvinnan kan rädda vårt filmprojekt.

Nästa morgon tog hon med oss till sin Klan-pappa i en sliten husvagn med tre

Cristy under sin nattliga Nell-seans

Jeff hos Cristys fattige far, Bob Warren, och med Cristy i knät hos hans vänner, till exempel den här kvinnan som aldrig hade lärt sig att läsa

hundar, skräp överallt och en vild blick i ögonen. När jag hörde honom använda N-ordet om ”low trash”-människor som tar utan att ge något tillbaka – både vita och svarta – lyste Jeff Berry upp. För det var ”mitt folk”, som han alltid sa, och han använde exakt samma N-ord om fattiga vita.
Han var nu beredd att göra vad som helst för Cristys sjuka pappa i hans svartvita ghetto, och jag anade att något i Jeff började förändras.
Men den verkliga befrielsen kom nästa dag. Jag bad Mads ta med sig kameran och en massa öl ut i skogen, där vi bredde ut filtar. Jag satte Jeff mittemot Cristy och sa: ”Nu ska jag berätta Cristys historia för dig. Lyssna – med all din medkänsla.” Jag berättade om missbruket, smärtan, självmordsförsöken, och kände hur min egen röst brast. Cristy grät, och till slut rullade tårarna nerför Jeffs härdade kinder, även om han kämpade för att behålla fasaden. Sedan reste han sig och gick djupt in i skogen. Jag trodde att han var borta för alltid. Men han kom tillbaka.
När han satte sig igen sa jag: ”Jeff, du vet att det här också är din historia. Inte bara sexuellt – utan samma misshandel och förnedringar som du utsattes för som barn. Din drogberoende mamma som aldrig såg dig när hennes män slog dig. Allt det du inte vill prata om, den smärta du fortfarande kämpar med. Du gömmer dig bara i Klanen, medan Cristy gömmer sig i Amerikas mest våldsamma svarta gäng.”
Han sa ingenting, men jag kunde se att orden träffade rätt. Resten av dagen blev en enda stor, ömsesidig katarsis, som om de hade väntat hela livet på att bli sedda och hörda.
Ironiskt nog blev även jag själv ”räddad” den dagen. På Cristys sexmotell kom en svart gangsterkompis förbi för att sälja heroin till henne. Han blev paranoid och trodde att jag var polis, eftersom jag fortfarande hade en mikrofon i skjortan. Medan jag sov i bilen satt han inne med Jeff och Cristy, blev ännu mer paranoid av det heroin de kokade och hotade med att gå ut och skjuta mig. Jeff, klanledaren, räddade mig genom att visa gangstern boken American Pictures, full av bilder på mig tillsammans med svarta kriminella. ”Se, Jacob är inte polis”, sa han. ”Han är en av er.”
När jag vaknade nästa morgon serverade klanledaren mig kaffe i bilen och sa stolt: ”Jag har just räddat ditt liv, broder. Det är det som Klanen är till för.”
Och jag tänkte: Det där... det är fanimej brobyggande på hög nivå. :-)

Förvandling

Två år senare hade Cristy flyttat bort från sitt svarta gäng under polisskydd, bytt namn, kommit ur sitt missbruk – och just vunnit ett pris som bästa student när jag senast bodde hos henne 2011.
Och Jeff? Jag hade inte förväntat mig att det skulle vara så lätt att hjälpa en ledare ut ur Klanen (det hade aldrig varit mitt mål), men kort efter vår resa upplöste han hela sin grupp. Han hade varit medlem i KKK hela sitt liv; det var hans identitet och enda berömmelse, men det gav inte längre någon mening.
Det som hände därefter chockade mig. Vissa medlemmar, däribland hans egen son, som han hade räddat från fängelse, var så

Frukost på sängen av min stolta räddare

Jeff Berry

From Wikipedia, the free encyclopedia

Jeff Berry, former leader of the American Knights of the Ku Klux Klan in Butler, Indiana, was sentenced to seven years in prison on December 4, 2001 for conspiracy to commit criminal confinement with a deadly weapon. The charges stemmed from a 1999 incident in which Berry refused to allow a local reporter and a photographer to leave his home following an interview.[1]

In an interview, Berry identified himself as the Klan's "national imperial wizard.[2] In a book written by his former assistant and now former Klansman, Brad Thompson, Berry's Klan is described as "a gigantic financial rip-off designed to line the pockets of its top leadership."[3]
He later left the Klan 6 months after Jacob Holdt, a Danish Photographer, made a documentary with him about racism. [1] After leaving the Klan, Berry was assaulted physically by other Klan members which resulted in him becomming blind and invalid.

Wikipedia om överfallet på Jeff

När jag bodde hos den numera blinde Jeff med kryckorna i bakgrunden

rasande att de försökte döda honom. Han blev så våldsamt misshandlad att han låg i koma i två månader, och läkarna tvivlade på att han skulle överleva. När han vaknade var han blind och funktionshindrad för resten av livet.
Men när jag besökte honom och Pamela var de så glada att de gav mig sin egen säng. Nu predikade han kärlek i en kyrka istället för hat i skogarna. Jag såg ingen skillnad mellan den gamle Jeff och den nye – bara att det äntligen gav mening för honom att söka den uppmärksamhet han längtade efter genom ljus istället för mörker: det heliga korset framför det brinnande. Den djupa kärleken inom honom, förlamad och instängd sedan övergreppen i barndomen, hade varit så förklädd att vi utifrån hade förväxlat den med hat.

Coda: Droppen som satte igång vågorna

Hemma i Danmark såg jag hur en svart dansk kvinna, Naval, på sociala medier ständigt kallade alla för rasister – inklusive mig. Jag tänkte: den ilskan – den känner jag igen. Så jag bjöd in henne till mitt bildspel Amerikanske Billeder på SDU i Odense. Hon skrek och gestikulerade under hela bilresan, men satt helt stilla under föreläsningen i fem timmar.
Nästa dag bjöd jag in henne till mitt föredrag ”Kan vi älska Ku Klux Klan?”, anordnat för DR:s medarbetare av biträdande direktören Charlotte Borg, som som ung filmskapare hade fått den galna idén att sätta mig ihop med Jeff Berry – och därmed satte hela den här historien igång.
Det fanns bara ett ledigt rum, så jag sa nervöst till Naval: ”Vi måste dela säng.” Till min förvåning svarade hon – en muslimsk kvinna från Somalia – ”Det är ju inget problem.” Jag borde ha insett vad det innebar. Hon drack och festade hela natten med DR-folket, medan jag försökte sova. Men nästa morgon satt hon tyst genom hela mitt tre timmar långa föredrag – och efteråt, i bilen, kom uppenbarelsen.
Hon berättade att hon som barn i Somalia ständigt hade utsatts för sexuella övergrepp av män i familjen – tills hon som åttaåring omskars och familjen flydde till Danmark. Hela sitt vuxna liv hade hon varit alkoholist och drogmissbrukare, inlagd ett helt år på Sct. Hans utan att någon kunde hjälpa henne – eller att hon själv förstod varför.
Tills hon hörde mig berätta om klanledarens lidandemönster och hur irrationell ilska ofta bara är sorg i förklädnad. Hon sa: ”Jag trodde att jag var arg på alla andra som rasister. Men jag var arg på mina egna demoner.”
Och jag såg hur demonerna hade hopat sig i en kaotisk röra i hennes lägenhet. Senare hjälpte hon mig att sälja böcker vid mina föreläsningar. Hon var nu välklädd, nykter – och hade kontroll över sitt liv. Min son besökte henne och sa förvånat: ”Pappa, hennes hem var ju helt rent och snyggt.” Då visste jag att hon hade blivit befriad.
Det är det jag vill säga med den här historien: Att bygga broar handlar inte bara om att prata med varandra – utan om att befria varandra. Och att det – ja, ibland är ”gränsöverskridande” – och smittar av sig och befriar över landsgränserna.
Som vi alltid sa i mina workshops mellan svarta och vita på amerikanska universitet: Om ett lidandemönster angriper dig – och bara ett lidandemönster skulle kunna göra det – finns hjälpen alltid nära till hands.
Nämligen från den person som är fångad i lidandemönstret och väntar på att bli befriad. För bakom varje skrik, varje anklagelse, varje mur av hat, döljer sig nästan alltid en gammal smärta som ber om att bli hörd.
Om vi vågar lyssna tillräckligt länge ... om vi vågar stanna kvar ... då sker miraklet:
Den andre visar sig likna oss mycket mer än vi trodde.

Fienden blir en människa

– särskilt, som jag alltid säger, när du tar steget och ”går till sängs med fienden!” :-)

Om att förstå rötterna till det vita hatet: Kärlek förklädd till hat – I.

…. och varför det är så lätt att avveckla KKK

"The Klan's legacy is still alive. We gotta dismantle it, not just condemn it." - Killer Mike, rapper

"We can't dismantle white supremacy without dismantling the KKK, both in its physical form and its ideological form." - Ibram X. Kendi

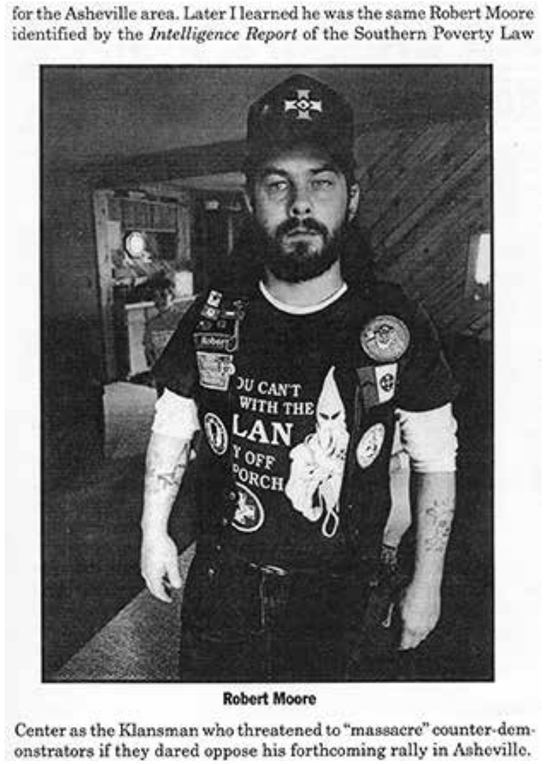
I böcker om Ku Klux Klan beskrivs Robert Moore som en av de farligaste Grand Dragons i USA. Han hotade med att "hans klanmedlemmar skulle öppna eld och skjuta ner motdemonstranter om de vågade motsätta sig" hans möten, "och Gud förbjude att det skulle finnas barn närvarande". Jag medger att ett så upphetsande språk kan vara farligt för känsliga själar, så när jag träffade Robert på en fest i klanens högkvarter var jag nyfiken på att ta reda på vad han gick för. Visserligen kunde denne lille, feta, rädda och tystlåtne man verka skrämmande med sina hatfyllda tatueringar, men, tänkte jag, döm aldrig människor efter deras utseende; se vad de bär i hjärtat (under den stora ölmagen).

Jag fick min chans under dryckesorgierna. Han frågade om och om igen om han kunde åka med mig till Mississippi, eftersom jag var på väg till New Orleans. "Varför vill du åka dit?" frågade jag förvånat, eftersom han inte ens hade råd med en bussbiljett hem till North Carolina. Han ville inte svara inför de andra klanmedlemmarna. (Man skryter inte om kärlekens gärningar i Klanen.) Men efter många öl slappnade han av och berättade tyst sin historia.

Här är den korta versionen. Han hade tidigare varit lastbilschaufför och hade varit med i Klanen hela sitt liv. Nyligen hade han genomgått flera farliga hjärtoperationer, varefter läkarna förbjöd honom att arbeta igen. Han gick i förtidspension, vilket man inte kan leva på i USA. Nu låg han helt utblottad i Lexington, North Carolina, på soffan hos sin första exfru (han hade haft fyra). En dag såg han på tv hur tusentals svarta drunknade under orkanen Katrina. Han blev så rörd att han lånade pengar till en bussbiljett till Mississippi. I två månader hjälpte han till att återuppbygga hus, fälla och röja undan omkullvälta träd och så vidare. Det var så hårt fysiskt arbete för den tjocke mannen att Klanledaren efteråt bjöd in honom till det nationella huvudkontoret, där vi träffades, så att han kunde återhämta sig. Men nu ville han tillbaka och fortsätta arbetet – eller som han kortfattat uttryckte det i klanretorik: "för att hämta mina tillhörigheter, såsom klanrocken, så att jag kan visa den för min 17-årige son, som just har släppts ur fängelset."

Trots läkarnas varning om att han riskerade att dö vid fysiskt arbete hade denne klanmedlem hjälpt svarta att återuppbygga sina liv. Berättelser som denna har alltid inspirerat mig. De påminner mig om att under den stenhårda fasaden som många av oss utvecklar efter svåra motgångar finns det – om man gräver tillräckligt djupt – ett hjärta som slår av godhet och kärlek.

Jag blev så begeistrad att jag var tvungen att krama honom om och om igen, även om det var svårt att få armarna runt hans öl-

for the Asheville area. Later I learned he was the same Robert Moore identified by the *Intelligence Report* of the Southern Poverty Law

Robert Moore

Center as the Klansman who threatened to "massacre" counter-demonstrators if they dared oppose his forthcoming rally in Asheville.

Det sätt på vilket Robert Moore framställs i böcker om KKK.

Skrämmande på utsidan, men titta alltid efter vad människor bär i hjärtat

Robert Moore vid vår frigivningsfest för de två Klanmedlemmarna efter deras femåriga fängelsestraff för narkotikabrott.

Th. Ibland är det lite svårt att omfamna mina nya vänner….

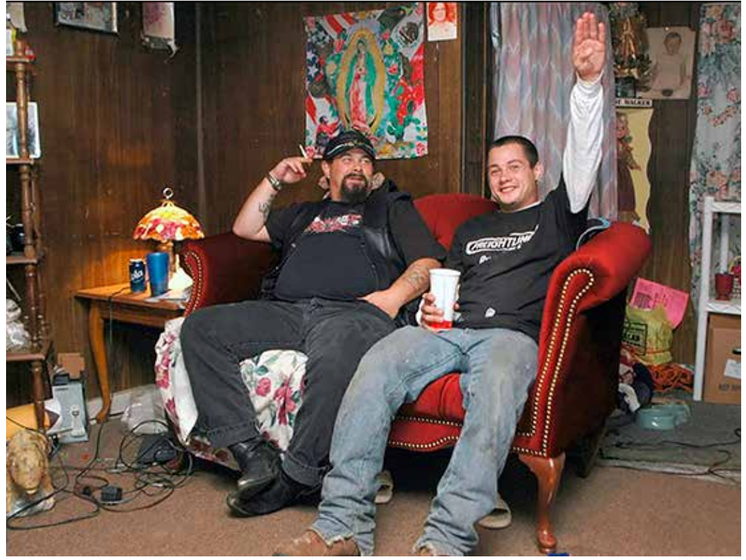

mage. Jag blev så inspirerad att jag utnämnde honom till min officiella chaufför i Amerika.

För vad har vi Klanen till, om inte för att engagera dess medlemmar i konstruktivt antirasistiskt arbete? Robert var stolt över att få följa med mig in på de elitistiska universiteten, som han som "fattigt vitt avskum" aldrig tidigare hade haft tillgång till. Och man kan knappast få en bättre chaufför än en klanmedlem. Större delen av sitt liv, från fredag efter arbetsdagens slut till måndag morgon, hade han kört runt i hela Amerika till dessa löjliga Klan-möten för 30 maktlösa medlemmar ute i skogen,

Nancy efter att hon hade gått ner i vikt

Th -Justin beundrar sin far med ”heil”-hälsningar

där deras lokala svarta vänner stod och skrattade åt dem (för att nästa dag gå på jakt tillsammans, som de alltid hade gjort). Han kunde köra 24 timmar utan sömn, medan jag tog en tupplur och läste i sängen bak i min skåpbil.
Robert berörde mig så mycket att jag senare följde med honom hem. Han är en av de få i Klanen som fortfarande använder ”n-ordet” och tom retorik som: ”Jag försvarar min ras!”
”Så varför ligger du på soffan medan din exfru knullar med en mexikan i rummet bakom dig?”, retade jag honom, väl medveten om att mexikaner står lågt i Klanens hierarki eftersom de tar jobben från dess medlemmar.
”Den där bönätaren”, svarade han, ”har varit en bra styvfar för mina söner under alla de år som jag har försummat dem.”
Till Nancy, hans exfru, sa han: ”Han stod ut med dig och dina 600 pund bara för att få sitt uppehållstillstånd.” De skrattade båda två. Nancy hävdade att hon hade gått ner 400 pund, så att de nu alla tre kunde sitta tillsammans i soffan.

Under de följande dagarna bekräftade hon i en videointervju den historia som Robert hade berättat för mig. Under hela sin barndom hade han blivit brutalt misshandlad av sin berusade styvfar. Som 14-åring skar han upp hans mage med en rakbladskniv medan han sov och avtjänade fem års fängelse för mordförsök. När han kom ut gifte han sig med Nancy, men de var så fattiga att de var tvungna att dela styvfaderns enrumsstuga.

”Robert var helt galen”, sa Nancy. De var båda narkomaner, och deras två söner omhändertogs av socialtjänsten. Nästan alla deras vänner var svarta, och Nancy hörde aldrig Robert tala nedsättande om svarta. Hon förstod inte heller varför han gick med i Klanen. Även om KKK hjälpte honom ur missbruket ville hon inte ha något med honom att göra och har sedan dess bara haft svarta och mexikanska pojkvänner.

Roberts syster utsattes också för övergrepp och tog som 12-åring en kökskniv och skar halsen av sin styvfar. Han överlevde, och hon omhändertogs från familjen. Ändå var det den äldste brodern som jag tyckte var mest intressant. Som en ensling gömd djupt inne i skogen blev han förvånad över att jag hittade honom, men ovillig att låta sig fotograferas. Han hade varit in och ut ur fängelset hela sitt liv för att bränna ner hus – oavsett ägarnas ras. Att vara pyroman var hans sätt att bränna sina kors... eller bränna bort sin smärta.

För misshandlade barn runt om i världen slutar naturligtvis inte alla som klanmedlemmar, nazister, islamister eller gängmedlemmar. Det finns otaliga sätt på vilka de ger utlopp för sin ilska och sina obehandlade sår . Om de inte har utsatts för fysisk våld är det ofta psykiskt våld. Som Hitler sa var det värsta inte smällarna från hans far, utan de offentliga förödmjukelserna av honom. Och eftersom den lille Adolf inte hade någon kärleksfull mormor eller någon räddande ängel, riktade han till slut sin ilska mot miljoner människor. Därför är det så viktigt att vi som har ”överskott” lär oss att vara räddande änglar för dem som har ”underskott” – som grannens misshandlade son.

Ta till exempel Robert och Nancys två oälskade söner, som Nancy och hennes mexikanske man senare adopterade. Den äldste, Thomas, sitter i fängelse för brandattentat, medan Justin, som just släppts fri, hade avtjänat ett år för rån begångna tillsammans med sina svarta vänner.
”Han borde ha suttit inne mycket längre”, sa Robert om sin utvecklingsstörde son.
Justin var 17 när jag träffade honom, och det var uppenbart att han längtade efter sin fars kärlek. Nu såg han honom för första gången – den återvändande Klanledaren som han hela livet hade beundrat och saknat. Robert berättade historier för honom om sina ”formidabla strider” som ”beväpnad korsfarare”, och Justin fantiserade om att själv bli en stor klanmedlem. Han överträffade till och med sin far i rasistiskt språkbruk – så mycket att det gjorde Robert obekväm, eftersom han insåg att sonen tog det på allvar.
Så nu sprang Justin runt i skolan och skröt om att han skulle bli en stor klanledare precis som sin far. Det bidrog inte till hans popularitet: han var den enda vita pojken i en svart ghettoskola. Faktum är att denne son till en klanmedlem aldrig hade haft en vit vän.
Jag hade sett detta fenomen förut, särskilt i södra USA: många klanmedlemmar har gått i skolor där upp till 95 procent av eleverna är svarta. Som ”fattigt vitt avskum” är de ofta de enda vita som inte har råd att flytta eller välja andra skolor.
Det förklarar en annan motsägelse. Människor över hela världen håller ofta fast vid sina skolkamrater senare i livet, så många klanmedlemmar slutar med att ha fler svarta vänner än de flesta vita. Som Barack Obama har skrivit har många vita amerikaner inte en enda nära svart vän. Ändå skryter Klanen inte med dessa vänskap, för då skulle samhället inte kunna göra dem till skurkar – en roll de söker i sin smärta och sitt självhat.

Att växa upp ”på fel sida av spåren” och bli stigmatiserade av vårt sätt att tänka ger – särskilt efter år av misshandel från arbetslösa, alkoholiserade styvfäder – ett enormt behov av att ropa: ”Vi är precis lika bra som ni vita där ute i förorterna!” Och de använder det enda språk de vet får oss att lyssna: ett grovt, rasistiskt språk.

Det var sorgligt att sitta med dem i Nancys fallfärdiga barack ”på fel sida av spåren”, omgiven av svarta på alla sidor. De hade inte råd med petroleum till kaminen och höll sig varma i sina överrockar – och i den kärlek som flödade i den återförenade familjen, ofta uttryckt genom pojkarnas skämt om Nancys sexliv med hennes mexikanske pojkvän, Pedro, som Robert motvilligt medgav att han älskade.
”Saliga är de ödmjuka”, tänker jag alltid när jag är tillsammans med Klanen, ”ty de skall ärva jorden.”

Jag hade följt Robert genom åren och trodde att jag visste allt om honom. Jag skrattade när jag såg honom i The Jerry Springer Show, där han spelade den ”skurkroll” som han hade lärt sig så väl. Inför hundratals

2015 – När jag tio år senare vigde Robert med hans femte fru inför inbjudna Klan-sympatisörer

upprörda åskådare slog han Justin för att han hade en svart flickvän, medan Justin, den inte särskilt kloka sonen, angrep sin halvsyster Tania för att hon hade ett ”bönätande barn”. Hon grät i tv: ”Men du älskar både honom och din egen mexikanske styvfar – du beter dig bara så för att få din pappas kärlek.”

De hade alla fått betalt, kört i limousiner, inkvarterats på fina hotell och iscensatts av Jerry Springer för att få världen att tro att de hatade mexikaner och svarta i denna groteska gladiatorshow – för oss, de verkliga hatarna.

Tio år senare bad Robert mig att viga honom med hans femte fru, Peggy, ”en god kristen”, en prästdotter från nordstaterna som försökte vara hans räddande ängel. Jag åkte med ett danskt tv-team till Arkansas. Jag hade vigit både muslimska och judiska par, så det kändes helt naturligt att också viga ett kristet Klan-par.
Här är ett utdrag ur mitt tal, filmat inför Roberts förvånade klanvänner:

”Kära Robert och Peggy
I dag är vi samlade för att bekräfta ert äktenskap. För er har det varit en lång och stenig väg innan ni fann varandra och på sätt och vis räddade varandra.
När jag träffade dig i Klanen fann jag – tvärtemot mina förväntningar – inte hat, utan människor som hade fått mycket lite kärlek under sin barndom. Jag hoppas att du inte har något emot att jag säger detta: att du sedan du var fyra år gammal blev brutalt misshandlad av din styvfar... och som 14-åring skar upp hans mage med ett rakblad och dömdes till fem års fängelse. Och sedan började problemen på nytt. En dag lynchade du en svart person...”

Här kvävdes jag av orden, bokstavligen av smärta. Samma morgon hade jag ramlat under en löprunda, brutit ett revben och varit på sjukhuset. När jag senare berättade för Robert att jag kanske inte skulle kunna genomföra vigseln den kvällen, såg han mina bandage och sa att han måste erkänna något han aldrig tidigare hade berättat för mig.
”Jacob, jag måste lätta mitt hjärta och berätta för dig först att jag en gång lynchade en svart man. Det började i North Carolina, där han hade förgripit sig på en fyraårig flicka. Hennes pappa var vän med en av våra medlemmar. Så vi snappade upp honom en kväll när vi var på fest och drack massor av öl – precis som vi gör här idag. Vi förde honom upp i bergen, lade ett rep runt hans hals och frågade om han hade något att säga. ’Må Gud vara min själ nådig’, sa han. Så hängde jag honom... och skar halsen av honom för att försäkra mig om att han var död.”

Robert var nu, precis som jag, synligt plågad. ”Jag har mardrömmar.”
”Har du det?”
”Ja, ibland, när jag blundar, ser jag den där niggern hänga där och svaja. Folk som säger att de kan döda någon utan att det berör dem, de är fulla av skit. Efter alla dessa år vaknar jag fortfarande upp som om någon har hällt vatten över mig. Det är något jag måste prata med Peggy om, för det plågar mig. Mardrömmarna fortsätter att komma tillbaka om och om igen. Det tar aldrig slut.”
Jag var mållös. Även om jag hade kommit överens om att övernatta hos dem åkte jag tillbaka till hotellet med kamerateamet för att fundera på om jag skulle kunna genomföra vigseln samma kväll. Jag bestämde mig för att jag inte kunde svika honom.
Jag fick lyftas ur sängen, skrikande av smärta från mitt brutna revben.
Så här är några utdrag ur resten av mitt långa bröllopstal:
”... En dag, Robert, såg du på tv hur orkanen Katrina härjade i Mississippi och Louisiana och dränkte tusentals människor. Du blev så rörd av allt detta lidande att du åkte dit och hjälpte till att återuppbygga människors hem. Hårt fysiskt arbete ... där såg jag hur du satte ditt eget liv på spel för att rädda svarta människor. Det är vad jag kallar ’kärlek förklädd till hat’, och därför är det människor som du, Robert, som ger mitt liv inspiration.....

Så jag vill avsluta med Paulus: ”Kärleken är tålmodig, mild, den avundas inte, skryter inte, är inte uppblåst ... Den gläder sig åt sanningen. Den tål allt, tror allt, hoppas allt, uthärdar allt.”
Jag frågar dig, Robert: vill du ha Peggy till din maka?”
Mitt tal väckte både förvåning och lättnad hos de festande klanmedlemmarna, som sa att de hade lärt sig mycket om sig själva.
Sedan dess har jag fortsatt mitt samtal med Robert om lynchningen.
”Skulle du ha gjort samma sak mot en vit pedofil?”
”Ja, Jacob, du vet ju att jag inte ser i färger.”
Hm, ett anmärkningsvärt svar från en aktiv klanmedlem. Med min kunskap om klanens intensiva hat mot pedofiler förstod jag hans logik. Robert begick brottet 1985, fyra år efter lynchningen av Michael Donald – den sista officiellt registrerade. Fallet ledde till att en av klanmedlemmarna hamnade i den elektriska stolen, medan min gamle vän Morris Dees tilldömdes 7 miljoner dollar till Michael Donalds mor och därmed i praktiken ruinerade United Klans of America. Robert fick endast tio års fängelse, eftersom det inte klassificerades som ett hatbrott, utan endast som mord på en pedofil. Men när han släpptes 1995 var straffet inte över. Mardrömmarna fortsatte – ett klassiskt fall av PTSD, säger psykologer.

När jag träffade honom 2005 skämdes han för mycket för brottet för att berätta om det för mig, även om han i övrigt var öppen. I Klanen var det inte längre ”acceptabelt” att skada svarta, utan endast att kräva ”lika rättigheter för alla” och att motsätta sig positiv särbehandling av svarta. Som de

När Robert erkände för mig att han hade lynchat en svart man

alltid sa med ett leende: ”Alla tror fortfarande att vi hänger svarta i träden.”

Plågad av skuldkänslor och PTSD-mardrömmar när Katrina slog till 2005 måste Robert ha känt att han bara kunde finna försoning genom att riskera sitt eget liv för att rädda andras – att återge det liv han hade tagit. Samtidigt berättade han för mig hur han nu hade försonats med sin våldsamma styvfar, som han hade hatat hela sitt liv. Han reste långt för att vara hos honom på dödsbädden, och det gav honom en djup lättnad att äntligen höra honom säga: ”Jag är ledsen.”
I mina samtal med honom och Nancy blev det tydligt att han själv såg en direkt koppling mellan sin våldsamma barndom och sin ungdomsraseri: först missbruk och mörka vänner, sedan avvisandet av både dem och Nancy – och till slut lynchningen. När man utsätts för terror i barndomen är man aldrig fri, och när känslorna dödas kopplar man bort sig från verkligheten. Därför förvånar det mig inte att jag idag ser Robert skriva mycket om Jesus på Facebook. På ett sätt bär han fortfarande sitt kors – tillsammans med både sin frälsare och de två korsfästa syndarna.

Roberts bröllop med hans erkännande om att ha lynchat en svart man

Om att förstå rötterna till det vita hatet: Kärlek förklädd till hat 2.

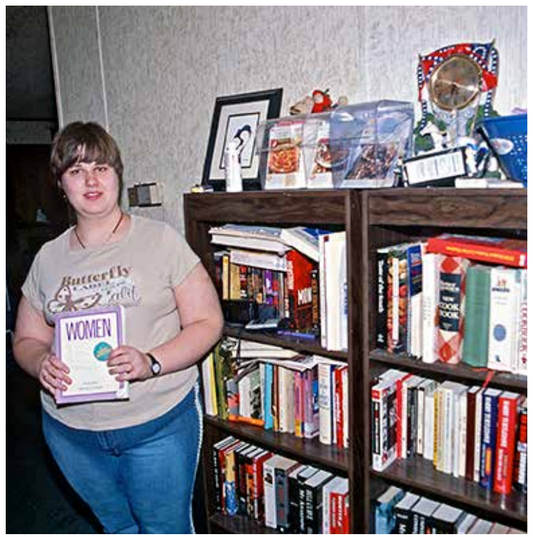
"The Klan is alive and well, and it's not just hiding in the shadows. It's in the police departments, it's in the courtrooms, it's in the government." - Opal Tometi, co-founder of Black Lives Matter

Under mitt långa arbete med Klanen såg jag dem aldrig begå våld mot svarta, men jag såg massor av våld bland sina egna. Raine, som tillhörde en annan klangrupp, hade läst vad jag hade skrivit om Ku Klux Klan på min hemsida och bjöd in mig till sitt hem i North Carolina, för, sa hon, "jag har en universitetsutbildning i sociologi och har studerat medlemmarna i vår grupp och kommit fram till samma slutsats som du om deras misshandlade barndom".
När hon serverade mig morgonkaffe i sängen berättade hon om sina två fängelsedomar.

"För vad då?", frågade jag.
"Visste du inte att jag är dubbelmördare?"
När jag hörde detta från den söta 20-åriga kvinnan vid min sida höll jag på att spotta ut kaffet. Hon berättade hur hon som 14-åring rymde från sin våldsamma, rasistiska pappa och blev antirasistisk skinnhead i Los Angeles, där hon bodde i ett garage tillsammans med mexikanska tjejer.
En dag dödade hon i självförsvar en inkräktande knarkgangster. Efter två år i fängelse och känslan av att ha blivit förrådd av latinamerikanerna återvände hon hem.
Som 17-åring hade hon nu blivit nynazist och sköt en vit antirasistisk demonstrant – "också i självförsvar".
Då ingrep "goda kristna klanmedlemmar" och "lärde mig att det viktigaste i livet är att göra gott mot andra istället för att döda dem". De skickade henne på missionsarbete i Afrika i ett halvår. Raine älskade Afrika och blev imponerad av att se hur de svarta barnen var disciplinerade och ivriga att lära sig. "Det var raka motsatsen till de högljudda ghettobarn som jag gick i skolan med i USA."
Väl hemma igen gick hennes karriär inom Klanen snabbt framåt, och hon satte sig för att bli USA:s första kvinnliga Klan-ledare.
Hon var klanledaren Virgil Griffins talskrivare och hjärna – och den enda utbildade klanmedlem jag har träffat. Hon var en uttalad feminist och pro-homosexuell aktivist och sa att "det finns för mycket homofobi och sexism inom Klanen".
Raine bjöd in mig till ett av Klanens höstmöten i skogen för att träffa hennes vänner, men när jag senare frågade om jag fick lägga ut bilderna bad hon mig vänta. Klanen brukar älska den sortens uppmärksamhet,

I sängen med Klanen hos Raine 2005

KKK-medlem med böcker om feminism och HBTQ-befrielse

Raine och Billy visar upp sin svartvita harmoni, men de var förlägena över att i smyg ta med mig till en kinesisk restaurang, deras favoritmat.

men just då sökte hon "mitt livs drömjobb som socialarbetare för [svarta] brottslingar i vårt lokala fängelse". Man får inte arbeta för staten i North Carolina om man är medlem i KKK.
Så vad låg bakom hennes önskan att "vara snäll mot" svarta? Återigen ett barndomstrauma – precis som hos många andra i Klanen. Raine hade vuxit upp i gettot som fattig vit, och hennes skolkamrater var nästan alla svarta. Ändå fick hon aldrig ta med dem hem på grund av sin fars rasism: "De är alla brottslingar och narkomaner."
Han hade inte helt fel – barn som växer upp i ghetton beter sig inte som helgon.
Så ända sedan barndomen hade Raine drömt om att hjälpa sina gamla vänner att bli "bättre människor". I Afrika började hon förstå hur ghettoiseringen i USA fick svarta att bete sig på det sätt som hennes far fann så motbjudande. Det handlade inte om hudfärg. Hon började dekonstruera den amerikanska rasismen som kopplar samman svarta med kriminalitet.
Efter en kort collegeutbildning fick hon chansen att hjälpa dem i fängelset, där så många av hennes vänner hade hamnat. Såg hon någon motsättning i det? Nej – "för när de svarta blir 'bra människor' som vi", kommer det inte längre att finnas något behov av Klanen för att "skydda den vita rasen mot deras brottslighet och droger", resonerade hon – logiskt och, ja, kärleksfullt.
Kort därefter ringde hon upp mig i Danmark, full av entusiasm:
"Jacob, jag har fått mitt drömjobb – så nu kan du lägga upp bilderna på nätet."
Men ett halvår senare såg jag överallt på internet artiklar om Raines "brutala våldtäkt och mord". Chockad ringde jag till hennes man, Billy. Han berättade att hon, efter många blodtransfusioner, mirakulöst hade överlevt mordförsöket av två Klan-medlemmar, David Laceter och Scott Belk. Klan-gruppen hade inget emot att hon gav råd till svarta i fängelset, men hon hade varnat mig för Belk, som jag träffade en av de få gånger han var ute. Han var extremt farlig som medlem i den nynazistiska fängelsegänget Aryan Brotherhood, som inte tolererade att Raine stod på de svarta gängens sida, med vilka de ständigt låg i blodiga konflikter.
Kort efter att jag hade fotograferat Scott bröt han och David sig in i Raines hus, våldtog henne och sköt henne med en kulspruta. Hon visade mig senare ärren. David fängslades som den som hade "genomborrat Raine med kulor" och mördades senare i

Scot Belk, när jag träffade honom på klanmötet

fängelset. Under den långa sjukhusvistelsen och rättegången kunde Raine inte längre dölja sitt KKK-medlemskap för fängelset och blev avskedad i enlighet med delstatens regler.
Men historien slutar inte här. De svarta fångarna gjorde uppror och tvingade fängelset att återanställa sin populära socialarbetare. Visste de inte att hon var medlem i KKK? Jo – det hade de vetat hela tiden. Fängelserna har nämligen ett program som kallas ”gängmedvetenhetsträning”, som ska hjälpa de intagna att hålla sig borta från gäng efter frigivningen – något som inte är lätt under det enorma sociala trycket.
I fängelserna i södra USA betraktas KKK som ett gäng för fattiga vita, vilket det i praktiken också är. När fångarna en dag såg en video om den lokala Klanen kände de genast igen Raines fylliga figur. Det gjorde henne bara ännu mer populär bland de svarta:

”Wow, hon är gängmedlem precis som vi!” Även om hennes vänner i Klanen accepterade hennes arbete visste hon att hon var i fara när Belk började sprida rykten om att hon var ”angivare åt staten”. Ändå fortsatte hon sitt idealistiska arbete med att ”förbättra de svarta” (och deras situation) – väl medveten om att hon satte sitt liv på spel.
Det är återigen vad jag kallar kärlek förklädd till hat: en Klan-medlem som riskerar livet för att hjälpa svarta.
Jag kan inte möta en kallblodig mördare som Scottland ”Scott” Kevin Belk utan att försöka förstå människan bakom, och jag lärde mig mer genom hans senare brott.
Han hade utsatts för grovt missbruk av sin ensamstående, drogberoende mamma, som för att hålla honom lugn gjorde honom till narkoman redan som åttaåring. Som vuxen fortsatte missbruket, och 1998 rånade han en bank på 3 000 dollar tillsammans med en flickvän som han också hade gjort beroende. Under sex med sin svarta langare berättade han om rånet. Hon angav honom till polisen för att själv slippa fängelse, och Scott tillbringade några år i fängelse. Där anslöt han sig till Aryan Brotherhood som hämnd mot sin svarta tjallare.
När jag träffade honom på ett KKK-möte 2003, strax efter frigivningen, försökte han få ordning på sitt liv – både genom att ansluta sig till Raines fredliga Klan-grupp och genom att skaffa sig ett jobb som lastbilschaufför. Han var då gift med Rhonda Belk. Men när hans crackmissbrukande mamma, Margarette Kalinosky, flyttade in hos dem blev de båda beroende, och livet föll återigen samman.
Två år senare, under ett gräl om pengar till droger, misshandlade han sin mor med ett basebollträ och strypte henne. Därefter flydde han med sin fru i en stulen lastbil till New Orleans under orkanen Katrina.
Han utgav sig för att vara präst, målade hjälpslogans på lastbilen och körde till Gainesville i Texas, där de utgav sig för att vara Katrina-flyktingar. En kyrka hjälpte

Filmen om Scot Belk

dem vidare till Seattle, där de hyrde en lägenhet – tills hyresvärden kände igen dem från FBI:s efterlysningsaffischer. År 2007 dömdes Belk till 15 års fängelse, medan Rhonda fick fem år för medverkan till mordet på hans mor. Scotts liv inspirerade senare tv-serien *I (Almost) Got Away with It, Got to Pose as Katrina Refugees* och gav honom därmed den kortvariga berömmelse som de flesta i Klanen längtar efter. Hans historia fördes till skärmen av kända skådespelare och han fick till och med själv vara med i serien och berätta från fängelset om sitt dramatiska liv.
Raines andra medbrottsling, David Laceter, hade en liknande bakgrund som narkoman och narkogangster och hade också varit medlem i Aryan Brotherhood samt den nazistiska gruppen World Church of the Creator, tills han mördades 2003.

Vitt hat har alltid djupa rötter.
När man tänker på hur sådana hårdföra mördare och hatare aldrig fick hjälp under sin försummade barndom, har det alltid bekräftat min övertygelse om att det aldrig är för sent att nå fram till dem – om inte annat så för att skydda oss själva och samhället mot deras vrede.
Jag fick min chans när Raine ordnade ett möte med ”Imperial Wizard” i hennes klangrupp, Virgil Griffin, en av de mest ökända och hatiska Klan-ledarna. Det var en tuff prövning för mig, eftersom jag hyste djupa fördomar mot honom.

Efter mordförsöket var Raine tungt beväpnad av rädsla för nya attacker, men hon är stolt över att få tillbaka sitt jobb, arbetet med att hjälpa de svarta i fängelset.

Han var den Klanledare som låg bakom massakern i Greensboro 1979, där fem anti-Klan-demonstranter dödades. En av mina gamla svarta vänner, Willena Cannon, var med och organiserade demonstrationen.
En dag, när jag satt med henne och hennes fyraårige son Kwame i hennes kök på S. Eugene Street, berättade hon varför hon hade samarbetat med Jesse Jackson i medborgarrättsrörelsen för att integrera företagen i Greensboro. Som nioåring hade hon sett en svart man brännas levande i en lada, bara för att han hade förälskat sig i en vit kvinna. Hans skrik fyllde natten, och hon glömde det aldrig.
Trettio år senare blev både hon och hennes son Kwame, nu tio år gammal, nästan dödade av Ku Klux Klan. Tyvärr fanns även Sandy Smith, min mångårige medarbetare Tony Harris före detta flickvän, bland de dödade.
Jag hade umgåtts med Sandy och hennes väninnor på Bennett College, en skola för svarta kvinnor, där hon var ordförande i elevrådet. Jag var tillsammans med hennes väninna Alfrida, som var lika stolt över sin afro som Sandy var över sin. Även om Tony uppmanade mig att ”stötta på henne” fanns det en stark social kontroll bland dessa välutbildade svarta kvinnor mot att umgås med en ”blekis”. Så det slutade alltid med att jag bara hjälpte Alfrida att skriva uppsatser på natten, medan Tony låg i sängen med Sandy.
Vi var unga och fria och trodde att samhället rörde sig mot större rasfrihet. Därför blev chocken enorm när Tony några år senare var på turné med Amerikanske Billeder och på norsk tv såg hur Klanen packade upp vapen och mördade hans exflickvän i hans hemstad.

Tony och de andra svarta i vårt kollektiv i Köpenhamn hade tidigare motsatt sig att jag använde KKK-bilder i mitt bildspel: ”Vi bekämpar rasism idag. Klanen hör till det förflutna och kommer att få din föreställning att se gammaldags ut.” Nu insisterade de på att jag skulle använda bilderna.
Jag var också chockad, eftersom Greensboro-massakern ägde rum precis utanför Morningside Homes, där jag hade bott tillsammans med Baggie (se sidan 342). Vår ilska växte när klanmedlemmarna frikändes av en helt vit jury – trots att hela världen hade bevittnat morden. Med andra ord var KKK fortfarande ”politiskt korrekt” 1979. Polisen hade till och med tipsat Klanen om demonstrationen, sett dem lasta vapen i bilar och hållit sig undan medan de attackerade våra Tonys och mina vänner – många av dem barn.
När ett av dessa barn, Kwame Cannon, senare som 17-åring dömdes för icke-våldsamma inbrott, fick han två livstidsdomar. Det berodde dels på att Tonys farbror, Pinckney Moses, som jag ofta hade umgått t med under jurastudierna, var för berusad för att kunna driva målet ordentligt, dels på att hans mor, Willena, med sina rötter som medborgarrättsaktivist, pressades av domaren att acceptera en erkännandeöverenskommelse.
Tiderna förändras, men först 2020 bad staden Greensboro officiellt om ursäkt och reste ett minnesmärke för offren.
Så när jag nu fick möjlighet att träffa Virgil Griffin bestämde jag mig för att inte låta honom märka mina negativa känslor. Men Tony Harris ville att jag skulle pressa honom om varför han hade beordrat massakern.
”Det lovar jag”, sa jag, ”men jag vill inte låta det förflutna stå i vägen för försöket att nå

Virgil L. Griffin (C), seen here at a 1982 rally in front of the Raleigh, North Carolina state house, was among nine persons indicted by a Federal Grand Jury 4/21/1983 on charges of conspiring to disrupt an anti-Klan rally which resulted in the deaths of five members of the Communists Workers Party. Griffin was the Grand Dragon or head of the North Carolina chapter of the Invisible Empire, Knights of the Ku Klux Klan.

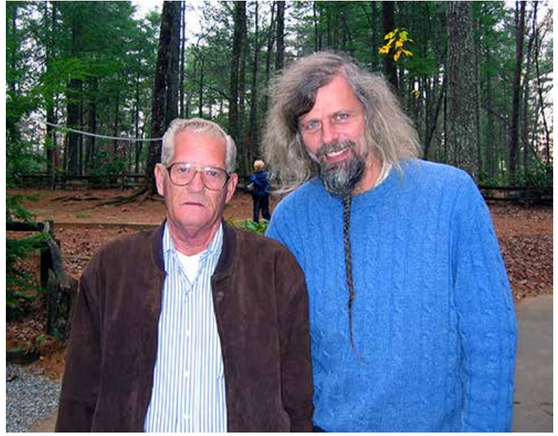
Virgil Griffin 1982 på väg till ett klanmöte

Virgil Griffin när jag träffade honom 2005

Min dejt Alfrida – en vän till Sandy – som mördades av Virgil Griffins klangrupp

Min promenad med Virgil Griffin, där han öppnade sitt hjärta för mig

fram till honom och hjälpa honom ur hans instängda vrede."
Under hela bilresan från Atlanta tänkte jag de mest positiva och kärleksfulla tankar jag kunde uppbåda:
"Älska honom. Le mot honom. Älska honom – så att han kan känna det."
Jag visste att jag bara hade en dag på mig att öva mig i icke-våldsam kommunikation med Virgil, så det skulle bli ett ytligt experiment i hur mycket människor påverkas av vad vi tänker om dem. Jag måste erkänna att det inte var lätt.
När jag träffade Virgil och hans klangrupp i ett avlägset skogsområde på morgonen var jag mer påverkad – ja, rentav överväldigad – av deras fientliga blickar och vad de antydde att de tyckte om mig (Raine hade berättat att hon hade tagit med sig en antirasist).
Jag började med Tonys svåra fråga, men den store "Imperial Wizard" gav bara samma svar som hade fått honom frikänd:
"Vi sköt kommunister i Vietnam. Så varför inte bekämpa dem här hemma?"
Demonstrationen var ju organiserad av den lokala textilarbetarföreningen, känd för sina "kommunistiska" sympatier, så hur kunde jag överhuvudtaget vara oense med den helt vita juryn om att Klans handlingar var "politiskt korrekta"? Särskilt i denna reaktionära sydstat strax efter Vietnamkriget? Eftersom Griffin inte såg någon skillnad mellan "kommunister" och "antirasister" visste jag att det var meningslöst att moralisera över hans förflutna. Istället tvingade jag mig själv resten av dagen att sända honom mina mest kärleksfulla tankar och leenden – med ett förenande "giraffspråk" mot deras våldsamma "vargspråk".
Naturligtvis hade jag också egoistiska skäl – det är ju logiskt när man är ensam bland 50 rablende galna, tungt beväpnade klanmedlemmar i en avskild skog.
Åh nej – ett uttalande för mycket! Man bör inte kalla dessa "smärtans barn" galna. De är offer vars hela liv har varit bundna av våra distanserade eller rent av hatiska tankar. De har aldrig känt vår kärlek – bara våra kontraproduktiva "död åt Klanen"-hot, som i Greensboro, med dödliga konsekvenser för demonstranterna.
Jag visste att de inte skilde sig från ghettoinvånarna i sin längtan efter kärlek, och att det aldrig är för sent att visa dem lite av vår egen så kallade "mänsklighet".
Ändå måste en Klan-ledare – precis som en svart gängledare – spela tuff inför sina medlemmar. Så under lång tid undvek Virgil mig eller drog igång sin Klan-retorik när andra var närvarande. Jag ägnade tiden åt att långsamt skaffa mig "allierade" bland medlemmarna.
Men allteftersom dagen gick blev Griffin tydligt mer och mer påverkad av mina "kärleksfulla" tankar (för verklig kärlek är något annat). Först log han nervöst tillbaka, men på eftermiddagen blev han nästan helt flirtig.
Det fick även mig att slappna av, eftersom jag själv har ett behov av att bli älskad.
I slutet av dagen frågade han plötsligt om jag ville gå en promenad med honom i skogen "för att prata under fyra ögon". Jag sa ja.
Hans första mål var att övertyga mig om att han inte hade bränt ner svarta kyrkor. Två av hans bensinstationer hade beslagtagits efter att min klanjägare Morris Dees hade stämt honom, eftersom polisen hittat ett gammalt medlemskort från hans grupp hos en av brandstiftarna.
"Du måste tro mig, Jacob. Jag är djupt religiös och skulle aldrig drömma om att bränna ner en kyrka."
Det betydde så mycket för honom att jag trodde på honom, att jag genom att göra det vann hans vänskap. Och det var inte svårt.
Jag visste av Jeff Berry att Klanledare tjänar bra på att sälja medlemskort till osäkra unga män, som sedan går omkring och skryter med sina kort, samtidigt som de aldrig syns till i Klanen. Korten utgör en risk: om polisen hittar dem i samband med ett hatbrott hålls klanledaren ansvarig, oavsett om han var inblandad i brottet eller inte. För att undvika fängelse är klanledarna därför extremt försiktiga med att ta in våldsamma personer. Som Jeff en gång sa till mig:
"Jag kan inte använda 80 procent av dem som ansöker om att få vara med. De är helt galna."
Jag visste vad han menade – jag plockar själv upp många av dessa vilsna "galningar" på landsvägarna.
Så, tro det eller ej: det var så Klanen återigen blev "politiskt korrekt", gömd i små oskyldiga ölstunder i skogarna, där jag dagen efter ser dem gå på jakt tillsammans med sina svarta vänner. Tills Donald Trump sände signalen att det återigen var acceptabelt att träda fram – i Charlottesville och på andra platser – med vapen och våld.
Griffin uppfattade förmodligen min insikt (men outtalade) kunskap om Klanen som kärleksfull förlåtelse – något han aldrig hade fått, men uppenbarligen sökte. För nu öppnade han sig och berättade hur han hade varit med i Klanen sedan han som 19-åring började plocka bomull mitt under medborgarrättsrörelsen, "som gick för långt för snabbt".
Han hade haft ett långt, sorgligt liv, men det närmade sig sitt slut. Han hade nyligen genomgått tre bypassoperationer.
"Jag vet att jag snart ska dö", sa han. "Men i februari fyller jag 60, och det skulle betyda mycket för mig om du kunde komma på min födelsedag. Vill du inte lova det?"
Jag blev så överraskad och rörd att jag lovade att försöka. När dagen var slut sa jag hejdå till alla: "Då ses vi på Virgils födelsedag."
"Vad?" frågade de förvånat. Plötsligt gick det upp för mig att ingen av dem var inbjuden. Med det självhat som präglar många Klan-medlemmar känner de ofta avsky för det de ser hos varandra – sin egen smärta och olycka – så Griffin ville inte ha med sina egna "förlorarvänner".
Nej, det dessa människor med underskott hungrar efter är kärlek från oss med överskott – från dem utanför deras ghetto. Den mänskliga värmen som de inte kan hitta eller uttrycka i Klanen, vars känslomässigt förkrympta medlemmar jag vanligtvis såg stå ensamma vid mötena.
Under de år jag arbetade med Klan-grupper var jag ofta deras längstvarande "medlem".
Efter mindre än ett år såg jag dem försvinna in i Anonyma Alkoholister, Narcotics Anonymous eller kyrkliga gemenskaper – platser där de kunde hitta lite av den kärlek som Klanens ideologi tillät dem att blomstra i.
Även om jag bara hade en dag på mig att pröva det lyckades mitt lilla experiment i icke-våldsam kommunikation – till och med med Griffin, en av de mest fruktade Klan-ledarna sedan 60-talet.
Några månader senare lämnade han The Cleveland Knights of the KKK, som han hade lett större delen av sitt liv, och gruppen föll sönder. Jag påstår inte att det berodde enbart på mig – det finns alltid många faktorer som bidrar till att förändra människors liv. Men för en man som hela livet har befunnit sig i defensiven, konfronterad med fientliga folkmassor som ropar "Död åt Klanen!", kan det göra skillnad att plötsligt möta något som han uppfattar som kärlek.
Särskilt i ett sårbart ögonblick – när han som "en god kristen ska möta sin skapare".

Jag säger alltid till mina elever: "Prova den här kärleksfulla metoden på din värsta lärare – och se hur snabbt dina betyg stiger."
Det fungerade uppenbarligen på två av US-A:s mest ökända Klan-ledare.
Och mina många resor bland våldsamma människor har övertygat mig om att positivt tänkande om andra fungerar för alla, och att det ligger både i vårt eget och samhällets intresse att vi uppriktigt försöker "älska våra medmänniskor".

Om att förstå rötterna till det vita hatet: Att betrakta seriemördares lidande

Fortsättning från sidorna 182–183

”No ’we’ should be taken for granted when the subject is looking at other people’s pain... Compassion is an unstable emotion. It needs to be translated into action, or it withers... To designate a hell is not to tell us anything about how to extract people from that hell, how to moderate hell’s flames... Photographs of the suffering and martyrdom of a people, or of children, transform these events into something beautiful. The ghoulish cruelties and the unbelievable ruthlessness of the deeds shown are depicted as well.. Narratives can make us understand. Photographs do something else: they haunt us.” – Susan Sontag in “Regarding the pain of others”

När jag körde en natt 1991 såg jag en äldre vit kvinna under motorvägspelarna och plockade upp henne. Hon hade blivit överfallen av svarta ligister och blödde så kraftigt att jag var tvungen att köra henne till sjukhuset. En timme senare fick jag syn på en vit man vid vägkanten. Han var arg och spänd. Han hade blivit avskedad utan lön från en räkfiskefartyg i Persiska viken och hade väntat i tre dagar på att få lift. Med tanke på desperationen i hans ögon kunde jag lätt ha utlöst våldet i honom genom att sända ut vibrationer av rädsla och misstro.

När jag berättade för honom om den vita kvinnan som just hade lämnats blödande av sina svarta överfallare började Woody öppna sig. (Jag hade ingen aning om hur djupt involverad i hans familj jag senare skulle bli.) Han sa att han aldrig hade blivit överfallen av svarta, eftersom han ”alltid attackerade dem först”. Lite i taget berättade han hur han och hans två bröder hade dödat så många ”niggers att jag inte kan räkna dem på mina fingrar och tår”.

Nu var jag helt vaken. Först trodde jag att han skryter, men det fanns för många konkreta detaljer och platser i hans berättelser. När han också talade om misshandeln han utsatts för som barn, slöt jag ett avtal med honom: Jag skulle köra hem honom, fyra timmar ur vägen för mig, om han ville berätta och låta mig spela in det på band.

”Men jag vill inte berätta var jag bor. Låt mig bara kliva av någonstans i min stad.” Han visste att jag kunde gå direkt till polisen med bandet.

I mitt program, som snart uppdaterades för att även omfatta Woody och hans familj, chockade hans röst universitetsstudenterna. Några år senare, efter att ha lyssnat på hans mardrömslika röst kväll efter kväll, blev jag nyfiken på att ta reda på hur han hade det. När jag äntligen fick chansen under en turné våren 1996 bjöd jag in Eli Saeter, en norsk förläggare som bland annat gav ut Toni Morrisons böcker, att vara mitt vittne.

Det som särskilt skrämde henne var att alla de människor vi träffade hade suttit i fängelse för mord och våldtäkt.

”De påminner mig om männen i filmen På utflykt med döden”, sa hon.

När vi anlände låg en tät dimma över platsen. Den gav vår jakt på en seriemördare i detta sumpiga område, där vi inte kunde se två meter framför oss, en kusligt overklig stämning.

Efter tre dagar hittade vi hans kusin. ”Det stämmer, som du säger, Woody var här för fem år sedan”, sa han. ”Han och hans vän Bobby bröt sig in i ett hus, och Woody knivhögg en 16-årig flicka medan hon sov. Han dömdes till 25 års fängelse. Han uppförde sig som en idiot under rättegången. Han ställde till med bråk, skrattade åt domaren och hånade alla. Jag försökte lugna ner honom, men utan framgång. Han förstörde allt för sig själv.”

Vi hittade Woodys offer, Sarah, som berättade för oss om den fruktansvärda natten. Hon hade tvingats upp ur sängen av Woody, som skar upp hennes mage och lungor med en lång kniv. Hon överlevde efter flera kostsamma sjukhusvistelser, men ingen hade hjälpt familjen att bearbeta traumat. Det hade hänt bara några dagar efter att jag hade släppt av Woody. Det var deprimerande. Jag hade verkligen trott att jag under vår natt tillsammans hade hjälpt honom att komma i kontakt med den djupa smärtan och ilskan han kände. Jag försökte förklara för Sarah att Woody var min vän, men min röst brast av skuldkänslor och ånger när jag såg skräcken i hennes ögon. Hon var oförmögen att se honom som något annat än ett blodtörstigt monster och berättade hur han hade uppfört sig som ett ”djur” under rättegången och skrikit: ”Jag ska nog få tag på dig en dag!”, innan han släpades ut ur rättssalen i bojor. Ända sedan dess hade hon haft mardrömmar om att han skulle återvända.

Det var viktigt att förstå Sarah, offret för den nästan-dödeln, eftersom jag under så många år främst hade ägnat mig åt offret inuti dödeln.

När vi åkte till Woodys hem öppnade en kvinna dörren och sa:

”Jag vet vem du är. Woody kom hem för fem år sedan och kände sig upprymd. Han berättade att han hade blivit upphämtad av en märklig man, som hade fått honom att berätta allt om sig själv. Jag undrade vem det kunde vara, för Woody är den mest hemlighetsfulla personen jag känner.”

Adeline var mamma till Bobby, Woodys medbrottsling, och bodde tillsammans med Rose, mamma till Woody och hans två äldre bröder, Sammy och John.

”Åh ja, det är fruktansvärt. Det liknar inte Woody att göra något sådant, men han var desperat när du tog hem honom, avskedad utan lön efter månader av arbete i Gulfregionen. Han och Bobby hade druckit och tagit droger, och jag tror att det var Bobby som satte igång det hela. De kom hem klockan två på natten, bankade på dörren och skrek: ’Mamma! Mamma! Vi har gjort något fruktansvärt!’ Sedan svimmade de på gräsmattan, där polisen hittade dem.”

Jag kände mig lättad över att det inte hade varit något planerat i Sarahs hus, bara den smärta och ilska som jag hade anat hos Woody. Höga på droger hade de stulit en cykel framför huset och börjat slåss om den. Woody stormade in och grep en kökskniv för att använda mot sin halvbror, som flydde. I ett vansinnigt blodrus sparkade Woody in dörrarna och försökte knivhugga den sovande familjen.

Om Woodys ”djuriska” beteende under rättegången berättade Adeline att han hade varit livrädd. Hans ben darrade vid tanken på att hans liv var över. De fattiga skadar alltid sig själva, tänkte jag. Hans beteende hade övertygat alla i rättssalen om att han aldrig borde friges, och gav honom ytterligare tio år.

Det som omedelbart skapade en band mellan Adeline och mig var den kärlek vi båda kände för Woody. Jag slogs av hennes förståelse för hur misshandeln under barndomen hade lett till hans våld.

Men hur var det med Woodys bröder? Han hade sagt att de tog med honom när de mördade svarta människor utan anledning. Kunde det vara sant?

”Åh ja”, sa Adeline. Hon hade ofta hört dem tala om sådana mord, men tillade att fadern, Vincent, hade varit ännu värre, och farfadern värst av alla. ”Det var bara sånt vi

Woody den kvällen då jag hämtade upp honom 1991 efter mitt föredrag vid University of Houston

gjorde här nere på den tiden.” Det lät nästan som en ursäkt.

”Sammy är precis som sin far. En fruktansvärd man. En organisation stoppade honom till slut. Livstids fängelse. Han kommer aldrig ut.” Lite irriterad sa hon att Sammy bara hade dömts för sitt sista mord eftersom NAACP hade kallat det ett hatbrott. Tidigare hände ingenting efter deras mord.

Hon berättade också att Sammy fortsatte att döda svarta i fängelset. När en svart fånge sa att han snart skulle släppas fri svarade Sammy: ”Nej, det ska du inte.” Natten före frigivningen hällde han bensin över honom, tände eld på honom och förvandlade honom till ett förkolnat lik. Woody hade berättat för mig att Sammy var ledare för fängelsets ariska gäng.

I brist på en riktig mamma kallade Woody Adeline för ”mamma” och ringde henne från fängelset varje vecka. Allt blev ännu mer komplicerat av att han hade varit tillsammans med hennes knarkande dotter Dawn, som Adeline, precis som Bobby, uppenbarligen hade svårt att känna kärlek till.

Och den mellanstörste brodern, John då? Var han också inblandad i morden?

Angel vinkar farväl till oss från husvagnen

”Jag vet inte hur många, men jag vet att John åtminstone en gång har dödat en människa. Han fick bara tre år för det.”

Senare åkte vi ut för att besöka John i träsket trots Adelines stränga varning.

”Förstår ni inte att han är den värsta av dem alla? Han är hård, kall, och han kommer aldrig att prata med er.”

Hennes beskrivning skrämde Eli så mycket att hon ville vända om, eftersom hon hade hört mer än nog om våld. Men nu, när jag äntligen hade hittat mannen som kunde bekräfta Woodys berättelse, vägrade jag att ge upp.

Medan vi körde genom den ändlösa träskmarken, där de kala träden stod som skelettfingrar under spöklikt spansk mossa, blev Eli allt blekare.

”Har du inte följt med för att uppleva Amerika?”, frågade jag och försökte uppmuntra henne. Verkligheten verkade värre än de mest skrämmande Hollywood-effekterna med den tunga dimman över det svarta, krokodilsfyllda vattnet.

”Varför sitter folk och tittar på sådana filmer när verkligheten är mycket mer spännande?”, frågade jag Eli.

Djupt inne i träsket, precis innan mörkret föll, hittade jag en förfallen husvagn med plast över fönstren. Rostiga båtar och gamla bilvrak låg utspridda runt omkring. När jag såg två små smutsiga flickor, barfota och med snoriga näsor, visste jag genast att det måste vara Johns barn.

Eli blev så rädd att hon låste bildörrarna och vägrade att kliva ur. Den scen hon föreställde sig var som hämtad direkt ur Deliverance (i Norge heter filmen Picnic med döden). Hon var säker på att om John sköt oss skulle ingen någonsin hitta våra lik i dessa träsk. Jag kom att tänka på Woodys beskrivning av hur deras ansikten hade stelnat när de en gång hade fått en av sina egna upplösta kroppar fast i kräftnätet.

Ändå var det faktum att jag sökte upp John varken ett uttryck för mod eller naivitet. Mitt i detta mörka våtmarksområde kände jag mig märkligt nog på helt fast mark, nästan euforisk, eftersom en av livets stora frågor äntligen tycktes närma sig ett svar.

Det sinnesläget var avgörande. När John, precis som jag hade förutspått, slutade med att uppföra sig på ett sätt som var diametralt motsatt det man skulle förvänta sig av en skrämmande psykopat – vilket hans familj hade insisterat på att han var – berodde det just på att jag mentalt hade byggt upp denna desperata man till att vara den som satt inne med svaret på livets gåta.

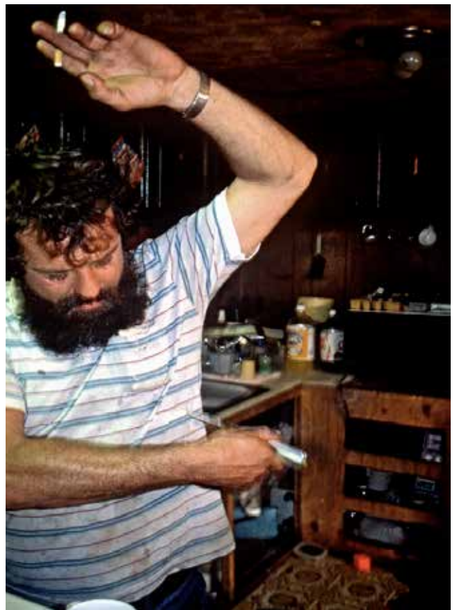
På så sätt kunde jag ge honom de ofattbara krafter som människor får när man visar dem förtroende och ett djupt mänskligt intresse: han kände sig accepterad och älskad.

Visst var han innesluten, fientlig och skrämmande. Han kom till dörren med en pistol, vild skäggväxt och våldsamma tatueringar över hela kroppen. Men när jag berättade att jag var Woodys vän lade han genast undan pistolen och satte på kaffe.

Snart kände jag en sådan värme från John och hans fru Connie att jag gick ut och övertalade Eli att komma in.

John var visserligen samma blodiga ”monster” som Woody hade hamrat in i mitt medvetande under fem års ljudspår. Men samtidigt – och Eli höll med – var han ett kuvat barn som man nästan inte kunde göra annat än att omfamna.

När man tänker på att jag lika gärna kunde ha varit en slug polisagent är det otroligt hur lite som krävs för att få sådana människor att öppna sig. Och just i samtalet, i den långsamma bearbetningen av smärtan, ligger svaret på allt våld. Ändå reagerar regeringar överallt fortfarande med sin

John visar hur han vred kniven runt i den svarta mannen

John lär den 7-åriga Natasha att hantera vapen och visar mig en del av sin vapensamling på barnens säng

föråldrade ”öga för öga”-logik och sina repressiva reflexer, hämtade direkt från Lucifers reaktionära fäste.

Resten av dagen berättade John och Connie om det våld som genomsyrade hela familjen. ”Titta bara på Angel här”, sa Connie och lyfte upp den misshandlade flickan på två och ett halvt år. ”Hon är full av våld mot sin syster. Det är hon som är den elaka.”

Både Eli och jag tänkte genast att det var precis så hon skulle bli: genom att från barnsben få höra att hon var dålig och inte tillräckligt bra. Modern gav henne flera ordentliga omgångar, men vi såg henne nästan aldrig gråta. Hon hade bara röda ögon och ett permanent förödmjukat uttryck.

Båda föräldrarna talade öppet om att de bara blev våldsamma när de var berusade, och vi fick snabbt en bild av hur fruktansvärda förhållandena måste ha varit för de två barnen. De berättade oavbrutet om det våld de hade varit en del av. Jag behövde knappt fråga om morden på svarta; deras blodiga kommentarer stämde perfekt överens med Woodys beskrivningar.

När jag bad om att få se vapnen som använts vid de olika morden hämtade John sju gevär och tre pistoler, som han redan hade lärt flickorna att använda. Han visade till och med med sin kniv hur han hade knivhuggit en svart far framför familjen.

Jag fotograferade honom framför ett porträtt av hans egen far, mannen som hade fört vidare allt detta våld. Bilden hängde i en guldram och utstrålade en

Familjefoto av Johns föräldrar, Rose och Vincent

De krokodilbefolkade träskmarkerna där John och Connie bodde

ondska som varken söndagskläderna eller fotografens snygga uppställning kunde dölja.

John ville att vi skulle stanna över natten och åka på alligatorjakt nästa morgon. Han försörjde sig på olaglig tjuvjakt på alligatorer och hade fyllt kylskåpet med deras kött. Jag var sugen, men Eli protesterade mot att ”åka på alligatorjakt i träsket med en seriemördare i tät dimma”.

Så vi tog ett varmt farväl och körde ut i mörkret. På vägen tillbaka var vi chockade och kunde inte prata om något annat.

1996 Höstresa

På hösten bjöd jag in den danska tv-reportern Helle Vibeke Risgaard att filma den traumatiserade familjen för tv. John arbetade nu offshore, så Connie kunde prata mer öppet om honom. Under flera dagar fick vi höra om det ena mordet efter det andra, den här gången berättat direkt in i en Betacam-kamera. Berättelserna kom i en så kaotisk ström att det snart började snurra för oss. Efter ett par timmar kunde vi varken minnas eller bry oss om alla de mord vi hade hört talas om.

Connie var en märklig blandning. Hon verkade rationell och behärskad, men vi visste från Rose och Adeline att hon var ännu mer våldsam än John, som de faktiskt såg som hennes offer. Flera gånger sa hon att om det inte hade varit för religionen och barnen skulle hon för länge sedan ha lämnat honom. Men vi började snabbt tvivla. Utan barnen, vem skulle hon då slå?

När John var borta vågade vi dricka tillsammans med Connie, ofta till klockan fyra på morgonen, och då såg vi mycket tydligare hennes förhållande till barnen. Det ena ögonblicket var hon kärleksfull, det nästa piskade hon i okontrollerbar raseri den treåriga Angel med ett läderbälte. Det ledde till en konflikt mellan Helle och mig. Helle försökte instinktivt skydda barnet, vilket gjorde mig galen eftersom jag ville fotografera misshandeln.

”Vilken elak människa du är!”, ropade hon, vilket var förståeligt.

”Om du hade rest mer i svarta getton och sett den typen av övergrepp varje dag”, svarade jag ilsket, ”skulle du veta att det inte är din uppgift att rädda varje barn i ett ögonblicks medkänsla. Din uppgift är att genom din närvaro stärka föräldrarnas kärlek till sig själva så att de kan visa kärlek till sina barn. Men för att undvika synen av våld och misshandlade barn gör vi tvärtom och flyr alla från gettot. Och på det sättet blir vi i slutändan själva den direkta orsaken till de misshandlade barnen.”

Jag visste att jag inte behövde lära Connie att det är fel att slå barn. Det vet människor redan. Hade jag predikat detta skulle hon bara ha hatat sig själv ännu mer.

Min mer sansade bedömning sa mig också att det inte var nödvändigt att ingripa just där, eftersom barnet förväntade sig smällarna. Hon grät inte ens. Trots allt fortsatte hon med det beteende som hade gjort modern rasande.

Ändå tyckte jag absolut inte om att fotografera övergreppen till ett program om fattiga vita. Om och om igen frågade jag mig själv var gränsen gick. När borde jag ingripa?

Till skillnad från det mer okontrollerade våldet som jag ofta hade sett bland fattiga svarta, dämpade närvaron av en främling som regel de fattiga vita föräldrarnas aggressioner. Genom att bara fotografera Connie visade jag henne att hennes beteende var oacceptabelt, men på ett mycket mildare sätt än om vi direkt hade tillrättavisat henne som ”en dålig människa”. Det skulle bara ha upprepat det hon själv gjorde mot barnet.

Många läsare kommer säkert att känna sig provocerade av detta. Men samma läsare klagar sällan på våldet när de ser det i min show. Under 1990-talet upplevde programmet en renässans, tror jag, eftersom det skildrade det växande våldet i samhället genom den ökande misshandeln av barn. Det ledde också till ett större intresse för förtryckets pedagogik. Att öka det kollektiva medvetandet om förtryckets rötter kommer att vara barnets sanna frälsning.

Ändå kan jag lätt försvara den motsatta ståndpunkten: att man alltid måste stoppa våldet mot barn och kvinnor, även om det innebär att man går miste om bilderna.

För om de få av oss som söker upp dessa utstötta bara dokumenterar (utnyttjar?) dem och aldrig ingriper, vem ska då göra det? Oavsett vad vårt syfte är kan den barmhärtige samariten inte bara rikta sin kamera mot dem – och gå förbi.

Det värsta var inte den etiska konflikten, hämtad ur Dostojevskij, utan det som Helle och jag snart kände inför det misshandlade barnet. När vi för första gången klev in i detta sumpiga getingbo, gick all vår medkänsla till de två misshandlade barnen med mörka ringar under ögonen. Vi skulle snart märka hur ”vi” alltid till slut bidrar till att tvinga in sådana offer i förtryckarens roll – den onda cirkeln.

Aldrig hade jag sett det så tydligt som hos den treåriga Angel. Varenda reaktion verkade drivas av trots. I början får man lust att ta upp ett sådant barn och trösta det. Men det vanvårdade barnet biter typiskt nog den utsträckta handen och förstör snabbt allt det överskott av kärlek man kan uppbåda.

Från klockan 20 på kvällen till klockan 04 på morgonen förstörde den ”onda” lilla ”ängeln” nästan alla våra kameror, mikrofoner, sladdar och band. Sakta kände vi våldet växa inom oss, tills även vi fick lust att skrika åt henne, slå henne, sparka henne över golvet.

Så skadar vi de skadade överallt i världen.

Connie misshandlade den tvååriga Angel

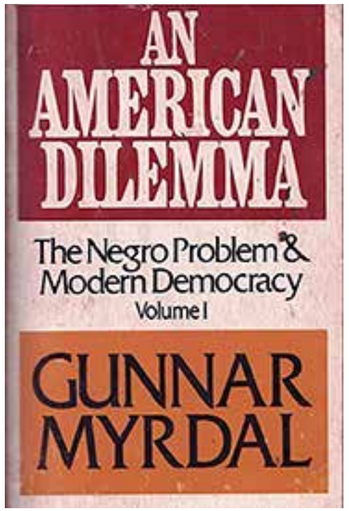
Den misshandlade Angel. Sökte hon hjälp?

Connie piskade barnen

Den 7-åriga Natasha den dag då hon stolt erkände att hon hade slagit en svart pojke i huvudet tills han blödde

”Rasismforskningens bibel”, som inspirerade Johnson till hans medborgarrättslagar

Angel med sin älskade nya lekkamrat

Efter att i åratal ha undervisat elever om förtryckets onda cirkel blev det plötsligt en skakande pedagogisk lärdom att märka hur snabbt jag själv kunde bli en del av den. Hur snabbt Helle och jag blev en del av Connies *koalition av villiga*, som tillsammans med henne sjönk ner i träsket.

Det mest skrämmande var det nära sambandet mellan misshandel och rasism. När vi frågade Angel vad hon tyckte om svarta såg hon förvirrad ut.

”Vad menar du? Niggers? Vi skjuter niggers, eller hur, mamma?”

När kameran rullade och Connie var nykter rättade hon henne ibland generat och använde ordet svart inför barnet.

Det var intressant, eftersom det visade att Gunnar Myrdals argument i *An American Dilemma* stämde även bland samhällets lägsta skikt. Med andra ord finns det en konflikt mellan samhällets högre ideal, såsom ”vi är alla lika”, och de helt motsatta budskapen som föräldrar hyser inom sig om ”undermänniskor”, och som till slut sipprar in i deras barns undermedvetna.

Vi såg det ännu tydligare hos den sjuåriga Natasha. Connie tyckte att det var okej att Natasha hade ställt till med problem i skolan, eftersom ”niggern framför mig luktade”. Men Connie blev arg när Natasha blev avstängd för att ha bildat ett gäng med fyra andra flickor. Jag anade att det låg mer bakom detta och frågade om gänget hade riktat sig mot svarta. Först tvekade Natasha. Mitt ord ”svart” i sig sa henne att jag stod på ”niggernas” sida, så hennes svar var inte lika lätt den här gången som när hon retoriskt hade upprepat: ”Niggare stinker!”

Men strax därefter medgav hon att flickorna hade lockat ut en svart pojke i skogen och slagit honom i huvudet med en sten tills blodet flödade. Hon njöt uppenbarligen av att beskriva detta gruvliga överfall i ett drastiskt, blodigt språk. Varför hade hon gjort det? För att Connie en dag, i ett ögonblick av politisk korrekthet, hade sagt att ”niggerna blöder rött precis som vi”. Det var Connies sätt att säga till henne (när hon var nykter) att ”vi är alla lika, så tala vänligt om dina skolkamrater.”

Men Natasha trodde inte på detta budskap, som stred mot allt annat hon hade hört hemma om att döda niggers. Så hon bildade ett gäng och överföll pojken för att ta reda på om det verkligen stämde.

Connie log bara och sa: ”Det var inte snällt, Natasha.”

Men vi hade alla fått något att dricka, och Connie sa det med ett stort leende. Hon var uppenbarligen stolt. Så Natasha lärde sig att det var okej att slå in huvudet på en pojke, bara för att ta reda på om svarta blödde rött.

Sällan har jag sett en tydligare lektion i rasismens pedagogik. Det är det förkrossande, tveeggade svärdet som det dubbla budskapet utövas av den överväldigande majoriteten – det vill säga ”oss”, de vanliga, förnuftiga, ”liberala” människorna – när vi ständigt hamrar in det amerikanska credoet om att ”vi alla är lika” och ”kristen kärlek” i våra barn.

Men när det gäller människor i ”inner staden” (vitas uttryck för getton), svarta, homosexuella, judar och muslimer, rynkar vi omedvetet på ögonbrynen eller ändrar vår tonfall och sänder det motsatta budskapet om att vissa ”inte är helt lika”. Barn klarar inte av ett sådant dubbelbudskap med dess dolda förtryck, och reagerar på det med smärta och förvirring i olika rasistiska mönster under uppväxten.

Ändå gav Connie mig också hopp. Precis som jag hade upplevt det med våldsamma brottslingar och medlemmar av Ku Klux Klan; och som Ivan insisterar på i ”Bröderna Karamazov”, behöver man inte lära en vuxen som Connie vad som är rätt och fel. Alla vet att det är fel att döda, hata och tillfoga andra smärta. Men när de är fångade i sin egen outhärdliga smärta kan de inte alltid leva upp till sina högre ideal.

Eftersom Connie, mer barock än någon annan, lyckades ge uttryck för vår djupare gemensamma mänsklighet, kunde jag inte låta bli att känna en allt större tillgivenhet (och glädje) i hennes närvaro. Hon var en enorm klump av explosiv våldsamhet och hat, blandat med en märklig blandning av sunt förnuft, ömhet och kärlek. Ändå hade hon en djup längtan efter att ge uttryck för de bästa idealen.

Jag var glad över att känna denna märkliga dragningskraft. Den påminde mig om de känslor jag alltid hade hyst för fattiga svarta människor som offer. Att Connie också var ett offer stod klart när vi senare träffade hennes hopplöst alkoholiserade och halvt galna far, även om Connie hävdade att det aldrig hade varit fråga om ett direkt incestuöst förhållande mellan dem.

Vid ett tillfälle insåg vi hur mycket våra moraliska begrepp hade glidit oss ur händerna efter bara några dagar med Connie ute i träsket. Under sommaren hade John fångat en tvättbjörn som blev familjens husdjur. Barnen tumlade runt med den i sängen och matade den med kex. Jag njöt av att bada i den galna röran i deras ”badrum”, eftersom tvättbjörnen med sin stora svans nästan hjälpte till att tvätta mig i badkaret. Den var så söt att Helle fick idén att göra ett barn-tv-program om hur den lekte med de misshandlade barnen. Men hon hade slut på videoband. Det var mitt fel. Innan vi kom dit hade jag sagt till henne: ”Det är ingen idé att intervjua den här dysfunktionella familjen direkt om våldet. Låt bara kameran rulla hela tiden, särskilt när de är fulla, så får du de mest chockerande bilderna där de nonchalant pratar om alla sina mord.”

När vi fick slut på band under våra nätter med ”fyll- och mordutflykter” föreslog Helle att vi skulle radera några av de tidigare banden. Och eftersom mord och våld efter några dagar hade blivit vardagens ”ondskans banalitet”, sa jag ja, även om det just var för att spela in allt som jag hade bjudit med henne. Först när vi återigen var ute på landsvägen gick det upp för oss att hon hade raderat stora delar av bevisen på en – även enligt amerikanska mått – chockerande seriemordshistoria till förmån för ett trivialt barnprogram.

Angel misshandlad av Connie, som själv blev misshandlad av sin far till höger

Det var ett skrämmande exempel på hur snabbt vi hade blivit hjärntvättade in i Connies perversa logik. Hon uttryckte det själv bäst när hon frågade: ”Säg mig, skriver du en bok om oss?” Jag svarade ärligt: ”Kanske en dag, men jag vill skydda er (mot rättsliga åtgärder).”

”Det behöver du inte oroa dig för”, sa Connie. ”Det enda jag inte vill ha med är den kvällen då Woody och jag bröt oss in på en restaurang och stal skaldjur, för att vi var hungriga.”

Hon visste mycket väl att inbrott var fel. Hon hade starka åsikter om det, eftersom en av ”niggerna” i grannskapet en gång hade stulit hennes höns. Men att döda ”niggere” i massor när hon var full ansåg hon inte vara olagligt eller fel.

Efter en kort stund tycktes inte vi heller göra det. Det var ännu en viktig lärdom: Våldsamma mördare skapas inte enbart genom misshandel i barndomen. Även de bästa av oss kan på kort tid hjärntvättas in i sådana roller, som vi känner till från soldater, tortyrutövare – och från amerikansk polis som George Floyds mördare.

Med varma kramar tog vi farväl framför den förfallna husvagnen med plastfolie för fönstren. Jag visste att jag skulle sakna Connie – eller åtminstone kontakten med den våldsamma sidan av mig själv som hon hade tvingat mig att se. En annan god anledning att ge sig av nu var hennes fullkomligt galna pappa, som förstörde varje samtal med sina sexfantasier om Helle.

”Kan du verkligen sova i en bil med en så sexig blondin utan att ha sex?”, frågade han om och om igen.

Man hör ofta sanningen från människor som är berusade eller galna – och han var båda delarna. Han sa öppet det som många amerikaner föreställer sig när jag har danska kvinnor med på mina turnéer. Deras närvaro hindrar mig också från att låta mig förföras av den förälskelse jag oundvikligen utvecklar för mina fotografiska offer – och de för mig – som i fallet med Connie.

Senare under 1996

Jag hade skrivit till Woody i flera år och fick tillstånd att besöka honom i fängelset. Efter nästan 20 timmars bilresa kom jag fram. Som så ofta i USA låg högsäkerhetsfängelset långt ute i ingenstans, på en plats som

Det fanns inget kvar av denna vackra unge man i fängelset fem år senare

endast ett fåtal familjer hade råd att besöka. Woody hade inte haft besök på fem år och såg lika mycket fram emot återföreningen som jag. Men det blev en chock.
Efter oändliga säkerhetskontroller kom Woody in i besöksrummet, fastkedjad vid händer och fötter och med kroppen insvept i ännu tjockare kedjor. Att omfamna denna järnman kändes som att hålla om ett utomjordiskt väsen. Det vackra, nästan oskyldiga ansiktet som jag mindes från den unge mannen med de ljusa lockarna var borta. Med kort hår, tatueringar, saknade tänder och ärr på armarna liknade han Sean Penn i Dead Man Walking – bara mycket värre.

Där jag fem år tidigare hade haft svårt att tro på hans berättelser om massmord, trodde jag nu på allt. Han hade blivit fruktansvärt misshandlad i fängelset, som föreföll mig ännu värre än Angola. Hälften av tiden hade han suttit i mörk isolering på grund av disciplinära överträdelser. Hur många slagsmål? Tolv med svarta fångar och tre med vita, alla på liv och död. Varje gång hade hans 25-åriga straff förlängts.

Men efter att nästan uteslutande ha umgåtts med svarta hade han motvilligt börjat respektera dem. De kunde slå tillbaka!
Han berättade för mig att innan jag hämtade honom 1991 hade han en gång delat cell med en svart man. I raseri hade han smugglat in en pistol och skjutit honom. ”Inte för att döda niggeren”, för det skulle ha gett ett längre fängelsestraff. Han sköt honom i benet för att få honom bort från cellen.
I detta ”högteknologiska” fängelse gick det inte att genomföra. Han hade lärt sig att leva med sin nuvarande svarta cellkamrat. ”Han jävlas inte med mig, och jag jävlas inte med honom.”
De pratade aldrig om ras och visste inte ens vad den andre satt inne för.

Sarah var det enda av Woodys offer som jag kände, så jag kände ett särskilt ansvar som hennes budbärare. Woody kunde inte minnas någonting från den natten då han knivhögg henne och bad mig berätta allt. ”Den stackars flickan”, sa han flera gånger. När det gällde hans djuriska beteende under rättegången, där han hade hotat henne, kunde han bara minnas att han hade varit ”en skitstövel” utan att veta att Sarah var närvarande. Jag berättade hur viktigt det hade varit för Sarah att läsa hans brev, där han bad om förlåtelse, och jag frågade om han var redo för ett möte mellan offer och gärningsman. Efter lång övervägning sa han nej.
Då begick jag ett fruktansvärt misstag. Jag sa att Sarah hade varit mer förstående än jag hade förväntat mig, eftersom hennes egen bror satt i fängelse. Omedelbart försvann alla Woodys försök till medkänsla, och hans mordiska instinkter tog över.
”Du måste ge mig namnet på Sarahs bror”, krävde han. ”Jag har hört att det finns en fånge här som vill döda mig. Här dödar man eller blir dödad.”
Jag visste att det troligen var Sarahs bror. Under mina samtal med familjen hade hennes andra bror gång på gång sagt: ”Om jag bara kunde få tag på den där killen.”
Plötsligt befann jag mig mitt i en kamp på liv och död. Att vara budbärare och försonande brobyggare var mycket svårare än jag hade föreställt mig. Precis som Herren själv var jag tvungen att välja vem som skulle dö. Om jag inte avslöjade namnet skulle Woody, min vän, troligen få halsen avskuren bakifrån. Jag visste att jag inte ville berätta namnet för Woody, men också att om jag försökte rädda Sarahs bror skulle Woody stöta bort mig.
Mötet med honom tvingade mig också att ompröva det jag hade sagt om honom i mitt bildspel. Jag kunde fortfarande ana det sårade barnet i honom, men det blev allt svårare att inte också se honom genom samhällets fördömande blick. Jag visste att jag inte skulle ha modet att släppa honom fri i det tillstånd han nu befann sig i. Samtidigt visste jag att just detta fördömande, utstötande samhälle – och fängelsets ytterligare brutalitet – hade gjort honom sådan.
Att vägra berätta namnet på Sarahs bror för honom var nästan lika svårt som att inte berätta om Dawn, den enda kvinna han hade älskat. Samma morgon hade jag ringt hennes mamma, Adeline; hon var i chock. Dawn hade försökt ta livet av sig kvällen innan och hade hittats halvdöd i en gasugn. Adeline hade bett mig att tiga, men Woody fortsatte att fråga efter henne. Och det var mer: Dawn hade fått ett barn med Woodys bästa vän.

Jag visste att om Woody fick reda på det skulle han också vilja döda honom.
Denna korta berättelse antyder bara några av de problem jag stötte på i försöket att vara vän med alla parter i en våldsam undervärld med sina egna regler. Under den tre dagar långa bilresan tillbaka mot New York genom oavbrutet regn tänkte jag nästan bara på en sak:
Mitt amerikanska dilemma.

1998

Nästan två år efter mitt besök hos Woody fick jag ett överraskande julbrev. Det var från den värste av de tre seriemördarna – Woodys äldste bror, Sammy, som jag också hade försökt besöka 1996.
Som ledare för ett ariskt gäng fortsatte han att mörda svarta i fängelset, bland annat genom att hälla bensin över dem och tända eld på dem medan de sov. Nu bad han om ursäkt för att han inte hade svarat på mitt brev. Han var juridiskt hindrad, skrev han, eftersom han hade tillbringat två år i ”hålet” för att ha knivmördat en svart fånge. Nu ville han istället göra något kreativt och frågade om några av mina vänner ville bli hans brevvänner.
Flera av mina svarta vänner i trakten arbetade som fängelsevakter där. Med dem som referenser – och efter många års väntan – fick jag äntligen tillstånd att besöka Sammy. Fängelsedirektören var nämligen kristen och trodde på förlåtelse. Tyvärr upptäckte jag, efter att ha kört i nästan en vecka för att ta mig dit, att fängelset var stängt på grund av en svininfluensaepidemi.

Med en svart kvinna 2003

År 2003 tog jag med mig en svart kvinna för att se hur familjen skulle reagera. ”Jag vill se om de dödar dig också”, skämtade jag till Rikke Marott, en dansk fotomodell.
”Jacob”, sa hon nervöst, ”jag är en ung svart kvinna. Du är en medelålders vit man. Hälften av männen här i trakten sitter i fängelse för att ha dödat eller våldtagit svarta.”
”De dödar vita också”, svarade jag.
”Det gör det inte bättre.”

Vi besökte först Sammys och Johns mamma, Rose. Jag ville höra mer om hennes bakgrund.
”Jag växte upp långt ute i träskmarkerna”, berättade hon. ”Vi sov nio personer i det enda rummet. Vi var så fattiga att vi alla var tvungna att arbeta hårt som räktfiskare. Först när jag var 13 år hittade myndigheterna oss och skickade oss till skolan, men jag slutade efter femte klass eftersom mina föräldrar behövde mig. Jag lärde mig aldrig riktigt att läsa och skriva.”

Rikke pekade på ett foto av en bedårande liten flicka på väggen.
”Min dotter”, sa Rose. ”Hon försvann 1967. Hon var 16 år. Jag fick ett anonymt samtal från en man som sa att hon hade drunknat i hamnen.”
”Vem ringde?”
”Kanske mördaren. Ingen annan visste var hon var. Hon hittades aldrig.”
Hennes röst darrade och hennes ögon fylldes av tårar.
”Det är 35 år sedan, men jag släpper aldrig hoppet om att hon en dag ska komma tillbaka.”

”Vår familj är förbannad. Det har varit så många mord och olyckor och fängelsestraff. Min styvson sitter i fängelse för mordförsök – han skar upp en ung flickas mage. Hon överlevde, men hon kommer aldrig att kunna få barn.”

Angel med brev till sin mamma om att bli ett bättre barn

När jag intervjuade Rose om hur Woodys pappa, Vincent, hade rivit ut hennes livmoder, bröt hon samman i tårar, av skam över att jag visste det. Hon skämdes så mycket över att inte ha någon livmoder att hon inte gick till sjukhuset på en hel månad. Och även då gick hon dit bara för att blödningen var så kraftig. Under tiden fram till tragedin skrek Vincent i berusat tillstånd: ”Jag ska se till att du aldrig kan få barn med en annan man!”
Rose sa att hon hade velat lämna honom, men innan jag stängde av kameran fortsatte hon med att erkänna att hon hade dödat sin man med en yxa. Han hade inte ”ramlat ur sängen”, som alla hade berättat för mig.

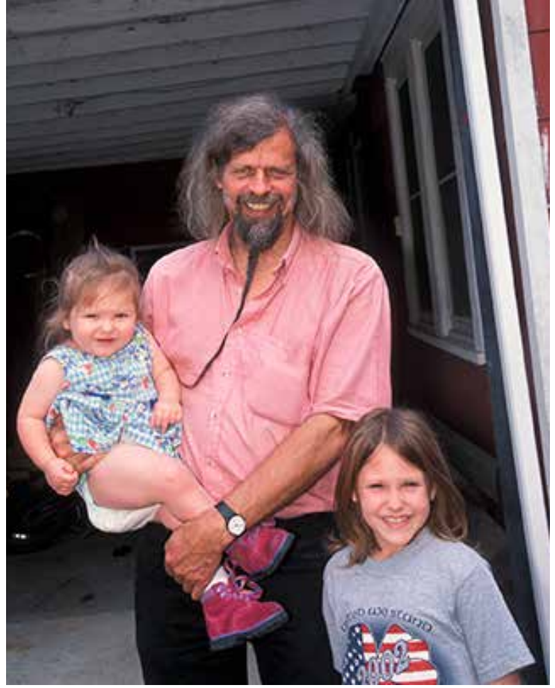
Ännu mer känsloladdat berättade hon nu om mordet på Woodys äldsta syster. Under våren hade Adeline berättat för mig att hennes dotter hade begått självmord som 16-åring efter ett långvarigt incestuöst förhållande med sin far. Men nu sa Rose att Adeline i själva verket hade blivit mördad. Överväldigade av att höra om alla morden glömde vi att fråga om det också var fadern som hade gjort det, eftersom hon snabbt fortsatte.
”Jag har ytterligare en son i fängelse för mord. Han dödade människor helt slumpmässigt.”
Hon beskrev i detalj (och på min video) alla morden utan att nämna att offren alla var svarta.
Senare sa Rikke:
”Hon försökte skydda mig eftersom jag är svart, men det behövde hon inte. Jag kände mig trygg hos Rose. Hon brydde sig inte om min hudfärg. Det viktigaste för henne var att en annan människa försökte förstå var hon kom ifrån.”
När vi skulle gå sa jag att vi skulle gå och hälsa på John.
”Johns fru är död”, sa Rose. ”Connie omkom förra året i en bilolycka när hon flydde från ett av deras fylleslagsmål. John arbetar nu på ett fartyg och är borta i flera dagar i sträck.”

”Och barnen?”
”Myndigheterna tog hand om dem. De två yngsta bor hos min kristna dotter. Den äldsta, som är 17, bor hos John och hans nya flickvän.”

Jag blev chockad, men inte förvånad. Connies död var den logiska följden av en farlig blandning av kokain, alkohol och obearbetad ilska. Jag hade längtat efter att få se henne igen och grät under den långa bilresan bort till barnen.
Skulle de överhuvudtaget komma ihåg mig efter sju år?

Jag kände mig lättad när vi körde fram till deras nya hem hos en ”god kristen familj”. Som om jag vore en kär farbror kom Angel springande ut och kastade sig om halsen på mig i en obeskrivlig glädje.
Man säger att barn inte minns något från innan de är två eller tre år gamla, men Angel mindes uppenbarligen mig. Jag anlände med skuldkänslor över att jag en gång hade velat slå henne när hon var liten. Eftersom hennes familj var en sådan som både vita och svarta hade flytt från ute i träskmarkerna, minns hon mig säkert som den enda ”förnuftiga” utomstående i hennes barndom som bevittnade hur djupt traumatiserad hon hade blivit.
Även om jag bara hade känt Angel i några dagar när hon var två och tre år gammal, kunde jag nu som nioåring känna hur mycket det hade betytt. Hon drog mig runt för att visa mig sin nya familj, sin nya lillasyster och ett brev hon hade skrivit till sin avlidna mamma, där hon lovade att nu bli ”en snäll flicka”.

Natasha, som nu var sjutton år, var lika glad att se oss. Hon, som hade varit nära att döda en svart pojke med en sten, hade sedan dess tillbringat två år i fängelse för andra brott. Hon var särskilt fascinerad av Rikke och ville gärna bli fotograferad tillsammans med henne om och om igen.

9-åriga Angel med sin nya syster Sally 2003

Rose visar Rikke Marott bilden av sin son Sammy i fängelset

16-åriga Natasha älskade Rikke Marott

Med Natasha 2003, strax innan hon flydde från sin far

John visar hur gräsmattan blev röd av blod 2009

De hade kanske visserligen fostrats att ”döda niggers”, men deras smärta gjorde dem inte blinda för den kärlek som en svart kvinna kunde ge dem. Rikke adopterades av en kärleksfull dansk familj och tog med sig det överflöd av kärlek som dessa kärlekshungriga barn så innerligt längtade efter.
Under åren som följde fortsatte de att fråga varför jag aldrig tog med mig den ”underbara färgade kvinnan” igen.

2009

Familjeförbannelsen fortsatte att hemsöka barnen, trots att John hade fått tillbaka dem. Eftersom han arbetade offshore träffade jag honom inte igen förrän 2009. Han bodde nu i en annan husvagn med lite mark runt omkring.
Jag hade lärt mig att räkna med överraskningar när jag besökte en seriemördare, och förväntade mig ännu en när jag frågade varför hans gräsmatta var röd av blod.

John med sin styvson och sitt barnbarn Connie, som visar de vapen han använde vid mordet kvällen innan

”Jacob”, sa han med en härdad mans rostiga röst: ”Du vet att vi alltid gjorde galna saker när vi var fulla. I går kväll var jag så full att jag började skjuta på min enda ko. Kon blev så rädd att den hoppade över staketet och sprang iväg. Så hämtade jag geväret, satte mig på hästen och red efter den. Och efter en vild midnattsritt genom staden dödade jag den förbannade jäveln ungefär åtta kilometer bort på andra sidan staden. I morse hämtade min styvson och jag den med pick-upen och har just styckat den här på den blodiga gräsmattan.”
”Du dödar åtminstone inte svarta längre”, sa jag.
”Nej. Vi blir alla mjukare med åldern. Jag slutade nog ungefär när jag träffade dig.”

Lättad över att hans mordiska ungdomsilska hade lagt sig följde jag med honom ut för att fiska räkor djupt inne i träsket. För första gången fick vi tillfälle att prata lugnt om hans liv och de våldsamma bråken med Connie, som till slut hade kostat henne livet. Det som gjorde mig mest ledsen var att båda hans döttrar hade försvunnit.
Natasha hade rymt kort efter mitt senaste besök. Hon hade fått två barn som hon hade lämnat hos John.
”Hon sitter säkert i fängelse igen”, sa han.
Även Angel satt i fängelse. Woody hade blivit villkorligt frigiven efter 16 år och flyttat in hos John. Där våldtog han den trettonåriga Angel och gjorde henne beroende av droger. I raseri anmälde John sin bror, som skickades tillbaka till fängelset – den här gången på livstid – för att ha brutit mot villkoren för sin villkorliga frigivning.
Angel var inte heller någon helgon. Som 13-åring stal hon en bil för att köra sina vänner till McDonald’s och skickades till en ungdomsanstalt.

Ett år senare flydde hon genom att stjäla en av anstalts gula skolbussar. Jag har ingen aning om hur en så liten person överhuvudtaget kunde nå pedalerna. Kanske

John med Natashas yngsta efterlämnade barn

Tvååriga Angel med sin farbror Woody, som senare våldtog henne

kunde hon inte det heller, för hon totalförstörde bussen. Nu avtjänade även hon ett långt straff i ett fängelse som låg så långt bort att John inte hade råd att besöka henne.
Tillsammans med sin nya fru försökte John uppfostra sina två barnbarn bättre än han hade uppfostrat sina egna döttrar. Den ena var uppkallad efter deras avlidna mormor Connie.
Jag hade en känsla av att John äntligen var på rätt väg. Det var snarare Natasha och Angel som jag nu fruktade mest för.

2012

Jag återfann Natasha först 2012. Hon kontaktade mig eftersom hon ville ha min hjälp med att få sin far fängslad. Hon hade fått veta av sin mormor, Rose, att det i själva verket var John som hade begått mordet på torget, för vilket hennes farbror Sammy avtjänade livstidsstraff.

Även om Natasha aldrig hade träffat Sammy tyckte hon att det var orimligt att han satt inne när hennes pappa hade dödat långt fler svarta. Jag hade aldrig förstått varför Sammy hade fått livstid för mordet på en svart pappa framför hans familj, när Woody på mitt band tydligt sa att det var John som hade gjort det.

John hade själv visat mig hur han vred kniven runt i mannens hjärta.
Enligt Natasha ingick bröderna en överenskommelse direkt efter brottet, eftersom det fanns så många vittnen. Sammy gick med på att ta på sig skulden eftersom John hade barn, och Sammy var efterlyst för så många andra saker att han ändå skulle hamna i fängelse.
”Wow”, tänkte jag. På grund av denna bisarra men ädla överenskommelse, som ingåtts för att förhindra att hon skulle bli faderlös, ville Natasha nu att hennes egen far skulle hamna i fängelse.

Hon var tjugotre, och jag kände att det äntligen var dags att fråga hur mycket hon mindes av morden under sin barndom. Vi satte oss bakom skjulet där hon bodde, med en videokamera framför oss. Hon insisterade på att vi först skulle köpa en flaska whisky: ”Jag har så mycket att berätta för dig.”

I början kom minnena långsamt fram, som om de hade legat begravda alldeles för länge. Men efter ett par timmar fick jag idén att spela upp ett ljudklipp från Woodys intervju som spelats in tjugo år tidigare. Då brast Natasha ut i gråt och började skaka våldsamt i mina armar. Det var som om bandet slet upp såren från hennes barndom igen.

Hon berättade för mig om några av de mord hon hade hört honom skryta om, och hur ofta hon hade hjälpt till att tvätta bort blodet från bilen efter att John hade varit ute och ”dödat niggare”. Hon hade till och med varit vittne till ett av morden.

”Vi var ute och körde, och en svart kille i en liten Honda hindrade pappa från att köra fort. Pappa satte efter honom och körde på honom. Jag såg den jävla niggern tumla ut i diket – pappa körde bokstavligen på honom i 80 km/t. Pappa satt bara där och skrattade och sa att den jävla niggern inte skulle blockera vägen en gång till. Så en dag senare hörde vi på radion att polisen sökte vittnen. Det fanns en belöning och allt möjligt.”
”Så du hörde det på radion, och du visste att det var din pappa.”
”Ja, jag var ju ju ihop med honom.”
”Och då kände du skuld. Var det första gången du anade att något var fel?”
”Ja, det var i stort sett den enda gången jag någonsin har tänkt att något var fel – för att jag såg det med egna ögon.”
”Bara för att han var efterlyst för det?”
”Jag vet inte om det var för att han var efterlyst för det, men jag var där och såg allt. Jag är ingen våldsam person. Missförstå mig inte. Jag har stora problem med ilska, och om någon gör mig arg får de se det vär-

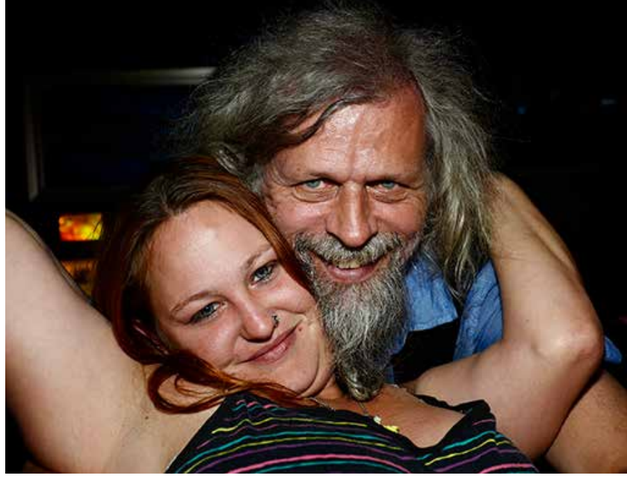
Med Natasha under vårt terapeutiska samtal 2012

Natasha med sina galna metamfetaminvänner i ”hålet” samma kväll

Natasha och vänner på nattklubben där Natasha delade ut ”bodyshot-tequila”

Natasha och Angel på ett familjefoto

sta av mig, men jag är ingen kallblodig mördare. Pappa skulle fanimej kunna se dig rakt i ögonen och knivhugga dig – bara för att du står där. Han har inga skuldkänslor, ingen ånger.”
”Men visste du inte att det var fel att döda människor?”

”Nej, vi blev ju uppfostrade att döda ’niggers’, så hur skulle jag kunna veta det? Först när jag var ungefär 14 och hörde det på radion började jag vända mig mot min pappa. Och strax efter att jag såg dig och den snälla färgade damen förra gången rymde jag hemifrån.”
Jag hade dåligt samvete, eftersom hon ville använda min inspelning av Woody som bevis mot sin egen far i rätten. Hon älskade honom, men nu såg hon honom som en skoningslös mördare. John hade däremot genom åren blivit min betrodda vän. Han berättade allt för mig, men jag trodde eller hoppades alltid att han bara skröt. Dessutom såg jag honom alltid som ett offer.

Whiskyn och de gruvliga, blodiga detaljerna gjorde oss båda mer och mer upphetsade. Hon satt bredvid mig framför kameran och började kyssa och krama mig (ivrigt fotograferad av sin nya pojkvän, som snart skulle bli pappa till hennes tredje barn). Hon gjorde det allt oftare, som en reaktion på glädjen över att släppa taget om något hon hade undertryckt så länge.

Även när hon fördömde sin far försvarade hon honom fortfarande.
”Min pappa ville inte låta sig bli utnyttjad av de där niggerna”, sa hon. Jag uppfattade ytterligare några ledtrådar om Johns förflutna i hennes språkbruk, men det var hon själv som plötsligt nämnde hans våldtäkt.
”Blev din pappa våldtagen? Av vem, hans pappa?”
”Ja, han blev våldtagen som barn. Innan han fyllde tretton. Och Sammy också. Hela tiden.”
”Hur vet du det?”
”För att min pappa berättade det för mig när han var full.”
”Hur berättade han det för dig?”
”Vi pratade om många saker, och han sa att han hade blivit utnyttjad som barn. Jag sa: ’Vad menar du med utnyttjad?’ En gång sa han: ’Älskling, anledningen till att jag var så överbeskyddande mot dig när du var liten var på grund av det som hände mig när jag var barn.’ Han ville inte gå in på detaljer – varför skulle han det heller? Han är en vuxen man. Så jag frågade inte mer. Vissa saker väcker skam hos både mig och honom. Som far och dotter kan vi svära åt varandra, men när det kommer till kritan står vi rygg mot rygg och kämpar oss igenom sådana saker utan att visa känslor.”

Senare den kvällen såg jag att människor uttrycker sådana känslor på olika sätt. Efter dessa avslöjanden, som hade pågått hela dagen och där hon hade bekräftat de grymma morden på svarta som Woody hade berättat om för mig för 20 år sedan, var vi båda känslomässigt förkrossade. Men vad som var ännu viktigare var att hon också hade gett mig en djupare förklaring till det hela. Allt hade sin grund i en djup, obearbetad ilska som härrörde från den ständiga våldtäkten av två små pojkar.

När dagen var slut var vi helt utmattade, men Natasha insisterade nu på att jag skulle köra henne till spritbutiken och därefter ”ner i hålet” – en tillflyktsort för kriminella missbrukare, som jag visste var den värsta platsen i stan.
Där anslöt sig hennes vänner till oss, de vildaste crackmissbrukarna och metamfetaminkockarna jag någonsin sett. Eftersom Natasha nu uppenbarligen var helt utom sig tvingade en av dem in oss i min hyrbil (jag i baksätet och Natasha fram). Den vildaste resan i mitt liv var på väg att börja.

Vi körde i 160 km/t genom gatorna – mot körriktningen på enkelriktade gator och genom mörka gränder, medan soptunnor flög omkring oss, precis som i en jaktscen från Hollywood. Flera gånger försökte Natasha kasta sig ut genom dörren i full fart. Först ångrade jag att jag inte hade tecknat en försäkring för bilen på . Senare ångrade jag att jag inte hade en livförsäkring. Med en så berusad och påverkad chaufför var jag helt säker på att mitt liv skulle sluta på samma sätt som Natashas mammas.
Efter en vild biljakt över flera floder och träsk hamnade vi sent på natten i en tom bar, där Natasha vaknade. Hon drog fram sin kniv och krävde shots till oss alla och insisterade på att jag skulle dricka dem ur ett glas som var inklämt mellan hennes bröst. ”Lokal tradition”, tror jag att de sa. Jag kände mig tryggare bland deras knivar än jag gjorde när vi åkte med dem, så jag sköt upp hemresan tills Natasha hade svimmat. Hon verkade så ”död” att vi trodde att hon hade fått en hjärtattack. Vi bar ut henne till bilen och körde hem. Klockan fem på morgonen bar vi in hennes oerhört tunga kropp i vardagsrummet. Med all den vikt hon nu hade lagt på sig liknade hennes kropp hennes mors.

Lättad över att vara vid liv flydde jag från brottsplatsen, rädd för att polisen skulle dyka upp och jämföra bucklorna på min bil med det vi hade kraschat den natten. Det visade sig att Natasha var gravid och snart skulle föda. När hon återigen fängslades togs även hennes barn ifrån henne.

Bär den medvetslösa Natasha hem klockan 5 på morgonen

Senare samma dag hade jag tur och hittade Angel i en avlägsen stad. Jag hade inte sett henne på nästan tio år, medan hon hade suttit i fängelse, och blev återigen överraskad av att hon kom springande för att omfamna mig på samma sätt som när hon var nio.
Nu var hon nitton år och gravid, och gift med en rå Hells Angels-typ som påminde mig om den unge, av fängelset brutaliserade Woody. Natasha hade inte berättat för henne att jag skulle komma, eftersom systrarna inte längre hade kontakt.

När jag nämnde att Natasha ville ha deras

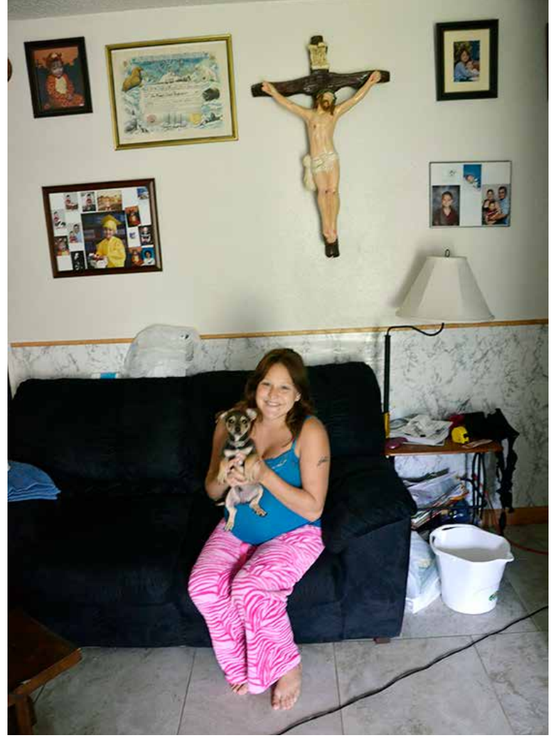
Natasha berättar om sin fars mord

Angel gravid med sin tillfälliga man 2012

Connie slog Angel – ”den elaka” – 1996

Den gravida Angel glad i sina svärföräldrars hem 2012

pappa i fängelse kunde Angel inte förstå det. Hon hade varit för liten för att bevittna alla morden. Som tvååring hade hon bara lärt sig de ord som hon mindes som sina första: ”Vi dödar niggers.” Hon hade inte vetat vad de betydde.
Efter att i åratal ha levt ut sina föräldrars vrede, som hade stämplat henne som ”den onda”, hade Angel äntligen kommit ut ur fängelset och drömde om att bilda familj. När jag satt där och intervjuade henne slogs jag återigen av hur liten hon var. Hon såg hoppfullt på framtiden. Innan jag gick bad hon mig ta ett foto av henne tillsammans med mannen hon hade gift sig med i Johns hus. Även om hon nu levde relativt bekvämt hos sin våldsamma mans föräldrar var det tydligt att hon inte ville att jag skulle gå.

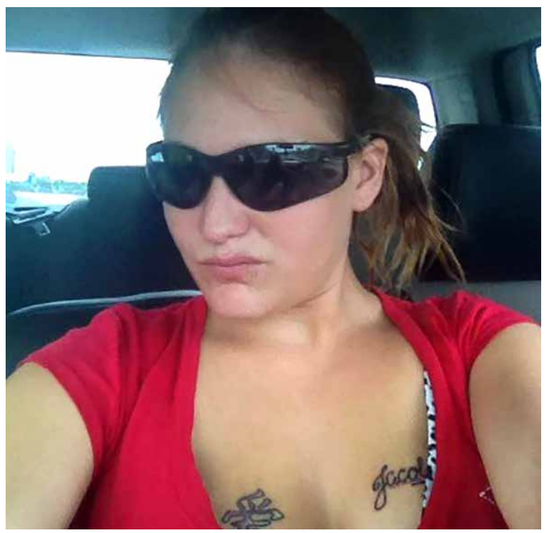
Under de följande åtta åren skickade Angel det ena desperata brevet efter det andra till mig, trots att hon knappt kunde skriva. Först om födelsen av deras två barn, med exakta uppgifter om längd och vikt, sedan om hur mannen hade lämnat henne och hur hon hade hamnat i en husvagn lika fallfärdig som den hon själv föddes i – fattig och ensam med barnen.

Därefter följde rop på hjälp från det ena fängelset efter det andra, efter att myndigheterna hade omhändertagit hennes barn. Varje gång jag frågade om Natasha visste Angel bara att även hon var tillbaka i fängelse.

Nyligen har Angel avtjänat sitt straff, hittat en ny man och fått ytterligare ett barn. Under en period verkade hon lyckligare. Nu skickar hon rop på hjälp till mig när John, hennes pappa, ligger på sjukhuset efter många års alkoholmissbruk. ”Pappa vill träffa dig”, skrev hon kort före sin pappas död. ”Kom tillbaka nu, Jacob. Jag betalar flygbiljetten.”
Hon har ingen aning om hur långt det är till Danmark eller hur dyr en sådan biljett skulle kosta.
Under de senaste åren har familjens sista hopp varit president Trump. Angels nye man (som också lämnade henne) skrev långa Facebook-inlägg om ”den orättvisa behandling som Trump har fått efter allt han har gjort för oss fattiga människor”.
Jag känner att den här familjen har blivit orättvist behandlad av oss alla som har lyckats i samhället.

Mitt 30-åriga vänskap med denna traumatiserade familj har lärt mig en sak: hur viktigt det är att vi – oavsett hur lite tid vi har över i våra hektiska karriärer – griper in som räddande änglar för de försummade och misshandlade barnen omkring oss.

För även om jag bara tillbringade några få dagar med Angel när hon var två–tre år gammal, glömde hon mig aldrig. Det visade hon mig tydligt när hon var nio, och igen när hon var nitton.
Än i dag skriver och ringer hon fortfarande till mig, och nu har hon till och med tatuerat in mitt namn på bröstet (som det syns här).

Skild och ensam med två barn och en Jacob-tatuering 2018

Andra delen

What happens to a dream deferred?

Does it dry up

like a raisin in the sun?

Or fester like a sore –

And then run?

Does it stink like rotten meat?

Or crust and sugar over –

like a syrupy sweet?

Maybe it just sags

like a heavy load.

Or does it explode?

Langston Hughes

Ghettot i våra hjärtan

Freedom

Freedom will not come
Today, this year
    Nor ever
Through compromise and fear.

I have as much right
As the other fellow has
    To stand
On my two feet
And own the land.

I tire so of hearing people say,
Let things take their course.
Tomorrow is another day.
I do not need my freedom when I'm dead.
I cannot live on tomorrow's bread.
    Freedom
    Is a strong seed
    Planted
    In a great need.
    I live here, too.
    I want my freedom
    Just as you.

Langston Hughes

Romarbrevet 7: 18–20

”Not everything that is faced can be changed, but nothing can be changed until it is faced.” - James Baldwin

“You have to get over the fear of facing the worst in yourself. You should instead fear unexamined racism. Fear the thought that right now, you could be contributing to the oppression of others and you don’t know it. But do not fear those who bring that oppression to light. Do not fear the opportunity to do better.” - Ijeoma Oluo, So You Want to Talk About Race

“The problem is that white people see racism as conscious hate, when racism is bigger than that. Racism is a complex system of social and political levers and pulleys set up generations ago to continue working on the behalf of whites at other people’s expense, whether whites know/like it or not. Racism is an insidious cultural disease. It is so insidious that it doesn’t care if you are a white person who likes black people; it’s still going to find a way to infect how you deal with people who don’t look like you.” — Scott Woods, “The Problem with ‘Nice Racism’”

“We can disagree and still love each other unless your disagreement is rooted in my oppression and denial of my humanity and right to exist.” James Baldwin

“I believe that there’s youth in white America that can be a tremendous force for good. But they have to be knowledgeable about the history of racism in America and how it manifests itself today.” - James Baldwin

”The master’s tools will never dismantle the master’s house.” - Audre Lorde

1987 – Jag håller ett föredrag vid Tufts University, MA

Ghettot i våra hjärtan

Trettio år med rasismworkshops för amerikanska studenter har bekräftat min tro på människors grundläggande goda avsikter. De vill samla in mat till ghettona eller hålla varandra i handen i en kedja tvärs över Amerika ”för att hjälpa våra nödställda”, som studenterna här – för rasism har idag inte mycket med hudfärg eller religion att göra. Jag hör ofta vita säga att de önskar att de kunde adoptera svarta barn ”så att de kan bli som vi”.

Det är ”de andras” annorlunda beteende som vi ”tar avstånd från” i vårt kastbaserade tänkande. Det beteende som vi formar människor med, när vi i århundraden har utestängt svarta i USA eller till exempel romer i Europa. Eller ett beteende format av förtryckande kulturer och diktaturer, som många muslimska invandrare och tidigare östeuropeiska judar anlände med.

Vår självbild som ”liberalt sinnade” nordbor sätts på allvar på prov när vi står inför en invandrare från en plats utanför ”vårt” territorium, en person vars beteende är obegripligt i förhållande till ”våra värderingar”.

Här i del 2 ska vi titta på hur vi, oavsett våra goda avsikter, tenderar att reagera när miljoner fattiga (kristna) svarta från den amerikanska södern eller invandrare från fattiga muslimska länder söker sin tillflykt i norr i hopp om att betraktas som jämlikar. Lever vi upp till våra ideal och inkluderar vi dem i vårt samhälle? Eller flyr vi in i en ”undvikande rasism” och tvingar in dem i ett förtryckande ghetto?

Svaret avslöjar mer om ”gettot i våra hjärtan” än om de människor vi påstår oss hjälpa.

1986 – 5–6 miljoner människor håller varandra i handen över hela Amerika som en del av kampanjen ”We are the World”

1974 - Greenville, NC

"They were willing to uproot themselves from everything they had ever known in search of something they had never seen."
- Isabel Wilkerson,
From The Warmth of Other Suns

"I was leaving the South to fling myself into the unknown.....I was taking a part of the South to transplant in alien soil."
- Richard Wright, Black Boy

"The North is not the promised land. It is just another stop on the long road." - Langston Hughes

"The North was not salvation. It was simply another form of the same prison."- James Baldwin

1973 - Boston

1975 - Eastern SC

1974 - Queens, NYC

Ideologisk förblindelse

Femte Moseboken 15:7–11

"True activism is not about raising your voice. It's about changing the world." - Amanda Gorman, inaugural poet

Överallt där jag kommer i USA möter jag en skrämmande brist på förståelse hos människor för det lidande som omger dem. Människor i Norden talar om fattigdomen i södern, men kan inte se fattigdomen i gettona alldeles intill dem själva. Människor i öst talar om indianernas fattigdom i väst utan att se sin egen svarta fattigdom; människor i väst talar om den svarta fattigdomen i öst, men ser inte indianernas fattigdom precis utanför dörren, och i södern talar man inte alls om fattigdom.

Ett slående exempel på denna blindhet fick jag i Mississippi, när jag fick lift av en optimistisk representant för medelklassen. Han talade oavbrutet om att detta var möjligheternas land, där alla kan lyckas om de bara vill. Vem som helst kan bli miljonär på tio år. Har man kraften och viljan kan man dra sig upp ur skiten med håret.

Sådana fraser hör jag ofta när vi kör på en landsväg med baracker på båda sidor, men just den dagen körde vi genom ett helt översvämmat delta i den fattigaste delen av Mississippi med plåtskjul bebodda av fattiga daglönare. Längs vägen låg deras drunknade mulor och svin. Folk satt på taken till sina baracker, på vissa ställen stack bara skorstenen upp, medan andra seglade omkring för att rädda sina djur.

En dag gick jag längs en gata i Detroit tillsammans med en svart flicka som hade varit med i Black Panthers som 16-åring och nu var trotskist och rödstrumpa. Vi var på väg till ett trotskistmöte – sådana går jag alltid på på fredagar, eftersom det serveras gratis kaffe och kaka. På söndagar och onsdagar går jag gärna på kaffestund i kyrkorna. I kyrkorna tar det vanligtvis bara en timme innan man får kaffet, men hos trotskisterna måste man verkligen gå igenom ett helvete innan man får belöningen. Ofta måste man lyssna på en stel predikan i tre timmar om att frälsa massorna, men då kastar man sig också med desto större glädje över kaffebordet efteråt.

När vi passerade en tiggare med utsträckt hand slog hon undan hans hand. Chockad frågade jag varför hon inte gav honom pengar. "Sådant strunt får vänta till efter revolutionen", svarade hon. Jag frågade: "Men tänk om revolutionen inte kommer under den mannens livstid?" Då sades inget mer.

Till skillnad från medelklassen är människor i överklassen ofta rörande hjälpsamma mot de fattiga som de råkar få syn på. Det mest gripande exemplet upplevde jag i Gainesville i Florida hos en rik försäkringsman, som försökte rädda en daglönares enda mulåsna ur en lerpöl med sin helikopter. Situationen var så komisk att jag inte kunde låta bli att skratta, men varken dagarbetaren eller kapitalisten kunde se det roliga i det. Senare

1974 - NYC

1973 - NYC

1973 – översvämning i deltat kring Greenwood, MS

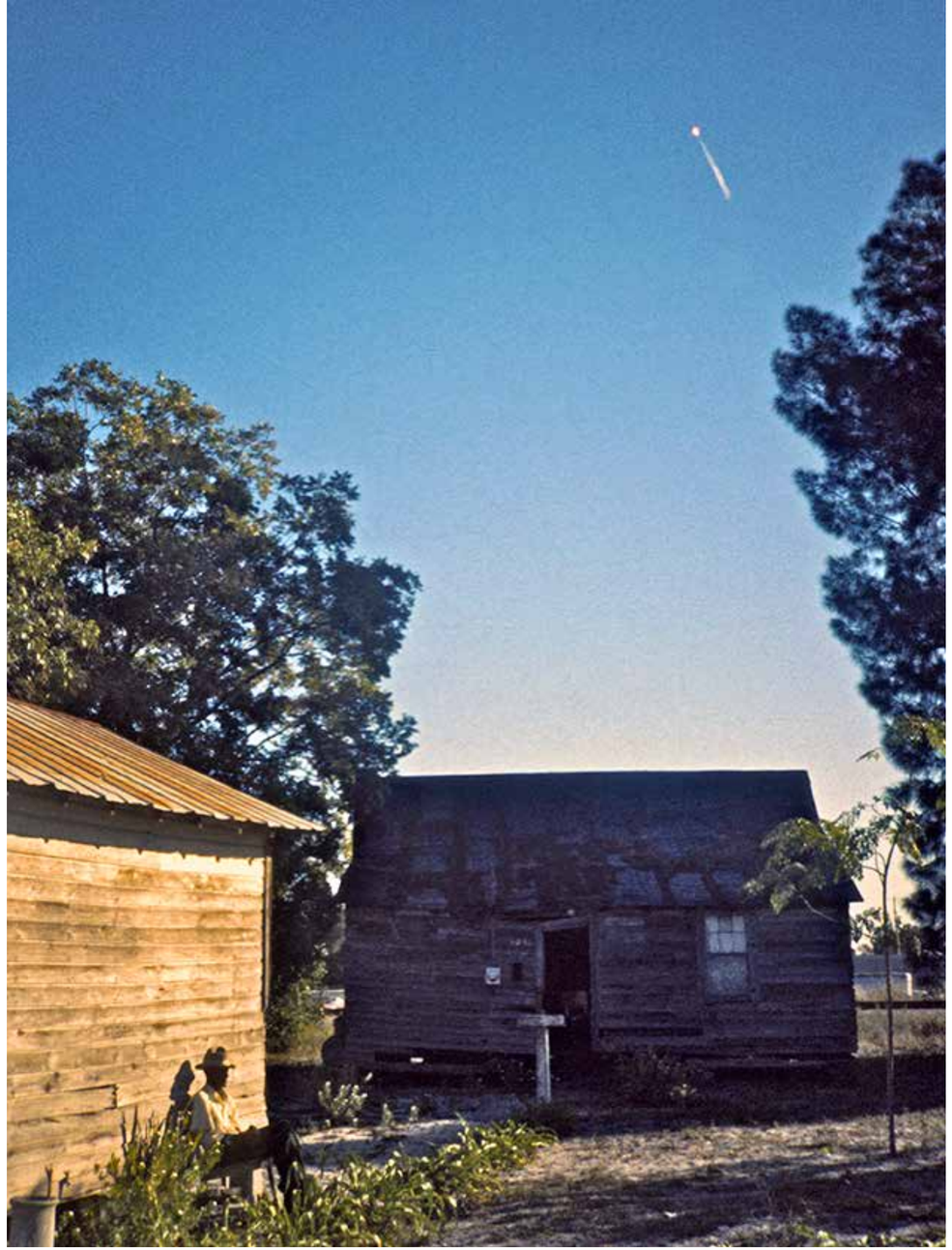
halkade han själv ner i lerpölen och bröt benet, och medan han låg till sängs lånade jag hans Mercedes. Det var på en av turerna i den som jag hittade Lindas hydda.

En dag hämtade playboy-miljonären Tommy Howard (sidan 170?) upp mig i sin Jaguar och tog med mig till en exklusiv skidort, där han slösade bort förmögenheter på att ragga kvinnor.

Han var så fascinerad av mitt vagabondmotto "Trygghet är att resa utan pengar" att han gav mig nycklarna till sitt stora hus. Men kort därefter tyckte han att hans dejtingliv var så tomt att han sålde alla sina företag för att "leva enligt din vagabondfilosofi" och tillbringade de följande sju åren med att lifta och resa runt i hela världen. I Afrika fick han sin första svarta vän – ironiskt nog bodde han i en stad där 50 procent av invånarna var svarta, men han hade aldrig haft en svart person i sitt hem, förutom dem som jag liftade med.

Oavsett om man inte har någonting eller har för mycket pengar är det en arrogant blindhet gentemot dem som genom olyckliga omständigheter tvingats ut i fattigdom. Att Tommy senare kunde byta till en enorm husbil, som han skrev om i sin resebok "The Freedom Machine" – medan jag kunde hålla föredrag i min bekväma, bebodda skåpbil – visade återigen vårt gemensamma vita privilegium i ett ofritt samhälle.

Ur brev

1974 - Titusville, FL

Jag frågar Charles Smith, en före detta slav, om han anser att svarta har varit fria sedan slaveriets avskaffande

1974 - Greenville, NC

Himmelska ambitioner mitt i jordisk hopplöshet

"I don't care about the moon. I care about the people who are suffering here on Earth. The moon is not going to solve our problems. We need to invest in education, health care, and social justice." — Kendrick Lamar

Jag: Tror du att de svarta är fria idag?
Den före detta slaven Charles Smith: – Nej, de har aldrig varit fria.

Charles Smith, som hävdade att han var USA:s äldste medborgare, blev inbjuden som hedersgäst till uppskjutningen av en månraket, men han tackade nej eftersom han vägrade att tro att en människa kunde nå månen.

I närheten av hans hem, i ett område där jag fortfarande fick lift med muldjursdragna vagnar, såg jag en morgon en raket skjutas upp genom springorna i den hydda jag bodde i. Men den här gamle mannen, Cape Canaveral närmaste granne, märkte inte att raketen långsamt steg upp över hans förfallna hydda. Han hade varken el eller radio som kunde berätta för honom när detta miljardprojekt sköts upp. Och även om han hade vetat det, skulle han ha varit för sjuk av undernäring för att kunna lyfta huvudet och se raketen.

Nedan 1972 - Lower East Side, NYC

1974 - Bronx, NY

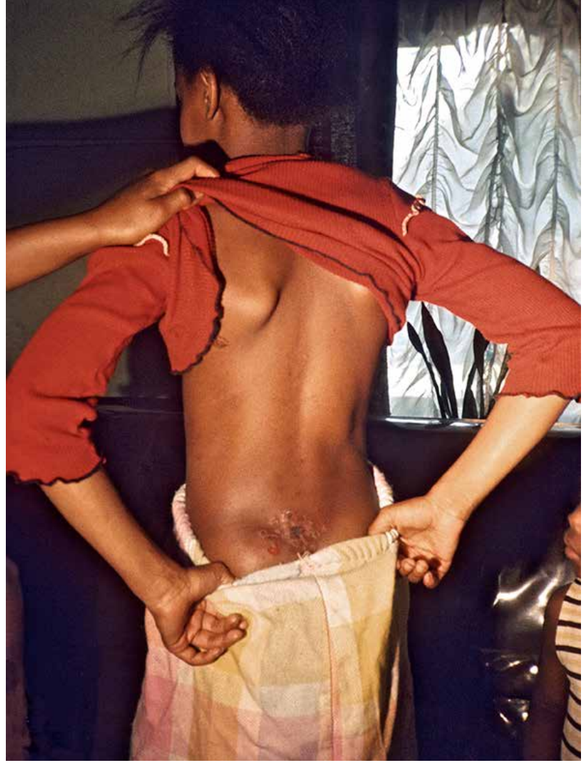
WHITEY ON THE MOON

A rat done bit my sister Nell
with whitey on the moon
her face and arms began to swell
and whitey's on the moon.
I can't pay no doctor bills
when whitey's on the moon
ten years from now I will be paying still
while whitey's on the moon,
You know, the man just upped my rent last night
because whitey's on the moon.
No hot water, no toilet, no light
'cause whitey's on the moon.
I wonder why he's upping me
because whitey's on the moon?
Well, I was already paying him 50 a week
and now whitey's on the moon.
Taxes taking my whole damn check,
the junkies making me a nervous wreck,
the price o f food is going up
and if all this crap wasn't enough,
a rat done bit my sister Nell
with whitey on the moon,
her face and arms began to swell
and whitey's on the moon.
With all that money I made last year
for whitey on the moon,
how come I don't got any here?
Hm! whitey's on the moon...
You know, I just about had my fill
of whitey on the moon,
I think I'll send these doctor bills
airmail special ..... to whitey on the moon!

1973 - East Detroit

1973 - East Detroit

1974 - Chicago

"The freeways were a tool of segregation and oppression. They divided Black communities, made it harder for us to get to work and school, and created a physical barrier that symbolized the racial divide in America." - Ta-Nehisi Coates

I Chicago dog 600 svarta spädbarn av råttbett och undernäring samma år som en flagga hissades på månen. I Detroit bodde jag hos en familj där fyra barn hade blivit bitna av råttor medan de sov. Deras gråt överröstades endast av bilister som rusade förbi på motorvägarna precis utanför huset. Fångade i vårt eget system rusar vi vita längs motorvägarna för att tryggt ta oss från de säkra förorterna till arbetet i centrum utan att konfronteras med råttorna, nöd och våldet i gettona. Vad är det egentligen som har undertryckt vår naturliga kärlek till andra människor, så att vi bokstavligen kör över dem utan att ägna det en tanke? (Även jag, som senare blev en stressad föreläsare).

LET'S GET RID OF RATS

EVERY TENANT MUST HELP

- Keep your house clean.
- Keep your food in covered jars or cans.
- Keep your garbage pail tightly covered.
- Do not throw garbage in the yard, hallway or dumbwaiter shaft.
- Keep your baby's crib clean.
- Wash your baby's face and body before putting him to bed. Rats follow the smell of milk.
- Watch your baby afterward.

Your landlord has been notified by the Health Department that he must exterminate the rats in your building. You can help get rid of rats in your own apartment. If we all cooperate, we can get rid of this nuisance.

DEPARTMENT OF HEALTH

Gil Scott-Herons låt "Whitey on the moon" – illustrerad

1973 - Baton Rouge, LA

Baton Rouge, LA – samma människor från barackerna till vänster med min bok 42 år senare

Motorvägarna vi bygger: Från drömmar till mardrömmar

"THEY KILL THE DREAM OF AMERICA"
"Across the lines / Who would dare to go / Under the bridge / Over the tracks / That separates whites from blacks" – Tracy Chapman, som skrev sangen inspireret af at se Amerikanske Billeder i Harvard.

Vagabonden som vandrar under de livliga motorvägarna ser samhället på ett annat sätt än bilisten. När man anländer från Sydstaterna en sen vinterkväll skrämmas man av trafikens hastighet. Man ser bilarna passera ovanför på de upphöjda motorvägarna och inser att den enda chansen att klara sig är att ta sig upp i den bedövande farten. Man försöker klättra uppför de isbelagda sluttningarna, men glider tillbaka. Sydstaternas dröm om att lämna "orättvisans och förtryckets outhärdliga hetta" förvandlas till en mardröm när man inser att sluttningarna inte leder till de "utjämnade dalarna och utplattade bergen" från Kings dröm.

Till slut ger man upp sin sisyfosklättring och vandrar i skuggan av de mörka pelarna under motorvägarna. Även om pelarna påminner om de grekiska pelarna framför plantagehusen, som spärrar in en i ett nytt ghetto, har man fortfarande hopp. Man är ännu inte medveten om att man kliver in i en uppdelad värld, en skrämmande förverkligande av H.G. Wells' Tidsmaskinen, befolkad av två raser. Eloiderna är ljusets varelser, för vilka tillvaron är en lek utom på natten, när de känner sig hotade av mörkrets underjordiska varelser, morlokerna.

Som vagabond ser man den dystopi som vårt ojämlika samhälle har skapat – den påtvingade ghettoiseringen av miljoner svarta som vandrade mot hoppet i norr, precis som dagens fattiga invandrare dras till Europa. Mina vänner, som står med min bok, har inte haft någon uppåtgående social rörlighet sedan jag träffade dem för 42 år sedan. De sitter fast i samma baracker, generation efter generation, bokstavligen överkörda av stressade bilister och dånande lastbilar. Dessa upphöjda motorvägar symboliserar inte bara fattiga invandrares kamp mot ett omänskligt system, utan också maktlösheten hos oss som kör genom allt mer misantropiska städer. Det var vår rasism som förstörde blomstrande svarta affärsdistrikt genom att plöja motorvägar rakt dem för att ta oss till arbetet i innerstaden. I södern var det lättare att se förtrycket av de lägre klasserna som ett fel "hos de andra", men i norr såg jag snart bjälkarna i mina egna ögon. För kort efter mitt obundna liv som vagabond körde jag själv, som föreläsare, över "de andra". Eller flög över landet tillsammans med nästan uteslutande vita affärsmän – som typiskt nog pratade om "min bästa svarta vän" samtidigt som de undvek att göra affärer i gettona. Jag såg kastväsendet ännu tydligare när svarta uniformerade chaufförer hämtade mig i långa limousiner. Genom tonade rutor såg jag mina gamla vänner stå i kvarteren på väg till universiteten i innerstaden.

All förtryck handlar om makt och ansvar, och vi byter ständigt roller som förtryckare och förtryckta.

"The freeways were built through the heart of the Black communities, destroying everything in their path. Our homes were bulldozed, our businesses were displaced, and our families were torn apart. The freeways were a symbol of the brutality of racism and the callous disregard for Black lives."
—Angela Davis

1974 - Miami

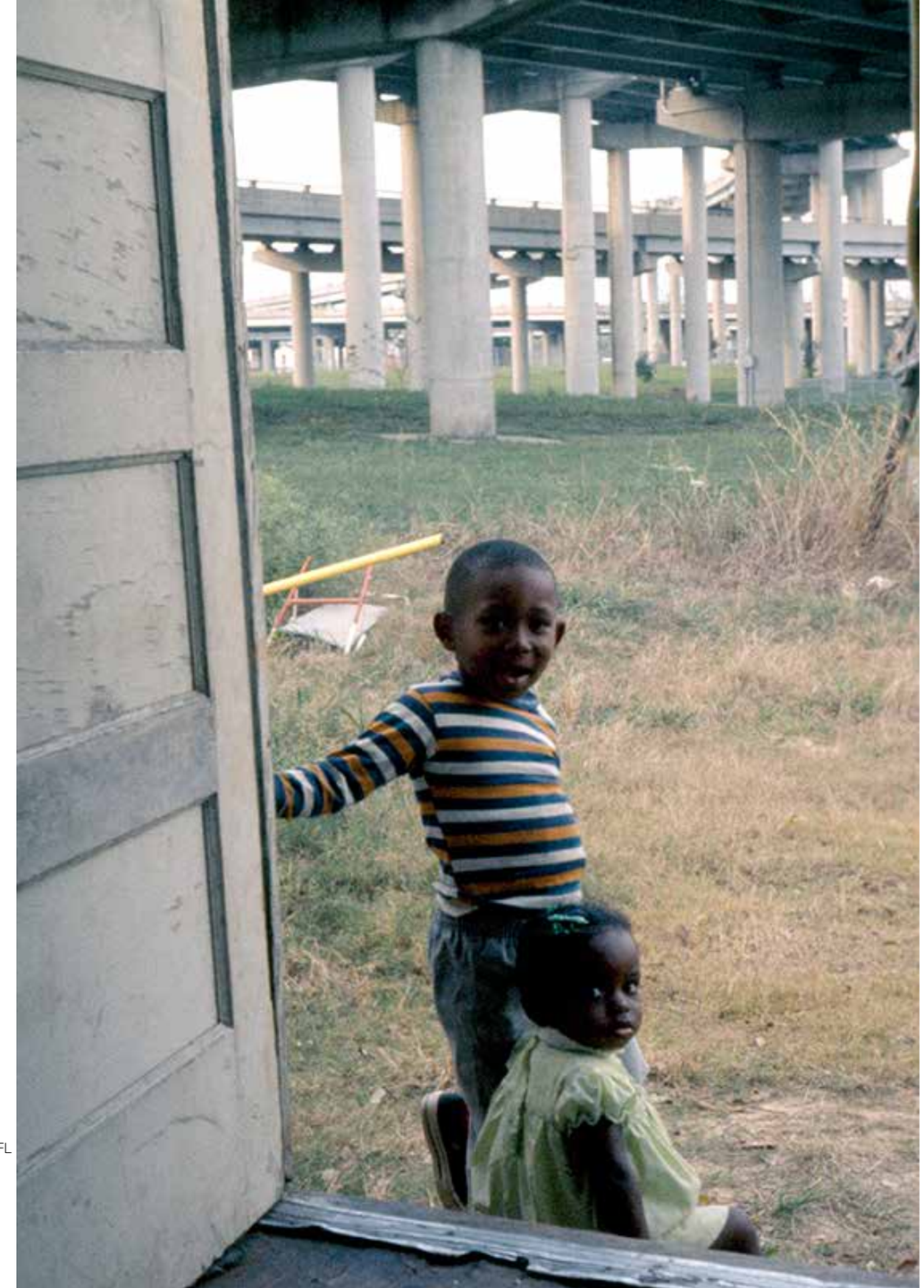
1973 - Boston

1973 - Baton Rouge, LA

1973 - Baton Rouge, LA

1972 - Miami, FL

1973 - New Orleans

1973 - Baton Rouge, LA

1970 - East St. Louis, IL

1973 - Baton Rouge, LA

1974 - Boone, NC - Nedan 1974 - New Orleans

1973 - Baton Rouge, LA

Vår destruktiva flykt – både hemma och borta

"We build our world by what we choose to see. Racism survives by making suffering invisible." — Nikole Hannah-Jones

"People who shut their eyes to reality simply invite their own destruction, and anyone who insists on remaining in a state of innocence long after that innocence is dead turns himself into a monster." — James Baldwin

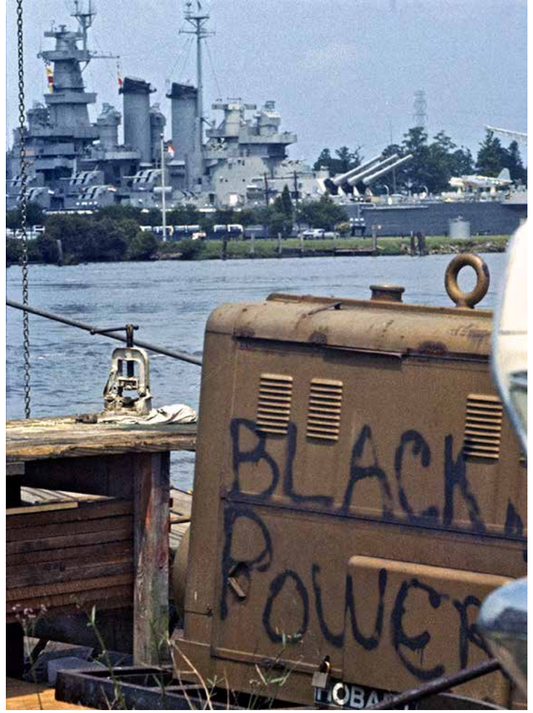
Världen har inte råd med vår okontrollerade privata konsumtion, som håller oss fast i en ond cirkel där handlingar som militär intervention för att säkra olja bara är symptom på ett djupare problem. Vi undviker att se det uppenbara: att vi, en bråkdel av mänskligheten, genom att plundra jordens billiga energi har orsakat katastrofala koldioxidutsläpp på bara ett århundrade.

Medierna uppmanar oss att lindra våra värkande sår och "komma bort från allt" och gör oss blinda för vår miljö- och "klimatracism". Klimatkastetyranniet träder fram när utsatta samhällen, ofta människor med annan hudfärg, bär den tyngsta bördan av klimatförändringarna, medan de minst drabbade fortsätter sin konsumtion utan hänsyn.

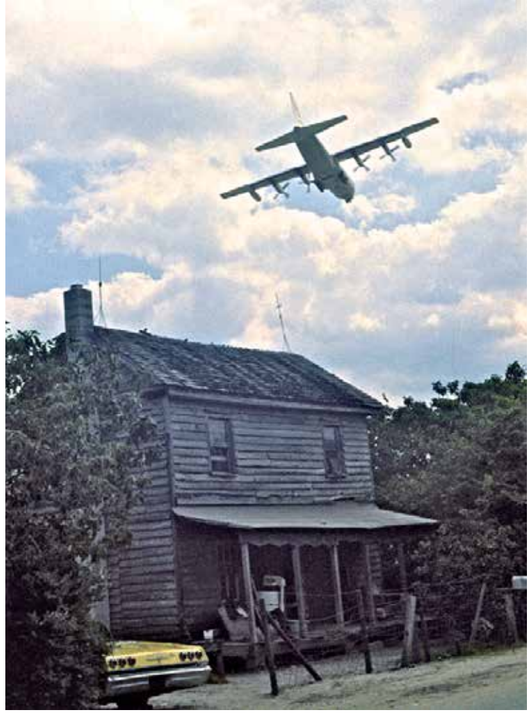
Vi undviker ansvar och flyr från bruna barns framtid, både utomlands och hemma. Vi kör våra barn till avlägsna privatskolor i klimatskadliga SUV:ar – i USA bort från svarta barn och i Danmark bort från bruna barn. Den onda cirkeln blir en flykt från den fattigdom och det lidande som vi själva har skapat. En kaotisk flykt som drunknar i musik och budskap om de materiella tillgångar som skapar ett ännu större behov av flykt. Flyende vita spenderar mer på en skidhelg än vad underklassen kan tjäna på en vecka. Och även om det gör oss till förtryckare känner vi oss fångade av systemet och är i grunden lika olyckliga som våra offer.

For God's sake, you've got to give more power to the people!
There's some people up there hogging everything,
telling lies, giving alibies,
about the people's money and things.
And if they're going to throw it away
they might as well give some to me.
They don't care about the poor,
they have never had misery.
There's some people
who are starving to death
whom they never knew, but only heard of,
and they never had half enough.
If you don't have enough to eat,
how can you think of love?
You don't have time to care
what crimes you're guilty of
For God's sake,
why don't you give more power to the people?

"Give more power to the people" framförd av The Chi-Lites – illustrerad

1973 - Norfolk, VA

1974 - New Bern, NC

1973 - Virginia

Klimatrasism och militarism undergräver den verkliga demokratin

”It’s about time we start respecting the environment. We are all connected. The decisions we make today will affect generations to come.” - Janelle Monáe

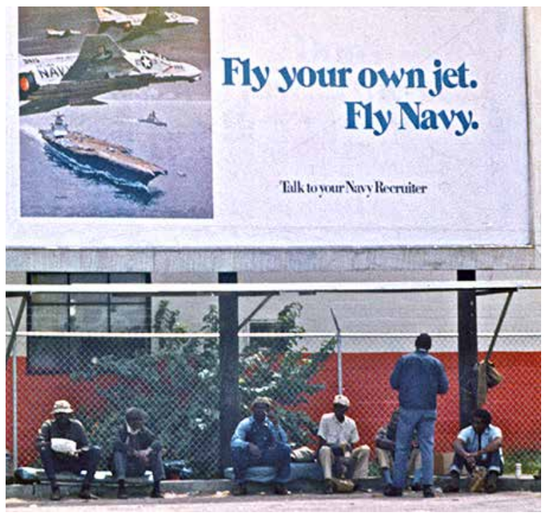
”There is no thing as a single-issue struggle because we do not live single-issue lives.” – Audre Lorde

“A nation that continues year after year to spend more money on military defense than on programs of social uplift is approaching spiritual death.” — Martin Luther King Jr.

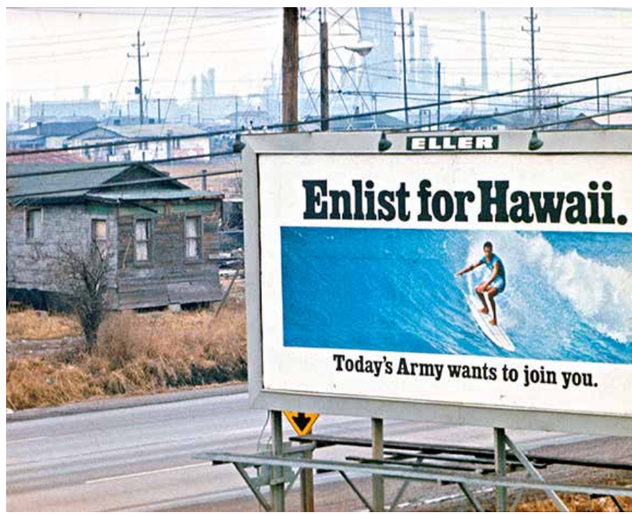
Vår konsumtion är en ond cirkel som ständigt skapar nya konstgjorda behov. Konsekvenserna av vårt beteende påverkar redan försörjningen i utvecklingsländer som drabbats av torka och översvämningar och förvärrar konflikter om vatten och mark. Miljontals klimatflyktingar drivs mot våra kuster och utmanar demokratin när politiker i rika länder främst fokuserar på väljarnas kortsiktiga intressen på bekostnad av hållbara lösningar.

Det är en banalitet att påpeka att det inte bara är politikerna som säljer tomma löften till utvecklingsländerna, utan återigen OS, som med cynisk egoism skjuter problemen över på våra barn. Vill vi beröva dem empati och anständighetskänsla, när de som en följd av detta en dag kan känna sig tvingade att införa drastiska åtgärder som gränsmurar och militär upprustning för att hålla klimatflyktingar ute och egna marginaliserade befolkningsgrupper inne?

Medan mina föräldrars generation hyllade den amerikanska militären för befrielsen under andra världskriget, såg min generation hur USA stödde ett stort antal diktaturer i tredje världen. Mina fördomar mot den amerikanska militären varade fram till Clintons interventioner i Haiti och Kosovo, där jag aktivt ”integrerade” mig i den amerikanska militären i hopp om att den skulle kunna bli ett verktyg för att upprätthålla demokrati och frihet – som vi ser det i Ukraina.

1973 - Richmond, VA

1974 - Charleston, SC

Vår militärindustriella plundring av de fattiga

"Wars are fought for oil, but the poor drown in the floods it creates." — Nnimmo Bassey

Men när blir kostnaderna för militär upprustning för stora?

I Norfolk, Virginia, en av världens största flottbaser, försökte denna svältande kvinna ta sig till sjukhuset eftersom hon hade bröstsmärtor, men hon hade inga pengar till en ambulans. Varje morgon ser hon genom sina smutsiga fönster hur krigsfartyg byggs precis utanför.

Hon har varken tv eller el, och hennes enda nöje är att titta på ett hangarfartyg – ett fartyg som förbrukar tjugo gånger mer energi på en minut (1 000 liter) än vad hennes oljelampa förbrukar på ett år (45 liter).

Eisenhower varnade för det militärindustriella komplexet.

Varje vapen som tillverkas, varje krigsfartyg som sjösätts, varje raket som avfyras, är i slutändan ett stöld från dem som svälter och inte får mat, från dem som fryser och inte har kläder att ta på sig.

1973 - Norfolk, VA

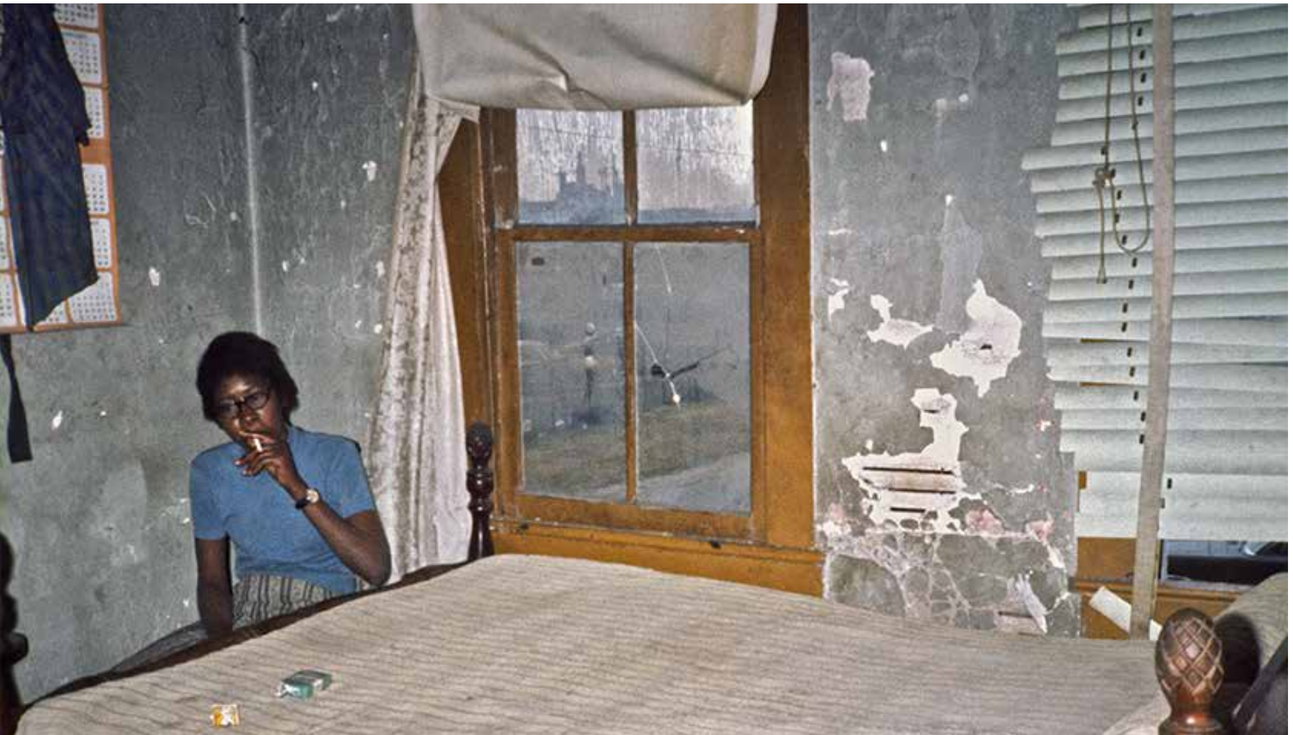
Statesmen are trying to see who's got
the power to kill the most.
When they are tired of power
the world is going to be a ghost.
They know we're not satisfied
the way they scream and holler.
They give us a promise
and throw in a few more dollars.
There's no price for happiness,
there's no price for love.
Up goes the price of living
and you're right back where you were.
Now we're going to get on up
and get some more of it.
For God's sake,
give more power to the people...

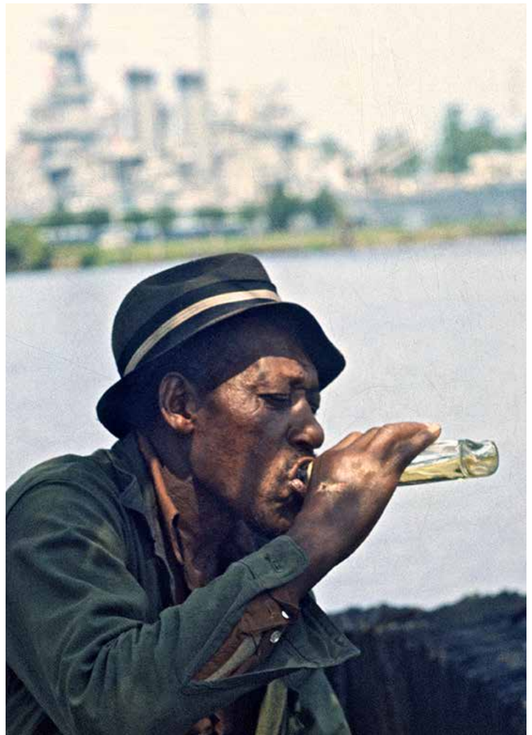

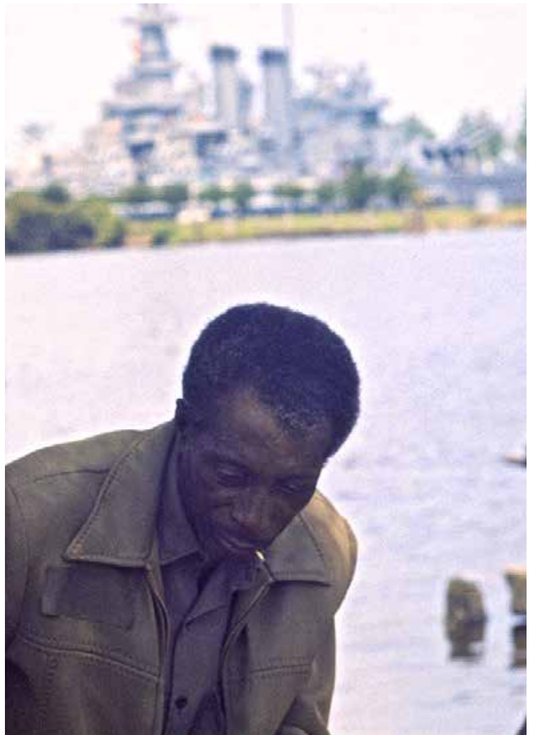

1985 - Buffalo, NY och 1973 – general Westmoreland i Charleston, SC

Nedan 1973 - Norfolk, VA

1973 - NYC

1971 - NYC

Är våra övergivna drömmar ett eko av det slit-och-släng-samhället?

"Pollution is violence. And so is the silence around it." — Majora Carter, environmental justice activist from the South Bronx

Jag hörde ofta vita säga att de svarta i gettot slänger sitt skräp i bakgården, eftersom de i södern var vana vid att kasta det ut genom köksfönstret till grisarna eller getterna. Jag ser det som en maktlös protest mot den dominerande kastens användning av sin politiska och ekonomiska makt för att kasta de fattiga svarta bredvid de soptippar där de själva slänger sitt överskott av giftigt avfall.
Precis som i South Bronx, East Los Angeles och South West Detroit med luftvägssjukdomar, grundvattenföroreningar och sjunkande fastighetsvärden. För att inte tala om astma, cancer och medfödda missbildningar bland de utstötta svarta i Louisianas "Cancer Alley", Chester i Pennsylvania och Curtis Bay i Maryland – getton som ligger alldeles intill oljeraffinaderier och kemiska anläggningar.
Eller nedläggningen av de historiska svarta kvarteren i Atlantas West End och Vine City, North Birmingham i Alabama eller som här i södra Chicago.

I dag bygger världens rikaste man, Elon Musk, en av världens mest energikrävande superdatorer mitt i ett historiskt svart arbetarkvarter i Memphis. Hans företag, xAI, driver den med gasdrivna turbiner, godkända utan samtycke från invånarna. I åratal kämpade de för att få bort giftiga fabriker och kvävs nu igen – den här gången för att träna Musks chattbot, Grok.
Det är klimatförstörelse förklädd till framsteg. Medan världen uppmanas att minska sina utsläpp, släpper Musk ut koldioxid – eftersom artificiell intelligens tydligen kräver verkliga offer. Och återigen är det

1991 - Bronx, NY

svarta barn som får betala priset när en miljardär låter dem andas in gift för att sträva efter digital odödlighet. Inget ansvarstagande. Ännu en vit man med pengar som släpper ut buller, värme och gift i ett svart kvarter som – som tidningarna skrev – "inte hade gjort något fel".
Välbärgade vita upptäcker ofta först sin okunnighet om miljörasism när de genom gentrifiering själva hamnar omgivna av skräp, som i East Harlem och San Franciscos Bayview-Hunters Point.

På samma sätt dumpar vi i den rika världen miljontals ton farligt elektroniskt avfall i Afrika med bly, kvicksilver och kadmium, vårt plastavfall över hela Asien, gamla fartyg med asbest, blyfärg och tungmetaller för skrotning i Bangladesh, Pakistan och Indien, vårt medicinska och radioaktiva avfall i Centralamerika – samtidigt som vi förstör Afrikas textilindustri genom att köpa tonvis med onödiga och klimatförstörande kläder för att sedan dumpa dem som begagnade kläder. Utan eftertanke "dumpade" vi systematiskt både våra inhemska getton och de fattiga länderna.

1983 - Chicago

1974 - Interstate 95 i Virginia

2013 - 4th St, Los Angeles

1975 - Harlem, NY

1973 - NYC

1973 - NYC

1972 - NYC

1978 - NYC

Disposable society has thrown away the best in me.
It's thrown away sincerity,
the keystone of integrity.
Disposable to throw away,
buy something new another day.
There is nothing made that's made to stay.
Planned obsolescence will make you pay:
paper plates, cardboard skates, plastic silverware,
automobiles with disposable wheels,
wigs instead of hair, that's how it is.
Disposable the way you love,
not exactly what you're thinking of.
Dispose of me when you are through
for fear that I'll dispose of you.
Disposable your closest friend,
you're supposed to love right to the end.
Your rigid mind won't let you bend.
You're further gone than you pretend ...

"Disposable Society", sjungen av Esther Philips – illustrerad

Jul i New York

"New York's the lonesomest place in the world if you don't know anybody." - Nella Larsen fra Harlem Renaissancen efter hendes hjemkomst fra Danmark

New York är en omänsklig, kall stad. Antingen måste man leva med utanförskapet, eller så går man under. På mina resor försöker jag alltid gå hela vägen med de människor jag knyter an till, men i New York måste jag gång på gång bryta upp från människor i förtid och därmed svika den mänskliga kontakt som upptstått mellan oss. Starkast har jag upplevt det denna jul, som var ännu mer omtumlande än förra året, då jag blev upphämtad av tre puertoricaner på 4th Street på julafton.
I år hade jag precis liftat in från Alabama, men kunde inte hitta någon av mina vänner och hamnade till slut på gatan på julafton. Jag strövade omkring på gatorna, som jag så ofta har gjort i denna fascinerande stad, och senare på kvällen hamnade jag i Bowery.

Jag kom i samtal med en hemlös man som hade tänt en brasa för att hålla sig varm. Han måste ha varit hemlös väldigt länge; hans krulliga hår satt i tovor som omöjligt gick att reda ut. Vi blev snabbt goda vänner. Han var en av de hemlösa som kan prata; de värsta är de som bara kan kommunicera med ögonen.
Allteftersom vi satt och pratade kom vi naturligtvis in på att det var julafton och blev mer och mer sentimentala. Och när vi utbytte minnen från våra barndoms julaftnar var det inte bara röken från bålet som fick tårar att rinna i våra ögon. Han hade varit gift, haft barn och varit ganska lycklig, men hade blivit arbetslös, varefter familjen började falla sönder och han blev alkoholist. Vi delade på en fickflaska och blev så småningom ordentligt berusade. En galen kille stod och kastade flaskor efter oss, som krossades mot muren intill. Till slut blev det för mycket för min vän, och han tog en bit brinnande ved och slog lös på killen tills han försvann.

Det hände i närheten av Delancey Street, där det alltid står prostituerade på hörnet. Luffare har, precis som andra människor, ett behov av att hitta någon som står lägre än de själva, och han återkom ofta till sin upprördhet över att dessa prostituerade var ute just på julafton. Varje gång jag har druckit ordentligt med hemlösa har de somnat först, även om vi har druckit lika mycket. Och han somnade också före midnatt.

Jag funderade på om jag skulle stanna kvar och hålla vakt över honom. Jag har så ofta sett fattiga svarta och puertoricanska hemmafruar med barn och matkassar trampa på dyngraka uteliggare eller sparka på dem och sedan skyndsamt gå vidare – ett uttryck för bristande självkänsla eller självhat. Men eftersom gatorna var ganska tomma den här kvällen lämnade jag honom efter att ha lagt på ordentligt med ved på bålet.
Jag strövade vidare runt Avenue B, ett kvarter med ständiga slagsmål mellan puertoricaner och svarta, men som jag tycker om eftersom det nästan råder en rasmässig balans mellan vita, bruna och svarta. Här stod Larry i en dörröppning. Han berättade att han hade blivit utkastad av sin vita fru, och när vi insåg att vi var i samma båt bestämde vi oss för att tillsammans leta upp någonstans att bo. Först köpte vi en flaska vin. Sedan lovade vi varandra att om den ene hittade ett ställe, fick han inte ta det utan den andre. Larry var den mest utåtriktade och vältalige, men jag var vit, så vi räknade med att det den ene saknade, hade den andre.

Larry var den typen som absolut måste prata med alla. Han hade levt i ett välbärgade medelklassäktenskap i fyra år, men anförtrodde mig att han i sitt hjärta alltid hade varit en "vagabond". Det dröjde inte länge innan vi hade en hel skara med oss, de flesta uteliggare. Vid ett tillfälle var vi fem, och Larry hade lovat dem både tak över huvudet och en flaska vin på köpet. Två gick på kryckor. En tredje viftade vilt med armarna, som om han slog efter myggor. Jag var helt övertygad om att vi skulle hitta en plats åt alla, men eftersom det alltid dyker upp något oväntat i den sortens galna situationer sa jag ingenting. Vi frågade de få människor vi mötte om de kände till någonstans där vi kunde bo, men satsade framför allt på judarna, eftersom de andra firade julafton och vi därför antog att de inte hade plats i sina hjärtan. Dessutom tycker jag alltid att judarna är de mest gästvänliga. Eftersom jag var den enda vita fick jag ta hand om judarna, medan de andra höll sig i bakgrunden. Men alla försök var förgäves. En man sa att om det stämde att jag var utlänning skulle han gärna ta med mig hem, men han vågade inte och gav mig istället 6 dollar till en KFUM. Vi köpte genast några flaskor äppelvin för pengarna, och därefter såg allt lite ljusare ut. Men vinet gjorde busarna aggressiva, och mannen, som svingade efter myggor, började skuggboxas efter förbipasserande, så folk flydde för fullt.

TV-film från 1992 om mitt fortsatta vänskap med de hemlösa i New York

1972 - Bowary, NY

1974 - NYC

1972 - Bowary, NY

1971 - Bowery, NY

1978 – NYC. Återbesök hos Marisol Escobar och hennes fiskar för att ge henne min bok

Runt klockan två skickades jag in på Broome Street-baren för att hitta nya ”offer”. En mörkhårig kvinna stod länge och stirrade mig rakt in i ögonen på ett märkligt sätt och sa sedan långsamt: ”Du har fiskögon.” Jag trodde att hon var drogpåverkad och försökte vända bort blicken från henne. Då sa hon: ”Jag vill att du ska komma och bo hos mig.” Jag tog mig samman och frågade om jag fick ta med mig ett par av mina vänner. Hon sa nej. Jag sa att då kunde jag inte komma, men hon gav mig ändå sin adress.
Jag fortsatte med de andra ytterligare ett par timmar, men kunde inte sluta tänka på henne. Situationen var hopplös. Vi var fulla av plakat. I wellpapphögarna på Mercer Street hade vi tappat bort den ene kryckmannen, som hade somnat. När det regnade kraftigt och jag var nästan medvetslös smet jag iväg vid femtiden. Jag skämdes för det i flera dagar. Men en vecka senare träffade jag Larry på Washington Square, och han berättade att han också hade svikit de andra och nu bodde hos en stor, tjock, vit tjej i West Village. Det tröstade mig, och vi förblev vänner.

Jag hade själv gått tillbaka till den märkliga kvinnan. Hon bodde i en jättestor lägenhet på Washington Street och hade en ateljé på Broadway som var stor som en handbollplan. Hennes badkar var en liten palettformad simbassäng. Det enda hon önskade var att jag skulle vara tillsammans med henne. I tre dagar satt vi och stirrade varandra i ögonen. Överallt på väggarna hängde gigantiska gipsfiskar som stirrade dumt ner på oss – men det fanns absolut mer liv i dem än i henne. I tre dagar försökte jag desperat prata med henne. Allt jag fick ur henne var att hon kände sig väldigt ensam och aldrig hade bott tillsammans med en man. Hon var 40 år, född i havet och kunde bara kommunicera med fiskar. Inget annat hade hon att säga.

En natt, medan hon sov, rotade jag därför nyfiket bland hennes papper och upptäckte att hon var den världsberömda konstnären Marisol Escobar, som två gånger varit på omslaget till Time Magazine och en gång på Look. Hennes senaste stora utställning med fiskeskulpturer hade fått dåliga recensioner.
Det visade sig att hon badade i pengar. En gång fick jag skriva under som vittne på kontrakt på flera tusen dollar. Halva året tillbringade hon i Mexikanska golfen med att dyka ner till sina små vänner. Trots det gav hon mig aldrig så mycket som en bit bröd, och jag blev alltmer desperat av hunger. Morgon och kväll följde jag med henne till restaurangen och satt mittemot henne medan hon åt. Hon var oerhört självupptagen och tänkte inte alls på att ge mig mat. Eftersom jag aldrig ber folk om mat antydde jag en dag: ”Har du tänkt på att din konst går till de rika, men inte kommer de fattiga till godo?” Inget svar. Fortfarande ingen mat. Hon hade ett kylskåp, och när hon sov undersökte jag om det fanns mat där. Jag fick en chock när det vällde ut stora frysta fiskar som liknade torsk – och ingenting annat. Om jag inte hade varit så hungrig hade jag säkert haft mer tålamod med henne.

Men plötsligt kom min räddare vandrande in i tystnaden. Det var Erica, som tidigare hade hjälpt Marisol att putsade fiskskulpturerna. Hon skrattade och var glad, och det var underbart att höra en människa igen. Hon förstod blixtsnabbt min situation och lät, elegant som en fisk, 7 dollar glida över i mina händer under bordet. Senare viskade hon att jag kunde flytta över till henne. När Marisol somnade flydde jag över till Erica, som bodde i en eländig lägenhet vid brandstegen på 11th Street.
Erica, som jag nu bor hos, är helt enkelt ett fynd. Hon är lesbisk, men hyser inte de hatiska känslor mot män som präglade många av New Yorks lesbiska. Det gör mig alltid glad att få ett bra förhållande till en lesbisk tjej. Erica kan, precis som jag, inte förstå nödvändigheten av att hata män.

1978 – NYC. Marisol ställde ut fiskarna på MoMA Louisiana år 2025

1991 – Hemlösa städer på Lower East Side, NYC

Visserligen är både heterosexuella och homosexuella amerikanska män ofta skrämmande sexuellt aggressiva, tycker jag, men man måste försöka förstå det förtryck som har skapat denna John Wayne-kultur.
Jag tycker särskilt att svarta män lider av den. Jag diskar alltid hos folk, men har nästan slutat göra det i svarta hem, där det ofta gör kvinnorna generade. Är det då inte fegt av mig att försöka förändra deras kultur, när de ändå fortsätter att leva under förtrycket?

När det kommer till kritan har vita kvinnor ofta samma problem. Jag blir gång på gång inbjuden hem av ensamstående vita kvinnor, som till skillnad från ensamstående kvinnor i Europa nästan alltid har en dubbelsäng och därför placerar mig vid sin sida. Men det är chockerande att se hur dåligt de hanterar en icke-aggressiv man. Efter ett par dagar säger de ofta: ”Har du alltid varit homosexuell?” för att tvinga fram lite manlig aggressivitet hos mig, eller oftare: ”Låt oss gå ut och dricka oss fulla.” De skulle utan tvekan känna sig obekväma om en ny gäst gick direkt till kylskåpet och åt upp allt kött.

Ändå verkar många amerikanska kvinnor känna sig obekväma om en man inte går rakt på deras eget kött och blod. När det gäller svarta kvinnor har jag ibland sett mig tvungen att modifiera min passiva regel om att inte kränka gästfriheten med lite ”positiv särbehandling”, eftersom de ofta förnedrar en ”mjuk” man och därmed kväver varje möjlighet till en mer meningsfull relation.

Erica är annorlunda. Hon har gjort mig till den största manschauvinisten någonsin. Min roll i hennes hem är nämligen att vara hallick. Erica är callgirl, och det har blivit min uppgift som telefonvakt att sålla bort de vulgära samtalen och be de anständiga att ringa tillbaka klockan 17 för en snabb andra sortering. Slutspurten inleds vid 18-tiden, då jag väljer den allra trevligaste rösten och bokar in ett möte på ett hotell klockan 19. Vi tar sedan en taxi till Upper Eastside, eftersom vi håller oss till anständiga affärsmän. Här ska jag sitta och dricka Cola i foajén i en timme tills hon kommer ner – annars måste jag gå upp och knacka på dörren.
På vägen hem äter vi italiensk glass, som Erica älskar. Men det fantastiska är att hon inte är någon vanlig sexarbetare. Hon har en annons i sexmagasinet Screw, som affärsmän tydligen läser flitigt. Hon älskar att hjälpa människor och ge dem värme mitt i denna kyla. Hon säger att de flesta av hennes kunder är ensamma och behöver värme mer än sex. Hon är ingen klassisk skönhet, men har en inre charm som männen inte kan motstå. Nästan alla ger henne 100 dollar, även om vi har kommit överens om 75, och bara en enda har ringt och klagat. Hon säger att hon ofta inte alls går till sängs med dem, utan ger dem fysisk och andlig massage. Hon har köpt många filmer åt mig, men jag har tackat nej till pengarna.

På dagarna går hon på sång- och danslektioner eller tillverkar kaffeserviser av skumgummi, perfekta in i minsta detalj. Hon har skåp fulla av dem, precis som i fina medelklasshem. Hon är en stor inspirationskälla för mig. En dag, när en man blev nerslagen ute på gatan och låg där länge, var Erica den enda som brydde sig om att ringa efter en ambulans. Men ingen kom, och folk stod bara och stirrade dumt på den halvdöda mannen. Hon fortsatte att ringa. Det bor nämligen bara puertoricaner här, så det tar som regel en timme innan polis och ambulans kommer. Då fick hon idén att ringa polisen och säga att det fanns en vit man som höll på att bli överfallen av tre svarta och puertoricaner, och genast kom två polisbilar och en ambulans. Det tricket fungerar tydligen alltid i New York.
Jag har ofta sett Erica ge bort en hel dagslön till människor i nöd – direkt från de rika affärsmännen på hotellen till en tiggare på gatan.

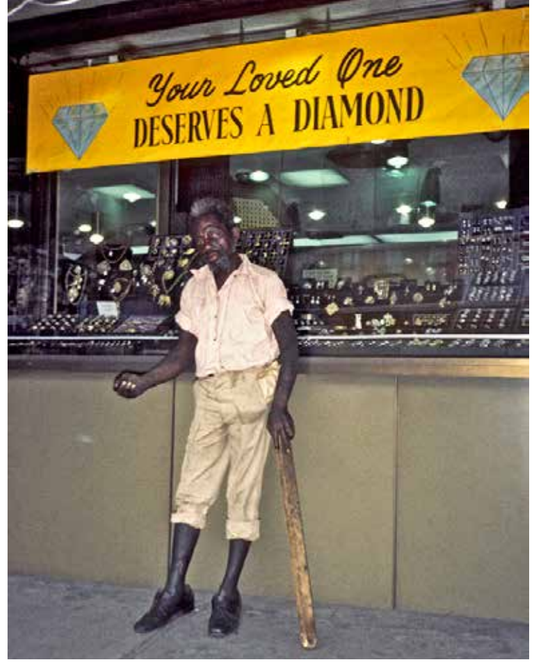

1973 - NYC

En annan kväll var hon ännu mer fantastisk. På väg till bion såg vi en man i femtioårsåldern som bad om vin och någon att prata med. Efter ett par timmars samtal över ett glas vin sa han att han höll på att få delirium tremens och var rädd för att dö. Erica föreslog genast att vi skulle ta honom till sjukhuset, och han grät av glädje. Han hade väntat på det här ögonblicket i tio år, men hade aldrig själv haft modet att ta steget. Vi körde honom i en taxi till St. Vincent-sjukhuset och satt i väntrummet i två timmar. Hela tiden grät han. Sedan fick vi veta att de inte ville ta emot honom. Han hade suttit och druckit och blev helt omöjlig och började skrika. Jag skrek också några saker efter personalen om att de kom från ett civiliserat land med gratis sjukhus för alla. Polisen tillkallades och vi kastades ut med full musik.
Vi åkte till akutmottagningen på Bellevue-sjukhuset och satt där bland skrikande, hysteriska, självmordsbenägna människor ända till klockan sex på morgonen, utan att något hände. Under tiden drack mannen upp hela flaskan och satt på golvet och grät med huvudet i Ericas knä, medan han bönade och bad oss att inte lämna honom. Flera gånger kissade han i byxorna, och det låg en pöl runt honom när han tog fram sin penis och lät den hänga. Erica stoppade in den hela tiden, men den fortsatte att glida ut. De flesta av patienterna hade vid det laget flytt ut ur rummet. Sedan började han kräkas överallt, det märkligaste slemmiga och illaluktande kräk som jag sett på länge. Vid det laget flydde till och med de två sjuksköterskorna. Vi försökte torka upp det. Vid sextiden var vi helt utmattade, och när sjuksköterskorna högtidligt lovade att han skulle läggas in åkte vi hem och sov.
Två dagar senare åkte jag till sjukhuset för att besöka honom och ge honom cigaretter. Jag fick veta att ingen med det namnet någonsin hade varit inlagd. Jag blev rasande och olycklig och vågade inte alls berätta det för Erica.
New York är en stad som helt enkelt inte tillåter människor att vara mänskliga. Om man ska överleva här måste man lära sig att svika andra. Erica är inte från New York, så därför kommer jag att bo hos henne ett tag till. Men snart återvänder jag till söderns värme. New Yorks kyla slår ut mig varje gång

Brev till en amerikansk vän

1973 – World Trade Center – mitt kärleksfulla återbesök i NYC, varje gång jag liftade upp från södern

1974 - NYC

Från sydens värme till nordens murar

"I think that feeling of displacement, of not belonging anywhere, is a very common experience for people of the diaspora, for people who are removed from their ancestral homelands." - Yaa Gyasi

När kärleken blir en handelsvara och vår mänsklighet säljs ut, börjar vi ana de skuggor inom oss som skapade gettot.

Min vandring genom världens mest avancerade engångssystem blev en inre resa, där jag inte alltid kunde skilja människan från det system som hade format henne. Jag var tvungen att ständigt fråga mig själv om den värme jag mottog var ett äkta amerikanskt drag eller en ytlig gästfrihet skapad av systemet – ett behov av en kortvarig, oförpliktigande vänskap som man kan kasta bort.

Men att själv kastas bort efter bruk var ändå att föredra framför den mänskliga kylan jag hade upplevt i Europa, där en vagabond aldrig skulle ha fått en chans.
Jag lärde mig att där ett system är som mest förtryckande (som i Sydafrika under apartheid) hittar man ofta den största mänskliga värmen – en värme som vi inte bör kasta bort medan vi söker ett mer rättvist system.
Även om livet i de nordliga delstaterna var mer rättvist var jag ständigt tvungen att lifta tillbaka till mänskligheten i södern för att överleva känslomässigt (precis som många svarta gör). Det liberala norr uppmanade till migration dit på 1940- och 50-talen som arbetskraft, precis som Nordeuropa välkomnade mörkhyade "utländska arbetare" på 60-talet. Men vi behövde dem inte som människor och lämnade dem snart kvar i enorma getton. Vår växande osäkerhet i globaliseringens spår skapar idag en djup, tilltagande smärta som omformar världen. Aldrig tidigare har vi tvingat in så många i getton så snabbt. Det som Europa tog århundraden att utsätta judarna för har vi upprepat inom loppet av några decennier mot miljoner muslimer.
Ghettoisering leder i många länder till etnisk rensning. Men få minoriteter är så ghettoiserade som svarta i USA, där upp till 94 % av de svarta i städer som Detroit och Chicago nu bor i kvarter där alla är svarta.
"Kasta-bort-samhället" har inte bara kastat bort saker och människor, utan också dödat kärleken genom att isolera och främja enorma befolkningsgrupper. Men det kan inte kväva skriken och smärtan från dem som har kastats bort, vilket märks överallt i gettot och i underjorden.

GETTOT RÖST

Lying, thinking
Last night
How to find my soul a home
Where water is not thirsty
And bread loaf is not stone
I came up with one thing
And I don't believe I'm wrong
That nobody,
But nobody
Can make it out here alone.
- Maya Angelou

1973 - NYC

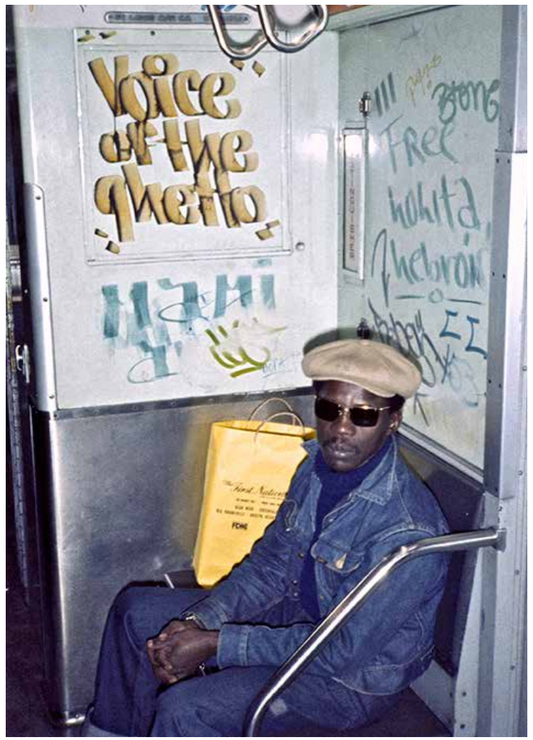
1974 - NYC

"We were like strangers in a land that did not want us, carrying our homes only in memory."
- Maya Angelou – I Know Why the Caged Bird Sings

"I was not at home in Harlem either; I was in exile everywhere."
- James Baldwin - Notes of a Native Son

1974 – Vanessa Guider begick senare självmord genom att hoppa ut genom fönstret

1973 - NYC

1974 - Bronx, NY - "Crime Don't pay"

Min ursprungliga låt här – "I am, I said" av Neil Diamond – illustrerad med mina graffitifoton

1973 - NYC

1973 - NYC

1974 - NYC

1974 - NYC

1973 - NYC

Ghettot som muse: En kritik av min liberala paternalism

"The liberal is a man who feels a great deal of pity for the unfortunate, but does nothing about it." - James Baldwin

"Liberalism is like a boat. It's always leaning in the direction of privilege." - Audre Lorde

Systemet – summan av vårt dagliga förtryckande tänkande – använder som alltid repressiv tolerans mot trycket från offren och kväver ropet från underjorden genom att upphöja det och ge det erkännande för dess konstnärliga värde.

De förtryckta får fritt spelrum att ställa ut sig för de bättre ställda och mer upplysta bland oss, med allt vårt förstående prat om ghettots och invandrarnas problem och våra välmenande tal om hunger och överbefolkning i tredje världen.

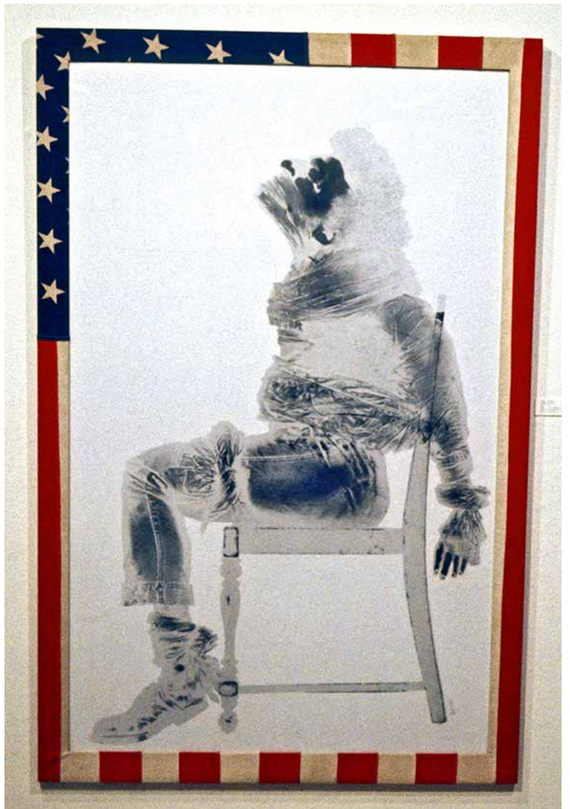
Vi kväver de förtryckta med högtravande tal om att vi vill "integrera dem", samtidigt som vi själva flyr ut till förorterna och bort från "svarta skolor" – vilket bara leder till ytterligare ghettobildning.

Vi skryter högt och tydligt med att vi har en svart vän här och en muslimsk vän där, men undrar inte varför svarta och invandrare i Danmark sällan besöker dessa konstpalats. Utan att blinka accepterar vi att svarta servitörer upprätthåller herre-slav-förhållandet vid dessa tillställningar. Som förtryckets stöttrupper kan vi absorbera all kritik mot systemet, förvränga den och avvärja dess angrepp genom att "underförstått" upphöja den till konst.

Så kommer det också att gå med mina fotografier. Dessa välbärgade liberaler, som jag kom att både hata och älska samtidigt, eftersom de är en del av mig själv, kommer att stödja min kritik av samhället, chockade över det jag har sett i Amerika. De skäms, eftersom jag har överskridit en gräns som de känner att de själva borde ha överskridit, men som deras förlamande rädsla för dem som de har bidragit till att ghettoisera har hindrat dem från att överskrida.

Nedan - 1975 - Los Angeles

1973 - NYC

"White liberalism is a philosophy that promotes the interest of white people under the guise of helping black people."
- Stokely Carmichael

1975 - Los Angeles

"The ghetto is a place where hope is hard to find and despair is easy."
- Langston Hughes
in poem "Harlem"

1974 - Harlem, NY

Liberalismens spektakel av förtryck

I alla samhällen finns det människor som talar högt om nödvändigheten av förändring för att hjälpa getton och underutvecklade länder "upp". Men när valdagen kommer hamnar alla löften i status quo- -papperskorgen i USA genom röster på demokraterna (i Europa på olika socialdemokratiska partier).

Därför kan jag inte undgå att känna att även jag utnyttjar offren, för jag vet alltför väl att dessa bilder inte kommer att gynna dem det minsta. Vi blir lite sentimentala när vi erkänner att underklassen lider, men vi vill inte göra något för att ändra vår livsstil. Vi avstår inte från våra klimatförstörande öppna kök, charterresor och privatskolor för att omfördela jordens resurser.

Därför kommer mina bilder endast att fungera som en känslomässig katarsis. Även om jag visste detta och ofta fick höra det från de svarta i underklassen, som inte hyste några illusioner om nyttan av att vädja till den "inre godheten" hos sina vita förtryckare, fortsatte jag och har därmed svikit både de svarta och tredje världen. Det gör denna sida till den enda i boken som nästan alla afroamerikaner kan enas om.

Jag har skapat en underhållande känslomässig katarsis för förtryckarna och därmed förlängt förtrycket. Jag är lika hycklande som dessa konstsnobbar, eftersom jag spelar efter deras regler.

Om min kritik blev för "radikal" skulle de helt enkelt vända ryggen åt den. Jag är därför tvungen att vattna ur den, så att den riskerar att bli en tårfylld, nedlåtande "paternalistisk" naiv vagabondberättelse om ghettots lidanden och våra olyckliga skuggsidor – som den följande sentimentala resan till Harlem, inte långt från dessa liberalers högborg, Museum of Modern Art.

Tv. 1980 - NYC
Th. 1974 - Bronx, NY

Låten "Give a damn" av Spanky and the Gang – illustrerad med mina foton

En berättelse om två Harlem: Sett utifrån och inifrån

If you take the train with me
uptown through the misery
of ghetto streets
in morning light
where it is always night:
Take a window seat,
put down your Times
you can read between the lines,
just read the faces
that you meet beyond the windowpane:
And it might begin to teach you
how to give a damn about your fellow ***man!***

1974 - Bronx, NY

1974 - Harlem, NY

1974 - Harlem, NY

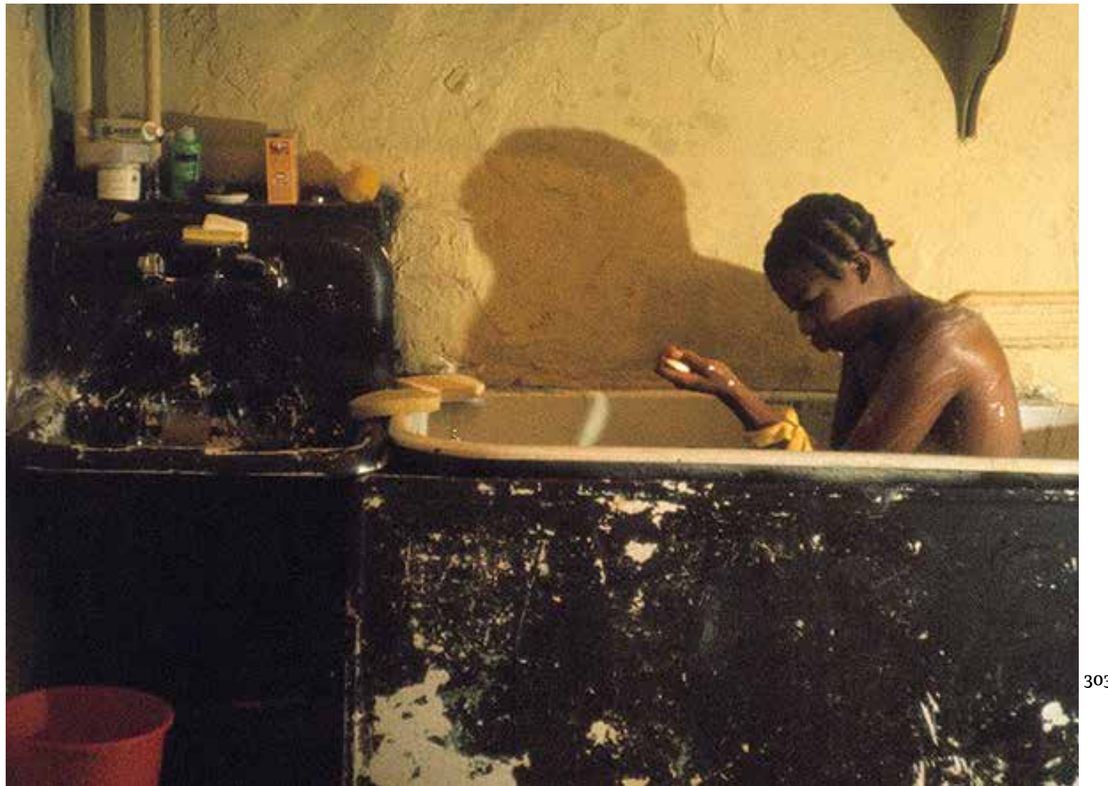

1974 - NYC

1974 - Harlem, NY

1972 - NYC

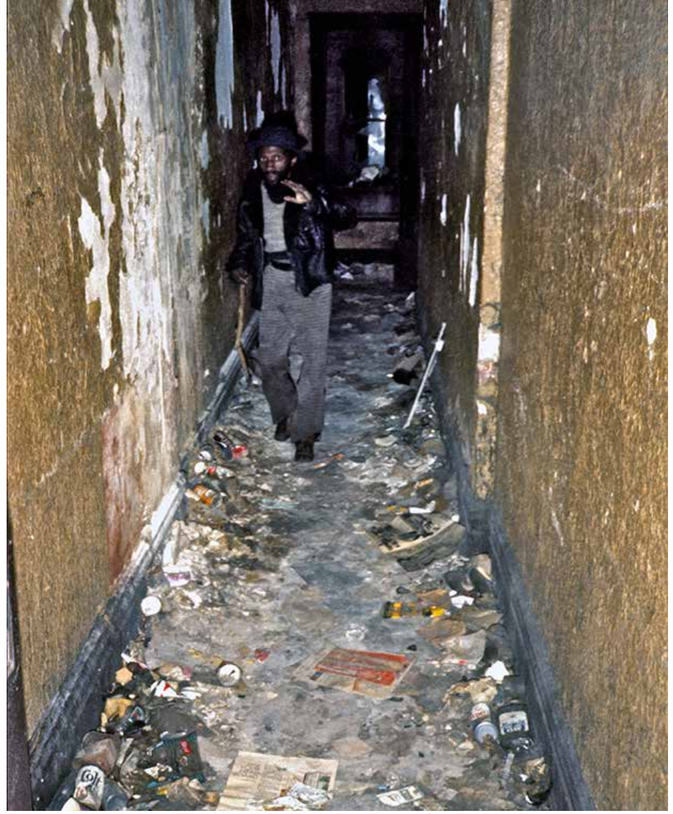

1973 - Harlem, NY

1974 - Harlem, NY

1973 - Harlem, NY

1991 - Harlem, NY - Nedan 1995 - NYC

1992 - Harlem, NY - Nedan 1992 - Harlem, NY

Harlem-ekon: Mellan liv och död

"In Harlem, danger was always lurking in the shadows, waiting for the perfect moment to strike.....you were either a player or a pawn. The choice was yours." - Colson Whitehead in Harlem Shuffle

Allt i Harlem var svart på 70-talet, förutom butikerna som ägdes av vita och arabiska invandrare (tidigare av judar). Som jag skrev då: De enda butikerna som inte ägs av dessa utomstående, kommer gatufolket att berätta för dig, är de allestädes närvarande begravningsbyråerna, eftersom vita begravningsentreprenörer inte vill ha något att göra med svarta lik. Att vara begravningsentreprenör är en av de säkraste vägarna till medelklassstatus. För döden är lika allestädes närvarande i Harlem som den ångest som hemsöker alla under det oroliga, sporadiska skrattet.

Ändå känner jag mig, som den allt överskuggande, osynlige "Whitey" i Harlem, tryggare än de flesta svarta är, eftersom aggressionerna som alltid riktas mot andra offer snarare än mot den hatade förtryckaren. Denna begravningsbyrå, som ligger sida vid sida med ett avgiftningscenter, illustrerar det val man ständigt står inför i Harlem – valet mellan en omedelbar död eller ett liv som slav under "The Man". Tusentals missbrukare väljer dörren till vänster. De vet att om de väljer dörren till höger kommer de antingen att rehabiliteras och återgå till ett tillstånd där de inte kan överleva utan heroin, eller bli "op-habiliterade" genom att lära sig leva i ghettodjungeln genom att förkrympa sitt sinne och döda sin känslighet. Genom att underkasta sig "skyll på offren"-slaveriet under "The Man", som vill förändra offren snarare än deras förtryckande omgivning. Denna kvinna är en levande illustration av det typiska valet i Harlem. En våldsman bröt sig in i hennes lägenhet och försökte döda henne med en kniv. Hon överlevde genom att kasta sig ut genom fönstret på tredje våningen – och blev förlamad för resten av livet.

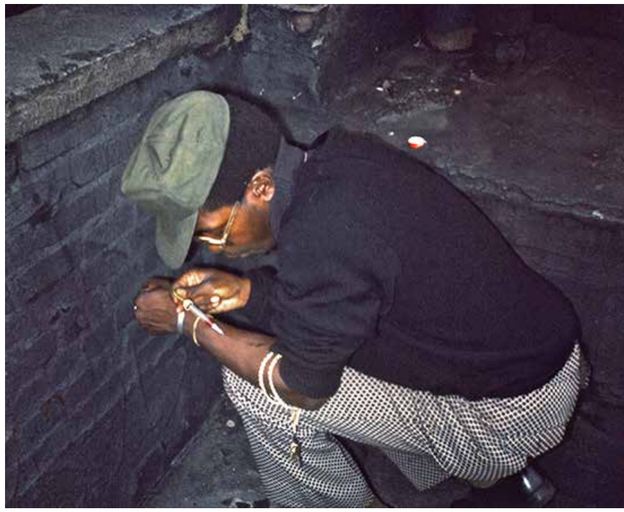

1973 - Harlem, NY

1974 - NYC

I skuggan av ”the American Way of Life”

”If white people haven’t killed you yet, you can do what you want. You didn’t have to reach a hundred years to get to that place. In a world this low, dumb, and cruel, every day white people ain’t killed you yet is a win.” Colson Whitehead in Crook Manifesto about Harlem in the 1970’s

De amerikaner jag känner starkast för är narkomanerna, som har varit för känsliga och mänskliga för att överleva den brutala amerikanska jakten på framgång. De är inte bara offer för detta våld, utan också kapabla att slå tillbaka med den våldsamhet som de har fått injicerad av ”the American way of life”. Många gånger hjälpte jag till på New Yorks tak att befria dessa bundna själar. På vissa gator i Harlem ser man varje dag tusentals narkomaner stå och vänta på heroin. På natten vågar inte ens polisen röra sig i dessa kvarter, från vars skjutgallerier vi njöt av utsikten över Empire State Buildings ”stora spruta”.

Skydegallerier är utdömda fastigheter som tagits över av narkomaner, där man både ”skyder upp”, det vill säga injicerar droger, och ”skyder ner”, det vill säga skjuter alla som misstänks vara poliser eller detektiver. Eftersom straffet för att vara narkoman och bli kriminell – med andra ord för att vara offer – är detsamma som för att vara mördare, har de inget verkligt val. De får i praktiken livstidsstraff, oavsett om de agerar som offer eller bödelar. Därför är skjutgallerierna extremt farliga. Den här killen hade varit narkoman i 16 år. Han led av undernäring och hade bölder över hela kroppen, men eftersom han inte kunde hitta fler friska ställen att injicera heroin på, var han tvungen att ta bort det illaluktande bandaget från benet för att hitta ett injektionsställe. Han led fruktansvärt och trodde att han hade mindre än två år kvar att leva. Han hade inget att förlora och uppmanade mig att publicera mina bilder för att avskräcka unga människor från droger.

1985 - Harlem, NY

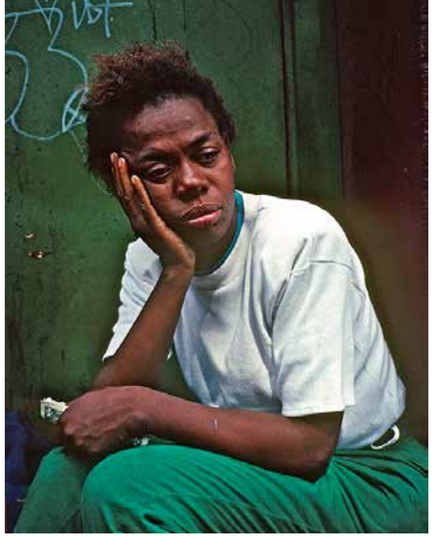
Att förlora vänner på grund av crack

Jag trodde att jag hade sett det värsta på 70-talet, då jag efter hand hade lärt mig att slå pistoler ur händerna på förvirrade heroinmissbrukare. Därför var jag helt oförberedd på den förödelse som följde med crackepidemin på 90-talet, då offren sköt vilt med pistoler under de paranoida minuterna som ruset varade, och ständigt bröt sig in i min skåpbil eller rånade sina egna familjer för att skaffa pengar till crack.

Många av mina bästa vänner gick under. Jag hade känt Robert Yard i åratal, men kort efter hans bröllop i Harlem blev hans fru här ett offer för crack. Jag såg honom desperat försöka rädda henne och deras äktenskap, medan hennes liv försvann ner i en avgrund av brottslighet, prostitution och fängelser. Jag förlorade också många vänner i Harlem när den vita gentrifieringen efter år 2000 tvingade bort dem.

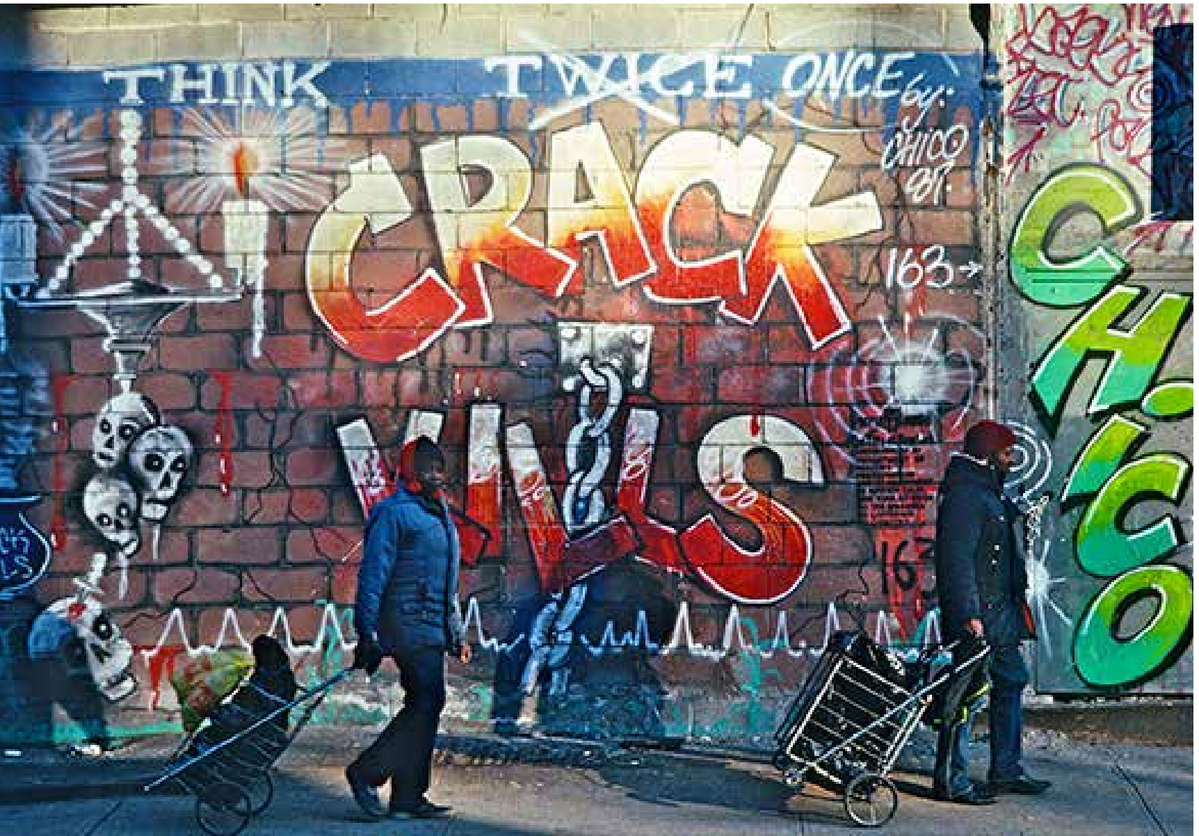

1992 - NYC

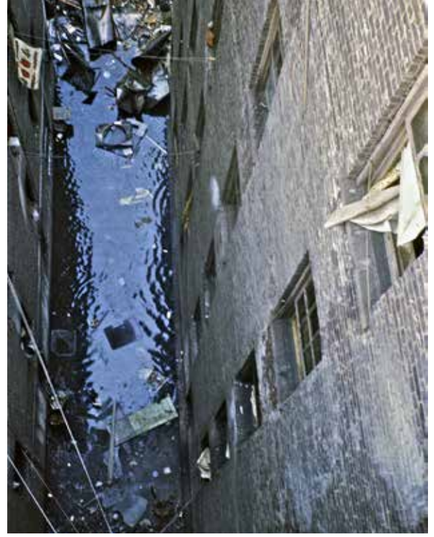

1991 - NYC

1991 - NYC

1974 - Harlem, NY

"Harlem is where
dreams go to die."
- Lorraine Hansberry

1989 - Harlem, NY

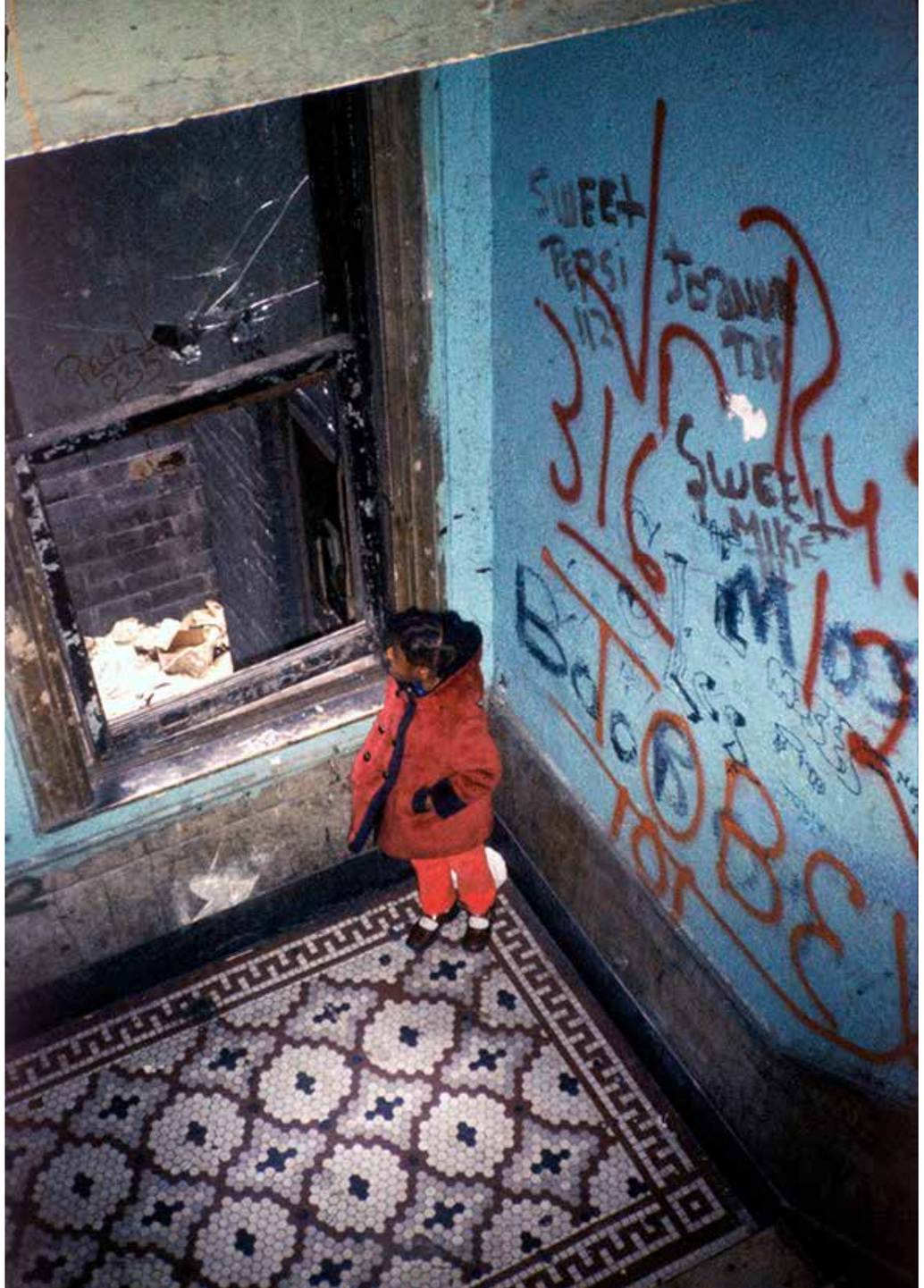
Vaggvisa från ghettot

Or put your girl to sleep sometimes
with rats instead of nursery rhymes
with hunger and your other children
by her side.
And wonder if you'll share your bed
with something else that must be fed
for fear may lie beside you
or it may sleep down the hall.
And it might begin to teach you
how to give a damn
about your fellow man!

"Give a damn II" – med mina foton av barnen i Harlem

1974 - Bronx, NY

1973 - Bronx, NY

1973 - NYC

1972 - Harlem, NY

Dödar vi barn med PTSD

genom vårt negativa tänkande?

Come and see how well despair
is seasoned by the stifling air.
See your ghetto
in the good old sizzling summer time.
Suppose the streets were all on fire,
the flames like tempers leaping higher,
suppose you'd lived there all your life,
do you think that you would mind?

Men det är inte bara de vuxna som lider i Harlem. De mest obeskrivliga och smärtsamma lidandena är de som drabbar barnen och som formar och förvrider deras sinnen och hela deras väsen för livet. Inte bara de barn som tvingas härma tiggande hundar för att överleva, eller de som försöker tjäna småpengar genom att putsa rutor åt vita bilister vid trafikljusen.

I ännu högre grad gäller det de barn som vi direkt mördar med vårt negativa tänkande om dem – ett förkrossande tänkande som de från tidigaste barndomen internaliserar i sådan grad att de blir övertygade om att de inte har någon framtid. Vilka trauman lämnar det hos barn att se sina systrar och bröder bli skjutna och dödade på gatan?

När jag undervisade på en skola i Harlem upptäckte jag att det inte fanns en enda elev som inte hade upplevt skottlossningar i sitt kvarter, där kulorna träffar slumpmässigt. De vägrade att tro på att jag kom från ett land utan allmän tillgång till skjutvapen. ”Hur försvarar sig folk då?”, frågade de.

Och vilket intryck gör det på en ung mamma att ta farväl av sin fyraårige son i en värld där det är svårt att se skillnad på en vagga och en kista?

”Harlem was a place of endless possibilities and crushing despair, where a man could rise from the ashes or fall into the abyss. It was a place where the lines between hope and despair were perpetually blurred.” - Colson Whitehead, ”Harlem Shuffle”

“I was not at home in Harlem either; I was in exile everywhere.” - James Baldwin

1973 - Harlem, NY

1972 - Harlem, NY

”Give a damn III” och detta avsnitt, så som det presenteras i mitt bildspel

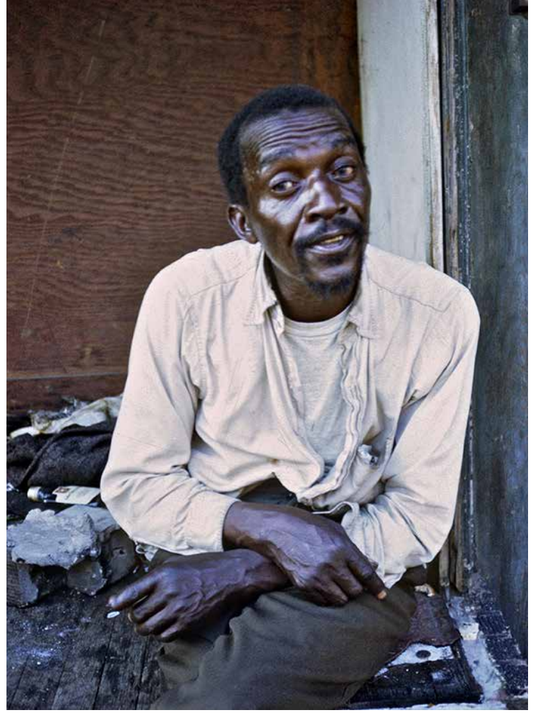
1974 - Washington, DC

1974 - Bronx, NY

"For where does one run to when he's already in the promised land?"
- Claude Brown, Manchild in the Promissed Land

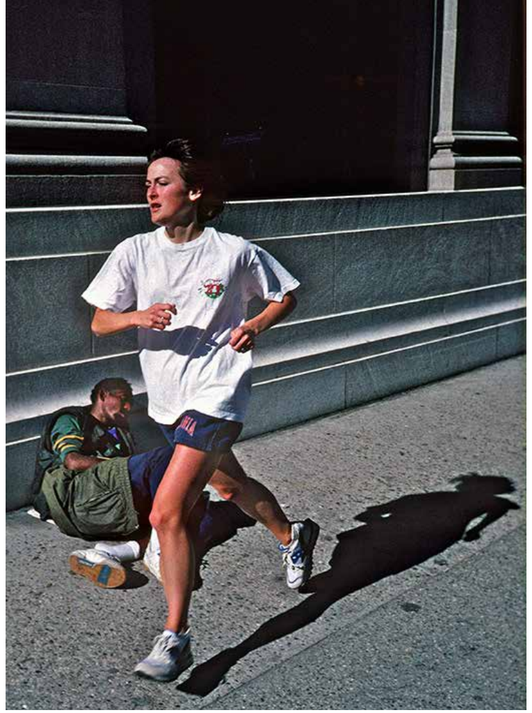

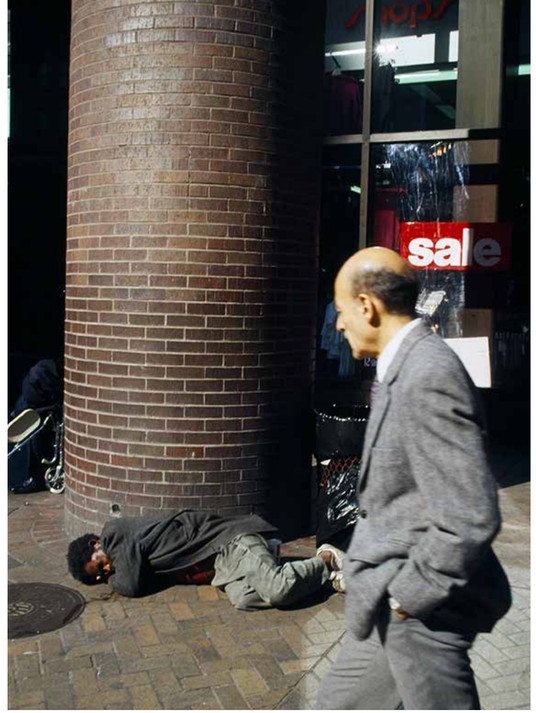
1974 - Baltimore, MD

1974 - Washington, NC

1992 - NYC

1995 - NYC

Den vita blicken: Att se Harlem genom en lins av förtvivlan

"A Harlemite is a man who sees the world from the bottom and still loves it." - Langston Hughes, "Harlem"

Intervju med en hemlös:
"Jag menar att alla föds nakna, så vi är alla människor. Och tills jag träffar någon som föddes med kläderna på ska ingen få mig att tro att de är mer värda än jag. Det är i alla fall min åsikt!"

And it might begin to reach you
Why I give a damn about my fellow man,
And it might begin to teach you
How to give a damn
about your fellow man.

Denna form av "att göra något för medmänniskan"-resa genom Harlem illustrerar i all sin sockersöta sentimentalitet det vita liberala sättet att se på gettot. Från den faderliga, nästan kärleksfulla omsorgen om de svarta i Sydstaternas plantagearistokrati går det en rak linje till de nordliga liberalernas oändliga prat om att hjälpa medmänniskan. Många liberaler utför visserligen ett stort och slitsamt arbete i gettona, men oavsett om vi ammar eller ger flaska till de utstötta blir resultatet detsamma: Vi lägger i själva verket skulden på offren genom att försöka anpassa dem till deras orättvisa kast istället för att förändra oss själva.

Vi liberaler betraktar inte svarta eller bruna människor som underlägsna av naturen, vilket många konservativa gör. Vi ser dem däremot som funktionellt underlägsna, som ett resultat av historiens orättvisor, slaveri och diskriminering. Efter att ha läst denna bok kommer vita att fråga: "Vad kan vi göra?" Men de saknar modet – ja, de är förlamade av skräck – att blicka ner i själens djup och möta den avgrund av förtvivlan som gör oss till maktlösa, men effektiva, förtryckare.

Därmed blir de frisinnade i själva verket rasismens och den fortsatta förtryckets viktigaste redskap. Vi hjälper nämligen offren för kasttyranniet att anpassa sig till ett förtryck som gör dem så funktionellt underlägsna att det kan tillfredsställa vårt liberala behov av paternalistisk omsorg om undermänniskor.

Först och främst vill jag bli älskad
Om jag inte kan bli älskad,
vill jag bli respekterad
Om jag inte kan bli respekterad,
vill jag bli erkänd
Om jag inte kan bli erkänd,
vill jag bli accepterad
Om jag inte kan bli accepterad,
vill jag bli uppmärksammad
Om jag inte kan bli uppmärksammad,
vill jag bli fruktad
Om jag inte kan bli fruktad,
vill jag bli hatad

Med dessa ord vill de svarta och bruna i gettot hellre föra oss tillbaka till den gamla "vita motreaktionen". De har ingen tid för liberalernas nedlåtande attityd och försöker ständigt provocera fram vårt sanna ansikte som den dominerande kasten.

De vägrar att se det som ett framsteg att kniven inte längre sticks in 4, utan bara 2 cm djupt i offrens rygg. De svartas egen syn på Harlem är raka motsatsen till överklassens, med dess behov av att se ett offer. För de skulle gå under om de uteslutande såg det värsta i gettot. De vill till exempel inte framhålla att 10 procent av Harlems ungdomar är våldsbrottslingar som terroriserar gatorna. De vill vända på det och hämta mod från det otroliga faktum att trots denna kriminella miljö har 90 procent av ungdomarna aldrig hamnat i konflikt med lagen.

De vill se den blomstrande kulturen som frodas mitt i förtrycket och hämta styrka ur att majoriteten av Harlems befolkning klarar sig. De vill se de många rosorna som lyckas växa i denna djungel.

1974 - Harlem, NY

1974 - NYC

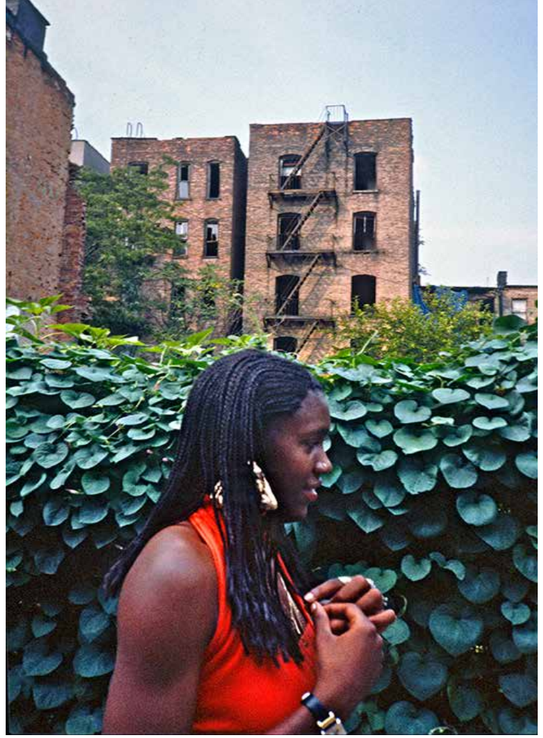
1989 - Harlem, NY

1973 - Harlem, NY

1992 - Harlem, NY

1995 - Harlem, NY

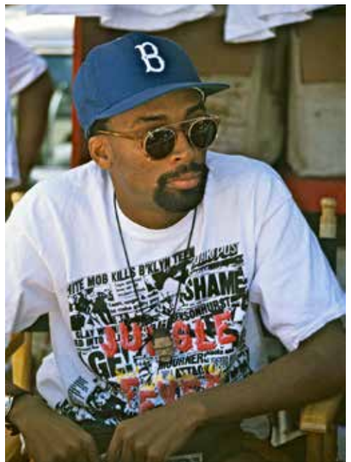
1994 - Harlem, NY

1973 - Harlem, NY - Th. 1995 - Spike Lee

Blomstrande mitt i betongen: Harlems rosor

"Did you hear about the rose that grew from a crack in the concrete? Provin nature's laws wrong it learned how to walk without havin feet" – Tupac Shakur og Nikki Giovanni

There is a rose in Spanish Harlem,
a rose in black and Spanish Harlem.
It is a special one,
it never sees the sun
it only comes out
when the moon is on the run
and all the stars are gleaming.
It's growing in the street
right up through the concrete
soft, sweet and dreaming.
With eyes as black as coal
they look down in my soul
and start a fire there
and then I lose control
I want to beg her pardon
I'm going to pick that rose
and watch her
as she grows in my garden.

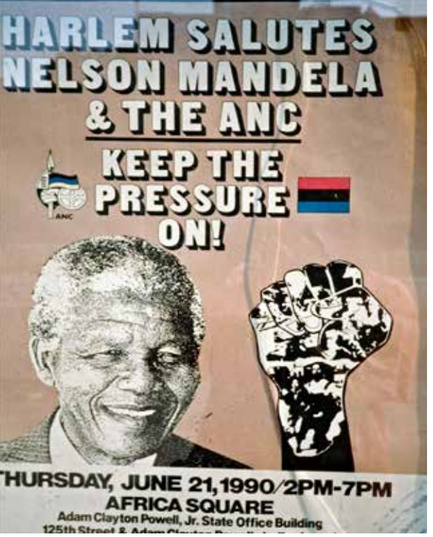
"There is a rose", sjungen av Aretha Franklin – illustrerad med fler upplyftande foton från Harlem

1973 - Harlem, NY

1973 - Harlem, NY

1990 - Harlem, NY

1974 - Spanish Harlem, NY

1974 - NYC

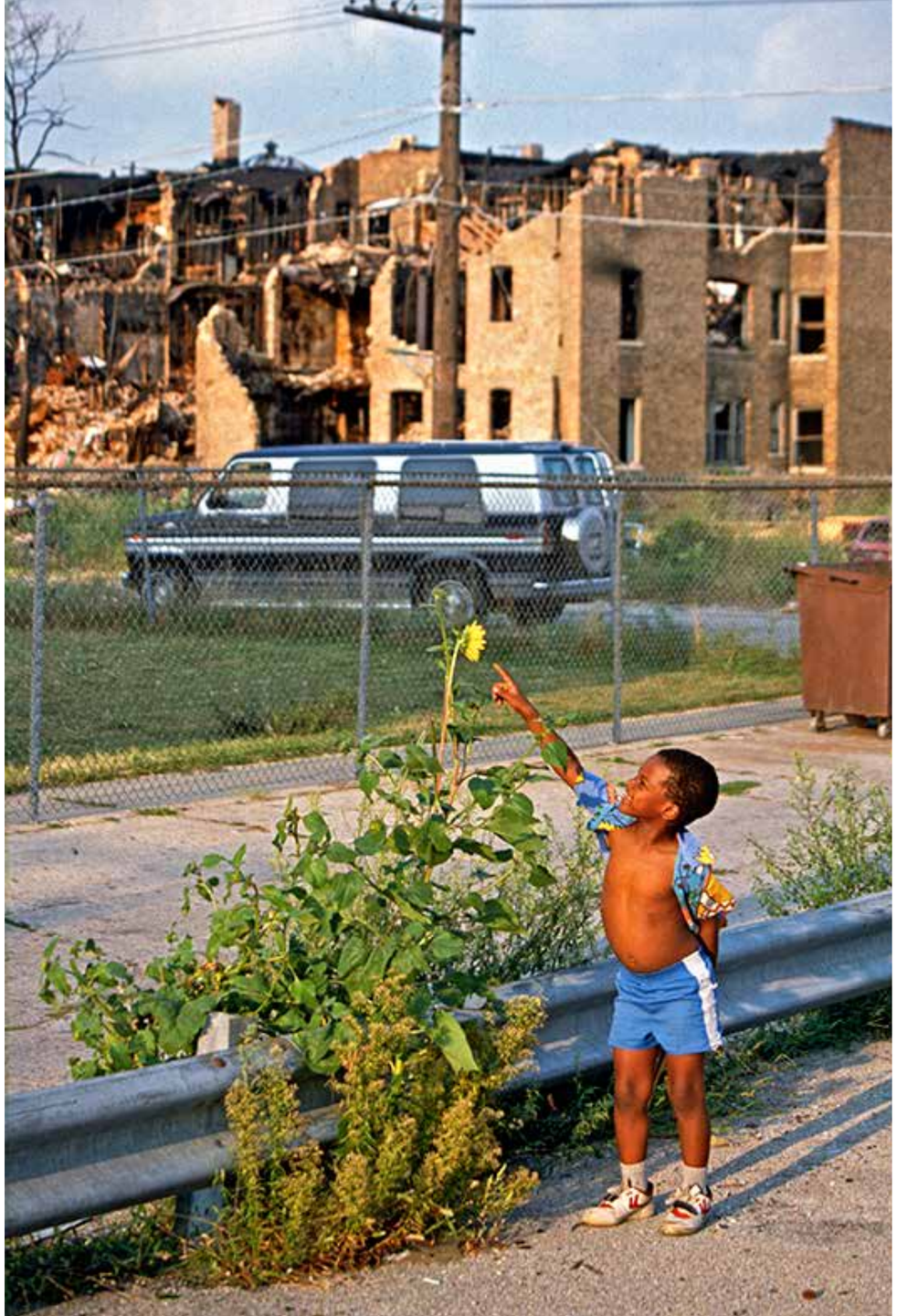
1974 - NYC

1974 - NYC

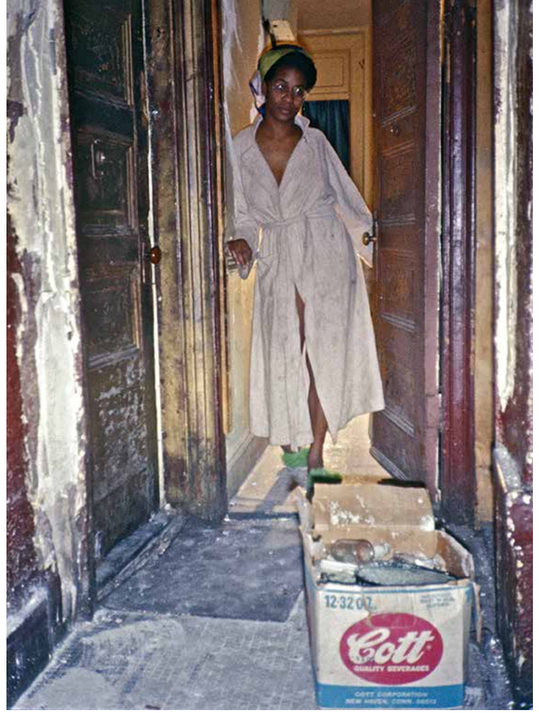

1990 - Harlem, NY

1995 - Chicago

Alle tre Merrilyn 1972 - NYC

1974 - Bronx, NY

1974 - Bronx, NY

Vi älskar att uttrycka det med rosor, men använder dem för att förtrycka gruppen

”Racism is not merely a simplistic hatred. It is, more often, broad sympathy toward some and broader skepticism toward others.”
— Ta-Nehisi Coates

En sådan ros var Merrilyn för mig. När jag träffade henne var hon narkoman, även om hon bara injicerade heroin ett par gånger i veckan. Förhållandena i hennes lilla lägenhet var förtvivlande, och jag beundrar henne för att hon lyckades ta sig ur dem, för jag själv sjönk djupare och djupare medan jag bodde hos henne.

Aldrig i mitt liv har jag bott under så förtryckande och människoföraktande förhållanden. Jag kunde varken tänka eller skriva i lägenheten.

Det var inte bara de ständiga inbrotten, utan rädslan för dem – rädslan för vad som skulle hända nästa gång och rädslan för att gå ut i trapphuset eller på gatan, där man kunde bli överfallen av kniv- eller pistolbeväpnade män. Man kan vänja sig vid trångboddhet, och även vid att matbordet i köket samtidigt fungerar som badkar.

Man kan vänja sig vid ståltrådsnätet mellan köket och sovrummet, så att råttorna inte biter en i ansiktet på natten, och vid att sopa bort döda kackerlackor ur sängen varje morgon.

Till och med de ständiga skottlossningarna och polissirenerna från USA:s våldsamma tv-serier, som dundrade genom väggarna från grannlägenheterna, kunde fungera som en omväxling från de motsvarande ljuden ute på gatan. Men den ständiga rädslan för att själv få en kniv i magen vänjer man sig aldrig vid. Till och med på julafton blev jag överfallen av tre beväpnade män i grannskapet. Fråga inte hur jag överlevde.
Det är en paradox att ordet ”survival” – som jag i min trygga uppväxt bara kände till från Darwin – har blivit ett vardagsbegrepp i världens rikaste land.
Fråga hellre hur Merrilyn överlevde – inte bara fysiskt, utan också mentalt. Hon överlevde inte bara, utan lyckades ta sig ut ur gettot och bli skådespelerska i San Francisco. Senare presenterade hon ofta mitt bildspel för publiken. Ja, hon var en ros som lyckades skjuta upp genom asfalten.

Mitt samtal om detta med Merrilyn 43 år senare, filmat av TV i Köpenhamn

De osynliga murarna av ghettoisering och förtryck

“The ghetto is not where you live. The ghetto is not where you work. The ghetto is not who you are. The ghetto is a state of mind.”
— Sister Souljah, The Coldest Winter Ever

Över hela världen älskar förtryckare att använda sådana uppmuntrande undantag för att ytterligare förtrycka offren. Med rosafärgade berättelser om enskilda individer, en svart medelklass eller en Obama som har lyckats, försäkrar vi varandra om att vi inte bara är rättfärdiga, utan nästan rena änglar.
Det är ett fegt och beräknande försök att visa att det är något fel på dem som inte lyckas – återigen att lägga skulden på de instängda för deras egen instängdhet.

De flesta har svårt att förstå hur förtryckare skapar getton. Det finns inga murar runt dem, och de är inte nödvändigtvis ett resultat av dåliga bostadsförhållanden.

Att det inte bara är underklassen vi ghettoiserar såg jag hos Merrilyns syster LaVerne, som klarade sig lika bra. Av rädsla för att bo tillsammans med en vit person flyttade hon ut medan jag bodde i deras lägenhet. Men gettot följde med, och 2004 fann hon sin pojkvän sedan 25 år mördad – i en plastpåse under deras säng – bara fem år efter att deras 17-årige son mördats av oförklarliga skäl. Med sitt gemensamma intresse för Shakespeare reste de 2015 tillsammans till England och för att besöka mig i Köpenhamn.

Harlem var långt ifrån det värsta gettot i 70-talets New York. I South Bronx, där europeiska filmteam ofta spelade in filmer om krigets förödelse i Tyskland, fanns kvarter där nio av tio människor dog en onaturlig död genom mord, svält, överdos eller sjukdom. I Brownsville-gettot bevittnade jag två mord och hörde talas om ytterligare fyra samma dag.

Att ghettot inte är något konkret, som krossade flaskor och skräp, såg jag tydligt i Detroit, där bostäderna var betydligt bättre än i Harlem. Här hade jag turen att bo på båda sidor om skiljelinjen mellan ghettot och de vita områdena – alldeles där ute, där alla vita hus är till salu.

1974 - Saratoga, NY

Den stora vita flykten: Hur vi ständigt bygger och utvidgar ghetton

"The only thing extraordinary about white flight is that it is called 'flight.' As if it was not strategic white avoidance of blackness." – Ibram X. Kendi

Jag kan förstå mycket av den vita kastdominansen, men det är fortfarande ett mysterium för mig varför vita flyttar bort från allt det de har byggt upp och lärt sig att älska, bara för att en svart familj flyttar in i grannskapet. Dessa bättre ställda svarta lever i alla avseenden upp till det konventionella, vita medelklassidealet med välklippt gräsmatta, häck och rododendroner. Och så skulle kvarteren fortsätta att se ut om de vita inte flydde.
Samtidigt har dessa svarta en kultur som är långt mer amerikansk än de europeiska och asiatiska invandrarnas, vilka vi utan vidare accepterar i vår så kallade smältdegel. När jag bodde på den vita sidan av det pinsamma ghettostaketet av "Till salu"-skyltar kunde de som flyttade sällan ge logiska förklaringar utöver det oacceptabla argumentet om "sjunkande fastighetsvärden" – ett resultat av "blockbusting", eftersom alla vita säljer samtidigt. Således upplevde jag det som en stor vit konspiration för att hindra svarta från att få tillträde till smältdegeln.
Den amerikanska mäklarföreningen är hjärnan bakom detta genom olaglig diskriminering av låntagare i fattiga stadsdelar, markerade med "redlining" på stadskartor.
Att jag själv ofta flydde till de svalare förorterna berodde på de kvävande sommartemperaturerna i de "röda" – eller snarare "heta" – ghettona med betong och asfalt, där det var upp till 20 grader varmare än i de trädbevuxna vita kvarteren.
Varje gång kände jag att jag svek den svarta underklassen. För när de privilegierade flyr till attraktiva områden stiger fastighetsvärdena där, och de kan belåna övervärdet för att skicka sina barn till dyra universitet och komma ännu längre i livet.
Detta skapar en enorm och ständigt växande "förmögenhetsöverföring" till de vita när de får de svartas bostadsvärden att kollapsa i de områden som de förvandlar till getton, vilket hindrar svarta från att ta lån och gör dem fattigare och fattigare.
Genom denna "aversiva rasism" blev de vita på 70-talet sex gånger rikare än de svarta. År 2000 var skillnaden åtta gånger så stor, och efter skattesänkningarna under Bush-åren tolv gånger så stor. Och idag, efter finanskrisen, där värdelösa subprime-lån beviljades den svarta medelklassen som mödosamt hade arbetat sig upp men nu förlorade allt, hade de vita gjort sig själva 20 gånger så rika.

Den stulna rikedomen och den växande klyftan mellan svarta och vita

"White flight is a form of racism that is more subtle and less acknowledged than more overt forms of discrimination. It is a way of maintaining racial segregation without having to explicitly endorse it." - Jesmyn Ward

För varje vit som flyttade kände jag på andra sidan staketet en sticka i hjärtat hos de svarta. De äldre svarta gjorde allt för att behaga de vita, medan de unga var betydligt mer känsliga. Känslan av att plötsligt och för alltid stängas ute från det vanliga samhället – att se stegen till den amerikanska drömmen tas bort just när man är närmare den än någonsin – utlöser naturligtvis våldsam ilska, som kan få vissa av dessa annars väluppfostrade ungdomar att bli bråkmakare. De kvarvarande vita i utkanten av gettot lägger då skulden på offren och flyttar därifrån.
I den här boken ägnar jag mig inte främst åt medelklassens problem, men kunde inte undgå att se ett samband mellan det våld som riktas mot värdigheten och självkänslan hos dessa nybyggare i utkanten av gettot och det våld jag upplevde i de inre gettona; mellan det vita hugg i hjärtat på den svarta medelklassen och de brutala knivhuggen i ryggen i underklassen.

På 1970-talet trodde jag att den svarta brottsligheten uteslutande var ett resultat av irrationell ilska orsakad av vårt vita svek och förstod därför inte varför brottsligheten minskade på 90-talet. Först senare förstod jag hur brottsvågen också på andra sätt orsakades av den vita flykten och av lokala myndigheter som medvetet förstörde blomstrande svarta stadsdelar och drog motorvägar rakt igenom dem för att isolera dem ytterligare, trots att den officiella rasåtskillnaden hade upphört.

När oljebolagen tillsatte bly i bensinen på 1940-talet började det, enligt senare forskning, skada barns hjärnutveckling, vilket ledde till ökad aggressivitet och försämrad impulskontroll i tonåren. Detta drabbade särskilt svarta barn, som tvingades bo i innerstadsområden nära motorvägar och raffinaderier, som här i Philadelphia och Fourth Ward i Houston.

De hus som de vita lämnade efter sig var dessutom fulla av giftigt bly. Jag såg ofta barn som verkade otroligt dumma (hjärnskadade) eller som satt och gnagde på blyrör. Och följaktligen såg jag också den generationen ta ut sin frustration genom otroligt meningslös våldsbrottslighet. På 70-talet började USA fasa ut blyhaltig bensin, och nyfödda barn utsattes gradvis för mindre bly – en anledning till att brottsligheten började minska dramatiskt 20 år senare.

Således insåg jag att gettot är en av de vita socialt påtvingad fortsättning på slaveriets våldsamma miljö. När detta internaliserade vita psykiska våld förstärks av arbetslöshet – särskilt allvarlig i Detroit – exploderar det i fysiskt våld mot svarta. Precis som skilsmässor bland svarta följer arbetslöshetens svängningar, så gör även mord och våld inom familjerna det.

Nästan varje gång jag återvände till Detroit hade flera av mina svarta vänner blivit mördade. Detta brev till mina föräldrar, skrivet under mina första månader i Amerika, visar hur jag omedelbart kände den vita rasismens Golgata-stöt i ett blödande folk på korset.

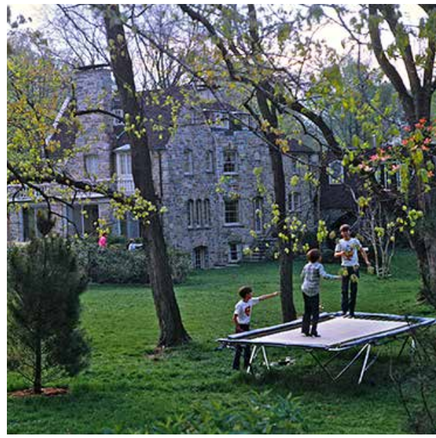
Inspelning med en vän från Detroit om alla de vänner som har mördats sedan mitt senaste besök

1991 - Freeman's quarter, Houston, TX

1986 – Philadelphia, PA. Projekt intill motorvägen och ESSO:s oljeraffinaderi

1971 - Alexandria, VA

Påsk i Detroit

Johannes 20, 24-25

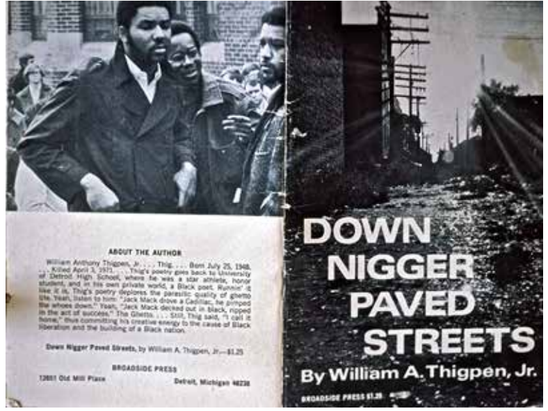
"Dehumanization and Stigma…a Scapegoat to Bear the Sins of the World" - Isabel Wilkerson: "Caste – The Origins of Our Discontents"

Kära pappa och mamma
Detta är den mest omskakande påsk jag någonsin har upplevt. Jag har nu kommit till Detroit, som är inget mindre än en stad full av fasor. På vägen från San Francisco stannade jag till i Chicago för att besöka Denia, den unga svarta författarinnan som jag bodde hos under julen. Redan där började fasorna. Ni minns väl de två väninnor hon hade, som vi tillbringade mycket tid tillsammans med. Nu berättade hon att den ena, Theresia – denna milda, stillsamma 19-åriga flicka – hade blivit mördad. Hon hittades av sin fästman, skjuten och uppskuren med knivar, troligen mördad av bekanta som hon själv hade släppt in. Det är den andra personen jag har känt i USA som har blivit mördad.
Nu har Denia köpt en pistol och börjat gå på skjutövningar. Den natten i Chicago upplevde jag också min första större skottlossning, förmodligen mellan polisen och kriminella. Vi befann oss på Mohawk Street när det plötsligt började skottlossning där nere i mörkret. Jag försökte titta ut, men Denia drog bort mig från fönstret.

Nåväl, men allt detta har jag nästan glömt efter det som har hänt här i Detroit. Först bodde jag hos en välbärgad svart familj av bilindustriarbetare i de vackra kvarteren vid 7-milsgränsen, helt ute där de vita områdena börjar. Deras son, Dwight Vann, som går på universitetet, hämtade mig och bjöd hem mig – det tredje svarta hemmet jag har bott i. Underbara människor. (PS: Dwight dödades året efter.)

Påskmorgonen tog de med mig till kyrkan. Men sedan flyttade jag in i själva gettot hos tre studenter, och sedan dess har det varit en mardröm. Redan en av de första dagarna mördades Thigpen, som jag just hade träffat. Han var en fantastisk människa, stor som en björn och en känd poet (jag skickar er hans diktsamling DOWN NIGGER PAVED STREETS). Tillsammans med två vänner blev han bunden bakom ryggen, lagt på golvet och skjuten i nacken – uppenbarligen bara för att han hade skrivit en oskyldig dikt om narkotikahandeln i staden.

Men det som chockade mig mest var reaktionen hos dem jag bor hos. Jeff, som hade känt Thigpen i åratal och var fotograferad till-

1971 – Detroit – Chris med Thigpen vid hans diktsamling

sammans med honom på bokens omslag, kom helt lugnt en morgon med tidningen och sa:
"Du, minns du den där killen, Thigpen, som du träffade härom-dagen? Titta, de sköt ihjäl honom också."

Det gjorde inget större intryck. Så ser deras reaktion ut på allt det våld som verkligen går mig på nerverna. Ändå är de själva rädda för det. Det är inte bara jag som skakar av skräck här. Nätterna är värst. Jag håller på att gå under av sömnbrist. Jeff och de två andra sover på övervåningen, medan jag bor i vardagsrummet. Varje natt skjuter de kylskåpet framför dörren och ställer tomma flaskor ovanpå, så varje försök till inbrott ska väcka dem. En natt välte katten flaskorna med ett ryck, och jag gick upp till de andra.

Jag är numera ett nervvrak och ligger ständigt och lyssnar efter fotsteg utanför – ingen annan än rånare rör sig till fots i Detroit. Ibland hörs skott där ute. Jag har aldrig tidigare upplevt att darra, men nu får jag ibland den där geléartade känslan, precis som den natten jag blev överfallen i San Francisco. Bara mitt hjärtklappande håller mig vaken.

Jag trodde inte att jag hade sovit en sekund hela veckan, innan jag en natt vaknade av en fruktansvärd mardröm. Jag drömmer nästan aldrig nu när jag reser, men den natten drömde jag plötsligt om en solig dag då jag som 11-åring låg hemma på vardagsrumsgolvet i prästgården och åt apelsiner, medan radionyheterna rapporterade om mordet på Lumumba. Jag förstod ingenting då, men minns det ändå tydligt. Plötsligt skiftade scenen, och jag låg på marken någonstans i Afrika, medan några afrikaner avfyrade den ena kulsprutesalvan efter den andra mot mig. Jag skrek åt dem att sluta, men kulorna fortsatte bara att borra sig

in i mig – en fruktansvärd upplevelse. Jag vaknade upp till denna verkliga mardröm i Detroit, som nu verkade fridfull i jämförelse, och fick senare några timmars sömn.

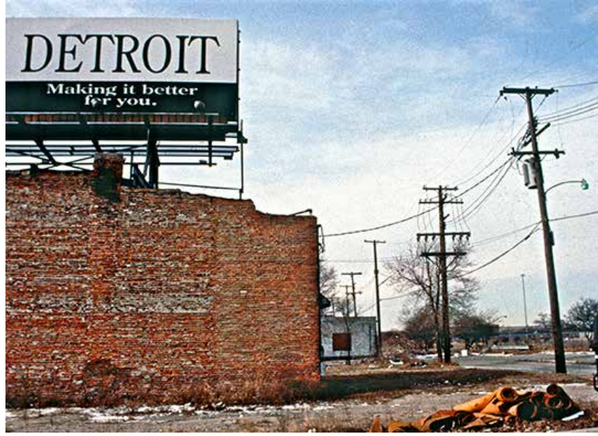
Men mardrömmarna upphör inte nödvändigtvis under dagen. En av de första dagarna vågade jag mig ut på gatan till fots. Efter en halvtimme stannade en polisbil med två vita poliser tvärt och vinkade fram mig. Jag blev nästan glad över att se vita ansikten igen och gick fram till dem. De bad bara att få se mina identitetshandlingar. Så blir man ständigt stoppad i getton. Jag frågar mig själv vilken skillnad det egentligen är mellan att vara svart här och svart i Sydafrika, när man hela tiden måste visa legitimation för vita poliser. När jag sträckte handen i väskan för att hitta mitt pass riktades deras pistoler omedelbart mot mitt ansikte. "Stå still!" Det var fruktansvärt att stirra rakt in i en pistolmynning, och jag började skaka av skräck. Men det hände inte mer – de var bara rädda för att jag skulle ha en pistol. Det kändes som ett mirakel att deras pistoler inte gick av.

Hur kan människor leva i en sådan värld utan mer tillit? De gav mig den vanliga varningen: "Lämna det här området så fort som möjligt." Jag hade återfått mitt självförtroende och svarade fräckt: "Jag bor här!" Ju längre jag är här, desto mer ser jag de vita med de svartas ögon, och kan inte undgå att hysa ett växande hat mot dem.

Det är märkligt att bo i en stad som Detroit, där man nästan uteslutande ser svarta ansikten. En långsam förvandling sker inom

1973 – Jackson, MI – Orline och hennes barn

1996 - Detroit

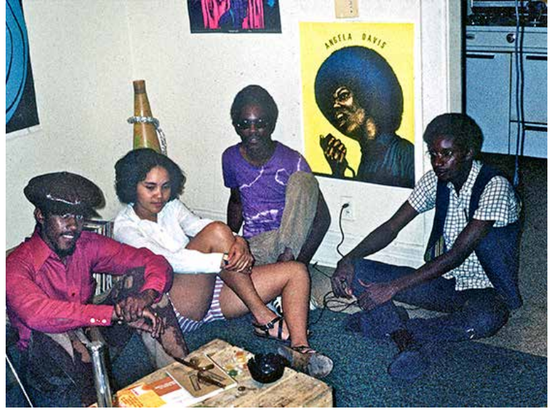
en. De blir nära och därför varma, medan de vita verkar avlägsna och okända och därför kalla. Trots alla fasor har jag ingen lust att ge mig ut i de kalla isöknarna där ute, där gettot tar slut. Så ni kan nog förstå den chock man får när man slår på tv:n och plötsligt bara ser vita ansikten. På ett märkligt sätt blir de en del av Detroit-mardrömmen.

Det är nämligen inte bara brottsligheten som håller mig vaken, utan i lika hög grad tv:n och radion. För i gettona i Detroit och Chicago är det vanligt att låta dem vara på hela natten för att lura inbrottstjuvar att tro att man är vaken. Samtidigt blir bullret en sorts drog för folk – många kan inte somna utan musik och tv. Jag upptäckte det när Denia och jag skulle ta en middagslur i Chicago och hon automatiskt satte på tv:n.

Samma sak upplevde jag när jag bodde hos Orline, en ung svart mamma i Jackson, 80 km utanför Detroit. När vi gick och la oss satte hon alltid på radion. Jag låg där och väntade på att hon skulle somna och försökte sakta skruva ner volymen, eftersom det annars var helt omöjligt för mig att somna. Men varje gång jag kom ner till en viss volym vaknade hennes små barn och började gråta, så jag var tvungen att skruva upp igen. Jag höll ut i två nätter, varefter jag var tvungen att flytta. Vi var helt enkelt, som Orline sa, "kulturellt oförenliga".
Men jag tycker att det finns fruktansvärda konsekvenser i detta, om alla svarta i storstäderna är lika beroende av detta buller. Ni har ingen aning om vad amerikansk radio är: konstant bum-bum-musik avbruten av reklam varannan minut. Hela tiden med detta sövande budskap: "Leave the driving to us."

1974 - Detroit

1971 – Jerry, Debra, Chris och Aaron i Detroit

Allt känns som en stor vit konspiration mot de svarta. Precis som man bombar byar i Sydvietnam för att samla befolkningen i ”strategiska städer” och bättre kunna hålla koll på den, verkar det här som om svarta har tvingats bort från små lokalsamhällen till enorma koncentrationer, där de lättare kan kontrolleras genom massmedierna. Det är otroligt hur de, till följd av detta förtryck, nästan bokstavligen tar till sig sina förtryckares åsikter.

I södern kunde man åtminstone tänka. Här bombarderas man ständigt med vad andra vill att man ska tänka – eller snarare hindras från att tänka. Kväver inte all denna musik och allt detta oväsen förmågan till självständig intellektuell utveckling? Är det konstigt att många själva skämtsamt kallar sig zombier?

De tre jag bor hos hör till de få som är politiskt aktiva i Detroit. Jeff har gett mig böcker om Kuba som han vill att jag ska läsa, men det är omöjligt för mig att läsa i den här miljön med buller, nervositet och ångest för något man inte vet vad det är. Jeff är en av de många svarta som olagligt har rest till Kuba via Kanada. Han berättar fantastiska saker från Kuba för mig, och jag lyssnar, men mycket känns så irrelevant i dessa fruktansvärda omgivningar. Han säger att Kuba var den första platsen där han kunde andas fritt. Alla hade vapen där, precis som här i Detroit, men han var aldrig rädd. Det enda som gjorde honom besviken var att de kubanska svarta ännu inte hade skaffat sig afrofrisyrer.

Han försökte allt för att slippa återvända till USA, men fick inte stanna kvar. Efter hemkomsten fick han problem med FBI; hans föräldrar uppsöktes två gånger, hans studiestöd drogs in och han blev utesluten från universitetet.

Han har därför blivit taxichaufför och kör runt i sin egen drömvärld och läser böcker om Kuba i taxin. Han berättade leende att han nyligen hade ”rånat sig själv”. Eftersom taxichaufförer hela tiden blir överfallna ”rånade” han sig själv på 50 dollar, ringde polisen och beskrev rånaren som svart, så här utseende och sprang åt det hållet. Då kunde han ta ledigt och satte sig på Belle Isle och läste sina Kuba-böcker.

Tyvärr vill han inte använda sina erfarenheter politiskt i Detroit. Systemet är för massivt och förtryckande, säger han. Han vill bara tillbaka till Kuba. Om två dagar ska han dock åka till Washington för att demonstrera mot Vietnamkriget. En miljon människor väntas. Vi åker dit tillsammans. Jag kan knappt vänta på att komma bort från det här helvetet och hoppas bara att det är lugnare i Washington, så att jag kan vila ut. Men jag måste tillbaka till Detroit. Precis som i Chicago har jag här träffat så varma människor att jag inte fattar deras vänlighet mot mig. Det är ofattbart att så grymma, människoförtryckande städer kan rymma så enastående människor.

Jag måste lära mig att leva med brottsligheten, för jag måste tillbaka till dessa människor. Men det kommer att ta lång tid för mig att vänja mig vid förhållandena. Till och med en tur till butikerna på hörnet på kvällen kräver att vi tar bilen; Jeff och de andra vågar inte gå en och en halv kvarter.

Jag kommer att minnas Detroit som en ändlös, glidande bilfärd genom en spökstad utan människor, ackompanjerad av bilradions senaste svarta hit: ”För Guds skull, varför ger ni inte mer makt till folket” – som hamras in i huvudet om och om igen. Och varje dag de senaste mordstatistiken. Förra veckan mördades ”bara” 26 personer, säkert på grund av påsken. Man räknar med att slå förra årets rekord och nå upp till 1 000 före jul!

Fler människoliv går förlorade i inbördeskriget här på ett år än under sex år i Nordirland. Ändå får ”fem människor dödade i gårdagens våldsamheter i Detroit” bara en notis på sidan 18, medan förstasidesrubrikerna sörjer förlusten av två människoliv i Nordirlands ”tragiska” inbördeskrig. Skrev de danska tidningarna förresten om den stigmatiserade svarta flickan som blödde under påsken?

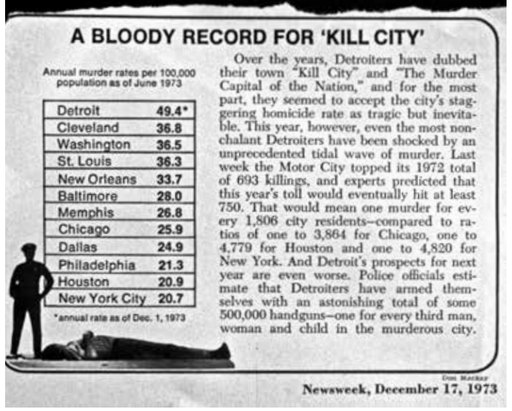
Jag hoppas att ni har haft en lugnare påsk.

Vänliga hälsningar

Jacob

1972 - Detroit

A BLOODY RECORD FOR 'KILL CITY'

Annual murder rates per 100,000 population as of June 1973

Detroit	49.4*
Cleveland	36.8
Washington	36.5
St. Louis	36.3
New Orleans	33.7
Baltimore	28.0
Memphis	26.8
Chicago	25.9
Dallas	24.9
Philadelphia	21.3
Houston	20.9
New York City	20.7

*annual rate as of Dec. 1, 1973

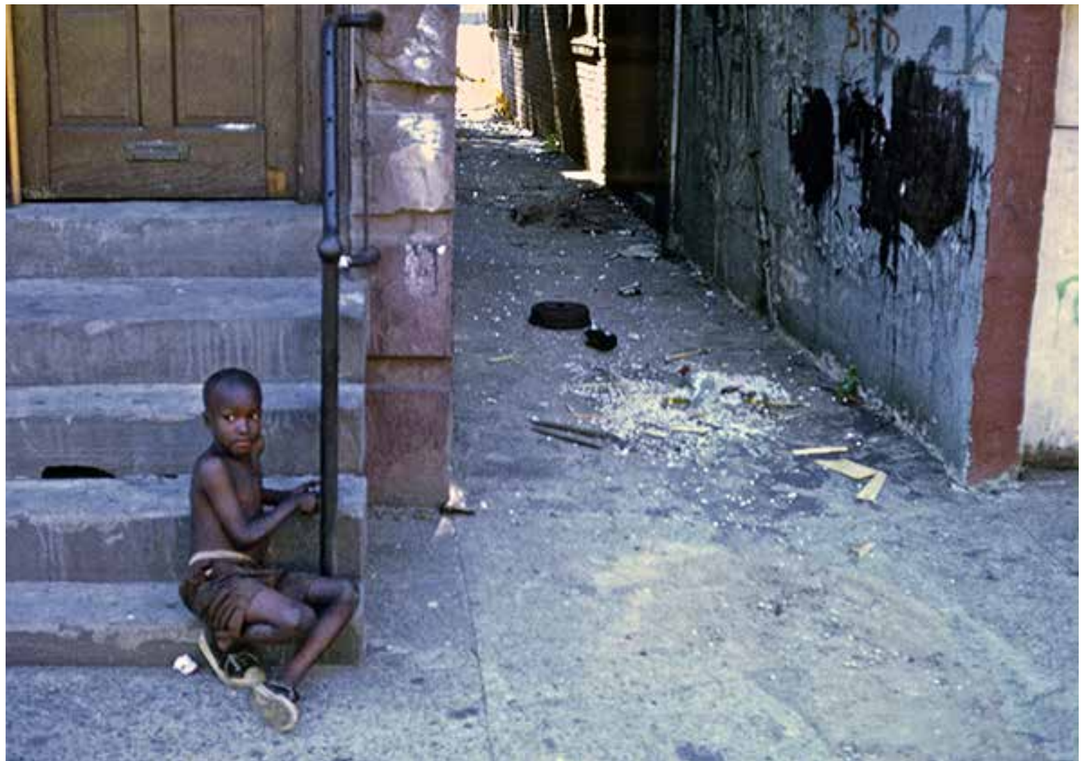
Over the years, Detroiters have dubbed their town "Kill City" and "The Murder Capital of the Nation," and for the most part, they seemed to accept the city's staggering homicide rate as tragic but inevitable. This year, however, even the most nonchalant Detroiters have been shocked by an unprecedented tidal wave of murder. Last week the Motor City topped its 1972 total of 693 killings, and experts predicted that this year's toll would eventually hit at least 750. That would mean one murder for every 1,806 city residents—compared to ratios of one to 3,864 for Chicago, one to 4,779 for Houston and one to 4,820 for New York. And Detroit's prospects for next year are even worse. Police officials estimate that Detroiters have armed themselves with an astonishing total of some 500,000 handguns—one for every third man, woman and child in the murderous city.

Don Metzger

Newsweek, December 17, 1973

"Christ was crucified in the flesh of Black people long before he was nailed to the cross in Jerusalem." - James Baldwin

"Jesus was a poor Jew lynched by the state, and today his wounds are visible in the bodies of Black people in the ghettos." - Cornel West

Ghettots paradox: Extern ursprung

"A lot of people have a misconception of what the ghetto is all about. You know, it's only a small percentage of the people that are bad. Everybody else is good." – Ice Cube

Amerikanska ghetton sträcker sig i ett 10–20 km brett bälte runt städernas affärsdistrikt, som här i Houston, där de rika bor i centrum och de fattiga skjuts ut i utkanten.

Underklassen blir ständigt bortjagad. "Stadsförnyelse" – eller "negerförflyttning", som Baldwin kallade det – påstått till förmån för underklassen – används överallt för att koncentrera och dölja de oönskade. Detta gäller särskilt Harlem, varifrån de flesta av mina svarta vänner idag har fördrivits. Ofta tvingades jag fälla en tår när jag såg historiska, europeiskt utseende "slumkvarter" rivas ner och byggas upp på högkant, som här i Baltimores mysiga och charmiga ghetto.

När människor staplas på varandra känner de sig ännu mer instängda, och brottsligheten ökar också proportionellt med höjden på dessa vertikala slumkvarter. I Philadelphia ersattes gatugång av våningargång som bekämpade varandra våning för våning, och det kunde innebära döden att kliva ut ur hissen på fel våning. Över 100 gängmedlemmar mellan 12 och 17 år dödades varje år. En av dem var min lokala gatuförsäljare, som försörjde sig på att sälja min första bok Amerikanske Billeder. Jag har haft flera vänner som blivit överfallna av 10–11-åringar som skjuter vilt omkring sig med israeliska Uzi-maskinpistoler.
.

Genom att döma dem till straff som ofta är längre än deras ålder hoppas vi vita att kunna avskaffa en del av gettot. På samma meningslösa sätt river vi hus utan att ta bort orsakerna till gettot. Även om fem av sex bostadsöverträdelser beror på hyresvärdarnas försumlighet och endast en av sex kan tillskrivas hyresgästerna, lever myten kvar att "människor skapar sina egna slumområden".

Men under mina år i dessa nedslitna ghettolägenheter, som först överlämnas till de fattiga när de redan är nedslitna och uttjänta, har jag aldrig sett någon form av skadegörelse från invånarna som skapar slum: läckande tak, sjunkande golv, förstörda och brandfarliga el- och sanitetsinstallationer.

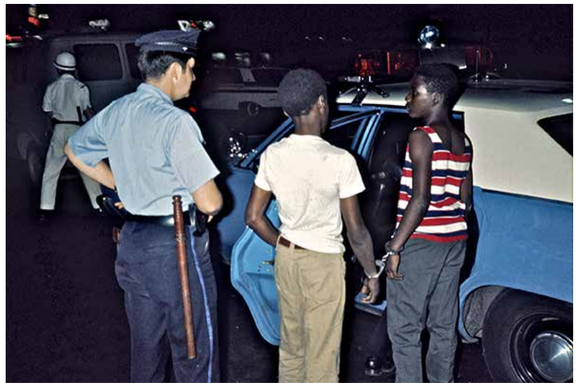
Jag glömmer aldrig smärtan hos mina goda vänner i Fillmore, Johari och Lance Briggs, när deras dotter Emeraude omkom efter att ha fallit genom ett ruttet fönster, som deras slumvärd i åratal hade vägrat att reparera. Hennes begravning vid havet skildras i slutet av boken.

1973 - Baltimore

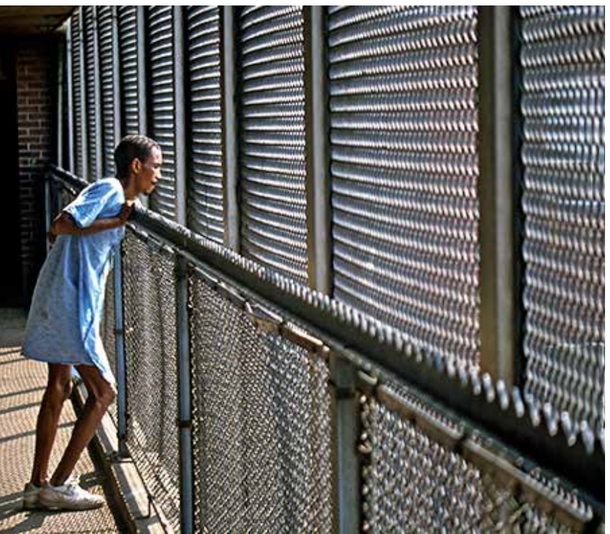
1973 - Baltimore

1974 - Philadelphia, PA

1975 - Richmond, VA

1997 - Robert Taylor Homes, Chicago

1997 - Robert Taylor Homes, Chicago

1973 - Lake Forest, IL

Washington som en spegelbild av våra globala ghettoproblem

"In many ways, Washington, D.C., is a Third World country within a First World nation." - Alice Walker

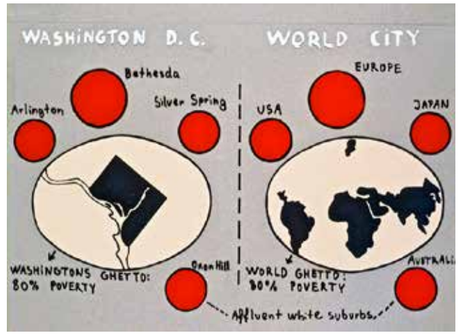
Det är en paradox att vi alltid letar efter orsakerna till ghettot inuti ghettot, trots att själva begreppet "ghetto" antyder att orsaken ligger utanför. Särskilt i de välbärgade vita förorterna som omger varje stad. Här har vi träd, simbassänger och alla förutsättningar för att trivas. Vi väljer att bo utanför stadsgränsen så att våra barn inte ska gå i skolan med de oönskade, och för att slippa betala skatt till staden, trots att vår inkomst skapas där. På så sätt blir städerna allt fattigare.

Vissa vita kallar dem idag för "underservicerade samhällen" för att undvika att stigmatisera invånarna, men bortser från att de stigmatiserar sig själva – för det är de själva som underservicerar och skapar gettona.

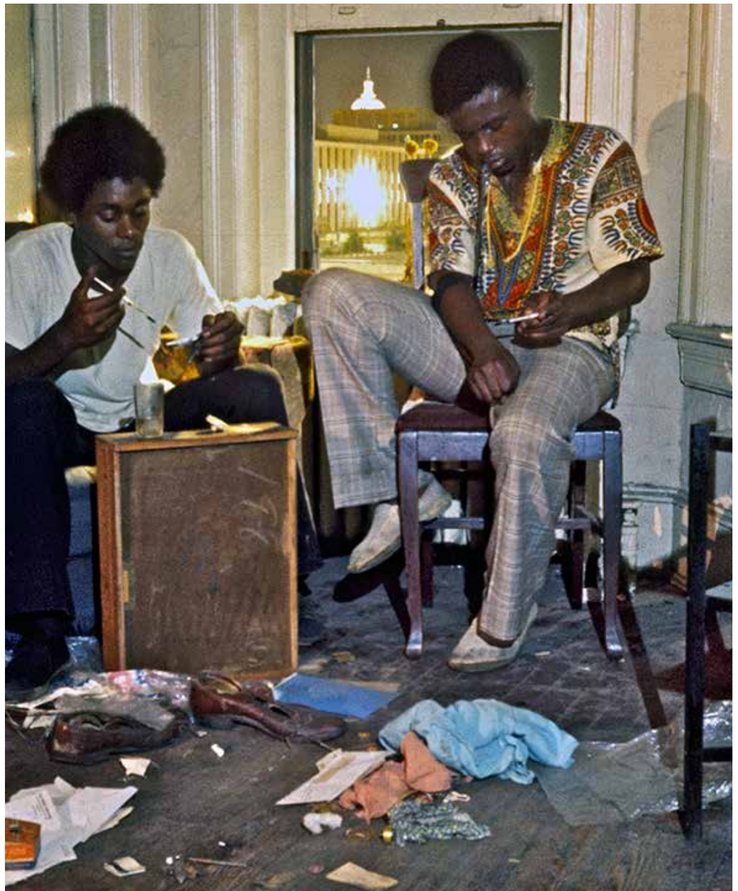
Washington, D.C. speglade denna dynamik under mitt första besök på 1970-talet, då 80 procent av staden präglades av fattiga, färgade kvarter och behandlades som ett svältområde. Precis som i världsstaden, där rika förorter i Europa, USA, Japan, Kina och Australien äger företag i det globala ghettot och skördar stora vinster, men vägrar att bidra med reella skatter. Även om kapitalflödet från fattiga länder överstiger det bistånd som "vi generöst ger", undrar många fortfarande över ilskan mot västvärlden.

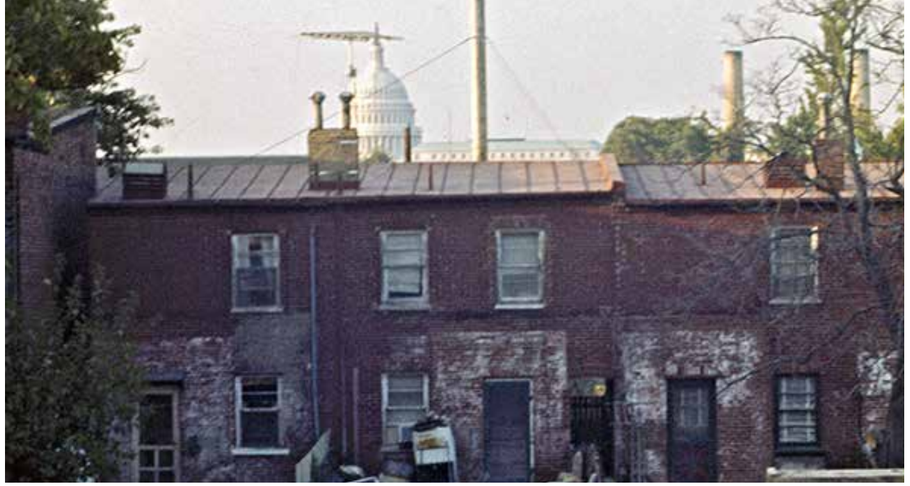
Under mina år som föreläsare förvandlades Washington – huvudstaden i världens rikaste land – till en krigszon med narkotikakrig utan motstycke utanför tredje världen. Ofta kunde jag inte hålla kvällsföreläsningar, eftersom eleverna inte vågade gå hem efteråt, eller för att hela min utrustning hade blivit stulen.

Den brottslighet som vi fruktar från fattiga länder, särskilt terrorism, hade för länge sedan blivit vardagsmat i D.C., som hade över 2 000 procent fler väpnade rån än motsvarande europeiska städer. Mordfrekvensen var 50 procent högre än i hela Storbritannien, vilket jag noterade i 1984 års upplaga av denna bok. I dag ser vi en liknande utveckling i Europas getton, särskilt när det gäller mordfrekvensen i Sverige, i takt med att de utstötta barnens vuxna.

1973 - Washington DC

"Don't you know that it's true / That for me and for you / The world is a ghetto" – WAR

1973 - Washington DC

Nedan 1971 - Alexandria, VA och 1973 - Washington DC

Var tionde invånare i de svarta områdena är narkoman, rapporterade Washington Post ett år. Dessa två missbrukare, som först överföll mig men sedan bjöd hem mig, bodde bara tre kvarter från Kongressen, vars vita kupol syns i bakgrunden. Även om kongressledamöterna inte vågar gå hem till fots fortsätter de i paranoid rädsla att rustas upp både hemma och ute mot dem som drabbats av vårt kastlotteri, samtidigt som de skär ner på sociala program för dem. ***Vad nytta gör den skottsäkra västen när döden kommer från hjärtat?***

En månad innan jag bodde hos dessa missbrukare blev en polis skjuten i deras trappuppgång, och en kvinna mördades i just detta rum – den sista glimten hon fick av denna fästning för demokrati och frihet.

1974- Elizabethtown, NC

1975 - “Thought for Food” i San Francisco

1972- NYC

1974 - Greenville, NC

1978 - Waynesboro, GA

Maktlöshetens psykologi i ghetton

“The most common way people give up their power is by thinking they don’t have any.” – Alice Walker

När vi stänger in människor i ett ghetto – ekonomiskt, socialt eller fysiskt – vänder sig vår försummelse och vårt våld mot dem i livets slutskede ofta mot oss själva. Genom att jämföra det svarta ghettot med det ”grå” ghettot för äldre förstod jag varför de vi marginaliserar nästan inte kan undkomma sin situation. Det finns heller inga synliga murar runt det grå ghettot, men de äldres beroende av smulorna från de rikas bord håller dem fast i en maktlöshetspsykologi som påminner om slaveriets. De har sällan möjlighet till meningsfullt och välbetalt arbete och hamnar i en permanent ekonomisk utsatthet. Känslan av att inte ha makt över sitt eget liv – av att vara beroende av ett system som ser dem som en börda – skapar lätt auktoritetsfigurer i deras sinnen, som liknar ”The Man” från den svarta psykologin.
Det grå ghettot hänger nära samman med de svarta och invandrarghettona, eftersom fattigdomen tvingar dessa grupper till samma kvarter, där de äldre ofta är lika bortglömda och diskriminerade av det ”kasta bort”-samhället som de svarta. Vissa dör av svält i sina hem, eftersom de inte vågar gå ut och köpa mat. Jag hittade den här gamla kvinnan med ”leende”-skylten i fönstret som närmaste granne till kongressen, som på 70-talet dömde henne och tusentals andra till en pension som låg 40 procent under fattigdomsgränsen.

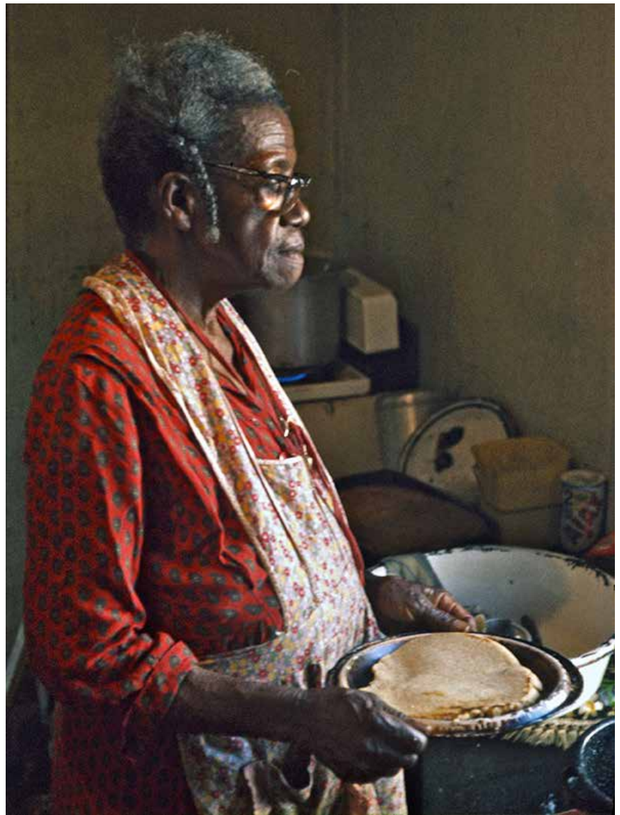
I dag – 2025 – lever ännu fler äldre i djup fattigdom, det vill säga under 50 procent av fattigdomsgränsen. Sett ur ett europeiskt välfärdsperspektiv är försummelsen av äldre i USA – utan social- och hälsovårdsbesök i hemmet för att laga mat, städa och handla – ännu mer oförlåtlig.

1973 - “Smile” i Washington, DC

1973 - Baltimore

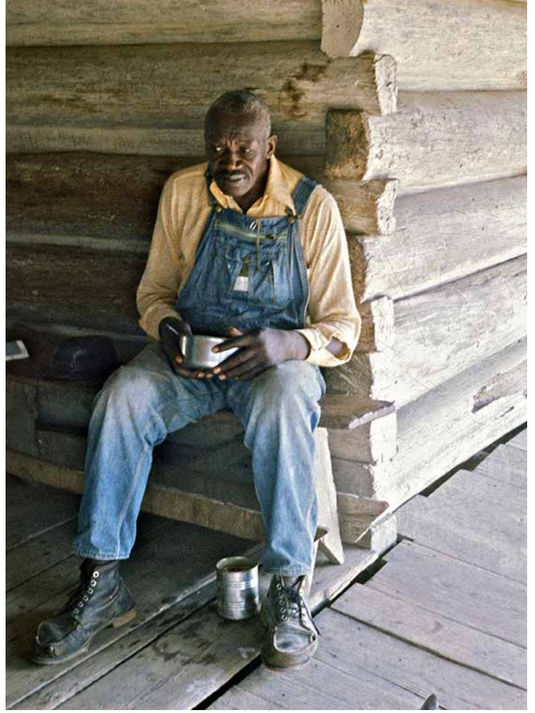
1974 - Washington, NC

1974 - Norfolk, VA

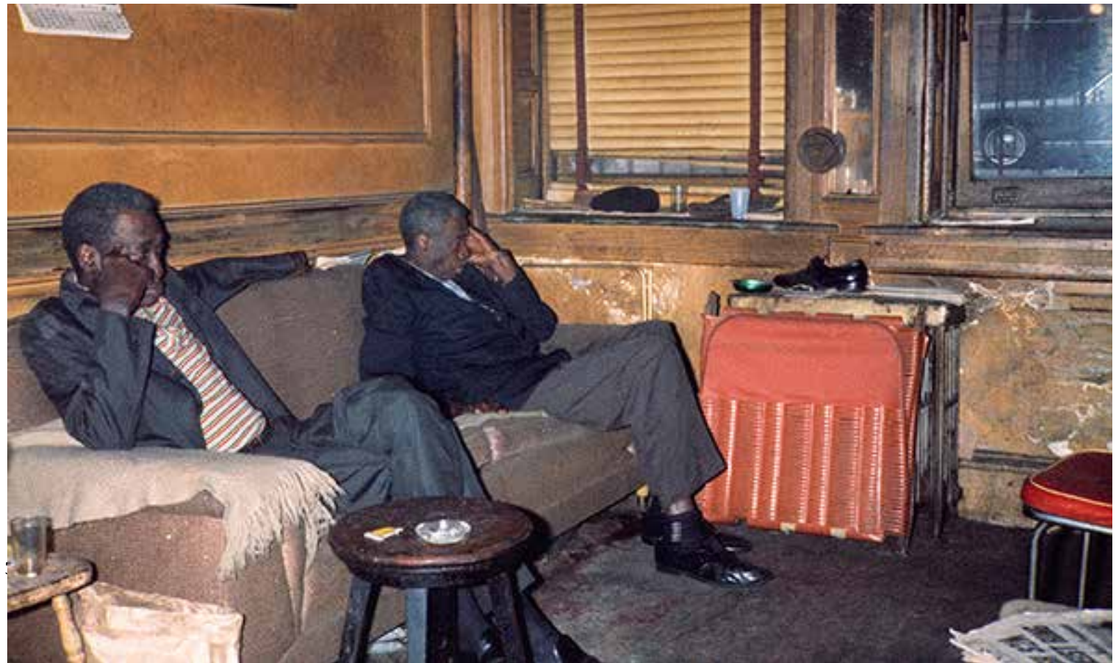

1972 - NYC

1975 - Notasulga, AL

1973 - Harlem, NY

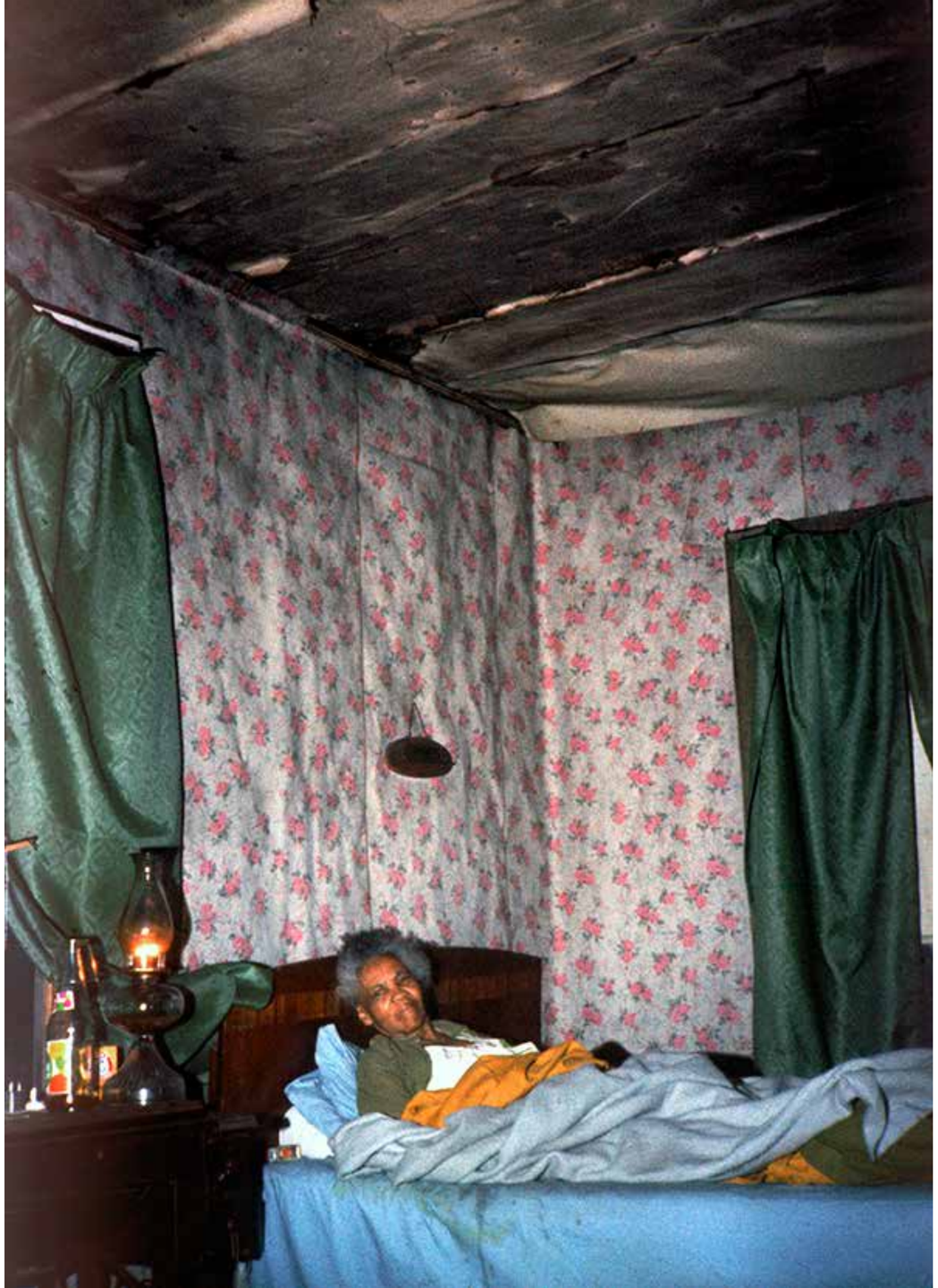
Band smidda i förtryck: Den svart-judiska alliansen

"The historical connections between African Americans and Jewish Americans are profound. Our joint struggles against oppression have defined significant moments in American history." – Angela Davis.

Denna äldre judiska kvinna, som blev en av mina bästa vänner i New York, hade emigrerat från Ryssland före revolutionen. Hennes förhoppning var att återvända och tillbringa sina sista år i "frihet från hunger och rädsla", som hon uttryckte det 1972. Nu svalt hon, fick aldrig kött och hade ofta blivit misshandlad. Trots detta hyste hon en djup kärlek till de svarta i grannskapet. Med sina egna minnen av ghettoiseringen och förföljelsen i Ryssland levande i minnet var hon – liksom många amerikanska judar – djupt engagerad i de svartas kamp och sörjde över att de fick lida på samma sätt som hon själv.
En majoritet av de vita som dödades under kampen för medborgerliga rättigheter var faktiskt judar. På samma sätt arrangeras de flesta av mina föreläsningar i USA idag av denna minoritet, vars historiskt smärtsamma erfarenheter har gett dem en särskild insikt i förtryck. Deras solidaritet härrör från ett århundraden långt behov av att ständigt bevaka den smärta och ilska som ackumulerats i samhället, vilken makthavarna traditionellt har manipulerat och riktat mot judarna. Både i svarta amerikanska och bruna danska getton tar sig denna bitterhet uttryck i sporadisk antisemitism bland människor som inte heller känner sig älskade eller respekterade av samhället.

1974 - Allendale County, SC

1974 - Tarboro, NC

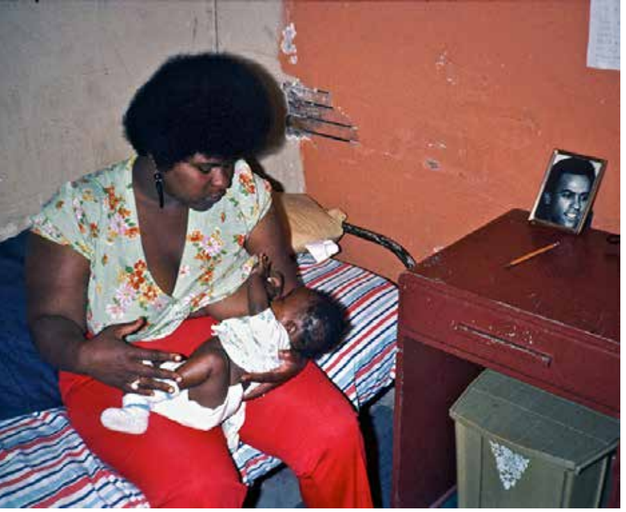
1975 - Bullock County, AL

1975 - Waynesboro, GA

1975 - Notasulga, AL

1975 – Oakland, CA. Bild på en kvinna från Black Panther-rörelsen tillsammans med Huey Newton

1972 - Detroit

Vår medvetna utestängning av mödrar på socialbidrag

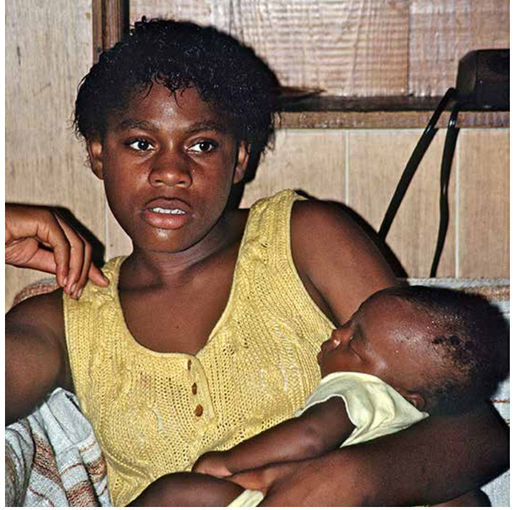

1978 - Augusta, GA

"In the context of the 'welfare queen,' the term 'project' becomes a loaded word, signifying not only a physical space but a societal project of degradation and neglect." – Keeanga-Yamahtta Taylor, "Race for Profit"

Amerikanerna förespråkar en viss social trygghet på ålderdomen, men vägrar att skapa ett socialt skyddsnät som i de europeiska välfärdsstaterna. Medan välfärdsstaten i teorin respekterar människans värdighet, upplevde jag hur "kast-bort-samhället" medvetet bryter ner den genom ett nätverk av spioner som övervakar människor inom det som amerikanerna ironiskt nog kallar "välfärd".
Även om programmen har förändrats sedan 80-talet fortsätter en systematisk nedvärdering av de fattigas värdighet genom intensifierad, digital kontroll av deras privatliv.
Slaveriets arv, där familjer splittrades, lever vidare i en politik som i praktiken fortfarande bygger på idén att fäder måste lämna hemmet innan mödrar kan få socialhjälp. Reformerna på 1990-talet under Clinton skulle "sätta punkt för välfärden som vi känner den", men gjorde i praktiken systemet mer restriktivt och drev fler ut i fattigdom. Miljontals framför allt svarta kvinnor är fortfarande fångade i en ond cirkel, där biståndet inte räcker till för att säkerställa en stabil framtid för deras försummade barn, eftersom de nu måste klara sig på lågavlönade deltidsjobb och dyra resor.

Populärkulturens figur "the black welfare mother" förstärks av dagens politiska krav på "arbetsplikt" och moraliskt ansvar, som fortfarande främst riktas mot minoriteter. Även om majoriteten av bidragsmottagarna är vita kvarstår stereotyperna om svarta bidragsmottagande mödrars lathet och promiskuitet.
Grymheten mot dessa stigmatiserade mödrar har sitt ursprung i politikernas hysteriska berättelser om "welfare queens" (Reagan) och "welfare cheaters" (Trump), som syftar till att avleda uppmärksamheten från hur de själva delar ut miljarder i skattelättnader och subventioner till de rikaste.

1992 - Burke County, GA

1990 - Robert Taylor Homes, Chicago

Övervakningsstaten i ett så kallat fritt samhälle

"Evil asks little of the dominant caste other than to sit back and do nothing. All that it needs from bystanders is their silent complicity in the evil committed on their behalf, though a caste system will protect, and perhaps even reward, those who deign to join in the terror." - Isabel Wilkerson, Caste: The Origins of Our Discontents

I detta klimat måste de fattiga ta sig igenom en labyrint av förnedrande förfaranden för att få tillgång till helt grundläggande resurser. Många står i kö från klockan fyra på morgonen i frost och regn, bara för att upptäcka att deras ärende inte behandlas.

Om de får pengar från hemliga älskare eller på annat sätt försöker komplettera sin inkomst vågar de ofta inte köpa nya kläder, eftersom systemets spioner ständigt letar efter spår efter en man – och kan dra in stödet. Jag såg alla tänkbara sadistiska knep användas när jag bodde hos dem och var tvungen att gömma mig under sängen eller i en garderob när spionerna dök upp oanmälda.

Många kvinnor känner inte till något annat liv och bryts långsamt ner av isoleringen i hemmet, fast i fördumande tv-program.
Amerikanerna förstår knappast hur grymt detta system är, men det påminner om hur vi i Danmark behandlar flyktingar och invandrare med "startstöd" som ligger under existensminimum.

Efter 1996 ändrade kongressen "socialbidraget" (AFDC) till TANF med stränga arbetskrav och tidsbegränsningar, samtidigt som globaliseringen tog bort okvalificerade arbeten och kostnaderna för bostad och transport steg.

I dag får alla fattiga tillsammans endast 16,5 miljarder dollar per år – ofta bara 1 800 dollar per familj – medan jordbruksstödet uppgår till över 30 miljarder. Det gör de fattigaste ännu mer utsatta.
När jag anlände på 1970-talet ägde den rikaste procenten cirka 10 procent av USA:s förmögenhet. År 2021 hade deras andel vuxit till 32 procent.

1974 - Greensboro, NC

1973 – Greensboro, NC – ”Skönheten och odjuret” har jag alltid kallat detta foto av Baggie och Nixon mitt under Watergate-skandalen

1974 - Jersey City, NJ

1974 - Jersey City, NJ

Fattigkvarteret för våra .....

”The ’projects’ were not just buildings full of people, but a symbol of how the country felt about us and what it felt we deserved.” – Jesmyn Ward, author of ”Salvage the Bones”

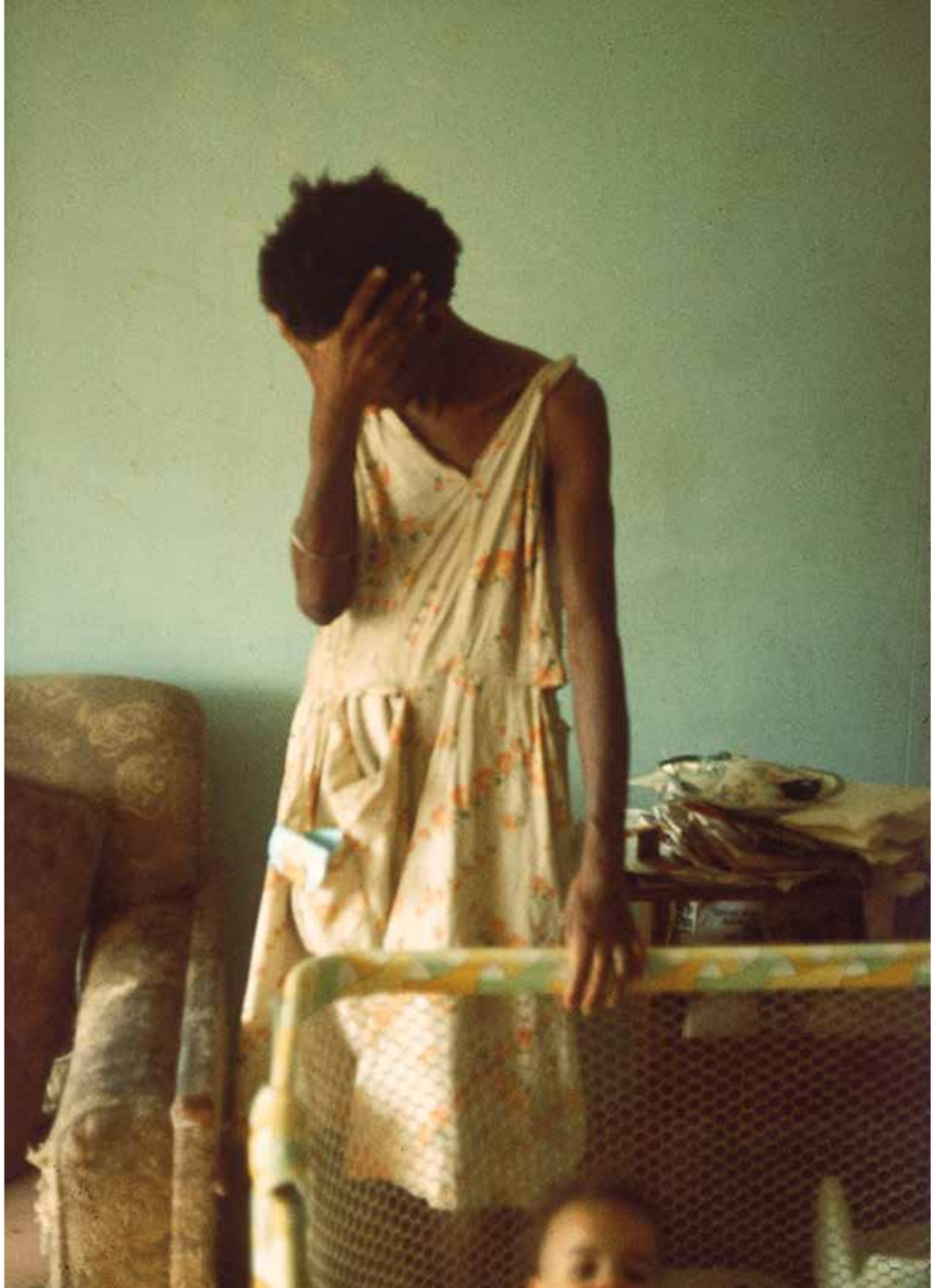
Amerikanska socialbarn placeras ofta i subventionerade bostäder nära soptippar eller motorvägar, där marken är billig. Dessa moderna ”fattiggårdar” döljer den officiella utstötningen av de oåtkomliga kastlösa. Varje stad rymmer sådana förnedrande ”projekt” som isolerar och skapar en paria-kultur så destruktiv att människorna till slut blir oanvändbara för samhället. När ”välfärdsmamman” väl är avskild kan vi andra fortsätta att lägga skulden på henne utan att någonsin se det lidande vi orsakar.

.....oantastbara barn

I denna isolering – och känslan av att vara samhällets soptunna – dras barnen lätt in i kriminalitet. När jag bodde hos Nell Hall [sidan 314] upptäckte jag att hon ofta undvek både socialkontoret och att handla av rädsla för att behöva gå igenom sin egen fattigdom.
Det är barnen och samhället som förlorar. Medan 5–10 procent av barnen i Europas välfärdsstater växer upp i fattigdom (2,9 procent i Danmark), är 20,9 procent av de amerikanska barnen nu så präglade av fattigdom att många riskerar att bli oanvändbara i framtidens högteknologiska värld. Inget samhälle kan överleva i den benhårda globaliseringskapplöpningen med en så massiv förlust av mänsklig potential.

1992 - Burke County, GA

1974 – Jersey City, NJ – Nell Hall blev vräkt kort därefter eftersom hon inte kunde betala hyran på 59 dollar

1974 - Charleston, SC

1974 - Charleston, SC

1974 - Jersey City, NJ

1972 – Baltimore – Joann och Alfrida med bröderna

1972 – Baltimore – Claudette i sitt lågavlönade jobb inom servicebranschen

1973 - Baltimore – döttrarna Joann och Alfrida när de berättar för mig att Alphonso har hamnat i fängelse. Idag är det främst Joann jag mejlar med efter Alphonsos död 2014. - Nedan 1972 – Alphonso med sonen Nathaniel (se honom på nästa sida) - 1973 – Alphonso och Claudette i fängelset

Att se våra ghettoskapelser i ögonen: Historien om min överfallare i Baltimore

"I born into this city, raised in those streets. I seen the best of Baltimore, the worst of Baltimore. I seen people living their best life, I seen people lost in the struggle. I seen people turn to crime to survive, I seen people find their salvation. I've seen it all." - Tupac Shakur, Baltimore native and rapper

De som fastnar i underklassens onda cirkel av beroende och desperation hamnar ofta i brottslighet för att överleva. Så gick det för min vän Alphonso i Baltimore. Vi träffades 1971, när han och hans gatugäng försökte råna mig. Hans fru, Claudette, arbetade på ett kafé och tjänade bara ungefär en tredjedel av den lägsta danska lönen. USA har en enorm undervärld med miljoner arbetare inom servicesektorn som utnyttjas, eftersom kongressen vägrar att fastställa en anständig minimilön.
Alphonso och hans fru älskade varandra och sina sex barn, och det smärtade honom att han inte kunde hitta ett arbete som kunde försörja familjen. Det var mitt första år i USA, och jag blev chockad över att höra att det inte fanns någon hjälp att få för dem. ag kom från ett land där till och med nyutexaminerade får stöd tills de hittar ett jobb, så det berörde mig djupt att han tvingades ut i brottslighet. Jag följde till och med med honom när han stal skor till barnen och blev introducerad till Baltimores kriminella undervärld. Stölderna gjorde det möjligt för honom att skapa ett fint hem och ibland hyra en bil för att ta med familjen på picknick.
När jag kom tillbaka ett år senare vägrade barnen först att berätta för mig varför de var ledsna. Jag fick reda på att Alphonso hade dömts till sex års fängelse. När jag besökte honom i fängelset upptäckte jag att hans äldste son satt fängslad tillsammans med honom; efter faderns dom hade han försökt råna en bank för att täcka familjens förlorade inkomst.

Här ses Claudette på besök. I sex år kunde hon inte röra sin man och endast höra honom genom brusiga telefonsamtal. Tusentals svarta äktenskap har förstörts på detta sätt. Det moderna samhället har därmed institutionaliserat slaveriets arv genom att splittra svarta familjer och hålla dem kvar i en underklass – så att de bättre ställda kan få service till artificiellt låga priser, medan vi fruktar den minoritet som ger upp och tar till brottslighet.
Innan Alphonso blev kriminell var han aktiv i Black Panther-rörelsen för att förbättra villkoren för det "lumpenproletariat" som han tillhörde. Men när rörelsen krossades av FBI förlorade han tron på förändring och hamnade som både heroinmissbrukare och knarklangare i sitt gäng.

1972 – Joann och Alfrida till höger och Nathaniel till vänster

2011 – Min fru och dotter i gemensam bön med Alphonso

2003 – Återförening med Alphonso efter att han under några år varit in och ut ur fängelser

Alphonsos stereotypa odyssé i underklassen: Brott, straff och religiös frälsning

"I was lost in a world of drugs and violence, but I never gave up hope. I knew that there was something better out there for me. And I finally found it in God. He saved my life, and he gave me a new purpose." – Ice Cube

Att de flesta vita inte vill hålla någon kvar i ett slavsystem märkte jag på deras frågor efter mina föreläsningar: ”Vad kan jag göra?” Först var jag frustrerad över att inte ha något bra svar, men lustigt nog gav den här boken mig svaret även på min egen känsla av maktlöshet som vit.
När boken blev en bästsäljare i Europa och amerikanska förlag ville ge ut den upptäckte jag att inget av dem hade en enda svart anställd – bortsett från lågavlönad servicepersonal. Jag ville inte stödja denna institutionaliserade rasism, och därför lät jag boken tryckas i Danmark och skeppas till USA, så att rasismens offer själva kunde tjäna lite på den. Det utvecklades till ett stort nätverk av gatuförsäljare i storstadsghettona.

Jag fick framför allt hemlösa och kriminella – som Alphonsos gäng – att börja sälja boken. Genialt, tyckte de, för då ”kan vi få pengar till knarket utan att hamna i fängelse”. Men viktigare var att vi skapade en dialog mellan vita och svarta – vilket ju är vad allt antirasismarbete handlar om.

För att sälja boken var mina gangsterförsäljare – som vanligtvis mötte vita med ilska – plötsligt tvungna att vara tillmötesgående utan att väcka rädsla hos de vita. ”Slå inte ner de vita med pistolerna, utan med min bok”, sa jag. ”Den innehåller ju alla era argument som bygger på ilska”, försökte jag lära dessa utstötta med nästan samma ord som när jag undervisade de vita vinnarna på universiteten: ”Frukta inte de svarta – försök att älska dem och se all den kärlek ni får tillbaka.” Inlevelse var det första steget mot försoning. Det blev ett experiment utan större samhällseffekt, men med ovärderliga möten mellan två världar. Särskilt när jag hade gangstrar som Alphonso med mig i skolorna för att själva tala till eleverna och övertala dem att gå in i gettona för att köpa böcker av hans gäng.

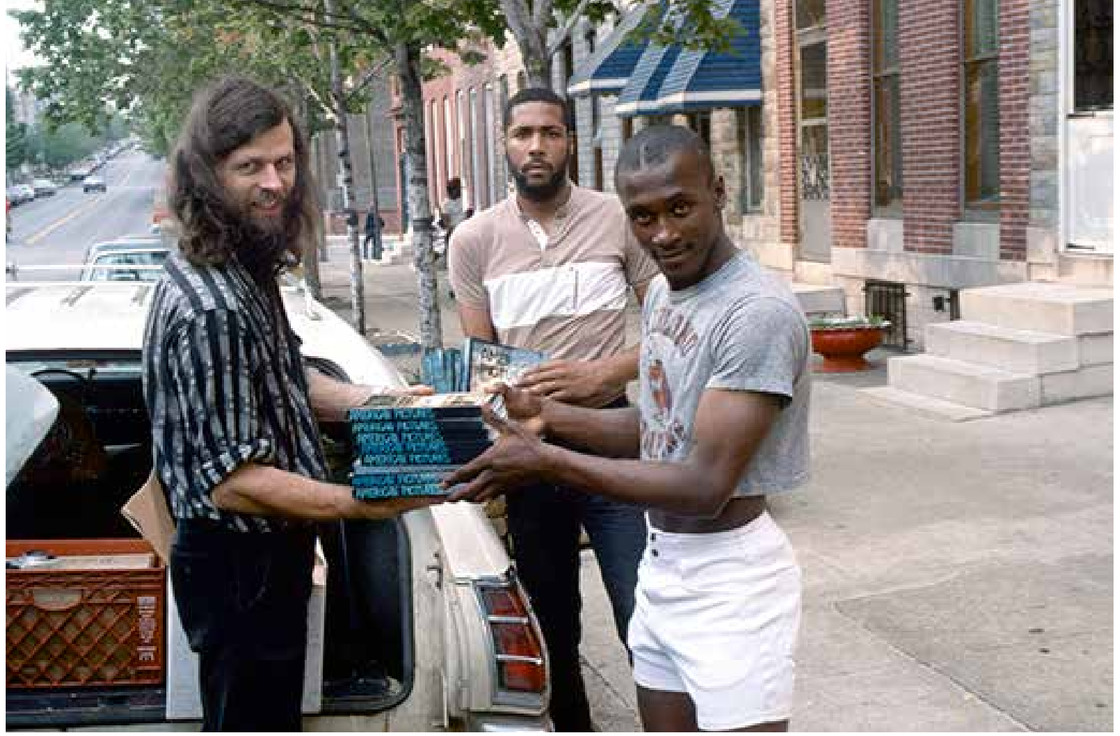
Allt gick inte smidigt. Alphonsos son Nathaniel och en försäljare i Philadelphia mördades innan de hann göra upp med mig, och många böcker i de hemlösas kundvagnar förstördes av regn. Men dialogsamarbetet lärde både dem och mig något om gränser och möjligheter.

Även om Alphonso ofta var borta när jag kom med böcker, gick det först sent upp för mig hur stor en syndare han var. År 2005 sa han till min fru: ”Jag fattar inte vad som hände när vi som unga försökte råna din man och blev vänner. För som du vet, Vibeke, är jag inte ett av Herrens bästa barn. Sedan jag träffade Jacob har jag suttit i fängelse över 40 gånger och dödat två personer. Bara förra året mördades åtta personer i mitt bostadskvarter.”
När jag tog med hans dotter Joann till mitt bildspel på Johns Hopkins Medical School var universitetet nästan som ett Fort Knox, så rädda var de för Alphonsos gäng, som härjade ute på gatorna runt universitetet, där en av läkarna hittades kidnappad i ett bagageutrymme.

Men miraklet ville att båda gangsterens döttrar gifte sig med präster, och de fick honom att gå i kyrkan på hans ålderdom. Nu kunde jag inte hitta honom ute på gatorna hela söndagen, lördagen och onsdagskvällen, då han stod i kyrkan och ropade: ”Halleluja, jag var en syndare, men jag fann Gud.”

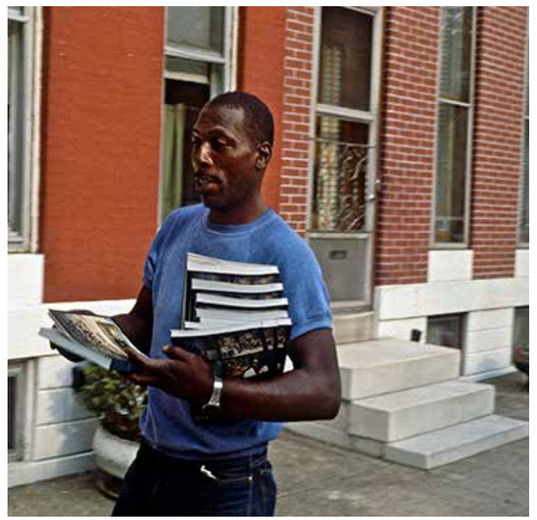
Från och med nu skulle jag till och med läsa Bibeln med honom, medan min fru och dotter drogs in i gemensam bön.
Jag hade alltid sett godheten i Alphonso, och nu, genom hans dotters engagemang, insåg jag hur lite som egentligen krävdes för att befria honom – precis som jag med åren sett hos så många andra av vreden barn som jag känt och som till slut hjälptes fria från ”syndens” bojor av frälsande änglar. Arvsynden får därför aldrig bli en tröst, utan en nådig uppmaning till vårt aktiva ingripande.

Mitt försök att hitta Alphonso – på dansk TV 1992

1985 på gatorna vid Johns Hopkins Medical School. Jag levererar böcker till Alphonsos son, Nathaniel Makell, som mördades innan han hann göra upp räkningen

1986 – Alphonsos gäng säljer böcker från sitt gängpaket längst fram - 1986 – Alphonso säljer böcker. De flesta i hans gäng dog genom mord eller av aids

1973 – Zebulon, NC. Hugh, som ses här, tillbringade därefter många år i Central Prison

När lögnen blir sanning: Den vita berättelsen ....

"The effects of internalized racism can be seen in many aspects of black life, from education and employment to health and mental health. It is a serious issue that needs to be addressed in order to create a more just and equitable society." - bell hooks

På 80-talet hörde jag ofta liberala vita förklara de ekonomiska angreppen på "den dysfunktionella svarta familjen" med sin teori om att slaveriet hade gjort männen "omanliga" och kvinnorna hårda för att kunna överleva.

Detta "matriarkat" skulle ha skapat en barnuppfostran som upprepade ett "virrvarr av patologi" och producerade en befolkning utan utsikter till framgång. Tankesättet härstammar från Moynihan-rapporten under Johnson-regeringen, men det är oklart om rapporten endast speglade tidens rasism och patriarkala strukturer samt dess tendens att lägga skulden på offren.
När både konservativa och liberaler tar till sig detta "progressiva" tankesätt om medborgerliga rättigheter uppstår frågan: Vad kom först? Den massiva gaslightingen uppifrån, som fick de förtryckta att tvivla på sina egna erfarenheter, eller deras reaktion på fortsatt förtryck, som tycktes "bekräfta" mönstret och få dem att tro på de myter som rättfärdigar maktstrukturen?
De vitas försök att framställa svarta män som svaga internaliserades och skapade låg självkänsla hos dem som redan befann sig längst ner i hierarkin.

..... som äter upp den svarta familjen inifrån

Det ledde till att män i underklassen underskattade sina förmågor och gav upp utbildning och yrkesutbildning, vilket i sin tur "bekräftade" stereotyperna. På 80-talet såg jag den växande klyftan mellan män och kvinnor i gettot som ett nytt herre-slavsystem, där "slaven" inte längre behövdes.
De okvalificerade jobben hade flyttats till utvecklingsländerna, och svarta amerikaner eller europeiska invandrare hade plötsligt blivit överflödiga.
I dag ser framför allt vänsterorienterade denna utveckling som "systematisk rasism". Men genom att skylla på ett abstrakt system undviker vi än en gång att ta ansvar för vår egen diskriminering. Det envisa vita motståndet mot positiv särbehandling, som kunde ha lyft svarta genom den högre utbildning som ger tillgång till medelklassen, fortsatte att växa – tills Högsta domstolen år 2023 avskaffade "affirmative action".
Vi i den dominerande kasten måste fråga oss själva vilket ansvar vi bär för den politiska retoriken som bidrar till att göra den underordnade kasten fattigare. I svåra stunder faller vi själva in i de rasistiska självmotsägelserna som politikerna utnyttjar.
När våldet i äktenskapet ökar bland svarta – eller bland invandrare i Danmark – ser vi bara tragedin hos de förtryckta och bortser från den skada som vår sjukliga fixering vid offret orsakar vår egen psyke. När en 26-årig kvinna blir skjuten av sin arbetslösa man måste vi fråga oss själva: Vilken roll har vi spelat i denna tragedi?

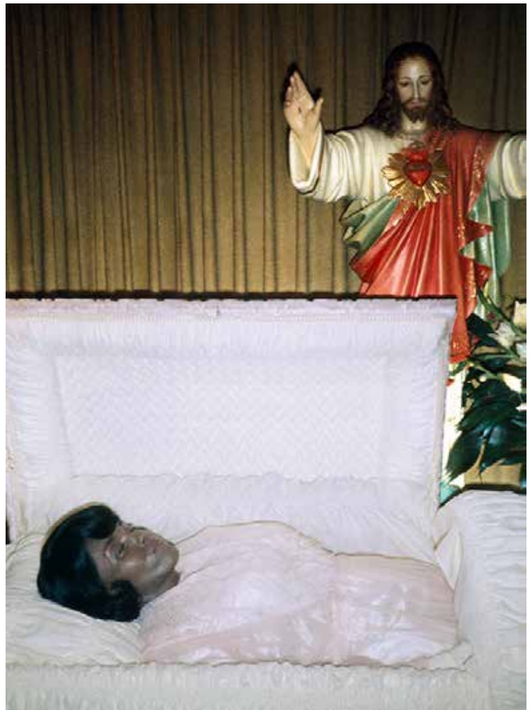

1995 - Bullock County, AL

1975 - San Francisco

1973 - Baltimore

1973 - Liberty City, FL

Motstånd och konsekvenser i intima relationer mellan olika kaster

"Intermarriage is one of the most provocative words in the English language."
— Clotye Murdock Larsson, Marriage Across the Color Line

Historiskt sett har motståndet mot blandäktenskap djupa rötter i den amerikanska mentaliteten, formad av slaveri och systematisk förtryck. Medan den svarta mannen framställdes som ett hot utsattes den svarta kvinnan för systematisk avhumanisering.

Få länder har utsatt en hel grupp kvinnor för systematiska våldtäkter och därefter lagt skulden på offren. Den svarta kvinnan blev offentligt förnedrad, såld och piskad naken för att täcka över den vita skuld. Samtidigt underblåstes den vita kvinnans rädsla för att "förlora" sin man av rasistiska myter om svarta kvinnors moral.

Denna nedvärdering har skapat djupa sår som svarta kvinnor bär på än i dag. På Harvard Law School upplevde jag detta när studenter diskuterade mina få fotografier av barbröstade kvinnor – bilder som sedan dess har erkänts som konst. De ansåg inte att jag hade utnyttjat dessa kvinnor, som trots grupptryck hade gett mig husrum när jag var vagabond. För de visste att svarta kvinnor har utvecklat starka försvarsmekanismer mot vita män efter århundraden av övergrepp. Efter en ingående debatt beslutade de att jag fick använda bilderna, så länge jag förklarade detta historiska sammanhang för vita betraktare. Deras obehag inför mina fotografier berodde också på att många svarta kvinnor har internaliserat skönhetsideal som nedvärderar svart nakenhet.

Även när en svart kvinna väljer ett förhållande med en vit man möter hon ofta motstånd från sin familj. Leslie och jag älskade varandra och liftade ständigt runt i landet och utomlands för att träffas. Vi ville gifta oss, men hennes familj – trots sina varma känslor för mig – var kategoriskt emot ett äktenskap med en vit (och dessutom fattig vagabond).

Leslie fick senare ett barn med en annan vit man, och jag såg samma mönster hos mina få svarta flickvänner: de gifte sig senare med vita, medan ingen av deras syskon gjorde det. Mina få blandade förhållanden var därför resultatet av att några ovanliga kvinnor medvetet bröt mot sin grupps sociala kontroll, som skulle skydda dem mot förtryck. Samma form av social kontroll finns hos andra minoriteter, såsom judar och europeiska muslimer, som motverkar äktenskap utanför gruppen. Dynamiken är igenkännlig: önskan om skydd blir samtidigt en form av instängdhet. Parallellen till Europa är tydlig, där kvinnor under andra världskriget straffades för förhållanden med tyska soldater. I dag kan det vara svårt för oss att förstå det våld som vi då utövade mot kärleken, men mekanismen bakom "förräderi" mot gruppen kvarstår. I Europa ser vi fortfarande en stark social kontroll som motverkar äktenskap med majoriteten. I USA, där många muslimer känner sig mer välkomna, gifter sig nästan 40 procent med vita eller kristna, medan endast 6 procent av de svarta ingår blandäktenskap.

2004 – firandet av 30-årsjubileet för bröllopet, som den sociala kontrollen hade stulit från oss..... och återigen 2014 – vårt 40-årsjubileum

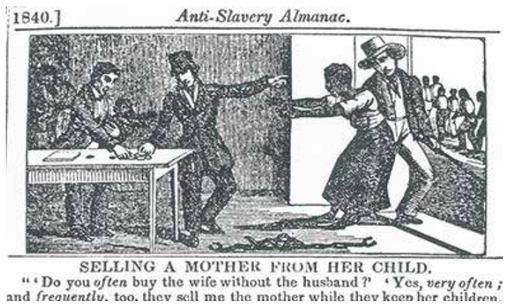

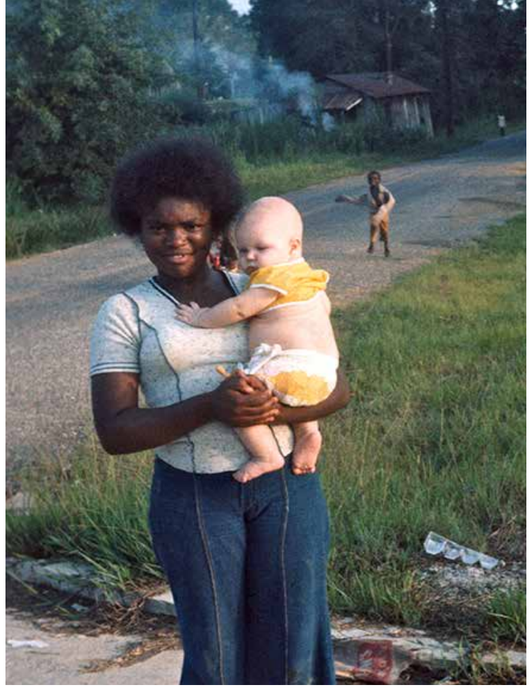
1973 – Hartford, CT – Leslie medan hon gjorde uppror mot den sociala kontrollen

Se min flickvän Leslie berätta om vårt uppror mot den sociala kontrollen i tv-filmen här från 2015

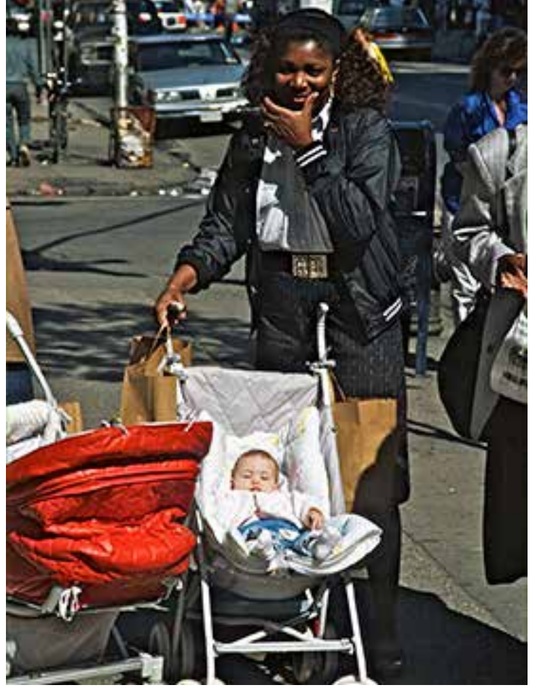
1974 – Charleston, SC – Barnflicka som passar barn från det rika hemmet bakom

1975 – Philadelphia, MS. - Leonora; dotter till min ex-frus skolkamrat

1974 – Ocala, FL – Barnflicka hos en miljonär och filantrop för de fattiga

2015 – NY – Barnflicka hos de rika på 5th Ave

Den dubbla bördan: Svarta kvinnor som både vårdgivare och nedvärderade tjänare

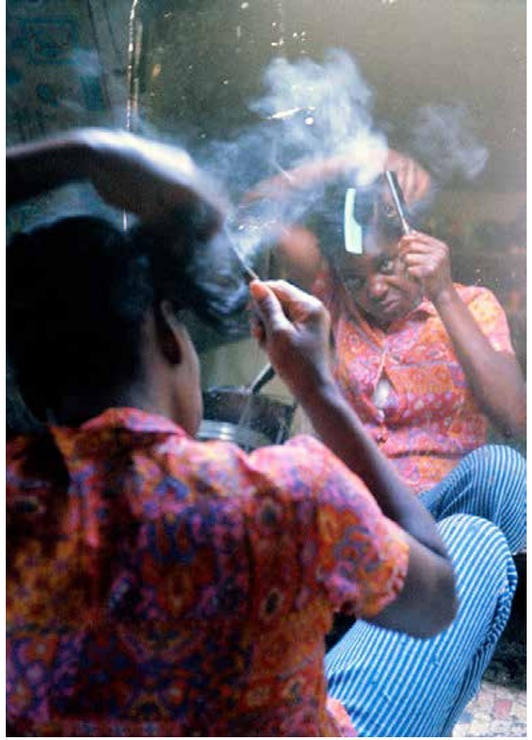
"Black women are called, in the folklore that so aptly identifies one's status in society, 'the mule of the world,' because we have been handed the burdens that everyone else—everyone else—refused to carry." - Alice Walker, In Search of Our Mothers' Gardens

Svarta kvinnor har historiskt sett burit en tung börda i vita hushåll – både som vårdare och nedvärderade tjänare. Många tvingades uppfostra vita barn och därmed bort från sina egna familjer. De förväntades visa hängivenhet och omsorg, samtidigt som de betraktades som underordnade i ett samhälle som vägrade att erkänna deras fulla mänsklighet. I södern idealiserades den vita kvinnan, medan figuren Aunt Jemima förvandlade den svarta kvinnan till den självuppoffrande ”mamma” som i den rasistiska mytologin älskade sina vita barn lika mycket som sina egna. Hon skulle dölja sina känslor och framställas som extremt stark och uthållig – ofta stereotypiserad som den som var tvungen att disciplinera sina egna barn med hård hand för att förbereda dem för ett rasistiskt samhälle. Jag tyckte dock inte att uppfostran var hårdare än i andra ghettoiserade miljöer, till exempel i Danmark. Denna avhumanisering skadade även förtryckarna. I Sydens paradoxala kultur höll den vita eliten fast vid en offentlig åtskillnad mellan raser, men försökte upphäva den i hemmet. Hur destruktivt detta hycklande dubbelbudskap var för de vita barnen fick jag ofta höra i workshops vid elituniversitet. Många berättade med tårar i rösten hur de hade knutit livslånga band till sina svarta barnflickor – ofta starkare än till sina egna upptagna föräldrar. Men kärleken var förknippad med skam när föräldrarna oväntat kom hem och ”tog dem på bar gärning” i ett intimt ögonblick med sin barnflicka. ”Jag frös av skam”, sa de – känslor som de tidigt hade lärt sig var förbjudna gentemot svarta, och som fortfarande förföljde dem som vuxna.

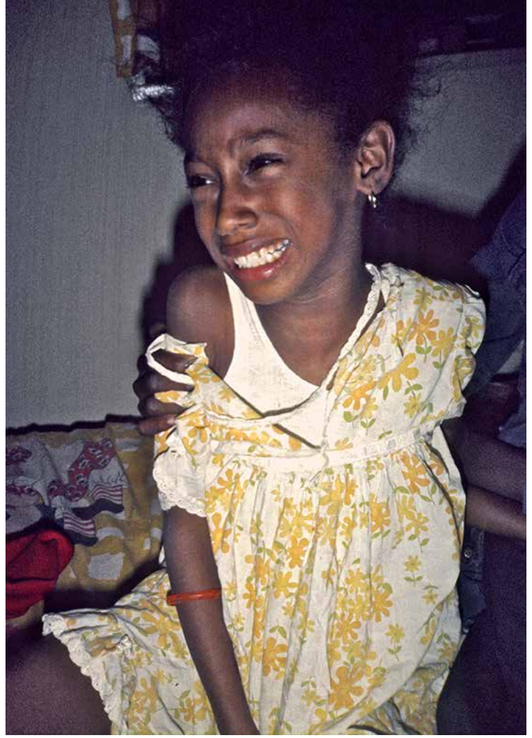
Skuldkänslorna präglar även de vuxna. New York Post beskrev 2018 ett fall där en vit mamma av misstag skickade ett rasistiskt sms om sin svarta barnflicka till barnflickan själv. I stället för att se henne i ögonen sparkade hon henne – varefter barnflickan stämde den rika finansfamiljen för avtalsbrott. Händelsen visar att även om förhållandena formellt har förändrats, ligger rasmotsättningar och maktförhållanden fortfarande precis under ytan i dagens hem.

1974 – Charleston, SC – Svarta barnflickor tar hand om vita barn

1974 - Tarboro, NC

1974 - Astoria, Queens, NY

1975 - Seattle

1975 - San Francisco

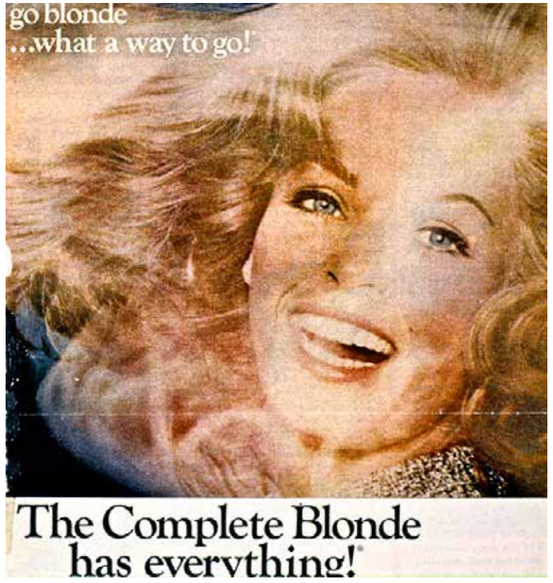
Arvet från ”passing” - När huden blir ett fängelse

1971 - Baltimore

“It’s funny about ‘passing.’ We disapprove of it and at the same time condone it. It excites our contempt and yet we rather admire it. We shy away from it with an odd kind of revulsion, but we protect it.”
—Nella Larsen, from her novel Passing

Den historiska dyrkan av en ”ren” och idealiserad vit kvinnlighet fortsätter att forma skönhetsideal i reklam och populärkultur och har haft en förödande inverkan på icke-vita och religiöst täckta kvinnor. I generationer har de fått höra att ljus hud och rakt hår är det enda skönhetsidealet. Resultatet blev hudblekande krämer och smärtsamma håruträtningar för att kunna ”passera” som vita. Dessa metoder blev inte bara en fysisk, utan också en psykologisk börda som undergrävde självkänsla och identitet. Deras barn, som tvingades genomgå samma tortyr med plattångar uppvärmda över gas, lärde sig oundvikligen att om de skulle utstå så mycket smärta för att bli acceptabla, måste de ha varit ”fula” från början.
Även om ”Black is Beautiful”-rörelsen utmanade dessa ideal hör jag fortfarande icke-vita barn klandra och plåga varandra för mörk hud och krulligt hår. Vår omfattande kulturella gaslighting har lämnat djupa och bestående spår.

1990 - Chicago

"Patriarchy has no gender. Violence against women is not a women's issue; it is a human issue rooted in domination."- bell hooks

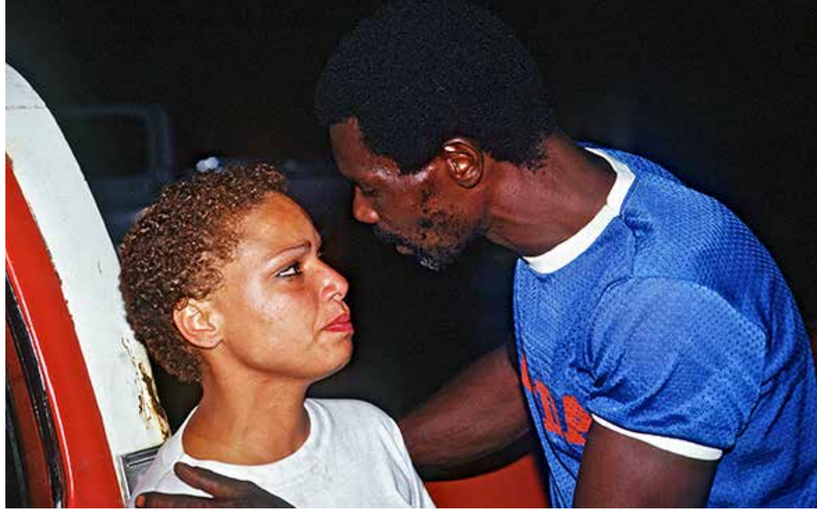
"The urgency of addressing violence against women of color is also about a larger question of narrative: whose story matters, whose life is valuable?" - Kimberlé Crenshaw

1974 - Astoria, Queens, NY - Sally också sida 358

"Survivors need to be heard, but they also need to be believed. Belief is the beginning of justice."- Tarana Burke

"Wherever women are suffering, we must bring our whole selves to the struggle. Silence will not protect us."- Audre Lorde

1992 - Bullock County, AL

1995 - Pahokee, FL

Ras och kön: Om våldet mot svarta och bruna kvinnor

Historiskt sett har icke-vita kvinnor utsatts för flera lager av intersektionellt våld. De gräl jag bevittnade i hem i de lägre samhällsklasserna fick mig ofta att tro att många svarta mäns syn på kvinnor hade formats av vita ideal. Det mest deprimerande är inte att nästan 70 procent av de svarta familjerna idag endast har en förälder, utan det jag ser i de familjer som fortfarande håller ihop. Inget gör mer ont än att höra den internaliserade vita nedvärderingen – "You ain't shit, nigger" och "ugly bitch" – eka mellan olyckliga partners, medan barnen tar till sig självföraktet: "Jag är värre än skit!"

Våldet mot svarta kvinnor är skrämmande tydligt i statistiken: En tredjedel av alla mord på hustrur i USA begås av svarta män, trots att svarta endast utgör 13 procent av befolkningen. Fysisk och psykisk våld är utbrett över hela världen, men att våldet mot svarta kvinnor är 35 procent högre än mot vita speglar framför allt bristen på stabila arbetstillfällen för svarta män.

I Danmark ökar våldet mot invandrarkvinnor nu så kraftigt att de utgör 42 procent av de boende på kvinnojourer. Även här ser vi våldet som något som "deras kultur" bär skulden för – istället för att erkänna vår egen roll i marginaliseringen.
Vi förbiser att vår avvisning, vårt avståndstagande och vår brist på inkludering skapar exakt samma dynamik som vita amerikaner försökte tillskriva svarta: en upplevelse av att inte vara älskad eller önskad. Resultatet blir att offren stänger in sig i just de miljöer de längtar efter att fly från. Det våld vi utövar genom att neka dem en känsla av tillhörighet återvänder till slut som ett angrepp på både dem och vår egen sociala sammanhållning.
Intersektionalitet tvingar oss därför att undersöka "vårt" medansvar – utan att glida över i paternalistiska berättelser som än en gång reducerar de berörda till passiva offer.

Bessie Christian, som visas på sidan 201, berättar om det våld hon utsattes för av sin man

2003 - Philadelphia, MS

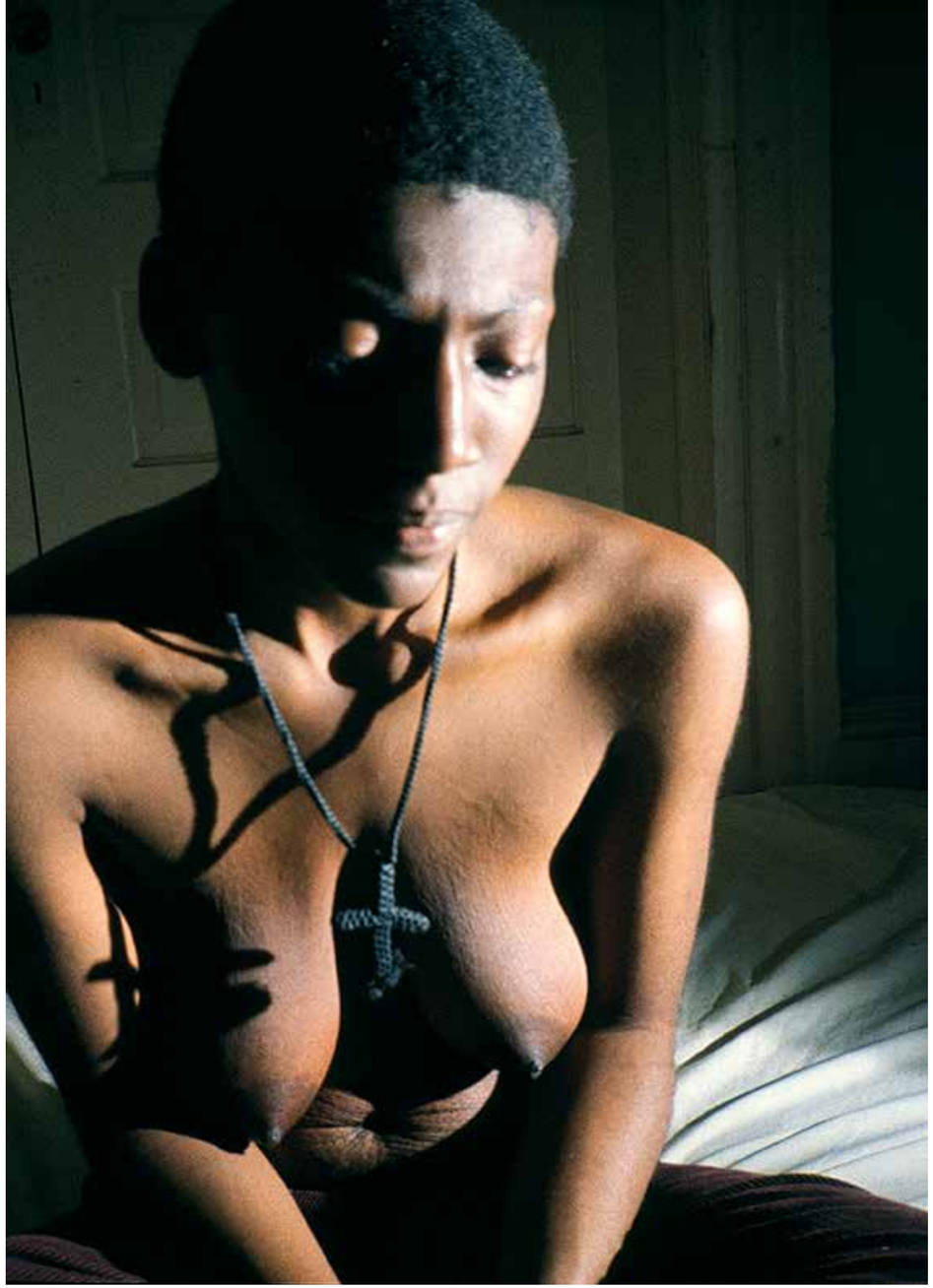
1996 - Selma, AL

1975 - San Francisco

1974 - NYC

1974 – Jacksonville, FL och 1980 när Diane fick min bok med berättelsen samt Annie Hedvards affisch

Lukas 7, 36-50

- Den barmhärtige samariten – i amerikansk version

"Violence is mapped onto black women's lives so early and so deeply that survival itself becomes an act of resistance."
—Saidiya Hartman

"Black women's rage is a reasonable response to a world that refuses to protect them."
—Brittney Cooper

Det enda tillfället då jag lyckades avråda någon från ett överfall var i Greensboro, North Carolina. Jag bodde hos den svarta socialarbetaren Tony, vars far ägde en av de värsta barerna i gettot. Jag tillbringade många kvällar där och en natt träffade jag två kvinnor av den kriminella typen som ville ha med mig hem. Först stal vi lite vin i en butik och sprang ut till en väntande taxi. När vi körde iväg frågade jag nyfiket hur de tänkte betala, väl medveten om att de inte hade några pengar. "Ingen fara", sa de. "När vi kommer fram slår vi ner honom och tar hans pengar."
Det här överraskade mig lite, eftersom jag aldrig tidigare hade försökt slå ner en taxichaufför, men jag hade lärt mig i Amerika att inte säga någonting.
Men i samma ögonblick som chauffören vände sig om för att fråga något kände jag igen honom: Det var Tonys farfar, ägaren till stadens största svarta taxibolag. För en gångs skull ingrep jag. Jag ropade "Stopp!" och sa att han skulle få betalt nästa dag via sitt barnbarn. Därefter slet jag handväskan med pistolen ur flickans hand och knuffade ut dem båda på gatan. De stirrade oförstående, och jag ropade efter dem: "Det är ju Tonys farfar, era idioter!" De skulle knappast ha stannat ändå, men nu hade de åtminstone ingen chans att skada honom.
Jag blev ofta chockad över den brutalitet som vissa av dessa kvinnor visade, både mot män och kvinnor. Just därför kändes det överväldigande när vi kunde uppleva ett ögonblick av äkta vänskap, där jag fick en glimt av den varma mänskligheten under deras hårda skal av våld och dubbelspel ("backstabbing"). Våldet präglade deras vardag så djupt att omtanke och ömhet sällan fick utrymme att blomstra. Deras längtan efter ett annat liv var äkta, men den våldsamma dynamiken omkring dem gjorde det svårt för dem att agera annorlunda. Längtan kvävdes alltför ofta av trycket och spänningarna från ghettots andra fångar. Välbärgade svarta och vita förstod sällan denna kamp och visade ofta ett förakt för ghettokulturen, vilket bara förvärrade förhållandena. Den empati och värme som kanske skulle ha blomstrat i en mer stödjande miljö var svår att upprätthålla under de omständigheter jag upplevde. Det var hjärtskärande att se hur våldet hade blivit en så stor del av deras vardag att till och med deras försök att visa omtanke ofta präglades av brutalitet.
En regnig kväll i Jacksonville, Florida, träffade jag en vänlig kvinna, Diane, vars mamma dock inte ville låta en vit person övernatta. En annan väninna, som var prostituerad, kunde inte heller hjälpa till, eftersom hennes pojkvän vägrade ge mig tak över huvudet. Vi vandrade runt hela kvällen för att hitta ett ställe.
Till slut kom kvinnorna överens om att väninnan skulle "ta en kund" hos en vit taxichaufför, medan jag väntade på ett kafé. En stund senare kom de tillbaka springande, helt upprörda, och sa att jag måste skynda mig. Vi fick ett motellrum, och jag såg att de hade fått mycket mer än de vanliga tio dollarna för en "blowjob" på gatan, men de ville inte berätta för mig hur.
Det var först senare som jag fick reda på

vad som hade hänt. Hon hade lockat mannen in i en mörk gränd, utfört "jobbet" och sedan plötsligt tagit en tegelsten och slagit honom. När han inte föll om använde hon ett stålrör tills han verkade vara död, tog hans plånbok och sprang iväg. Hon tyckte att hon lika gärna kunde ta lite mer än de tio dollarna, så att hon kunde njuta av kvällen med en dos heroin. Men när vi alla tre låg i motellsängen drabbades de två djupt religiösa kvinnorna av samvetskval och bad i timmar: "Åh Gud, låt honom inte dö!", mellan de febrila försöken att hitta en ven att injicera i. Redan nästa morgon var allt glömt. De var mer oroliga för att sova över sig, så att de skulle komma för sent till söndagsgudstjänsten, där de skulle sjunga i kyrkokören.
PS. Jag följde båda mina "barmhärtiga samariter" under många år, men när jag 2003 besökte Diane igen satt en liten flicka på verandan och sa: "Mormor är i fängelse." Hon satt nu i samma högsäkerhetsfängelse som två andra kvinnor från den här boken – alla tre mormödrar. Som jag alltid frågar mina europeiska åhörare:
Har du någonsin känt en mormor som sitter i fängelse? Jag känner tre i bara ett enda amerikanskt fängelse.
Se nästa sida:

1974 – Jag delar säng med den 10-åriga Linda i den fönsterlösa hyddan

1986 – Linda på en biltur med mig under mitt besök

1994 – På besök hos Linda i fängelset, där hon använde min bok

2003 – Tampa, FL – Tillsammans med Linda strax innan hon återigen hamnade i fängelse

Linda – flickan i den röda klänningen – fick alltid min publik att gråta i ett uppriktigt hopp om att hon skulle övervinna förtrycket, född bara några dagar efter Martin Luther King Jr:s ”I Have a Dream”-tal. Hon gav också mig ett vagt hopp om att det skulle gå bättre för landsbygdsbefolkningen i städerna. Därför var det deprimerande att åter se hennes familj, som hade fallit sönder, när jag återvände 1978. Fadern bodde nu ensam i ett litet skjul. Deras hydda hade rivits, eftersom den vite godsägaren behövde marken. Han ägde inte ens skor och gick varje dag åtta kilometer barfota till arbetet. Nu var han alkoholist och talade om de lyckliga åren innan Lindas mamma blev inlagd på psykiatrisk klinik.

Linda och hennes bror Robert bodde hos en fostermor som inte ville låta mig prata med Linda, som jag hade hoppats kunna ta med till Disney World. När Amerikanske Billeder startade i USA drömde vi i gruppen om att anställa Linda – ljus och begåvad som hon var – som programledare för showen. Jag letade efter henne ända fram till 1985. Då steg en man i kostym ut ur en mörk krog och sa med utländsk accent: ”Jag drömde om dig. Gud har skickat dig. Du letar efter Linda. Linda behöver dig.” Den främlingen tog med mig till en ”joint” långt därifrån. Där var Linda, nu förstörd av alkohol och droger. Trots att hon nu var 22 år igenkände hon mig genast: ”Du är han från Danmark” – på en plats där ingen annan kände till Danmark. Ändå kunde jag inte nå fram till henne och körde därifrån skakad.

Hennes ilska och inre rasism hade bara kommit senare än hos de flesta andra svarta barn från den tiden.

Varje gång jag senare försökte hitta henne mellan föreläsningarna satt hon antingen i fängelse för crackmissbruk eller kunde inte följa med mig – nu på grund av de tre barnen, som myndigheterna snart omhändertog. I mina försök att hjälpa henne blev jag vän med hennes crackvänner, som den lika lovande Inez Manns, vars barn också omhändertogs. Innan jag körde den långa vägen till Florida ringde jag ofta till polisen: ”Är hon inne eller ute?”

Efter en hel dags förgäves sökande 1994 körde jag därifrån, deprimerad. Ingen visste vilket fängelse hon satt i nu. På väg ut ur Alachua såg jag i mörkret en svart man gå längs diket. Jag stannade och frågade om han behövde skjuts. Han svarade ja, för han var på väg till ett fängelse i en annan stad för att besöka sin flickvän.

Jag berättade att jag själv letade efter en person i fängelse som jag en gång hade fotograferat som barn. Plötsligt frågade han om jag var från Danmark, för Linda var hans flickvän. Hon hade ofta berättat för honom att den enda vän hon någonsin haft var en vit man från Danmark, som hela tiden återkom i hennes liv.

Efter att ha kört över tusen kilometer på tolv timmar bara för att hitta henne kändes det som en mirakulös gåva från ovan att jag bland Floridas tjugo miljoner invånare just hade hittat den enda som visste var hon befann sig. Jag körde honom genast till fängelset, där han lyckades få dem att göra ett undantag; trots att jag inte stod på besökslistan fick jag lov att träffa Linda ensam.

Det blev ett gripande möte. Jag bestämde mig för att spela in hennes egen berättelse om den barndom som jag själv hade romantiserat i *Amerikanska bilder*, och smög in en liten diktafon i ärmen.

Tidigare ville hon aldrig prata om sin barndom eller se mitt bildspel. Nu använde hon min bok i ett rehabiliteringsprogram. Efter sin senaste dom på fem år ville hon ta sig ur brottsligheten, men det var svårt när hon bara hade ”träsket” att återvända till. Därför behövde hon min hjälp och ville arbeta med *Am. Bil.* Hon grep innerligt tag i mina händer, så att min skuldkänsla fick tårarna att rinna.

Men åren gick, och när jag nästa gång – 2003 – hittade henne som ”fri” långt nere i Tampa, kretsade polisbilar ständigt runt huset där hon bodde med två av sina söner, som nu var gängmedlemmar. Medan jag intervjuade henne strömmade folk in och köpte droger av dem, samtidigt som de paranoidt höll utkik efter drive-by-skottlossningar från rivaliserande gäng. Linda berättade för oss att allt hade gått snett den dagen familjen föll sönder. Gråtande sa hon till sina söner: ”Jag vet att jag inte har varit den bästa mamman. Jag var beroende av crack och satt många år i fängelse och försummade er. Men ibland händer det saker i livet som man inte själv har kontroll över.”

När jag kom hem till Danmark låg det ett brev från henne där:

”Jacob, skicka pengar till en advokat. Nu sitter jag i fängelse tillsammans med båda mina söner.”

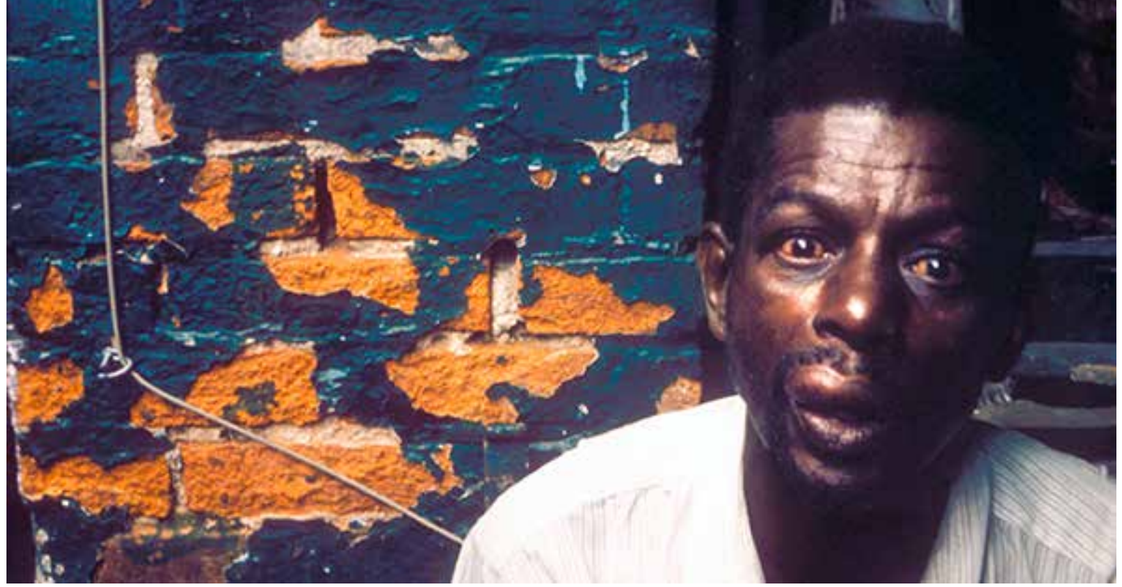
I samma fängelse som två av mina andra gamla väninnor, Inez och Diane (sidan 340) – alla tre är nu mormödrar.

Det slog mig som en blixt att den person som hade bidragit till showens framgång och såg mig som sin enda vän var just den jag svek mest i min egen karriärjakt. Linda fängslades senast 2019, men hennes bror har aldrig suttit i fängelse.

2003 – Den gråtande Linda visar sin son bilderna från sin fattiga barndom för att förklara varför hon hade försummat sina egna barn.

Lång intervju med Linda om hennes barndom och samtal med hennes son om orsakerna till att hon blev narkoman

1973 - Baltimore

1974 - Oakland, CA

1975 - Las Vegas, NV

Illusioner om överflöd: Den ouppnåeliga amerikanska drömmen

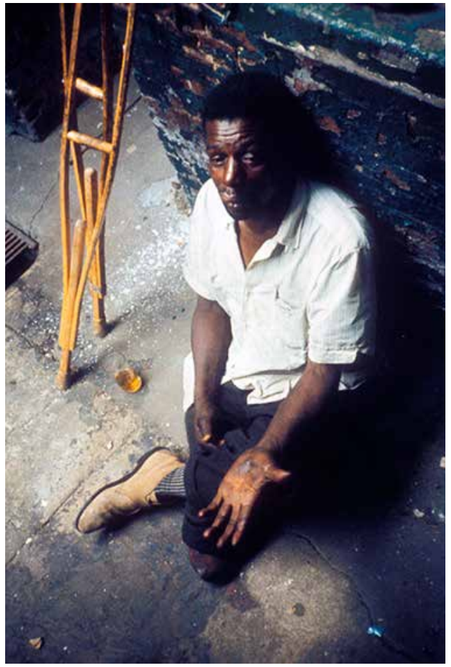
"We must face the reality that, as things now stand, the dream of equality will remain just that—a dream—if we do not begin to take dramatic steps to dismantle the structures of racial caste in America." - Michelle Alexander in "The New Jim Crow"

I vårt försök att förstå ghettots verklighet riskerar vi att förvränga den genom att utesluta och stereotypisera dess invånare. Är det ett försvarsmekanism mot den skuld som uppstår när vi konfronteras med våra egna fördomar och de orättvisa strukturer som vi själva upprätthåller?
Även om våra diskriminerande barriärer är skapade av rädsla och endast upprätthålls därför att våra utstötta sällan har makt att hota andra än varandra, skapar de ändå obehag och ångest hos oss alla.

Därför utmanas vi av till och med en hemlös veteran att bara ge en slant på avstånd och känna oss bättre till mods.

Många av oss är så präglade av de förtryckande mönster vi själva har skapat att vi undviker att engagera oss direkt med honom. Det handlar inte bara om att lyssna på människor som han, utan också om att erkänna vår roll i deras öde – från deras bidrag till vårt välstånd till de krig där de kämpade för en frihet som de sällan själva har upplevt.

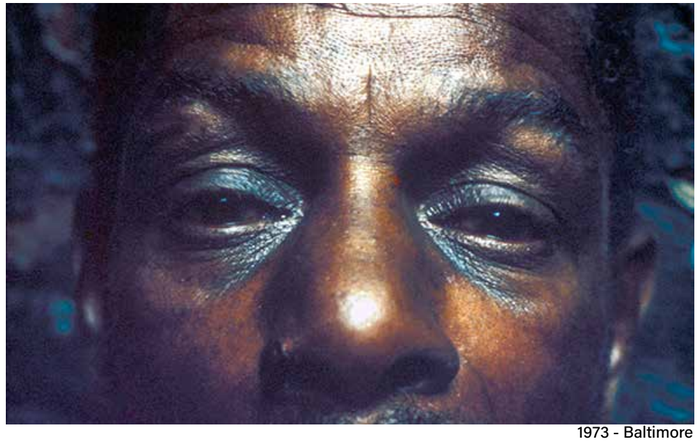
Vågar vi kliva ut ur våra ekokammare och se honom i ögonen? Vågar vi konfrontera det pris han betalar för vår frihet? En frihet som ofta bara återger beroende och orättvisa. Vårt utvecklingsbistånd och våra sociala program ger oss en falsk känsla av moralisk överlägsenhet, samtidigt som vi bortser från de strukturer som fortsätter att drabba de mest utsatta.
Den frihet som vi dagligen bombarderar världens fattiga med utan att låta dem dra nytta av dess fördelar – och friheten att sedan bygga murar mot dem.

1973 - Baltimore

You can get it if you really want – den kraftfulla låten av Jimmy Cliff – illustrerad

.You can get it if you really want!
But you must try, try and try.
You'll succeed at last.
Persecution you must bear,
win or lose you got to get your share
but your mind set on a dream
the harder it seems now.
You can get it if" you really want.
Rome was not built in a day,
opposition will come your way,
but the harder the battle seems,
the sweeter the victory.
You can get it if you really want,
but you must try, try and try,
you'll succeed at last.

1973 - Baltimore

1974 - Apopka, FL

1974 - Morehead City, NC

1974 - New Bern, NC

Paradoxen med ett slutet system i ett fritt samhälle

"History, as nearly no one seems to know, is not merely something to be read. And it does not refer merely, or even principally, to the past. On the contrary, the great force of history comes from the fact that we carry it within us, are unconsciously controlled by it in many ways, and history is literally present in all that we do." – James Baldwin in "The White Man's Guilt"

I Floridas slavläger upptäckte jag tydliga skillnader i hur djupt den psykologiska terrorn hade påverkat sinnet i olika länder. I ett av lägren arbetade endast svarta från Jamaica, och jag blev förvånad över att de höll sin omgivning snygg – till skillnad från afroamerikanerna, som slängde skräp överallt.
Forskare pekar på att skillnaderna kan spåras tillbaka till slaveriets olika former. I Latinamerika och Västindien fanns mer öppna feodala strukturer, där kyrkan ofta förhindrade splittring av slavfamiljer och gav vissa möjligheter till social uppåtgående rörlighet – och frihet.

I USA däremot var slaveriet organiserat på kapitalistiskt vis: Till och med kyrkan definierade slaven som en handelsvara, inte som en människa, och psykologisk flykt var omöjlig. Till skillnad från det mer öppna feodala systemet var det amerikanska slaveriet ett helt slutet system, där krossandet av hoppet bröt ner psyket.
Slaveriet i USA har jämförts med de tyska koncentrationslägren, där man såg effekten av ett helt slutet system. Dagböcker från lägerfångar visar hur till och med intellektuella på kort tid bröts ner till en form av infantil beroende och resignation – ofta utan hat mot vakterna, utan snarare en internaliserad uppgivenhet och ansvarslöshet som liknade psyket hos många amerikanska slavar.
Men även om sådana teorier kan vara lockande för liberaler som vill förklara den särskilda karaktären hos den svarta amerikanska underklassen, slutar de återigen med att lägga ansvaret på det förflutna. Att framställa dagens svarta som formade av slaveriets "karaktär" upprätthåller berättelsen om att integration är omöjlig på grund av ärvda karaktärsdrag. Därmed lägger man återigen skulden på offret för att det inte är integrerat. Den fortsatta marginaliseringen visar däremot att slaveriet lever vidare i dagens strukturer. Att invandrare från Västindien – med samma slavhistoria – integreras betydligt lättare visar tydligt att problemet inte ligger i medfödda karaktärsdrag hos infödda svarta amerikaner, utan i ett nutida system som fortfarande spärrar in och formar sina oönskade i ett slags slutet system.

1974 - NYC

Den tysta döden av självkänsla: Förtryckets psykologi inifrån

"Adults, older girls, shops, magazines, newspapers, window signs—all the world had agreed that a blue-eyed, yellow-haired, pink-skinned doll was what every girl treasured. .... The death of self-esteem can occur quickly, easily in children, before their ego has 'legs,' so to speak. Couple the vulnerability of youth with indifferent parents, dismissive adults, and a world, which in its language, laws, and images, re-enforces despair, and the journey to destruction is sealed."
- Toni Morrison, from The Bluest Eye

Förkrympningen av underklassbarnens sinnen förbryllade mig länge, tills jag började förstå det slutna ghettosystemet. De flesta små svarta barn jag möter är fulla av livsglädje. Men senare blir de inåtvända, sorgsna och stänger, som i självförsvar, in sig i ett skal mot omvärldens förtryckande blickar. Mycket tidigt tar de till sig samhällets negativa förväntningar, och redan från fjärde klass förlorar många tron på sig själva, sina förmågor och sin framtid. De blir så medvetna om systemets hinder att motivationen dör, och de halkar efter jämfört med vita barn. Det tydligaste tecknet på detta vita förtryck är självhatet. Det är självhat när icke-vita barn river av håret på sina svarta dockor eller ritar sig själva i papperskornet, medan vita barn utan att tveka placerar sig mitt i bilden. Det är samma mönster som får bruna barn i Europa att välja bort bruna dockor till förmån för vita.
Som vuxna kommer självföraktet till uttryck i destruktivt beteende gentemot sin egen omgivning: skräp, råhet, misstro och det oavbrutna "back-stabbing" (knivhugg i ryggen) – både verbalt och fysiskt. Alla människor bär på en viss grad av självförakt, men djupet och omfattningen av detta inom den amerikanska underklassen är oroande och bidrar till att ghettona har några av världens högsta brottsfrekvenser, flest upplösta familjer och minst ömsesidigt förtroende.
När man märker aggressionen, som – precis som hos alla förtryckta grupper – långt oftare riktas mot medoffren än mot förtryckaren, och när man ser den nästan sanslösa ilskan hos så många svarta amerikaner, börjar man förstå effekten av det slutna system som vi dagligen spärrar in dem i.

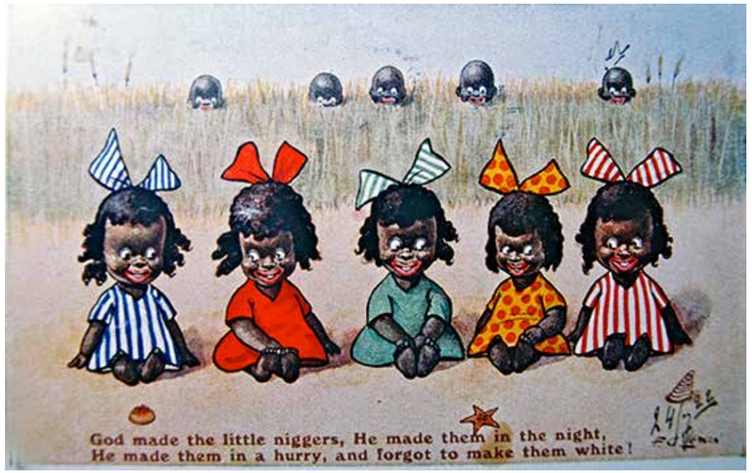
1996 - Selma, AL

Hur vi förvrängde och fortsätter att karikera våra utstötta människors liv

"The worst crime the white has ever committed was to teach us to hate ourselves." - Malcolm X

"No other group has internalized its self-hatred as much as blacks have. It would be difficult to find other groups who behave similarly in that their most esteemed members berate its poorest members." - Michael Eric Dyson

"Det er menneskets natur at hade den, man har gjort ondt" - Tacitus

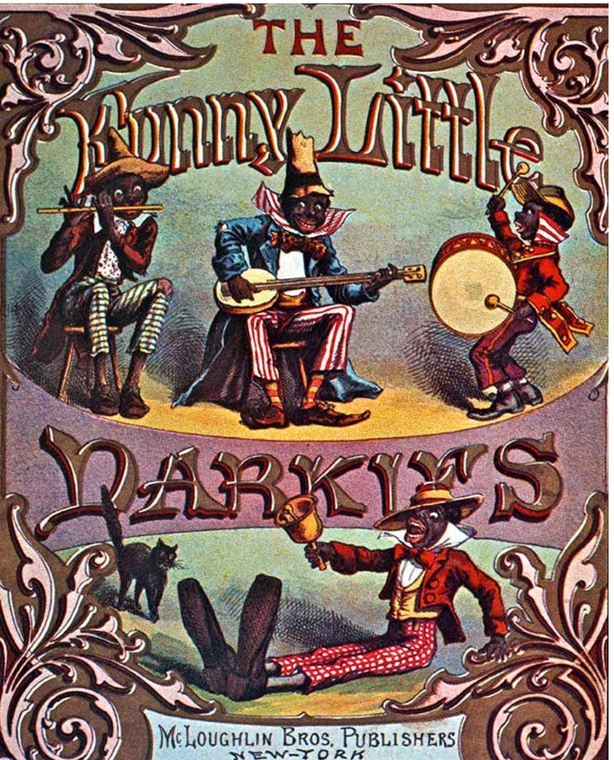

1974 - NYC

1974 - NYC

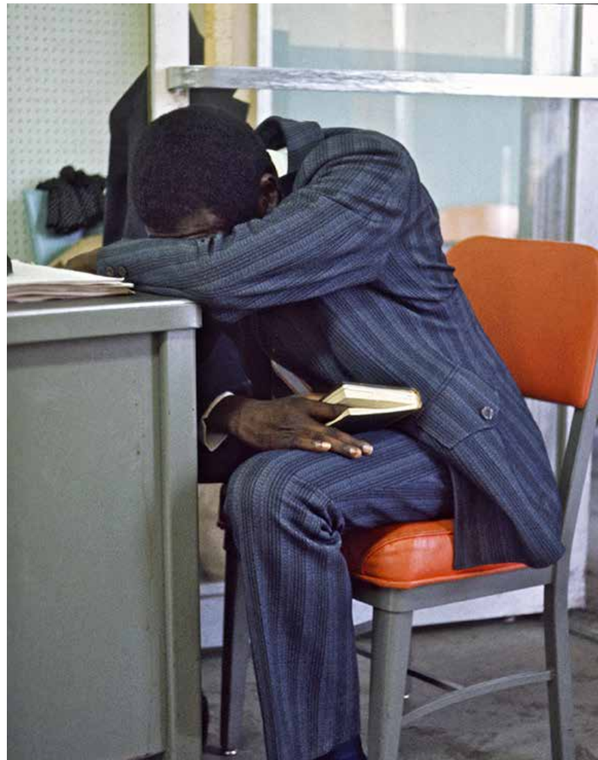

1992 - NYC - Th. 1974 - Liberty City, FL

Brother, what a price I paid!
You stole my history,
destroyed my culture,
Cut off my tonque so I can't communicate.
Then you humiliate, then you separate,
hide my whole way of life
so myself I should hate!

Brother, what a price I paid - – sang av Jimmy Cliff – illustrert

Svart staty Nationalmuseet

Väckarklocka Nationalmuseet

1986 – restauranger överallt i sydstaterna
Nedan 2000 - NYC

1974 - Jacksonville, FL
Nedan 1992 - NYC

1989 - Virginia

"We must resist the temptation to internalize the negative images of ourselves that are projected onto us." - bell hooks

"The purpose of racism is to dehumanize and to degrade, to diminish and destroy." - Roxane Gay

Brother, what a price I paid!
You took away my name,
put me to shame,
made me a disgrace
the world's laughing stock.
Made of me a show, to jeer and to mock,
but your time is at hand
so you better watch the clock!

2026 – Till och med presidenten framställer den före detta presidenten som en apa

1990 – sett på universiteten där jag höll föreläsningar

Hist. foto: Vit kolonialherre som bärs av afrikaner

2008 - Vit med svart chaufför efter att ha sett ”Les Misérables” på Broadway, NY

From the shores of Africa, mainland of Asia,
The Caribbean and Mississippi
Central and South America.
First you humiliate,
then you separate,
you hide my whole way of life
so myself I should hate.
Brother, what a price I paid!
Sister, what a price I paid!
Mother, what a price I paid!

1973 - Philadelphia, PA - Nedan 1997 - NYC

1973 - New Orleans och 1973 - Natzhez, MS

1975 - NYC

1973 - NYC

Tv. 1973 - Baltimore - Nedan 1973 - NYC

Hur svarta invandrare övervinner arvet från slaveriet

"There is a certain sense of pride that West Indian blacks have, which I think comes from our history of resisting colonialism. We were never slaves in the same way that American blacks were slaves." - Michael Eric Dyson, professor of African-American studies

"I came from a country where race was not an issue; I did not think of myself as black and I only became black when I came to America." - Chimamanda Ngozi Adichie, Americanah

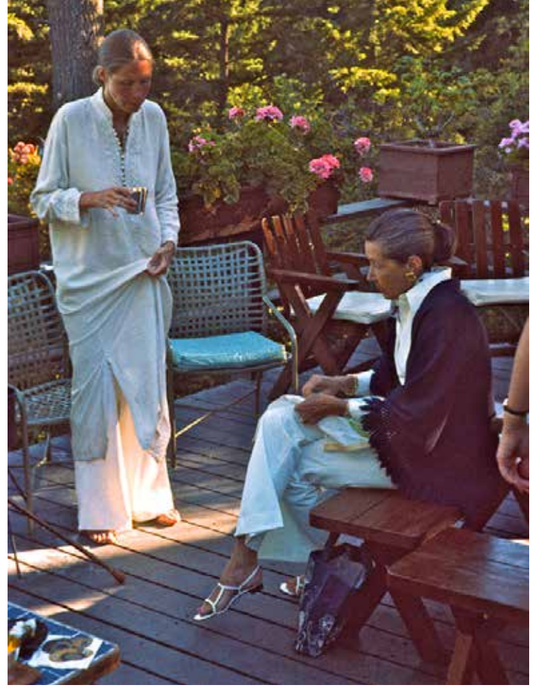
Under min resa genom det land som har den starkaste tron på social rörlighet och till synes obegränsade möjligheter förblev förekomsten av ett slutet system en paradox. Jag kunde inte acceptera den uppfattning om svartas inneboende underlägsenhet som många vita amerikaner bär inom sig: ”Våra förfäder kom hit helt utblottade och klarade sig. Varför kan inte de göra detsamma?”
Först när jag kom nära två sådana ”fattiga” invandrare – Lidy Manselles från Haiti och fru Pabst från Ryssland – lyftes slöjan.
Det är ingen slump att Lidy blev min första svarta flickvän. Amerikanskfödda svarta kvinnor verkade oåtkomliga, instängda bakom en osynlig barriär. Lidy tillhörde uppenbarligen en friare värld. Det slog mig särskilt en dag i Harlem, när vi pratade med en alkoholist och hon utbrast föraktfullt: ”Varför skaffar du dig inte ett jobb?” Hennes okänslighet satte stopp för samtalet. Senare sa hon: ”Jag hatar dem. Jag hatar de där lata djuren.” Jag anade genast att detta var en konflikt som gick djupare än nationalitet: en fri kulturs förakt för en instängd slavkultur. Lidy, som var kolsvart och katolik, förkroppsligade den ”vita protestantiska arbetsmoralen” i mycket högre grad än många infödda amerikaner. Och hon var inget undantag bland dem som anlänt utan bojor.

Genom Lidy fick jag tillgång till den västindiska miljön i Brooklyn, där man arbetar fanatiskt hårt, sparar ihop pengar, talar stolt om utbildning och om en stark familj. De är häftiga motståndare till socialbidrag – till skillnad från de omgivande svarta samhällena, där 40 procent lever på bidrag. Deras kvarter är rena och lika rasistiska mot infödda svarta som de italienska och irländska områdena. På mindre än en generation, snabbare än de flesta vita invandrare, har deras inkomst nått 94 procent av den genomsnittliga amerikanska familjeinkomsten, även om man räknar med de fattiga nyanlända.
I ett land där en procent äger över 30 procent av allt klarar sig invandrare från Västindien bättre än majoriteten av de vita, trots att de kommer från fattigare och mindre välutbildade länder. Infödda svarta har endast 61 procent av de vitas inkomst. Under Kennedy och Johnson upplevde de en uppgång som kunde ha lett till jämlikhet efter flera århundraden, men under Reagan, Bush och Trump halkade de snabbt tillbaka igen. Fram till 1960-talet var en tredjedel av alla svarta invandrare med yrkesutbildning.
Vid elituniversiteten utgör deras ättlingar idag upp till 85 procent av de svarta studenterna, trots att de endast utgör 6 procent av USA:s svarta befolkning.
Varför har USA:s egna svarta så svårt att komma in på Harvard eller Yale? Oavsett förklaringen visar det tydligt effekten av den amerikanska rasismen att små, fattiga öar med betydligt färre svarta än USA kan frambringa så mycket talang. Deras historiska slaveri var i grunden lika grymt, och de härstammar från samma stammar i Afrika. Så vad är det som gör svarta invandrare dubbelt så framgångsrika som infödda svarta amerikaner?

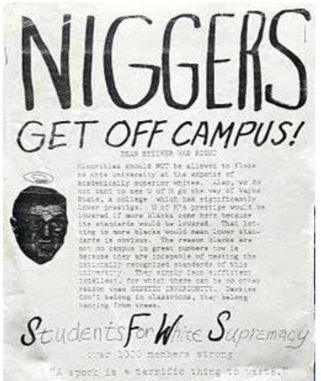
1974 - Apopka, FL

1975 – Palo Alto, CA, på Pabst-familjens bergsranch

Jag såg ofta vita turister skaffa vänner i Västindien bland människor som de upplevde som ”stolta och självständiga”, medan de inte hade några vänner bland ”våra egna nedbrutna och beroende svarta” hemma i USA. Medan rädsla och hat fortfarande präglade relationen mellan svarta och vita i USA, var lynchningar, korsbränningar och rasupplopp – liksom självförsvarsgrupper som NAACP och Black Panthers – helt okända i Brasilien.

1989 – Affischer som jag såg på väggarna en morgon på ett Ivy League-universitet

Min förklaring är att efter slaveriets upphörande försvann de vita från Västindien, vilket lämnade ett samhälle där svarta kunde hitta förebilder bland sina egna och återuppbygga det självförtroende som slaveriet hade krossat. I USA lever svarta däremot fortfarande sida vid sida med en mäktig vit majoritet, som med sin makt att definiera ofta undergräver svartas självkänsla. Det gör det svårt för svarta föräldrar att uppmuntra sina barn med samma auktoritet som västindiska eller judiska föräldrar: ”Ja, mitt barn, det finns rasism här – men du kan ändå klara dig genom att arbeta dubbelt så hårt.”
Svarta invandrares initiativförmåga och uppfinningsrikedom förstörs inte av att de konfronteras med samma vardagliga strukturella rasism som infödda svarta. Deras psykologiska motståndskraft gör det möjligt för dem att blomstra – precis som europeiska judar ofta gjorde trots antisemitismen. Det är inte förvånande att mina infödda svarta vänner i Hartford kallar stadens västindiska invandrare för ”go getters” eller ”svarta judar”. Deras tysta beundran för deras strävan och framgång avslöjar en insikt om att här finns människor som klarar sig, medan de själva fortfarande kämpar med arvet från slaveriet.
Fru Pabst hade, precis som Lidy, anlänt tomhänt, men inte knäckt. Hon kom från en bakgrund som förde henne rakt in i överklassen. Som medlem av den gamla ryska aristokratin förlorade hon allt i revolutionen – utom det viktigaste: sin socialisering i överklassen. Hon kunde därför gifta sig in i rikedom (Pabst-bryggerierna), precis som två tredjedelar av USA:s rikaste en procent föddes in i sin rikedom. Idag äger familjen lantgårdar över hela världen, och jag semestrade hos dem på en gård värd 3 miljoner dollar i Kalifornien.
Jag tyckte om fru Pabst – livlig och kulturellt intresserad – och hoppades att hon kanske skulle ge mig lite stöd så att jag kunde köpa fler filmrullar. Så jag visade henne mina bilder, bland annat pojken i lergraven. Hans värld låg ljusår från fru Pabsts barnbarns, som blev omhändertagna av en tjänsteflicka. Om det inte stod Pabst på ölburkarna som han växte upp med, skulle man inte ana att dessa två barn tillhörde samma värld – och att deras liv på ett eller annat sätt är förbundna. Men när fru Pabst såg mina bilder av människor som slagit sig till apati och alkoholism, ropade hon om och om igen: ”Jag hatar dem! Jag hatar de lata djuren! Varför vill de inte arbeta? Varför tar de inte ett jobb?” Ja, varifrån får fru Pabst egentligen allt det där guldet i öronen – utan att arbeta? Och varför arbetar de där ”djuren” egentligen inte?

Alltid de sist anställda

" 'Last hired, first fired' isn't just about jobs; it's about a way of seeing Black people. It's about the idea that we're less capable, less worthy, less deserving. It's about a system that is stacked against us from the very beginning."
— Ta-Nehisi Coates

Sing a song of sad young men,
glasses full of rye.
All the news is bad again
kiss your dreams goodbye.
All the sad young men
sitting in the bars
drinking up the night
and missing all the stars.
All the sad young men
drifting through the town
drinking up the night
trying not to frown.
All the sad young men,
singing in the cold
trying to forget
that they are growing old.
All the sad young men
choking on their youth,
trying to be gay
running from the truth.
Autumn turns the leaves to gold
slowly dies the heart.
Sad young men
are growing old,
that's the cruelest part.
Misbegotten moon
shines for a sad young man,
let your gentle light
guide them all again.
All the sad, sad, sad young men.

Roberta Flack

1972 - Chicago

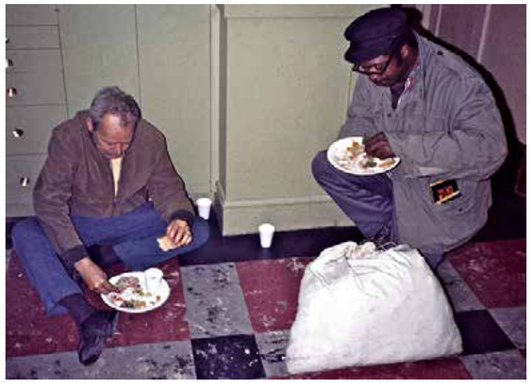

1975 - San Francisco

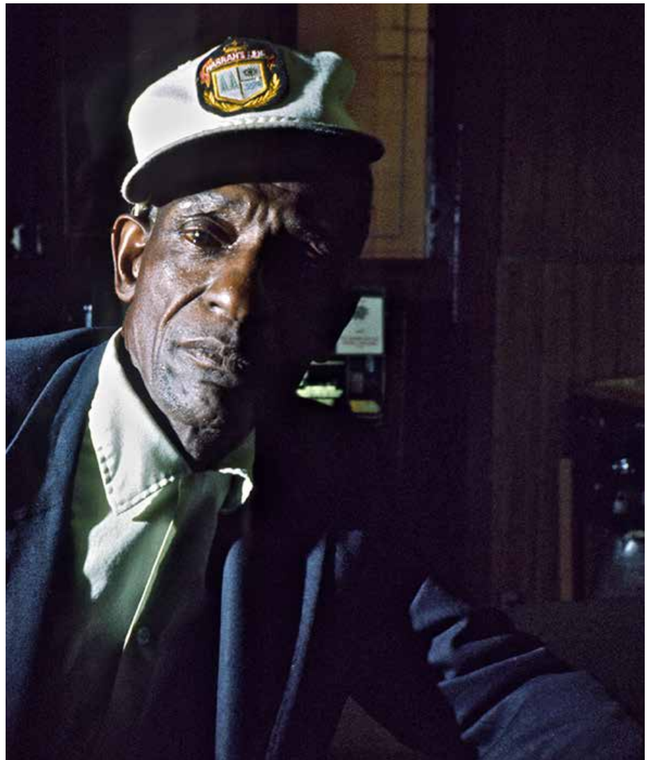
1975 - San Francisco

1975 - San Francisco

1975 - San Francisco

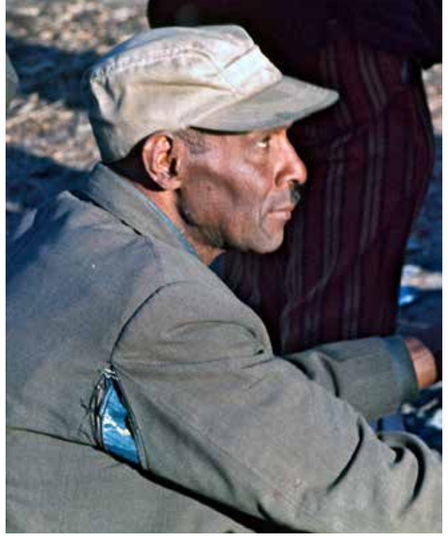
1973 - New Orleans

"Sad young men" – en låt av Roberta Flack – illustrerad

1975 - San Francisco

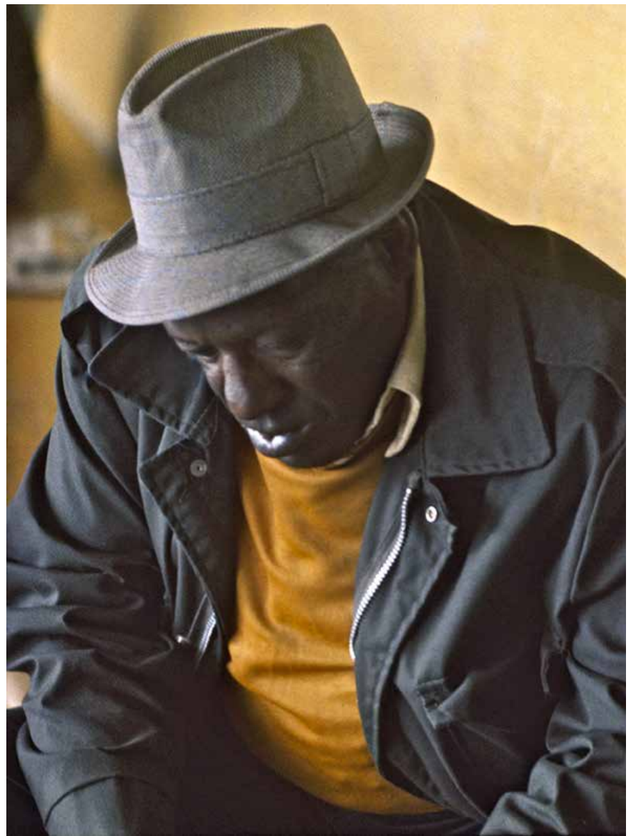

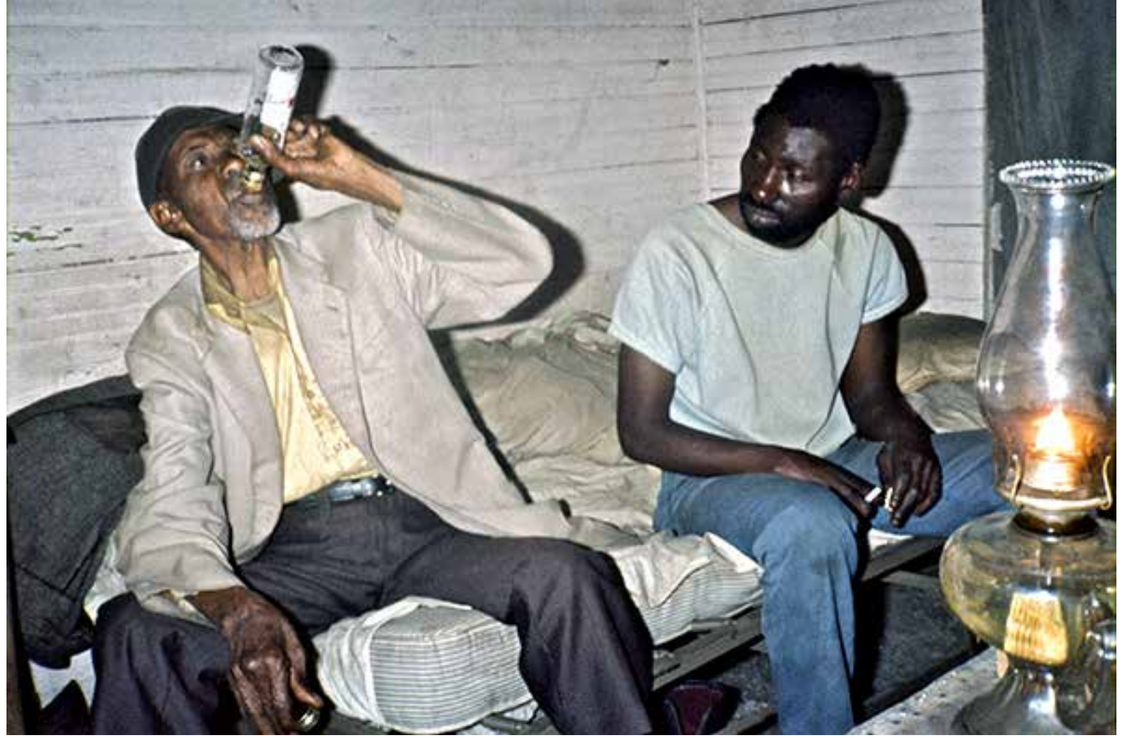
1974 - Raleigh, NC

1975 - Seattle, WA

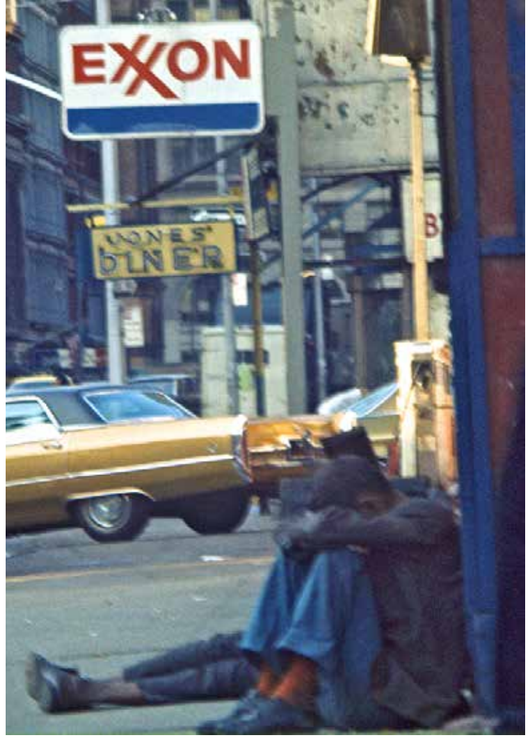

1974 – Washington, NC – historien bakom bilden på sidan 110

1974 - Buckhannon, WV - Jay Rockefeller

1971 - NYC - 1969 – Min kampanj för att bojkotta ESSO

Om att lifta från iskalla fördomar till förståelsens ljus och värme

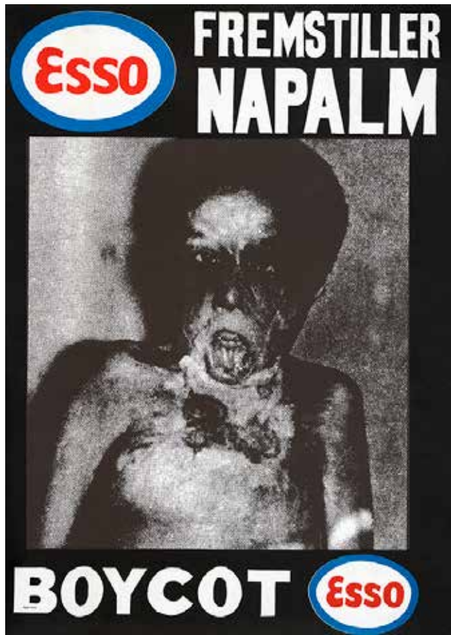
"The rich are different from us, because they have more money, but they've outsmarted us, as a class. They've outsmarted us every step of the way, and we've let them. We've let them buy our politicians and tell us that their interests are our interests." - Ta-Nehisi Coates

Jag får ofta frågan hur det kom sig att jag bodde hos familjen Rockefeller – och varför. Här är historien. Jag lämnade Washington, DC, en vårmorgon 1974 för att besöka fattiga kolgruvarbetare i West Virginia. Eftersom det var varmt gav jag mig iväg i skjortärmar, utan att veta att våren anländer tre veckor senare i bergen. Snart stod jag mitt i en snöstorm vid korsningen mellan Route 50 och Interstate 79. Bergsbor plockar vanligtvis inte upp liftare – "inte ens min egen son", sa en man. Och ser man en man i en snöstorm utan jacka tänker man automatiskt: en rymling.

Så jag stod där en hel dag, så genomfrusen att jag inte ens kunde lyfta tummen. Men ju mer jag led, desto mer kände jag att något extraordinärt måste hända. Som vagabond hade jag utvecklat en nästan religiös tro på att man bara genom smärta kommer till himlen (dvs. till större upplysning). Och att denna starka övertygelse kan smälta berg – eller de kalla hjärtana.

Först efter mörkrets inbrott stannade två advokater till, eftersom min skylt avslöjade att jag var dansk. De tog med mig, och när den ene såg i vilket tillstånd jag befann mig erbjöd han mig övernattning i Charleston. Det var inte direkt "himlen på jorden" att bo hos en arbetsrättsadvokat – men det innebar åtminstone värme. Kort därefter sa den andre: "Där borta ligger Buckhannon, där Rockefeller bor..." och jag förstod genast varför jag hade sett så lite den dagen. Till deras förvåning bad jag dem att släppa av mig där. Jag påbörjade nu en 13 mil lång mörk vandring i en öde snöstorm i bergen, fortfarande i skjortärmar. I staden hittade jag snabbt Rockefellers hus på Pocahontas Street vid det college där han var rektor.

För att förklara min motivation måste jag gå tillbaka till tiden före min USA-resa och mina protester mot Vietnamkriget. Moraliskt upprörd över USA:s användning av napalmbomber, som brände tusentals vietnameser – däribland barn – designade och finansierade jag en affisch: "ESSO tillverkar napalm." Jag sprang runt i hela Köpenhamn och satte upp dem med polisen i hälarna. En iskall decemberkväll flydde jag upp i ett högt träd för att undvika att bli arresterad. Poliserna – som i regel själva var motståndare till kriget – stannade kvar och retade mig hela natten: "Du kan sitta där uppe och frysa, medan vi dricker kaffe i värmen här i bilen." Även om jag frös i min höga tillflyktsort ville jag besegra mina plågoandar. Jag kom inte ner, och de gav upp vid dagbräckningen, och så småningom vann jag mitt moraliska krig. Esso var tvungna att anlita folk för att måla över sin logotyp för att stoppa bojkotten av deras bensinstationer. Det var min första erfarenhet av reklamens makt – jag kom att både hata och älska Esso-logotypen och skapade en överväldigande fiendebild av monstret bakom den: familjen Rockefeller. Samtidigt fick jag veta att Rockefellers stod bakom massakern på 51 strejkande i Colorado 1914. Och att de, med CIA:s hjälp, störtade regeringar – bland annat Irans – för att skydda sina oljekällor, vilket senare bidrog till den islamiska revolutionen. Så när jag stod där i snön och upplevde ett déjà vu av min iskalla natt i trädet, kände jag i min rättmätiga vrede att jag nu hade förtjänat att konfrontera själva "monstret". Och jag bankade på dörren.

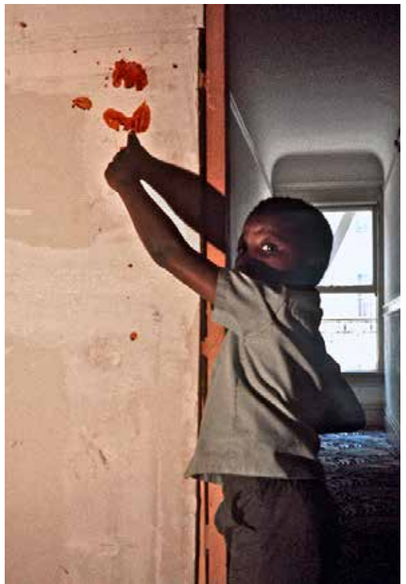
Är överklassens trauman bara ett eko av underklassens?

"Lead poisoning is a form of environmental racism. It is a silent killer that disproportionately affects black children." - Majora Carter

Och vad hände då? Samma sak som alltid händer när jag flyttar in hos monstren i mitt huvud: En vacker ung kvinna öppnade dörren. Jag antog att hon var en av de många tjänstefolken och frågade helt naturligt – jag trodde ju att jag hade rätt att vara där: ”Får jag tala med herr Rockefeller?” Hon sa att han inte var hemma, men att jag kunde komma in och vänta. Även om jag såg ut som ett slags snömonster trodde hon säkert att jag var en student från universitetet. Hon räckte mig handdukar, frågade om jag var hungrig och började laga mat åt mig, eftersom hon inte visste när hennes ”man” skulle komma hem. Make? tänkte jag. Alla mina hatfyllda karikatyrer av Rockefeller hade föreställt gamla män – särskilt efter Nelson Rockefellers massaker på fångarna i Attica. Jag hade varit på begravningarna och kände några av de svarta änkorna (sidan 406). Men Sharon Rockefeller var nästan i samma ålder som jag, och hennes man, Jay, bara tio år äldre. edan hon lagade mat lekte jag med hennes bedårande treåriga dotter Valerie. Sharon lade märke till hur bra vi kom överens och frågade om jag kanske kunde stanna och passa henne när hon snart skulle resa till Europa – hon hade ännu inte hittat någon barnvakt.
Senare kom en väninna förbi och viskade att Valerie var uppkallad efter Sharons enäggstvilling, som hade blivit mördad. ”Mördad? Hur då?”, frågade jag förvånat. Jag var van vid mord i de lägre samhällsklasserna, inte bland de välbärgade. Efter att Sharon och Valerie (vars flicknamn var Percy) hade avslutat sina universitetsstudier hade familjen samlats i en herrgård vid en sjö utanför Chicago. Sharon gick in för att säga god natt, och nästa morgon hittades tvillingen misshandlad och ihjälstucken. Brottet klarades aldrig upp och kastade en bestående skugga över familjen.
På den tiden blev jag inte förvånad över Sharons begäran, eftersom jag var van vid att folk litade på mig. Sedan dess har jag undrat över denna anmärkningsvärda kvinna: Vem skulle så kort efter ett obeskrivligt trauma – efter att en objuden gäst mördat en älskad syster – släppa in en främling som liknade Charles Manson i sitt hem och be honom ta hand om sitt barn?
När Jay Rockefeller kom hem försvann mina inre karikatyrmonster. Jag blev omedelbart betagen av denna varma familj. Han trodde att jag var en av Sharons vänner och frågade aldrig varför jag var där – precis som jag själv nästan hade glömt det. Om jag hade förväntat mig ett monster, så var det min egen projektion; till min förvåning och glädje hade vi nästan samma åsikter. Han var motståndare till Vietnamkriget och kritiserade till och med krigshjälten John McCains napalmbombningar av civila. Efter college hade han rest samma väg som jag för att arbeta bland fattiga kolgruvarbetare i eländiga hyddor, nästan identiska med dem jag hade fotograferat. Han engagerade sig djupt i deras situation genom John F. Kennedys VISTA-program, stannade kvar hos dem som deras talesman och blev till slut deras guvernör och senare senator i Washington. Jag kände genast att han var ”min man”.

1974 - Valerie Rockefeller

En pojke visar var hans familjemedlem mördades – 1975, San Francisco

Th. Sharon Rockefeller med Valerie i 1974 och 1974 - Charleston, SC

Efter flera flaskor vin visade han uppriktigt intresse för mina bilder, och jag berättade upprymt för honom att jag desperat försökte få stöd till en professionell Nikon-kamera och film. Hans svar kommer jag aldrig att glömma: ”Talar du till mig som person eller till stiftelsen? Kom upp till mitt kontor i morgon med din ansökan.” Jag kunde knappt sova den natten av det plötsliga hoppet. Men när jag bläddrade igenom ansökan, som jag alltid hade med mig, upptäckte jag meningen om ”Rockefeller-klanens brutala massaker på 41 fångar i Attica”. Jag skämdes så mycket att jag rodnade. Efter den gästfrihet, värme och tillit de hade visat mig kunde jag inte förmå mig att knacka på dörren. Så jag återvände till mitt vagabondliv med den gamle Rockefellers slogan: ”Varken en dime till banken eller en penny att spendera.” Rasande på mina egna fördomar formulerade jag min nya insikt: Underklassens syndrom med mord och alkoholism är bara en spegelbild av den härskande klassen. Alkoholismen syftade dock mer på andra rika familjer än just denna, som hade tagit emot mig, en fullständigt oinbjuden gäst, med så stor generositet.
Två dagar senare bodde jag hos kvinnan på bilden i en stuga alldeles intill ett Exxon-raffinaderi. Förutom mitt hat-kärleksförhållande till Exxon-logotypen tror jag att det fanns en annan anledning till att jag hamnade hos henne. Under mitt första år i Amerika hade president Nixon undertecknat den nationella miljölagen om att ta bort bly från bensin. Blybensin, som introducerades av Standard Oil (Exxon) för sin ”antiknock-effekt” (oktanvärde), hade försvarats aggressivt av Exxon mot alla försök att förbjuda den. Strax innan jag bröt mot min egen ”antiknock”-vagabondprincip i Jay och Sharons hus – eftersom jag vanligtvis passivt väntade på inbjudningar – hade jag läst nya studier om blys förödande effekter på barn. Jag tänkte på allt det bly som svarta barn utsattes för i ghettobostäder nära motorvägarna i innerstaden (sidan 299?). Det gav mig förklaringen till varför våld och mord exploderade ungefär 20 år efter att blyhaltig bensin blev vanlig. (Pojken här visar mig blodet från en i hans familj som just hade blivit mördad.) Bly spelar också en väsentlig roll i ghettobarnens inlärningssvårigheter och förklarar varför många vita, som Valerie, klarade sig bättre i skolan.
17 år senare, efter en av mina föreställningar på Stanford, kom en vit kvinna fram och bad om att få prata med mig i enrum. Hon verkade arg och sa: ”Jag finns med i din bok.” Jag blev förvirrad, eftersom det nästan inte finns några vita i boken. När hon hittade sidan insåg jag att det var Valerie Rockefeller. ”Förra året”, sa hon, ”kom min rumskamrat hem efter din föreställning och berättade att du skildrade min pappa som alkoholist och massmördare. Jag blev rasande. Men nu när jag själv har sett föreställningen måste jag ge dig en stor kram. Här är mitt visitkort – om du någonsin behöver hjälp, ring.” Det drabbade mig hårt igen: I boken och föreställningen hade jag inte gjort en tillräckligt tydlig åtskillnad mellan Exxon som symbol för förtryck och den kärleksfulla familjen som en gång hade bjudit in mig. Jag upplevde samma överväldigande reaktion från tre andra Rockefeller-barn på universitet runt om i landet, och de bad till och med om mitt råd om hur de bäst kunde hjälpa de fattiga.
Därför förvånade det mig inte att Valerie – med sitt tunga bagage av både smärta och privilegier – slutade som lärare för ungdomar med inlärnings- och känslomässiga problem i Harlem. Jag såg en rak linje från vårt första möte i hennes barndomshem till hennes sociala engagemang som vuxen. Hennes föräldrars långa historia av socialt arbete hade tydligt format henne. Parallellt med de svarta barnens nedärvda trauman funderade jag ofta på om hon också bar på några av sin mors – men jag har inte frågat henne. När vi senast hade kontakt år 2023, nu när hon var ordförande för Rockefeller-stiftelsen, slogs jag av hur överens vi fortfarande var om allt. ”Jag är fortfarande hyperkritisk och fördömande mot människor med pengar!”, skrev hon. Hon är också aktiv i Rockefeller-familjens kamp mot Exxon/Mobils klimatförnekelse. ”Som ättlingar har vi en särskild skyldighet att bekämpa klimatförändringarna”, säger Valerie.

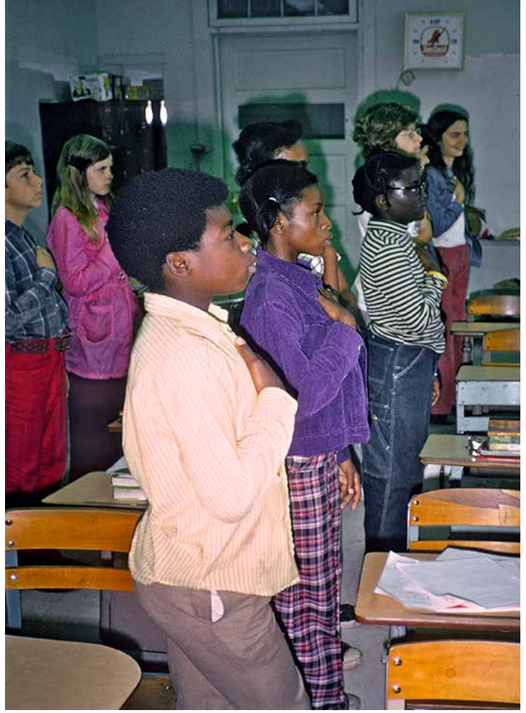

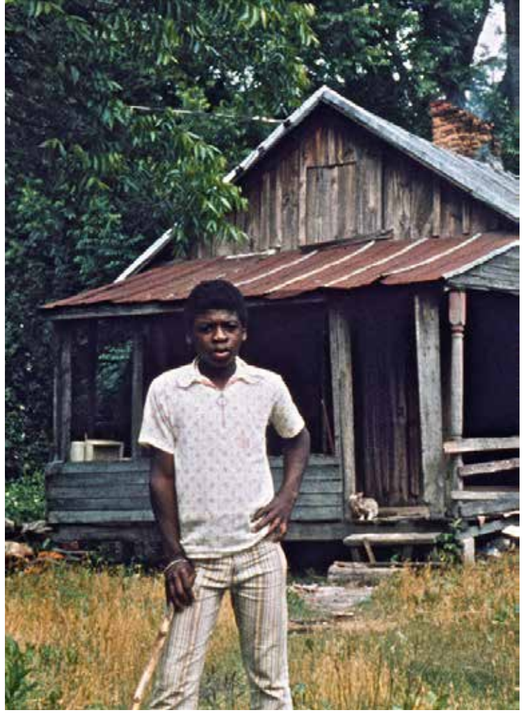
1974 - Washington, NC

1974 - Washington, NC

1974 – Washington, NC. Robert i skolan

1974 – Washington, NC. Robert hemma

1974 - Jersey City, NJ

1973 - Tunica, LA

Åtskilda och ojämlika: Felaktig utbildning i svart och vitt

"Education is indoctrination if you're white - subjugation if you're black." - James Baldwin

Integrationen av svarta och vita skolbarn var en av medborgarrättskampens största framgångar. Men när många välbärgade liberaler vägrade att låta sina egna barn delta, saboterade de i praktiken processen och skapade ilska bland fattiga vita, som inte hade råd med privatskolor.
Förhållandena i skolorna var kanske den mest chockerande aspekten av min resa. Jag hade aldrig stött på så många hjärntvättande fraser som ”Människor värdesätter frihet framför allt annat” i kombination med ett nästan totalt förtigande av den svarta historien. I dag förbjuder vissa skolor till och med ”kritiskt tänkande” eller böcker av svarta författare som nobelpristagaren Toni Morrison.
Denna totalitära likriktning – understödd av trohetslöften till ”en nation, under Gud, odelbar, med frihet och rättvisa för alla” – står i skarp kontrast till det slavbindande tillstånd som hamras in i svarta barn i förfallna ”ghettoskolor” med plywood eller galler för fönstren. Här innebär skolgången sällan upplysning eller tillgång till självständigt kritiskt tänkande.
I teorin ges frihet och rättvisa till Robert, som här ses svära trohet i Washington, North Carolina, för att därefter gå hem till sin hydda med fler råttor än böcker. Att täcka fönstren med ”stars and stripes” hjälper till att hålla kylan – och hans amerikanska dröm – ute.

1974 - Washington, NC

1972 - Canarsie, NY

1972 - Canarsie, NY

1972 - NYC

1973 - Louisville, KY

1972 - Canarsie, NY

1974 - South Boston

De vita flyktingarnas våld mot svarta och bruna barn

"The school system in the South was set up to perpetuate the myth that black people were inferior to white people. The school system in the North was set up to perpetuate the myth that black people didn't exist." – James Baldwin

Jag såg våldsamma strider i städer överallt när svarta försökte bryta sig ur den påtvingade rasåtskillnaden och ge sina barn en likvärdig utbildning genom att skicka dem med bussar till skolor i vita kvarter.

"När poliser och soldater måste eskortera barnen i bussarna, och rasande, stenkastande vita måste hållas bakom barrikader för att skydda svarta barn, lär vi dem redan på deras första dag i den vita världen att Ku Klux Klan finns i hjärtat hos varje vit" – som jag en gång felaktigt skrev.
För i mitt arbete med KKK upptäckte jag senare att klanmedlemmarnas egna barn ofta är de enda vita i helt svarta skolor – helt enkelt för att de är för fattiga för att flytta bort från svarta skolor och kvarter.
"Svarta skolor" är precis vad många danska föräldrar kallar skolor och gymnasier med en övervikt av nyanlända, och som de idag själva flyr från. Den generation som som ungdomar på 70-talet självrättfärdigt fördömde amerikanernas rasism, när de ser mitt bildspel.

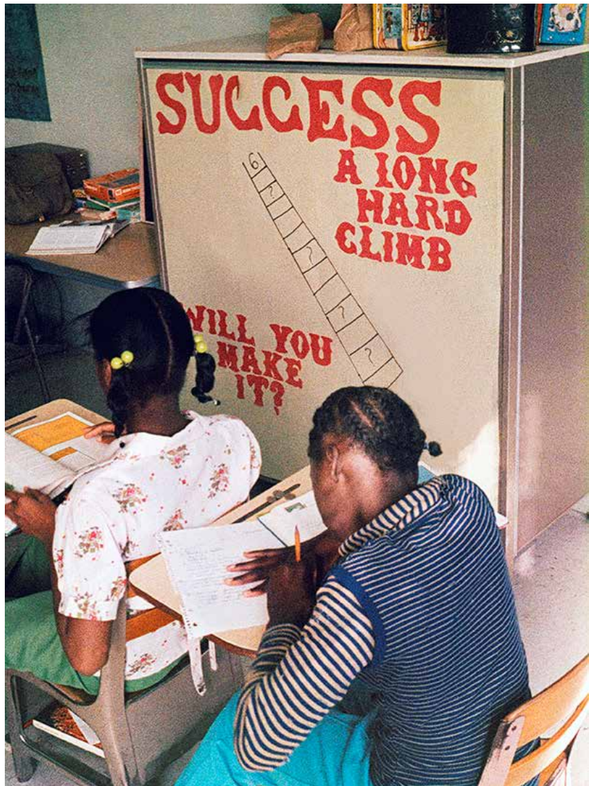

1974 - San Francisco

1972 - Canarsie, NY - 1974 - South Boston - Th. 1974 - Washington, NC

1971 - East St Louis, IL - Nedan 1974 - Jersey City, NJ

1989 - Harlem, NY

Hur skolor lär barn från underordnade grupper att klandra sig själva och acceptera förtrycket

"The education system in this country - especially for poor, black people - is not designed for you to succeed. It's not designed for you to question anything. It's not designed for you to challenge the system. It's designed to keep you in line." - Angie Thomas, The Hate U Give

Det är svarta skolbarn i ett amerikanskt ghetto som här har spelats in på band, men samtalet kunde lika gärna ha spelats in idag bland bruna ghettobarn i Europa:

– Vi borde vara vänner med de vita, precis som Avis. Hon är min vän och hon är vit.

– Vänta bara tills hon blir vuxen, då kommer hon att vara borta från den här världen.

– Hur vet du att hon kommer att lämna den här världen?

– Hon kommer inte att lämna världen, men hon kommer att lämna det här landet.

– Borta från det här landet eller borta från det här ghettot?

– Borta från det här landet, ghettot eller vad det nu är ...

– Hon kommer fortfarande att vara min vän.

– Hon kanske vänder sig mot dig. De kanske kommer att hjärntvätta henne.

– Men en vit person är fortfarande en människa!

– Varför behandlar de då en svart människa som om hon vore ett djur?

– Vi måste ha gjort något fel!

När man ständigt får höra att man inte hör hemma är det inte förvånande att många föräldrar i getton är emot skolintegration, även om de vet att gettoskolor inte fungerar. Att berövas en bra utbildning i sin egen skola känns mindre smärtsamt än att utsättas för illusionen om att höra hemma – och sedan bli avvisad igen. För även i integrerade skolor kväver vi motivationen och livsglädjen hos de barn som vi redan har marginaliserat.

Över hela världen formar lärare omedvetet eleverna efter de förväntningar de har på dem. Om man utser en slumpmässig grupp i en klass som "potentiella akademiska strävare", kommer barnen efter ett år att leva upp till förväntningarna eftersom läraren omedvetet ger dem mer uppmuntran och mer uppmärksamhet.

I ett herre-slav-samhälle får de barn som förväntas bli "slavar" (dvs. ingenting) automatiskt en sämre undervisning – oavsett om läraren är svart eller vit, och oavsett om skolan är integrerad eller inte.

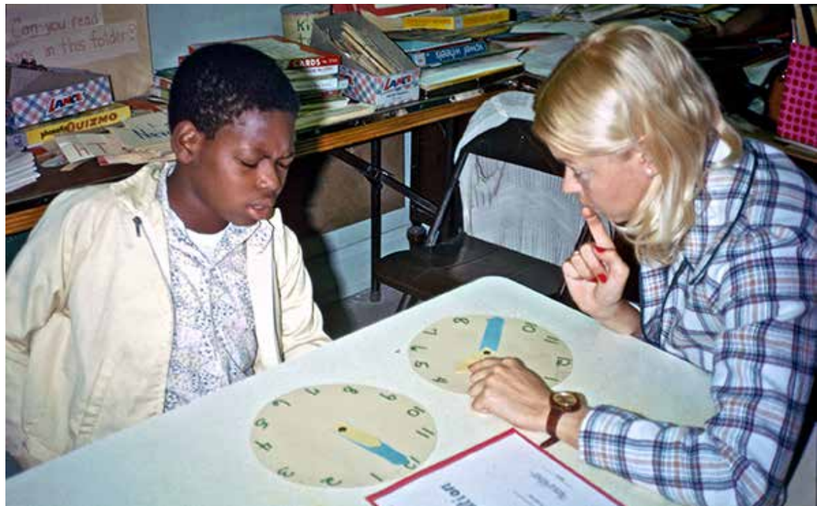
En sådan omedveten särbehandling, som delar in eleverna i "smarta" och "tröga", kan få katastrofala konsekvenser för barnens självkänsla. Ett skolförsök visade detta tydligt när en dator felaktigt placerade de "tröga" barnen i den "smarta" klassen och tvärtom. Ett år senare uppförde sig de "långsamma" barnen som om de vore kloka, och de "kloka" som om de vore dumma – början på själva ghettobildningen.

Jag träffade lärare och till och med rektorer som omtalade sina ghettolever som "djur", och såg hur små barn tog det till sig och började se sig själva som råttor.

Även i min egen skola i Danmark lärde jag mig hur destruktiv lärarnas bild av ett barn kan vara. Jag talade en lantlig dialekt som lät "dum" och "oartikulerad" i öronen på lärarna i staden, där de talade "korrekt" danska. De undvek mig omedvetet, och sakta blev jag inåtvänd med tillfälliga våldsamma utbrott av "dumt" beteende. Jag tappade lusten att lära mig och fick genomgående betydligt sämre betyg än de andra. Till slut tvingades jag låta mig "kastas ut", vilket lyckligtvis senare gjorde mig till en vagabond med gatuvisdom.

Men om jag, utöver ADHD, också hade varit svart eller brun i ett rasistiskt samhälle, där vi omedvetet försöker hålla sådana "olärbara" personer utom synhåll tills de blir "beteendemässigt ohanterliga", kunde jag förutom att bli "gatuvis" lika gärna ha hamnat som "brottsling", "narkoman", "socialbidragssnyltare" eller i någon av alla de roller som det "kasta bort"-samhället skapar och placerar sina oönskade i.

Ovanstående intervju med skolbarn – illustrerad

1974 - Washington, NC

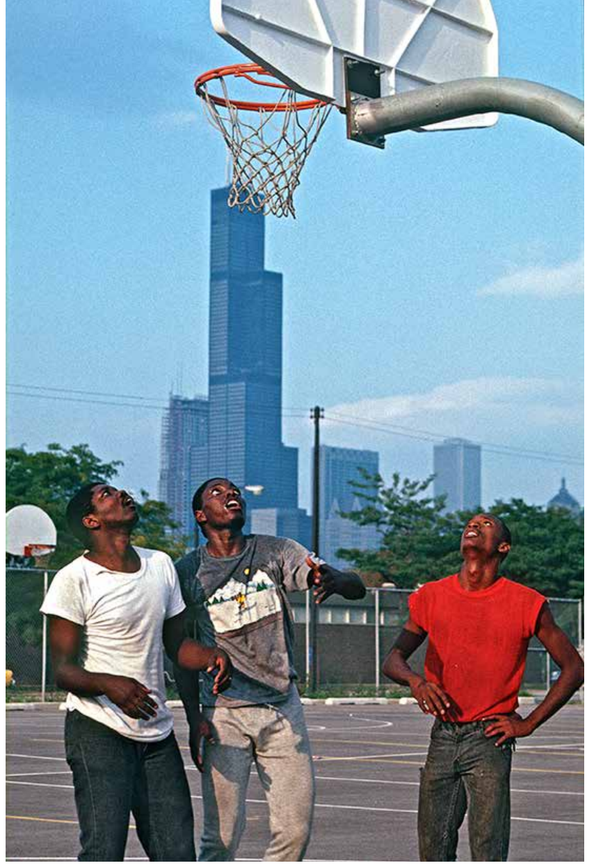
Om att bryta stereotyperna: Stärka svarta och minoritetsbarn genom utbildning

"Culturally relevant pedagogy aims not just to impart knowledge, but to empower students to challenge the status quo and to question societal norms." - Gloria Ladson-Billings, from "The Dreamkeepers: Successful Teachers of African American Children"

För att undvika anklagelsen om att vara en förlängning av herre-slav-samhällets piska hittar lärarna ofta nya sätt att lägga skulden på eleverna. Liberaler hävdar att ghettobarnens ”bristande motivation” och ”nedsatta inlärningsförmåga” beror på ”kulturell deprivation”, eftersom de kommer från hem där det inte finns andra böcker än kanske Bibeln eller Koranen. Kan det tänkas att lärarna själva är fångade i ett slutet system, när jag så ofta hörde dem hävda: ”Våra skolor är inte dåliga, vi får bara dåliga elever” – och därmed själva skapar dessa ”dåliga elever”?
För det är värt att komma ihåg att högt motiverade och socialt medvetna lärare på skolor ledda av Black Panthers eller svarta muslimer lyfte sina ghettobarn till nationell (vit) nivå. Muslimska skolor i Danmark har på liknande sätt stärkt invandrarbarnens självkänsla och skickat fler vidare till gymnasiet än till den allmänna skolan. Samma förväntningsbaserade lärande ses i andra förtryckande system: Amerikanska kvinnor från flickskolor klarade sig senare bättre än kvinnor som hade gått i integrerade skolor präglade av samhällets patriarkala förväntningar.

Om vissa vita fortfarande har svårt att se vårt eget kasttänkande i ögonen, måste vi påminna oss själva om att nästan inga män för 50 år sedan betraktade sig själva som sexister — även om statistiken tydligt visar hur många kvinnor vi då höll borta från högre utbildning genom att ge dem känslomässiga blockeringar som hindrade dem från att bli läkare, advokater och forskare.
När vi ser samma ”fjärdeklass-syndrom” – den årskurs där marginaliserade svarta och bruna barn i både USA och Europa börjar halka efter – måste vi dra slutsatsen: Antingen behöver vi hjälp att bearbeta vårt dominerande kasttänkande, eller så måste barnen i den underordnade kasten skyddas i separata skolor med starkt engagerade lärare, ”räddande änglar”, som kan återställa den självkänsla som vi så tidigt stjäl från dem.

Tyvärr är jag själv en aktiv del av denna rasism. Efter månader på övervägande vita universitet märker jag ofta att jag börjar tänka i samma rasistiska mönster om ”svarta” som studenterna – tills jag ”avhjärntvättar” mig själv genom att flytta tillbaka till mina svarta vänner i gettona.
Isolerade i den normgivande kasten Danmark sker samma sak gentemot dem vi kallar ”muslimer” eller ”perkere”.
Fångad i de högre kasternas privilegieblinda tänkande, med en benägenhet att hitta fel hos ”de andra”, bidrar jag själv till att skapa fientliga och självuppgivande attityder hos våra utstötta.
För det är blindhet när vi utåt kräver integration, men i vårt inre tänkande ”tar avstånd från”, fruktar och i slutändan förstör just dem som vi borde integrera oss med.

1990 - Chicago

1990 - Chicago

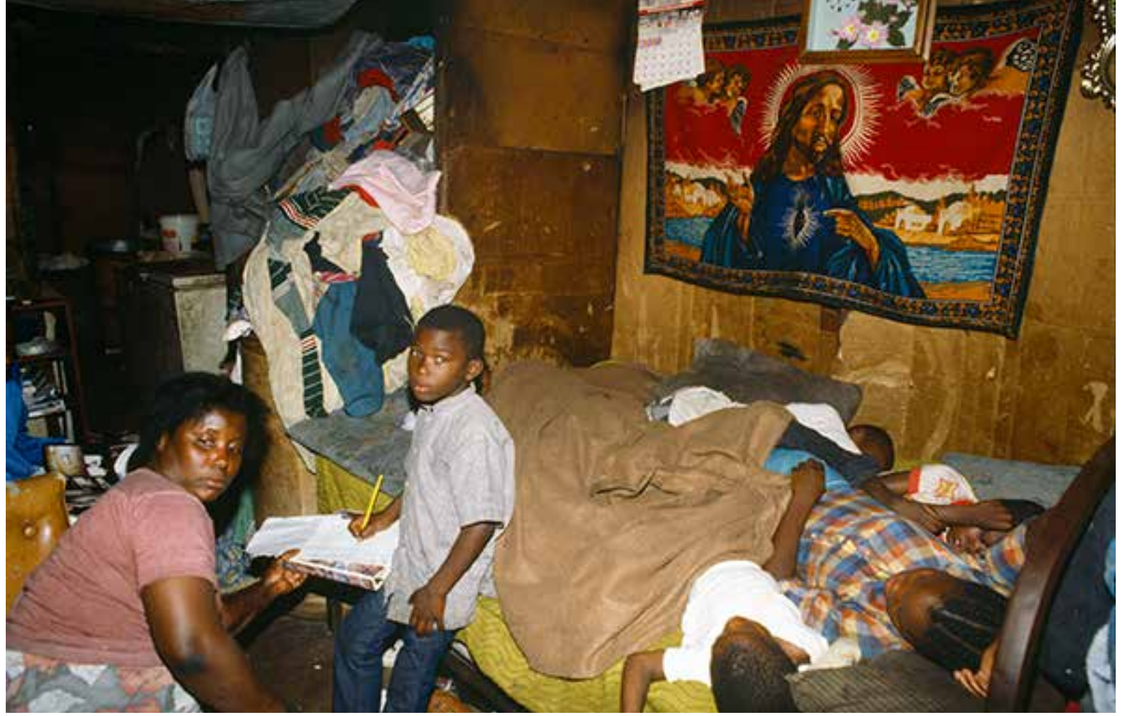

1989 - NYC

Modsat sida th.
1974 - Greensboro, NC
tv. 1972 - Detroit

1990 - Burke County, GA

2009 – Före avslutningsfesten på high school i Natchez, MS

Att bygga broar över klyftor: Solidaritet med de utstötta eller apartheidens envishet

"Education is no equalizer—rather, it is the sleep that precedes the American Dream. So wake up—wake up! Lift your voices until you've patched every hole in a child's broken sky." —Amanda Gorman, The Hill We Climb

I Los Angeles såg jag ett vackert exempel på rasövergripande solidaritet, när studenter från Västindien bildade en organisation för att motivera infödda svarta att inte hoppa av high school och college – nästan som en modern version av den underjordiska järnvägen, där fria svarta hjälpte andra att ta sig ur slaveriet.

Jag kan inte klandra vita för att de bildar sig rasistiska föreställningar om svartas förmågor när de ser svarta hamna efter i betyg över hela landet – både i segregerade och integrerade skolor. Men vi glömmer att samma förtryckande tankesätt har internaliserats av svarta generation efter generation. Föräldrar, vars egen självkänsla har krossats i ett samhälle med vit majoritet, har haft svårt att ge sina barn hopp om framgång.

Svarta från Västindien, som växte upp i länder med svart majoritet, var däremot bättre rustade att motstå denna psykologiska nedbrytning. Upp till 85 procent av mina "svarta" studenter vid Ivy League-universiteten berättade att de var av västindiskt ursprung, hade en västindisk förälder – eller var adopterade av vita.

Hur djupt denna förtryck påverkar oss alla framgår av bilden av en grupp svarta tonåringar. Flickan hade som spädbarn adopterats av svarta i gettot och uppfostrats till att "vara svart": tänka svart, uppföra sig svart och klä sig svart. Hon har nästan ingenting gemensamt med vita; hon kan inte ens tala "vårt språk". I vita hem såg jag det motsatta. Svarta och vita, palestinier och judar, infödda och invandrare, män och kvinnor – alla drabbas när föräldrar för vidare de mönster av förtryck som de själva har utsatts för.

1973 - Baltimore

Båda parter förlorar både förmågan och lusten att uppträda mänskligt mot motparten. Innerst inne ger vi upp och beslutar att integration är en absurd etnisk alkemisk process – som att försöka blanda olja och vatten. De frisinnades hektiska försök att skaka om systemet, så att elementen splittras för ett ögonblick, är bara en kosmetisk humanisering av förtrycket.

Det motsvarar att rösta på Obama medan apartheid fortfarande sitter i hjärtat, precis som han själv beskriver i *Modet att hoppas*. Till slut övergav till och med Högsta domstolen illusionen genom att avskaffa den positiva särbehandlingen som skulle ha placerat svarta där de naturligt skulle ha befunnit sig – om de hade levt i ett fritt samhälle utan vårt förtryck.

Så frågan kvarstår: Finns det överhuvudtaget något hopp?

1973 - Indianapolis, IN

Kärlekens skuld och kastinstinkt

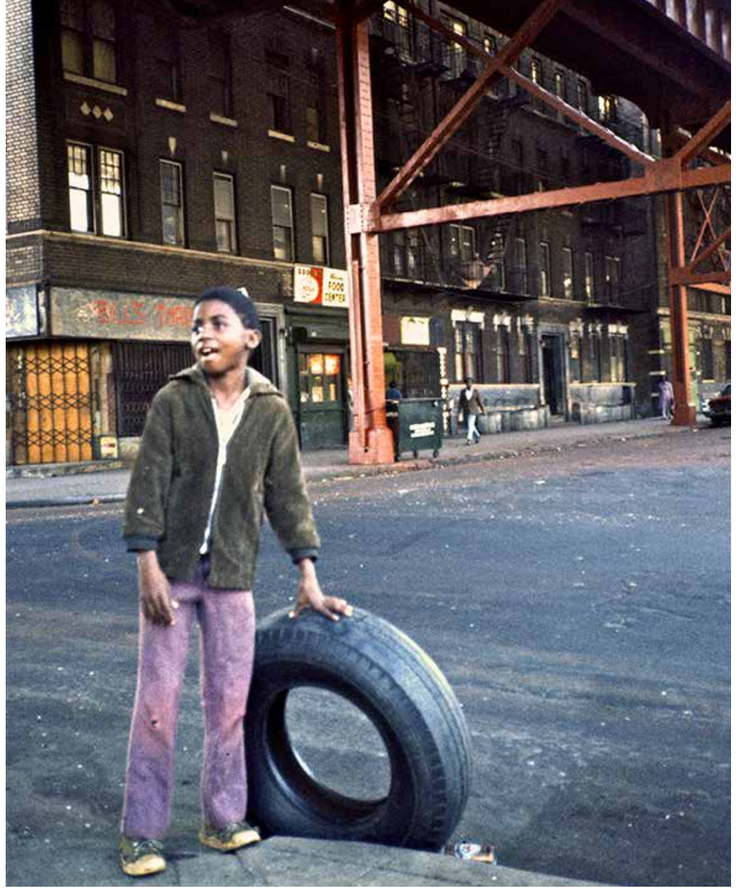
"Caste is insidious and therefore powerful because it is not hatred, it is not necessarily personal. It is the worn grooves of comforting routines and unthinking expectations, patterns of a social order that have been in place for so long that it looks like the natural order of things." - Isabel Wilkerson

Ja, till och med uttalade rasister säger ofta: ”Om vi bara kunde adoptera alla svarta barn, så att de kunde bli precis som vi.” Det är den klassiska rasistiska vändningen om ”de andras” fel – men utan egentligt hat. Precis som européer jublar när bruna ”muslimer” konverterar, glömmer de att det är kulturen, inte hudfärgen, som väcker deras motvilja.

Jag ser denna obekväma förhoppning tydligast hos vita universitetsstudenter, som i sin liberala skuldkänsla försöker nå ut till svarta elever – samtidigt som den motsatta skuldkänslan håller dem tillbaka: föräldrarnas icke-verbala varningar under barndomen, uttryckta genom blickar, dörrlåset som klickade till när bilen närmade sig ett svart kvarter, osv.

Det är skrämmande att svika sina föräldrars kärlek, som de i bakhuvudet känner dra i motsatt riktning. När de sträcker sig ut i progressiv kärlek bromsas de av reaktionär kärlek. De blir obekväma och nedlåtande gentemot svarta, som reagerar med djupt rotad ilska och fientlighet – inte för att de hatar vita, utan för att de själva har genomgått en parallell, omvänd förtryck.

De känner genast nedlåtandet, och deras avvisande bekräftar de vitas rädsla – nu rädslan för att bli avvisade. Därmed fortsätter spiralen: Vit skuld skapar svart ilska, som i sin tur skapar ännu mer vit skuld. Förtryckaren och den förtryckte formar varandra, eftersom ingen av oss är fri. Förlusten av ”frihet” är själva essensen i varje kastväsende: Vi reagerar inte längre på det sätt som människor utanför systemet skulle betrakta som ”normalt” eller ”mänskligt”, utan på det sätt som systemet har konditionerat oss till.

1974 - Brownsville, NY - Nedan 1974 - Palm Beach, FL

1975 - San Francisco

Den mest förödande rasismen i dag föds alltså inte ur hat, utan ur kärlek – ur önskan att skydda våra barn mot det som vi själva lärde oss att frukta. När jag tar med vita människor till svarta fester i USA eller till bruna fester i Danmark bryter de ofta ut i gråt av skuldkänslor. De upptäcker plötsligt hur mycket de omedvetet har demoniserat ”de andra”, och hur mänskliga de i själva verket är.

Tårarna avslöjar den brutala sanningen:
Vi är alla offer för kastväsendet.

"For there is always light, if only we're brave enough to see it. If only we're brave enough to be it." - Amanda Gorman, "The Hill We Climb"

Mellan svart och queer: Speglingar av samma kamp

"Black homophobia is a weapon wielded against Black people, a tool of white supremacy designed to keep us divided and powerless. It's time we recognize it as such and work to dismantle it." - Danez Smith, "Don't Call It Love"

Ju mer jag lärde mig om den självförstärkande effekten av att vara utstött, desto svårare blev det att fördöma vita för rasismen. Även för mig – och för afrikanska och karibiska invandrare som inte formats av USA – var det svårt att alltid reagera ”mänskligt” gentemot dem som är fångade i en paria-kultur.
De vitas klumpiga beteende gentemot svarta blev särskilt förståeligt när jag jämförde det med mina egna svårigheter att vara fullt mänsklig gentemot dem som var instängda i det homosexuella ghettot i mitt heterosexuella samhälle.

Min inställning till homosexuella hade varit ”liberal”. Jag hade inte lärt mig hat, men jag hade – lika effektivt som i Saudiarabien – bidragit till att tvinga dem under jorden under min danska barndom.

Som liftare behövde jag därför inte träffa många självhatande, dolda homosexuella innan jag kände mig moraliskt förpliktigad att delta i världens första öppna homosexuella rörelse i San Francisco. Här lärde jag mig av mer radikala aktivister att liberaler ofta var den verkliga befrielsens mest listiga fiende. Vår djupa känsla av heterosexuell överlägsenhet förblev opåverkad av vår oro för de homosexuellas ”sak”.

Med vårt nedlåtande ”vi måste acceptera homosexuella” uteslöt det liberala ”vi” alltid just den minoritet vars integration vi uppmanade till.

Mycket har förändrats sedan dess, men i många länder måste de förtryckta fortfarande kämpa inte bara mot verklig bigotteri och hat, utan också mot ”tolerans” – en nedlåtande medkänsla som betraktar deras existens som något beklagligt snarare än något normalt.
När queers i århundraden hindrades från att fritt kyssas eller hålla varandra i handen utan rädsla; när lagar i de flesta stater lärde dem att se sin egen sexualitet som avskyvärd, så att de internaliserade heterosexuellas normer; när de, särskilt som unga, tvingade sig själva genom smärtsamma, fruktlösa försök att ”räta till sig” – då skapade vi en psykologisk skada som påminde om svarta som rätade ut sitt hår för att kunna passera som vita.
Till slut tvingades de in i liknande segregerade getton som de svarta, med egna subkulturer och uppror.

1982 - San Francisco

1992 - NYC - Bund 1989 - Washington, DC

Att jag tidigt stödde HBTQ-rättigheter uppmärksammades. Det var svarta homosexuella som filmfestivaldirektören Albert Johnson och teaterdirektören Burial Clay (mördad en vecka efter att ha satt upp min föreställning), som först bjöd in Amerikanske Billeder till USA. Senare bodde jag hos den svarta gayaktivisten Lawrence Andrews, medan han hjälpte till att etablera vår teater i San Francisco. Han bjöd in mig att arbeta med Black and White Men Together för att konfrontera den rasism han såg bland sina medlemmar: ”De vita kan ligga med oss, men efteråt vill de inte ha något med oss att göra.”
Klyftan mellan bögar och lesbiska var ännu större på den tiden, men under 1980-talet såg jag hur lesbiska lämnade sin berättigade ilska mot män bakom sig och förenade sig med rörelsen – i insikten om att kampen mot förtryck är gemensam.

1984 - Swarthmore, PA

2012 - Washington, DC

1973 – Baltimore. Ms. Willie efter vår Thanksgiving-middag

2021 – tillbaka på landsbygden i North Carolina. Ms. Willie, 73 år gammal.

1995 – NYC – Herrtoaletten före Trumps transfobiska MAGA-rörelse

1975 - Tenderloin, San Francisco alle tre

En interkulturell inblick i crossdressingens värld

1973 – Baltimore. Ms. Willie i sitt vardagsrum

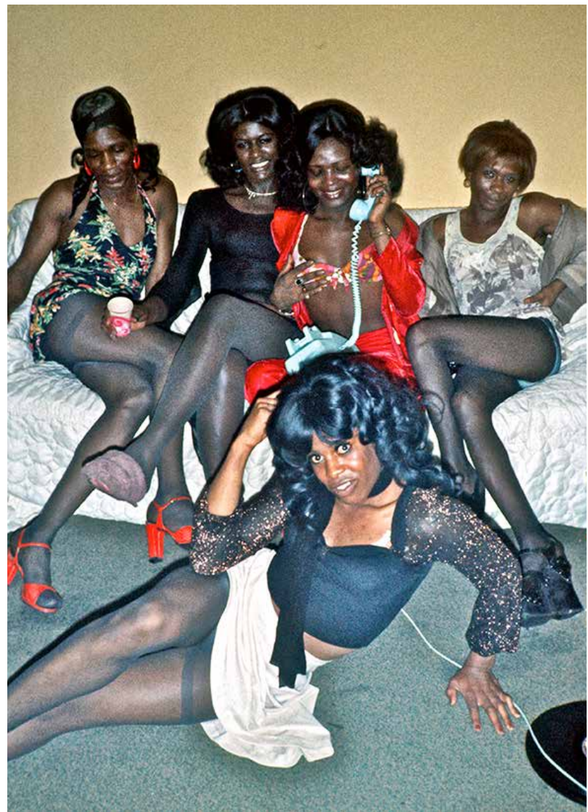

1975 - Tenderloin, San Francisco - Tania

"Black queer youth are not a monolith, and our experiences are diverse. But we all deserve to be seen, heard, and loved for who we are." —Kacen Callender, from Felix Ever After

När jag en mörk Thanksgiving-kväll 1973 liftade med min danska skylt i Baltimores ghetto för att hitta ett ställe att övernatta på, blev jag oväntat upphämtad av en vacker svart kvinna. Svarta kvinnor plockade nästan aldrig upp mig, men hon bjöd in mig till sitt välskötta hus i förorten. Vi pratade länge om dansk litteratur, och när hon senare bad mig dela hennes silkesäng upptäckte jag först under kysset hennes skäggstubb. Hon var en transkvinna.
När jag senare berättade historien för amerikanska män reagerade de ofta med avsky: "Vad gjorde du? Hoppade du ut genom fönstret?" Deras rädsla speglade en våldsam verklighet – kort därefter mördades en transkvinna av två män som trodde att hon var en cis-sexarbetare. För mig blev Miss Willie istället en kär väninna och min första kontakt med trans- och dragmiljön. Hon beundrade Danmark för att vara ett av de första länderna som tillät könskorrigerande operationer och introducerade mig till Christine Jørgensens bok. Förvånad lyssnade jag på hur Willie växte upp bland tobaksfälten i North Carolina och hade känt sig dragen till flickkläder sedan hon var fem år. Som ung flydde hon norrut för att kunna leva öppet som sitt sanna jag. Idag har hon – nu i 70-årsåldern – flyttat tillbaka till sina rötter i North Carolina, vilket visar hur mycket tiderna har förändrats.
Efter Willies kärleksfulla introduktion till trans- och dragvärlden kände jag mig genast hemma när jag sedan flyttade in tillsammans med många transpersoner i Tenderloin-kvarteret i San Francisco. Här upplevde jag deras hårda kamp genom transitionen – men också deras enorma livskraft, glädje och humor på dragfester och shower. Kanske var det därför det kändes naturligt att när jag på äldre dar var med och invigde Danmarks första kvinnomoské, var det på villkoret att våra HBTQ-flyktingar skulle få bära högklackade skor till sina dragshower i moskén.

Alle 1975 - Tenderloin, San Francisco

Ghetto i ghettot: När minoriteter utstötter sina egna

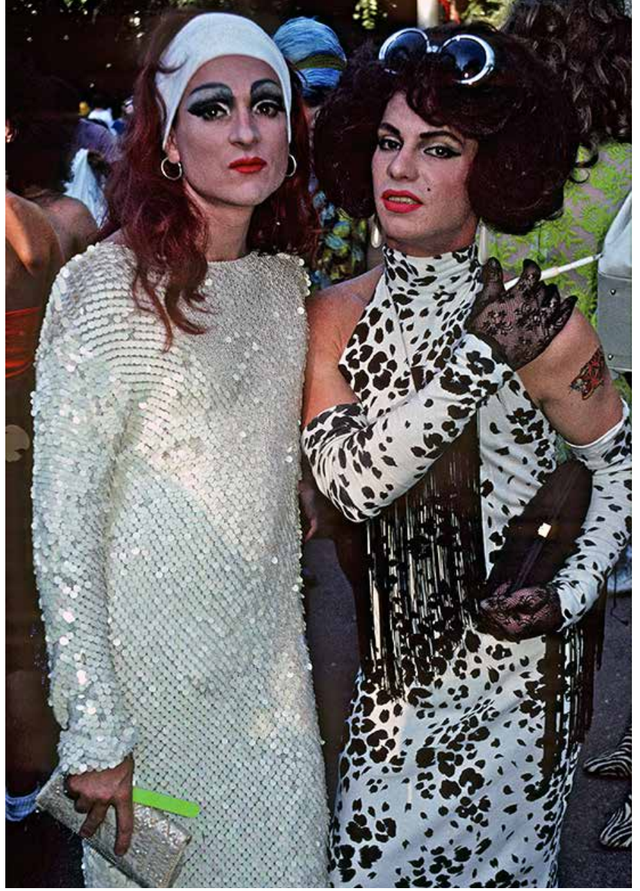
"To be black and queer is to be in a state of constant negotiation between the world inside and the world outside." - Essex Hemphill

Befrielsen var inte lätt. Jag såg tidigt hur förtrycket drev många av mina transvänner ut i destruktiva drogmiljöer och sexarbete, varför jag sedan tappade kontakten med dem. När en minoritet behandlas med förakt och fientlighet blir den ofta så medveten om sitt slutna system att den går ett steg längre och överdriver sin "annorlundahet". Och så fullbordas den onda cirkeln av förtryck, eftersom subkulturen nu tycks "rättfärdiga" samhällets förakt. Ett ghetto skapas inom ghettot, eftersom de "anständiga", konforma bögarna och lesbiska ofta känner att dragqueers, transpersoner och andra queer-subkulturer "förstör" det för dem i deras relation till den heterosexuella världen.
Denna interna transfobi politiserades senare och användes som ett vapen i Trumps mobiliserings- och kulturkrigsstrategi inför 2024, där transpersoner demoniserades som en symbol för moraliskt förfall.

1975 – SF. - Transpersonlig pappa firar sin sons födelsedag

2001 - NYC

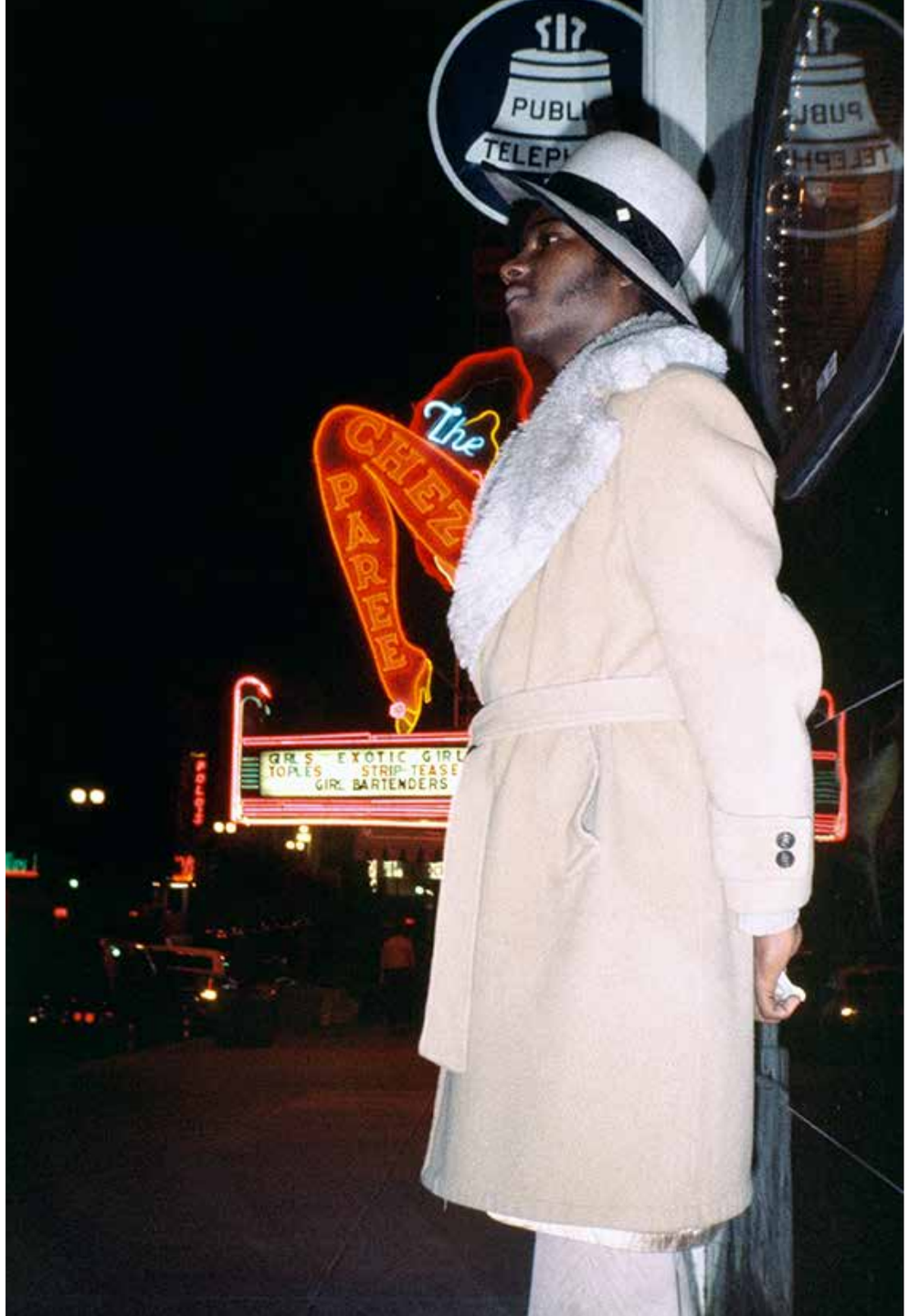

1975 - Tenderloin, San Francisco alle tre

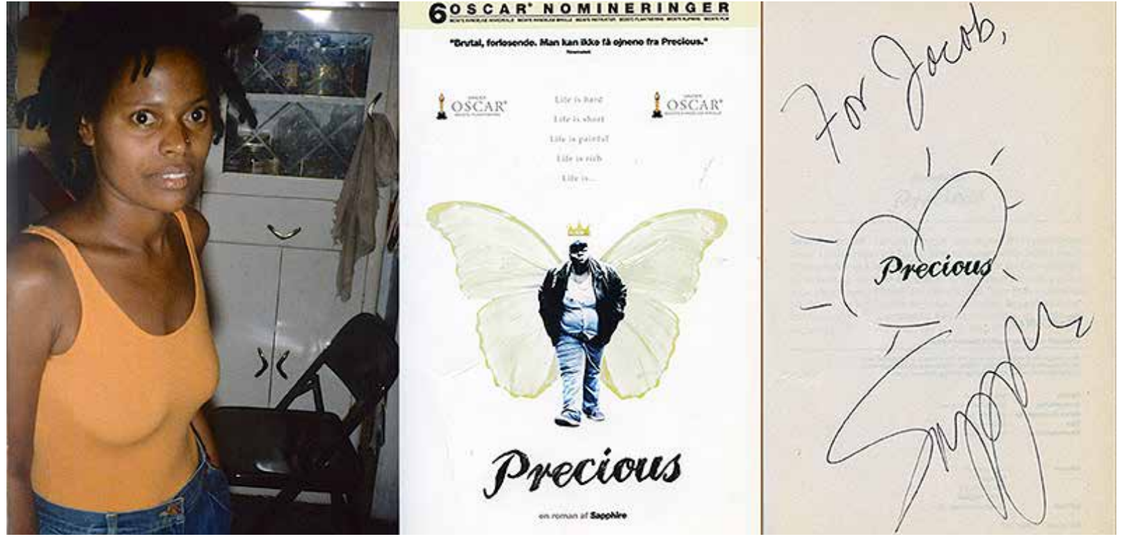

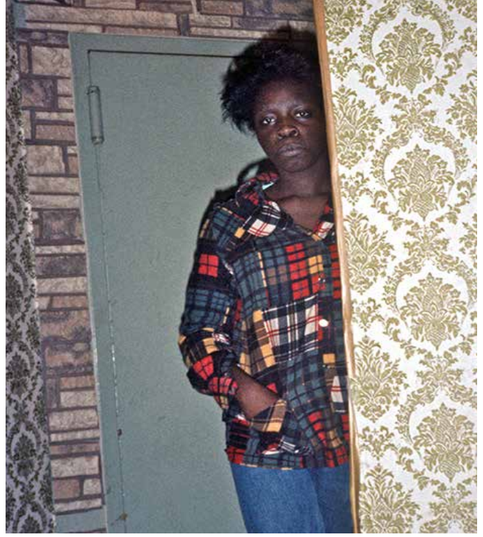
1975 - Tenderloin,
San Francisco

1975 - Tenderloin,
San Francisco

1985 – Sapphire Lofton i sin lägenhet i Harlem när hon arbetade med boken – 2010 – Filmen och boken med Sapphires dedikation till mig

1973 - Sally i Queens, NY

2006 - Sally i Bronx, NY

Hur sexuella övergrepp mot barn upprätthåller en cykel av förtryck och våld

2012 – Sapphire på middag hos mig i New York

2016 – under läkningsprocessen i Köpenhamn

"There is no greater agony than bearing an untold story inside you." — Zora Neale Hurston, from Their Eyes Were Watching God

"One of the things my work has taught me is that trauma is not just an individual experience. It is generational, it is communal, it is national." -Sapphire, author of Push (Precious)

Som vagabond blev jag ofta inbjuden hem av kvinnor som klagade över sexuellt påträngande amerikanska män som de inte vågade dejta. Många av dem kom senare ut som lesbiska, och på 1980-talet hade lesbiska blivit den näst största minoriteten (efter judar) som organiserade mina föreläsningar på campus.
Bland dem träffade jag Sapphire, som redan då var en stark röst som slam-poet och aktivist i United Lesbians of Color for Change. Vi knöt ett nära, nästan systerligt band, eftersom vi båda – som outsiders – hade sett hur sexuella övergrepp i barndomen genomsyrar hela underklassens smärta. I mina workshops började incestöverlevare träda fram, och Sapphire kände igen mönstren från det svarta samhället: trauman som förs vidare genom generationer och blir till ett nationellt sår.

När hon senare slog igenom med romanen *Push* och filmen *Precious* blev jag inte förvånad. Hon satte ord på det vi hade pratat om i åratal: att övergrepp inte bara är ett individuellt helvete, utan ett strukturellt sådant. När jag presenterade filmen i Danmark med ett bildspel om ”mitt liv med Sapphire” kändes det som en fortsättning på vårt gemensamma uppdrag – och senare kom hon också till Danmark för att stödja vårt arbete med incestöverlevare i Ubuntuhuset.

"Trauma isn't a black box, it's a constellation. It's a network of experiences that shape our desires, our fears, and our actions."
- Kiese Laymon, sexual-abuse survivor

"I know that I can never go back to my childhood, but in its absence, I have learned to live with the ghosts that haunt me." -Sexual abuse survivor Maya Angelou

Behovet av hjälp är enormt: Globalt har var femte flicka och var tionde pojke utsatts för sexuella övergrepp. I USA är siffrorna 25 procent respektive 16 procent, det vill säga 42 miljoner vuxna som överlevt incest. Men bland svarta amerikaner och ensamstående mödrar är siffrorna betydligt högre, vilket gör övergrepp till en grundläggande drivkraft bakom det våld vi ser omkring oss – från vit hatbrottslighet till svart kriminalitet. Utan det livslånga vänskapsförhållandet med dem som bjöd in mig hem som ”outsider”-vagabond skulle jag ha varit blind för hur många av dessa inbjudningar som i själva verket var ett rop på hjälp – ofta uttryckt på irrationella, självförstörande eller våldsamma sätt. Jag hade kanske anat smärtan redan då, men kunde inte sätta ord på den förrän offren själva började göra det – särskilt i workshops. Kvinnor som den överviktiga Precious-figuren beskrev hur de dämpade smärtan med tvångsmässigt överätande, alkohol eller droger. En man i min workshop i West Virginia donerade 5 000 dollar ”till ditt helandearbete” efter att ha vunnit en rättegång mot sin förövare; jag löste aldrig in checken, men hans desperation sa allt. Bland mina vänner i gettot såg jag hur sexuella övergrepp präglade barnen på olika sätt inom samma familj. Jag förstod aldrig varför Sally (som 18-åring 1973 på sidan 324?) försvann från familjehögtider från 1980-talet, innan hon som vuxen 2006 – nu stor som Precious – anförtrodde mig att hennes far hade våldtagit henne under hela barndomen. Under åren dessförinnan såg jag hennes syster Kashia bli så kriminell som narkoman att jag var tvungen att hålla ett öga på filmutrustningen under en tv-inspelning 1986. I en annan film från 2015 sökte den andra systern, Cory, mitt råd för att ta sig ur sitt eget förstörda liv. Alla tre systrarna har sedan dess fått hjälp, men kämpar som överlevare med sin PTSD. Efterverkningarna av sådana trauman märks tydligt i våldet på de följande sidorna.

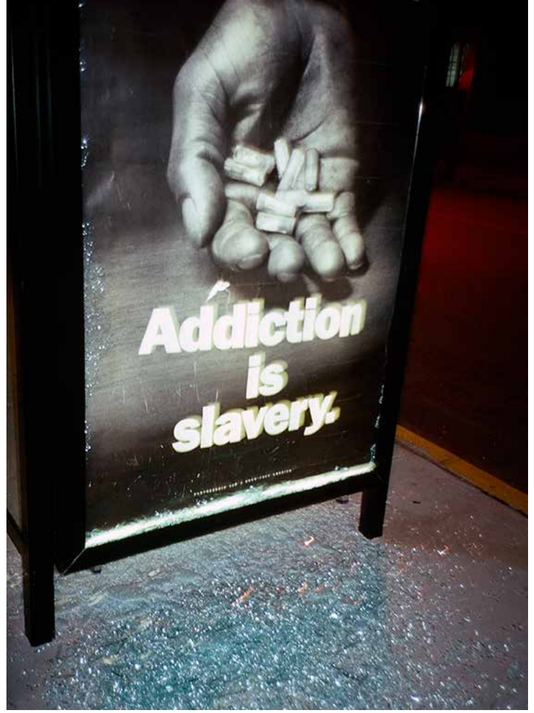

1986 – Kashia som narkoman i Queens, NY

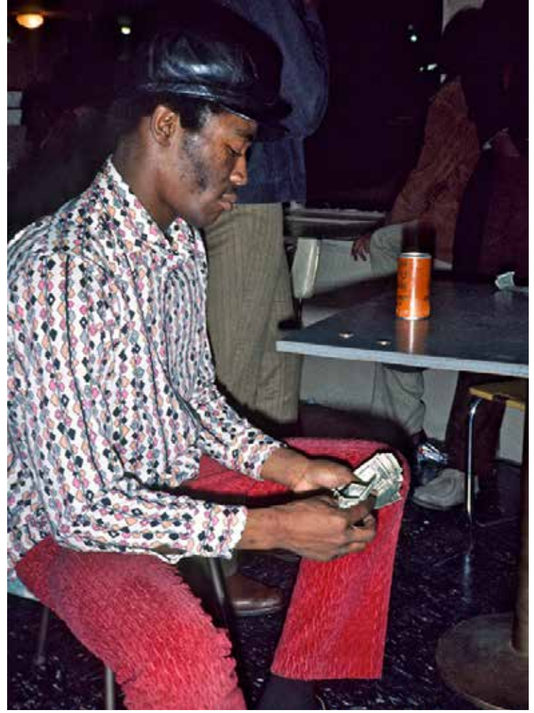

2015 – Cory från filmen tillsammans med henne

Intervju med Cory om det incest hon utsattes för av sin far

1991 - NYC

1975 - Tenderloin, San Francisco

1973 - Greensboro, NC

1975 - Tenderloin, San Francisco

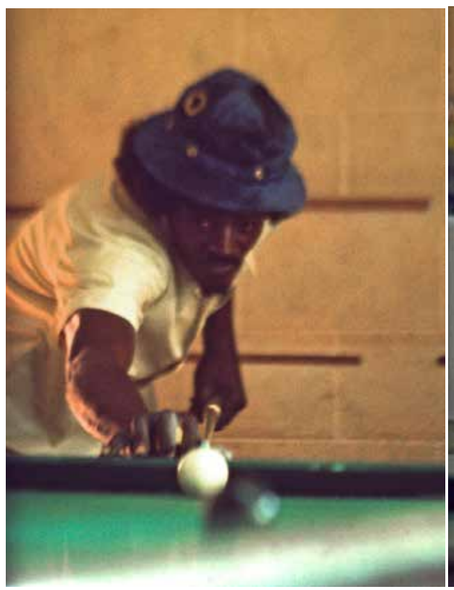
Att spegla sig själv i ghettots subkulturer

"Understanding the subculture of the ghetto requires seeing beyond stereotypes to the real people struggling every day not just to survive, but to retain their humanity in the face of systemic oppression." bell hooks

Den starka subkulturen i det svarta ghettot är en nagel i ögat på de bättre ställda svarta. Båda grupperna försöker förtjäna integration, men hela tiden används den patologiska bilden av subkulturen för att stereotypisera dem. Medvetna om detta betraktar många inom den svarta medelklassen det lägre ghettot inte som ett bevis på gemensamt förtryck, utan som en skam som man måste hålla sig på avstånd från.

Spänningarna mellan det övre och det undre gettot var så påtagliga att jag ofta tvingades välja sida – vilket inte var svårt efter allt det lidande jag hade sett i det undre gettot och det förakt som detta väckte både från det övre gettot och från de vita.

Ju bättre jag förstod denna värld, desto tydligare såg jag de djupare mekanismerna bakom förtrycket. För många vita framstår underghettot som en obegriplig värld av brottslingar, hallickar, gängmedlemmar, människohandlare, sexarbetare och narkomaner. I ett slutet system som detta kan deras handlingar av trots och överlevnad likna förakt för ett samhälle som de vet att de aldrig kommer att få tillgång till.

Biljardhallar blir mötesplatser, lyxbilar statussymboler, svart eller brun kulturell nationalism – ibland islamism – identitetsgemenskaper. Handklappningar och det konstlade "jive"- eller "walla"-språket fungerar som kod.

Men även om förrädiska "rygghugg" kan vara lika vanliga som det broderliga handslaget, kan man inte undgå att älska dessa socialt utstötta när man väl har lärt sig deras regler och överlevnadstekniker. Det är mer överväldigande att möta mänsklighet i brutala omgivningar än bland människor som är skyddade mot livets sår.

När denna undervärld provocerar oss beror det inte minst på att den utgör en enormt förvrängd spegelbild av oss själva.

Utan att förstå – och respektera – denna skrämmande kultur kan vi inte erkänna – och konfrontera – de förtryckande sidorna av oss själva som den så tydligt speglar. För den visar inte en "svart" eller "brun" kultur, utan snarare vårt eget sinnestillstånd i all sin brutalitet.

Här – nedskalad till det rena skelettet – finner man tendenserna i hela systemet: den obarmhärtiga kampen om status, den konkurrenspräglade besattheten, sexismen och inte minst herre-slav-dynamiken som genomsyrar varje social hierarki.

1974 - Daytona Beach, FL

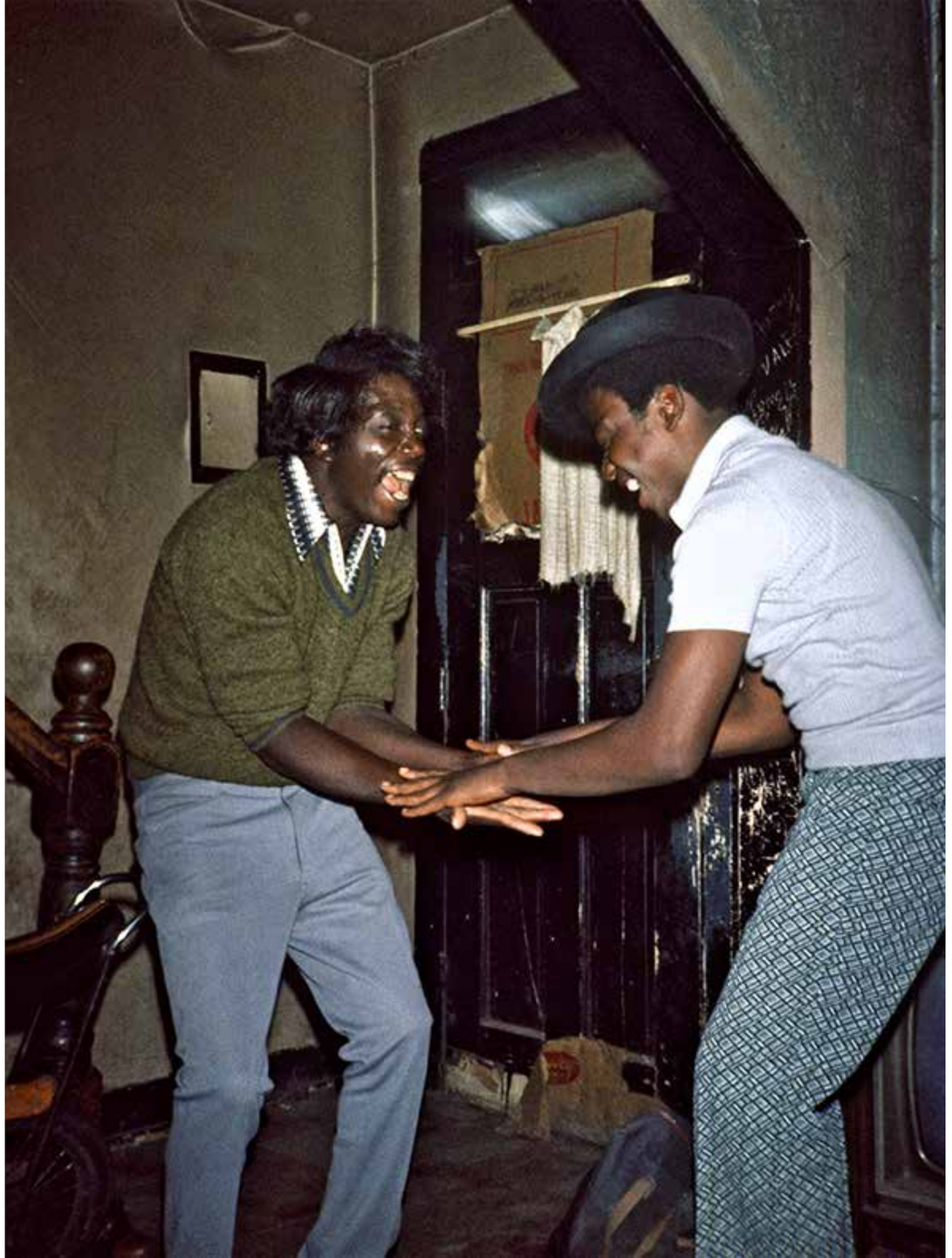

1972 - Detroit

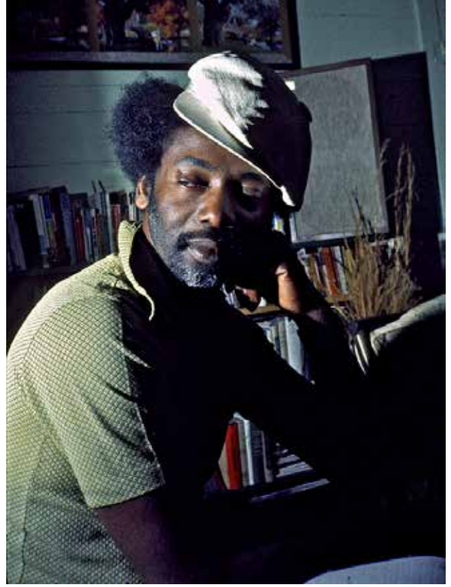
1972 – Jackson, MI med en bild av J.F. Kennedy
Th. 1975 - Richmond, VA

Muligvis sort baggrund

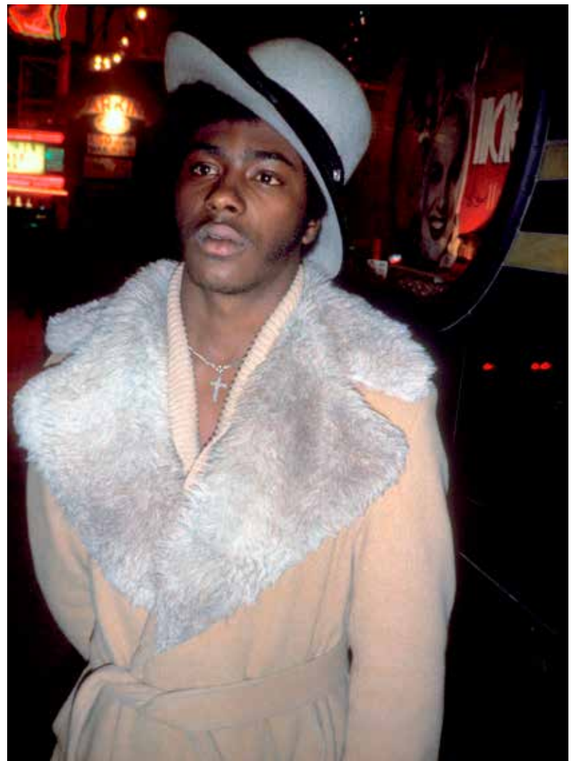

1974 - NYC

Nedan 1975 - Tenderloin, San Francisco

1973 - Zebulon, NC

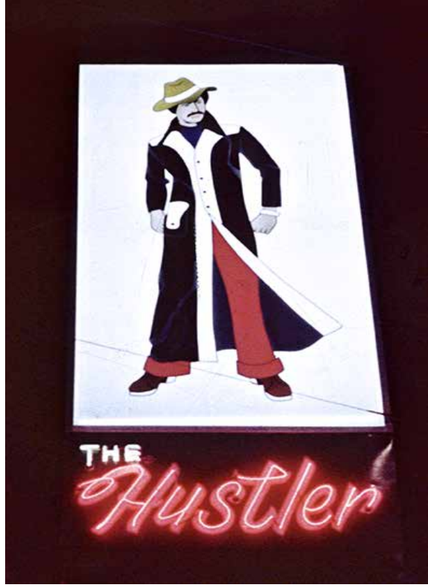
GGhettots osynliga kedjor av utnyttjande och beroende

"Sexism has never rendered women powerless. It has either suppressed their strength or exploited it."—Sapphire

"Many women who are trapped in exploitative situations have internalized the belief that they deserve to be treated badly. This is a form of self-hatred that is nurtured by a society that devalues and degrades women." — bell hooks

Varhelst i världen det finns ett herre-slav-förhållande kommer det inom slavkulturen att uppstå nya uppdelningar i nya herre/slav-relationer. Där denna dynamik uppstår saknas redan friheten, för ett herre-slav-system kan endast överleva inom ett slutet kretslopp. I underklassen syns detta internaliserade slaveri tydligast i förhållandet mellan hallick och sexarbetare, där kvinnan är fullständigt underkuvad och mentalt kryper vid hans fötter i ritualiserad vördnad.

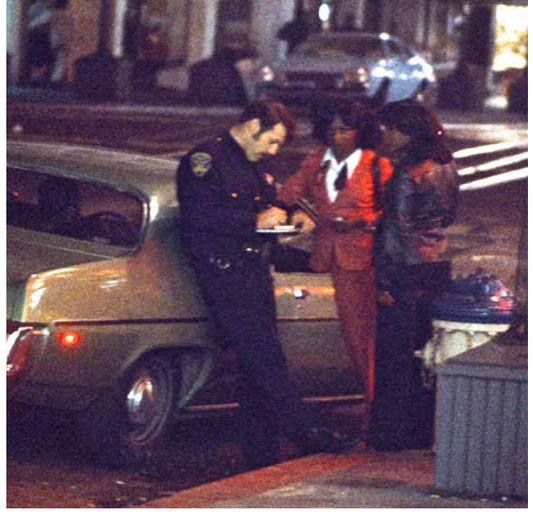
Men hallicken är inte bara bödel – han är också ett offer i ett större system. Han blir en sorts slavförvaltare som ser till att "varorna" levereras till den egentlige slavägaren: den vite mannen. Hans redskap är inte längre piskan, utan "the pimp stick", en käpp av tvinnade stålbygel. Och även om hallickar, precis som affärsmän i det vanliga samhället, kan agera med skrämmande grymhet, är det avgörande att komma ihåg att även de är underkastade strikta regler som de inte själva har skapat.
Dessa regler finns i The Book – en oskriven Adam Smith-handbok som förs vidare från hallick till hallick. Dagens forskning bekräftar att dessa regelverk fortfarande existerar: kvoter, arbetstid, straff, ekonomisk kontroll och ett helt vokabulär för dominans. "The Book" beskriver ett undersystem till det större kapitalistiska systemet. Och ve den hallick som bryter mot lagarna. Precis som företagsledare håller de dagliga "möten" där de utbyter strategier för att hålla "lönerna" nere och förfina tekniker för att styra sina "ho's" och "git down-time". Man kan ofta se vilka som tillhör en "mack man" (hallick) och vilka som är "outlaws", eftersom alla de organiserade kommer ut på gatan nästan samtidigt varje kväll, medan de självständiga "fredlösa" kommer och går som de vill.
Eftersom de var de yttersta förlorarna i exploateringens hierarki kände jag mig alltid nära knuten till de svarta sexarbetarna, som ofta erbjöd mig gästfrihet – dock endast "outlaws", av goda skäl. Eftersom jag var en av de få män i deras liv som de inte hade någon sexuell eller affärsmässig relation till, kunde de inför mig uttrycka den mänsklighet som systemet inte hade lyckats utrota.

Begge fra 1975 - Tenderloin, San Francisco

Alle tre 1975 - Tenderloin, San Francisco

1975 - Tenderloin, San Francisco

1996 - Astoria, NY

"I am not free while any woman is unfree, even when her shackles are invisible to me." —Audre Lorde

"Black women's bodies are battlegrounds, the site where racial, gender, and sexual violence converge." —Kimberlé Crenshaw

"To be oppressed means to be deprived of your ability to choose." – bell hooks

Könsdynamikens hustle i gettot och högre upp

En av anledningarna till att vi så lätt fann varandra var att dessa kvinnor – laglösa i sin värld – hade tvingats förstå varje detalj i det lägre gettosystemet för att undvika hallickar. Och jag, en privilegierad "laglös" i det större samhället, hade efter hand tillägnat mig tillräckligt med kunskap för att själv kunna navigera där. Från våra respektive motsatta håll hade vi kommit fram till samma perspektiv. När parallellen mellan över- och underbyggnaden stod så tydligt kunde de lätt se den inre mekanismen i det samlade systemet som skapade deras dubbla förtryck: rasismen och sexismen.
För förhållandet mellan hallick och sexarbetare är på många sätt en kraftigt överdriven version av könsrelationerna i underghettot – och i samhället som helhet. Här består mannens "hustle" ofta i att skaffa "broad money" från kvinnor som "skydd" mot att bli "hit on" av andra mäns aggressioner.
I en sådan värld blir mannen för många kvinnor först och främst en källa till pengar eller status, och vissa säger helt öppet att de drömmer om att "gifta sig med en rik man".

Denna snabba form av flykt från ghettot chockade mig, eftersom jag sällan hade sett så direkt transaktionella förväntningar hos danska kvinnor – kanske för att utnyttjandet mellan könen i en mer jämställd välfärdsstat inte ger samma mening. Den prostitution som ligger i att köpa kvinnor genom rikedom eller status är särskilt tydlig i både Amerikas över- och underklass. Inom detta slutna system har underklassen lärt sig att beundra "sharp pimps" och "righteous hustlers" i "fine threads", precis som samhället i stort beundrar framgångsrika självgjorda kapitalister. Dessa flamboyanta hallickar och hustlers, som till synes "har lyckats", är farliga förebilder som drar in ghettobarn i gatans ekonomi redan när de är åtta eller nio år gamla. Men precis som den nyrike kapitalisten är hallicken också en tragisk figur – ständigt manipulerande och alltid på sin vakt, oförmögen att slappna av av rädsla för att hans bräckliga imperium ska kollapsa. Det såg jag tydligt när jag en år arbetade i en kyrka som försökte organisera sexarbetare i ett slags fackförening för att skydda dem mot både polisens brutala razzior och hallickarna.

1987 - Harlem, NY

Husk QR-update om Martha ttil højre

1973 - Med Geegurtha i Greensboro, NC

2003 – Med Geegurtha i Atlanta 30 år senare

Geegurthas kamp från slaveri till befrielse

"The only way to deal with an unfree world is to become so absolutely free that your very existence is an act of rebellion."
- Albert Camus

Bland de sexarbetare som gjorde störst intryck på mig fanns Geegurtha, som befann sig mitt i en desperat kamp för att ta sig ur sitt slaveri. När jag träffade henne hade hon just suttit i fängelse och var nästan förstörd av droger och våld. Hennes dotter föddes drogberoende, men räddades genom blodtransfusioner. Under de fem år som Geegurtha arbetade på gatan såg hon aldrig sin lilla dotter Natasha. Ändå lyckades hon – mot alla odds – bli rehabiliterad. Den moderskärlek hon sedan visade – som framgår av detta foto – är så rörande och mirakulös för mig när jag minns henne från den tiden då hon var ett vrak. Hon blev chef för den klinik som hade hjälpt henne och började studera psykologi vid universitetet.

Jag träffade henne genom socialarbetaren Tony Harris, som bjöd in mig att tala för fångar i hans program för drogmissbrukare. Efter mötet bad Gee mig att komma hem, eftersom hon sa att min analys av deras kriminella förflutna hade träffat något inom henne. Hon bodde hos sin djupt troende familj, som fruktade att hon skulle falla tillbaka i droger och prostitution.

Därför bad hennes syster Georgia, som var aktiv i kyrkan, mig att flytta in en vecka och till och med dela säng med Geegurtha och Natasha. Hon menade att det skulle hjälpa Gee att bygga upp en förtroendefull, intim relation till en man som inte ville ha något av henne – varken sex, pengar eller makt. Denna religiöst grundade läkningsprocess fungerade. Geegurtha återföll aldrig, och 30 år senare tog Tony det här fotot av oss, som speglar det som Georgia tog av oss en söndagsmorgon 1973, innan vi gick till kyrkan.

1973 – Greensboro, NC – Geegurtha under arbetet på rehabiliteringscentret

1973 – Med dottern Natasha i Greensboro, NC

1973 – Greensboro, NC – Baggies döttrar vid kvällsbönen

1973 – Greensboro, NC – Baggie med barnen och Nixon på TV

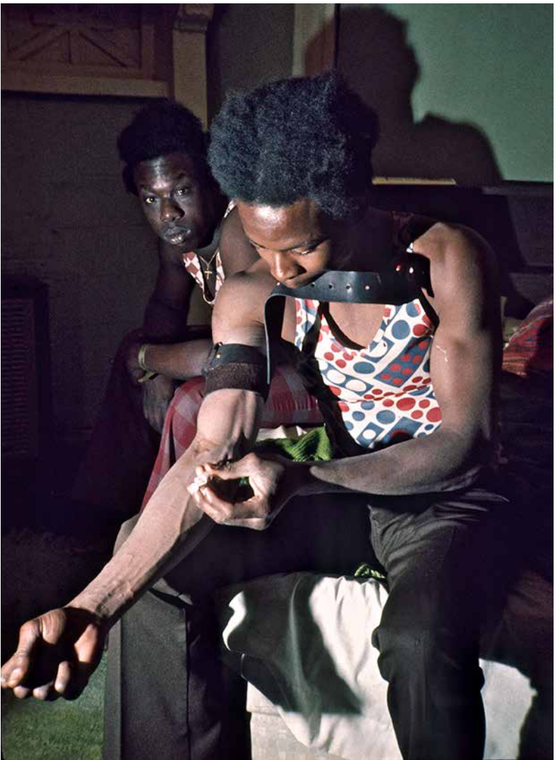
Kampen för svart föräldraskap i det slutna systemet

Jag blev djupt berörd av denna moderskärlek, just för att jag såg hur många hinder som läggs i vägen för svart moderskap – och hur illa det också står till med faderskärleken. Den här mannen, som lät mig dela hans säng i en liten enrumsstuga i Florida, tog heroin varje morgon. Eftersom han inte kunde bryta missbruket, gick familjen i kras, och han led av att inte få träffa sitt barn.
När jag bodde hos Baggie – mamman till vänster – hade även hon varit missbrukare, men hade blivit ”ren” och lade hela sitt hjärta i att ge sina barn en kärleksfull, religiös uppväxt. Men när jag återvände ett år senare hade hon dömts till 25 års fängelse för väpnat rån. Den amerikanska klichén om att ”den familj som ber tillsammans, håller ihop” stämde inte. Människor som vi spärrar in i ett slutet system väljer ofta den snabbaste vägen ut – ofta en stund innan de annars skulle ha klarat sig. De har i så hög grad internaliserat de vitas rasistiska förväntningar att de förlorar tron på att någonsin kunna klara sig på normalt sätt. De flesta kan intuitivt förstå varför en fånge med sju år kvar av sitt straff väljer att fly istället för att tålmodigt lämna helvetet på laglig väg. örst när jag själv till slut nästan blev ghettoiserad (sidan 433) – istället för att bara leva mitt privilegierade vagabondliv i ghetton – förstod jag verkligen hur det slutna systemet fungerar som ett fängelse: Man har varken den psykiska kraften eller medlen att satsa på en sjuårig utbildning som skulle kunna leda en ut. Handlingar i gettot är därför typiskt desperata och styrda av kortsiktiga mål, bestämda av det faktum att man redan lever i ett fängelse. För sådana människor kommer ingen form av straff att fungera som en avskräckande faktor.

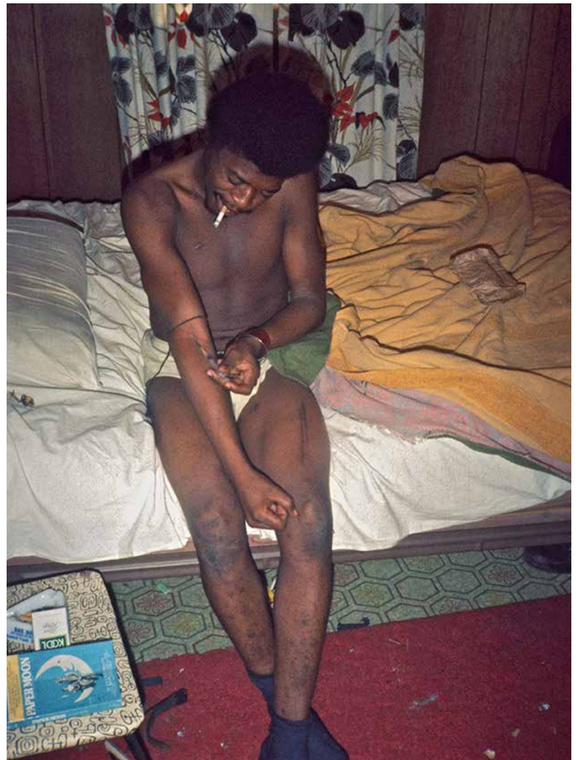

1974 – NYC med det nya WTC i bakgrunden strax efter att det stod klart

1974 – Jacksonville, FL – Don i sängen som vi delade

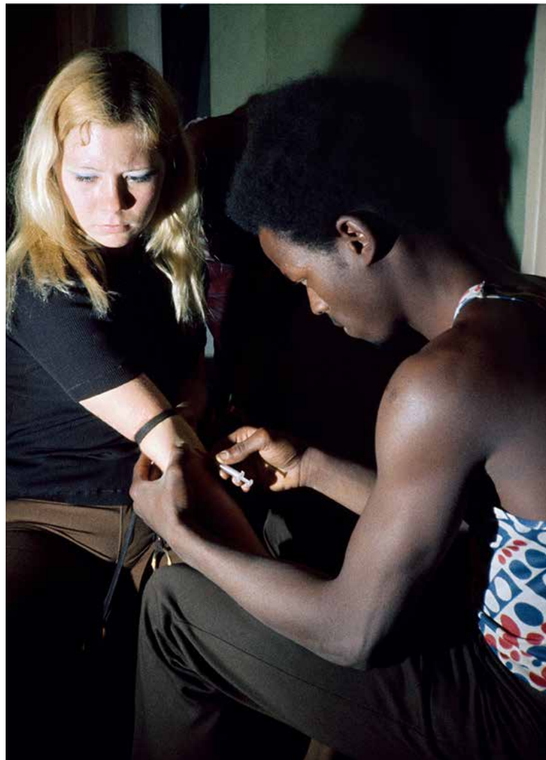

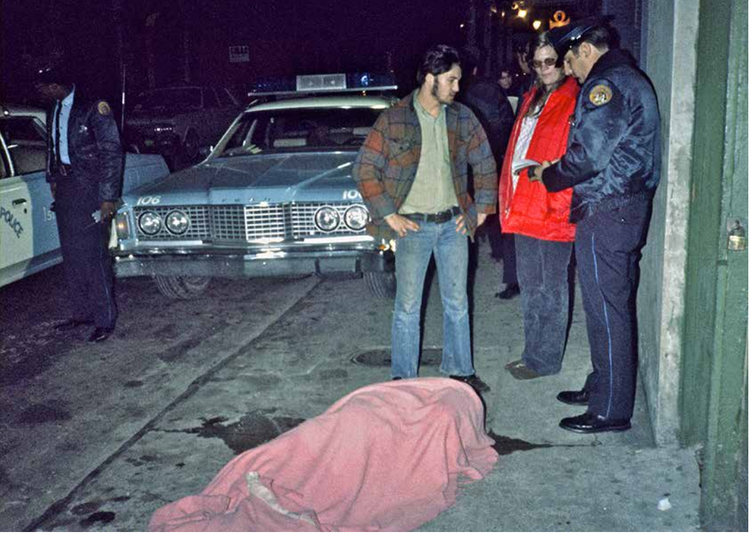
1974 – Daytona Beach, FL – Sprutade heroin tidigt på morgonen i sängen vi delade

”The war on drugs has been a war on Black and brown communities. It has filled our prisons and jails with people, primarily people of color, for nonviolent drug offenses.”
- Michelle Alexander in ”The New Jim Crow”

1974 - Jacksonville, FL

1974 - New Orleans

1975 - Tenderloin, San Francisco och nedan

1975 - San Francisco

1975 - Tenderloin, San Francisco

Nedan 1974 - New Orleans

"Da jeg begyndte at skrive "Blå, blå øjne", var jeg ikke interesseret i modstand mod andres foragt, måder at aflede den på, men de langt mere tragiske og invaliderende konsekvenser af at acceptere afvisning som legitim, som selvindlysende. Jeg vidste, at nogle af ofrene for et stærkt selvhad viser sig at være farlige, voldelige og reproducerer den fjende, der har ydmyget dem igen og igen. " – Toni Morrison

"The most dangerous creation of any society is the man who has nothing to lose."
- James Baldwin

Toni Morrison i NYC, 2015

1975 - San Francisco

1973 - Baltimore

1974 - Brooklyn, NY

Missförstådda flyktvägar: Om att utmana brottslingar

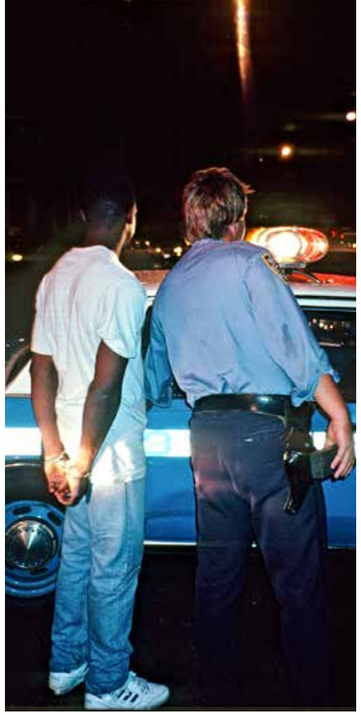
Kriminella flyktförsök som rån och bedrägeri är inte mer kortsiktiga än de "lagliga" flyktvägarna som vita amerikaner ofta använder i sina rasistiska stereotyper. Rädsla förstör den långsiktiga tron på framtiden och gjorde det på 1970-talet mer logiskt att köpa en Cadillac än att spara ihop till en dag då man kunde flytta ut ur sin förfallna hydda. Eftersom jag kom från en välfärdsstat tyckte jag det var ironiskt att föraktliga vita amerikaner ständigt talade om de svartas "låga tröskel för behovstillfredsställelse", medan de själva kämpade för kortsiktiga skatteuppror och försökte släpa in alla möjliga BMW:ar, yachter och onödiga prylar över sin egen tröskel. När man vägrar att betala för de gemensamma nyttigheterna bjuder man verkligen in brottslingar till sitt hus. Ett land förtjänar de brottslingar det producerar.
Den ghettokriminelle, som direkt utmanar dessa ojämlikheter, är samtidigt den mest missförstådda och orättvist fruktade figuren i det vita Amerika. I praktiken utgör han endast en minimal fara för vita; över 95 procent av brottsligheten i USA är vit mot vit eller svart mot svart. Justerat för inkomst är brottsligheten nästan lika hög, även om svarta barn i innerstäderna lever med PTSD efter generationer i virtuella krigszoner, ofta med högre mordfrekvens än amerikanska soldater i Afghanistan eller Irak – och dessutom med det generationsöverskridande traumat efter sexuella övergrepp och försummelse. Det kan låta paradoxalt att ju mer våld jag såg i deras gäng, desto tryggare kände jag mig själv. Ghettot har nämligen sina egna lagar och informella normer, där våld ses som ett legitimt medel för att vinna respekt och där man mördar för att "Han dissade mig!"
Efter en barndom präglad av förödmjukelser och senare våldtäkt i fängelset – ett liv genomsyrat av skam – älskade de unga att posera framför min kamera med sina respektingivande vapen. De ville se sig själva genom andras ögon i skammen över det sätt som de trodde att samhället såg på dem, för att kompensera för känslan av otillräcklighet.

Genom att istället betrakta dem utan fördömande – som människor utan hopp och med ett enormt behov av positiv bekräftelse – var det dels lätt för mig själv att överleva bland dem, dels att se lösningar som låg i allas intresse. För med deras låga självkänsla var deras handlingar ofta så självförstörande att jag utan stolthet kan berätta att jag deltog i flera överfall, helt enkelt för att mina vänner inte berättade om dem i förväg och inte ens själva hade planerat någonting alls. När de såg ett offer agerade de tanklöst i en explosiv blandning av djupt känt hat och självhat snarare än av nöd.
Precis som koloniserade barn överallt stjäl från den som visar dem faderlig godhet, upptäckte jag att även de vuxna "rip-offs", "stealers" och till och med "strongarm studs" var övervältigade av shakespearesk förtvivlan:
"I am one, my liege, whom the vile blows and buffets of the world have so incens'd that I am reckless what I do to spite the world." (Macbeth, 3:e akten)

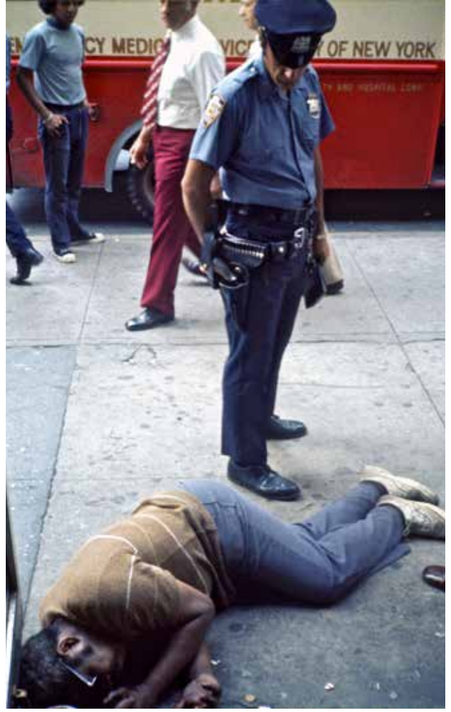

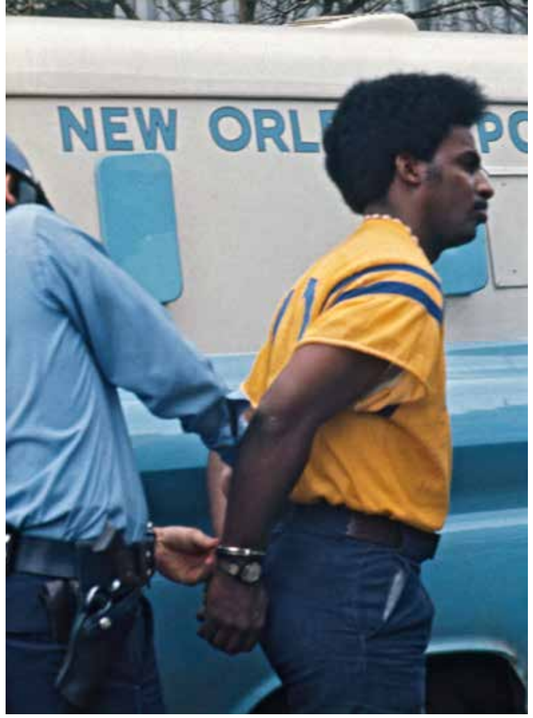
1991 - Bullock County, AL

1975 - San Francisco

1975 - NYC

1973 - New Orleans

1974 - NYC

1973 - New Orleans

1991 - Memphis, TN

Med tanke på deras längtan efter kärlek är det därför inte naivt att arbeta konstruktivt med ungdomsbrottslingar som ett alternativ till deras försök att få erkännande i gäng. I USA såg jag engagerade människor skapa mirakel för ungdomar som annars skulle ha hamnat i våld och fängelse. Och i det gängplågade Sverige visar Nicolas Lunabbas arbete i ”Hela Malmö” hur lite som krävs för att förändra ungdomar präglade av våld och låg självkänsla: grundläggande resurser som trygghet, förtroende och att bli sedd. För en bråkdel av kostnaden för fängelsestraff kan man hjälpa både ungdomarna och samhället ur den självförstörande spiralen.

“Violence is a personal necessity for the oppressed. It is not a strategy consciously devised. It is the deep, instinctive expression of a human being denied individuality.”
– Richard Wright in Native Son

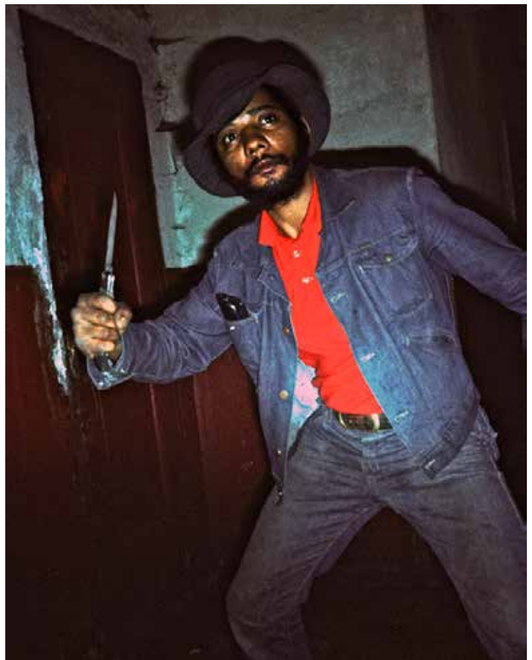

1975 - San Francisco

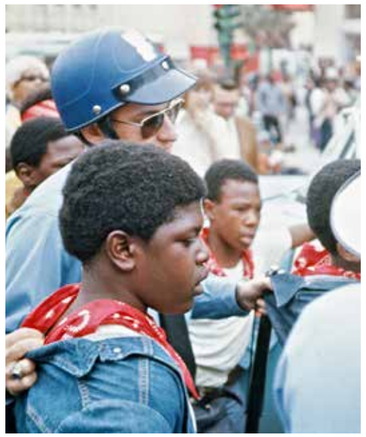

1991 - NYC och nedan 1975 - NYC

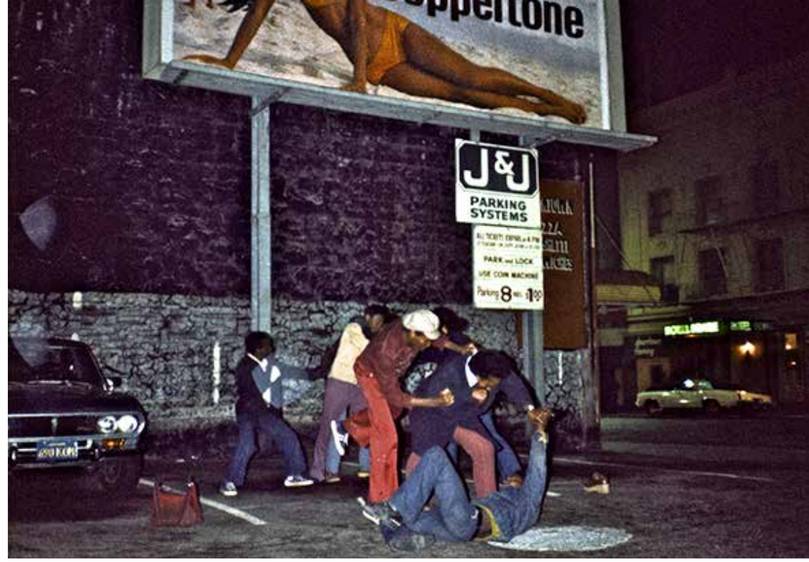
1973 - New Orleans, LA

1975 - Malibu, CA

1989 - Harlem, NY

1975 - Tenderloin, San Francisco

Kastväsendets del och herraväldespolitik

"People who treat other people as less than human must not be surprised when the bread they have cast on the waters comes floating back to them, poisoned." - James Baldwin in The fire Next Time

Freddy's dead, that's what I said.
Let the Man rap a plan,
say he would send him home,
but his hope was a rope
and he should have known.
Why can't we brothers protect one another?
No one's serious and it makes me furious.
Everybody misused him,
ripped him off and abused him
another junkie plan,
pushing dope for the man ...

När man lever tillräckligt länge i ghettot märker man den konspiration som de fängslade talar om. Precis som alla andra förtryckare i världen uttrycker den dominerande kasten ett psykologiskt behov av att "dela och härska".

Jag hörde alltid svarta barn i USA hacka på varandra med "du är för vit" och "du är inte riktigt svart" – med nästan samma hatiska ord som bruna barn i Danmark idag förnedrar varandra med: "du är för dansk", "du är inte riktigt muslim", "dansksvin", "hora", om en flicka klär sig annorlunda än gruppens norm.

Precis som benämningarna "Oreo" och "kokosnöt" bland svarta blir muslimska elever mobbade med "du luktar fläsk" eller "din syster är danskjävla".
Överghetto ställs mot underghetto, gäng mot gäng, familj mot familj – till slut bror mot bror.

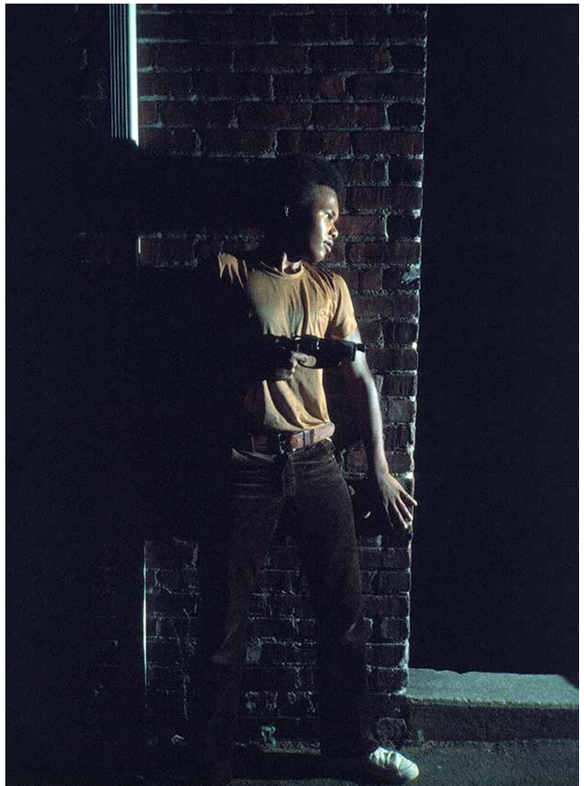
När jag bodde hos den 15-årige Willie Hurt i Richmond låg hans 13-årige bror på sjukhus, blindad av Willies kula i ett gängkrig. Ändå följde jag med Willie på nya rånräder redan två dagar senare.

Många av dessa gäng förstördes av heroin; pressen avslöjade hur polisen hade sålt heroin och översvämmat gettona just när gängen blev politiskt medvetna. Återigen riktades "dela och härska" mot ett koloniserat folk.

Men jag känner vita tillräckligt väl för att veta att det, bortsett från FBI:s "Cointelpro"-program, sällan handlar om en planerad konspiration mot de utstötta. Det behövs inte. Den dagliga "oskyldiga" rasismen – de undvikande blickarna, den subtila "herrefolkets"-energin – verkar lika effektivt som en organiserad strategi.
När jag besökte en av världens rikaste män, Paul Getty, i hans lyxiga palats, såg jag bland hans favoritmotiv en konstnärlig skildring av de förtryckta som kämpar mot sig själva.

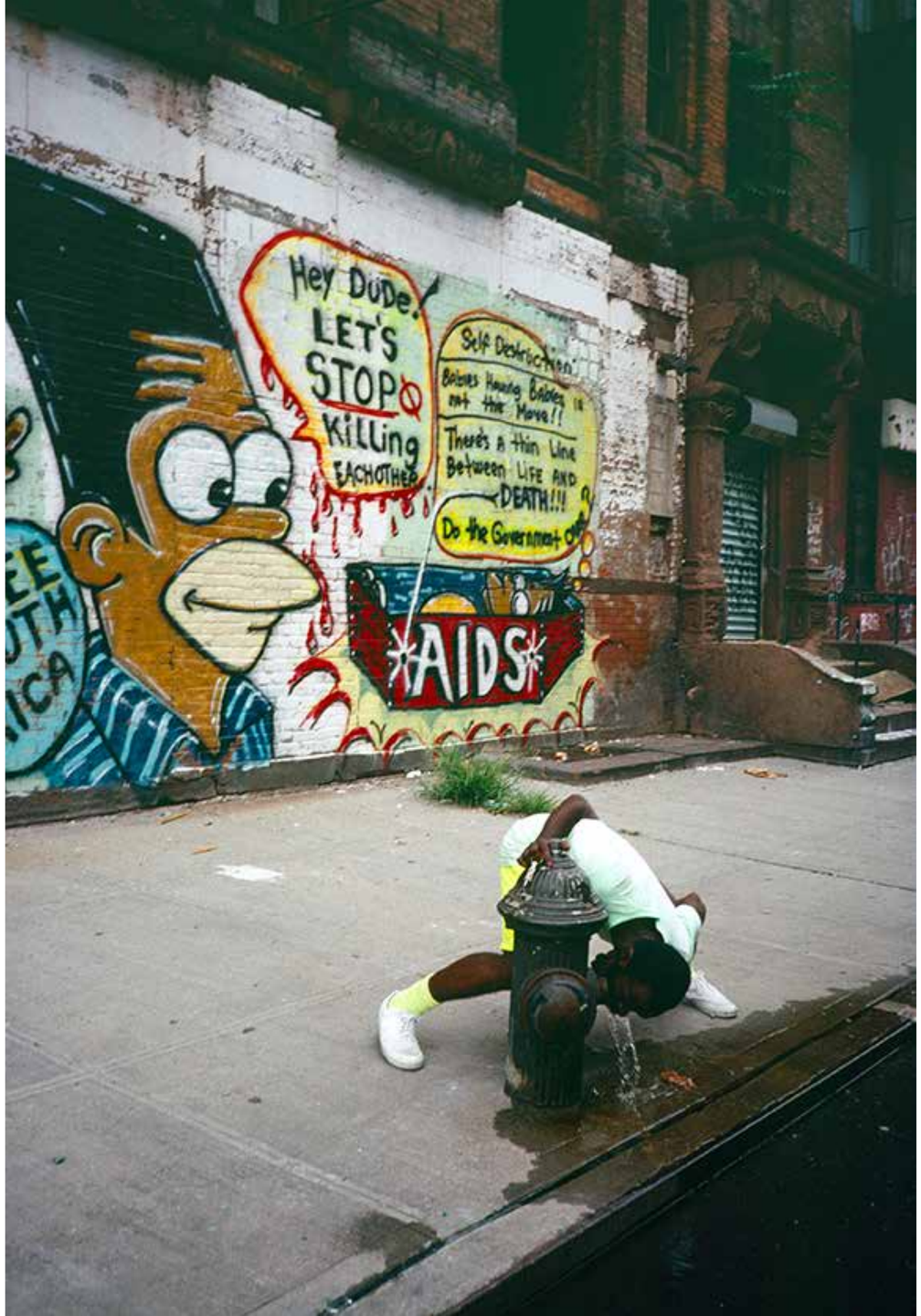
"Freddy is dead" – en låt av Curtis Mayfield – illustrerad

1975 - Richmond, VA (Willie Hurt)

1988 - NYC

Tv. 1989 – 1989 – Harlem, NY ”Låt oss sluta döda varandra”

1995 - Queens, NY

“And when we speak we are afraid our words will not be heard nor welcomed but when we are silent we are still afraid. So it is better to speak remembering we were never meant to survive.” - Audre Lorde’s A Litany for Survival

På 80-talet hade jag räknat till 22 vänner som hade mördats. Sedan dess har jag tappat räkningen. Simon Williams, som min sexårige son hade lekt med i Astoria-gettot 1986, var den fjärde i samma familj som jag kände som mördades. Vid hans begravning 1995 inledde prästen – en tragikomisk figur – med orden: ”Vi har nått det mörker där vi inte längre kan gråta ut vår smärta. Låt oss skratta bort den.” Sedan började han berätta skämt, och till slut skrattade alla 150 närvarande högt, till och med Simons syster Cathrine, som syns här nedan.

Men när jag kom tillbaka ett par månader senare för att ge henne mina bilder hade även hon blivit mördad, träffad av vildfarna kulor tillsammans med flera andra i den lokala butiken. Cathrine var det femte mordoffret i Lela Taylors familj.

1995 – Queens, NY – Cathrine och hennes man under begravningen

Mellan eloider och morloker

Lukas 9:3–5 – ”Ta ingenting med er på resan, varken stav, väska, bröd, pengar eller två klädnader var. När ni kommer in i ett hus, stanna där och res vidare därifrån. Men om de inte tar emot er, lämna då staden och skaka av dammet från era fötter som ett vittnesbörd mot dem.”

“The ghetto is a construct, a product of neglect and fear. The people within it are as complex and multifaceted as anywhere else. Their stories deserve to be told, with dignity and without prejudice.” - Colson Whitehead

I North Carolina hade en miljonär, hos vilken jag ofta bodde, lånat mig en stor Buick, så att jag kunde ta mig ut på de mest öde sidovägarna, där man inte kan lifta. Efter en dag präglad av stor fattigdom nådde jag Wilmington på kvällen. Det hade förekommit rasupplopp där, så jag ville lära känna staden.

Som alltid i en ny stad började jag från grunden med att bege mig in i de sämsta kvarteren. Jag parkerade bilen, för man kan inte kommunicera med folk om man anländer i bil. Med axelväskan gick jag nerför gatan som en nyanländ liftare och bort till en av de värsta svarta barerna på en av huvudgatorna. Jag älskar den här smutsiga blandningen av kafé och ölbar, där man kan sitta i timmar. Det händer alltid något. Men den här kvällen gick det snett.

Klockan var omkring 11 och det var mörkt när jag kom fram. Utanför stod den vanliga skaran av halvkriminella ”superflies”. De ser elaka och farliga ut bakom solglasögonen, men det är sällan fallet om man behandlar dem rätt. Jag älskar dem, för det är en sådan utmaning att hitta människan bakom solglasögonen. Det är allt eller inget, för en felaktig rörelse kan innebära döden. De är nämligen, precis som alla kriminella, oerhört rädda och reagerar spontant och nervöst. Min tumregel var att ju mörkare deras solglasögon är, desto mer rädda var de för mig och varandra.

Men när man väl har vunnit deras förtroende och fått bort solglasögonen över ett glas öl eller en marijuanacigarett, är de fantastiska människor och gör vad som helst för en. Därför sökte jag alltid upp dem först i en ny stad, eftersom de hade massor av kontakter.

Jag var alltid helt ärlig och försökte inte härma deras språk eller komma med vit sentimentalitet om ”we are brothers” och allt det där tramset som de så ofta har hört från de vita.

Begge 1975 - Tenderloin, San Francisco

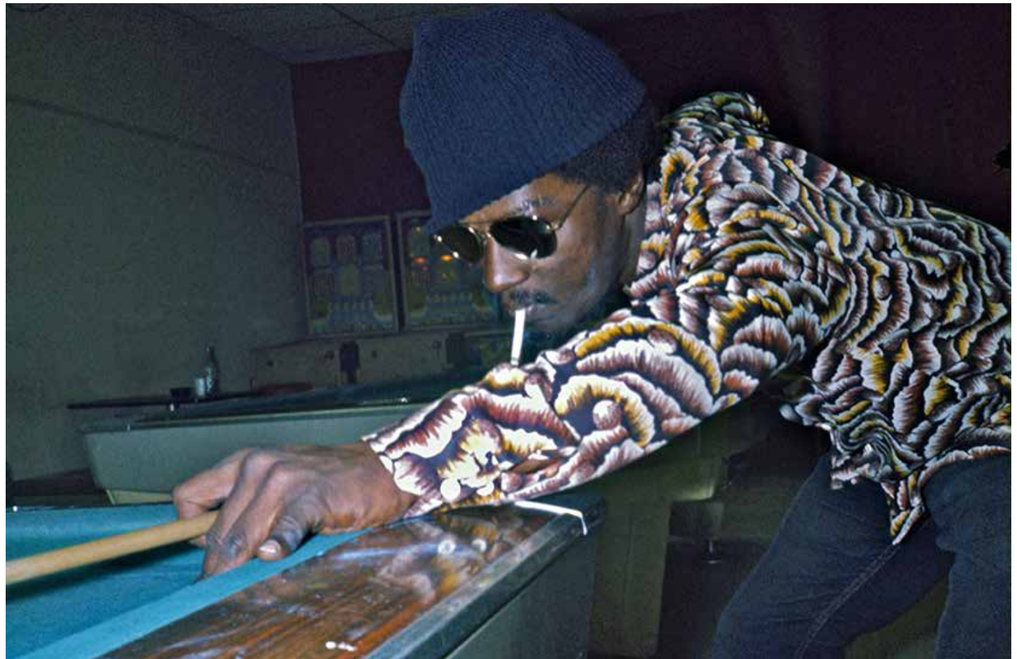
De är paranoida och litar varken på vita, sina egna eller sig själva. De har blivit nedtrampade hela livet, och det övervinner man inte med något falskt ”brother”-snack.
Men om man genom helt ärligt samtal kan ge dem bevis på vem man egentligen är och vad man vill, kan man övervinna misstänksamheten.
Många svarta föredrar därför rasisten i södern framför den nordliga liberalen, för de vet att rasisten var han står och kan respektera honom för den han är, medan liberalen alltid säger en sak och gör en annan.

Med mina bilder och beskrivningar från andra getton övertygade jag dem vanligtvis om min identitet, även om de aldrig helt trodde att jag inte var polisagent. Ändå tog de nästan alltid chansen, för varje människa har ett behov av att vara mänsklig; i detta samhällssystem finns det alltid en risk förknippad med det. Låter man masken falla riskerar man att bli sårad. Både kapitalisten och brottslingen är i sin vardag så starkt deformerade av de roller som systemet dikterar åt dem att de har ett outsägligt behov av mänsklighet.

Denna längtan kan de ge utlopp för gentemot vagabonden, som står utanför systemet. För att få mat eller tak över huvudet måste vagabonden vädja till ”det goda” hos både kapitalisten och brottslingen, och när han ser att det alltid går att åstadkomma kan han inte längre fördöma dem som enbart ”kapitalister” eller ”brottslingar”, utan måste fördöma det system som han ständigt måste kämpa mot för att överleva.

Därför tog även de värsta brottslingarna nästan alltid den här chansen med mig. När misstroendet hade lagt sig och ett par öl hade glidit ner kunde vi nästan bli förälskade i varandra i ömsesidig beundran för de roller vi normalt spelade. De var intresserade av vad jag hade lärt mig av andra brottslingar, och ju fler knep jag beskrev, desto närmare kom vi varandra.

Men när vi utbytte tips om hur man ”fixar” (skaffar det brottslingen behöver – en påse heroin, en bil, en pistol, en tjej eller vin) satte jag alltid det i ett politiskt sammanhang. Upplevelserna under natten blev ofta allt mer kriminella.

1975 - Tenderloin, San Francisco

Jag visste att för att få någonstans att sova på morgonen måste jag bevisa att jag var med dem hela vägen. Den första natten i en ny stad fick jag sällan mycket sömn. Men på det sättet fick jag fotfäste i gettot i andra sociala skikt, eftersom de kriminellas familjer och vänner inte nödvändigtvis själva var kriminella.
Men i Wilmington gick det ändå snett. Jag kände samma fientliga stämning utanför baren som alltid, men här kunde jag inte bryta isen. Allt studsade bort. De började hota: ”We are militants, get your ass out of here or you are a dead man.” Jag blev så förvånad över att min filosofi plötsligt inte fungerade att jag blev helt svag. Jag kände att jag inte hade någon kontroll och gav upp. Längre ner längs huvudgatan svängde jag in i ett obelyst ”projektområde” för att ta mig tillbaka till bilen via en annan väg. Men de jagade efter mig och betraktade uppenbarligen dessa kommunala fattighus som sitt revir.

Jag begick då misstaget att börja springa längre in för att gömma mig för dem. Under en buske såg jag att de nu var tio–femton man. Jag började skaka, chockad över utvecklingen. Jag insåg att jag inte hade en chans och sprang ut i gränden för att ge upp. Omedelbart var jag omringad, med knivar och pistoler riktade mot mig från alla håll. Jag minns inte detaljerna, bara att jag började babbla vilt: om de inte ville ge mig två minuter att visa mina bilder och förklara varför jag var där – och om de inte tyckte om dem kunde de döda mig.
Efter mycket skrik och vrål förde de mig ut till huvudgatan med pistolerna riktade mot min rygg. Jag darrade vid tanken på att någon av dem skulle råka trycka av. De sa att jag skulle gå rakt ut på landsvägen tills jag var ute ur staden. Jag kände mig som en befriad kidnappad ambassadör i Latinamerika. För att ta mig tillbaka till bilen var jag tvungen att gå tre kilometer ut och sedan tillbaka längs en parallellgata. Jag funderade på att ringa efter en taxi eller polisen, men hade inga pengar och ville inte synas av polisen – då skulle de vara säkra på att jag inte stod på deras sida. I mörkret hoppade jag från träd till träd för att inte bli sedd av förbipasserande bilar, som kunde vara de. Scenen var som i filmen ”I nattens hede” – bara omvänt när det gällde ras.
Jag tog mig tillbaka oskadd och rusade ut ur staden. Jag hade fått nog av att bo i ghettobostäder den natten. Sedan dess har jag analyserat vad jag gjorde fel. Det råder ingen tvekan: Det gick så här eftersom jag var oärlig mot de kriminella. Jag låtsades vara en fattig vagabond som behövde någonstans att sova, men bilen stod gömd och jag visste att jag kunde sova i den. Jag var inte helt ärlig och kunde därför inte sända ut de positiva vibrationer som kunde öppna upp dem.

Efter den kusliga upplevelsen började jag känna att något fantastiskt skulle hända den natten. Så är det nästan alltid när man reser: när man är som lägst kommer man ofta högst upp efteråt. Två veckor tidigare hade jag stått och frusit på en sidoväg i West Virginia utan att få lift och hamnade samma kväll hos Rockefeller. Som vagabond måste man vara fatalist; just tack vare sin övertygelse sänder man ut så starka vibrationer att man själv bidrar till att skapa en gynnsam situation.
När jag klev in på en bar i Wrightsville Beach kom det därför inte som någon överraskning vad som hände. En söt ung kvinna kom fram, drog mig i skägget och frågade vem jag var. Det ena ledde till det andra, medan hon hällde vin i mig.

När man som vagabond står ensam i världen är man sårbar i sådana situationer och blir lätt förälskad. Men när man bara en timme tidigare har varit närmare döden än någonsin tidigare, får denna förälskelse så våldsamma dimensioner att den blir överväldigande. Varje människa som visade mig värme den natten kunde jag ha bundit mig till för evigt. En av hennes första frågor var om jag hade någonstans att bo. När jag svarade nej sa hon genast att jag skulle flytta in hos henne. Hon skulle ge mig alla pengar jag behövde och ett tankkort till bilen. Hon tillhörde en av Amerikas rikaste familjer, ägarna till bryggeriet Schlitz.

1974 - Charleston, SC

Den natten glömmer jag aldrig. Normalt sett är jag impotent den första natten med en ny kvinna, men upplevelsen av våldet satt så starkt i mig att jag tänkte mer på den, och allt gick som det skulle. Det var som den där gången i New Orleans, när Mary Ann Westbury och jag såg en vän döda en annan under ett biljardspel, och efteråt gick hem och älskade hela natten. Sex och våld hänger säkert intimt samman. På det hela taget känner jag att många av mina förälskelser i USA har sitt ursprung i en våldsam upplevelse – eller har fört med sig en sådan. Min kärlek till landet är säkert av samma slag. Den natten blev vi så förälskade att hon genast talade om att vi skulle gifta oss. Hon sa att vi skulle få 50 000 dollar och därefter 30 000 om året: ”Jag vill ha ett barn med dig.” Jag var så övertygad om att jag skulle gifta mig att jag började skriva till mina vänner att ”nu hade jag äntligen hittat den rätta”.
Jag var fascinerad av henne och hennes överklasskaraktär. Hon slösade pengar som om det vore vatten. Under den första veckan spenderade vi 500 dollar, och hon var tvungen att telegrafera till sin far i Europa för att be om mer. Jag njöt av att äta hummer och biffar efter månader av ”soulfood”.
Men jag insisterade på att fortsätta mitt arbete och fotograferade på dagarna fattigdomen i östra North Carolina. En professor i geofagi (jordätande) hade berättat för mig om hungersnöden i området. Så på dagarna fotograferade jag hungersnöden, och på kvällarna frossade jag i biffar på de finaste restaurangerna. Varannan dag var jag med min fästmö på en ö endast för de rika. En vaktpost vid bron skulle hålla ”negrer” och annat fattigt avskum borta. Vi bodde i en stor, lyxig villa, låg på stranden hela dagen och slöade. Det var här jag först började tappa intresset för henne, eftersom jag helt enkelt hade tråkigt. Hon hade i början visat intresse för min ”hobby”, men det blev tydligt att hon betraktade svarta som undermänniskor. Jag har ofta förälskat mig i rasister från södern på grund av deras exotiska utstrålning och charmiga dialekt samt fascinationen för människan bakom herre-slav-förhållandet, men jag insåg att man inte kan bygga ett äktenskap enbart på fascination. Jag började känna att vårt barn skulle bli en produkt av våld, inte kärlek. När jag frågade vad hon skulle göra om vi gled isär sa hon: ”Pyt, jag har pengar nog, jag kan göra abort när som helst.” Hon var fortfarande vilt förälskad, men jag höll på att komma ner på jorden.
När hon skulle resa till Galapagos för att se sköldpaddor ville hon att jag skulle följa med. Jag var frestad, men sa nej; för att få lite avstånd till henne och lugna ner mig.

Hon bad mig komma tillbaka till hennes födelsedag, vilket jag lovade. Jag liftade tusentals kilometer och anlände vid middagstid och trodde att hon skulle bli glad. Men hon låg bara på sängen, helt kall. Semestern bland sköldpaddorna hade varit bra, men hon hade börjat känna att vi inte passade ihop. Till slut hade hon åkt till Ecuador för att göra abort. Det hade varit dyrt och svårt i ”detta primitiva, katolska land”. Nu hade hon inga känslor kvar för mig. Jag tyckte att hon var ytlig, men det hade ju jag själv också varit. Både sårad och lättad tog jag farväl och åkte tillbaka till ghettot i Wilmington för att försöka bo där igen. Jag gick in på samma bar, men nu på dagtid, och köpte en omgång Schlitz för de pengar jag hade kvar från min tid i lyx. Och den här gången lyckades jag bli accepterad, och det var ett sorl och ett prat och en värme utan like. Det var under den tiden som Schlitz körde sin nya reklamkampanj med ”Only love is better than Schlitz”. Varje gång jag sedan såg den runt om i landet tänkte jag tillbaka på Wilmington – staden med det våldsamma rashatet.

Sammanfattning av brev

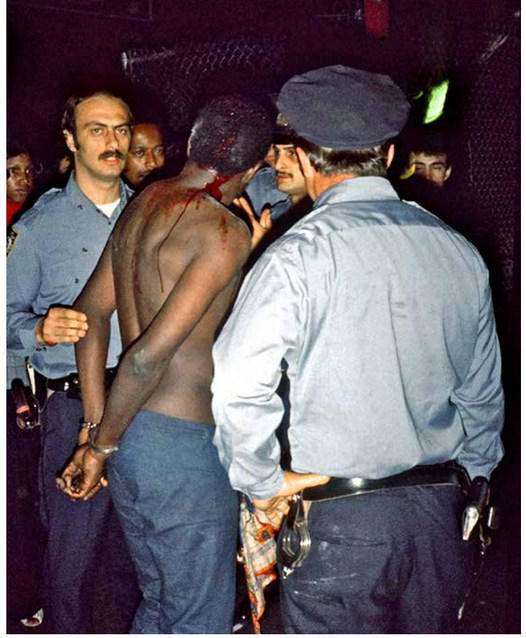
Efterord. Jag nämner inte Schlitz-kvinnans namn här och visar inte heller några bilder på henne, eftersom hennes föräldrar en gång på 80-talet berättade för mig att hon just hade begått självmord. Det slog mig att de enda två av mina gamla ”flickvänner” som senare tog livet av sig båda var miljonärer.

Begge 1974 - Harlem, NY

1974 - NYC
Th. 1973
- New Orleans
och 1973 - NYC

You explained it to me, I must admit,
a long rap about "no knock"
being legislated for the people
you've always hated
in this hell-hole you/we call home.
NO KNOCK the man will say
to protect people from themselves.
Who's going to protect me from you?
No knocking, head rocking, enter shocking,
shooting, cursing,
killing, crying, lying and being white.
NO KNOCK told my brother Fred Hampton
bullet holes all over the place.
But if you're a wise "no knocker"
you'll tell your knocking' lackeys
no knock on my brother's head
no knock on in my sisters head
and double lock your door
because someone may be
NO KNOCKING ... For you!

På jakt efter den inre godheten bakom vreden

"Policing in our communities has become deeply militarized, generating fear and resentment instead of safety and trust." - Michelle Alexander, "The New Jim Crow"

De fattigas brottslighet är, precis som de rikas utnyttjande, nästan omöjlig att fotografera. Man kan visa resultatet, men sällan själva processen. Jag tillbringade som regel flera dagar tillsammans med de kriminella innan jag fotograferade dem. För att överleva bland dem var jag tvungen att alltid tro på det inre goda hos de vrede barn och bygga upp en relation till människan bakom den roll som systemet tvingade dem att spela. I det ögonblick jag fotograferade deras skumma aktiviteter vände jag mig mer mot deras miljöbestämda sida – och svek därmed det förtroende de visade mig. Jag ville alltid fotografera brottsligheten ur brottslingarnas perspektiv, men för att kunna fotografera var jag tvungen att ta avstånd från dem och var därmed inte längre "en del av dem". Att dokumentera systemets våld var betydligt lättare än att fotografera motvåldet.
Här hamnade jag i skottlinjen mellan polisen och de kriminella i Harlem. En polis sprang fram och använde min dörröppning som skyddsställning, och plötsligt befann jag mig fotografiskt sett på polisens sida. I sådana ögonblick började jag förstå deras brutala, men också mänskliga reaktioner. Deras rasistiska fördomar och bristande förståelse för ghettots reaktioner ger upphov till de vrede anklagelserna om polisbrutalitet.
Samhället har tränat dem att förvänta sig det onda snarare än att vända sig till det goda – därför skjuter de ofta innan de frågar. Jag uppfattar det normalt som ett våldsdåd att bära vapen in i ett getto, eftersom det visar på bristande förtroende, vilket lätt föder motvåld.
De första två åren i USA bar jag själv de vitas rädsla inom mig – huvudingrediensen i all rasism. Tills jag lärde mig icke-våldsam kommunikation och positivt tänkande om medmänniskorna blev jag ständigt nedslagen av svarta.
Polisen utgår från det negativa hos människor och underblåser därför det. Hade de kommit obeväpnade och med öppet ansikte, skulle de ha haft en chans att frambringa de positiva sidor som jag alltid fann även hos de värsta typerna, "som är beredda att döda för en dollar" – eller för en kamera.
På så sätt skapar polisen en atmosfär av rädsla på båda sidor, vilket gör brutalitet oundviklig. Fram till dess att dagens videoinspelningar avslöjade det godkändes det mesta av polisvåldet av vita myndigheter. Många delstater tillåter fortfarande polisen att bryta sig in i människors hem utan att knacka på, vilket har lett till att otaliga oskyldiga har dödats.

"Police brutality is not an aberration, it's a feature of the system.....We are living in a system where the police can break down your door, kill you in your sleep, and get away with it." - Assata Shakur, digter og politisk aktivist.

Som medlem af Black Liberation Army (BLA) blev hun dømt for mordet på en politibetjent, men flygtede fra fængslet. Hun levede til sin død i 2025 som flygtning i Cuba. Hun var den første kvinde på FBI's liste over terrorister.

"No knock" – en låt av Gil Scott-Heron – illustrerad

Black Lives Matter: James och Barbaras kärlek

"I can't breathe. Please, I can't breathe." - George Floyd

En dag såg jag i New York Times en tidningsbild av borgmästare Lindsay som överlämnade en bukett blommor till en hjältemodig polis i en sjukhussäng. Det stod att polismannen hade blivit skjuten under ett "inbrott i en lägenhet". Jag bestämde mig för att ta reda på vad som egentligen låg bakom händelsen och letade runt i Bronx i flera dagar för att hitta de anhöriga och lägenheten där det hade hänt. Lite i taget fick jag fram historien.
James och Barbara var ett ungt svart par som bodde i Fort Apache, på den tiden det värsta kvarteret i USA, runt Fox Street i South Bronx. En dag hade de hört brottslingar på taket och ringt polisen. Två civilklädda poliser anlände och sparkade in dörren utan att knacka. James trodde att det var brottslingarna som var på väg att bryta sig in och sköt mot dörren, men blev själv dödad av polisen. Barbara sprang skrikande in till grannen.
På polisstationen i 41:a distriktet bekräftade man händelseförloppet och medgav att "ett litet misstag hade begåtts", men att James ju själv hade bärat skulden, eftersom han var i besittning av en oregistrerad pistol. Jag hade efterhand blivit så van vid den sortens orimligheter att jag inte kände någon våldsam vrede mot polisen. Jag kände bara att han hade agerat fel. Eftersom jag redan hade ägnat så mycket tid åt ärendet bestämde jag mig också för att följa med till begravningen. Jag rusade runt i stan för att låna en snygg skjorta och anlände till begravningsbyrån ungefär en timme före begravningen. Jag tog flera bilder av James i kistan. Han var väldigt vacker. Jag beundrade begravningsentreprenörens arbete med plast för att täcka över skotthålen. Svarta begravningsentreprenörer är rena konstnärer; de kan få till och med människor som har fått ögonen utskurna att se helt normala ut. Eftersom svarta lik finns i alla färger använder de nästan hela färgskalan i plastmaterial.
James gjorde för övrigt inget särskilt intryck på mig – jag hade redan sett alltför många unga svarta lik. Det enda jag undrade över var att det inte fanns någon blomsterkrans från polisen.
Den här timmen skulle bli den sista normala timmen den dagen. Det kom inte fler än tio begravningsgäster, som alla undrade över att se en vit man. En ung kille viskade att det verkade olämpligt just vid den här begravningen. Plötsligt hörde jag fruktansvärda skrik från förhallen och såg tre män bära in Barbara. Hennes ben släpade längs golvet. Hon kunde inte gå. Hon var en lång, vacker, ljushyad kvinna. Skriken fick mig att skälva; jag hade aldrig tidigare hört något så hjärtskärande. När hon kom fram till kistan blev det outhärdligt. Det var första och enda gången i Amerika som jag var oförmögen att fotografera. Jag hade tidigare fotograferat med tårarna rinnande nerför kinderna, men hade alltid hållit mig på så stort avstånd från smärtan att jag kunde dokumentera den. När Barbara kom fram kastade hon sig ner i kistan, lade sig ovanpå James och skrek om och om igen: "James, vakna upp." De andra försökte dra bort henne, men hon uppfattade ingenting annat än honom. Vid det här laget var jag övertygad om att James skulle resa sig.
Mitt i all denna sorg i Amerika hade jag ofta kunnat ana en viss hyckleri eller ytlighet, vilket gjorde det möjligt för mig att distansera mig från den. Barbara slog benen undan under mig. Allt började sväva framför mina ögon. Det måste ha varit då som jag plötsligt stormade ut ur begravningsbyrån, gråtande.
Jag sprang genom flera gator bara för att komma bort, vacklade nerför Simpson- och Prospect-gatorna i ett kvarter där nio av tio dog en onaturlig död. Rånare stod i dörröppningarna, men jag lade inte märke till dem, snubblade in i soptunnor och krossade flaskor. Det var ett mirakel att ingen överföll mig; de måste ha trott att jag just hade blivit det.
När jag kom fram till James och Barbaras trappuppgång frågade jag, fortfarande gråtande, några barn om det var någon hemma hos "mannen som blev skjuten häromdagen". De trodde att jag menade en annan person som hade blivit skjuten i trappuppgången mittemot kvällen innan. Nej, här, sa jag. Men de hade inte hört att någon hade blivit skjuten i deras trappuppgång. Men de hade inte hört att någon hade blivit skjuten i deras trappuppgång. De bodde på andra våningen och James och Barbara på femte våningen. Lägenheten stod tom. Rånare hade redan plundrat den. Det fanns bara papper och småsaker kvar. Tomheten där inne fick mig att gråta ännu hårdare. Det fanns många skotthål i vardagsrumsväggen, där James hade suttit, men bara två i dörren, som polisen hade sparkat upp.
Det fanns tre lås på dörren, som överallt i New York, och en tjock järnstång fastsatt i golvet – en säkerhetsåtgärd som polisen själva rekommenderade för att undvika att dörrar sprängdes upp av brottslingar. James och Barbara hade varit så rädda för brottslingar att de hade satt upp dubbla järngaller för fönstren, till och med på femte våningen utan brandstege. I bakgården låg en meterhög hög med skräp. Här hade James och Barbara bott sedan de var 16 år, tillsammans med sin nu fyraåriga dotter.

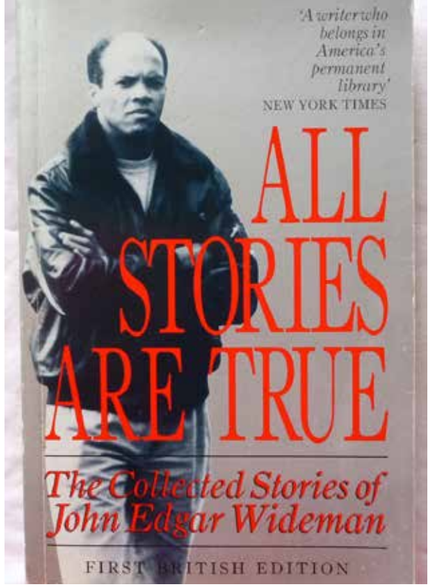

1974 - Bronx, NY

Efter ett par timmar vågade jag mig ut ur lägenheten. Jag hade gråtit så mycket att jag hade en bultande huvudvärk, och hela vägen in till Manhattan kom gråten i vågor. På West Side smög jag in på en biograf utan att egentligen ha bestämt mig. Det var på den tiden då de svarta filmerna för första gången började dyka upp. Filmen hette Sounder och handlade om en fattig familj i Louisiana på 30-talet. Det fanns en övervältigande kärlek och sammanhållning i familjen, men till slut hämtades pappan av de vita myndigheterna och skickades till ett arbetsläger för att ha stulit ett stycke kött. Filmen var gjord i Hollywood och romantiserade fattigdomen; efter många år kom pappan tillbaka, så att filmen kunde få ett lyckligt slut.
Det var inte den fattigdom jag hade mött i södern. De enda gångerna jag grät under filmen var när något påminde för mycket om James och Barbara. Jag fortsatte min väg mot Broadway. En äldre svart kvinna i norra Bronx, hos vilken jag hade bott över natten, hade gett mig 10 dollar så att jag kunde skaffa snygga kläder till begravningen. Hon hade först inte litat på mig och ringt runt till polisstationer i timmar för att fråga vad meningen var med att skicka en polis till hennes hus. När hon efter en halv dag blev övertygad blev hon så glad att hon gav mig pengarna, fick mig att lova att komma tillbaka och ringde ända till Alaska så att jag kunde prata med hennes dotter där uppe.
Jag hade fortfarande lite pengar kvar och gick, i mitt märkliga sinnestillstånd, rakt in på en annan biograf på Broadway och såg *Farewell, Uncle Tom*, en skakande film om slaveriet. Den var gjord av italienare, så den romantiserade inte slaveriet. Man såg auktionerna, tortyrredskapen och hur män rycktes bort från kvinnor och barn. Det var fruktansvärt. Hur hade det någonsin kunnat tillåtas hända för bara 100 år sedan? På vissa ställen var jag på väg att kräkas. Jag tittade mig omkring i salongen av rädsla för att det skulle finnas svarta människor där, men det var bara två andra personer. När jag kom ut stod en ung svart man med solglasögon och stampade med fötterna. Jag stod länge och såg honom rakt in i ögonen och kunde inte förstå att han inte slog ner mig.
Under flera dagar efteråt var jag helt förstörd. Jag kommer aldrig att glömma den dagen. Den står tydligt antecknad i min dagbok. Det gick ett helt år innan jag tog mod till mig och sökte upp Barbara. Jag kunde inte glömma henne. När jag kom till köket på Veteranhospitalet, där hon arbetade, skickades en äldre svart kvinna ut. Hon berättade att hon var Barbaras förmyndare, eftersom Barbara inte hade varit

1974 - Bronx, NY

sig lik sedan begravningen. Hon hade blivit innesluten och sa nästan ingenting längre. Jag frågade hur Barbara hade varit före James död. Kvinnan berättade med tårar i ögonen om de fyra åren då James och Barbara hade arbetat tillsammans i köket: alltid glada, alltid sjungande, alltid tillsammans. De hade aldrig sjukanmält sig och hade alltid kommit och gått tillsammans. Men hon ville inte låta mig träffa Barbara. Barbara ville inte träffa någon.

Ytterligare ett år gick, och jag skickade ett brev till Barbara från Sydstaterna. Jag antog att hon nu måste ha hämtat sig. När jag kom tillbaka till köket var det återigen samma kvinna som kom ut. Hon suckade djupt och sa: ”Barbara har blivit galen.”

Barbara fortsatte att dyka upp i mina tankar. Men en annan händelse gjorde ett lika starkt intryck. I Florida hade en olycklig vit kvinna klättrat upp i ett vattentorn för att begå självmord. Men hon kunde inte förmå sig att hoppa. Det var i ett gettoområde, och en stor folkmassa, nästan uteslutande svarta, samlades nedanför. Polisen och brandkåren försökte rädda henne, medan folkmassan skrek att hon skulle hoppa. Jag förstod inte vad som hände. Jag skrek så högt jag kunde: ”Sluta, sluta, låt den stackars kvinnan få leva.” Men skriken blev bara starkare. Det var den värsta och mest motbjudande masshysterin jag någonsin upplevt. Plötsligt slog det mig att skriken lät precis som Barbaras den där oförglömliga morgonen. Jag började bli svag i benen och rusade sedan iväg huvudstupa, precis lika fort som i bönhemmet. Om fem år ska jag söka upp Barbara igen.

Jag måste få se hennes ansikte igen en dag.

Sammanfattning av brev

John Wideman skrev en novell inspirerad av denna historia “A Voice Foretold” i *All Stories Are True*:

”Fotografen är ett stort skepp som kränger, gungar, slås av havet, drivet av galna vindar. Han är min ledare. En klippa som jag vill krama tills blodet rinner ut. Han kände till den här platsen, till mordet här. Nu vet jag det tack vare honom. Beviset finns i hans bilder. Bildboken/dagboken, som jag började bläddra i och sedan inte kunde släppa, var tvungen att krama tills blodet rann ut ... Ska jag tro på vad han säger? Att han liftar norr och söder, öster och väster, kors och tvärs över landet utan en krona på fickan, och att han på ett eller annat sätt lyckas äta, hitta någonstans att sova och köpa film till sin kamera. På alla möjliga sätt. Beroende av godheten och ondskan hos sina medmänniskor. Vagabondliv, kallar fotografen det. Som den gamle, trasiga Oidipus med sina svullna fötter, som vandrar runt i landet och söker en fristad. Hur länge har han varit på resande fot? Hans lukt vittnar om år. Ett helt livs mognad ... Men detta är inte en berättelse om honom. Hans Ingmar Bergman-accent, den svarta betoning, läspandet, sluddrandet och dansen som han efterliknar i sitt tal, sin gång. Det efterliknar jag nu. Hans American Pictures förde mig hit. Jag står bakom honom. I tacksamhet till honom.”

1975 - San Francisco, CA

1973 – Jersey City, NJ med World Trade Center i bakgrunden

Bekämpa förtryck genom att förstå offren på båda sidor

“You cannot fight an enemy that you do not understand.” - Malcolm X

Den dag då jag blev ett med lidandet kunde jag inte längre skildra det. Skriket från människan i det slutna systemet drunknar i ett tomrum mot världen utanför. En vit polis som misshandlade en svart kvinna sköts ner i smärta och raseri av en ung man från ett tak. Som hämnd marscherade nu 5 000 poliser genom gettot i en maktdemonstration för att skrämma de förtryckta. Varje gång en polis dödas av svarta sätts hela kolonialmaktens apparat i rörelse på detta sätt. Men bakom dessa polismord döljer sig en djupare tragedi. Den avlidne polisens 26-åriga änka kommer, precis som han, från den fattigaste vita samhällsklassen. Även om man inte kan ursäkta deras brutalitet, kan man mycket väl förstå den – utnyttjade och nedtrampade, som dessa fattiga vita ofta själva har varit. Med så mörka framtidsutsikter i livet hade de kanske inget annat val än att ansluta sig till raden av de gamla slavdrivarna. Den rasism och det begränsade förtroendet för medmänniskor som en fattig, understimulerad uppväxt har ingjutit i dem förstärks av nervositeten i att vara ockupationsstyrkor i en kultur som de inte tillhör.

1973 - Jersey City, NJ

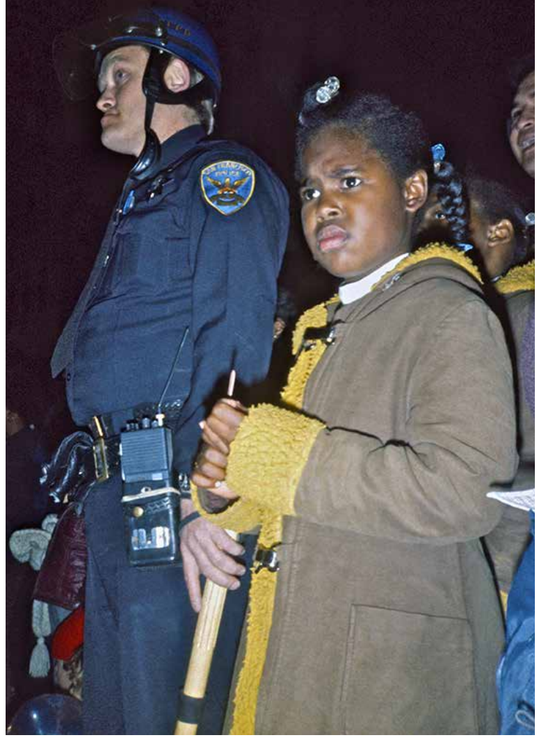

1975 - San Francisco

1972 - Miami

1975 - San Francisco

Om att se människan bakom det system som krossar oss

"The Black Lives Matter movement is not a war against police officers, it is a war against a system of oppression and dehumanization that has plagued this country since its inception." — John Legend

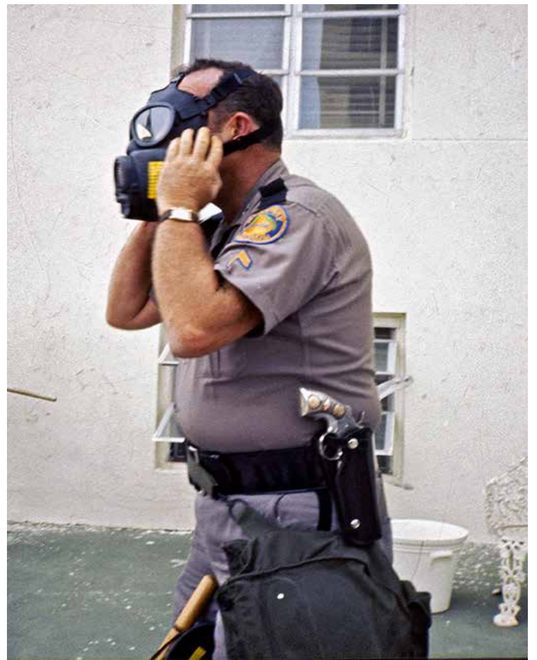
Det har blivit vanligt att angripa polisen, men vi glömmer att de i lika hög grad är offer för systemet som de är dess representanter. Vi ser deras hårda ansikten och strama läppar och förlorar hoppet. Vi drar snabbt slutsatsen att de aldrig kommer att förändras; att de alltid kommer att vara fyllda av bitterhet, hat och rädsla. Men satt de av egen fri vilja framför spegeln och skapade dessa ansikten? Eller tvingades de att leva ett liv som stramade huden i deras ansikten till en perverterad förvrängning av mänskligheten? Ja, det är svårt att skapa ett mer rättvist samhälle. Bara att kunna se möjligheten till förändring kräver tro på människans inneboende godhet – en förmåga att i vardagen se bortom de lidandemönster som förlamar oss överallt. Vår plikt är att förändra detta system av gemensamt ackumulerad smärta, så att människan återigen kan bli fullt mänsklig över hela världen. Endast på så sätt kan vi också rädda jorden från den värsta av alla former av förtryck: förstörelsen av miljön, klimatet och våra barns framtid. Jag vet att jag inte skulle ha överlevt bland alla dessa (vid) underliga människor i Amerika utan min starka tro på det bästa i människan. Utan den skulle det värsta i människan ha tagit överhanden – och utplånat mig.

1972 - Miami Beach, FL

1973 - Jersey City, NJ - 1972 - Miami Beach, FL

1971 - NYC

1971 - NYC

De överlevande från Attica: (Foto: New York State Police)

1971 – Brooklyn, NY – begravning av offren från Attica

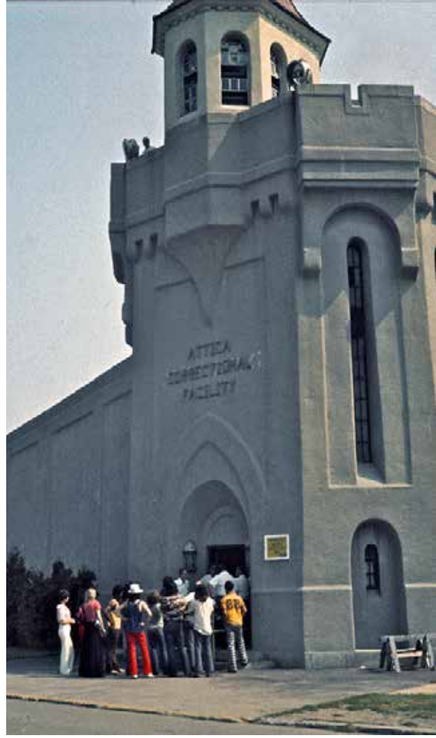
Om att se människan bakom hatet och förtrycket

"We have to dismantle the architecture of oppression. We have to dismantle the systems of oppression. We have to dismantle the mindsets of oppression." - Kimberlé Crenshaw

"We are capable of moving beyond the legacy of pain and building a world where all life is sacred." —bell hooks

Min resa har lärt mig att jag inte längre kan hata någon enskild person, grupp eller samhällsklass – inte ens de värsta utsugarna. Om jag sa att jag hatade familjen Rockefeller skulle det vara oärligt. Ja, Nelson Rockefeller beordrade massakern i Attica, där 10 fängelsevakter och 33 intagna – som bara krävde reformer och mänsklig behandling – dödades.
Även om jag själv var närvarande vid deras massbegravning och hörde beväpnade Black Panthers ropa: "Död åt Rockefeller, sätt de rika i fängelse och befria de fattiga", och kände de gråtande änkorna, och återigen såg blodets färg i den afroamerikanska flaggan – ja, så är jag inte i stånd att hata Rockefeller.

För jag vet att bakom den roll han fostrades att spela döljer sig en människa som under andra omständigheter inte skulle ha blivit mördare i ett desperat försök att hålla ghettots instängda nere. Om vi förstår att underklassen mördar och rånar på grund av sin miljö, måste vi också erkänna att överklassen, i sina handlingar och traditioner, är bunden av sin egen miljö. Ju mer jag lät mig hjärntvättas in i överklassen, desto mer började dess handlingar verka förståeliga.
Förtryck är ett tveeggat svärd; det sårar både den hand som svingar det och den hals som bär det.

1974 – Attica-fängelset, NY

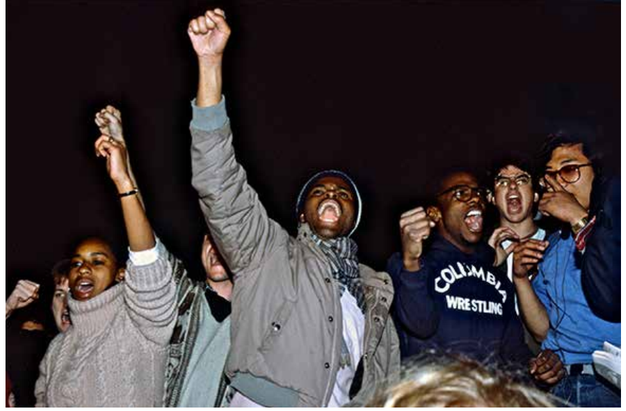
1971 - NYC

1991 - Washington, DC

1985 - NYC

Endast kärlek kan besegra hat

"We can't expect the world to change if we don't change ourselves." - Solange Knowles

"Love is an endless act of forgiveness. Forgiveness is me giving up the right to hurt you for hurting me." —Beyoncé

Jag skulle vara oärlig om jag dolde att jag har kommit att tycka om människorna i USA:s härskande klass. När jag fördömer överklassen är det i själva verket systemet inom oss alla som jag angriper – det system som skapar den växande ojämlikheten och lär sina medlemmar att råna och mörda, inte bara i USA, utan framför allt i tredje världen. Ett system så starkt och omänskligt att det inte förändras genom att man enbart angriper symbolerna. Hade jag hatat Rockefellers som symboler, skulle jag ha nekat dem den värme och gästfrihet de visade mig som vagabond – under omständigheter som inte dikterades av systemet.
Ju längre jag vandrade som vagabond, desto mindre ville jag någonsin bli en del av detta system igen. Överallt hade det gett människan ett falskt ansikte. Ju tydligare dessa masker framträdde, desto starkare blev min längtan att tränga in bakom dem och se ut genom deras smala ögonsprickor. Det var aldrig en vacker syn: hat, rädsla och misstro.

Jag hade ingen som helst önskan att bli en del av det. Jag lärde mig att det är mycket lättare för människor att döma än att förstå. För hat bygger på förenklade betraktelser, och många är så uppslukade av smärtan över att inte kunna leva upp till normerna i sin omgivning att de hellre reducerar verkligheten till symboler än försöker förstå den. Det är också lättare, när man läser en bok som denna, att hata de vita än att förstå oss – för då slipper man konfrontera den del av systemet som finns i en själv. Först när vi inser hur vi själva är en del av förtrycket kan vi förändra de krafter som avhumaniserar oss och gör oss i grunden olyckliga. Under mina resor kunde jag överleva eftersom jag alltid sökte mig in till människan bakom den falska fasaden. Men överallt bakom dessa fasader såg jag kärlekens sammanbrott. Ju färre trådar som band samman människor i en sund gemenskap, desto mer förstenade och ogenomträngliga blev de masker jag var tvungen att ta mig igenom för att överleva. Och ändå fann jag överallt små nyanser av mänsklighet. Även om kärleken mellan människor har dödats i detta mönster av förtryck – tänk bara på Trumps splittrade USA – vet vi alla att kärleken kan spira fram genom stenbeläggningen var som helst ... när som helst.

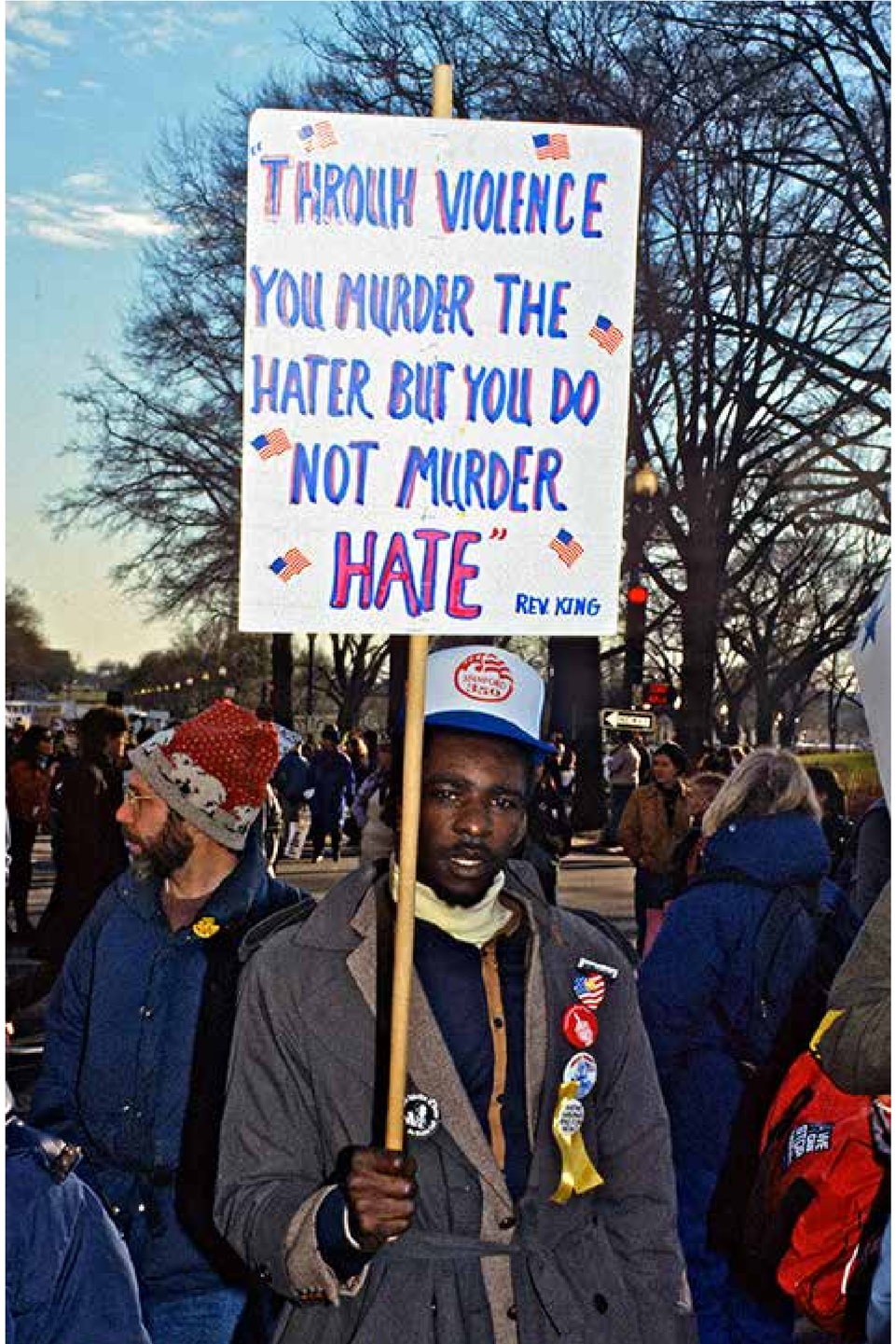

1990 - NYC

1991 - NYC

"You Sure Love to Ball" – en låt av Marvin Gaye – illustrerad – följd av scener från kyrkan

Højre - 1991 - Washington, DC

1991 - Bullock County, AL

1974 - Jersey City, NJ

1975 - Bullock County, AL

"The most common thing people do not understand is that love is the only sane and satisfactory answer to the problem of human existence." - James Baldwin

"Our lives are like our love, both fierce and tender, a delicate balance between beauty and pain." - bell hooks

"Our love is a hurricane force, a supernova, a force so powerful it bends time and space." - Beyoncé

"Love is the weapon of the future. It is the only armor that will defeat hate and fear." - Tupac Shakur

"Black love is unapologetic, fierce, and resilient. It is a flame that burns bright even in the darkest of times." - Imani Perry

"Black love is not just a feeling, it's a commitment, a fight, a revolution." - Janelle Monae,

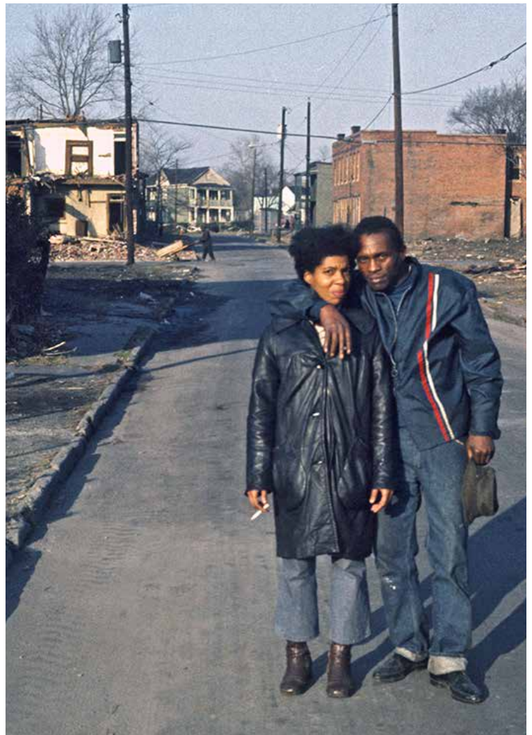
1975 - Richmond, VA

1974 - Norfolk, VA

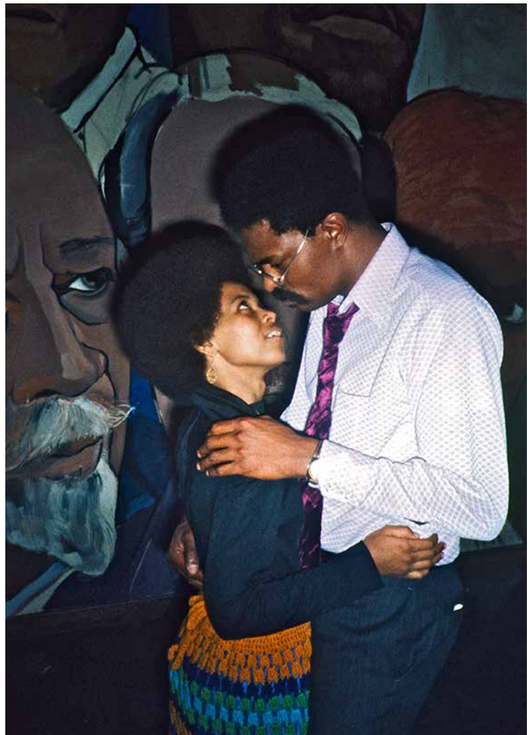
2009 - Gainesville, FL

1973 – Harlem, NY. Kommunistpartiets vicepresidentkandidat Jarvis Tyner

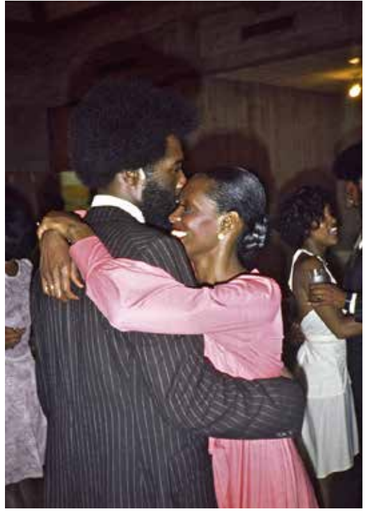

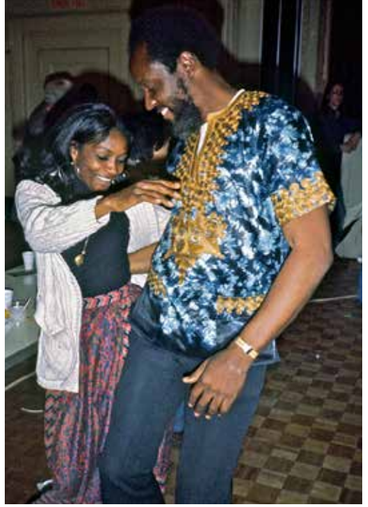

1975 – Philadelphia, PA – Rene Yates, se historien bak bildet på sidan 466

1975 - San Francisco

Hjärtan som reser sig över asfalten i den svarta kärlekens triumferande anda

1975 - San Francisco

1985 - Harlem, NY

2012 - St. Francisville, LA

"Our love is a tapestry woven with threads of joy, pain, resistance, and triumph." - Ta-Nehisi Coates

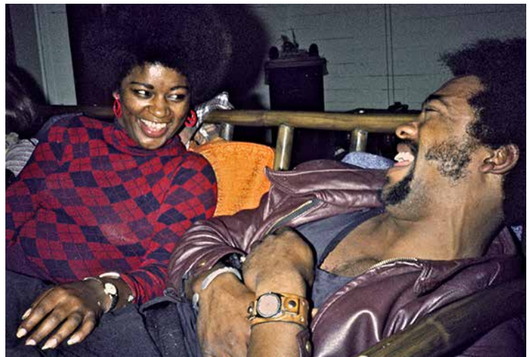
"We are worthy of love, deserving of love, and capable of giving love. Let us celebrate Black love in all its forms."
- Chimamanda Ngozi Adichie

"Black love is a beacon of hope, a testament to the human spirit's capacity for resilience and joy." - Kwame Alexander

1973 - Greensboro, NC

1973 – Zebulon, NC. Caroline här mördades senare.

1974 -
Abilene, TX

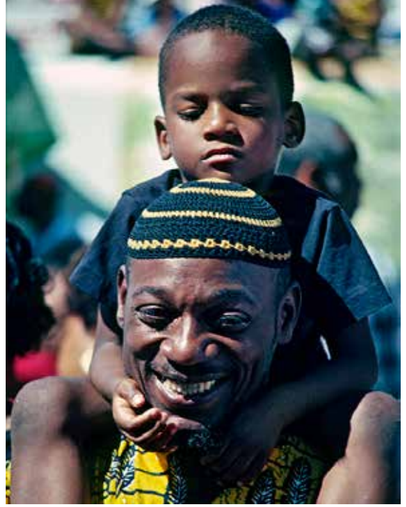
"Black love is the resistance. It is the act of choosing ourselves, choosing each other, choosing joy and defiance in the face of everything trying to tear us down."
- Yrsa Daley-Ward

"Black love is beautiful, resilient, and complex. It's a love that has endured through centuries of oppression and continues to thrive." - Tressie McMillan Cottom

"Black love is the foundation of our community. It's the fuel that keeps us moving forward."
- Beyoncé

2004 - NYC

Tv.
1993 - Brooklyn, NY
Th.
1985 - Harlem, NY

"Black love is a refuge. It's a safe space in a world that often feels unsafe." - Cleo Wade

"Black love is a sanctuary. It's a place where we can be our most authentic selves and be loved for who we truly are." - Ijeoma Oluo

"Love recognizes no barriers. It leaps hurdles, jumps fences, penetrates walls to arrive at its destination full of hope." - Maya Angelou

1996 - Chicago

1991 - Houston, TX

Nedan 1975 - Philadelphia, PA

1975 - Baumont, TX

Nedan 1978 - Jacksonville, FL

"Black love is a revolution. It is a war cry. It is a victory dance." - Yrsa Daley-Ward

"Love's the only thing that's never wasted. In Black love, we find the freedom to exist without permission." - Frank Ocean

"Love is a revolution. It's what keeps us going, what breaks the chains, what makes us free."
– H.E.R.

"Love is not just a word, it's action. It's protection, it's truth, it's the fire that keeps us alive when everything else tries to burn us down."
- Kendrick Lamar

"Our love is how we survive. Black love is bold, it's soft, it's everything they said we couldn't have — and we love anyway."
– Rihanna

"When I love, I love with my whole being, and that love is not up for negotiation. Black love is sacred, it is mine, and it is powerful."
- Solange Knowles

1996 – Tunica, LA – Bibelläsare

1973 – Baltimore – Bröllop i en butikskyrka

"The love of God is the most powerful force in the world." - Sojourner Truth

"Faith is not an avoidance of difficulty but an embrace of grace in the midst of difficulty." - Dr. Bernice King

"Black theology doesn't deny God's love for white people, but it insists that love cannot be blind to oppression." - James Cone

Begge 1975 - San Francisco

1975 - San Francisco

1973 – från en landsbygdskyrka nära Houma, LA

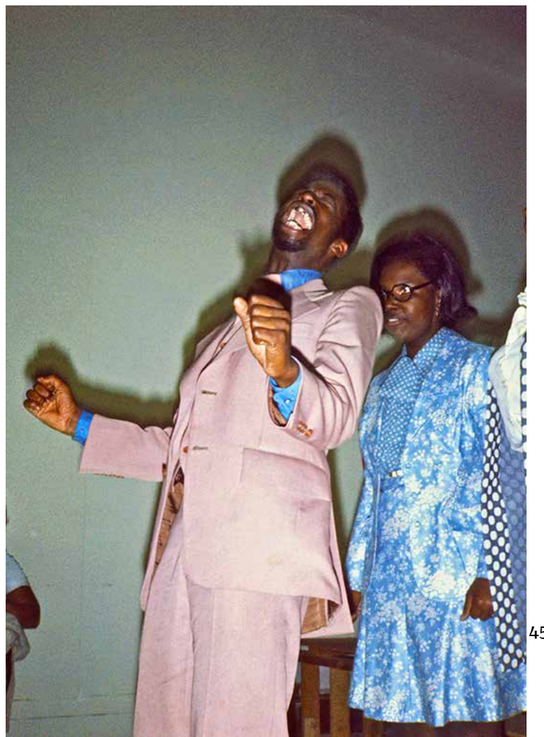
"Faith is the bridge that carries us over when our own two feet won't." - Maya Angelou

"The Negro church in America is the only institution in the world where the Negro is free." - James Baldwin

"The God of the Negro church is a God of the underdog. He is a God who can make a way out of no way." - Toni Morrison

1975 – San Francisco – Fillmore-gettot, butikskyrka

1975 – Philadelphia, MS.
Min svärfar, pastor Jake Rushs händer.

2009 – Harlem, NY – Moské på 116th St

"Islam is not a new religion. It is the same truth that God revealed to all His prophets throughout history. Islam is both a religion and a complete way of life. Muslims follow a religion of peace, mercy, and forgiveness that should not be associated with acts of violence against the innocent."
- Yusuf Islam or Cat Stevens, whom I introduced on stage for a week in The Gaslight.

"Faith is the audacity to hope when hope seems hopeless." - Maya Angelou

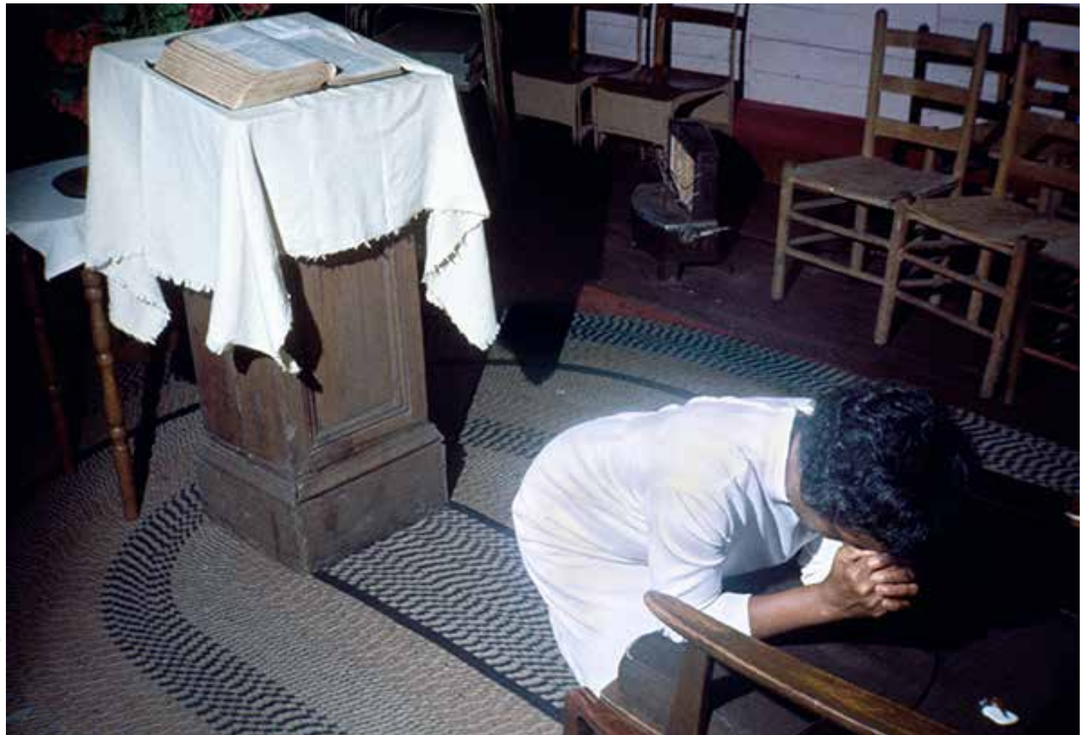
"There is no pit so deep that God's love is not deeper still." - Marian Wright Edelman

"Faith is the only thing that can keep you going when you feel like giving up." - Sister Souljah

"Islam has always been part of America. Muslims have enriched our society since our founding. They are as diverse as our nation itself. They are black and white, Latino and Asian, immigrants and American-born, and some of the most distinguished and patriotic among us." — Barack Obama

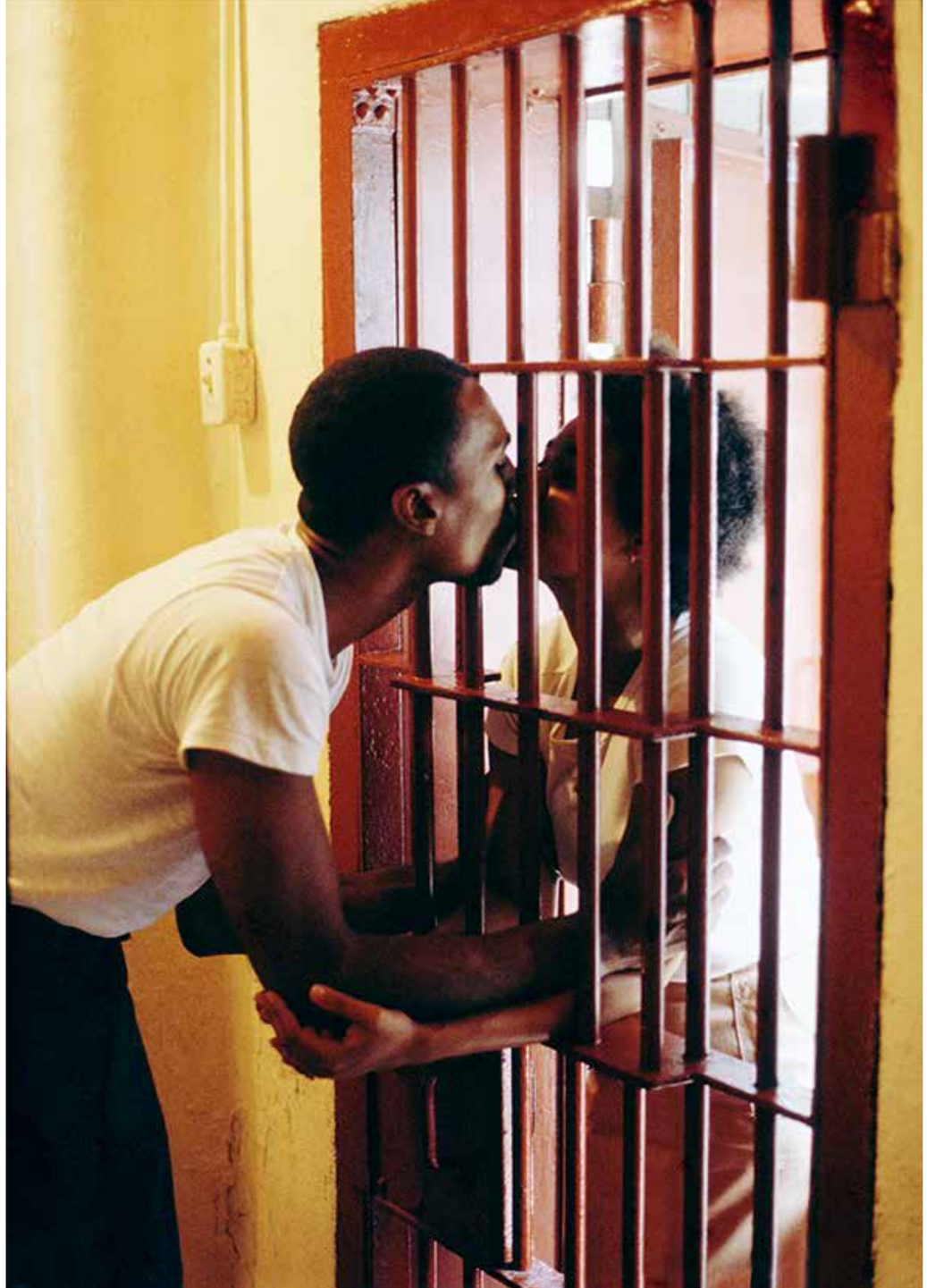
"I believe in the religion of Islam. I believe in Allah and peace." – Muhammed Ali

1975 – Meridian, MS – Shack-kyrkan

2003 – Philadelphia, MS – Påskgudstjänst i min svärfars kyrka. Se följande berättelse om pastor Jake Rush

Ghetto love

"Love takes off the masks we fear we cannot live without and know we cannot live within."
—James Baldwin

"There is no love like ghetto love"

Efter fyra års vagabonderande i ghettot slutade det med att jag gifte mig med den. Annie är den enda kvinnan jag minns att jag tagit initiativ till. När hon satt där på en restaurang i New York – oemotståndligt vacker – stod det klart redan vid första ögonkastet att vi behövde varandra. Hon hade just återvänt från tio års exil i England för att gå på sin mors begravning, och jag befann mig i en av mina mörka perioder. Vi var båda prästbarn och hade på olika sätt gjort uppror mot den bakgrunden. Hon blev fascinerad av mina bilder och ville hjälpa mig att publicera dem. Hon hade ett starkt intresse för litteratur och en betydligt bredare intellektuell horisont än jag, så jag blev snabbt beroende av henne för att få pusselbitarna i mitt liv att falla på plats.

Annie hade i sin exil i hög grad befriat sig från den herre–slav-mentalitet som gör äktenskapet nästan outhärdligt för de få amerikaner som förälskar sig över gränserna för det slutna systemet. Blandäktenskap är i Amerika fortfarande en undergrävande handling. Till och med liberala vita famlar efter svar när frågan ställs: ”Vad säger du till att din dotter gifter sig med en av dem?” Typiska rasister inledde ofta samtalet med ”jag bryr mig inte om folk är vita, svarta, lila eller gröna...”, och tio meningar senare visade de sig vara fanatiska motståndare till blandäktenskap. Ändå ingicks massor av äktenskap mellan vita och svarta tjänstefolk, tills det förbjöds 1691.

Innan svarta reducerades till slavar var de fattiga vitas hat mot dem också okänt. Även i tidigare slavländer som Kuba och Brasilien finns det inget som påminner om amerikanernas extrema motstånd mot blandäktenskap. Jag kommer själv från en konservativ landsbygd, men minns inte att jag under min barndom hörde ett enda negativt ord om förhållanden mellan vita och afrikanska studenter. Men i USA kan inget äktenskap mellan olika raser betraktas som enbart en naturlig förening.

I Hollywood ville svarta promotorer satsa på att göra stor reklam för min bildshow, men bara om jag tog bort avsnittet om min fru: ”Det förstör ditt budskap. Det får dig att likna vilken liberal som helst.” Många svarta och liberaler kommer av samma skäl att tappa intresset i det här avsnittet. En arg svart kvinna anklagade mig rasande efter showen för ”oansvarighet”, eftersom jag hade umgåtts med ”psykiskt störda kvinnor”, baserat på bilder av nakna svarta kvinnor – ovetande om den danska nakenhetskulturen, där nakenhet inte var sexuellt laddad.

Hon sa: ”Inser du inte att vår utstötning gör oss alla psykiskt sjuka?” Och hon träffade något viktigt: Hur kan man träda in i herre–slav-samhället som neutral utan att själv bli en del av problemet?

Men hon begick samma misstag som många amerikaner genom att automatiskt anta att en nakenbild av en kvinna innebär ett sexuellt förhållande.

Hon behövde dock inte oroa sig: Till skillnad från vad jag såg i Afrika hade den svarta amerikanska kvinnan utvecklat starka försvarsmekanismer mot den vite mannen efter århundraden av övergrepp. Även om jag tillbringade större delen av min tid i det svarta samhället var över 90 % av de kvinnor som bjöd in mig att dela säng vita. Misstanken om den vite, sexuella utnyttjaren hängde dock alltid över mig.

När jag vandrade runt i gettona på natten i södern frågade unga män: ”Sir, ska jag fixa en kvinna åt dig?”

Jag är övertygad om att ytterst få kvinnor skulle ha erbjudit mig sin gästfrihet om de inte hade känt av min icke-aggressiva energi. Jag såg mitt vagabonderande som en passiv roll och varken undvek eller inledde sexuella relationer. Men det var intressant vad som faktiskt hände när jag fick nära relationer med kvinnor. Om vi kom bra överens började vita kvinnor efter några dagar att göra sexuella närmanden. Men även när vi blev mer intima och omfamnade varandra hände det sällan mer med den svarta kvinnan från underklassen – särskilt i södern. Det var som om något låste sig: en gemensam insikt om att detta var en alltför stor historisk böld som man inte borde sticka hål på. Hon kunde inte undvika att signalera, medvetet eller omedvetet, att maktbalansen mellan oss var ojämn. Det gav mig en känsla av att vara ännu en i raden av vita utsugare.

De svarta kvinnor som jag hade sexuella och långvariga relationer med kom nästan alla från medelklassen eller Västindien. De var mer konservativa än både de vita kvinnor och kvinnorna från underklassen som jag träffade, men samtidigt mer befriade från detta fortsatta mentala slaveri. Vissa amerikaner anser att om man är medveten om att människor lever i förtryck bör man som vit inte utsätta sig för intima situationer med dem. Men det är ju just slaveri: när man inte umgås med en grupp som jämlikar och därmed håller dem kvar i ghettoisering och förkrympning.

1978 - Washington, GA

1974 – Vårt bröllop i City Hall, NY (med den sydafrikanske konsulns bebis)

1975 – Annie i Tenderloin-gettot, San Francisco

Annie var ett av mina undantag i underklassen. Även om hon efter tio år i England verkade ”medelklassig”, präglades hennes grundinställning fortfarande av hennes uppväxt. Ett sådant förhållande kunde kanske ha fungerat med långvarig kärlek, tillit och hårt arbete från båda parter, men på grund av min rasism, sexism och framför allt den blinda ”oskyldigheten”, som alltid är den härskande klassens privilegium, blev det annorlunda. Det blev ett så smärtsamt och förkrossande nederlag för mig att jag inte kunde förena det med min ursprungliga bok. Allt gick fel redan från början. Vi gifte oss fredagen den 13 september utan någonstans att bo.

En hembiträde lät oss tillbringa smekmånaden i den sydafrikanske konsulns lyxlägenhet, medan han hade kallats hem av apartheidregimen. Senare hamnade vi i det värsta ghettområdet i San Francisco. Vi hade knappt hunnit betala den första månadens hyra innan hela Annies besparingar blev stulna. Vi bodde på femte våningen i ett hus fullt av prostituerade, narkomaner, socialbidragsmödrar och mänskliga vrak. Annie hade inte levt i ghettokulturen sedan barndomen och blev chockad över att vara tillbaka där. På grund av sitt utseende och området blev hon ständigt trakasserad av hallickar och hallickar som ville värva henne. Medan jag bodde några dagar hos Margo St. James, ordförande för sexarbetarnas fackförening, kidnappades Annie av en prostitutionsliga som hotade henne med pistoler, tvingade henne att klä av sig naken och spelade rysk roulette för att ”bryta ner och tämja” henne. På natten lyckades hon fly genom ett badrumsfönster helt naken. När jag kom hem låg hon förkrossad av gråt och smärta.

Överfallen från hallickarna fortsatte, och det blev inte bättre av att jag var vit. En dag kastade en hallick hånfullt en handfull pengar efter Annie på bussen. Av gammal vagabondvana plockade jag upp dem – Annie blev rasande och pratade inte med mig på en vecka. Det var ständigt våld, skrik och smärta i huset. Flera gånger försökte jag stoppa hallickar som slog sina ”horor” sönder och samman. Det fanns också en pyroman. Nästan varje natt under de första månaderna väcktes vi av brandlarmet och såg lågor från grannlägenheterna. Vi hade alltid packat våra väskor. Det första jag ville rädda var resväskan med de tusentals diabilderna till den här boken.

En natt stod hela huset ute på gatan i nattkläder. Jag bad Annie att hålla ett öga på resväskan medan jag fotograferade branden, men hon hörde mig inte i allt oväsen, och vi glömde den av misstag på gatan när vi kom upp. Jag sprang ner och upptäckte att resväskan fortfarande stod där. Alla kallade det ett verkligt mirakel, för ingen hade någonsin sett något värdefullt stå kvar ens en minut i det här kvarteret utan att bli stulen.

Den psykiska pressen var värre för Annie än för mig. Vi försökte få socialbidrag för att kunna flytta, men fick bara 7 dollar. Nästan varje natt låg hon och grät i förtvivlan. Under de första månaderna, då jag fortfarande hade lite psykisk kraft kvar, försökte jag tränga in i hennes sönderfallande värld.

Precis som flera av mina relationer i USA var även denna ett resultat av våld. Vi träffades på grund av mordet på hennes mamma, och några månader senare hittades hennes styvfar dödligt knivskuren. Ett skrämmande mönster från hennes barndom började träda fram under dessa tårfyllda nätter. Hennes mamma hade som 16-åring fött Annie och hennes tvillingsyster, vilket i prästfamiljen ansågs vara en så stor synd att mamman och den ena systern skickades till nordstaterna, medan Annie skickades till en moster i Biloxi, Mississippi. Hennes enda minne från de första fyra åren var den alkoholiserade moster som låg i sin hydda, medan Annie satt ensam i sanden. En dag höll hon på att kvävas av ett kycklingben och kämpade desperat – ingen kom henne till undsättning.

Morföräldrarna upptäckte försummelsen och tog med henne till Philadelphia i Mississippi. Här fick hon en brutal, fundamentalistisk uppfostran. Hon straffades om hon lekte, dansade eller visade glädje. Ofta hängdes hon upp i uthuset med läderremmar runt handlederna och piskades. På vägen hem från skolan förekom det nästan dagligen stenkastning mellan svarta och vita barn. En dag hetsade de vita barnen upp schäferhundar mot dem, och Annie blev allvarligt biten.

Annie talar i dansk tv 1977 om den Jim Crow-segregation hon växte upp med

1975 – Annie i Tenderloin-gettot i San Francisco under vår mest deprimerande period

1975 – Philadelphia, MS – När jag bodde hos Annies elaka men fromma morföräldrar

1975 – Skylt på Highway 19 till Philadelphia, MS, där de tre medborgarrättskämparna mördades av KKK

Två av dessa barn blev senare medlemmar i Ku Klux Klan; en av dem – Billy Wayne Posey från Annies gata – var med och mördade de tre medborgarrättskämparna 1964.

Efter detta våld från Klanen, med brinnande kors på gatan, flydde hon norrut och gick senare i exil. Eftersom hon hade varit

2004 – Philadelphia, MS – Återbesök hos Annies familj genom hela mitt liv.

1975 – San Francisco – Var Annie än befann sig läste hon alltid böcker

den första svarta personen som använt stadens bibliotek vågade hon aldrig återvända. Ju mer hon avslöjade under dessa nätter, desto mer chockad blev jag. Hon var otroligt känslig, och jag minns en natt då hon grät över ”den vita konspirationen”, som hade hållit henne och andra svarta barn ovetande om mordet på sex miljoner judar. Hon skulle utan tvekan ha gråtit ännu mer om hon hade vetat att nazisterna baserade 1930-talets judelagar direkt på de amerikanska Jim Crow-lagarnas rashierarkier för att kunna stigmatisera annars välfungerande judar genom att förbjuda endogami och med ”one-drop”-regeln göra dem till en ”lägre” och ”oren ras”.

Till slut lyckades Annie få ett jobb som kontorsvikarie på Byggnadsdirektoratet, där hon hanterade fakturor från byggföretag. Hon väckte uppståndelse genom att avslöja det ena bedrägeriet efter det andra. Med sitt skarpa sinne kunde hon påvisa hur företag redan månader tidigare hade skickat fakturor för samma arbete med andra formuleringar. I åratal hade dessa maffiamedlemmar plundrat staden. Hon kom hem varje dag och berättade hur hon hade sparat staden hundratusentals dollar. När anställningen tog slut sa hennes judiske chef att hon själv kunde skriva precis det rekommendationsbrev hon ville – han skulle underteckna det.

Men vi hade fortfarande inga pengar, och den korrupta atmosfären omkring oss sänkte vår moral ytterligare. Om de rika stal, varför skulle inte vi göra det? En dag hittade vi en plånbok med 80 dollar i trapphuset. Det tog oss lång tid att bestämma oss för att lämna tillbaka den till ägaren – en mamma som levde på socialbidrag – som bara snappade åt sig plånboken utan ett ord, med en hånfull blick som sa: ”Ni måste vara idioter som försöker vara bättre än andra här.” Från det ögonblicket gled allt i en mer kriminell riktning. Planen hade varit att jag skulle skriva en bok, och Annie och andra tyckte att jag borde beskriva mina upplevelser i gettot som utlänning. Men när jag satt dag efter dag framför papperet var det omöjligt att få ner ett enda ord i den här nervösa och våldsamma atmosfären.

Gradvis förlorade vi båda vårt självförtroende. Ju mindre energi och hopp vi hade, desto mer våldsam blev stämningen mellan oss. Annie började dricka som en reaktion på min tilltagande okänslighet. Hon skällde ut mig för att vara en naiv liberal. Dessa ändlösa nätter är mer än något annat orsaken till attackerna mot de frisinnade (och mig själv) i denna bok. För första gången i USA började jag förlora mitt förtroende för de svarta och döma dem utifrån

Jag bodde vanligtvis hos Annies kusin Willy Rush till höger, eftersom han alltid drack och var rolig – tills han ”fann Gud”. Annies brorson längst fram är gängmedlem och håller på med en narkohandel på sin mobil.

deras nuvarande beteende snarare än deras potential. Jag höll på att bli amerikaniserad – ett offer för herre–slav-mentaliteten. Ju mer jag förlorade förtroendet för människor (och min egen framtid), desto mer fylldes jag av hat och raseri. För att undvika de förödande grälen tillbringade jag större delen av tiden på gatan.

Ju mer maktlös jag kände mig, desto mer tappade Annie förtroendet för mig. En natt skrek hon: ”Du kan inte ens försörja mig! Hör du, din blåögda nigger, försörja!” Och även om jag ständigt sökte arbete började jag klandra mig själv. Jag gjorde inget annat än att stå i kö. På morgonen stod jag i kö vid blodbanken för att få fem dollar. Varje dag i åtta månader stod jag i soppkö från klockan 11, och på kvällen fick jag ofta mat i en kyrka. Resten av dagen stod jag i kö för att få jobb, vilket var nästan omöjligt eftersom jag var outbildad. Om jag kom dit klockan 4 på morgonen kunde jag ibland få ett dagsjobb med att dela ut reklamblad i rika förorter för två dollar i timmen.

Efter ett tag gav jag upp och började tillbringa allt mer tid med de kriminella på gatan. Jag blev aldrig inblandad i allvarliga brott, men det gled i den riktningen. När en kille en kväll berättade för mig att hans bror hade blivit skjuten i Chicago, svarade jag bara kallt: ”Vilken kaliber på pistolen?” Först i efterhand insåg jag hur djupt jag hade sjunkit. Under den tid vi bodde tillsammans mördades åtta människor i vårt kvarter, flera av dem kände jag. Theresa, som ofta gav mig gratis mat i sitt kafé, mördades av en kund på grund av en räkning på en och en halv dollar. Väggarna i vår trappuppgång var ofta besudlade med blod.

När jag kom hem sent låg Annie ofta i en dimma av tårar och alkohol. Jag brydde mig nästan inte. Av rädsla för gräl vågade jag till slut inte komma hem förrän hon sov. Vårt sexliv upplöstes precis som allt annat. Till slut hyste jag ett sådant hat mot både vita och svarta omkring mig att jag blev rädd för mig . En natt, när Annie hade druckit, slog jag desperat efter henne i mörkret. Nästa morgon hade hon ett blått öga – precis som alla andra i huset hade haft. Eftersom jag aldrig tidigare hade lagt hand på någon blev jag skakad. Jag blev rädd för att jag en dag skulle slå ihjäl henne. Det enda sättet att bryta sig ur ghettoiseringen var att fly. Vi lyckades hitta ett litet rum åt Annie utanför gettot. Därefter begav jag mig direkt mot landsvägen. Landsvägen, det visste jag, betydde trygghet, läkning – och frihet.

Annie berättar om att växa upp under KKK-terroren i min första version av showen 1976, då jag ännu inte hade fotograferat ett klanmöte. Svarta Hollywood-promotorer, som ville sätta upp showen i 76 större städer, ville ha avsnittet borttaget, eftersom ”det verkar för liberalt att ha en svart fru”.

1975 – San Diego. Annie med min skylt ”Touring USA from Denmark” får böter för att ha liftat.

1976 – Köpenhamn. Annie ramar in mina 15 000 bilder inför mitt första föredrag

I fem år hade jag levt ett privilegierat, eskapistiskt vagabondliv i getton utan att drabbas. Men när jag blev en del av ghettot förstördes jag på mindre än ett år. Jag hade börjat hata svarta, förlorat förtroendet för allt och alla och sett mina värsta sidor ta över. En av dessa sidor var en tilltagande självviskhet och påträngande självhävdelse i förhållandet till kvinnor. Det var ingen slump att jag omedelbart glidde in i ett iögonfallande utnyttjande av ”tjejer” tillsammans med min vän Tony i North Carolina. Jag hade inga hämningar kvar. Ändå var jag ingen naturlig förförare. Gång på gång viskade Tony: ”Hey, why don’t you make a move?” – och gång på gång var han tvungen att köra hem min dejt i förtid.

Varje natt inträffade störande händelser. En kväll kunde jag inte följa med min dejt hem på grund av skottlossning på gatan. En annan kväll åkte vi till Chapel Hill för att se Earth, Wind and Fire, och eftersom jag aldrig hade några pengar smög jag mig in gratis tack vare mitt vita privilegium. Detta irriterade Bob så våldsamt att han på vägen hem plötsligt stannade bilen och sa: ”Hej, du, du måste kliva ur.” Eftersom Bob var dubbelmördare och hade dödat både sin fru och hennes älskare visste alla att han kokade inombords, och ingen vågade lägga sig i. Så mitt i ingenstans var jag tvungen att kliva ur i den iskalla natten.

Ett viktigt verktyg när man dejtar är bilen. Eftersom jag inte hade någon tog jag med kvinnor ut för att lifta – det jag älskade mest i hela världen. Det var dessa resor som på allvar fick mig att inse mitt eget sexism. Jag hade levt så nära svarta människor att jag knappt märkte att jag befann mig ”på fel sida av spåren”. Men att lifta med en svart kvinna sätter en snabbt på plats – särskilt när man, som jag, var okunnig om ”herre–slav-förhållandet” mellan män och kvinnor.

Som vagabond var jag van vid att underhålla chauffören. Jag satte mig framme om chauffören var kvinna eller homosexuell man, medan min dejt satt framme om chauffören var heterosexuell. Reaktionerna från vita män var skrämmande. Om de inte nöjde sig med psykisk tortyr av kvinnorna, använde de direkt fysiskt våld. De flesta kvinnor som liftade med mig var välklädda döttrar till den svarta bourgeoisin, som till skillnad från kvinnorna i gettona vågade ge sig ut på en sådan resa med en vit man. Ändå betraktades de omedelbart som sexuellt byte eller till och med som ”horor”. Flera gånger försökte chaufförerna med våld knuffa ut mig ur bilen.

För några av kvinnorna var det deras första chans att se sitt land. De flesta nådde inte ens fram till statsgränsen. En enda reste 6 000 km genom Kanada och Grand Canyon – och bröt sedan samman i ett hysteriskt anfall som nästan slutade med att hon greps. Dessa upplevelser förstörde till och med mina mest seriösa äventyr med dejter.

Jag var fortfarande ur balans efter min ghettoisering och längtade efter trygghet för att kunna komma på fötter igen. Efter några vistelser hos vita familjer sökte jag mig tillbaka till det mest harmoniska paret jag kände i gettot: Leon och Cheryl i Augusta, Georgia. Deras kärlek och hängivenhet till varandra hade varit så berikande och smittande att jag ofta hade tänkt på dem under den period då min egen kärlek i gettot misslyckades.

För mig var de ett lysande bevis på att äkta ghettokärlek kan blomstra.

Hos dem hade jag hittat den ro som gjorde det möjligt att lifta och fotografera varje dag i området. Men när jag återvände märkte jag genast att något hade förändrats. Leon bjöd in mig, men var inte glad. Han verkade som i trans när han berättade att Cheryl hade dött av en sjukdom som kunde ha behandlats om de hade haft råd med vård i tid.

Leon hade aldrig hämtat sig. Han gick aldrig ut, trots att huset låg bredvid medicinska fakulteten i Augusta. Hela dagen satt han på den blå ryamattan framför stereon som framför ett altare och lyssnade på musik, medan han stirrade på ett foto av

1978 – Købmagergade 43. Annie anslöt sig till de andra amerikanerna i vårt kollektiv. Tony Harris vid bordets ände

Cheryl ovanför. Vissa dagar sjöng han kärlekssånger med hennes namn, andra dagar ropade han ut i rummet: ”Jag vill ha dig. Jag måste få hålla om dig. Jag måste få vara med dig igen ... Vi måste förenas, bli ett ... Jag vill dö ... dö ...”

Aldrig hade jag sett en mans kärlek till en kvinna så stark. Högst en gång om dagen vände han sig mot mig, bara för att nämna hur mycket han längtade efter att få vara tillsammans med Cheryl i himlen. Ibland, när han stirrade tomt på mig, som om jag inte fanns där, fylldes mina ögon av tårar. Jag kände en djup förståelse, men kunde inte uttrycka den. Hans mamma och en annan kvinna kom med varm mat till oss varje dag under de två veckor jag bodde där.

Denna upplevelse fick mig att grunda djupt över mig själv. Jag bestämde mig för att återvända till Annie, och senare följde hon med mig till Danmark. Vårt förhållande hade dock tagit för stor skada och slutade med en separation. Vi fick till ett bra samarbete, och hon hjälpte till att översätta och välja ut musiken till föreställningen, som denna bok bygger på.

Tre år senare reste jag runt i USA för att visa föreställningen för alla dem som hade gjort den möjlig. En av dem var förstås Leon, som jag till och med hade funderat på att bjuda in till Europa som medhjälpare med showen. Men när jag knackade på hans dörr med boken under armen öppnade en främmande kvinna. Nej, Leon bodde inte där längre. Han hade blivit skjuten tre år tidigare – av en vit man.

Hans mamma visade mig hela eftermiddagen ett fotoalbum med bilder på Leon och Cheryl och berättade gråtande om deras tre lyckliga år tillsammans. Vi satt och snyftade i varandras armar på verandan. Jag vet att Leon och Cheryl är återförenade. Det finns ingen kärlek som ghettokärlek.

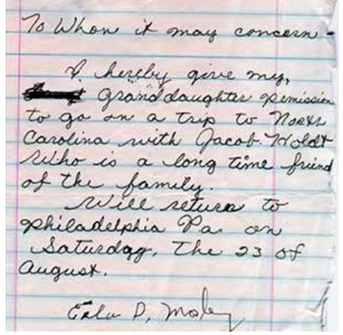
Annie bodde senare tillsammans med Vibeke (min nuvarande fru) och mig i vårt arbetskollektiv på Købmagergade. Tony Harris (som nämns i den här berättelsen) anslöt sig också till oss och reste med oss i Afrika för att hitta projekt som vi kunde stödja med pengarna från Amerikanske Billeder. Denna berättelse skrevs med hjälp och medgivande från min exfru på sjukhuset, där Annie Holdt avled 2002 efter en lång tids sjukdom.

1974 – Augusta, GA. Leon och Cheryl under deras lyckliga tid tillsammans

1978 – Augusta, GA. Leons mamma med begravningsbilderna efter hans mord

To Whom it may concern -

I hereby give my, [redacted] granddaughter permission to go on a trip to North Carolina with Jacob Woldt who is a long time friend of the family.

Will return to Philadelphia Pa on Saturday, the 23 of August.

Edna D. Mabry

1974 – Renees mormor skrev vår "passerseddel"

Video om hur Rene och jag tog nakenbilden och om hennes mors död

1971 – Mitt första foto av Deborah Renee Yates, 13 år gammal

1974 – med Dorothy på matlagning i de välbärgade vita hemmen runtom i Philadelphia.

1991 – Dorothy kom alltid till mina föreläsningar på University of Pennsylvania – ett par gator från hennes hem

Uppdatering om Dorothy och Renee Yates (från sidan 442)

Jag får ofta frågan hur jag kunde ta det intima fotot på sidan 418. Här är receptet. Sedan mitt första år på resande fot 1971 hade jag regelbundet bott hos Dorothy Yates, en underbar och gästvänlig kvinna i Philadelphias ghetto. Hon var fattig, men arbetade ofta som kock åt välbärgade vita i förorterna till .

Hennes 13-åriga dotter, Renee, var fascinerad av mina vagabondberättelser och bad mig alltid att ta med henne ut ur ghettot. Jag tyckte att hon var för ung, även om hon redan som 13-åring var mamma till Michael. Först när hon fyllde 16 gav jag efter – på villkor att jag fick skriftligt tillstånd från hennes mamma.

Jag visste alltför väl hur polisen skulle reagera på en vit man som liftade med en svart flicka, för att inte tala om den sexuella trakasserier från vita män som såg en liftande svart kvinna som ett objekt. Men bortsett från flera övergrepp från vita lastbilschaufförer som försökte kasta av mig från bilen gick resan bra.

I Richmond, Virginia, bodde vi hos hennes familj i East Side-gettot, och jag gav mig genast ut på nattliga rånrunder med hennes kusin Willy Hunt (sidan 396). Hans bror låg på sjukhus efter att Willy natten innan hade skjutit honom i huvudet och gjort honom blind. Senare dömdes Willy till 16 års fängelse för andra brott, men har sedan dess blivit en hårt arbetande, religiös familjefar. Liksom så många andra av ghettots fångar skulle han bara gå igenom några år med ungdomliga raseriutbrott.

I North Carolina anlände vi mitt i natten till min playboy-miljonärsvän Tommy, som hade gett mig nycklarna till sin herrgård. Det var kvävande varmt, så Renee och jag

vänjde oss vid att sova nakna bredvid varandra på de golv och sängar vi var tvungna att dela under resan, utan någon sexuell attraktion till varandra. Därför tänkte Renee inte på det när hon vaknade och gick helt naken in i köket bredvid sovrummet för att göra en kopp te. Men vilken överraskning Tommy fick när han vaknade och såg en naken svart kvinna i sitt kök – och han älskade sedan att underhålla sina lokala redneck- -vänner med historien. Han hade aldrig haft en svart person i sitt hus tidigare, trots att hans stad bestod till 50 % av svarta.

Tommy i en film från 2007: "Ja, när jag plockade upp dig som liftare gav jag dig en nyckel redan första dagen." Jacob: "Jag minns att jag en gång kom ner till dig som liftare med en svart kvinna mitt i natten, och när du vaknade såg du en naken svart kvinna gå omkring i ditt hus..."

Tommy: "Ha, ha, ja, jag tänkte väl att Jacob måste vara här..."

Så Rene och jag utvecklade en djup intimitet med varandra under vår tre veckor långa resa i södern, varefter jag hade lovat hennes mamma att föra henne hem. Rene var så glad över att få se sin pojkvän igen att de hoppade direkt i säng. Och tack vare den intimitet vi nu hade tänkte hon inte alls på min närvaro som fotograf under deras samlag.

Så receptet på en sådan intim bild, som nu har blivit en klassiker, är egentligen enkelt: man bjuder bara med modellen på en tusen kilometer lång resa, så att hon långsamt slappnar av.

Men jag har alltid stått närmare hennes mamma, Dorothy. Hon och sonen Larry besökte oss till och med i Danmark, där jag körde runt henne i rullstol i våra kungliga slott.

Senare stod hon på scenen tillsammans med mig vid University of Pennsylvania i en film från dansk tv, där jag presenterade henne för publiken:

"Vi är i Philadelphia, och jag är förvånad över att jag överhuvudtaget kom hit. Vi vagabonder hade ett skämt: 'Jag åkte till Philadelphia, men det var stängt.'

Men det fanns en som öppnade dörrarna för mig första gången jag kom – nämligen Dorothy, här i rullstolen.

Hon öppnade staden för mig. Och för att svara på er fråga: 'Hur kom du in i de rikas hem?' – ja, det var faktiskt också genom henne. I åratal arbetade hon som kock i de välbärgade hemmen i förorterna till . Kanske har några av er fått hennes mat serverad på era fester utan att veta om det.

Hon var en av de svarta kvinnorna som var osynliga under er barndom, dem ni bara tog för givet. Hon var en fantastisk kock – även för mig som fattig vagabond."

När sexscenen med hennes nakna dotter dök upp i mitt bildspel på U Penn ropade hon stolt till de tusen åskådarna: "Det är min dotter! Det är min dotter!"

År 2004, medan jag bodde hos Ku Klux Klan i Indiana, ringde Renee och bad mig komma snabbt – hennes mamma var döende. Jag körde de tusen milen på en natt, direkt från Klans högkvarter till Philadelphia, för att hinna säga farväl. Dorothy hade nu blivit så stor att hon fyllde två sjukhussängar. Jag överväldigades av tårar av tacksamhet gentemot min "skyddsängel", som genom åren så många gånger hade offrat sig själv för att ge mig mat och tak över huvudet – och som samtidigt hade lagt grunden till några av mina bästa fotografier.

1974 – Greenville, NC – Renee i Tommy Howards kök på morgonen

2008 – Philadelphia – Jag firar Renees 50-årsdag tillsammans med henne

1987 – Dorothy på middag i Köpenhamn med min exfru Annie till höger framför min gravida fru

2004 – Jag tar farväl av Dorothy på hennes dödsbädd.

Fästning Amerika: Flykten från nästa kärlek

"I wake up every morning in America and I am under siege." - Assata Shakur, she was Black Panther, then convicted murderer in Black Liberation Army

Ett samhälle där kärlek och ömsesidig samhörighet har dödats – till och med inom familjen, som i dagens polariserade USA – är ingen vacker syn. Till och med kyrkan vänder ryggen åt den kristna sociala etiken och förråder de utstötta.

Att dessa i sin tur hämnades för sveket är inte förvånande. Ofta kom ghettots vrede ungdomar in i vita kyrkor när kollekten gick runt och tvingade församlingen med sina egna kollektbössor att ge till de som verkligen hungrade efter kärlek. En präst i Chicago berättade för mig att hans kyrka var på väg att stänga, eftersom församlingen blev rånad varje söndag.

Överallt där vi dömer medborgare till ghettoisering och förfall genom den vita flykten, står våra högt upphöjda symboler för nästa kärlek kvar på lånad tid, ofta med krossade mosaikfönster. I Baltimore tvingades den danska sjömanskyrkan – där jag ofta fann lite själsfrid – att stänga, eftersom Alphonso och andra av mina vänner i grannhusen ständigt rånade den.

1974 – NYC. Hemlös utanför en kyrka

1974 – NYC. Hemlös utanför en kyrka

1973 - Bronx, NY

1975 - Richmond, VA

Julafton 1973 – Queens, NY

1973 - Baltimore

1974 - NYC

Amerika under belägring – inifrån

"Where justice is denied, and one class is made to feel that society is in an organized conspiracy to oppress, rob, and degrade them, neither persons nor property will be safe." -Frederick Douglass, Tale på uafhængighedsdagen i Washington.

I vissa amerikanska städer står beväpnade vakter på alla hotellvåningar. I tunnelbanan finns både uniformerad och civilklädd polis, och ändå mördas och våldtas människor inför ögonen på skräckslagna passagerare som inte vågar hjälpa till. Turister återvänder till Europa med "amerikansk nackskräck" efter att ständigt ha tittat sig över axeln. En panikslagen nigeriansk student som jag träffade i Philadelphias ghetto bad om att få skickas hem i säkerhet, trots att hon just hade överlevt inbördeskriget i Biafra. Inneslutningen i gettot är förnedrande för alla. I fem av de hem jag bodde i begicks väpnade rån två gånger medan jag var där. Samhället lägger miljarder på att bekämpa symptomen istället för att lära oss vilket lidande vår rasism orsakar oss själva. Vi vet intuitivt att vi gräver vår egen grav – och förvandlar den till en skyttegrav. En tillverkare som jag bodde hos blev rik på militär utrustning, men ställde om produktionen till larm och tårgaspistoler när "kriget mot fattigdomen" övergavs till förmån för krig utomlands. Ju mer vi kämpar för "frihet" utan ömsesidig respekt, desto mer stänger vi oss själva ute från den. Många lever i inhägnade befästningar, medan järnridån långsamt sluter sig omkring oss. Vi går in i butiker och upptäcker att vi står i stålburar; de rika betalar för osynliga elektroniska fästningar mellan sig själva och gettot. Ju mer elektroniska strålar ersätter förtroende, desto mer stänger sig systemet. Rädslan förlamar oss, och många lär sig att använda vapen redan från barnsben. En förortsfamilj i Michigan sa öppet att de var tvungna att "försvara sig mot nigrerna". Jag vet inte vad som är mest skrämmande: att de vrede barnen känner sig så psykiskt marginaliserade att de kan döda för en dollar – eller att miljoner människor är beredda att döda bara för att skydda sin tv.

Till och med lärare blir överfallna inför ögonen på sina elever. Jerry, gymnasieläraren från Detroit (sidan 183), har för länge sedan lärt sig att inte ingripa när eleverna putsar sina pistoler i klassrummet. Som föreläsare kom jag ofta för att stödja hans beundransvärda försök att vara en räddande ängel för de lidande ghettobarna.

Men när den enda elev som han under alla dessa år lyckats få in på Harvard dödades av vildskott i klassrummet strax före examen, gav Jerry upp och flydde 2005 över till mig i Köpenhamn. Bara för att se gängkriget bryta ut här tre år senare bland våra egna utstötta, som nu driver vita skandinaver på samma flykt.

Ju fler bilar, vapen och privata fästningar, desto mer tjänar industrin på denna systematiska urholkning av samhällets sammanhållning.

Ju större avstånd tech-miljardärerna idag lyckas skapa mellan människor med sina sociala plattformar, desto mer kvävs empatin mellan oss, desto högre stiger aktiekurserna på Wall Street. Och i denna process blir vi långsamt mer okänsliga och börjar rättfärdiga blicken mot till exempel den hungriga kvinnan framför börsbyggnaden. Som samhälle är vi mästare på att bortförklara fattigdom – och därmed befria oss själva från ansvaret.

1974 – Hemlös utanför Wall Street, börsen, NY och börsmäklare på insidan

2006 - NYC

2007 - NYC

2003 - Portland, OR

2010 – Hemlös vid 9/11-minnesmärket på byggplatsen för det nya WTC

"I'm not going to stand up to show pride in a flag for a country that oppresses black people and people of color ....When there's significant change, and I feel that flag represents what it's supposed to represent, I'll stand."
- Colin Kaepernick, fodboldspiller og aktivist

"The flag is drenched with our blood. Because, you see, so many of our ancestors were killed for it. We have earned the right to stand under that flag." — James Baldwin

"If we are truly a great nation, the truth cannot destroy us." — Nikole Hannah-Jones

"Sorry, America, but I will not be your soldier / Obama just wasn't enough – I need some more closure." - Joey Bada$$ (hiphop-protest singer)

"I sing America. I am the darker brother. They send me to eat in the kitchen When company comes, But I laugh, And eat well, And grow strong." — Langston Hughes

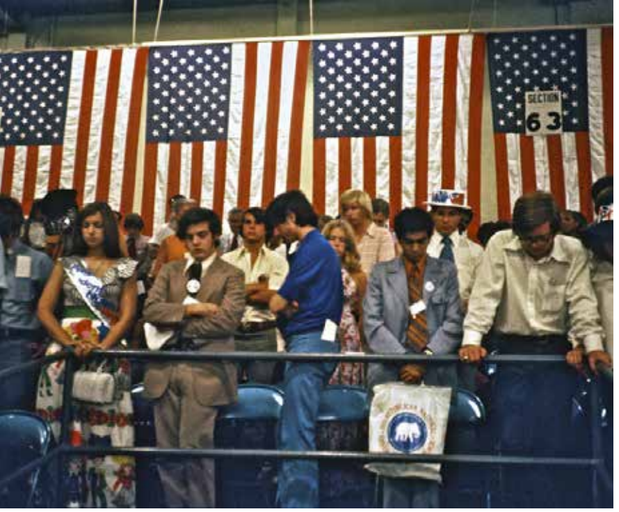
"Oh say does that star-spangled banner yet wave / O'er the land of the free and the home of the brave" - Whitney Houston's recording of "he Star Spangled Banner" released after September 11th

2002 – New York – 9/11-minnesmärket i Harlem

1975 - San Diego, CA

1972 – Miami Beach, FL till det republikanska partikonventet

1975 - Harlem, NY

1974 – Jersey City, NJ – Frihetsgudinnan

1974 – Jersey City, NJ – Utsikt över Frihetsgudinnan

1973 - NYC

Visionen om ett slutet samhälle: Ghettot inom oss

"Fear of black people is so deeply embedded in the American consciousness that it is invisible, like the air we breathe." - bell hooks

Försök från den dominerande kasten att säkerställa frihet och säkerhet slutar ofta med att spegla ghettots desperata handlingar. Precis som de instängda söker flykt i respektingivande lyxbilar och våld, använder vi bara större resurser – bepansrade personalfordon och militär – istället för att förändra de attityder som skapar gettot – inte minst under Trumps ockupation av storstäderna.

Och hur fri är man i "Guds eget land", när så många ser Frihetsgudinnan bakom gallerförsedda fönster? Eftersom hennes vaksamma blick i hundra år inte hade öga för dem som Jim Crow-lagarna dömde ut, ersattes hon som en direkt följd snabbt av Big Brothers övervakning.

Redan som vagabond, bara fem år efter att raslagarna upphävdes, såg jag hur USA stängde in sig: övervakning, hemlig polis och kroppsvisiteringar även i de allra minsta städerna.

I dag är situationen betydligt värre. Den rasprofilering och den brist på frihet som jag mötte som föreläsare, när jag åkte med min svarta assistent, Tony Harris, och med min bok var tvungen att övertyga nervösa poliser med handen på pistolerna om att vi inte utgjorde något hot, har nu blivit ett digitalt nät. Ingen förklaring behövs längre – maskinen har redan dömt dig. Du övervakas utan att veta om det

Med hjälp av företag som Palantir samlar Trumps oligarkiska regering in data från sjukhus, skolor, välfärds- och bostadsregister, invandringsregister och sociala medier för att skapa AI-hotprofiler av vanliga medborgare.

Systemet drabbar inte bara brottslingar – utan även föräldrar som söker matstöd, demonstranter, utlänningar, studenter och människor som jag, som vill hålla föreläsningar som skyddas av grundlagen. Algoritmer, tränade på årtionden av partisk data, stämplar nu hela samhällsgrupper som farliga långt innan något brott begåtts.

Drönare övervakar stadsdelar, ansiktsigenkänning identifierar misstänkta på avstånd och mobiltelefoner avslöjar varje rörelse. Dessa verktyg ersätter inte rasismen – de automatiserar den.

Vår rädsla, som en gång låg till grund för "stop-and-frisk", har nu blivit bränsle för ett dataindustriellt komplex som särskilt drabbar de fattiga, mörkhyade, papperslösa, politiskt obekväma och människor som, precis som jag, vågar vara oense.

Ghettot är inte längre bara en plats – utan ett digitalt nät som kastas ut över alla som inte passar in i modellen. Inte för att skydda friheten, utan som ett digitalt kastväsende. Och vi, den dominerande kasten, fortsätter att mata det – av rädsla och apati – tills det monster vi har skapat vänder sig mot oss och slukar vår egen frihet.

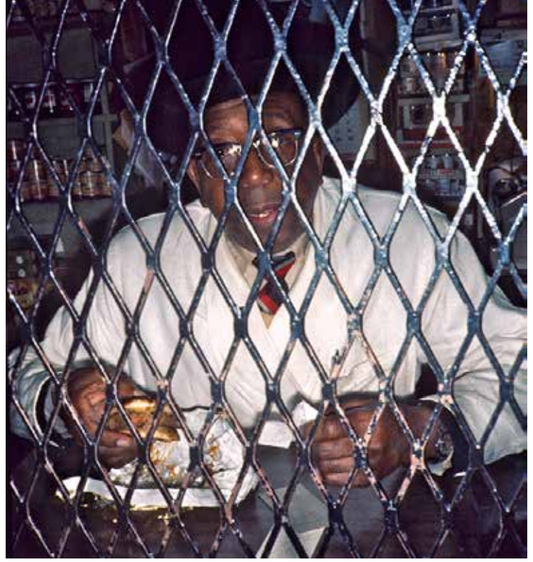
"When we fail to invest in our communities and create opportunities for all, we sow the seeds of violence and despair. We must work together to build a society where everyone has a chance to thrive." —President Obama

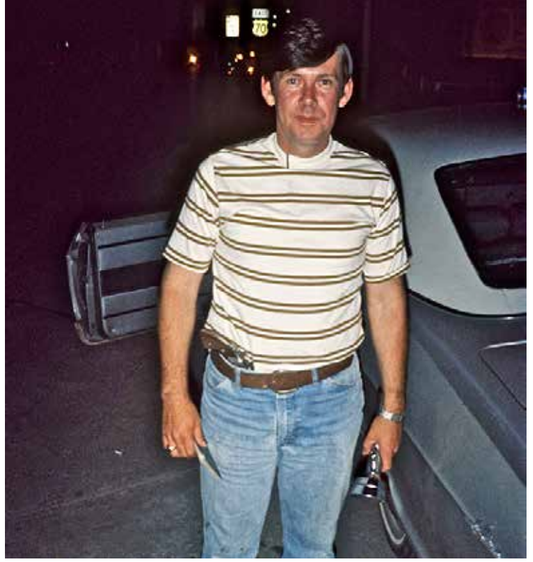
2009 - Wall Street, NY

1974 - Harlem, NY

1973 - Baltimore

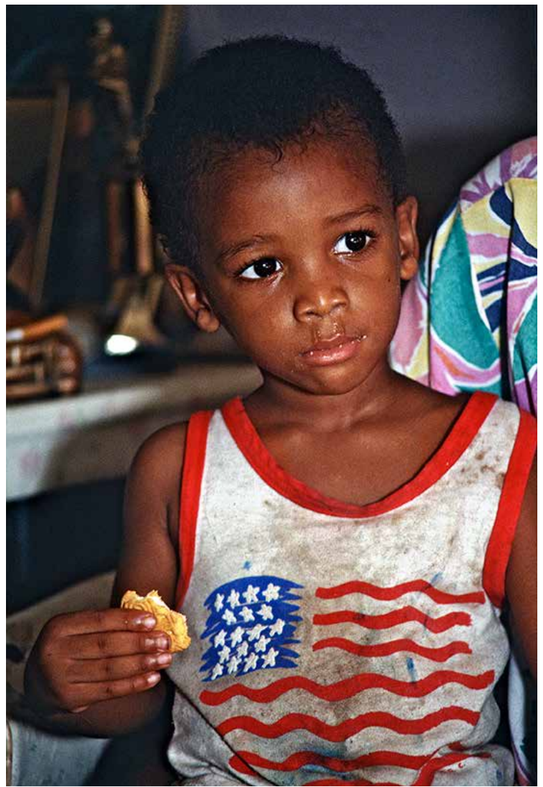

1974 – Richmond, VA. En civilklädd polis kontrollerar mig

1986 - Amherst, MA

1975 - Philadelphia, MS

1972 – Jackson, MI – Familjen ”försvarade sig mot nigrerna”, som de sa, medan jag bodde hos deras dotter i ett övervägande svart kvarter i staden

1971 – Oakland, CA. Ordförande Huy P. Newton

Den senare BPP-ordföranden Elaine Brown, som sjunger den sista sången i denna bok

Henry och Ilane vid en affisch av Huey P. Newton

1975 – Seattle, WA – Kvinna läser tidningen Panter på bussen

När bojorna brister: Svart motstånd under två århundraden

1973 – Baltimore. BPP:s program för gratis frukost

"I am not a slave. I am a man. I have a right to the fruits of my labor." - Nat Turner, started the largest slave rebellion

"We had to be more than fighters. We had to be teachers, we had to be mothers, we had to be healers." - Elaine Brown, Black Panther leader who sings last song in this book

Oavsett hur massiv förtrycket har varit har det alltid funnits ett aktivt och levande motstånd – från Nat Turners slavuppror till Black Lives Matter. Jag kunde inte passivt se på all denna förstörelse och anslöt mig till min egen generations rörelse: Black Panther-partiet. Panterna hade redan insett den politiska teaterns kraft och utnyttjade sin konstitutionellt garanterade rätt att bära vapen i protest mot de oändliga polismorden på svarta. Denna synliga självförtroende skrämde vita amerikaner så mycket att guvernör Reagan – med stöd från National Rifle Association (tro det eller ej) – införde strängare vapenlagar i Kalifornien. Och även om Panterna i grunden var icke-våldsamma, inledde FBI en hemlig COINTELPRO- -operation för att krossa dem och likviderade ett stort antal medlemmar, bland andra Fred Hampton i hans egen säng. Det som imponerade mest på mig var dock inte vapnen, utan Pantrarnas sociala arbete: deras gratis frukost till barnen i gettona. Jag liftade runt för att stödja programmet och bodde i Baltimore hos mina vänner Henry och Ilane (här med sin bebis under affischen av Huey Newton). Varje morgon delade vi ut mat till barn som ofta kom i trasor och var tvungna att gå långt för att få en enda måltid.

Jag tyckte att detta arbete var viktigare än att delta i kulten kring Huey Newton, som jag regelbundet träffade i Oakland, tillsammans med Elaine Brown, som sjöng "There is a Man" i slutet av min show. När David DuBois tog över redaktörsposten på tidningen Black Panther övertalade han mig dock att tjäna rörelsen som fotograf. Jag var stolt över att arbeta för sonen till den berömde W.E.B. Du Bois. Många av bilderna i den här boken publicerades faktiskt först i The Black Panther.

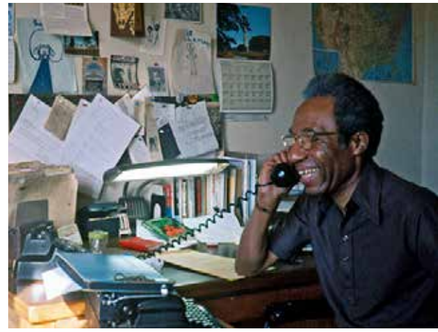
Det finns ett sorgligt efterord till den här historien: När jag skulle recensera filmen The Butler på tv 2013 brast jag oväntat ut i gråt under scenen där Black Panther för första gången porträtterades positivt – som en naturlig del av de svartas motståndskamp. Då insåg jag hur mycket jag hade förträngt mitt engagemang i Black Panther-rörelsen, som fanns med i min ursprungliga danska bok. Men när jag startade min show i Reagans Amerika 1984 raderade jag alla spår av det, av rädsla för att stämplas som "terrorist".

Mycket har förändrats i Amerika – och hos mig – sedan jag träffade Reagan 1972 och skamlöst anklagade honom för att förtrycka de svarta. Jag fick rätt: Han blev den första kandidaten sedan medborgarrättsrörelsen som medvetet använde kodad rasism ("djungel" = ghetto, "apor" = afrikaner) för att vinna Vita huset.

"We've got to face the fact that some people say you fight fire best with fire, but we say you put fire out best with water. You don't fight racism with racism. We're gonna fight racism with solidarity." - "The real danger is not that white people are going to kill us; The real danger is that they will kill us and turn it into a suicide." - Fred Hampton, BPP-leder myrdet i sengen af politiet

1974 – Emory Douglass i BPP:s huvudkontor

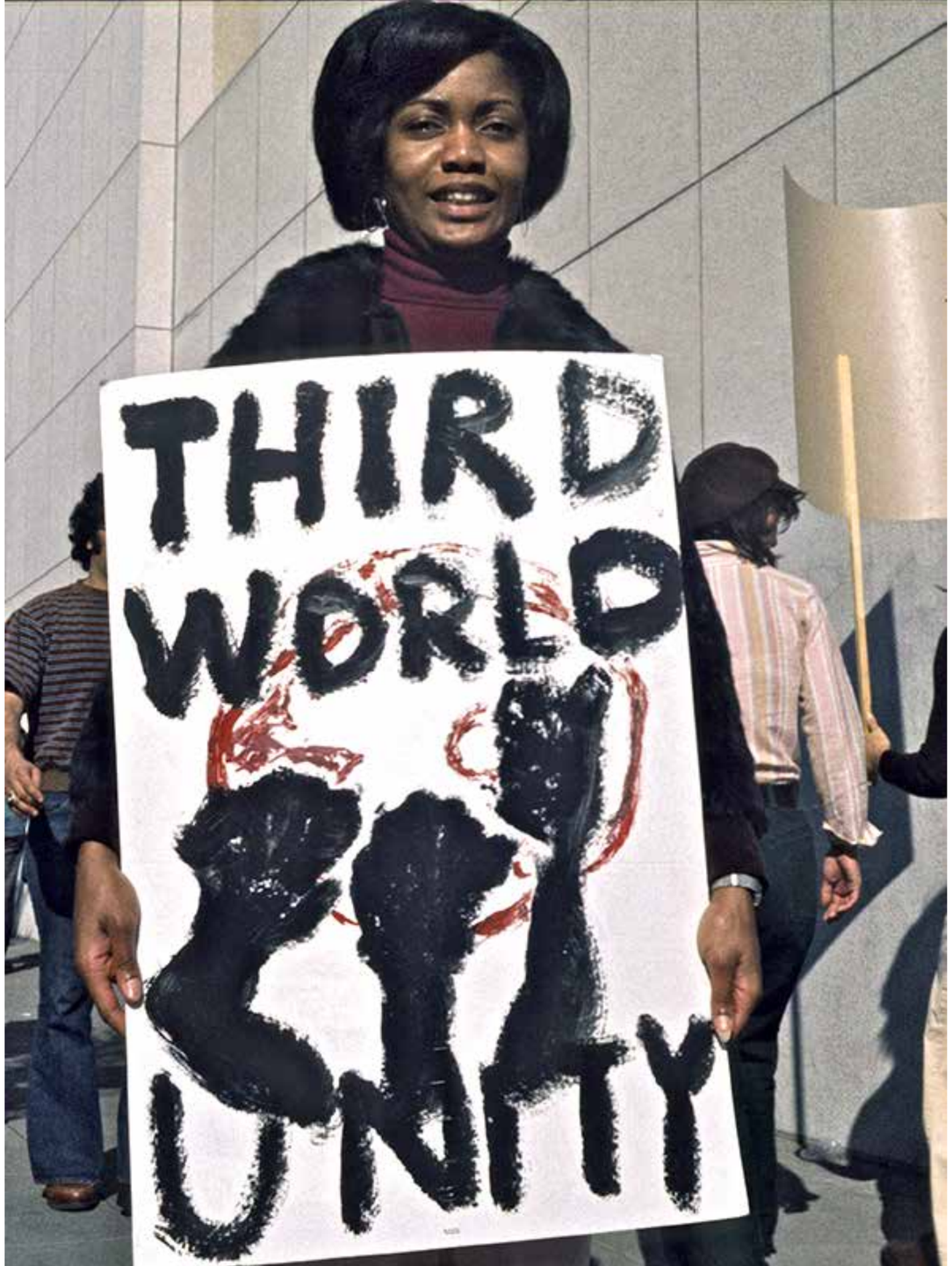
1974 – David Dubois i BPP:s Oakland huvudkontor

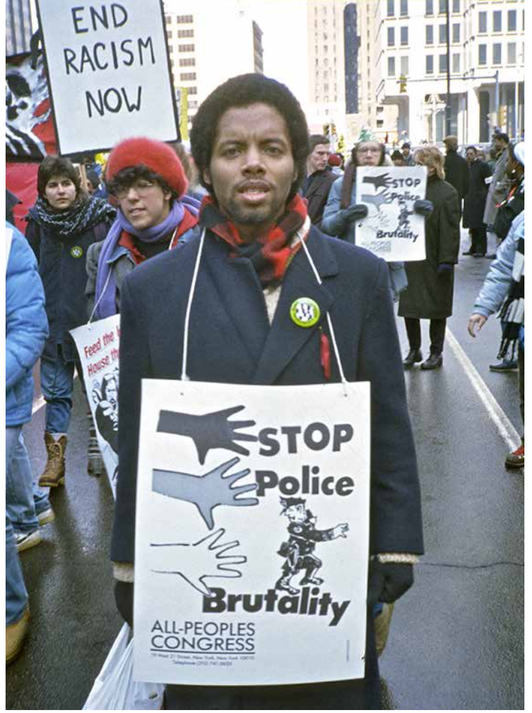
1971 - Oakland - BPP-aktivist Ericka Huggins

1973 – Baltimore, gratis mat

Tv. 1975 - San Francisco - 1991 - Philadelphia, PA

1987 - Ann Arbor, MI - Nedan: 1991 - Philadelphia, PA

Begge 1971 - Washington, DC.

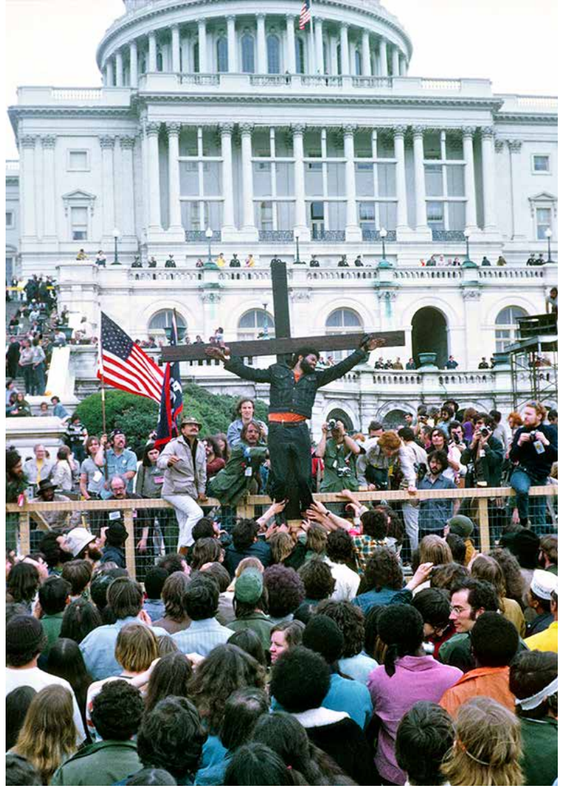
"We had to be armed because we were dealing with an armed and violent government. Our stance was a stance of defense against oppression." – Elaine Brown, Black Panther, som bevæbnede sig mod Reagans politi

Jag deltog i otaliga svarta demonstrationer, från Black Panthers till dagens Black Lives Matter-protester. Men aldrig såg jag så många aktivister som under kampen mot Reagans dubbla rasism. Han använde både den färgkodade sydstatsstrategin mot landets svarta och stödde apartheidregimen i Sydafrika. Han förtryckte till och med kvinnor när han uppmanade diktatorn Zia-ul-Haq att införa sharialagar i Pakistan.

Det blev klart för mig att svarta – som M.L. King – alltid hade vädjat till det goda i förtryckaren. Men under Reagan-åren kände jag, i universitetens subtila kastindelning, att vi där såg oss själva som "de goda" – både vita, judar, muslimer, invandrare – till och med svarta invandrare – som en enad multikulturell överklass. Omedvetet bidrog vi till att ghettoisera våra gemensamma stigmatiserade offer vid "de svartas bord" (i matsalen). Därför delade jag den svarta frustrationen över att demonstrera mot människor som, precis som Reagan, i grunden var goda i hjärtat (som hans gravskrift säger), men vars handlingar ändå åter öppnade historiska sår.

Jag fotograferar (till höger) en Black Lives Matter-demonstration 2016

1971 - Washington, DC.

1972 – Gräl med Ronald Reagan, Miami Beach, FL

2013 – Vid hans minnesgrav fann jag äntligen något som Reagan och jag kunde enas om – och försonade mig med honom.

BLM demo i Wash DC 2015

1975 - San Bruno County Jail, CA

De mänskliga kostnaderna för massfängslandet

"We must face the reality that, as a nation, we have turned our backs on a new generation of children — our children — who have been locked up and locked out of mainstream society. The system of mass incarceration is slavery's second cousin once removed."
- Michelle Alexander, author of The New Jim Crow: Mass Incarceration in the Age of Colorblindness

Förtryck förstör fler liv än de som bryter mot normerna. Och om vi inte förstår dem som är för svaga för att kämpa emot, hur ska vi då kunna förstå omfattningen av den skada som vår rasism orsakar?

Dessa fångar valde motståndet inte av hunger, utan av en okontrollerad vrede – en giftig blandning av hat och självhat som fick dem att förakta allt. De är bara det mest synliga symptomet på förtrycket, för deras vrede delas av de flesta svarta amerikaner. Deras vrede undergräver deras handlingar och får dem att snubbla där andra klarar sig. Istället för att ta itu med själva orsaken till vreden, klandrar vi dem för att de inte lyckas.

Vi förstår inte det ghettomonster vi har skapat; istället vänder vi ryggen åt det och "massinternerar" det i enorma gulagläger – samtidigt som vi förstör vårt eget samhälle.

Min resa genom denna sociala djungel förde mig till fängelset – det mest slutna systemet – där jag nu återfann de unga män som fem år tidigare överföll mig vid min ankomst till USA. Samhället hade skärpt greppet om dem, och nu kände jag mig genom mina egna upplevelser i gettona förbunden med deras ilska.

Men en sak stod klart: Deras "frihet" var en grym illusion. Deras val formades av ett system som var utformat för att undertrycka och kontrollera, och där "livets mönster redan är fastställt" (Ship Ahoy).

Många svarta, däribland Michelle Alexander, beskriver massfängslandet som en modern form av ras kontroll som på ett skrämmande sätt speglar Jim Crow: ett kastväsende där svarta fängslas betydligt oftare och efter frigivningen utsätts för legaliserad diskriminering resten av livet (i mycket högre grad än under den sydafrikanska apartheid).

Det "industriella fängelsekomplexet" har blivit en lukrativ industri, där privata företag och små städer tjänar pengar på att fängsla miljoner människor och finansiera politiker för att hålla fängelseandelen hög.

Systemet sträcker sig långt utanför fängelsemurarna och påverkar familjerna. Tidigare intagna står inför en dold värld av laglig diskriminering – de nekas rösträtt (till förmån för republikanerna), jurytjänstgöring, bostad, arbete, utbildning och offentliga förmåner. Detta fångar många i en ond cirkel av fattigdom och kriminalisering och dömer dem till en permanent status som utstötta. Tidigare liberala reformer pumpade in miljarder i "slumförnyelse" och utbildning, men avskaffade aldrig detta system; de förstärkte bara ilskan och känslan av förnedring. Men rasism kan inte köpas bort. Så när konservativa politiker som Clinton införde "three strikes and you're out" avslöjade det hur maktlösa liberalerna i själva verket är inför ett vinstdrivande system som tjänar på att kasta bort liv. 95 % av medlen går till straff, och endast 5 % till paternalistisk "rehabilitering". De flesta lämnar fängelset mer förstörda, plågade av skam, trauman efter våldtäkter – och återvänder igen. Miljontals människor med psykiska sår orsakade av fattigdom, våld och blyförgiftning kriminaliseras istället för att få vård. Svarta amerikaner utgör 13 % av befolkningen, men nästan hälften av alla fångar och får dubbelt så långa straff som vita för samma brott.

Alexanders beskrivning av massfängslandet som ett kastväsende – slaveriets moderna kusin – väcker genklang. Det är ett sofistikerat system av rasism, maskerat som "färgblindhet".

1973 - NYC - Nedan 1973 - Baltimore

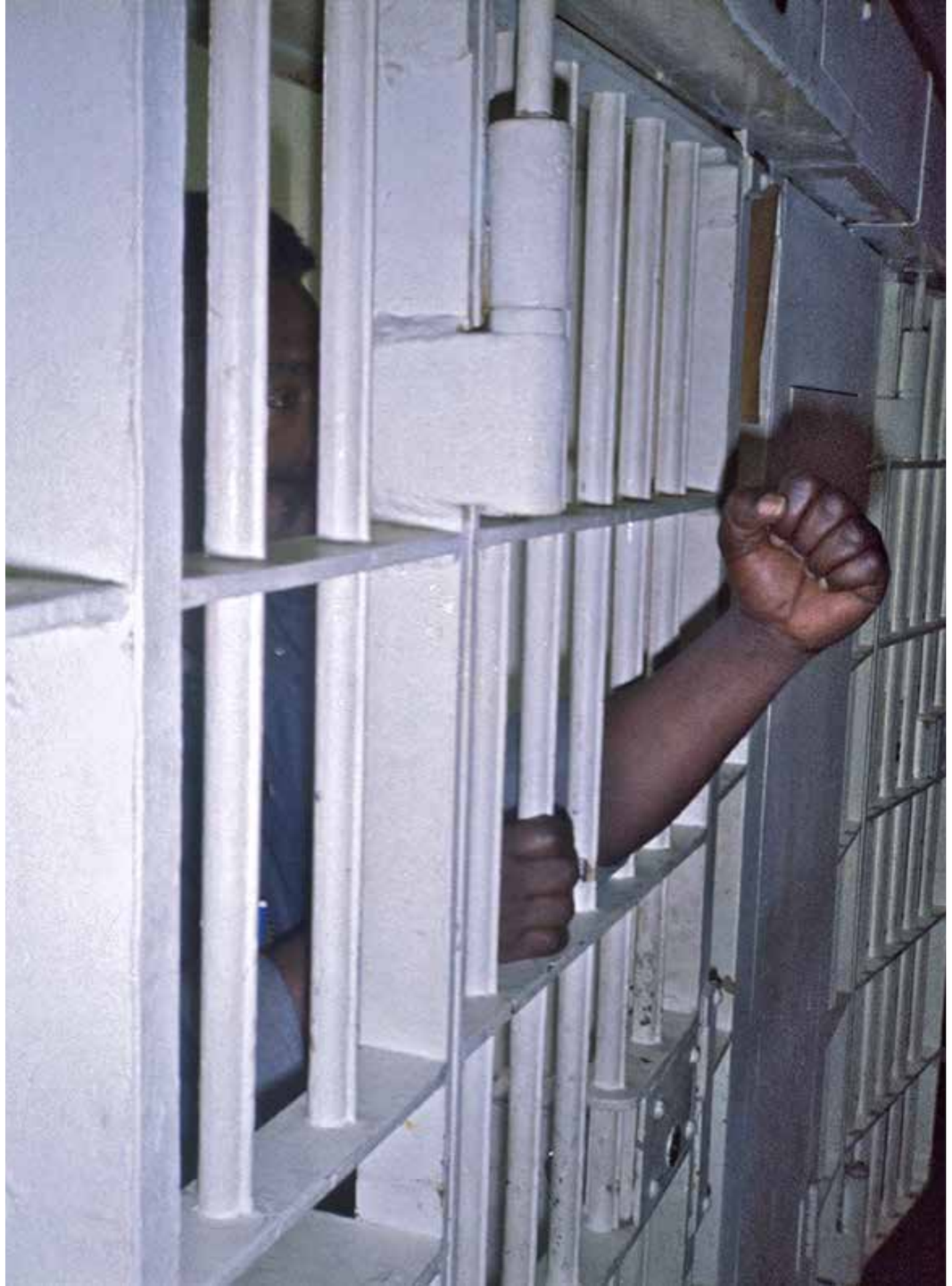
Den djupare frågan är om vi är villiga att konfrontera vår egen roll i upprätthållandet av detta förtryck. Hur avvecklar vi ett system som frodas på förnekelse? Den betydligt lägre fängelsefrekvensen bland invandrare från Västindien pekar på den långa skuggan av internaliserat förtryck som är unik för ättlingar till amerikanska slavar.

Om de krossade liv och apatiska ansikten på dessa sidor oroar oss, är det för att de tvingar oss att se sanningen: detta system existerar endast därför att vi – den dominerande kasten – tillåter det. Innan vi erkänner vårt eget ansvar kommer cykeln att fortsätta och förtära kommande generationer.

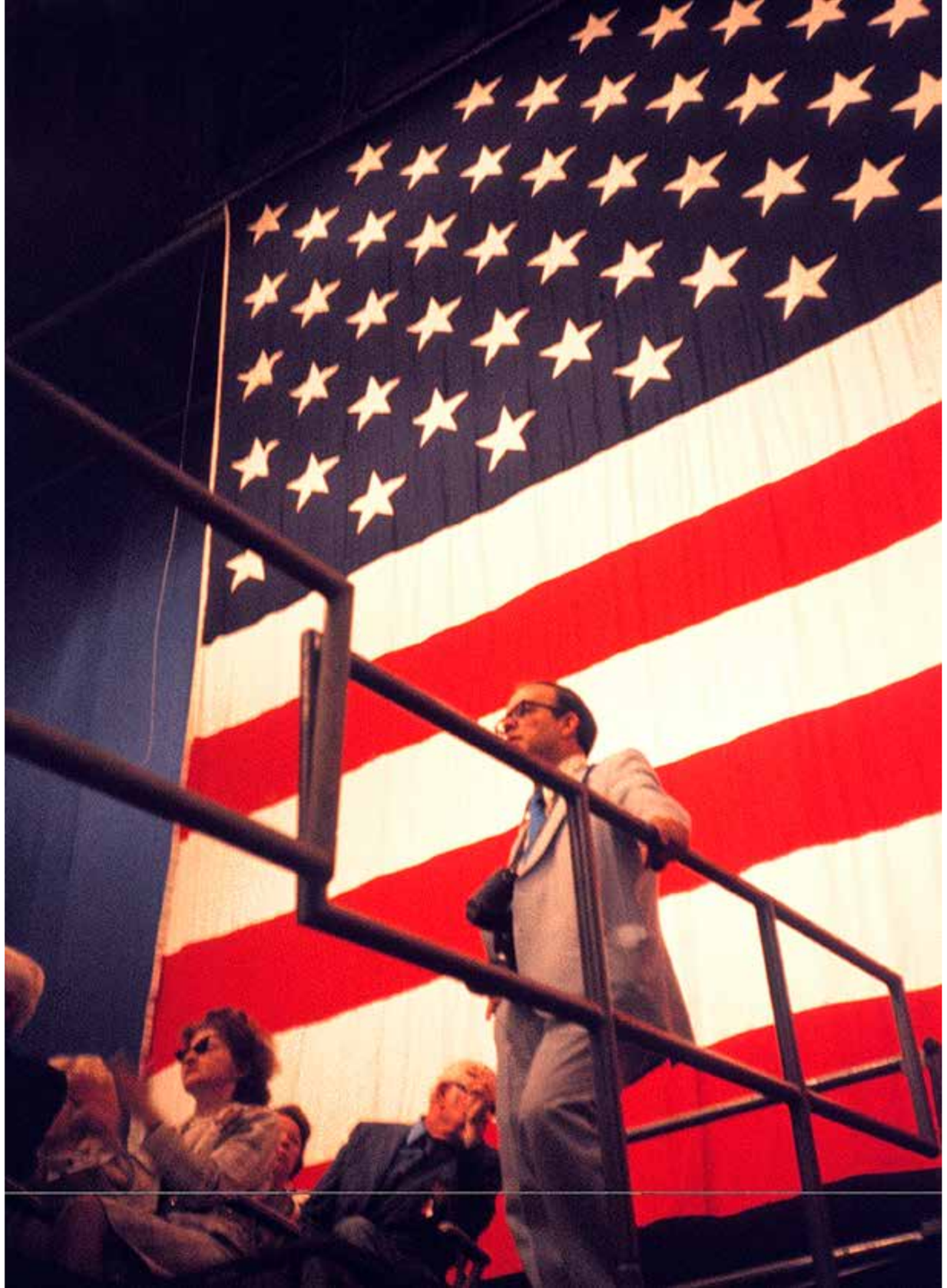

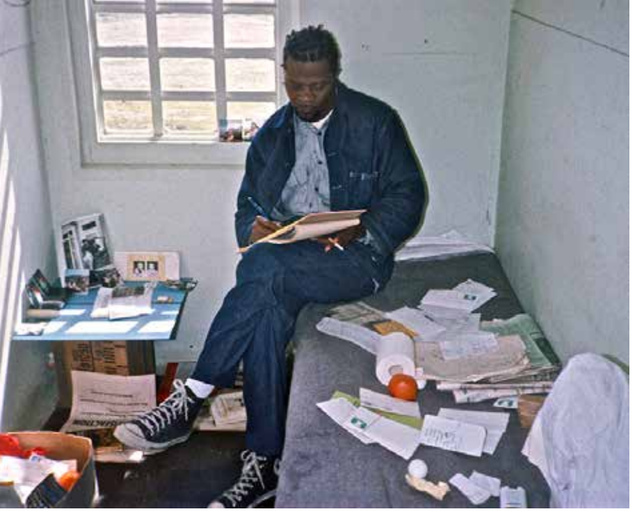
1975 - San Bruno County Jail, CA
1973 - Baltimore City Jail, MD

1975 - San Bruno
County Jail, CA

1975 – Popeye skriver för fängelseförbundets tidning

1975 – Popeye i San Bruno-fängelset, Kalifornien

1975 – Popeye i besöksrummet

1975 - San Francisco

Från vagabond till aktivist: Hur Popeye förändrade mitt liv

"The fire that burned in the '70s is still alive in our hearts and minds. We are the children of the movement, and we will carry the torch forward." - Brittany Packnett Cunningham, activist during police murder in Ferguson, MO

"The movement for Black lives is not new. It is as old as America itself. We are carrying the torch of those who came before us, and we will continue to fight for justice until Black lives are truly valued." —Alicia Garza, co-founder of Black Lives Matter

Med rätten att protestera (i en alltmer ofri värld) upplever många fortfarande USA som "det friaste landet", även när de lever bakom galler och på ångestfyllda, livlösa gator. En bok som denna kommer att tas emot med öppna armar, eftersom systemet är så massivt att kritik studsar bort eller omvandlas till underhållning och religiös flykt. Först när systemet möter organiserat motstånd slår det till – precis som jag upplevde det med min bästa vän i Kalifornien, Popeye Jackson. När jag träffade Popeye hade jag nått slutet på min resa. Som vagabond älskade jag friheten att fördjupa mig i den enskilda människan och trodde naivt att jag kunde stå utanför rasismen. Nu förstod jag att mitt vagabonderande också var en privilegierad vit flykt. Den förståelseram jag använde för att överleva var bara en sanning; det fanns djupare, mer andliga sätt att se på människor. Jag kände att jag utnyttjade lidandet med min kamera, och det gjorde mig illamående att känna min egen växande rasism. Det är smärtsamt att upptäcka att man har blivit det man kämpar mot. Men rasism i ett rasistiskt samhälle är varken frivillig eller individuell, och jag visste att jag var något annat och mer än bara rasist. I stället för att skämmas gjorde det mig till en del av Amerika – och jag var tvungen att ta ansvar genom att bli en aktiv antirasist. Endast som en medveten "antirasistisk rasist" kunde jag bidra till att förändra det land som jag hade kommit att älska. Jag älskade Amerika för mycket för att bara stå och se på dess självförstörelse. Medan dussintals vänner hamnade i fängelse för att omedvetet ha agerat i protest hade jag bara tagit bilder utan att agera.

Därför lade jag kameran på hyllan och började samarbeta med Popeye, som bevisade att offret inte bara är ett offer, utan också kan göra motstånd.

Stolt över sina rötter i gettot och klädd som en hustler förkroppsligade han underklassen med all dess öppenhet, våld, sexism, generositet och vackra kultur – allt det som Europa stereotyperar som "amerikanskt".

Popeye hade själv varit med om en lång resa. Efter att ha hamnat i fängelse som tioåring och avtjänat nitton år mognade hans politiska medvetenhet. Han kände att marxismen hjälpte honom att befria sig från det självhat som fängelset framkallar.

Inte som en intellektuell flykt, utan han omsatte det i praktiken genom att organisera andra fångar i United Prisoners Union (UPU) och blev dess ordförande. Han ansåg att man endast kunde undkomma gettot genom att kollektivt förändra hela systemet. Han blev snabbt känd – bland annat utsågs han till medlare mellan familjen Hearst och Symbionese Liberation Army, som kidnappade Patricia Hearst.

När hans inflytande över de intagna växte försökte polisen få honom tillbaka i fängelse genom att placera droger i hans bil och ibland hota hans liv. Under arbetet i fångföreningen knöt vi starka band till varandra. En dag, när han såg hålen i mina skor, gav han mig ett par stövlar utan att säga ett ord. Även om jag hade slutat fotografera övertalade han mig att ta dessa bilder till fängelsetidningen. Jag lovade att inte avslöja hur jag fick in kameran – men nu när sheriff Hongisto är död kan jag säga att det var han som lät mig "sätta mig i fängelse" som tack för mitt arbete i gayrörelsen.

Popeye arbetade outtröttligt för att organisera de intagna under omänskliga förhållanden som krossade allt privatliv för att bryta ner människorna.

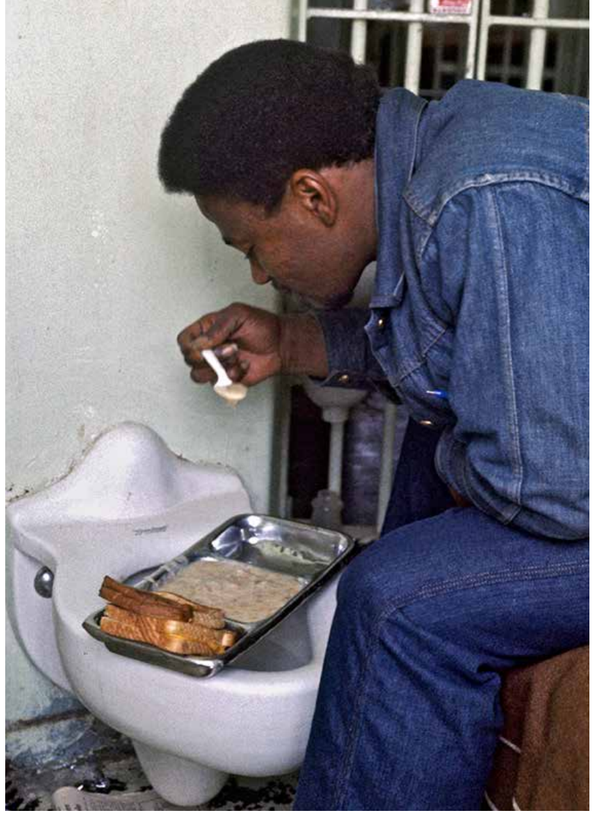
När jag själv var helt lamslagen här inne blev jag djupt berörd av att se honom inspirera män att läsa politisk litteratur mitt i den ständigt närvarande rädslan och det konstanta bullret. Många intagna berättade för mig att han hade förändrat deras liv – han var ingen "falsk intellektuell revolutionär"; han var en av dem.

Men Popeye hade också allvarliga mänskliga brister som störde många i vår grupp, särskilt kvinnorna. De hade lärt sig av den naiva vänsterrörelsen på 60-talet, som hade romantiserat till och med våldtäktsbrottslingar som revolutionens förtrupp.

Vissa lämnade gruppen på grund av Popeyes sexism. Jag konfronterade dem hårt, eftersom jag betraktade deras kritik som ännu en form av rasism: ett modernt sätt att förkasta underklassen. "Om ni tror att en man kan komma ut ur 300 års slaveri och 19 års fängelse som en ängel, är ni dårar. Till och med Martin Luther King var sexistisk", säger Coretta King idag. "Om ni vägrar en man en inflytelserik ledarroll tills han uppfyller alla vita liberala normer, är ni en lika farlig fiende till positiv särbehandling som vilken rasist från Södern som helst." Men även om jag försvarade honom, svek jag honom också: Precis som vita sällan konfronterar varandras rasism, underlät vi män att ifrågasätta Popeyes sexism, om inte annat så för att han skulle kunna utvecklas till en starkare organisatör.

1975 - San Bruno County jail, CA

TV-nyheterna som rapporterar om mordet på Popeye, i mitt bildspel

En Judas vid bordet ... en spikfast profet...

"No justice, no peace. We chant it, we scream it, we live it. We cannot live in a country where Black people are hunted and killed with impunity." —Patrisse Cullors, co-founder of Black Lives Matter

"Settle your quarrels, come together, understand the reality of our situation, understand that fascism is already here, that people are dying who could be saved, that generations more will die or live poor butchered half-lives if you fail to act." - George Jackson, prison activist killed by police

Utanför fängelset ledde en intensiv kampanj till slut till att Popeye släpptes fri, och vi höll en stor "välkommen tillbaka till världen"-fest för honom. Han hade ofta varnat mig för infiltrerande FBI- -agenter, men eftersom jag som vagabond alltid litade på alla avfärdade jag det som vanlig ghettoparanoia. Jag hade svårt att tro att någon i vår krets kunde vara hemlig polis. Därför blev jag helt chockad när jag upplevde vad systemet utsatte Popeyes fackförening för. En av mina vänner, som jag litade mest på, visade sig vara FBI-informant: Sara Jane Moore. Vi trodde att hon var en snäll, lite förvirrad förortshemmafru, så det chockade oss när hon i tidningarna erkände att hon var spion för FBI, men fick samvetskval när hon under arbetet omvände sig till Popeyes åsikter.

Två månader senare förändrade hon nästan världshistorien när hon försökte mörda president Ford. Plågad av skuldkänslor över det hon hade gjort för FBI ville hon hämnas på "systemets ledare", som hon uttryckte det. Billy, min granne där jag bodde tillsammans med transvestiter, slog pistolen ur hennes hand och räddade presidentens liv. Han blev inbjuden till Vita huset, men Billy var tillsammans med ledaren för gayrörelsen, Harvey Milks älskare, Joe, och Vita huset drog tillbaka inbjudan när Milk fick honom att öppet erkänna att han var homosexuell.

(År 2007, efter 32 år i fängelse, släpptes Sara Jane fri, och film- och tv-bolag kontaktade mig för att få tag på mina foton av henne.)

Vad var det som hade hänt som hade rubbat hennes balans så mycket? Några kvällar efter vår fest skulle Popeye komma till mig för att välja ut fängelsebilderna. Han ringde mig för att säga att han var tvungen att gå på ett möte först, så jag kunde komma senare och åka hem med honom. Två timmar innan jag skulle åka fick jag ett skrämmande samtal från Annie, som grät av rädsla och bad mig att inte åka hem med Popeye. Om jag inte hade fått det samtalet hade jag inte sett nyheterna nästa kväll:

"God kväll, detta är 23-nyheterna på söndagskvällen. Polisen i San Francisco fortsätter utredningen av det likviderings-liknande mordet på fängelsereformatorn Popeye Jackson, ledare för Fångarnas union. Han satt i sin bil tillsammans med den 28-åriga Sally Voye, en lärare från Vallejo, när skottlossningen ägde rum klockan 02.45 på söndagsmorgonen. Polisen uppger att de dog omedelbart."

Och sedan – utan paus – bytte skärmen bild:

"Precis som många av er älskar jag hundar. Därför ger jag mina hundar Alpo... kött är hundens naturliga föda... inte ett spår av spannmål..." (här förkortat)

Sedan återgick nyhetssändningen:

1975 – Popeye på vår "back in the world" -releasefest

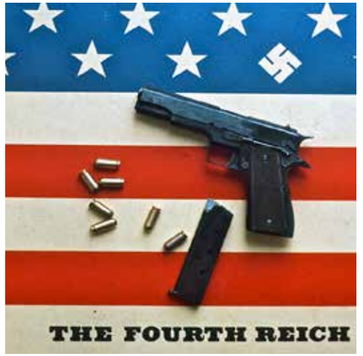
"Polischefen: – Rapporter tyder på att gärningsmannen sköt genom fönstret. Den första kulan träffade fröken Voye, den andra Jackson. Det finns inga tecken på rån – deras pengar var orörda. Det verkar vara ett mord i stil med en avrättning."

Och återigen, omedelbart, nästa reklam: *"När man ser någon ta den första biten måste man bara prova själv. I den här världen finns det bara en sorts stekt kyckling som alltid smakar så gott att man slickar fingrarna efter en aptitretande bit av en Kentucky Fried Chicken"*

För en dansk som vid den tiden inte var van vid tv-reklam – särskilt i samband med dödsfall – kändes kontrasten oanständigt brutal. Det var som om min väns liv och mord bara serverades som ett underhållningsinslag mellan hundmat och Kentucky Fried Chicken.

"The revolution will not be televised."
- Gil Scott-Heron

"The revolution will not be live-streamed. The revolution will be in the streets. The revolution will be in our hearts." - Alicia Garza

När profeten föll – Felbar, ja, men med modet att kämpa mot ett kastväsende som avhumaniserar oss alla

"It's time for us to humanize the narratives of Black people. We've been dehumanized in this country for too long." —Patrisse Cullors, co-founder of Black Lives Matter

"The function, the very structure, of racism is to dehumanize people. And how can you negotiate with a dehumanized enemy? You can't." —James Baldwin

Trots att det var min bästa (kaliforniska) vän jag såg ligga i en blodpöl på tv-skärmen – bara några timmar efter att jag själv skulle ha kört hem honom – var jag oförmögen att gråta de första fyra dagarna. Allt kändes overkligt, filtrerat genom den groteska blandningen av nyheter, reklam för hundmat och stekt kyckling. I ett mediesystem som slukar tragedier och spottar ut dem som underhållning lär man sig snabbt att glömma – eller stänga av.

Det var först vid begravningen som jag bröt samman. Då gick det upp för mig att Sally – denna modiga förorts kvinna som hade försökt konfrontera Popeyes sexism och arbetade för ghettobarn och fångar – också hade blivit mördad, bara för att hon hade varit vittne. Därför visste jag också vad som hade blivit mitt öde, om jag hade varit med dem den natten.

Bilden på dem tillsammans tog jag bara några dagar före mordet, som aldrig klarades upp. Men efter att Sara Jane Moore – som senare dömdes till livstids fängelse – i intervjuer beskrev hur FBI hotade henne när hon började dela Popeyes politiska övertygelser, var det bara få av oss som tvivlade på vem som bar ansvaret.

Popeye hade ofta varnat mig för tidigare fångar som eventuellt samarbetade med polisen för att få en tidig frigivning.

Han var själv aldrig rädd för att dö, trots att San Francisco Chronicle avslöjade att polisen hade hotat hans liv. I sin sista artikel, skriven medan jag besökte honom i fängelset, skrev han: "Vi bör inte frukta döden. Vi är den dömda klassen, och endast genom revolution kan vi vinna vår frihet – och friheten för alla jordens förtryckta."

Vid begravningen, där jag som enda fotograf var inbjuden av familjen, kysste hans vänner och medfångar – indianer, svarta, mexikaner och vita – honom farväl i kistan. Många andra kommer inte att få lov att "återvända till världen" och se hans grav förrän flera decennier senare. Hans mor, som hade tagit med sig tårta till honom varje vecka i 19 år, bröt helt samman framför kistan.

San Francisco Examiner

Few assassination clues

Who killed 'Popeye' Jackson?

SLA jury's 11th day-- no verdict

Livermore street gala ends in riot

CIA called a danger to the people

Rocky's report

Ford takes to TV in furor over CIA

1975 – Hearst-tidningarna SF Examiner

'Popeye' Jackson -- who executed him?

By Larry D. Hatfield

'POPEYE' JACKSON Coolly killed

SALLY VOYE Slain with 'Popeye'

och SF Chronicle

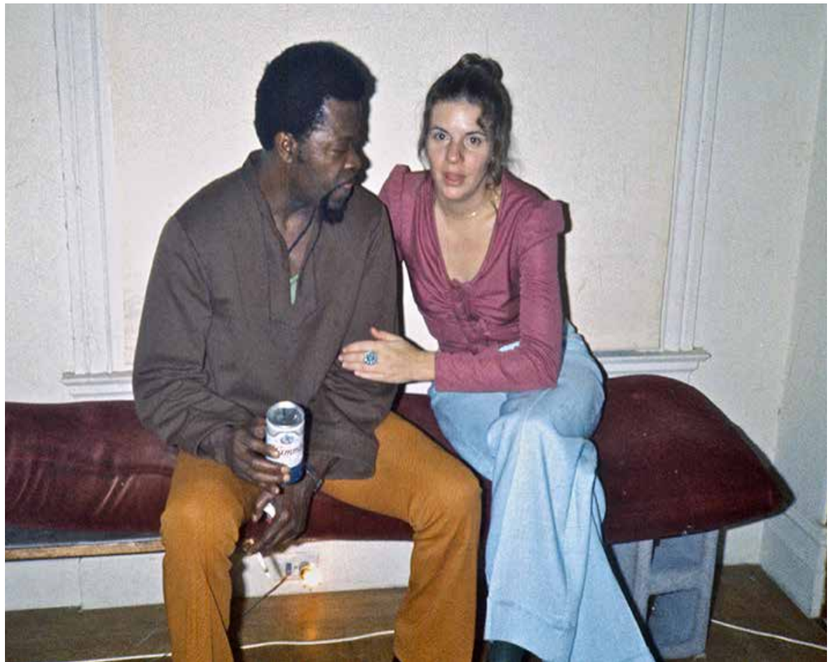

1975 – Popeye på vår fest

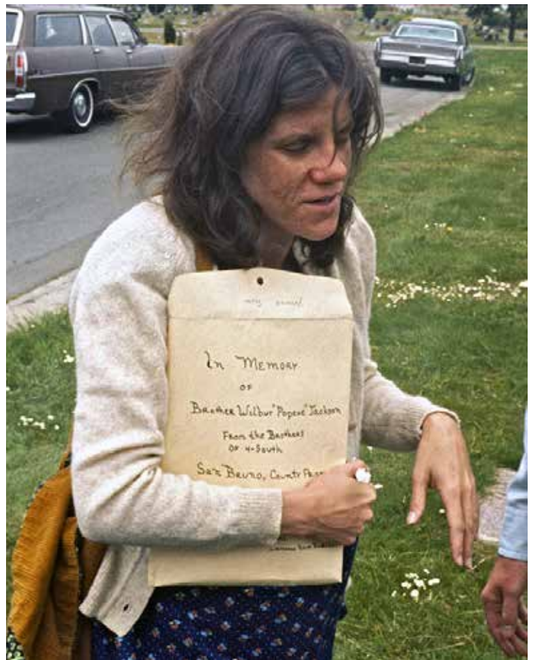

1975 – UPU-medlemmen "Sleepy" vid begravningen

1975 – Popeye och Sally Voye på festen

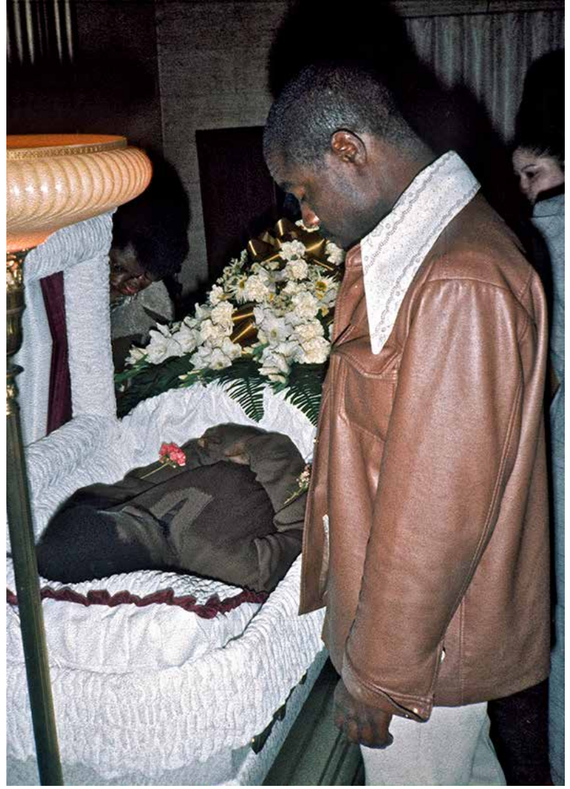
1975 – Popeyes gravida hustru Pat Singer vid begravningen med kondoleanser från fångarna - Mitt eget farväl

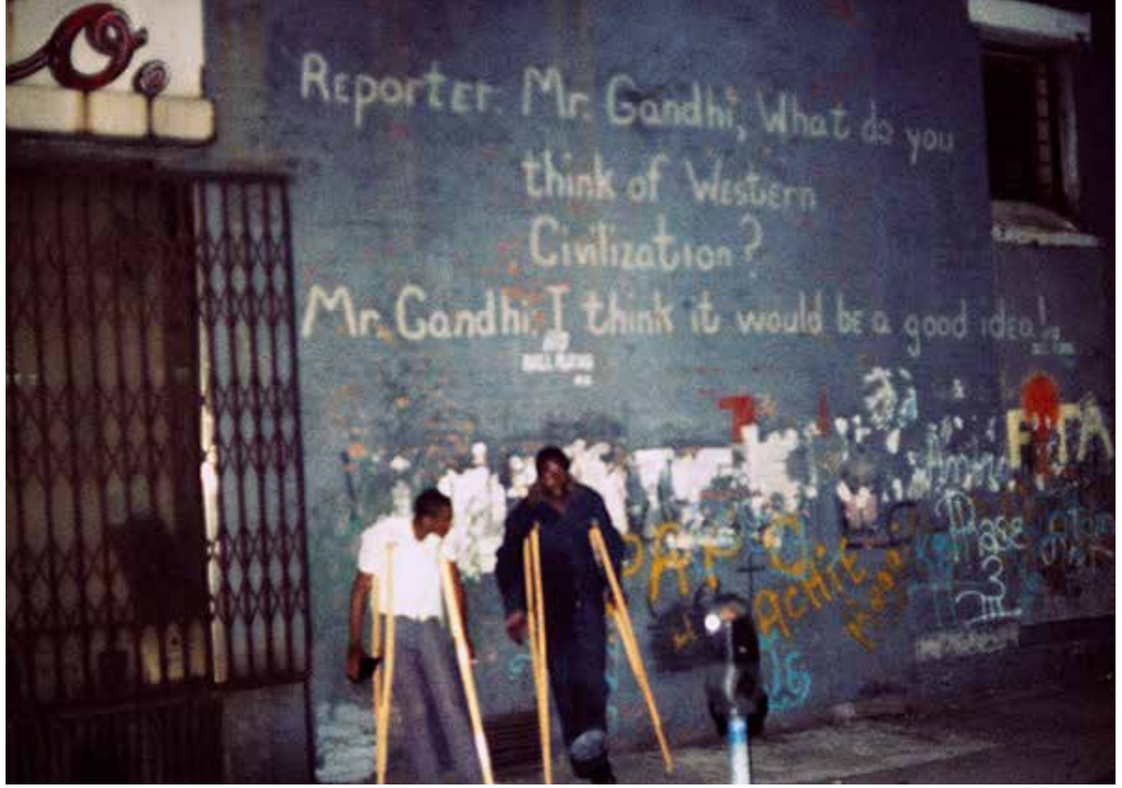

1975 – Gäster vid en välgörenhetsmiddag för president Ford till 5 000 dollar per kuvert

1975 – F.d. fånge tar farväl

1971 – Två veteraner vid Gandhi-målningen, Lower East Side, New York

There is a man
who stands in all our way.
And his greedy hands
reach out across the world.
But if we slay this man
we will have peace in this land
and this glorious struggle
will be done.

And what we want is just to have
what we need
and to live in peace with dignity.
But these few old men,
no they won't break or bend
so it's only through their death
that we'll be free.

And if we dare to fight
for what, for what we want
sparing none
who are standing in our way:
The fight is hard and long
but we can't, we can't go wrong,
for our liberation will be won.

And we can meet again
if we do not die
for that is the price
that might be paid,
But if we pass this way
we shall meet some day,
we shall meet again
if we do not die ...

Elaine Brown, ordförande för Black Panther, här fotograferad som talare i Oakland, CA, 1973

Lyssna på slutlåten här av Elaine Brown, illustrerad i mitt bildspel

1971 – En avliden framför Gandhis minnesvägg

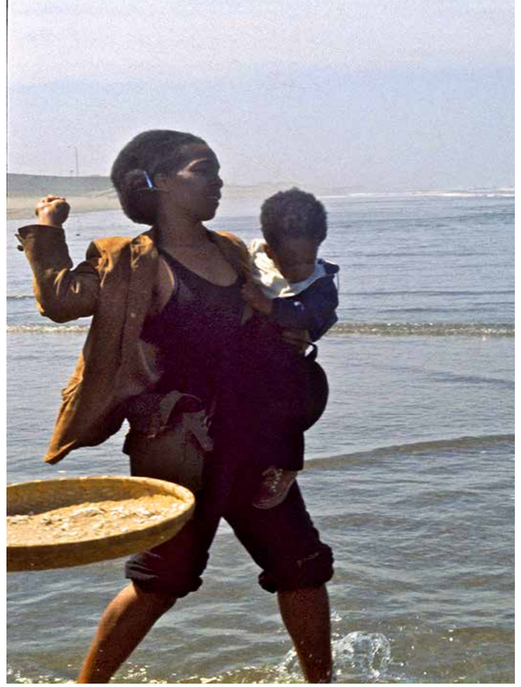
Klagosång över ett land som jag hade kommit att älska

"Sometimes you have to give up on people, not because you don't care, but because they don't care." —Tupac Shakur

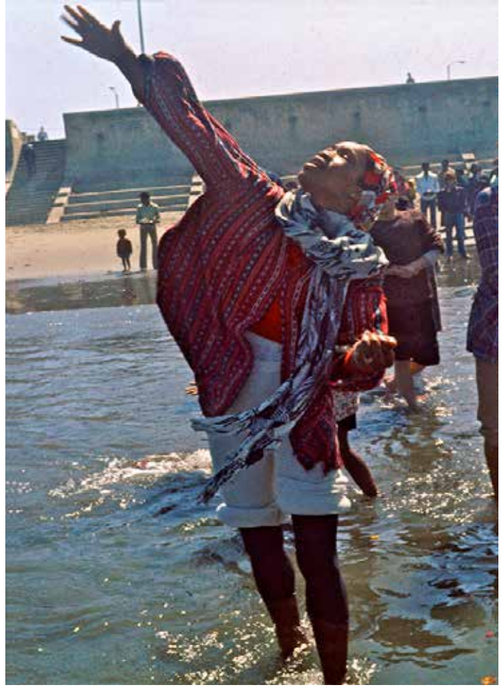
Popeye var den sista vän jag ville ta farväl av på det här sättet. Efter morden på Popeye och Sally kunde jag inte stå ut längre och flydde ut ur landet. Alla mina känslor och sinnen var utplånade. Jag hade förlorat 12 av mina bästa vänner och bekanta till följd av detta meningslösa amerikanska våld, och många andra hade försvunnit in i fängelser för livstid.

Den här mannen mördades i New York nära där jag bodde, mittemot en väggmålning i gettot (syns bakom liksvepningen) – ett motiv som han kanske aldrig hann se och kanske inte kunde läsa. En sen kväll fann vi vid samma vägg två förkrympta veteraner, som hade varit ute och "försvara den västerländska civilisationen" och nu tvingades tigga på gatan.

"I love America more than any other country in this world, and, exactly for this reason, I insist on the right to criticize her perpetually." — James Baldwin

1975 – San Francisco. Linda Jones strör ut askan i havet

1975 – San Francisco. Rhodessa Jones sprider askan.
Året därpå såg hon bildspelet i Köpenhamn

"O, let America be America again—The land
that never has been yet—And yet must be—
the land where every man is free."
—Langston Hughes

Jag avslutar min första USA-resa med något av den ursprungliga tårfyllda patosen från bildspelet:

Jag älskade det amerikanska folket mer än något annat jag har känt. Till slut ville jag bli en del av det och hade inte ens drömt om att lämna landet. Den mänskliga värmen jag mötte överallt – samma värme som så många invandrare hade blivit välkomnade med – var en frisk fläkt efter den återhållsamhet och instängdhet jag kände till från Europa.

Men denna värme stod i så skarp kontrast till det grymma och förnedrande gettosystemet, som vuxit fram ur amerikanernas egen outtalade smärta – trauman från barndomen och deras senare liv.

Jag hade varit på Amerikas högsta toppar och i de djupaste skuggiga dalarna nära gravens rand. Överallt gjorde det ont att se den tilltagande försteningen och befästningen, som kväver den värme och öppenhet som en gång var nationens själ.

De flesta utländska besökare upplever den fortfarande som befriande, men bakom fasaden har den för amerikanska medborgare ersatts av en växande rädsla, ett hat och en bitterhet som splittrar familjer och samhällen i ekokammare, där man inte längre vågar tala med varandra om ras eller politik. I detta kalla inbördeskrig isolerar man sig i kvarter med likasinnade.

Så våldet fortsätter – våldet mot alla förtryckta folk. Med vår klimarasism och orättvisa handelspolitik dödar vi eller driver vi miljoner av "the tired, the poor" mot våra kuster som flyktingar. Men hur många liv är vi villiga att offra för att slippa förändra oss själva på ett sätt som skulle gynna våra barn och världen som helhet?

Ännu ett barn har dödats i gettovåldet – fem år gammalt. Cirkeln sluts. Än en gång måste en svart mor "kasta sitt barn i havet", precis som hon gjorde från slavskeppen för 500 år sedan. Vårt gettosystems livscykel ...

Havet ska föra henne tillbaka till de kuster som hennes förfäder kom ifrån, när vi behövde dem. Hur mycket mer lidande kommer vi att bevittna – eller orsaka? Vi vet inte. Vi kastar ovissheten i havet tillsammans med askan från ännu ett offer.....

Slutet på bildspelet med
"Ship A'hoy" av The O'Jays

Ship Ahoy! Ship Ahoy! Ship Ahoy!
As far as your eye can see,
men, women and baby slaves,
coming to the land of Liberty,
where life's design is already made –
So young and so strong
they're just waiting to be saved ...

Efterord – Från förtryck till empati: En resa mot läkning

Slutet på min bildpresentation

"Forgiveness is the willingness to give up the hope of a better past. " -Toni Morrison

"History, despite its wrenching pain, cannot be unlived, but if faced with courage, need not be lived again." -Maya Angelou

"We are all interconnected, and the pain of one becomes the pain of all. We must learn to heal together, or we will all suffer." - Yaa Gyasi

"Healing begins where the wound was made." - Alice Walker, The Way Forward Is with a Broken Heart

"If we're gonna heal, we gotta feel. And we can't heal if we're afraid." –Beyoncé

När amerikanska elever ombads att skriva ner sina känslor efter fem timmars "omvänd förtryck" i mitt bildspel – det vill säga genom att konsekvent bli motsagda ur ett underordnat perspektiv inom deras förståelseram som anständiga och rättfärdiga – blev resultatet typiskt dessa ord: *full av skuldkänslor, paranoid, frustrerad, utmattad, obalanserad, känslolös, spänd, arg, led av det, målls, dum, förvirrad, ovärdig, försiktig, underlägsen, maktlös, rädd, ödmjuk, passiv* ...

Ibland gick de längre och skrev bland annat: ...*beskyddande, ouppmärksam, fientlig, likgiltig, slug, bluffande, svekfull, intrigant, manipulerande, hämndlysten, överlägsen, oengagerad, misstänksam, iakttagande (gentemot förtryckaren), listig, destruktiv* ...

Alltså nästan samma känslor som uttrycks av de flesta svarta som idag lever under förtryckets mönster i USA och Sydafrika, av muslimska invandrare i Europa, av palestinier under Israel och i varierande grad av många andra förtryckta – ofta med våldsamt beteende som slutresultat.

Smärtan, ilskan och sorgen, som sammanfattar dessa känslor, tvingar människor in i handlingsförlamning och självförstörande vrede. Det irrationella och maktlösa beteendet som följer förstärker ytterligare förtryckarens rasism. Den plötsliga insikten om hur denna onda cirkel fungerar motiverade många av universitetsstudenterna att samarbeta för att befria sig från dessa mönster. Många kände ett behov av att gråta och dela sina känslor med andra. Att dela våra känslor och vår djupa oro över rasism i en konstruktiv dialog är, enligt min mening, ett meningsfullt första steg mot att bryta den rädsla och hämning som håller oss fast i skadliga mönster. Många läsare av texterna i denna bok kommer utan tvekan att vara emot systemisk rasism – summan av all vår individuella rasism – men förhoppningsvis också ta steget vidare och konfrontera sin egen. Att tvinga människor in i ett nytt sätt att tänka för att befria andra är naturligtvis inte min egen idé. Jag inspirerades av – och drog personlig nytta av – de progressiva regeringsprogram som en annan skandinav, Gunnar Myrdal, gav upphov till med sitt banbrytande verk *An American Dilemma*. Under åren efter medborgarrättsrörelsen försökte den amerikanska regeringen förändra det förtryckande vita tänkandet, eftersom – som Myrdal påpekade – endast en minskning av de vitas fördomar kunde minska förtrycket och leda till uppåtgående social rörlighet för de svarta. Det handlade alltså om att med tvång sätta igång den uppåtgående spiralen av förtryck.

En som drog nytta av dessa program var min mentor, dr Charles King, vars seminarier "Vita människor måste förändras" användes av regeringen för anställda inom militären, CIA, FBI och andra statliga institutioner – samt av stora företag som IBM och Federal Express. Tanken var att endast genom att avprogrammera de vitas splittrande rasism kunde deras förenade makt användas konstruktivt.

Efter att ha sett min föreställning bjöd Charles King in mig att delta i sina seminarier som neutral observatör. "Jag tänker inte behandla dig som de andra", sa han och placerade mig vid sin sida utan någon förklaring. Därefter började han systematiskt splittra, anklaga, förtrycka och ställa deltagarna mot varandra under två dagar för att visa dem vad svarta människor utsätts för. Som vit tyckte jag att han gick för långt, och jag kände medlidande med dessa högutbildade och rättfärdiga deltagare, som hade kommit överens med sin arbetsgivare om att inte fly – även om vi alla ofta kände för det. Med sin djupa insikt i svart och vit psykologi såg jag hur han gradvis bröt ner dessa mäktiga ledare, så att de till slut reagerade nästan "som barn". Han visste precis vad han gjorde. Den första dagen frågade han bara om deras namn och lade lappar med deras namn i en låda. Efter två dagars undertryckning bad han dem en efter en att läsa upp sina förutsägelser högt: vem som skulle dra sig in i sig själv, vem som skulle kämpa emot i början, "de militanta", och vilka flyktroller de var och en skulle inta. Till slut bad han dem skriva ner vilka känslor de nu hade. Jag blev förvånad över hur lika deras beskrivningar var – även mina. Då sa han: "Det är precis samma känslor som vi svarta lever med varje dag på grund av vit rasism. Men nu ska jag sluta undertrycka er ... litar ni på mig?"

Naturligtvis gjorde ingen av oss det, efter att vi flera gånger under vägen felaktigt hade sett ljuset i slutet av tunneln när han kortvarigt "drog tillbaka sin kniv från 4 till bara 2 tum in i våra ryggar". Först mot slutet ändrade han sig och avslutade de två dagarna med en befrielsefest. Aldrig har jag sett så stor tacksamhet strömma genom människor som kände sig upplyfta till "ett nytt och friare sätt att tänka på".

Eftersom flera hade trott att jag var Charles Kings spion eller medbrottsling – trots att mina inre känslomässiga reaktioner hade liknat deras – kände jag mig som utomstående stolt när han till slut presenterade mig som "den ende John Brown i vår tid". Under de följande åren tog jag ofta med mina elever till Harper's Ferry, där John Brown hade inlett sitt abolitionistiska uppror.

Charles King var den första som fick mig att inse att de känslor som folk hyste efter hans förtryck var desamma som många upplevde efter att ha sett Amerikanska bilder. Det var också anledningen till att jag sträckte ut upplevelsen över två dagar. Hans instängande, maktdemonstrerande metoder fungerade dock inte på universiteten, där studenterna snabbt sökte sin tillflykt. Lyckligtvis gjorde kombinationen av bilder och musik mina studenter så "fängslade" och "chockade" under de fem undertryckande timmarna som föreställningen varade, att de var motiverade att fortsätta ytterligare en dag – nu med helande befrielse. Här började de gradvis – framför allt med hjälp av min svarta assistent Tony Harris – att öppna sig och delta i den första djupgående dialogen mellan svarta och vita som de hade upplevt på campus. I denna nya, varma gemenskap behövde de snart inte längre oss, och Tony och jag smög tyst ut och vidare till nästa universitet, där vi upprepade hela programmet. Ofta blev vi inbjudna tillbaka inom ett år till deras "American Pictures Unlearning Racism"-grupper. Ibland hörde jag talas om effekterna ända upp till 20 år senare, när de träffades igen för att utvärdera hur American Pictures hade förändrat deras liv och bjöd in mig till "jubileet".

Att alltså "förtrycka" oss på ett positivt sätt för att konfrontera oss med våra egna

1986 – Med dr Charles King efter en av hans workshops – lyssna på honom i videon

1991 – Med min mentor på hans dödsbädd i Atlanta några dagar före hans bortgång

Vänster: Dr Charles Kings workshop –
Höger: min egen workshop vid U. Penn 1991

Med Zindzi Mandela i centrum firar vi i vårt Ubuntu House den gemensamma mänskligheten som sträcker sig över alla etniska, religiösa, sexuella och nationella gränser

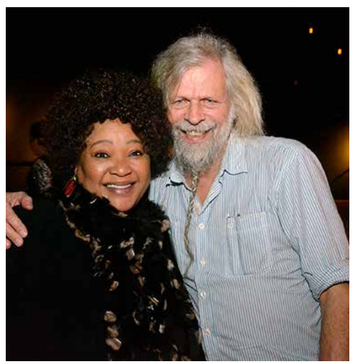
förtryckande mönster och föra oss samman i dialog – på samma nivå – är den mest effektiva vägen till läkning och bekämpning av rasism som jag har sett. Processen används i många former av andra antirasism-rådgivare som jag har träffat.

Det finns bara en metod som jag anser vara mer effektiv: att flytta in hos dem man fruktar eller har fördomar mot, om man har möjlighet till det. Det upplevde jag när jag tog med mig studenter, utlänningar eller till och med medlemmar av Ku Klux Klan för att bo tillsammans med de instängda i våra getton och möta dem på deras egna villkor. De kunde mycket snabbare avlära sig sina känslor av rädsla och skuld, vilket är svårare i de trygga intellektuella miljöerna under ett universitets ”vita premisser”. Och samtidigt hjälpte de ghettobewarna att avlära sig många av sina djupt rotade mönster av ilska och fientlighet.

När jag efter de första vagabondåren – tack vare andras kärleksfulla hjälp – lärde mig att övervinna min egen rädsla och misstro och upplevde hur människor nu öppnade sig för mig, hittade jag en dikt av Nis Petersen som utmanade mig att i ännu högre grad säga ja till dem jag undvek. Jag illustrerade den med mina bilder och bar den med mig som inspiration, och många år senare blev den inledningen till alla mina föreläsningar: ”Om att säga ja till dem vi undviker”.

Med kärlek Jacob Holdt

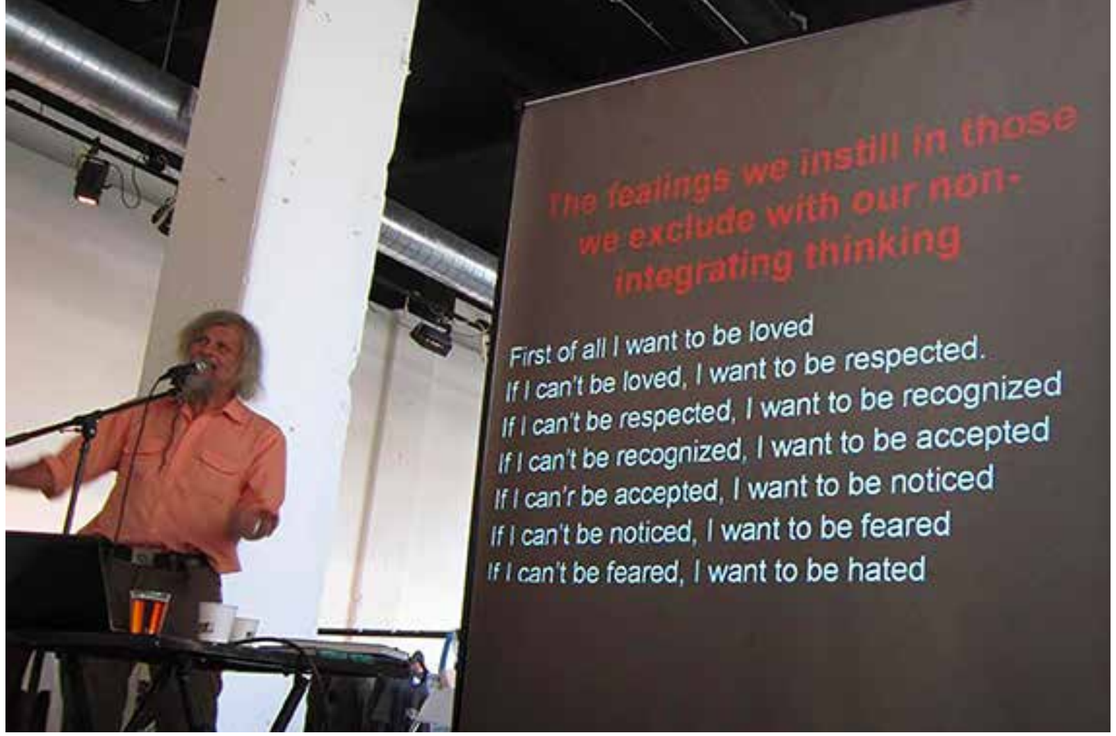
Oppressors of the world, unite—
we have nothing to lose
but the illusions of our gains.

Skyddsherre för Ubuntu House, Zindzi Mandela, dotter till Winnie och Nelson Mandela

Till vänster: Se Zindzi Mandela tala i Ubuntuhuset på kvinnodagen

– Till höger: Se mitt avskedstal till henne strax före hennes död

2012 NYC. Mitt föredrag ”Om att säga ja till dem vi försöker undvika” Photo Susanne Gupta

ÄLSKAR DU MÄNNISKAN?

Människan kom emot mig –
släpande tungt –
på vägen bakom det
slemiga spåren
av lögn, av vätskande sår –.
En röst ekade: – Älskar du människan?
Nej! Sa jag – jag kan inte.
Älska! Sa rösten.
Människan kom –
närmare – krypande –
dreglande av lust –
med flugor och ohyra
i magens sår.

Och rösten dundrade:
– Älskar du människan?
Nej! Sa jag.
Älska! Sa rösten.

Närmare – långsamt närmare –
tum för tum –
stanken tilltog
av lögnens tusen sjukdomar –
och rösten hotade:
– Älskar du människan?
– Nej – jag älskar inte!
– Älska! sa rösten.

Då reste sig människan –
och sträckte sina händer mot mig,
och se: naglarna var färgade röda –
upp till axlarna var de nakna armarna
täckta av syndens svarta sår –
och människan skrattade:
– Så har Gud älskat –!
Ett band föll från mina ögon –
och jag ropade:
– Människa – jag älskar dig!
Och min mun var full av blod –
av människoblod.

”Det som gör American Pictures så oroande starkt är den kumulativa effekten av Holdts fotografier i kombination med hans outsideranalys av dynamiken i fattigdom och förtryck i USA.”
Los Angeles Times

”Det är en stark och oroande inblick i en stor del av vår befolkning som aldrig har uppnått frihet i någon meningsfull bemärkelse.”
San Francisco Chronicle

”Amerikanska Bilder är en oerhört tung bok att läsa för vilken amerikan som helst, eftersom Holdt inte tvekar att lägga skulden för orättvisorna i vårt samhälle på de vita. För många som utger sig för att vara filantroper har denna bok därför den effekten att den får vår självrättfärdiga indignation över denna outsiders kritik av vårt samhälle att smälta bort i känslornas upphetsning.

Vi kämpar för att hitta något att hålla fast vid, varifrån vi kan ta en sten ur det fängelse av skuld som han bygger upp runt oss – för att vi till slut ska kunna rationalisera bort en väg ut.» Men vartenda argument, vartenda sten, cementeras snabbt fast tills vi befinner oss instängda i fängelset – ensamma med oss själva och den smärta som uppstår när vi erkänner och till slut ser i ögonen att vi är skyldiga.

Erkännandet av denna förtryckande skuldkänsla bränner bort de lager av efterrationaliseringar som vi tidigare använt som ursäkter för att skydda oss mot insikten om att vår livsstil och våra bekymmerslösa attityder inte bara tillåter, utan är den direkta orsaken till våra stora orättvisor mot samhällets utstötta människor.

På detta sätt låter *Amerikanske Bilder* läsaren ”födas på nytt” som en tänkande, kännande människa, som är i stånd att se de förtryckta som jämbördiga människor och därmed skapa förändring till allas ömsesidiga fördel.
Nils Hoernle
i ”A Foreigner’s Perspective on Social Injustice in the United States”

”Man skulle kanske kunna kalla American Pictures ett ’mästerverk’. Men ’mästerverk’ är ett ord som innebär fyra stjärnor i dagstidningarnas filmsektion. Det är ett ord som de flesta använder om ”stora” Hollywoodfilmer – de stora, fantastiska, melodramatiska, filmiska spektaklen som så lätt tillfredsställer våra önskningar om illusion, passivitet och voyeurism. Sådana mästerverk glöms snabbt bort. American Pictures är ett uttryck för en global verklighet och ett ansvar som vi alla delar. Den kommer att förfölja dig i flera dagar efter att du har sett den. Den kommer att uppta dig känslomässigt och intellektuellt, som om det vore pesten. Även om denna extraordinära skildring av amerikansk kultur kan inbjuda till beteckningen ”mästerverk”, skulle en sådan benämning dölja den kraft och det överväldigande grepp som denna produktion utövar på sina åskådare. American Pictures uppnår det som ”mästerverk” sällan försöker uppnå. American Pictures utmanar betraktaren att agera, inte bara att reagera katartiskt, utan att göra något åt det amerikanska systemets fasor. Det är detta till synes enorma språng från inspirerande konst till empirisk handling som American Pictures medvetet har satt som mål. Men det som får Holdt att medge att dessa empiriska resultat är omöjliga att mäta är hans medvetenhet om det amerikanska systemets enorma förmåga att absorbera allt och att skapa masker som ständigt döljer dess fasor och orättvisor. Genom hela American Pictures ifrågasätter Jacob Holdt ständigt giltigheten i sitt skapande, samtidigt som han uttrycker rädsla för att han kanske bara är ännu en vit man som utnyttjar minoriteterna, och samtidigt hela tiden konstaterar att den blotta återgivningen av hans erfarenheter aldrig kan motsvara verkligheten i det Amerika han har försökt förstå. Detsamma gäller här: ingen beskrivning eller lovord kan förmedla upplevelsen av *American Pictures*.
American Pictures är en presentation som alla amerikaner själva måste uppleva.”
The Chicago Reader